

Bedömargruppens yttrande över utvärdering av utbildning på forskarnivå inom pedagogik

Bedömargruppens uppdrag

Universitetskanslersämbetet (UKÄ) har gett oss i uppdrag att granska utbildningar som leder till licentiat- och doktorsexamen inom pedagogik. I bilaga 1 framgår våra bedömningar med vidhängande motiveringar och ett förslag till samlat omdöme för varje granskad utbildning.

Härmed överlämnar vi vårt yttrande till UKÄ.

Bedömargruppens sammansättning

I bedömargruppen ingick följande ledamöter:

- Professor Mikael Alexandersson, Göteborgs universitet (ordförande och ämnessakkunnig)
- Professor Jakob Cromdal, Linköpings universitet (ämnessakkunnig)
- Professor Jens Dolin, Köpenhamns universitet (ämnessakkunnig)
- Professor Inger Eriksson, Stockholms universitet (ämnessakkunnig)
- Professor Magne Espeland, Högskolan på Vestlandet (ämnessakkunnig)
- Professor Mona Holmqvist, Malmö universitet (ämnessakkunnig)
- Professor em. Solveig Hägglund, Karlstads universitet (ämnessakkunnig)
- Professor Berit Karseth, Oslo universitet (ämnessakkunnig), till och med 2016-08-14
- Professor Kristina Ström, Åbo Akademi (ämnessakkunnig)
- Professor Roger Säljö, Göteborgs universitet (ämnessakkunnig)
- Katarina Cederlund, Högskolan Väst (doktorandrepresentant)
- Andreas Fröberg, Göteborgs universitet (doktorandrepresentant)
- Desireé Ljungcrantz, Linköpings universitet (doktorandrepresentant)
- Bodil Båvner, Sveriges kommuner och landsting (arbetslivsföreträdare)
- Maria Brännström, Vetenskap i skolan (arbetslivsföreträdare)
- Paulina Narkaj Adolfsson, Ängelholms kommun (arbetslivsföreträdare).

Se bilaga 2 för bedömargruppens jävsförhållanden.

Bedömargruppens arbete

Utvärderingen har utgått ifrån de krav som ställs i högskolelagen (1992:1434) och högskoleförordningen (1993:100). I de fall lärosätet ger både licentiat- och doktorsexamen i pedagogik har dessa utvärderats som en enhet. Underlag för bedömningen har utgjorts av lärosätenas självvärdering inklusive bilagor som utarbetats utifrån *Vägledning för utvärdering av utbildning på forskarnivå*, Universitetskanslersämbetet 2016, allmänna och individuella studieplaner, intervjuer med företrädare för den granskade utbildningen och doktorander samt andra underlag som UKÄ tagit fram. Underlagen redovisas i bilaga 3.

Bedömningsprocessen

Utifrån underlagen har vi gjort en bedömning av utbildningarnas kvalitet utifrån nedanstående aspektområden och perspektiv.

Aspektområden:

- miljö, resurser och område
- utformning, genomförande och resultat
- uppföljning, åtgärder och återkoppling.

Perspektiv:

- doktoranders perspektiv
- arbetslivets perspektiv
- jämställdhetsperspektiv.

Bedömargruppens preliminära yttrande per utbildning har skickats till respektive lärosäte på delning, för att påpeka eventuella sakfel. Delningstiden var tre veckor. De svar som lärosätena inkom med framgår av bilaga 4. Vi har tagit del av lärosätenas svar, och i de fall där vi gjort bedömningen att det varit relevant har ändringar gjorts i yttrandena.

Reflektioner från bedömargruppen

Förutsättningar att skapa kvalitet

I denna så kallade kapptext uppmärksammas olika analyser och kommentarer som framkommit i utvärderingen som rör de granskade forskarutbildningarna på en generell nivå. Utgångspunkten är de aspektområden, aspekter och bedömningsgrunder som legat till grund för yttrandena. De redovisas här under åtta teman där huvuddragen i de 20 yttranden som bedömargruppen tagit fram summeras. Att summera innebär att information abstraheras och aggregeras. I sin tur leder det till att nyanser och det unika får stå tillbaka för det generella. Trots dessa invändningar finns här en strävan att det mest karaktäristiska i forskarutbildningarna är i fokus.

Bedömargruppen har granskat 20 forskarutbildningar vid 13 lärosäten. Det stora flertalet av de 20 granskade forskarutbildningarna håller utan tvekan hög kvalitet. Några få forskarutbildningar ligger i gränlandet mellan förslaget ifrågasatt kvalitet och förslaget hög kvalitet. En mindre del av forskarutbildningarna får påfallande kritiska yttranden, vilket medför att deras kvalitet är ifrågasatt. För att hantera variationens dilemma beskrivs här först vad som generellt innebär hög kvalitet i forskarutbildningen för att i slutet av texten beskriva vad som är karaktäristiskt för de forskarutbildningar som har tilldelas det samlade omdömet ifrågasatt kvalitet.

Variationen mellan de 20 forskarutbildningarna är stor i alla avseenden. En del forskarutbildningar har en lång historia vid äldre universitet, några är halvgamla och andra är relativt unga. Några finns vid mindre och nyare lärosäten och har tillkommit efter extern prövning av dåvarande Högskoleverket. Flertalet finns vid universitet och har etablerats efter internt beslut av lärosätets styrelse. Flera utbildningar finns inom en

forskningsmiljö som har en komplex forskningsverksamhet och är omfattande vad det gäller forskare och doktorander. En del miljöer är små med få forskare och enskilda doktorander. Oavsett variationer i en mängd avseenden har de alla utvecklade modeller, system och strategier för att både säkerställa och utveckla kvaliteten på forskarutbildningen. Rutiner och processer är vanligtvis systematiska och genomtänkta. De följer på lite olika sätt upp, genomför åtgärder och återkopplar till de individer och sammanhang som är nödvändiga för att säkerställa kvaliteten för doktoranderna. Men de har alla inte samma förutsättningar att skapa kvaliteten.

Vad kännetecknar hög kvalitet i forskarutbildningen?

Forskningsmiljöerna och forskarutbildningsämnena är väl utvecklade

De granskade forskarutbildningsämnena är väl avgränsade avseende bredd och djup, och de har en tydlig koppling till vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Den breda ansatsen i utbildningen skapar en öppenhet gentemot de intressen doktoranderna uttrycker och som arbetslivet efterfrågar. I vissa fall finns det en problematik i ämnets avgränsning i relation till doktorandernas forskningsinriktningar och kurser. Det handlar då främst om vaghet och otydlighet i den allmänna studieplanen. Vid något lärosäte saknas t o m en ämnesbeskrivning. Det är angeläget att ämnets avgränsning är tydligt för doktoranderna i relation till deras avhandlingsarbeten, för att bidra till att doktoranderna utvecklar en förståelse för forskningsområdets bredd.

De granskade forskarutbildningsmiljöerna utgörs av aktiva och väletablerade forskare som ofta representerar en bredd inom ämnet. Det är endast vid några få lärosäten som detta inte tydligt framgår. Antalet professorer är i underkant på dessa lärosäten. Å andra sidan avser i princip samtliga lärosäten att nyrekrytera personal (främst professorer) för att säkerställa en fortsatt bredd och kvalitet i forskarutbildningen.

Doktoranderna synes genomgående ha goda möjligheter att aktivt delta och utgöra en vital del i lärosätenas forskningsmiljöer. De tillhör ofta ett prioriterat område, en specifik avgränsad del av en större forskningsmiljö, en forskargrupp eller en forskningsplattform. De får på så sätt tillgång till såväl seniora forskares nätverk och forskningsverksamhet som till nätverk och uppdrag knutna till det omgivande samhället. I och med denna delaktighet blir de också en del av nationella och internationella sammanhang. Detta skapar goda förutsättningar att utveckla en identitet som forskare under utbildningstiden men också stöd att bygga upp egna professionella nätverk. Genom väl utvecklade och robusta forskarutbildningsmiljöer ges doktoranderna dessutom goda möjligheter att bedriva forskning som möjliggör doktorsexamen inom planerade tidsramar.

Den vetenskapliga produktiviteten i forskargrupperna vid de granskade lärosätena är generellt sett god. Organiseringen av forskarutbildningarna synes fungera bra, både ämnesmässigt och handledarmässigt. Med få undantag ges de forskarstuderande goda möjligheter till en utbildning på hög internationell nivå. Det finns en omfattande samverkan med andra forskningsmiljöer, såväl inom det enskilda lärosätet som med andra lärosäten i Sverige men också i andra länder. Det är också vanligt förekommande att lärosätena redan i utbildningen samverkat med olika aktörer utanför akademien. Den samlade bilden är att forskningsmiljöerna vid de 13 lärosätena ger doktoranderna

möjlighet att ingå i olika sammanhang och vidga sina egna nätverk, bland annat genom konferensdeltagande och samarbeten nationellt och internationellt.

Antalet aktiva doktorander är vid flertalet lärosäten tillräckligt stort för att upprätthålla en utbildningsmiljö av kvalitet. Vid flera lärosäten har det minskande antalet doktorander under de senaste åren inneburit problem att erbjuda kurser i den utsträckning doktoranderna behöver. Här har det också blivit svårare att upprätthålla kvaliteten i utbildningsmiljön i sin helhet. Det framgår att lärosätena, med något undantag, arbetat aktivt för att öka rekryteringen av doktorander. Dimensioneringsproblematiken diskuteras nedan under en egen rubrik.

Doktoranderna delar aktivt i att utforma den egna utbildningen

Lärosätena arbetar aktivt för att doktoranderna ska delta i att utveckla utbildningen. Doktoranderna har däremot olika grad av inflytande i form av representation i olika sammanhang, men också i reell mening. De är representerade i såväl formella organ (till exempel utskott och nämnder) som i olika kollegiala grupperingar, vilket innebär att de aktivt kan utveckla frågor i olika beslutsprocesser som är viktiga för forskarutbildningen och deras situation. Vid några lärosäten saknas dock formella doktorandråd. Saknas dessa, finns det ingen formell garanti för att doktorandernas synpunkter på studier och arbetsmiljön tillvaratas. Detta blir svårt i små miljöer där det inte finns få doktorander att fördela de formella uppdragen på.

Med få undantag har doktoranderna möjligheter att delta aktivt i att utforma sin egen utbildning. De har vanligtvis rika möjligheter till inflytande, delaktighet och insyn vad gäller utbildningen och arbetssituationen generellt. De kan föra fram synpunkter och förslag på åtgärder för att utveckla och förbättra existerande forskarutbildningskurser, ta fram nya kurser och påverka innehållet i seminarier men också forskarutbildningen i sin helhet. Lärosätena har rutiner för kursutvärderingar, medarbetarundersökningar och doktorandundersökningar. Rutinerna varierar dock ifråga om systematik och kvalitet mellan lärosätena. Vid flertalet lärosäten ges doktoranderna goda möjligheter till val av fria kurser. Däremot är kursutbudet påtagligt begränsat när forskarutbildningsmiljöerna är mycket små, dvs. har få doktorander.

Doktorandernas arbets- och studiemiljö är bra, men kan bli bättre

Trots utvecklade modeller, system och strategier för att både säkerställa och utveckla kvaliteten på forskarutbildningen som helhet, har några lärosäten uppenbara problem med ohälsosam stress hos doktoranderna. En del av dessa lärosäten arbetar aktivt för att förbättra den psykosociala arbetsmiljön och för att skapa en inkluderande akademisk kultur. Flera lärosäten brottas till exempel med att inkludera samverkansdoktorander i den vardagliga miljön och att skapa likvärdiga förutsättningar för samtliga doktorander. Särskilt problematiskt tycks det vara för forskarstuderande som har kvar omfattande tjänstgöring vid sin tidigare arbetsplats under stora delar av utbildningen. I dessa fall är god samverkan mellan lärosäte och arbetsgivare central för att möjliggöra långsiktig och hållbar planering för att kombinera arbete och studier. Vid ett lärosäte anställs en central koordinator för att hantera frågor som berör doktorandernas arbets- och studiemiljön.

Kvalificerad handledning som kontinuerligt utvecklas

Den generella bilden är att tillgången till handledare är god och att såväl sammansättning som den sammantagna handledarkompetensen står väl i proportion till utbildningens innehåll och genomförande. När så inte är fallet, hänger det samman med en för liten dimensionering av forskarutbildningen.

Vid flertalet lärosäten har handledare och lärare tid i tjänsten för att forska och följa utvecklingen inom det egna ämnesområdet. Omfattningen av denna tid varierar dock högst påtagligt mellan lärosätena. Med få undantag har samtliga handledare genomgått handledarutbildning och det finns rutiner för att kontinuerligt följa upp handledarnas kompetens. Det finns flera exempel på nya konstruktioner och lösningar som syftar till att säkerställa kvaliteten i handledningen. Det kan gälla ett "trehandledarsystem", ett digitalt handledningsarkiv men också en doktorandhandbok (för att kommunicera rutiner och regelverk samt återkoppla till doktorandgruppen).

En central roll i forskarutbildningen har handledarkollegiet. I stort sett samtliga lärosäten har infört denna struktur för att organisera handledning och säkerställa att kvalitetsfrågor inom forskarhandledningen drivs systematiskt. Den generella principen är att lärosätena följer upp varje enskild doktorands situation och progression inom ramen för handledarkollegiet. Handledarkollegiets uppföljningar och individuella samtal bidrar också till trygghet för doktoranderna.

Systematiken kring uppföljning av måluppfyllelse varierar

Flertalet lärosäten svarar för en systematisk uppföljning av kunskapsformerna kunskap och förståelse, färdighet och förmåga samt värderingsförmåga och förhållningssätt. Vid utformningen av forskarutbildningskurser arbetar dessa aktivt och målmedvetet med kursplanerna för att säkerställa att kurserna svarar mot examensmålen men också att planerade och genomförda aktiviteter tydligt hänger samman med målen i den individuella studieplanen. Det finns här en tydlig struktur i hur man följer doktorandernas kunskapsmässiga progression i handledningen, vid avhandlingsseminarierna och i arbetet med den individuella studieplanen. Detta gäller bred kunskap, men också en mer specifik och avgränsad kunskap inom forskarutbildningsämnet. Dessa lärosäten har inte bara utvecklade rutiner för kursvärderingar och återkoppling på dessa; de skapar också goda förutsättningar så att doktoranderna kan fullfölja utbildningen inom angivna tidsramar. Genomgången av de individuella studieplanerna visar på detta.

Det finns exempel på lärosäten som arbetar något mindre systematiskt med uppföljning av kunskapsformerna. Det framgår inte hur de följer upp och reviderar kvaliteten i kurser, handledning eller seminarier eller hur kursernas utformning, genomförande och examinationer svarar mot målen. Här saknas ofta konkreta och specifika beskrivningar av hur man inom utbildningen arbetar med måluppfyllelse för de olika kunskapsformerna.

Vid samtliga lärosäten bygger forskarutbildningen på en modell med minst tre granskningstillfällen. Doktorandernas kunskapsmässiga progression säkras genom dessa granskningar men också genom seminarier och kursaktiviteter samt inte minst genom handledning. Den individuella studieplanen beskrivs av flera lärosäten som ett viktigt verktyg för uppföljning och kvalitetssäkring av doktorandernas utveckling och

kunskapsmässiga progression. Vid ett lärosäte har övergången till elektroniska individuella studieplaner bidragit till att planerna används mer aktivt. Ett annat exempel är att genom integrering av de olika kunskapsformerna i en så kallad kursportfölj (där de uppgifter som är kopplade till olika utbildningsmoment dokumenteras) stärks är kvaliteten. Ett ytterligare exempel är den så kallade doktorandkartan där man från lärosätets håll kan underlätta målmedveten planering av avhandlingsarbeten och bidra till att säkra doktorandernas kunskapsmässiga progression.

Lärosätena har ofta ett snävt perspektiv på arbetslivet

Lärosätena förbereder i första hand doktoranderna för en yrkeskarriär inom akademien, ibland med hänvisning till det egna rekryteringsbehovet. De flesta av de disputerade stannar inom akademien, medan några få arbetar utanför. Det övergripande intrycket är att forskarutbildningen leder till anställningsbarhet, inte bara i generell mening utan också att doktoranderna efter genomgången utbildning får ett arbete som på olika sätt anknyter till forskarutbildningsämnet. Exempelvis skolas doktoranderna in i kollegialt arbete på det egna lärosätet genom att de får möjlighet att bedriva undervisning i ämnet under doktorandtiden, vilket indirekt också kopplar dem till att vara kvar vid det egna lärosätet.

Några lärosäten ser också forskarutbildningen som förberedande och meriterande för ett yrkesliv inom statlig, kommunal eller fristående verksamhet. Samspelet med framför allt offentlig verksamhet faller sig naturligt eftersom det är en vanlig samverkanspartner för forskarna inom lärosätenas forskningsmiljöer, vilket inkluderar doktorandernas handledare. För doktoranderna innebär det kontaktytor och mötesplatser som kan vara av betydelse för framtida uppdrag inom arbetslivet. Det behöver inte betyda att doktoranderna förbereds för en arbetsplats utanför akademien.

Flertalet lärosäten saknar system och strategier som tydligt integrerar arbetslivsperspektivet – i synnerhet innebörden i ett "föränderligt arbetsliv" – i utbildningen. Det är enbart ett fåtal lärosäten som belyser arbetslivets komplexitet i kursutbudet, i examinationsuppgifter och i doktorandernas avhandlingsområden. Flertalet lärosäten saknar dessutom en utvecklad alumnpåföljning och en medveten strategi för doktorandernas karriärplanering för ett föränderligt arbetsliv – oavsett om detta sker inom eller utanför akademien. Men det finns också exempel på motsatsen. Några lärosäten erbjuder karriärvägledning som omfattar arbete såväl inom som utom akademien. Rådgivningen sker då exempelvis i samband med uppföljningarna av den individuella studieplanen, vid planeringsseminarierna eller vid en introduktionskurs som ger information om högskolan som arbetsplats. Det finns även särskilda seminarier vid något lärosäte som behandlar karriären efter examen.

Jämställdhetsperspektivet kan vara förankrat, men saknar ofta konkretion

Lärosätena är engagerade i jämställdhetsfrågor men variationen avseende strategi och konkretion är stor. Vid flera lärosäten finns en påtaglig medvetenhet om olika frågor som berör jämställdhetsperspektivet men det behöver inte innebära att ett konkret och praktiskt arbete pågår. Ofta beskrivs jämställdhetsfrågorna som en del av ett mer övergripande perspektiv som handlar om mångfald, likvärdighet och lika villkor. Att flera lärosäten har en majoritet kvinnor i doktorandgruppen upplevs av lärosätena själva som

problematiske. En del lärosäten har tydliga strategier för att hantera denna situation medan det för andra inte framgår vilka åtgärder som hanterar situationen långsiktigt.

Jämställdhetsperspektivet uppmärksammas i formella strukturer och i officiella dokument, dvs. i formell mening. Däremot saknas ofta konkretion och exempel på hur perspektivet ska operationaliseras i den dagliga verksamheten. På många håll saknas även strategier för att inkludera genusperspektivet i utbildningens innehåll, utan det stannar vid genusfrågor för doktorander och anställda. Knappt hälften av lärosätena redogör konkret för hur jämställdhetsperspektivet bidrar till att utveckla forskarutbildningen. Men det finns flera exempel på hur jämställdhetsperspektivet integreras i verksamheten. Flera lärosäten intensifierar program för att stödja kvinnliga forskares meritering mot docent- och professorskompetens i syfte att åstadkomma en bättre balans mellan kvinnor och män. Det kan handla om ett systematiskt arbete så att det sker en jämnare könsfördelning vid nyanställning, vid tillsättning av rekryteringsgrupper, vid val av kurslitteratur (att innehåll representeras av både kvinnor och män) samt skilda teman för seminarier och i samband när gästlärare anlitas. Vid ett lärosäte har en lektor uppdraget att säkerställa ett genus- och jämställdhetsperspektiv i verksamheten. Ett lärosäte redovisar planerade åtgärder för att minska risken att kön och etnicitet påverkar utfallet av antagningsprocessen.

Vad har de forskarutbildningar gemensamt vars kvalitet är ifrågasatt?

De lärosäten som fått ifrågasatt kvalitet kännetecknas av att de har en liten verksamhet med få doktorander inskrivna och att dessa sällan är fysiskt närvarande. De har dessutom få tillsvidareanställda lärare och handledare. Det finns med andra ord en problematik kring forskarutbildningens omfattning och aktivitetsgrad. Detta problem benämns här som "underdimensionering". Trots en betydande grad av underdimensionering kan personalens kompetens anses tillräcklig och det kan finnas medvetna och inarbetade system för såväl medarbetarnas kompetensutveckling som för systematiskt kvalitetsarbete där doktorandernas intressen och synpunkter beaktas och bevakas. Forskarutbildningen kan med andra ord uppvisa hög kvalitet när det gäller flera aspekter. De styrkor som kan finnas i miljön bedöms dock inte kunna väga upp effekterna av underdimensioneringen. Vid några av lärosätena saknas en medvetenhet om problemet, vilket medför avsaknad av en långsiktig strategi för att hantera och åtgärda situationen. Det saknas exempelvis en tydlig plan för att kunna finansiera forskarutbildningen så att den blir robust och kan uppfylla krav på hög kvalitet.

I de forskarutbildningsmiljöer som är underdimensionerade bärs den nödvändiga bredden i forskarutbildningsämnet upp ofta av ett litet antal forskare som tenderar att representera individuella, specifika forskningsinriktningar, dvs. det finns ingen tydlig, sammanhållen forskningsmiljö. Detta medför i sin tur en splittrad forskarutbildningsmiljö för doktoranderna, vilket bidrar till brister vad gäller att upprätthålla, följa upp, åtgärda och återkoppla kvalitet i forskarutbildningsmiljön; dvs. att skapa en robust miljö. Ett annat problem med underdimensioneringen är risken för en ökad beroendeställning hos doktoranden relativt handledaren; vid en eventuell konflikt finns det få möjligheter att byta handledare. Beroendeställningen kan också förstärkas av att handledaruppdrag ofta är avgörande för handledarnas akademiska meritering.

En effekt av underdimensionering blir att lärosätet inte kan erbjuda ett sådant kursutbud som den allmänna studieplanen beskriver som krav för att nå examensmålen. En dominans av läskurser inom det egna ämnesområdet, kurser inom andra ämnesområden eller kurser förlagda till andra lärosäten och nätverkskonstruktioner bidrar varken till en forskarutbildningsmiljö eller säkerställer den enskilde doktorandens kunskapsmässiga progression. En underdimensionering medför dessutom en splittrad utbildningsmiljö och svårigheter att genomföra och följa upp utbildningen i enlighet med den studieplan som doktoranderna förväntas följa.

Det går heller inte att tala om en forskarutbildningsmiljö i egentlig mening när det endast finns ett fåtal doktorander (vid några lärosäten finns endast en doktorand) med normal aktivitetsgrad. Både kursutbudet och möjligheterna att diskutera det egna avhandlingsarbetet med andra doktorander i vardagen begränsas. Saknas volym ges doktoranderna få möjligheter att socialiseras in i en aktiv forskningsmiljö och successivt vidga sina kontaktytor och arenor för att delta i olika vetenskapliga sammanhang. De lärosäten som fått ifrågasatt kvalitet karaktäriseras av att det snarare handlar om individuella forskarutbildningar än en gemensam och kollektiv utbildning. En underdimensionerad forskarutbildningsmiljö har svårigheter att bidra till att en forskaridentitet utvecklas inom ramen för forskarutbildningen. Det finns även en problematik med doktorandrepresentation på olika beslutsnivåer om forskarutbildningen har allt för få doktorander.

De lärosäten som fått ifrågasatt kvalitet har, precis som övriga lärosäten, centrala rutiner och strukturer för systematisk utvärdering och uppföljning av forskarutbildningen. Några av dessa lärosäten försöker hantera underdimensioneringen, t ex att bredd och djup samt kvalitet och långsiktighet ska kunna säkerställas. Genom att samverka med andra ämnen, såväl inom som utanför det egna lärosätet, försöker de klara av handledningsuppdraget. Vid ett lärosäte har ämnet placerats vid en annan ämnesinstitution i syfte att förstärka ämnet. Utbildningen kommer då att vila tungt på extern kompetens. En sådan struktur innebär svårigheter att upprätthålla kontinuitet och utbildningskvalitet i forskarutbildningsmiljön. Om doktoranderna i huvudsak deltar i forskarutbildningskurser vid andra lärosäten fångas deras synpunkter inte upp i samma omfattning som görs för de interna kurserna. Även om miljön i stor utsträckning stöder sig på externa nätverk räcker detta inte för att doktoranderna ska kunna vara en del av ett doktorandkollektiv där det egna forskarutbildningsämnet är i fokus.

Att bedriva en forskarutbildning som är underdimensionerad framstår som problematiskt även ur ett ekonomiskt perspektiv. Underdimensioneringens konsekvenser vad gäller ämnets framtid och vilka strategier som krävs för att åtgärda brister, på kort och på lång sikt, blir därför en central fråga för lärosätets ledning.

För bedömargruppen

Mikael Alexandersson
Ordförande

Bilaga 1

Bedömargruppens motiveringar

Göteborgs universitet

Lärosäte	Forskarutbildningsämne	ID-nr
Göteborgs universitet	Musikpedagogik - licentiat- och doktorsexamen	A-2016-10-4062
Aspektområde: Miljö, resurser och område Aspekt: Forskarutbildningsämne Bedömning med motivering: Avgränsningen av forskarutbildningsämnet och dess koppling till den vetenskapliga grunden och beprövad erfarenhet är välmotiverad och adekvat. Forskarutbildningsämnet musikpedagogik finns vid högskolan för scen och musik, en av tre institutioner vid den konstnärliga fakulteten vid Göteborgs universitet. Ämnet musikpedagogik ingår i en ram av tvärdisciplinär karaktär, inte bara med avseende på de områden som lärosätet tar upp i självvärderingen (psykologi med mera), utan också med avseende på det rent konstnärliga området, som inbegriper konstnärlig forskning. I självvärderingen förklaras forskningsområdets egenskaper och framväxt framför allt genom att betona att musikpedagogik som vetenskap innefattar studier i alla former av musikaliskt lärande med särskild anknytning till musikaliskt och musikpedagogiskt utövande. Forskarutbildningsämnet strävar därför efter att profilera sig så att det ligger nära det konstnärliga och utövande området. En sådan ram kan vara en styrka, men den kan också innebära utmaningar för samverkan mellan två besläktade men ändå olika aspekter av musikämnet. För Göteborgs universitet framstår den konstnärliga ramen som en nödvändighet, helt enkelt eftersom den musikpedagogiska miljön verkar vara mycket sårbar med få docenter och professorer och med endast en doktorand. Lärosätet verkar ha tagit konsekvenserna av detta och utformat ett forskarutbildningsämne som både är brett och särpräglat. Det framstår därför som ett adekvat och välmotiverat forskarutbildningsämne. Enligt självvärderingen finns det en nära koppling och ett nära samarbete mellan två av forskarutbildningsämnena vid högskolan för scen och musik, nämligen musikpedagogik och estetiska uttrycksformer med inriktning mot utbildningsvetenskap. Bedömargruppen ser samarbetet som en styrka, eftersom det kopplar ihop musikämnets särpräglade natur med det pedagogiska. Bedömargruppen vill dock samtidigt peka på att det också kan bidra till att dölja det musikpedagogiska forskarutbildningsämnets särskilda egenskaper och mål, om ämnet i sig inte blir tillräckligt starkt etablerat. I dagsläget framstår det inte som att denna starka etablering finns, även om det vid intervjuerna med ledningsgruppen framkom att det finns planer på att stärka ämnet. I självvärderingen anges att ämnets doktorander i regel har musiklärarutbildning med anknytande yrkeslivserfarenhet. Trots detta är musiklärarutbildning inte ett antagningskrav för utbildningen, vilket det däremot verkar vara för forskarutbildningsämnet estetiska uttrycksformer. Det tycks därför finnas en viss diskrepans mellan forskarutbildningsämnets utformning och dess relation till det musikpedagogiska området. Bedömargruppen anser därför att det krävs stärkande åtgärder för ämnet musikpedagogik, exempelvis genom en mer distinkt profilering av forskarutbildningsämnet i syfte att göra musikämnet i grundskolan till ett tydligare forskningsobjekt.		
Aspektområde: Miljö, resurser och område		

Datum
2018-06-19Reg.nr
411-00367-16**Aspekt: Personal**

Bedömning med motivering: Antalet handledare och lärare och deras sammantagna kompetens är adekvat och står i proportion till utbildningens innehåll och genomförande.

Forskningsämnet musikpedagogik ingår i ett tvärvetenskapligt sammanhang som spänner över flera ämnen och som omfattar en mängd olika områden inom humaniora och konst. Möjligheterna att inlemma forskningsämnet i en bred professur är därför goda. Huvudansvaret för forskarutbildningen i musikpedagogik verkar trots detta vila tungt på en professor som närmar sig pensionsåldern samt, vid tidpunkten för självvärderingen, en lektor. Dessa två utgjorde tillsammans 100 procent av de aktiva huvudhandledarna och biträdande handledarna när självvärderingen skrevs, och tillsammans ansvarade de för handledningen av utbildningens doktorand. I självvärderingen redogörs dock för att institutionen planerar att stärka handledarkompetensen framöver genom att göra det möjligt för lektorer med en bakgrund som är relevant för musikpedagogik att docentmeritera sig. Vid intervjuerna framkom att personalstyrkan mycket riktigt har stärkts sedan självvärderingen skrevs, och nu även innefattar en docentkompetent lektor på heltid. Bedömargruppen ser ändå den aktuella bemanningen som ett absolut minimum om målet är att kunna anta och ge stöd åt fler doktorander.

Handledarsituationen måste därför anses vara en svaghet och ett mycket viktigt utvecklingsområde för institutionen. Det är naturligtvis positivt att lärosätet använder sig av erfarna och välkända professorer emeritus, vilket också framkommer i självvärderingen, men detta bör inte innebära att Göteborgs universitet avstår från åtgärder för att stärka den nuvarande personalsituationen.

Handledarna har liknande möjligheter till vetenskaplig kompetensutveckling som vid de flesta andra universitet. Förutom detta genomgår alla handledare en universitetspedagogisk kurs om 15 högskolepoäng, en handledarkurs om 5 högskolepoäng och till sist en särskild kurs i handledning i forskarutbildningen om 5 högskolepoäng. Handledarna är alltså formellt väl kvalificerade som handledare, och åtgärderna på detta område bedöms vara adekvata.

Som framhålls ovan anser bedömargruppen att den aktuella bemanningen är ett kritiskt område som kräver insatser för långsiktig hållbarhet. Att situationen ändå bedöms som acceptabel beror på att lärosätet på ett övertygande sätt beskriver hur de hanterar situationen och kompenserar för den aktuella bemanningen. Det finns en utvecklad och strukturerad samverkan, både internt och externt, för att säkerställa tillräcklig vetenskaplig och pedagogisk kompetens för att kunna genomföra utbildningen. Genom att forskarutbildningsämnet är tvärvetenskapligt definierat och ligger nära forskarutbildningsämnet estetiska uttrycksformer finns goda förutsättningar för bred samverkan. Ytterligare intern samverkan finns med de två forskarskolorna, inom fakulteten och inom Göteborgs universitet. Genom denna samverkan tar lärosätet ansvar och kompenserar för den lilla gruppen handledare inom musikpedagogik. Strukturerad samverkan sker också med forskarutbildningen i musikpedagogik vid Lunds universitet, bland annat genom att man ger kurser gemensamt. Slutligen finns samverkan inom det nordiska nätverket. Vidare har fakulteten redovisat konkreta planer för ämnets utveckling, något som framkom tydligt vid intervjuerna. Ytterligare exempel är den ovan nämnda docentmeriteringen och den nyanställning som redan genomförts.

Handledarnas och lärarnas sammantagna kompetens och kompetensutveckling följs systematiskt upp i syfte att främja hög kvalitet i utbildningen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Datum
2018-06-19Reg.nr
411-00367-16

Uppföljning av handledarnas pedagogiska och vetenskapliga kompetens sker genom medarbetarsamtal, som i sin tur kopplas till kompetensutvecklingsplaner. Enligt självvärderingen upprättas bemanningsplaneringar där handledningstiden fördelas enligt schablon. Sedan 2017 finns dessutom en särskild flik i den individuella studieplanen där handledningsmötena planeras och följs upp. För den handledarmässiga kompetensen finns bland annat fakultetens handledarkollegium, och seminarier som fakultetens två forskarskolor erbjuder. Vid dessa behandlas till exempel former för etappseminarier och disputationer samt kursutbudet i forskarutbildningen, men man diskuterar också relationen mellan handledare och doktorand.

Lärosätet redogör på ett övertygande sätt för hur de hanterar och kompenserar för situationen med få handledare (se även ovan) genom utvecklad och strukturerad samverkan, både internt och externt.

Aspektområde: Miljö, resurser och område**Aspekt: Forskarutbildningsmiljö**

Bedömning med motivering: Forskningen vid lärosätet har en sådan kvalitet och omfattning att utbildning på forskarnivå kan bedrivas på en hög vetenskaplig nivå och med goda utbildningsmässiga förutsättningar i övrigt. Relevant samverkan sker med det omgivande samhället, både nationellt och internationellt.

För närvarande finns en aktiv doktorand vid utbildningen, samt fyra inom forskarutbildningsämnet estetiska uttrycksformer. Dessa fem doktorander utgör en grupp som följs åt genom utbildningen. Gruppen ingår även i de större doktorandgrupper som finns inom de två forskarskolor som institutionen deltar i. Sammantaget utgör den miljö som omfattar de två angivna forskarutbildningsämnena - musikpedagogik och estetiska uttrycksformer - en bra grund för en dynamisk doktorandmiljö. Detta framgår också av självvärderingens diskussion om lärosätets samlade forskarutbildningsmiljö för musikområdet. I självvärderingen redogör lärosätet för medverkande lektorer och professorer från flera av universitetets institutioner. Högskolan för scen och musik verkar ha vidtagit åtgärder för att hantera en problematisk situation med få doktorander och en liten grupp handledare. Detta har de gjort genom att inlemma forskarutbildningsämnet i en tvärvetenskaplig ram, och genom att fördjupa och stärka deltagandet i internationella nätverk, och genom ett tätt samarbete med Lunds universitet. Institutionens nätverk tas väl om hand, särskilt genom det aktiva deltagandet i det nordiska nätverket för musikpedagogisk forskning. I detta nätverk har miljön bland annat visat styrka genom att nyligen ta på sig ansvaret för den årliga nätverkskonferensen. Bedömargruppen anser dock att det finns behov av ytterligare åtgärder som kan stärka den musikpedagogiska forskarutbildningsmiljön.

Det är något oklart i vilken grad forskarutbildningsämnet musikpedagogik är kopplat till institutionens musikpedagogiska forskaraktivitet, och i vilken grad den musikpedagogiska ämnesmiljön för närvarande är stark nog att upprätthålla tidigare aktiviteter och forskning inom området. Bedömargruppen vill därför påpeka att även om musikpedagogik framstår som ett forskarutbildningsämne som kan utgöra en grund för en forskarutbildning med hög kvalitet så verkar ämnet i hög grad vara beroende av andra ämnen och forskningsmiljöer än de rent musikpedagogiska. Det lilla antalet doktorander i ämnet framstår som ett centralt problem för utbildningen och dess möjlighet att etablera en egen och tillräckligt stark forskningsmiljö. Därför måste antalet doktorander anses som en närmast kritisk faktor för ämnets fortsatta existens i sin nuvarande form. Intervjuerna ger intryck av att åtgärder för att komma tillrätta med den aktuella situationen är på gång, bland annat genom en doktorandrekryteringsplan som är samordnad i tid med rekrytering av doktorander i

Datum
2018-06-19Reg.nr
411-00367-16

musikpedagogik vid Lunds universitet. Tanken är att skapa en gemensam doktorandgrupp. Dessutom planeras för en samlokalisering av fakultetens verksamhet, vilket kommer att underlätta samordningen och skapa en större och mer sammanhållen doktorandgrupp.

Sammantaget är bedömargruppens uppfattning att lärosätet har utmaningar som rör den lilla miljön för forskarutbildningen i musikpedagogik, men det finns samtidigt också en stor potential att nå hög kvalitet. Det som stärker den uppfattningen är det strukturerade samarbetet både internt och externt, som kompenserar för den lilla miljön. Även fakultetens konkreta planer för att stärka miljön genom rekrytering av doktorander samordnat i tid med Lunds universitet vittnar om potentialen. Den kommande samlokaliseringen av fakultetens institutioner bedöms också på sikt stärka utbildningsmiljön.

Forskarutbildningsmiljön följs systematiskt upp för att säkerställa hög kvalitet. Resultatet av uppföljningen omsätts vid behov i kvalitetsutvecklande åtgärder och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Göteborgs universitet ser ut att ha inrättat ett bra system för uppföljning och kvalitetssäkring. Det finns en bra struktur för doktorandrepresentation i detta system, och det verkar därför finnas en god grund för adekvat måluppfyllelse. I självvärderingen beskrivs bland annat att institutionen införde mål för perioden 2016-2018 i syfte att säkerställa forskarutbildningsmiljöns kvalitet, och att det finns ett nära samarbete mellan ämnesansvarig, studierektor och viceprefekt som ansvarar för kvaliteten avseende avhandlingsarbetet. Av självvärderingen framgår också att det finns ett nära samarbete mellan de två forskarskolorna och utbildningen i musikpedagogik, där styrgruppen för fakultetens forskarskola representeras av forskare och doktorander från alla de tre involverade institutionerna. I detta sammansatta forum planeras, genomförs och utvecklas kurser, konferenser, workshops samt frågor som har med handledning att göra och som också är relevanta för musikpedagogik.

Bedömargruppen saknar dock mer konkret information om hur miljön garanterar kvaliteten i själva avhandlingsarbetet, exempelvis genom textutvecklingsseminarier och uppföljning av progression. Även om det finns få handledare inom forskarutbildningen i musikpedagogik är institutionens samlade kompetens i ämnet god, såtillvida att den kompletteras genom externa lärare och handledare när det är nödvändigt. Att man studerar tillsammans med doktorander från musikhögskolan i Malmö säkerställer dessutom en större doktorandgrupp. Den centrala ämnesmiljön för forskarutbildningsämnet verkar ha stor nytta av den starka kopplingen till det nordiska nätverket för musikpedagogisk forskning, där doktorander och handledare är aktiva presentatörer och respondenter.

Aspektområde: Miljö, resurser och område**Sammanvägd bedömning av aspektområdet miljö, resurser och område**

Bedömning med motivering: Aspektområdet miljö, resurser och område bedöms vara tillfredsställande.

Forskarutbildningsämnet bedöms ha en välmotiverad och adekvat koppling till den vetenskapliga grunden. Bedömargruppen håller med lärosätet om att det finns ett behov av att utforma ett forskarutbildningsämne som utgör en bra bas för samspel med forskarutbildningsämnets ämnesmässiga kärna, såsom den exempelvis bedrivs i den konstorienterade delen av fakultetens verksamhet. Samtidigt vill bedömargruppen påpeka att en sådan lösning också skulle kunna bidra till

Datum
2018-06-19Reg.nr
411-00367-16

att dölja det musikpedagogiska forskarutbildningsämnets särskilda egenskaper och mål, om området inte blir tillräckligt etablerat. Göteborgs universitets tillvägagångssätt kan beskrivas som ett bra exempel på att skapa närhet mellan pedagogiska aspekter och konst- och musikrelaterade aspekter. Ett sådant tillvägagångssätt kräver dock att det musikpedagogiska området framstår med tillräcklig styrka.

Musikpedagogik vid Göteborgs universitet verkar vara en välorganiserad forskarutbildning, inlemmad i en ram som fokuserar på ämnets särpräglade egenskaper vilket bidrar till utbildningens kvalitet. Forskarutbildningen är dock mycket liten. Om det ska vara möjligt för utbildningen att behålla sitt goda rykte och uppnå en tillräcklig storlek på handledargruppen måste man vidta åtgärder för att öka antalet anställda med musikpedagogik som specialitet. Huvudansvaret för forskarutbildningsämnet musikpedagogik vilar tungt på en professor, som närmar sig pensionsåldern, samt en lektor vilka tillsammans utgör de enda aktiva handledarna. Vid intervjun framkom att personalen har förstärkts med en docentkompetent lektor sedan självvärderingen skrevs. Bedömargruppen ser dock ändå det aktuella läget med två möjliga huvudhandledare och en biträdande handledare som en absolut minimibemanning om målet är att kunna anta och ge adekvat stöd åt fler forskarstudierande. Bemanningen måste därför anses utgöra en svaghet och ett viktigt utvecklingsområde för institutionen. Att det endast är en doktorand i ämnet framstår också som ett centralt problem för utbildningen och dess möjlighet att etablera en egen och tillräckligt stark forskarutbildningsmiljö. Antalet doktorander måste därför också anses som närmast kritiskt för ämnets fortsatta existens i sin nuvarande form, och är därmed ett mycket viktigt utvecklingsområde. Trots denna kritiska situation, med en minimal handledargrupp och endast en doktorand, är bedömargruppens uppfattning att lärosätet visar en medvetenhet om problematiken och att de på ett trovärdigt sätt kan redogöra för hur man vill komma tillrätta med denna. Det framgår också tydligt att man genom intern och extern samverkan kan kompensera för den lilla miljön och säkerställa såväl vetenskaplig och pedagogisk kompetens för en acceptabel utbildningsmiljö. Ett bra exempel på hur man hanterar denna situation är ämnesmiljöns aktiva medverkan i och användning av det nordiska nätverket för musikpedagogisk forskning. Ett annat exempel är det interna samarbetet mellan de estetiska och musikpedagogiska ämnesmiljöerna. Ytterligare ett exempel, som framkom tydligt under intervjuerna, är samverkan med forskarutbildningen i musikpedagogik vid Lunds universitet. Genom till exempel gemensamma kurser kan lärosätena skapa ett tillräckligt doktorandunderlag för kurserna och ta vara på den sammanlagda lärarkompetensen. Planerna på att tidsmässigt samordna antagningen av nya doktorander är också något som kan stärka forskarutbildningsmiljön.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat**Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen kunskap och förståelse**

Bedömning med motivering: Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar bred kunskap och förståelse både inom forskarutbildningsämnet och för vetenskaplig metodik inom forskarutbildningsämnet

Utifrån den beskrivning lärosätet ger framstår systemet för att utforma, genomföra och följa upp utbildningen som adekvat när det gäller att möjliggöra doktorandens måluppfyllelse. Utbildningens kursdel omfattar 90 högskolepoäng, varav hälften är obligatoriska. Kursportföljen har en relevant sammansättning mot bakgrund av det tvärvetenskapliga sammanhang som utbildningen i musikpedagogik bedrivs i. Kursportföljen är upplagd så att det framgår att det finns en progression. Introduktionskursen, som är obligatorisk, heter Att kartlägga forskningsområdet och är gemensam för alla doktorander vid institutionen. Kursen är på 15 högskolepoäng och innehåller övningsuppgifter

Datum
2018-06-19Reg.nr
411-00367-16

som bildar en grund för doktorandernas överblick, utveckling och förståelse för arbetets framåtskridande. Kursen har även fått bra omdömen vid kursvärderingar. Förutom introduktionskursen är också metodkurser om minst 15 högskolepoäng obligatoriskt för examen. Kursportföljen i övrigt överensstämmer väl med forskarutbildningsämnets innehåll, och innehåller dialogbaserade uppgifter som bör ge doktoranden en bra bas för att uppnå bred kunskap och förståelse inom ämnet. Bedömargruppen ser dock att det finns vissa utmaningar när det gäller balansen i kursportföljen i relation till utbildningens profil, vilket kan påverka kursutbudets förutsättningar att bidra till måluppfyllelse. Inom forskarutbildningen läggs också stor vikt vid måluppfyllelse genom deltagande i seminarier och konferenser. Här spelar etappseminarierna en viktig roll. De är kopplade till det egna avhandlingsarbetet och gör att doktoranden får uppleva och bekräfta sin egen måluppfyllelse när de bemöter kollegornas synpunkter och värderingar. Även här spelar det nordiska nätverket för musikpedagogisk forskning en viktig roll som en plats för övning och insikt, eftersom nätverket erbjuder ett större sammanhang.

Bedömargruppen anser att det kan vara en svaghet och ett utvecklingsområde att de två synbart mycket lika forskarutbildningarna, musikpedagogik och estetiska uttrycksformer, har olika behörighetskrav. Båda forskarutbildningarna bygger på ett omfattande samarbete mellan det pedagogiska och det estetiska. Det befrämjar en bred förståelse, men behörighetskraven för två forskarutbildningar som synbarligen ligger så nära varandra, och som bygger på omfattande samarbete mellan det pedagogiska och det estetiska, är olika. Detta medför utmaningar i arbetet med att ge förutsättningar för en djupare förståelse av det musikpedagogiska kunskapsområdet. Det faktum att utbildningen har valt att inte ha lärarexamen som ett behörighetskrav får bedömargruppen att undra om det finns tillräckligt med kurser i didaktisk och musikpedagogisk forskning i kursportföljen.

De uppgifter om genomströmning som finns tillgängliga ligger i nivå med motsvarande utbildningar för övriga landet, och föranleder därför inga särskilda frågor utöver hur lärosätet arbetar generellt för att doktoranderna ska slutföra sina utbildningar inom den angivna tiden.

Systematisk uppföljning görs av utbildningens utformning och genomförande i syfte att säkerställa måluppfyllelsen. Resultaten av uppföljning omsätts i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

För att säkra måluppfyllelsen på individnivå har lärosätet förtydligat målbeskrivningen för utbildningen. I det elektroniska systemet för individuella studieplaner specificeras sedan maj 2016 kopplingen mellan examensmål, lärandeaktiviteter och examination för den enskilda doktoranden. Uppföljning av den individuella studieplanen sker årligen och återkoppling sker till doktorand, handledare och i förekommande fall berörd studierektor eller programkoordinator samt kursansvarig lärare. Vid institutionen finns även en av dekanen utsedd doktorandexaminator som är delaktig i uppföljningen av doktorandernas individuella studieplaner. Bedömargruppen konstaterar också att den kurs för ett ökat fokus på musikdidaktisk forskning som gavs första gången hösten 2017, i samarbete med Lunds universitet, är ett bra exempel på åtgärder som grundar sig på systematisk uppföljning, och som syftar till att målinriktat utveckla området kunskap och förståelse inom musikpedagogikämnet. Den bild som självvärderingen målar upp i form av en systematisk uppföljning av utformning, genomförande och examination i utbildningen, med sikte på måluppfyllelse av kunskap och förståelse, ger ett robust intryck.

Datum
2018-06-19Reg.nr
411-00367-16**Aspektråde: Utformning, genomförande och resultat****Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen färdighet och förmåga**

Bedömning med motivering: Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar förmåga att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar samt såväl i nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet kan presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt. Doktoranderna visar också förutsättningar för att såväl inom forskning och utbildning som i andra kvalificerade professionella sammanhang bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande.

Självvärderingen och de efterföljande intervjuerna visar på ett gott arbete med måluppfyllelse inom området färdighet och förmåga. Bedömargruppen vill särskilt poängtera det faktum att utbildningen lägger vikt vid seminarieverksamhet, deltagande i populärvetenskaplig verksamhet och måluppfyllelse genom tjänstgöring på institutionen. En sådan tjänstgöring bidrar både till mognad och till utveckling av färdigheter och förmåga. Tjänstgöringen äger enligt självvärderingen rum på grundnivå i både musikerprogrammet och i ämneslärarprogrammet i musik, vilket innebär att doktoranden får möjlighet att utveckla sin förmåga att stödja andras lärande i en bred kontext. Seminarieverksamheten framstår som en helt nödvändig förutsättning i en utbildning med så stark tvärvetenskaplig ram som musikpedagogiken vid Göteborgs universitet har.

Av självvärderingen framgår det att lärosätet lägger stor vikt vid handledningen. Det framstår för bedömargruppen som en helt central prioritering. Bra forskarutbildningar har bra handledare, och bra handledare utvecklar doktorandernas kunskap i området färdighet och förmåga samt kopplar dessa till forskningsuppgiften och forskning generellt. Samtidigt föregår handledaren med gott exempel och knyter utvecklingen till doktorandernas skriftliga arbeten och diskussioner. Bedömningen är att detta verkar skötas på ett adekvat och bra sätt. Som något särskilt positivt inom detta kunskapsområde vill bedömargruppen peka på den praktiska institutionstjänstgöringen och de populärvetenskapliga presentationerna. Självvärderingen innehåller också goda exempel på doktorandernas engagemang i den offentliga debatten.

Systematisk uppföljning görs av utbildningen för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande är av hög kvalitet och att doktoranderna uppnår målen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

För att säkerställa att doktoranden når målen inom området färdighet och förmåga följs utbildningen upp och återkoppling sker enligt samma rutiner som beskrivits under kunskap och förståelse. Uppföljningen av den individuella studieplanen omfattar doktorandens deltagande och medverkan i konferenser, hur avhandlingsarbetet fortlöper och planering för etappseminarier. Uppföljningen av måluppfyllelse underlättas genom den tydliga kopplingen mellan aktiviteter och examensmål. I självvärderingen finns flera exempel på åtgärder som vidtagits med anledning av uppföljningsresultat.

Aspektråde: Utformning, genomförande och resultat**Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt**

Bedömning med motivering: Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar intellektuell självständighet, och vetenskaplig redlighet/forskningsmässig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska

Datum
2018-06-19Reg.nr
411-00367-16

bedömningar. Doktoranden har också nått fördjupad insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används.

De kurser som självvärderingen redogör för uppvisar många målformuleringar som omfattar lärandemål knutna till värderingsförmåga och förhållningssätt. Självvärderingen beskriver att kurserna också har uppgifter som handlar om att bedöma huruvida metoder och teorier är lämpliga som underlag för olika tillvägagångssätt vid forskning. Samma sak gäller för kurser i forskningsetik och andra kurser där olika etiska aspekter behandlas. Självvärderingen redogör också för olika sätt att uppnå målen genom progression i kurserna. Sammantaget anser bedömargruppen att utbildningen säkerställer att doktoranden kan uppnå målen inom kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt.

Systematisk uppföljning görs av utbildningen för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande är av hög kvalitet och att doktoranderna uppnår målen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

I självvärderingen har lärosätet valt att lämna en integrerad redogörelse för måluppfyllelsen inom de olika kunskapsformerna. Detta är förstäligt, eftersom det kan vara svårt att avgöra vilka delar av utbildningen som ger måluppfyllelse i förhållande till den ena eller andra kunskapsformen. Lärosätet har även valt att ge en samlad beskrivning av uppföljning, åtgärder och återkoppling. Det inbegriper till exempel regelbunden uppföljning av individuella studieplaner och beskrivs under kunskapsformen kunskap och förståelse. I denna integrerade redogörelse beskrivs en rad åtgärder som är kopplade till uppföljning och återkoppling och integrerade i olika uppgifter som är knutna till kurser, seminarier och konferenser. Bedömargruppen anser att lärosätets generella och integrerade kvalitetsprocesser kan säkerställa en tillräcklig kvalitetsutveckling i utbildningen.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat**Sammanvägd bedömning av aspektområdet utformning, genomförande och resultat**

Bedömning med motivering: Aspektområdet utformning, genomförande och resultat bedöms sammantaget vara tillfredsställande.

Vad gäller aspekten måluppfyllelse för de olika kunskapsformerna ser bedömargruppen att det finns en styrka i den genomgående integreringen av de olika kunskapsformerna i kursportföljen, och i de uppgifter som är kopplade till olika moment. Det är också en styrka att man synliggör de många olika typerna av mål och deras koppling till den enskilda doktoranden i den individuella studieplanen. Kursportföljen överensstämmer väl med forskarutbildningsämnets innehåll. Bedömargruppen ser dock att det finns vissa utmaningar när det gäller balansen i kursportföljen i relation till utbildningens profil. Frågor kopplade till olika etiska aspekter berörs i ett flertal kurser. En utvecklingsmöjlighet är en mer preciserad beskrivning av hur doktoranden kan uppnå måluppfyllelse inom varje kunskapsområde.

Den konstnärliga fakulteten verkar ha en tydlig och mycket processororienterad utformning av sin forskarutbildning. Forskarutbildningen i musikpedagogik verkar dra stor nytta av denna utformning, vilket leder till att resultaten blir tillfredsställande. Den beskrivning som självvärderingen ger i form av en systematisk uppföljning av utformning, genomförande och examination i utbildningen ger ett robust intryck, och där är arbetet med den individuella studieplanen av central betydelse. Bedömargruppen ser dock att det finns vissa utmaningar när det gäller balansen i kursportföljen i relation till

Datum
2018-06-19Reg.nr
411-00367-16

utbildningens profil, vilket kan påverka kursutbudets förutsättningar att bidra till måluppfyllelse. Detta ses som ett utvecklingsområde, som dessutom kan kopplas till de tidigare nämnda utmaningarna med den lilla miljön.

Perspektiv**Arbetslivets perspektiv**

Bedömning med motivering: Utbildningen förbereder doktorander för ett föränderligt arbetsliv.

I självvärderingen lyfter lärosätet att tjänstgöring vid institutionen och deltagande i seminarier och konferenser i sig är förberedande för arbetslivet. Krav för undervisning vid Göteborgs universitet är att man gått den första av de tre högskolepedagogiska kurserna som erbjuds. Vid den konstnärliga fakulteten räknas deltagande i de högskolepedagogiska kurserna som institutionstjänstgöring, vilket resulterat i att fler doktorander valt att även gå delkurs två och tre. Dessutom beskriver självvärderingen ett samtal om framtida karriärvägar, som handledarna ska ha med doktoranderna. Enligt en bilaga till självvärderingen är det relativt få som tagit ut examen under de senaste åren, och de som har disputerat har i huvudsak blivit anställda vid högskolor och universitet inom musikpedagogik eller närliggande ämnesområden. Många undervisar även på lärarutbildningar. Bedömargruppen saknar en reflektion i självvärderingen om huruvida detta borde få konsekvenser för behörighetskraven till forskarutbildningen. I självvärderingen argumenterar lärosätet för att utbildningens tvärvetenskapliga karaktär är värdefull i yrkessammanhang. Det är möjligt att detta är en riktig slutsats, men bedömargruppen anser att den tvärvetenskapliga karaktären inte löser problemet med att lärarutbildning inte är ett behörighetskrav för en utbildning som huvudsakligen utbildar personer som ska utbilda blivande lärare. Det löser inte heller problemet med underbemanning av handledare med musikpedagogisk kompetens. Den samlade bilden framförallt baserat på utbildningens innehåll och upplägg men också på att det ingår institutionstjänstgöring och att man genomför karriärsamtal, gör att bedömargruppen trots allt anser att utbildningen förbereder doktoranderna för ett föränderligt arbetsliv. Bedömargruppen vill samtidigt påpeka att tydligt fokus på att över tid utbilda för ett visst område, i det här fallet lärarutbildning, också bör medföra att man anpassar behörighetskraven och kursportföljen.

Utbildningens utformning och genomförande följs systematiskt upp för att säkerställa att den är användbar och förbereder för arbetslivet. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Det finns goda informella och aktiva kontakter med alumner, till exempel i samband med den årliga konferens som det nordiska nätverket anordnar. Alumnerna har även en formell roll i och med att de deltar i utbildningen som opponenter, lärare och sakkunniga, men det finns ingen tydlig beskrivning av hur dessa kontakter används för att utveckla utbildningen. Arbetslivets perspektiv följs också upp genom inhämtande av information om internationella karriärvägar, exempelvis via forskningsfinansierars webbplatser och via personliga kontakter. Det saknas dock en beskrivning av hur man arbetar med systematisk uppföljning för att säkerställa att utbildningen förbereder doktoranderna för ett föränderligt arbetsliv. Bedömningen blir därför att det finns en uppföljning av arbetslivets perspektiv men att den behöver bli mer systematisk. Bedömargruppen vill dock lyfta att den goda kontakten med alumnerna och deras aktiva deltagande som opponenter är ett gott exempel för andra att följa.

Sammantaget bedöms arbetslivets perspektiv vara tillfredsställande, men bedömargruppen anser att institutionen bör se över behörighetskraven så att dessa anpassas till den profession som man i dagsläget huvudsakligen utbildar för.

Perspektiv

Doktoranders perspektiv

Bedömning med motivering: Utbildningen verkar för att doktoranderna tar en aktiv del i arbetet med att utveckla utbildningen och lärprocesser.

Självvärderingen beskriver att doktorandernas formella inflytande följer universitetets riktlinjer. Enligt riktlinjerna ska doktoranderna vara representerade i fakultetens råd och i forskarskolans styrgrupp, som leder forskarutbildningen tillsammans med prefekten och studierektorn. Doktorandrepresentanter finns också i forskningsrådet och i institutionsrådet. Därmed har doktoranderna teoretiskt sett möjlighet till inflytande i olika beredande och beslutande organ. Eftersom doktorandgruppen i forskarutbildningsmiljön för just musikpedagogik består av en enda doktorand är det dock svårt att uppnå någon faktisk representation från just denna forskarutbildning. Inom fakulteten finns ett samarbetsorgan för fakultetens alla doktorander, konstnärliga fakultetens doktorandråd, som bevakar att doktorandkollektivets perspektiv beaktas i hela verksamheten.

Enligt självvärderingen verkar det vara ovanligt med handledarbyten, men rutiner för detta finns. Däremot är doktorandernas delaktighet i att utse ny handledare något oklar, eftersom det står i självvärderingen att det är viceprefekten som utser en ny handledare efter en inventering av personella resurser. I underlaget framgår det att handledarbyte är oproblematiskt, men bedömargruppen måste konstatera att en liten miljö kan göra det svårt att genomföra ett handledarbyte rent praktiskt.

Arbetsmiljön följer, enligt självvärderingen, lärosätets generella riktlinjer. Riskanalyser och arbetsmiljöundersökningar görs kontinuerligt av institutionens arbetsmiljögrupp. Studierektorn ansvarar för att doktoranderna informeras om institutionens arbetsmiljöfrågor, och studierektorn har medarbetarsamtal med doktoranderna. Det är dock svårt att utläsa något om psykosociala aspekter av arbetsmiljö (till exempel stress) i självvärderingen, eftersom den endast fokuserar på den fysiska arbetsmiljön. Följaktligen är det också svårt att utläsa något om hur utbildningen bedriver strategiskt arbete med den psykosociala arbetsmiljön. Med ett större underlag i form av fler doktorander hade det möjligen varit lättare att urskilja en systematik. Bedömningen får stödja sig på fakultetens allmänna arbete, och det är svårt att uttyda hur detta omsätts i den aktuella forskarutbildningen.

Utbildningen följs systematiskt upp för att säkerställa att doktorandinflytandet används i kvalitetssäkring och utveckling av utbildningen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Kursvärderingar genomförs kontinuerligt och sammanställs på övergripande nivå. De används enligt självvärderingen som en grund i kvalitetsarbetet, och resultatet omsätts i åtgärder i beredande och beslutande organ. Självvärderingen uppger att det är ämnesansvariga som utvecklar och justerar kurser, men samtidigt har forskningsrådet ett övergripande ansvar för forskarutbildningens kvalitet och det är prefekten som tar beslut om förändringar.

Datum
2018-06-19Reg.nr
411-00367-16

Eftersom ämnet musikpedagogik endast har en doktorand är det svårt att utläsa vad de formella utvärderingarna ger inom just denna utbildning. Det beror på att det saknas fördjupade beskrivningar av de utmaningar som rör doktorandernas perspektiv, samt av de olika åtgärder och resultat som rör utmaningarna. Bedömaregruppen menar att i en liten miljö kan informella utvärderande samtal vara en bra modell för uppföljning, till exempel under samlingsseminarier där en tillräckligt stor grupp doktorander deltar. Självvärderingen uppger att en modell med samtal mellan handledare och doktorand prövas, samtal där allmänna frågor kring utbildningen tas upp. Intervjun gav intryck av en miljö där det informella samtalet fungerar väl som en del av att ta vara på doktorandens perspektiv.

Doktoranderna får möjlighet att på olika sätt komma med synpunkter på utbildningen i kvalitetsarbetet. Synpunkterna samlas in genom kursvärderingar, genom årliga uppföljningssamtal med doktorandexaminator samt via de råd där doktoranderna är representerade. Konstnärliga fakultetens doktorandråd är ett samarbetsorgan för alla doktorander vid fakulteten. I detta råd drivs frågor som rör doktorandernas villkor och intressen. Rådet utser också representanter till Göteborgs universitets doktorandkommitté konstnärliga fakultetsstyrelsen, forskningsberedningen, lärarförslagsnämnden, forskarskolans styrgrupp och andra grupper och organ. När det gäller institutionens kvalitetsarbete med forskning och forskarutbildning är doktoranderna representerade i forskningsrådet och i institutionsrådet.

Ett gott exempel som bedömaregruppen vill lyfta är att doktorander deltar i antagningsärenden. Ett annat gott exempel är att doktoranderna bjuds in att organisera en årlig konferens. När utbildningen endast omfattar en doktorand kan det formella inflytandet vara svårt att uppfylla. Detta uppges också som ett utvecklingsområde i självvärderingen, vilket bedömaregruppen alltså håller med om. Doktoranden kan till exempel introduceras till doktorandmöten med andra doktorander eller doktorandråd, för större delaktighet i och kännedom om vad olika styrelser och liknande har beslutat. Sammantaget bedöms doktoranders perspektiv vara tillfredsställande.

Perspektiv

Jämställdhetsperspektiv

Bedömning med motivering: Ett jämställdhetsperspektiv är integrerat i utbildningens utformning och genomförande.

För arbetet med jämställdhet hänvisar självvärderingen till lärosätets övergripande riktlinjer. Som exempel tas upp att jämställdhet alltid ska beaktas vid antagning och urval till forskarutbildningen, och även arbetet med jämställdhetsintegrering nämns. Självvärderingen anger också att genus finns med som ett forskningstema vid institutionen. Positivt är att underrepresenterat kön får företräde vid lika meriter vid rekrytering. Vidare nämns att Göteborgs universitet har bedrivit ett pilotprojekt för jämställdhetsintegrering vid institutionen. Det framgår av det samlade underlaget att det finns stor kompetens på institutionen samt att studenterna är pålästa och pådrivande. Den kunskap som finns vid institutionen integreras i forskarutbildningen genom handledning och seminarieverksamhet. Som exempel anges i självvärderingen att det under 2017 planerades för ett doktorandlett seminarium med tema jämställdhet. Under 2017 var Högskolan för scen och musik också värd för den årliga musikpedagogiska konferensen med temat Music education and equality. Vidare ingår litteratur som behandlar genus, maktordningar och intersektionalitet i den valbara kursen Vetenskaplig teori i och för musikpedagogisk forskning.

Datum
2018-06-19Reg.nr
411-00367-16

Doktorandgruppens och handledarkollegiets könsfördelning är svår att bedöma, eftersom grupperna omfattar så få personer. Vid intervjuerna framgick det att miljön arbetar med att skapa möjligheter till meritering för såväl kvinnor som män. Bedömargruppen saknar dock en beskrivning av det lokala arbetet i själva forskarutbildningen. I intervjuerna framkom delvis en kritisk självreflektion kring utmaningar och problemområden vad gäller det strategiska och systematiska arbetet med jämställdhet, något som tyder på att institutionen ser jämställdhetsperspektivet som ett aktuellt utvecklingsområde.

Systematisk uppföljning görs för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande främjar jämställdhet. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Det finns centrala ramverk för jämställdhetsarbetet, till exempel när det gäller rekrytering. I institutionens ledningsråd bevakas frågor om jämställdhet och målformuleringar kring jämlikhet och likabehandling finns inskrivna i institutionens handlings- och verksamhetsplan. Likabehandlingsgruppen vid institutionen arbetar när självvärderingen skrevs med att utveckla rutiner för hur jämställdhetsarbetet ska bedrivas. Regelbundna samtal mellan doktorand, studierektor och handledare förs kring arbetsmiljö och jämställdhetsrelaterade frågor. I övrigt visar inte underlaget hur man specifikt inom den aktuella forskarutbildningen arbetar med uppföljning och återkoppling av jämställdhetsperspektivet. Med tanke på forskarutbildningsmiljöns begränsade storlek kan det strategiska arbetet med jämställdhet och kvalitet vara svårbedömt. Bedömargruppen noterar, baserat på intervjuerna, att ansvariga reflekterar över jämställdhetsfrågan och anser att jämställdhet är ett viktigt område.

Sammantaget bedöms jämställdhetsperspektivet vara tillfredsställande.

Aspektområde: Uppföljning, åtgärder och återkoppling**Sammanvägd bedömning av aspektområdet uppföljning, åtgärder och återkoppling**

Bedömning med motivering: Aspektområdet uppföljning, åtgärder och återkoppling bedöms sammantaget vara tillfredsställande.

Vid Göteborgs universitet finns ett system för uppföljning, åtgärder och återkoppling för att säkerställa kvalitet. Forskarutbildningen i musikpedagogik följs upp i enlighet med detta system.

Uppföljning av personalens kompetens är kopplad till kompetensförsörjningsplaner för respektive institution, och det sker en uppföljning av handledningens omfattning genom bemanningsplanering. I de individuella studieplanerna följs även den genomförda handledningen upp. Institutionen är väl medveten om hur sårbar den aktuella bemanningen är, och har planer för att utveckla och förbättra den. Man har även gjort en nyanställning för att åtgärda situationen.

Måluppfyllelse av de aktuella kunskapsformerna följs upp genom de så kallade etappseminarierna, där avhandlingsarbetet regelbundet behandlas. I de individuella studieplanerna finns examensmålen specificerade, och dessa kopplas till de olika aktiviteter som doktoranderna genomför i sin utbildning. Att koppling finns mellan aktiviteter och måluppfyllelse följs upp årligen, när de individuella studieplanerna revideras.

Datum
2018-06-19Reg.nr
411-00367-16

Arbetslivets perspektiv verkar framför allt komma in i utbildningen på ett indirekt sätt, exempelvis genom tjänstgöring vid institutionen. Lärosätet har regelbundna kontakter med alumner, men ett systematiskt arbete för att koppla arbetslivsperspektivet till utveckling av utbildningen saknas.

Bedömargruppen anser att det saknas åtgärder som är mer direkt inriktade mot dynamiken i arbetslivet och doktorandernas förberedelse för detta.

Svårigheten när det gäller doktoranders perspektiv är den lilla doktorandgruppen, som gör det svårt att rent praktiskt tillse en formell representation i relevanta organ och att följa upp hur representationen fungerar. Dock verkar de informella strukturerna för doktorandernas delaktighet fungera väl, även om det är något oklart hur delaktigheten följs upp. Inom fakulteten finns dessutom ett samarbetsorgan för fakultetens alla doktorander, konstnärliga fakultetens doktorandråd, som bevakar att doktorandkollektivets perspektiv beaktas i hela verksamheten.

Uppföljningen av jämställdhetsperspektivet betraktas som ett utvecklingsområde, men både självvärderingen och intervjuerna gör sannolikt att perspektivet beaktas och följs upp genom de samtal som regelbundet förs med studierektor och handledare. När det gäller de kvantitativa aspekterna av jämställdhet är detta något som bevakas vid institutionen men för den aktuella utbildningen är doktorandgruppens och handledarkollegiets könsfördelning svår att bedöma, eftersom grupperna omfattar så få personer.

Bedömargruppen vill särskilt lyfta fram det goda exemplet att ämnesmiljön har täta och nära kontakter med tidigare studenter. Uppföljning av arbetslivets perspektiv bedöms vara ett utvecklingsområde.

Samlat omdöme: Hög kvalitet

Bedömning med motivering: Sammantaget visar underlagen att utbildningens kvalitet är hög.

Forskarutbildningen i musikpedagogik vid Göteborgs universitet verkar vara välorganiserad. Ämnet är väl beskrivet och profilerar sig så att det ligger nära det konstnärliga och utövande området.

Lärosätets avgränsning av forskarutbildningsämnet kan beskrivas som ett bra exempel för att skapa närhet mellan pedagogiska aspekter samt konst- och musikrelaterade aspekter, men ett sådant tillvägagångssätt kräver att det musikpedagogiska området framstår med tillräcklig styrka.

Forskningsämnet har dock stora problem med rekrytering. Om utbildningen ska kunna behålla sitt goda rykte och uppnå ett tillräckligt stort antal doktorander måste man vidta åtgärder för att öka antalet handledare med musikpedagogik som specialitet. Såsom bemanningen och rekryteringen ser ut nu, måste detta betecknas som ett mycket viktigt utvecklingsområde som vid tidpunkten för beskrivningen i självvärderingen gränsade till en brist.

För aspekten personal bedöms antalet handledare och lärare och deras sammantagna kompetens vara tillfredsställande och stå i proportion till antalet doktorander och till utbildningens innehåll och genomförande. Bedömargruppen ser dock personalaspekten som en mycket sårbar del av utbildningen om målet är att kunna stödja en större doktorandgrupp. Bemanningen måste därför anses utgöra en svaghet och ett viktigt utvecklingsområde för institutionen. Ett bra exempel på hur man bemöter denna situation är institutionens aktiva medverkan i och användning av det nordiska nätverket för musikpedagogisk forskning och samarbetet med Lunds universitet. Bedömargruppen ser också positivt på den information som kom fram vid intervjuerna om de konkreta planer som finns för att hantera dessa utmaningar.

Datum
2018-06-19Reg.nr
411-00367-16

Aspektområdet utformning, genomförande och resultat bedöms sammantaget vara tillfredsställande. Bedömargruppen ser en styrka i den genomgående integreringen av de olika kunskapsformerna i kursportföljen, och de uppgifter som är kopplade till olika utbildningsmoment här. Det är också en styrka att man synliggör de olika examensmålen och deras koppling till den enskilda doktorandens individuella studieplan. Till exempel berörs frågor kopplade till olika etiska aspekter i ett flertal kurser. Det finns dock utvecklingsbehov när det gäller att ge en mer preciserad beskrivning av hur doktoranden kan uppnå måluppfyllelse inom de olika kunskapsformerna. Den konstnärliga fakulteten förefaller ha en tydlig och mycket processororienterad utformning av sina forskarutbildningar. Forskarutbildningen i musikpedagogik verkar ha nytta av denna orientering, vilket bidrar till att resultaten bedöms som tillfredsställande.

Bedömargruppen anser att utbildningen förbereder doktoranderna för ett föränderligt arbetsliv. Den förberedelse för en fortsatt karriär som äger rum under utbildningen är i stort sett inriktad på en fortsatt karriär inom det akademiska området, och det framstår som om utbildningen över tid i första hand utbildar för lärarutbildning. Bedömargruppen vill peka på att lärosätet antingen bör ta konsekvenserna av en sådan specialiserad inriktning, eller fundera på om perspektivet behöver breddas och att det därmed är ett viktigt område för utveckling. Man beskriver tydligt en bred och tvärvetenskaplig ansats, men kontakterna utanför det akademiska området är inte tydliga. Slutsatsen är dock ändå att programmet på många sätt verkar säkerställa en beredskap för ett föränderligt arbetsliv genom de åtgärder som är integrerade i olika delar av studierna.

Sammantaget bedöms doktoranders perspektiv vara tillfredsställande. Det är dock svårt att utläsa om detta gäller alla delar av studiesituationen, till exempel psykosociala aspekter såsom stress, eftersom beskrivningen endast fokuserar på den fysiska arbetsmiljön. Med ett större underlag med fler doktorander hade en systematik möjligen varit lättare att urskilja, men nu vilar beskrivningen på lärosätets allmänna arbete vilket gör det svårt att uttyda hur detta omsätts i forskarutbildningen i musikpedagogik. Som ett gott exempel vill bedömargruppen lyfta är att doktorander deltar i antagningsärenden. Ett annat gott exempel är att doktorander bjuds in att organisera en årlig konferens. Eftersom doktoranderna är så få kan det formella inflytandet bli begränsat. Detta uppges i självvärderingen som ett utvecklingsområde, vilket bedömargruppen håller med om.

Sammantaget bedöms jämställdhetsperspektivet vara tillfredsställande. Det finns centrala riktlinjer, till exempel för rekrytering och i självvärderingen redogör lärosätet för hur man arbetar med frågorna på institutionsnivå. Det framkommer att perspektivet är integrerat såväl i val av kurslitteratur som i val av tema för seminarier och konferenser. I övrigt visar inte underlaget på hur man inom denna forskarutbildning arbetar med uppföljning och återkoppling av jämställdhetsperspektivet. Med tanke på forskarutbildningsmiljöns begränsade storlek kan det strategiska arbetet med jämställdhet och kvalitet vara svårbedömt. Bedömargruppen noterar baserat på intervjuerna att ansvariga reflekterar över jämställdhetsfrågan och anser den vara ett angeläget område.

Vid Göteborgs universitet finns ett system för uppföljning, åtgärder och återkoppling för att säkerställa kvalitet. Forskarutbildningen i musikpedagogik följs upp i enlighet med detta system. Utvecklingen av de individuella studieplanerna, som har en tydlig koppling till måluppfyllelse, bidrar till att systemet ser ut att fungera väl. Självvärderingen tydliggör hur ansvarsfördelningen ser ut, och ger exempel på utvecklingsinsatser som resultat av uppföljning.

Datum

2018-06-19

Reg.nr

411-00367-16

Datum
2018-06-19

 Reg.nr
411-00367-16

Lärosäte Göteborgs universitet	Forskarutbildningsämne Pedagogik - licentiat- och doktorsexamen	ID-nr A-2016-10-4065
Aspektområde: Miljö, resurser och område Aspekt: Forskarutbildningsämne Bedömning med motivering: Avgränsningen av forskarutbildningsämnet och dess koppling till den vetenskapliga grunden och beprövad erfarenhet är välmotiverad och adekvat. Forskarutbildningsämnet pedagogik är ett av sex forskarutbildningsämnena vid utbildningsvetenskapliga fakulteten vid Göteborgs universitet. Forskarutbildningsämnet finns vid samtliga fyra institutioner inom fakulteten, men endast två av dem har idag aktiva doktorander: institutionen för kommunikation och lärande samt institutionen för pedagogik och specialpedagogik. Detta är ett resultat av den omorganisation som genomfördes 2010, då en institution delades upp i fyra, och där fakulteten har strävat efter en profilering och renodling av forskarutbildningen mellan de fyra institutionerna. Vid intervjuerna blev det tydligt att profileringen är en medveten strategi som både handlar om att utnyttja resurserna effektivt och om att öka tydligheten. Att forskarutbildningsämnet finns kvar vid de andra två institutionerna är kopplat till de forskare som placerades där vid omorganisationen, men det sker ingen nyantagning där. Den allmänna studieplanen för forskarutbildning i pedagogik är gemensam för alla institutioner inom utbildningsvetenskapliga fakulteten. Pedagogik beskrivs i den allmänna studieplanen som "ett ämne på forskarnivå med fokus på processer, såväl formella som informella, genom vilka människor formas och förändras inom olika sociala, kulturella och historiska sammanhang. Dit hör olika dimensioner av fostran, utbildning, undervisning, lärande och andra påverkansprocesser". Doktoranderna i pedagogik är kopplade till fem forskningsmiljöer inom de två aktuella institutionerna, och dessa forskningsmiljöer återspeglar bredden i ämnet. Den breda definitionen gör det svårt att förstå hur forskarutbildningsämnet pedagogik är avgränsat från övriga forskarutbildningsämnena vid fakulteten. Men till skillnad från de övriga forskarutbildningsämnena krävs det 90 högskolepoäng i pedagogik för att antas till utbildningen. Skillnaden i förkunskapskrav bidrar till att tydliggöra ämnesavgränsningen mellan de olika forskarutbildningsämnena, samtidigt som närheten och samverkan mellan de olika ämnena bidrar till en bredd i utbildningen. Forskarutbildningsämnet hålls samman mellan institutionerna genom den gemensamma allmänna studieplanen, men också genom gemensamma seminarier och gemensamma obligatoriska kurser (en introduktionskurs, en fördjupningskurs inom forskarutbildningsämnet samt tre metodkurser). Bedömargruppens slutsats är att lärosätet har hittat en avgränsning av forskarutbildningsämnet som fungerar, men att de gränser som finns mellan de olika forskarutbildningsämnena vid utbildningsvetenskapliga fakulteten - till exempel mellan pedagogik och pedagogiskt arbete - snarast är pragmatiska konstruktioner efter omorganisationen 2010.		
Aspektområde: Miljö, resurser och område Aspekt: Personal Bedömning med motivering: Antalet handledare och lärare och deras sammantagna kompetens är adekvat och står i proportion till utbildningens innehåll och genomförande.		

Datum
2018-06-19Reg.nr
411-00367-16

Den utbildningsvetenskapliga fakulteten framstår som en stark forskarutbildningsmiljö med många kvalificerade forskare och handledare. Av de 38 huvudhandledarna och biträdande handledarna i ämnet är 32 docenter eller professorer. Kön fördelningen är relativt jämn med 23 kvinnor och 15 män. Genomsnittsåldern är 56 år vilket tyder på stor erfarenhet, men visar också att man behöver förbereda för ett generationsskifte. Höstterminen 2016 var antalet aktiva doktorander i pedagogik 26, fördelade mellan fem forskningsmiljöer. I självvärderingen och i intervjuerna blev det tydligt att den kritiska faktorn inte är tillgången på kompetenta handledare och lärare, utan istället den minskning av antalet doktorander som skett under de senaste åren. Den förklaring som gavs till detta var framför allt bristande ekonomiska resurser, och det framkom att institutionerna ser över nya sätt att finansiera doktorandtjänster.

Det framgår av självvärderingens bilagor att samtliga handledare är aktiva och högprofilerade forskare både nationellt och internationellt, vilket ger en bra grund för handledning. Doktorandreglerna som gäller för all forskarutbildning vid Göteborgs universitet är etablerade och säkrar en väldefinierad ram för handledningen. Tydliga krav ställs på handledare och handledarkompetens. Exempelvis är det ett krav att huvudhandledaren ska vara professor eller docent, och minst en handledare ska ha handledarutbildning. Tilldelningen av handledare sker enligt relativt strikta och ämnesbaserade riktlinjer som säkerställer god överensstämmelse mellan doktorandernas behov och handledarkompetens.

Som nämns ovan är det snarare antalet doktorander än antalet handledare som i dagsläget begränsar forskarutbildningen i pedagogik, och som lärosätet ser som en stor utmaning. Vid intervjuerna nämndes att man arbetar för att öka antalet doktorander genom samverkan med annan verksamhet och genom ökad extern finansiering. Detta sker primärt genom att man får in finansiering av doktorander i ansökningar om externa forskningsprojekt. Såväl 2015 som 2017 har fakulteten dessutom genomfört strategiska satsningar för att stimulera forskarutbildning och unga forskare vid fakulteten, men det framkommer inte vad satsningarna har resulterat i respektive förväntas resultera i.

Enligt självvärderingen tilldelas alla lektorer 10 procent forskningstid, docenter 20 procent och professorer 25 procent. Dessutom får alla 10 procent för övrig kompetensutveckling. Vid fakulteten bedrivs bland annat en utåtriktad seminarieverksamhet där även doktoranderna har en aktiv roll, vilket bidrar till att handledare och doktorander får en gemensam plattform och kompetensutveckling. Ett annat kollegialt arbete som bidrar till gemensam kompetensutveckling för handledare och doktorander är planering och genomförande av konferenser. I självvärderingen nämns en mängd viktiga internationella konferenser som arrangerats av fakulteten under de senaste tio åren. I självvärderingen nämns också att många av fakultetens forskare och doktorander är engagerade i den nyligen instiftade organisationen Swedish Educational Research Association, vilket ger möjlighet till erfarenhetsutbyte mellan olika pedagogiska forskningsmiljöer i Sverige.

Handledarnas pedagogiska kompetens utvecklas genom högskolepedagogiska kurser och inom olika handledarkollegier. Handledarna går bland annat en grundkurs i handledning för forskarutbildning om 5 högskolepoäng och en kurs i handledning för erfarna handledare i forskarutbildning om 5 högskolepoäng. Vidare erbjuder enheten för pedagogisk utveckling och interaktivt lärande ett pedagogiskt stöd, bland annat i form av webbaserade resurser som alla handledare kan ta del av.

Enligt självvärderingen har doktorandprojekten och handledarnas egen forskning vanligtvis en inriktning som berör samhällsfrågor på olika sätt, vilket ger handledarna möjlighet att följa

Datum
2018-06-19Reg.nr
411-00367-16

samhällsutvecklingen inom områden som är relevanta för utbildningen. Här bidrar också samverkansdoktorander genom sin direkta koppling till skolan.

De fakultetsspecifika doktorandreglerna anger att handledningen ska omfatta minst 320 timmar under 48 månaders heltidsstudier. Dessutom har doktorander med behov av specialistkompetens inom ett avgränsat område rätt till experthandledning.

Handledarnas och lärarnas sammantagna kompetens och kompetensutveckling följs systematiskt upp i syfte att främja hög kvalitet i utbildningen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Uppföljning av handledarnas vetenskapliga och pedagogiska kompetens sker vid årliga medarbetarsamtal med närmaste överordnad. Av självvärderingen framgår att medarbetarsamtalen exempelvis fångar upp behovet av pedagogisk utbildning, och den som inte har gått en sådan uppmanas att göra detta. Uppföljningen kopplas till den kompetensutvecklingsplan som finns för varje institution.

Vidare skriver man i självvärderingen att handledningens omfattning planeras genom detaljerad bemanningsplanering. Från och med 2017 skrivs omfattningen in i den individuella studieplanen och följs upp av examinatorn. Vid varje institution finns en examinator som är delaktig i uppföljningen av de individuella studieplanerna, och som fungerar som oberoende part i uppföljningen.

De tydligt formulerade kraven på handledning och handledarkompetens, tillsammans med de tydliga rutinerna för uppföljning, ger sammantaget en grund för att främja hög kvalitet i utbildningen.

Aspektområde: Miljö, resurser och område**Aspekt: Forskarutbildningsmiljö**

Bedömning med motivering: Forskningen vid lärosätet har en sådan kvalitet och omfattning att utbildning på forskarnivå kan bedrivas på en hög vetenskaplig nivå och med goda utbildningsmässiga förutsättningar i övrigt. Relevant samverkan sker med det omgivande samhället både nationellt och internationellt.

Utifrån beskrivningen i självvärderingen framstår forskningsmiljön som rik och livaktig, och vid intervjuerna framkom att doktoranderna till stor del upplever sig som delaktiga i forskningsmiljöerna. Samtliga handledare är aktiva forskare, både nationellt och internationellt, och forskningsmiljöerna är kopplade till ett flertal olika nätverk. Forskarna deltar också aktivt i att arrangera internationella konferenser, något som tillsammans med nätverken berikar forskarutbildningsmiljön och kommer doktoranderna tillgodo genom att de involveras i arbetet. Varje doktorand får ett fast belopp, dock olika stort vid de två institutionerna, för att delta i konferenser och olika möten. Detta ger en tydlig signal om att de förväntas delta i sådana aktiviteter.

När det gäller samverkansdoktorander framkommer det i självvärderingen och i intervjuerna att det är svårt för dem att medverka regelbundet i forskningsmiljön. En annan fråga om utbildningsmiljön som lyfts i självvärderingen är möjligheten för doktorander som inte är svenskspråkiga att utvecklas i svenska. Visserligen erbjuds dessa doktorander kurser i svenska och annat språkstöd, men man strävar också efter att de ska få möjlighet att praktisera språket i vardagen på institutionerna. Bedömargruppen ser det som angeläget med en språkpolicy för att hantera detta problem.

Datum
2018-06-19Reg.nr
411-00367-16

För att underlätta för de icke svensktalande doktoranderna kan samtliga kurser vid behov genomföras på engelska. Att kurser och seminarier kan genomföras på engelska kan generellt bidra till att öka den engelskspråkiga kompetensen, men en risk är att det sker på bekostnad av ämnesinnehållet.

Som nämnts i tidigare avsnitt finns forskarutbildningens doktorander vid fem olika forskningsmiljöer vid två av fakultetens fyra institutioner, vilket gör att den organisatoriska strukturen kan upplevas som relativt överskådlig. Dessutom har dessa institutioner doktorander inom närliggande ämnen som till exempel pedagogiskt arbete. Uppdelningen kan göra det svårt för doktoranderna att få överblick över de möjligheter som finns. Självvärderingen tar också upp detta: "För doktoranderna är organisationen och därigenom även forskarutbildningsmiljön kanske inte alltid transparent". Vid intervjuerna framstod dock inte detta som något stort problem. Den utmaning det innebär att skapa en sammanhängande miljö för doktoranderna över ämnes- och institutionsgränserna är något lärosätet visar medvetenhet om och arbetar med. Till exempel är introduktionskursen gemensam för alla doktorander vid fakulteten, och det finns goda möjligheter att delta i aktiviteter vid de andra institutionerna. De fyra institutionernas studierektorer har ett nära samarbete och träffas regelbundet för att diskutera frågor som är gemensamma för fakultetens samtliga forskarutbildningar, bland annat kursutveckling, hantering och utveckling av individuella studieplaner, uppföljning med mera. Vidare framhåller självvärderingen att det i det dagliga arbetet inte görs någon skillnad mellan doktorander antagna i olika ämnen. Doktoranderna är kopplade till en bestämd miljö, där de har sin fasta arbetsplats, men har samtidigt möjlighet att ta del av kompetens och verksamhet inom en brett sammansatt fakultet. Det innebär att doktoranderna har möjlighet att kombinera en personlig specialisering med en bred, utbildningsbaserad bakgrund. Detta gäller även samverkansdoktoranderna.

Forskarutbildningsmiljön följs systematiskt upp för att säkerställa hög kvalitet. Resultatet av uppföljningen omsätts vid behov i kvalitetsutvecklande åtgärder och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Självvärderingen beskriver att arbetet med uppföljning, åtgärder och återkoppling av forskarutbildningen i pedagogik följer den formella linjeorganisationen. Där finns en ingående beskrivning av hur samarbetet mellan de olika nivåerna i organisationen är fördelat för att säkerställa en forskarutbildning med hög vetenskaplig nivå och med goda utbildningsmässiga förutsättningar i övrigt. Dessutom finns kollegiala grupperingar där dessa frågor hanteras. Ett exempel är Beredning för utbildning på forskarnivå, som arbetar med strategisk och kvalitativ utveckling samt bereder ärenden till fakultetsstyrelsen. I beredningen är såväl forskare som doktorander från alla fyra institutionerna representerade. Hur samverkan mellan de olika organisatoriska nivåerna och organen sker beskrivs i självvärderingen.

Det framgår av underlagen att forskarutbildningen arbetar för att följa upp och förbättra doktorandernas arbetsmiljö. Det sker bland annat genom årliga utvecklingssamtal, genom arbetsmiljöronder och genom doktorandrådets arbete. I samband med en doktorandenkät som genomfördes 2014 framkom förekomsten av ohälsosam stress hos doktoranderna. För att förbättra arbetssituationen har man sett över doktorandernas institutionstjänstgöring, och man arbetar för rimliga arbetstider som underlättar för doktorander med små barn. En annan åtgärd är att man har återupptagit en tidigare tradition med handledarkollegier, som träffas ett par gånger per termin och diskuterar olika frågor om handledning. Frågorna kan lyftas av handledare, doktorander eller

Datum
2018-06-19Reg.nr
411-00367-16

studierektor. Det framstår som ett mycket bra initiativ att återinföra ett sådant formaliserat kollegialt diskussionsforum för denna typ av frågor.

Kvalitetssystemet ger intryck av att fungera väl. Doktorandernas arbetsmiljö ses som en viktig fråga som man arbetar med, och systemet med en examinator som har ett övergripande ansvar för alla doktorander på en institution främjar likvärdiga förutsättningar för doktoranderna och fungerar som en oberoende instans.

Aspektområde: Miljö, resurser och område**Sammanvägd bedömning av aspektområdet miljö, resurser och område**

Bedömning med motivering: Aspektområdet miljö, resurser och område bedöms sammantaget vara tillfredsställande.

Pedagogik beskrivs i den allmänna studieplanen som "ett ämne på forskarnivå med fokus på processer, såväl formella som informella, genom vilka människor formas och förändras inom olika sociala, kulturella och historiska sammanhang. Dit hör olika dimensioner av fostran, utbildning, undervisning, lärande och andra påverkansprocesser". Bedömargruppens slutsats är att lärosätet har hittat en avgränsning av forskarutbildningsämnet som fungerar, men att de gränser som finns mellan de olika forskarutbildningsämnena vid utbildningsvetenskapliga fakulteten - till exempel mellan pedagogik och pedagogiskt arbete - snarast är pragmatiska konstruktioner efter omorganisationen 2010.

Baserat på det samlade underlaget är bedömargruppens slutsats att forskarutbildningen i pedagogik vid Göteborgs universitet bedrivs i en miljö som fungerar väl både ämnesmässigt och handledarmässigt. Forskarutbildningen ger också de forskarstuderande goda möjligheter till en utbildning på hög internationell nivå. Handledarna har god professionell kompetens och ett stort internationellt nätverk, vilket säkrar förutsättningarna för att ge doktoranderna en god vetenskaplig grund och ett internationellt perspektiv i utbildningen. Handledarnas kompetens, såväl den vetenskapliga som den pedagogiska, följs upp regelbundet och förutsättningarna för kompetensutveckling är goda. Den omfattande miljön har fördelar i fråga om att erbjuda bredd och djup i utbildningen, men kan också innebära utmaningar i form av sämre insyn för medarbetarna och behov av extra samordnande organ för att utbyta erfarenheter och skapa ett gemensamt sammanhang.

Bedömargruppen vill särskilt lyfta det goda exemplet med forskningsmiljöernas täta internationella kontakter och välutvecklade forskartradition, samt det sätt som detta bidrar till forskarutbildningens kvalitet.

Bedömargruppen ser utvecklingsmöjligheter beträffande samverkansdoktoranderna och deras delaktighet i miljön.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat**Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen kunskap och förståelse**

Bedömning med motivering: Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar bred kunskap och förståelse både inom forskarutbildningsämnet och för vetenskaplig metodik inom forskarutbildningsämnet.

Förutom genom själva avhandlingsarbetet uppnår doktoranderna bred kunskap och förståelse i ämnet pedagogik genom obligatoriska och valbara kurser, samt genom deltagande i olika aktiviteter såsom seminarier, konferenser och nätverk. För doktorsexamen krävs kurser motsvarande 85 högskolepoäng, varav 35 är obligatoriska kurser. För licentiatexamen krävs kurser om totalt 50 högskolepoäng. Självvärderingen redogör för ett välorganiserat kursupplägg med fem obligatoriska kurser, som lägger en robust och traditionellt bred grund inom pedagogik som utgångspunkt för de specialiserade doktorandstudierna. Specialiseringen stöds i motsvarande mån av en lång rad valbara kurser som möjliggör såväl bredd som djup i doktorandernas måluppfyllelse.

Systematisk uppföljning görs av utbildningens utformning och genomförande i syfte att säkerställa måluppfyllelsen. Resultaten av uppföljning omsätts i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Den individuella studieplanen följs upp regelbundet och lärosätet har utvecklat ett webbaserat system som stöd för den processen. I systemet finns doktorandernas individuella studieplaner, som dokumenterar och följer upp planeringen av de aktiviteter som ska säkra måluppfyllelsen. Bedömargruppens granskning av ett antal individuella studieplaner bekräftar att systemet fyller denna funktion.

Eftersom kurserna fungerar som en ryggrad i att säkerställa många av kunskapsmålen måluppfyllelse är kursutvecklingen viktig för den systematiska uppföljningen. Självvärderingen nämner flera processer som ska bidra till att utveckla kurserna, bland annat kursvärderingar. Det finns exempel på att arbetet med kursvärderingar har lett till grundläggande ändringar i de obligatoriska metodkursernas upplägg och genomförande, vilket visar på att uppföljningen fungerar.

Med anledning av att antalet doktorander minskat de senaste åren arbetar fakulteten med att anpassa kursutbudet efter doktorandernas efterfrågan. Detta ser bedömargruppen som en rimlig åtgärd för att använda resurserna effektivt. Några av de åtgärder som har vidtagits är periodisering och indragning av vissa kursstyper.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat

Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen färdighet och förmåga

Bedömning med motivering: Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar förmåga att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar samt såväl i nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet kan presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt. Doktoranderna visar också förutsättningar för att såväl inom forskning och utbildning som i andra kvalificerade professionella sammanhang bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande.

Måluppfyllelsen för färdigheter och förmåga säkerställs främst genom arbetet med avhandlingen, men också genom kurser och seminarier. Förutom obligatoriska kurser har doktoranderna möjlighet att delta i ett antal valbara kurser, bland annat en kurs i akademiskt skrivande och en kurs i grundläggande högskolepedagogik. Vidare anges att seminarier och konferenser ger doktoranderna möjlighet att utveckla förmågorna att presentera sitt arbete muntligt och skriftligt, att diskutera forskning och forskningsresultat samt att stödja andras lärande. Doktoranderna förväntas presentera sitt arbete på såväl nationella som internationella konferenser. Självvärderingen behandlar dock inte

Datum
2018-06-19Reg.nr
411-00367-16

doktorandernas förutsättningar för att bidra till samhällsutvecklingen, men det framkom i samband med redogörelsen av handledarnas kompetens att många doktorandprojekt berör sådana frågor på olika sätt.

Systematisk uppföljning görs av utbildningen för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande är av hög kvalitet och att doktoranderna uppnår målen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

I självvärderingen beskrivs hur doktorandernas avhandlingsarbete planeras och följs upp genom planerings-, mitt- och slutseminarier. Detta fångar upp doktorandernas förmåga att planera och genomföra sitt arbete, samt deras progression. Seminarierna är också tillfällen då doktoranderna får träna sin förmåga att presentera och diskutera sin forskning. Planeringsseminariet ges som en samlad konferens en gång per termin för att skapa en bred delaktighet på institutionen. Självvärderingen understryker vikten av att institutionerna har stöd på plats för att hjälpa doktoranderna att utveckla förmågan att hantera tidsramarna för arbetet. Ett sätt att hantera detta är den rekommenderade studiegång som enligt självvärderingen tillämpas, med tydliga milstolpar som gör det lättare för doktoranderna att planera och genomföra utbildningen inom den avsatta tiden.

Denna uppföljning, i kombination med den som beskrivs i andra avsnitt, gör att forskarutbildningens arbete med uppföljning framstår som genomtänkt och ändamålsenligt.

Aspektråde: Utformning, genomförande och resultat**Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt**

Bedömning med motivering: Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar intellektuell självständighet och vetenskaplig redlighet/forskningsmässig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar. Doktoranden har också nått fördjupad insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, roll i samhället och människors ansvar för hur den används.

I självvärderingen beskrivs hur kurserna, seminarierna och avhandlingsarbetet utvecklar doktorandernas värderingsförmåga, bland annat genom kurser som behandlar etiska aspekter och som därmed ger träning i vetenskaplig redlighet. Från och med hösten 2018 införs en särskild kurs i etik, och etikmoment ingår även i introduktionskursen samt i vissa metodkurser.

Vetenskaplig integritet är ett viktigt moment i så gott som alla kurser. Detta tränas genom kritiskt och självständigt ställningstagande till egna och andras texter vid såväl seminarier som handledarsamtal. Att aktivt delta i olika vetenskapliga sammanhang bidrar också till att utveckla förmågan att förstå andras utgångspunkter samt att förstå vetenskapens möjligheter och begränsningar och roll i samhället.

Utbildningen följs upp systematiskt för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande är av hög kvalitet och att doktoranderna uppnår målen. Uppföljningens resultat omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling, och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Utvecklandet av en specifik kurs i etik är ett konkret exempel på att det sker en utveckling inom det här specifika kunskapsområdet.

Datum
2018-06-19Reg.nr
411-00367-16

Det elektroniska systemet med individuella studieplaner är ett viktigt verktyg för att följa upp doktorandernas måluppfyllelse, och doktoranderna är involverade i att revidera den individuella studieplanen. Vid intervjuerna framkom att handledarna arbetar aktivt med att förhålla sig till måluppfyllelsen vid uppföljningarna, och att man i handledarkollegiet diskuterar hur man ska tydliggöra målen för doktoranderna. Samtidigt framkom också att det för doktoranderna inte upplevdes helt lätt att förhålla sig till målen, även om det uttrycktes att uppföljningen är ett tillfälle som tvingar dem att tänka igenom vad de faktiskt lärt sig. Arbetet med att tydliggöra måluppfyllelsen är således ett viktigt fortsatt utvecklingsområde.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat**Sammanvägd bedömning av aspektområdet utformning, genomförande och resultat**

Bedömning med motivering: Aspektområdet utformning, genomförande och resultat bedöms sammantaget vara tillfredsställande.

Utifrån självvärderingen och intervjuerna bedöms det samlade systemet för kvalitetssäkring av måluppfyllelse vara tillfredsställande. I redogörelsen för de olika kunskapsformerna är det är i stort sett samma moment i utbildningen som tas upp som exempel vilket visar att kunskapsformerna är tätt sammanlänkade. I självvärderingen redogörs på tydligt sätt för kursdelen i utbildningen och hur denna svarar mot examensmålen

I självvärderingen understryks vikten av att institutionerna har stöd på plats för att hjälpa doktoranderna att utveckla förmågan att hantera tidsramarna i arbetet. Som gott exempel vill bedömargruppen lyfta fram att man har upprättat en så kallad "rekommenderad studiegång" med milstolpar för såväl de obligatoriska kurserna som för doktorand- och licentiatseminarierna. Detta är ett bra redskap för att ge studenterna stöd i ett komplext system, till exempel för att hålla tidplanen. Bedömargruppen vill även framhålla examinatorns roll i samband med uppföljningen av doktorandernas måluppfyllelse - särskilt i samband med slutseminariet - som ett gott exempel.

Vid intervjuerna fick bedömargruppen en uppfattning om att det finns vissa skillnader mellan de olika miljöerna, som kan innebära att till exempel uppföljning och återkoppling inte hanteras riktigt på samma sätt. Om detta är fallet ser bedömargruppen det som eftersträvsvärt att institutionerna arbetar för att motverka detta.

Perspektiv**Arbetslivets perspektiv**

Bedömning med motivering: Utbildningen förbereder doktorander för ett föränderligt arbetsliv.

Lärosätet erbjuder karriärvägledning som omfattar arbete både inom och utom akademien, och självvärderingen ger flera exempel på detta. Karriärrådgivningen sker bland annat i samband med de årliga uppföljningarna av den individuella studieplanen och de terminsvisa planeringsseminarierna, samt under introduktionskursen som informerar om högskolan som arbetsplats. Det finns även särskilda seminarier som behandlar karriären efter examen.

Lärosätet anger att det är lätt att få anställning vid ett lärosäte efter avslutad utbildning, eftersom antalet som utexamineras har minskat de senaste åren. Även skolhuvudmännen anges numera utgöra en attraktiv arbetsplats för disputerade i pedagogik, inte minst genom lektorsanställningar. Doktorandernas tidigare bakgrund och intresse spelar stor roll för vilken väg doktoranderna väljer

Datum
2018-06-19Reg.nr
411-00367-16

efter utbildningen. Bedömargruppen ser därför utvecklingsmöjligheter i att inom karriärplaneringen tydliggöra för alla doktorander vilka olika framtida karriärvägar som finns, oavsett doktorandernas tidigare erfarenheter. Detta kan till exempel ske genom externa kontakter utanför universitetsmiljön.

Vid intervjuerna framkom att lärosätet ser att arbetslivsperspektivet är ett område som kan utvecklas, och att kontakterna med till exempel myndigheter, företag, annan kommunal verksamhet och egna företagare skulle kunna öka.

För att underlätta för icke svenskspråkiga doktorander att få anställning erbjuds de språkstöd och kurs i svenska. Detta vill bedömargruppen lyfta som ett gott exempel.

Utbildningens utformning och genomförande följs systematiskt upp för att säkerställa att den är användbar och förbereder för arbetslivet. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

I den elektroniska individuella studieplanen, som enligt självvärderingen följs upp varje år, finns ett särskilt fält för att följa upp om karriärsamtal har ägt rum.

En alumnundersökning har nyligen genomförts, och den är tänkt att användas för vidare utvecklingsarbete av utbildningen. Ett område som undersökningen ska hjälpa till att utveckla är hur doktoranderna behöver förberedas för sin karriär, såväl inom som utanför akademien. Analysen av utfallet är ännu inte klar.

Arbetslivsperspektivet inför kommande karriär med olika alternativ (inom och utom akademien, inom och utom Sverige) är på agendan, men tydligare strukturer och rutiner behövs för att detta ska bli en tydlig del i utbildningen. Bedömargruppen ser det som ett utvecklingsområde att stärka systematiken i uppföljningen av alumnernas erfarenheter.

Sammantaget bedöms arbetslivets perspektiv vara tillfredsställande.

Perspektiv

Doktoranders perspektiv

Bedömning med motivering: Utbildningen verkar för att doktoranderna tar en aktiv del i arbetet med att utveckla utbildningen och läroprocesser.

Doktorandernas möjligheter till formellt inflytande regleras av Doktorandreglerna, som gäller för hela Göteborgs universitet. Av självvärderingen framgår att doktoranderna finns representerade i exempelvis

- fakultetsstyrelsen
- institutionsråden
- beredningen för utbildning på forskarnivå
- doktorandråden
- tillfälliga arbetsgrupper som till exempel antagningsgrupper

Doktorandrepresentanter utses genom samverkan över ämnesgränserna, och val av ledamöter tas upp inom doktorandråden. Självvärderingen framhåller att doktoranderna uppmuntras att åta sig uppdrag. Uppdragen ersätts som institutionstjänstgöring, alltså studietid, för doktoranderna, och med

Datum
2018-06-19Reg.nr
411-00367-16

arvode för samverkansdoktoranderna. Vid intervjuerna framkom att doktoranderna upplever att de har god insyn i verksamheten, men det framkom också att det har varit svårt att bemanna alla positioner med doktorandrepresentanter när antalet doktorander har minskat.

Doktorandernas möjligheter till informellt inflytande beskrivs bland annat genom att en doktorand vanligen är sekreterare för den så kallade kollegieverksamheten, som är en öppen och utåtriktad seminarieverksamhet där inbjudna gäster ofta deltar. Av självvärderingen framgår också att doktorander engageras i att organisera och genomföra konferenser. Det är dock något oklart i vilken utsträckning detta sker.

I självvärderingen beskrivs arbetsmiljöarbetet, inklusive dess psykosociala aspekter, som en livaktig del av forskarutbildningsmiljön. Frågor som rör arbetsmiljö är en stående punkt till exempel vid de årliga uppföljningssamtalen mellan doktoranderna och examinator. I den doktorandenkät som genomfördes 2014 identifierades stress som ett problemområde, och det framkommer av självvärderingen att man har vidtagit tydliga och konkreta åtgärder för att hantera detta. Åtgärderna involverar såväl doktorander som ansvariga för forskarutbildningen. Exempel på åtgärder är att man har bildat doktorandråd och handledarkollegier vid båda institutionerna, och att frågan om arbetsmiljö och stress kommer att tas upp återkommande vid deras möten. Andra åtgärder är att se över planeringen av institutionstjänstgöring, så att den tar hänsyn till doktorandernas övriga åtaganden. Vidare får nyantagna doktorander en doktorandmentor som ska underlätta för dem att komma in i verksamheten. Vid intervjuerna framkom också att det förs en diskussion om den akademiska kulturen när det gäller exempelvis arbetstider och seminarier, och att handledarna är medvetna om den psykosociala arbetsmiljön och problemen med stress. Detta är något som handledarna försöker motverka och förebygga. Sammantaget framstår det som att arbetsmiljö är en fråga som tas på allvar, och att doktoranderna får förutsättningar att delta i såväl problemformuleringar som åtgärder.

I självvärderingen konstateras att studierna är en större utmaning för samverkansdoktorander, som ofta befinner sig på annan plats, än för övriga doktorander. Svårigheten ligger i att säkerställa en regelbunden närvaro och medverkan i den kollegiala miljön vid fakulteten. Vidare skiljer sig förutsättningarna för konferensdeltagande och internationella utbyten åt ekonomiskt mellan de två institutionerna, vilket kan skapa skilda möjligheter att delta i internationella sammanhang.

Utbildningen följs systematiskt upp för att säkerställa att doktorandinflytandet används i kvalitetssäkring och utveckling av utbildningen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Genom årliga uppföljningssamtal med doktorandexaminatorn följs utbildningen för de enskilda doktoranderna upp. Samtidigt får doktorandexaminatorn en helhetsbild av forskarutbildningen vid institutionen, av doktorandernas situation och av de samlade synpunkterna. Självvärderingen beskriver också att kursutvärderingar genomförs i samband med kurser, och att dessa rapporteras i beredningen för utbildning på forskarnivå där doktoranderna är väl representerade. Det som behandlas i beredningen återkopplas sedan till studierektorer och kursledare. Självvärderingen ger flera exempel på konkret förbättringsarbete som har genomförts utifrån bland annat doktorandernas synpunkter. Exempel på detta är tydligare rutiner vid handledarbyte, införandet av ett handledarkollegium samt kursutbudet i metodologi. Under intervjuerna nämndes även det pågående arbetet med att se över rutinerna för att tillgodoräkna kurser.

Datum
2018-06-19Reg.nr
411-00367-16

Det finns tydliga strukturer för var olika frågor ska behandlas, och det framstår som klart att doktorandernas synpunkter tas till vara i såväl kvalitetssäkring som utveckling. Detta intryck förstärktes vid intervjuerna.

Bedömargruppen vill som ett gott exempel lyfta det konkreta åtgärdsarbetet för att förebygga ohälsosam stress.

Ett område som kan utvecklas är samverkansdoktorandernas möjlighet att delta i forskningsmiljön under utbildningen.

Sammantaget bedöms doktoranders perspektiv vara tillfredsställande.

Perspektiv

Jämställdhetsperspektiv

Bedömning med motivering: Ett jämställdhetsperspektiv är integrerat i utbildningens utformning och genomförande.

Ansvar för och arbetet med jämställdhet och likabehandling följer universitetets policy och handlingsplan för jämställdhet och diskriminering. Vilka effekter arbetet ger långsiktigt har bedömargruppen svårt att bedöma.

Majoriteten av doktoranderna är kvinnor, och enligt självvärderingen är könsfördelningen i doktorandgruppen något som följs upp. En åtgärd som övervägs för att minska risken att kön och etnicitet påverkar antagningsprocessens utfall är till exempel att ta bort namnen när ansökningarna granskas. Enligt självvärderingens bilaga är hälften av de aktiva doktorandernas huvudhandledare kvinnor (uppgiften gäller år 2016). Självvärderingen påpekar att förutom rent kvantitativa aspekter så bör ett jämställdhetsperspektiv även beakta organisatoriska strukturer och normer. Faktorer som kan bidra till att integrera jämställdhetsperspektivet i utbildningens utformning och genomförande är exempelvis möjligheten att kombinera akademisk karriär med föräldraskap, transparens kring antagnings- och anställningsvillkor och karriärvägar samt genusperspektiv i själva utbildningen. Som exempel på det sistnämnda gavs kursen Gender perspective in education våren 2016. Även introduktionskursen har inslag som behandlar frågor kring kön i akademin. Utifrån självvärderingen är det dock inte helt klart vilket genomslag jämställdhetsperspektivet får i utbildningen. Vid intervjuerna framstod det dock som om jämställdhetsperspektivet är integrerat på flera plan i verksamheten, men möjligen var detta inte lika tydligt för alla grupper.

Systematisk uppföljning görs för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande främjar jämställdhet. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Av självvärderingen framgår att det på universitetsövergripande nivå finns strukturer och riktlinjer som även styr arbetet med uppföljning av ett integrerat jämställdhetsperspektiv i forskarutbildningen i pedagogik. Ett konkret exempel på hur ansvariga för utbildningen avser att följa upp perspektivet är planerna på att i pågående ansökningsomgång följa upp om andelen sökande och antagna skiljer sig åt vad gäller kön. Beroende på utfallet kommer man att överväga, som nämnts ovan, att avidentifiera kommande ansökningar. Det framgår dock inte hur fakulteten eller institutionerna systematiskt följer upp jämställdhetsperspektivet med avseende på forskarutbildningen i pedagogik.

Sammantaget bedöms jämställdhetsperspektivet vara tillfredsställande.

Aspektområde: Uppföljning, åtgärder och återkoppling

Sammanvägd bedömning av aspektområdet uppföljning, åtgärder och återkoppling

Bedömning med motivering: Aspektområdet uppföljning, åtgärder och återkoppling bedöms sammantaget vara tillfredsställande.

I självvärderingen redogörs för ett system med strukturer och processer som sammantaget ska säkra att de olika delarna av forskarutbildningen i pedagogik systematiskt följs upp och utvecklas. Systemet är väl beskrivet och bör ge förutsättningar för ett väl fungerande kvalitetsarbete. Bilden av ett väl fungerande system bekräftades även vid intervjuerna. Det finns dock en svårighet i att bedöma hur systemet fungerar i praktiken, men lärosätet har lyft ett antal exempel som talar för att så är fallet och det har inte heller framkommit något som indikerar motsatsen.

En utmaning som fakulteten har är den samordning som krävs för att hantera att ämnet pedagogik finns vid flera institutioner och forskningsmiljöer. Detta har betydelse för forskarutbildningsämnets avgränsning och får konsekvenser för till exempel forskarutbildningsmiljön, doktorandernas likvärdiga förutsättningar, utbildningens upplägg samt tillgång till handledare med relevant kompetens. Den beskrivna strukturen för uppföljning, åtgärder och återkoppling visar att fakulteten är medveten om dessa utmaningar och strävar efter att hantera dem.

Arbetet med att följa upp måluppfyllelsen följer samma modell för samtliga kunskapsformer och oavsett vilken institution doktoranderna tillhör. Modellen med en oberoende examinerator, som ansvarar för att uppföljningen sker enligt gällande riktlinjer, ger en tydlig struktur och möjlighet att fånga upp avvikelser gällande tidsplan och måluppfyllelse. Till detta bidrar också den tydliga, rekommenderade studiegången och det systematiska arbetet med de individuella studieplanerna. Självvärderingen ger också exempel på att kursutvärderingar används systematiskt, och att detta har lett till grundläggande förändringar i kursernas genomförande.

När det gäller arbetslivets perspektiv har lärosätet nyligen genomfört en alumnundersökning, och i samband med den årliga uppföljningen av den individuella studieplanen noteras huruvida karriärvägledning ägt rum. I övrigt är det oklart hur uppföljningen av perspektivet sker, och i vilken utsträckning det behandlas i det system man redogör för. Detta ser bedömargruppen som ett utvecklingsområde.

Självvärderingen ger tillsammans med intervjuerna en god beskrivning av de strukturer som ska tillgodose att doktorandernas perspektiv tas till vara, såsom de årliga uppföljande samtalen mellan doktorander, handledare och doktorandexaminator. Det framstår tydligt att doktorandernas synpunkter tas till vara i såväl kvalitetssäkring som utveckling, ett intryck som förstärktes vid intervjuerna. De strukturer och den systematik som verkar tillämpas talar för att perspektivet är väl tillgodosett.

Angående jämställdhetsperspektivet redogör lärosätet för hur man vidtar åtgärder för att hantera eventuell könsobalans när det gäller rekrytering av doktorander, men bedömargruppen efterlyser en tydligare systematik i hur uppföljningen av perspektivet sker och ser detta som ett utvecklingsområde.

Datum
2018-06-19Reg.nr
411-00367-16**Samlat omdöme:** Hög kvalitet**Bedömning med motivering:** Sammantaget visar underlagen att utbildningen håller hög kvalitet.

Forskarutbildningen i pedagogik vid Göteborgs universitet har en nära anknytning till de väletablerade forskningsmiljöerna, med många externt finansierade projekt som täcker viktiga delar av den pedagogiska forskningen. Den bemannas dessutom av forskare som har stor tyngd inom ämnet och gedigen handledarkompetens. Självvärderingen och intervjuerna ger intryck av en organisation som fungerar bra, både ämnesmässigt och handledarmässigt, och som ger de forskarstuderande goda möjligheter till en utbildning på hög internationell nivå. Den omfattande miljön, med flera institutioner med forskarutbildningsämnet pedagogik och andra närliggande ämnen, har sina fördelar i fråga om att erbjuda bredd och djup. Organisationen innebär dock även utmaningar i form av behov av extra samordnande organ och arbete för likvärdiga förutsättningar för doktoranderna.

Måluppfyllelsen för de olika kunskapsformerna säkerställs genom en välstrukturerad utbildning med obligatoriska kurser, som i sin målbeskrivning ser ut att ge en robust grund för de specialiserade doktorandstudierna. De individuella studieplanerna används aktivt i arbetet med doktorandernas progression och måluppfyllelse, och övergången till elektroniska individuella studieplaner har bidragit till att planerna används mer aktivt. Doktorandernas synpunkter beaktas i kursutvecklingen.

Lärosätet erbjuder karriärvägledning som omfattar arbete såväl inom som utom akademien, och självvärderingen ger flera exempel på detta. Karriärrådgivningen sker bland annat i samband med de årliga uppföljningarna av den individuella studieplanen och de terminsvisa planeringsseminarierna, samt vid introduktionskursen som ger information om högskolan som arbetsplats. Det finns även särskilda seminarier som behandlar karriären efter examen. Bedömargruppen anser att det finns en potential att utveckla arbetslivsperspektivet, till exempel via ökade externa kontakter.

Doktoranderna är representerade i såväl formella organ som i olika kollegiala grupperingar, och involveras på så sätt aktivt i utvecklingen av utbildningen. Arbetsmiljöfrågor, särskilt psykosociala aspekter, står på agendan och det bedrivs ett arbete för att motverka ohälsosam stress och skapa en inkluderande akademisk kultur. En utmaning finns i att i ännu större omfattning inkludera samverkansdoktorander i den vardagliga miljön och att skapa likvärdiga förutsättningar för samtliga doktorander inom forskarutbildningen i pedagogik.

Fakulteten redovisar planerade åtgärder för att minska risken att kön och etnicitet påverkar utfallet av antagningsprocessen. I självvärderingen redogörs också för hur jämställdhetsperspektivet kommer in i olika delar av utbildningens planering och genomförande. Sammantaget framstår det som om jämställdhetsperspektivet beaktas, men den önskade integreringen är inte lika tydlig för alla grupper.

I självvärderingen redogörs för ett system med strukturer och processer som sammantaget ska säkra att de olika delarna av forskarutbildningen i pedagogik systematiskt följs upp och utvecklas. Systemet är väl beskrivet och bör ge förutsättningar för ett väl fungerande kvalitetsarbete. Den individuella studieplanen används nu mer aktivt bland annat för att den blivit lättillgängligare i elektronisk form, för att det nu finns en tydligare koppling till examensmålen och för att man har integrerat möjligheten att följa upp handledning och karriärrådgivning. Den oberoende examinatorns roll i uppföljningen bidrar till att hålla samman utbildningen och till att det sker en återkoppling till olika instanser inom utbildningen. I självvärderingen beskrivs olika processer och redskap som vid genomförandet ska säkerställa uppföljning, åtgärder och återkoppling.

Datum
2018-06-19

 Reg.nr
411-00367-16

Högskolan Väst

Lärosäte Högskolan Väst	Forskarutbildningsämne Pedagogik med inriktning mot arbetsintegrerat lärande - licentiat- och doktorsexamen	ID-nr A-2016-10-4076
Aspektområde: Miljö, resurser och område Aspekt: Forskarutbildningsämne Bedömning med motivering: Avgränsningen av forskarutbildningsämnet och dess koppling till den vetenskapliga grunden och beprövad erfarenhet är välmotiverad och adekvat. Forskarutbildningsämnets relation till området för forskarutbildning är adekvat. Vid Högskolan Väst finns forskarutbildningsområdet arbetsintegrerat lärande, och i relation till det finns två forskarutbildningsämnen med inriktning mot arbetsintegrerat lärande: pedagogik och informatik. I det här yttrandet är det forskarutbildningsämnet pedagogik med inriktning mot arbetsintegrerat lärande som utvärderas. I den allmänna studieplanen beskrivs forskarutbildningsämnet som studier av lärande, påverkan, undervisning, utbildning och socialisation. Dessa aspekter studeras ur ett individuellt, ett relationellt och ett strukturellt perspektiv. Forskarutbildningsämnet får en tydlig avgränsning genom att fokusera problemställningar av pedagogisk karaktär som kan kopplas samman med arbetslivet. Forskningsproblemen berör på olika sätt läroprocesser, läroprocessers villkor och lärandets innehåll och konsekvenser. Självvärderingen beskriver ämnet i termer av växelverkan mellan utbildningssiterat lärande och lärande förlagt till arbete och arbetsliv. I beskrivningen av forskarutbildningsämnet lyfter man också fram mötet mellan teori och praktik som en arena där lärande, kunskap och erfarenheter produceras. I relation till pedagogikämnet i stort framhävs arbetsintegrerat lärande som ett delområde. Genom avgränsningen till arbetslivsrelaterade pedagogiska frågeställningar som ett delområde inom pedagogikämnet framstår ämnet ha ett relevant och välavgränsat djup. Bredden finns genom att ämnet förhåller sig till generella pedagogiska teorier om lärande samt om lärandets villkor och konsekvenser. De forskningstillämpningar som lyfts fram är orienterade mot arbete och yrkesliv, samt mot utbildningar som på olika sätt berör professionellas kunskaper och kompetensutveckling. Självvärderingen beskriver hur ämnet är förankrat i relation till såväl nationell som internationell forskning. Publikationslistan ger också en representativ bild av forskarutbildningsämnets avgränsningar och koppling till pedagogikämnet i stort. Ämnet är alltså väl avgränsat och definierat med avseende på bredd och djup, och relationen mellan forskarutbildningsämnet och forskningsområdet arbetsintegrerat lärande framstår som tydlig. Självvärderingen presenterar den metodologiska bredden, som framför allt riktas mot praktknära studier. Självvärderingen beskriver också forskarutbildningens närhet till det omgivande samhället och arbetslivet. Detta tydliggör både ämnets vetenskapliga förankring och kopplingen till beprövad erfarenhet. Det sistnämnda framstår tydligt genom den nära relationen till internationellt väletablerade forskningsområden som "workplace studies" och "workplace learning".		
Aspektområde: Miljö, resurser och område Aspekt: Personal Bedömning med motivering: Antalet handledare och lärare och deras sammantagna kompetens är adekvat och står i proportion till utbildningens innehåll och genomförande.		

Datum
2018-06-19Reg.nr
411-00367-16

Av självvärderingen och dess bilagor framgår det att elva doktorander är inskrivna vid forskarutbildningen i pedagogik med inriktning mot arbetsintegrerat lärande. Bland institutionens anställda lärare finns sjutton behöriga huvudhandledare med minst docentkompetens i ämnet pedagogik, varav åtta är professorer (280 procents tjänst) och nio är docenter (780 procents tjänst). Huvudhandledarskapet är fördelat på nio personer och av dessa är fyra (tre från vårterminen 2017) anställda vid institutionen i en mycket begränsad utsträckning (5-15 procent). Att flera av handledarna inte är fast anställda eller tjänstgör vid lärosätet i någon större omfattning gör forskningsmiljön sårbar. Bedömaregruppen ser det som angeläget att arbeta för att i högre grad ha handledarna verksamma vid lärosätet. Enligt självvärderingen finns det även 16 disputerade lärare, varav flera har docentkompetens i annat ämne, som kan tjänstgöra som biträdande handledare vid forskarutbildningen. Vidare anger självvärderingen att högskolan är villig att ordna med andra handledare utanför lärosätet om sådant behov uppstår. Parallellt på institutionen finns en forskarutbildning i informatik med inriktning mot arbetsintegrerat lärande, som i dagsläget omfattar elva doktorander. Handledarkollegiet vid institutionen ansvarar för handledning av båda forskarutbildningarna, det vill säga totalt 22 doktorander. Samtliga handledare har antingen genomgått utbildning för handledning på forskarnivå eller har bedömts besitta motsvarande kompetens. Av självvärderingen framgår också att rekrytering av ytterligare professorer pågår, samt att flera pedagogiklektorer är nära docentkompetens. Sedan ett par år tillbaka anordnar lärosätet kurser i forskarhandledning i samarbete med andra högskolor i regionen. Vid intervjuerna framkom att situationen med handledare som har sin huvudsakliga tjänst vid annat lärosäte har förändrats sedan självvärderingen skrevs, och idag är andelen seniora forskare som finns på plats högre. Bedömaregruppen ser därmed att institutionen har tillgång till handledare i en omfattning som svarar mot forskarutbildningens behov.

Handledarnas och lärarnas sammantagna kompetens och kompetensutveckling följs systematiskt upp i syfte att främja hög kvalitet i utbildningen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Högskolan har enligt självvärderingen ett utvecklat system för att säkerställa att det finns tillräcklig kompetens, och för att kompetensutveckling kan ske på ett systematiskt sätt. Självvärderingen uppger att åtgärderna hittills resulterat i en professorsanställning samt i pågående rekrytering av en professor och en docentmeriterad forskare. Kompetensen säkerställs vidare bland annat genom kravet att huvudhandledaren ska vara senior, det vill säga minst docent. För att säkerställa kompetensutveckling erbjuds bland annat handledarutbildning varje år. Av självvärderingen framgår att varje anställd lärare har 20 procent kompetensutvecklingstid, som framför allt ska användas till forskning. I flera fall har docentmeritering prioriterats genom att man har säkerställt ytterligare tid för forskning i tjänst eller genom samverkansforskning. Professorer har dessutom 20 procent extra tid för att bland annat fungera som mentorer och stödja andras forskning. Enligt intervjuerna kan denna tid också användas för att till exempel skriva ansökningar. I professorernas uppdrag ingår alltså att bidra till andras kompetensutveckling. Detta ser bedömaregruppen som ett gott exempel. Flera av handledarna är, som framgått ovan, också knutna till andra lärosäten. Detta kan ses som ett inflöde av kompetens utifrån, vilket har potential att ytterligare stärka handledarkollegiet. Samtidigt kan detta utmana lärosätets egna forskningsmiljö. Sammantaget bedöms högskolan arbeta systematiskt för att hålla hög kompetens på handledarna och på övriga lärare i forskarutbildningen. Av självvärderingen framgår dessutom att lärosätet via långsiktiga kompetensförsörjningsplaner ser över det framtida

behovet av ytterligare kompetens. Sammantaget bedöms det finnas ett välutvecklat system för att följa upp handledarnas och lärarnas kompetenser.

Aspektområde: Miljö, resurser och område**Aspekt: Forskarutbildningsmiljö**

Bedömning med motivering: Forskningen vid lärosätet har en sådan kvalitet och omfattning att utbildning på forskarnivå kan bedrivas på en hög vetenskaplig nivå och med goda utbildningsmässiga förutsättningar i övrigt. Relevant samverkan sker med det omgivande samhället både nationellt och internationellt.

De samlade forskningsresurserna vid lärosätet kanaliseras i huvudsak till tre forskningsmiljöer: lärande i och för det nya arbetslivet), barn- och ungdomsvetenskap samt produktionsteknik Väst. Forskningsmiljöerna beskrivs i självvärderingen som vitala, och speciellt forskningsmiljön lärande i och för det nya arbetslivet utgör en central grund för den aktuella forskarutbildningen. Barn- och ungdomsvetenskap beskrivs också som betydelsefull för doktoranderna inom arbetsintegrerat lärande. Produktionsteknik beskrivs inte närmare i relation till den utvärderade utbildningen, och framstår därmed som mer perifer. Inom lärande i och för det nya arbetslivet hålls cirka 10-15 seminarier per år. Nätverket Vilär är ett centralt nationellt nätverk för deltagarna i lärande i och för det nya arbetslivet. Nätverket anordnar en konferens varje år. Av de individuella studieplanerna framgår att flera av doktoranderna deltagit i Vilär-konferenser. Internationellt är WACE (World organization for advancing cooperative and work-integrated education) ett nätverk för arbetsintegrerat lärande i högre utbildning. Såväl lärande i och för det nya arbetslivet som barn- och ungdomsvetenskap ingår också i nationella och internationella nätverk, där doktoranderna får möjlighet att knyta kontakter och presentera sin forskning relaterat till avhandlingsarbetet. Detta kompletterar forskarutbildningsmiljön vad gäller ämnesbredd och spets. Doktoranderna får också ekonomiskt stöd för konferensresor (25 000 kronor, som kan kompletteras med bidrag från respektive miljö och stipendier), vilket gör det möjligt att delta i konferenser och därmed även att etablera nationella och internationella kontakter.

Självvärderingens publikationslista och översikten över seniora forskare, handledare och övrig personal visar att det vid lärosätet bedrivs forskning i tillräcklig omfattning för forskarutbildningen, och att forskningen är relevant i sammanhanget. Publikationslistan visar vidare att de listade handledarna har en med några undantag jämn publicering sett till refereegranskade artiklar, även om publiceringen inte är speciellt omfattande. Av självvärderingen framgår att varje anställd lärare har 20 procent kompetensutvecklingstid, som framför allt ska användas till forskning. I flera fall har meriteringen till docent prioriterats genom ytterligare tid för forskning i tjänst, eller genom samverkansforskning. Självvärderingen anger även att varje forskaranställd får tillgång till medel för konferenser och liknande aktiviteter. Dock väcker forskningstiden frågor, eftersom seniora forskare endast har 20 procent av tjänsten för egen forskning om man bortser från de 20 procent extra som professorerna har för att främja bland annat andras meritering. Detta kan eventuellt vara en anledning till den överlag något blygsamma produktionen av internationella publikationer. Här ser bedömargruppen ett viktigt utvecklingsområde.

Handledargruppen omfattar fjorton kvinnor och två män i åldersspannet 45-71 år. Medelåldern är alltså 57 år, vilket på sikt kräver en förnyring av kollegiet. I handledarkåren finns olika akademiska discipliner representerade, vilket med fördel kan utnyttjas för att introducera och stärka tvärvetenskapliga perspektiv i forskarutbildningen och därmed ytterligare knyta an till etablerade forskningsfält som exempelvis workplace studies. Självvärderingen beskriver lärosätets interna och

Datum
2018-06-19Reg.nr
411-00367-16

externa samverkan, vilket också måste räknas in i den aktiva forskarutbildningsmiljön. Bedömaregruppen ser det också som en styrka att doktoranderna kan ha handledare från andra lärosäten. Forskarutbildningsämnet är till sin karaktär i högsta grad beroende av samverkan med det omgivande, offentliga samhället. Denna samverkan beskrivs i självvärderingen som välutvecklad. En del av finansieringen av doktorander är också beroende av denna typ av samverkan. Högskolan har dessutom som målsättning att utöka samverkan med det privata näringslivet. Självvärderingen lyfter dock att det finns en risk med en mycket tät extern samverkan, eftersom doktoranderna då kan få svårt att självständigt formulera sina projekt. Här vilar ett stort ansvar på handledarkollegiet. Bedömaregruppen uppfattar dock att lärosätet medvetet arbetar för att motverka svårförenliga förväntningar från uppdragsgivare och utbildning. Ett exempel på detta är att handledare och projektledare tydliggör forskarutbildningens krav på doktoranden redan under de initiala kontakterna med samverkanspartner.

Forskarutbildningsmiljön följs systematiskt upp för att säkerställa hög kvalitet. Resultatet av uppföljningen omsätts vid behov i kvalitetsutvecklande åtgärder och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Självvärderingen redogör för lärosätets systematiska arbete med kvalitetssäkring, vilket bland annat omfattar medarbetarutvärderingar och inrättande av formella riktlinjer för forskarutbildningen. Man pekar också på vissa fördelar med en relativt liten organisation, vilket verkar ha gett resultat i åtgärdsarbetet. Av självvärderingen framgår att lärosätet genomför schemalagda utvärderingar som en del av sitt kvalitetssystem. Där ingår utvärdering av antagningssystemet, av forskningsmiljön och av olika stödsystem. De senaste utvärderingarna visar att såväl antagningssystemet som forskningsmiljön fungerar väl. Uppföljningen av forskarutbildningsmiljön bedöms som tillräckligt systematisk och av tillräcklig omfattning. Det går också att utläsa i självvärderingen att högskolan använder uppföljningarnas resultat för att utveckla verksamheten.

Aspektområde: Miljö, resurser och område**Sammanvägd bedömning av aspektområdet miljö, resurser och område**

Bedömning med motivering: Aspektområdet miljö, resurser och område bedöms sammantaget vara tillfredsställande.

Av den allmänna studieplanen och självvärderingen framstår forskarutbildningsämnet pedagogik med inriktning mot arbetsintegrerat lärande som väl avgränsat med avseende på bredd och djup. Detta gäller också kopplingen till beprövad erfarenhet, som stärks genom omfattande samverkan i avhandlingsstudierna. Även förankringen till vetenskaplig forskning framstår som stabil, framför allt utifrån att de seniora forskarna deltar i väletablerade vetenskapliga fält både nationellt och internationellt. Den sammanvägda bedömningen är vidare att antalet handledare och lärare och deras sammantagna kompetens verkar stå i proportion till utbildningens innehåll och genomförande. Samtliga handledare har genomgått handledarutbildning, och det finns incitament för att ge handledare och lärare möjlighet att följa olika forskningsströmningar och vidareutveckla kompetens inom det egna ämnesområdet. Möjligen är internfinansieringen av forskning för docenter och professorer något underdimensionerad, vilket bedömaregruppen ser som ett viktigt utvecklingsområde.

Lärosätet visar på medvetenhet om komplexiteten i att genomföra forskarstudier i nära samverkan med externa finansörer, bland annat genom att man motverkar svårförenliga förväntningar från uppdragsgivare och utbildning. Handledare och projektledare tydliggör de krav som

forskarutbildningen ställer på doktoranden redan under de första kontakterna med samverkanspartnern.

Det kvalitetsdrivande arbetet i forskningsmiljön och vid lärosätet som helhet verkar enligt självvärderingen målmedvetet och tycks fungera väl, mycket tack vare de korta beslutsvägar som präglar en relativt liten organisation. Trots vissa utpekade utvecklingsområden blir den sammantagna bedömningen att inom aspektområdet miljö, resurser och område är förutsättningarna goda för att bedriva forskarutbildning av hög kvalitet i ämnet pedagogik med inriktning mot arbetsintegrerat lärande.

För aspekterna personal och forskningsmiljö ser bedömargruppen utvecklingsmöjligheter beträffande de seniora forskarnas forskningstid. Vidare ser bedömargruppen att det är viktigt att följa upp handledarnas tjänstgöringsgrad. Av intervjuerna framkom att denna situation har förändrats positivt sedan tidpunkten för självvärderingen.

Bedömargruppen vill särskilt lyfta det goda exemplet med professorernas extra tilldelade tid för att stödja andras kompetensutveckling.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat

Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen kunskap och förståelse

Bedömning med motivering: Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar bred kunskap och förståelse både inom forskarutbildningsämnet och för vetenskaplig metodik inom forskarutbildningsämnet.

Av självvärderingen framgår att doktoranderna har goda förutsättningar att nå bred kunskap och förståelse inom forskarutbildningsämnet genom utbildningens olika inslag.

Enligt den allmänna studieplanen omfattar forskarutbildningens kursdel 90 högskolepoäng. I kursdelen ingår ett kursblock om 60 högskolepoäng som innehåller åtta (sex för licentiatexamen) delkurser med teman riktade mot olika examensmål. Resterande 30 högskolepoäng utgörs av valfria kurser som är relevanta för avhandlingsarbetet. Självvärderingen beskriver utförligt de obligatoriska kursernas innehåll, organisation samt arbets- och examinationsformer, vilket på ett tydligt sätt visar hur kursinnehåll och genomförande möjliggör läroprocesser och måluppfyllelse. Kurserna erbjuder också en teoretisk och metodologisk bredd som är relevant för utbildningen. Kursutbudet bedöms innehålla vetenskaplig metod inom forskarutbildningsämnet i tillräcklig omfattning. Kursernas innehåll, upplägg och examinationsformer är varierade. Vidare innehåller flera av kurserna litteratursökning och granskning av aktuell forskningslitteratur inom ämnet. Sammantaget bidrar kurserna därmed till en bred kunskap och förståelse för vetenskaplig metod. Kursernas inbördes ordning presenteras tydligt i såväl den allmänna studieplanen som i självvärderingen. Doktoranderna förväntas också delta aktivt i 16 högre seminarier inom ramen för kursen metodologiska ansatser och arbetsintegrerat lärande, samt lägga fram egna texter och kommentera sina doktorandkollegors arbeten. I de kompletterande intervjuerna framkom att seminarieverksamheten under den senare tiden blivit betydligt mer aktiv när det gäller forskarnas och doktorandernas deltagande.

Doktoranderna erbjuds också möjligheter att läsa vissa kurser vid andra lärosäten, vilket sannolikt gör det möjligt att bredda deras kunskap och förståelse av forskarutbildningsämnet. Vidare deltar forskarstuderande med olika ämnesbakgrund i kurser och seminarier, vilket också kan bidra med

Datum
2018-06-19Reg.nr
411-00367-16

ökad metodologisk och teoretisk bredd. Forskningsmiljön erbjuder dessutom doktoranderna olika former av intern samverkan med seminarier, konferenser och nätverk. Doktoranderna har goda möjligheter att diskutera och argumentera för olika metoder och perspektiv.

De uppgifter om genomströmning som finns tillgängliga ligger i linje med motsvarande forskarutbildningar i övriga landet, och föranleder därför inga särskilda frågor utöver hur lärosätet arbetar generellt för att doktorander ska slutföra sina utbildningar inom den angivna tiden.

Systematisk uppföljning görs av utbildningens utformning och genomförande i syfte att säkerställa måluppfyllelsen. Resultaten av uppföljning omsätts i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Av självvärderingen framgår att lärosätet arbetar för att säkerställa ett kursutbud av kvalitet genom att låta doktoranderna utvärdera kurser. Doktoranderna för också dialog, under pågående kurs, med lärarna om vad som skulle kunna förbättras. Självvärderingen visar också att förändringar i kurser har genomförts utifrån doktorandernas önskemål, samt att de obligatoriska kurserna för närvarande är föremål för översyn.

Enligt självvärderingen arbetar lärosätet aktivt för att skapa förutsättningar för doktoranderna att uppnå progression. Ett viktigt planeringsverktyg är den individuella studieplanen som upprättas, revideras och fastställs varje år. Där planerar, dokumenterar och följer man upp den forskarstuderandes progression i utbildningen, och säkerställer även att doktoranderna följer forskningsprojektets angivna tidsramar. Den individuella studieplanen innehåller tillägget målmatris, där forskarutbildningens samtliga aktiviteter, som kurser, konferensdeltagande, seminarieverksamhet och publiceringserfarenheter, relateras till de nationella målen. Den ska även fungera som ett hjälpmedel för doktorander och handledare att gemensamt bedöma progression och strategier för fortsatt utveckling. Alltså skapar den individuella studieplanen förutsättningar för att säkra såväl progression som koppling mellan lärandeaktiviteter och examensmål. Vidare gör planen gällande att huvudhandledaren, tillsammans med övriga handledare, ansvarar för att överblicka doktorandens övergripande progression i avhandlingsarbetet. Detta sker dels genom handledning, dels genom kontinuerliga uppföljningssamtal mellan handledare och doktorand. De individuella studieplanerna antyder också att doktorander och handledare har regelbundna handledningsmöten, oftast flera gånger per månad. Detta kompletteras vid behov med informella handledningsmöten, e-post eller telefonsamtal.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat**Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen färdighet och förmåga**

Bedömning med motivering: Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar förmåga att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar samt såväl i nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet kan presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt. Doktoranderna visar också förutsättningar för att såväl inom forskning och utbildning som i andra kvalificerade professionella sammanhang bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande.

Självvärderingen visar att lärosätet följer en idag vedertagen struktur som omfattar tilldelning av handledare, processeminarier och kurser som sammantaget bedöms ge tillräckliga förutsättningar för

Datum
2018-06-19Reg.nr
411-00367-16

att doktoranderna ska utveckla förmåga att planera och metodiskt genomföra forskningsarbeten inom givna tidsramar. I tre av de obligatoriska kurserna finns kursmål som kan relateras till detta. Kursmålen handlar också om att kunna självständigt analysera och diskutera vetenskapligt material både generellt och i utformningen av en plan för det egna forskningsprojektet. Enligt självvärderingen säkerställs doktorandernas förmåga att planera och utföra vetenskapligt arbete inom utsatt tid främst genom kursarbete, handledning och genom att samverka med partner utanför akademien.

I självvärderingen går det att utläsa att doktoranderna förväntas delta i nationella och internationella sammanhang. Doktoranderna får även ekonomiska resurser för att delta i till exempel konferenser. Detta gör det möjligt för doktoranderna att utöver kursverksamheten och interna seminarier utveckla förmågan att muntligt och skriftligt med auktoritet presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt. Av de individuella studieplanerna framgår att en del av doktoranderna har deltagit i flera konferenser både inom Sverige och utomlands. Graden av deltagande varierar dock, och några doktorander har i princip enbart deltagit i nationella konferenser eller seminarier. Vid de uppföljande intervjuerna framstod detta inte längre som ett problem - alla ska nu ha deltagit i minst en internationell konferens. Bedömargruppen ser det som ett viktigt utvecklingsområde att tydliggöra detta till exempel genom skrivningar i den allmänna studieplanen, så att lärosätet kan säkerställa att alla doktorander framöver är aktiva i internationella konferenser. Målsättningen att i tal och skrift kunna presentera och diskutera forskningsresultat knyts enligt självvärderingen även till vissa kurser och specifika kursmål. Den valfria kursen vetenskapligt skrivande och vetenskaplig publicering spelar en central roll i doktorandernas utveckling av skrivfärdigheter. Fortlöpande handledning och dialog med tidskriftsredaktörer och granskare nämns också som viktiga källor till återkoppling på doktorandernas färdighet och förmåga att redovisa forskningsarbete. Återkoppling på doktorandernas skrivande ges också genom progressionsseminarier, som beskrivs i den allmänna studieplanen.

Hela forskningsprofilen är inriktad mot att doktoranderna efter utbildningen ska kunna bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande. Dessutom erbjuds alla forskarstuderande möjlighet att ägna sig åt institutionstjänstgöring, framför allt genom undervisning och handledning av bland annat examensarbeten på grundutbildningsnivå. Sådana arbetsuppgifter tränar också den forskarstuderandes förmåga att stödja andras lärande. Det finns även kursmål i olika kurser som riktas mot denna typ av förmågor och färdigheter. Exempel på sådana kursmål är "att kritiskt och självständigt diskutera arbete och dess betydelse för organisering av människor och mänskliga verksamheter", och "att i skrift formulera en problemställning med bäring på perspektiv på arbete inom ekonomiska, politiska och/eller kulturella arenor".

Systematisk uppföljning görs av utbildningen för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande är av hög kvalitet och att doktoranderna uppnår målen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Av självvärderingen framgår att lärosätet anordnar tre progressionsseminarier (planerings-, mitt- och slutseminarium) i syfte att säkerställa att doktoranderna får möjlighet till en god start och vidare stöd i avhandlingsarbetet. Man anordnar också en slutgiltig kvalitetskontroll där samtliga medlemmar i ämnesrådet läser avhandlingsmanuset. De doktorander som studerar mot licentiatexamen deltar i planeringsseminarium samt slutseminarium. Bedömnings- och återkopplingsformerna beskrivs tydligt i självvärderingen, och det anges klart hur denna seminariestruktur syftar till att säkra doktorandernas progression och den vetenskapliga kvaliteten i avhandlingsarbetet. Det finns också

Datum
2018-06-19Reg.nr
411-00367-16

kvalitetssäkringssystem för att upptäcka om doktoranderna riskerar att inte nå målen, och då upprätta en åtgärdsplan.

Den allmänna studieplanen anger också att huvudhandledaren tillsammans med övriga handledare ansvarar för att överblicka doktorandernas övergripande progression i avhandlingsarbetet. Detta sker dels genom handledning, dels genom kontinuerliga uppföljningssamtal mellan handledare och doktorand. Av de individuella studieplanerna kan utläsas att doktorander och handledare har regelbundna handledningsmöten. Som tillägg till den individuella studieplanen finns den tidigare nämnda målmatrisen, som relaterar utbildningens samtliga aktiviteter till de nationella målen för forskarutbildning. Arbetet med den individuella studieplanen och matrisen beskrivs i självvärderingen som ett sätt att systematiskt kontrollera att alla aspekter av utbildningen genomförs, och som ett sätt att följa doktoranderna genom utbildningen.

Av självvärderingen framgår vidare att den samverkan med uppdragsgivare som är central för forskarutbildningen också ger träning i planering och tidsanpassning. Doktoranderna tränas i att presentera sin forskning genom paper-presentationer på konferenser, samt genom de obligatoriska progressionsseminarierna. Vidare tränas doktorandernas förmåga att presentera sina resultat i kursen lärande, kunskap och IKT, där ett examinationsmoment är att producera en vetenskaplig presentation i form av exempelvis ett paper eller en vetenskaplig poster. Bedömargruppen ser systemet för uppföljning av doktorandernas internationella deltagande i till exempel konferenser som ett utvecklingsområde. Det framkommer att en viktig del i utbildningen är att utveckla medvetenhet om samverkanspartners del i kunskapsutvecklingen, och att kunna ta vara på dessa.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat**Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt**

Bedömning med motivering: Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar intellektuell självständighet, och vetenskaplig redlighet/forskningsmässig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar. Doktoranden har också nått fördjupad insikt om vetenskapens/konstens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används.

Enligt självvärderingen arbetar lärosätet aktivt för att säkerställa att doktoranden vid avslutad forskarutbildning når intellektuell självständighet, förmåga att visa vetenskaplig redlighet och förmåga att genomföra forskningsetiska bedömningar. Doktorandens intellektuella självständighet tränas och prövas under progressionsseminarierna och genom konferensmedverkan, samt vid olika moment inom de obligatoriska kurserna och lärosätets seminarieverksamhet.

Självvärderingen lyfter fram vissa aspekter av forskningsetik. Med tanke på att samtliga doktorander arbetar med empiriska delar, såsom observationer och videoupptagning, som berör människor i arbete anger man att lärosätet ser det som avgörande att doktoranderna diskuterar forskningsetiska frågeställningar. Lärosätet synliggör och problematiserar frågan om etik, och påpekar att det finns etiska utmaningar förknippade med att till exempel externa finansiärer vill vara synliga samtidigt som deltagare på såväl individ- som arbetsplatsnivå kan behöva skyddas genom anonymisering. I övrigt anger självvärderingen att kurser behandlar formalia kring forskningsetik, exempelvis ansökan om etikprövning. Vidare förekommer etikprövning vid behov. Det framgår dock inte av självvärderingen hur processen ser ut vid beslut om etikprövning, eller vem som involveras i att fatta beslutet. Detta ser bedömargruppen som ett utvecklingsområde. Lärosätet presenterar i självvärderingen en tämligen

snäv syn på frågor kring forskningsetik och vetenskaplig redlighet, genom att i huvudsak begränsa detta till doktorandernas empiriska arbete och då med frågor om personuppgiftshantering och etiska prövningar. Några av kurserna innehåller forskningsetiska inslag och där finns även kursmål som antyder en något vidare förståelse. Ett exempel på detta är kursmålet "att värdera och bedöma etiska konsekvenser av metodval vid generering och analys av data". I kursen pedagogikens forskningsmetoder anges att forskningsetiska frågor tas upp "ur både redlighets- och personskyddsperspektiv". Av detta kan möjligen utläsas en något vidare syn på forskningsetik, men innebörden klargörs inte närmare. Detta ser bedömargruppen som ett utvecklingsområde, även efter de kompletterande intervjuerna.

Självvärderingen anger att doktoranderna tränas i vetenskaplig redlighet bland annat under kursen introduktion till studier på forskarnivå, samt i kursen metodologiska ansatser och arbetsintegrerat lärande som löper genom hela forskarutbildningen. Vetenskaplig redlighet säkerställs också av de undervisande lärare som har insyn i avhandlingsarbetena. Vidare preciserar kursmålen i de obligatoriska kurserna att doktoranderna får möjlighet att nå insikt i vetenskapens möjligheter och begränsningar, i vetenskapens roll i samhället och i människors ansvar för hur vetenskapen används. Detta diskuteras och tränas genom exempelvis undervisning och examination, seminarieverksamhet och populärvetenskaplig presentation. Även de olika processeminarierna och övriga examinationsformer beskrivs utveckla doktorandernas självständighet.Handledarna förväntas också allt eftersom övergå till en mer granskande roll. Hur detta sker eller följs upp anges inte.

Systematisk uppföljning görs av utbildningen för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande är av hög kvalitet och att doktoranderna uppnår målen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Av självvärderingen framgår att doktoranderna tillsammans med handledarna följer upp progression och måluppfyllelse. Detta sker dels genom handledning, dels genom kontinuerliga uppföljningssamtal mellan handledare och doktorand samt genom de individuella studieplanerna. Av de bifogade individuella studieplanerna framstår det som om doktorander och handledare har regelbundna handledningsmöten. Även de olika seminarierna fungerar som uppföljningstillfällen.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat**Sammanvägd bedömning av aspektområdet utformning, genomförande och resultat**

Bedömning med motivering: Aspektområdet utformning, genomförande och resultat bedöms sammantaget vara tillfredsställande.

Den sammanvägda bedömningen baserat på självvärderingen, den allmänna studieplanen, de individuella studieplanerna och intervjuerna är att utbildningen genom utformning, genomförande och examination säkerställer måluppfyllelsen i relation till de olika kunskapsformerna. Det omfattande kursutbudet är ett viktigt inslag i att säkerställa måluppfyllelse, speciellt för aspekten kunskap och förståelse. Doktoranderna tränas i att diskutera och kritiskt granska vetenskaplig metod tillsammans med övriga doktorander och handledare i kurs- och seminarieverksamheten. Språkliga färdigheter tränas genom skriftliga kursuppgifter där lärare ger muntlig och skriftlig återkoppling för att stödja utvecklingen.

Doktoranderna tränas också i att bidra till samhällets utveckling genom att de tillsammans med andra forskare och samverkanspartner utvecklar arbetsformer som ger ny kunskap utifrån gemensamma

Datum
2018-06-19Reg.nr
411-00367-16

intressen. Dessutom får de forskarstuderande också möjlighet att stödja andras lärande genom den undervisning och handledning de bedriver inom ramen för institutionstjänstgöringen. Vidare är möjligheterna att samverka med det omgivande samhället goda, främst genom att många avhandlingsprojekt utvecklas och genomförs i samverkan med externa uppdragsgivare.

Vetenskaplig redlighet diskuteras och tränas under kurser, och säkerställs av undervisande lärare med insyn i respektive avhandlingsarbete. Eftersom samtliga doktorander arbetar med empiriska delar som berör människor i arbete är det dock viktigt att tydligt beskriva processen för att besluta om etikprövning, och vem som involveras i beslutet. Detta är i nuläget ett utvecklingsområde enligt bedömargruppen. Vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur vetenskapen används diskuteras och tränas på olika sätt genom undervisning, examination, seminarieverksamhet och populärvetenskapliga presentationer.

Vidare är bedömningen att lärosätet arbetar för att skapa förutsättningar för doktoranderna att genomföra forskarutbildningen inom planerad tid. Detta sker bland annat genom progressionsseminarier och genom regelbunden handledning, där den individuella studieplanen med tillhörande målmatris utgör viktiga verktyg för uppföljning och planering. Inriktningen mot arbetsintegrerat lärande kännetecknas av samverkan med externa uppdragsgivare, vilket kräver att doktoranderna tränas i planering och tidsanpassning.

Lärosätet bedöms ha ett utvecklat system för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande är av hög kvalitet och att doktoranderna når målen kunskap och förståelse, färdighet och förmåga samt värderingsförmåga och förhållningssätt. Utöver kursvärderingar och samtal har lärosätet en måluppfyllelsematris kopplad till den individuella studieplanen. Matrisen utgår från de nationella målen och tar även upp andra aktiviteter än de mål som kurserna förväntas realisera, såsom konferensdeltagande, seminarier och publiceringserfarenhet. Matrisen används som ett uppföljningsredskap för både doktorander och handledare, men också för att granska kursutbudet.

Även systemet för att säkerställa studieprogressionen bedöms vara tillfredsställande. De mest centrala delarna i detta, utöver den fortlöpande handledningen, är progressionsseminarierna. Åtminstone vid slutseminariet anlitas en extern examinerare. De seniora medlemmarna i ämnesrådet gör en avslutande kontrollläsning av avhandlingen. Det finns också ett kvalitetssäkringssystem för att upptäcka avvikelser och upprätta en åtgärdsplan i de fall där en doktorand riskerar att inte nå målen, vilket enligt självvärderingen ännu inte har inträffat.

Vad gäller aspekten värderingsförmåga och förhållningssätt ser bedömargruppen rutiner för bedömning om etikprövning som ett önskvärt utvecklingsområde. Ett annat utvecklingsområde är hur man säkerställer att doktoranderna får en vidare förståelse av forskningsetiska frågor.

Vidare framstår högskolans betoning av konferensdeltagande som ett gott exempel på hur kurserna kan kompletteras i arbetet med att säkerställa doktorandernas kunskapsutveckling. Bedömargruppen ser det som ett utvecklingsområde att säkerställa att alla doktorander medverkar i internationella konferenser.

Bedömargruppen vill särskilt lyfta högskolans målmatris som ett gott exempel. Målmatrisen är en bilaga till den individuella studieplanen och bidrar till att den individuella studieplanen kan fungera som ett levande dokument. Målmatrisen framstår som välutvecklad.

Datum
2018-06-19Reg.nr
411-00367-16**Perspektiv****Arbetslivets perspektiv****Bedömning med motivering:** Utbildningen förbereder doktorander för ett föränderligt arbetsliv.

Utbildningen bygger på samverkan med externa samarbetspartner, vilket bedöms leda till att doktoranderna kontinuerligt tränas i att bidra till samhällets utveckling och att stödja andras lärande. Samtidigt förbereds de för ett föränderligt arbetsliv.

Av självvärderingen framgår att doktoranderna får möjlighet att ägna sig åt institutionstjänstgöring, företrädesvis i form av undervisning och handledning av bland annat examensarbeten på grundnivå. Man beskriver att arbetsuppgifterna inom ramen för institutionstjänstgöringen tränar doktorandernas förmåga att stödja andras lärande. Doktoranderna deltar i ett stort antal seminarier där de får agera både presentatörer och diskutanter. I självvärderingen går det att utläsa att samverkansprojekt med arbetslivet ger doktoranderna kännedom om kunskapsbehov och praktikens perspektiv i den studerande kontexten. Det framträder att en viktig del i utbildningen är att utveckla medvetenhet om och ta vara på samverkanspartnernas del i kunskapsutvecklingen.

Utbildningens utformning och genomförande följs systematiskt upp för att säkerställa att den är användbar och förbereder för arbetslivet. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Utifrån självvärderingen är bedömningen att utbildningens utformning och genomförande systematiskt följs upp för att säkerställa att den är användbar och förbereder doktoranderna för arbetslivet. Det sker i samband med att doktoranderna tillsammans med handledarna dokumenterar aktiviteter såsom kurser, konferensdeltagande, seminarieverksamhet och publiceringserfarenheter i den individuella studieplanen och i målmatrisen som relaterar till forskarutbildningens nationella mål. Detta säkerställer såväl progression som en koppling mellan lärandeaktiviteter och examensmål. Samverkan med uppdragsgivare ger doktoranderna träning i planering och tidsanpassning, vilket tydligt påpekas i självvärderingen. I de individuella studieplanerna följs arbetslivsperspektivet upp genom institutionstjänstgöringen.

Med endast tre disputerade, som dessutom är anställda inom högskolan, går det inte riktigt att bedöma uppföljningen av utbildningens användbarhet, i synnerhet i fråga om hur väl doktoranderna förbereds för kommande uppgifter utanför akademien.

Bedömargruppen vill lyfta den samverkan med arbetslivet som utgör pedagogikämnets inriktning som ett gott exempel.

Sammantaget bedöms arbetslivets perspektiv vara tillfredsställande

Perspektiv**Doktoranders perspektiv****Bedömning med motivering:** Utbildningen verkar för att doktoranderna tar en aktiv del i arbetet med att utveckla utbildningen och läroprocesser.

Datum
2018-06-19Reg.nr
411-00367-16

Doktoranderna bedöms utifrån den organisatoriska beskrivningen i självvärderingen ha inflytande i form av representation i olika sammanhang. Doktorander finns exempelvis representerade i ämnesrådet, som ansvarar för utformning och utveckling av forskarutbildningen ur ett ämnesperspektiv. De ansvarar också för kvaliteten i genomförandet. Ämnesrådet är rådgivande i frågor som rör bland annat forskarutbildningskurser, frågor kring disputation och val av handledare. Dessutom finns doktorander representerade under de årliga möten som arrangeras för doktorander och handledare, där man diskuterar generella riktlinjer för handledare och regler för samförfattarskap. Doktoranderna har också möjlighet att använda studierektorn som neutral samtalspart.

När det gäller den fysiska och psykosociala arbetsmiljön finns en doktorandkommitté som bevakar studiesociala frågor, där doktorander från olika miljöer diskuterar och utbyter erfarenheter. Bedömaregruppen vill som gott exempel lyfta att nyantagna doktorander är strategiskt samplacerade i syfte att underlätta det inledande arbetet vid forskarutbildningen. En enskild arbetsplats får doktoranderna i allmänhet under den senare delen av utbildningen. Nyantagna doktorander tilldelas en mentor som stöd för att komma in i institutionens verksamhet. Doktoranderna får också ekonomiskt stöd, som kan kompletteras med bidrag från respektive miljö och med stipendier, för att genomföra konferensresor och därigenom knyta nationella och internationella kontakter.

I självvärderingen betonas att doktorandprojekten utformas som individuella projekt, ofta i samverkan med externa uppdragsgivare. I detta avseende kan bedömaregruppen konstatera att närvaro på arbetsplatsen kan ses som en viktig och betydande del av en god forskarutbildningsmiljö. Det står klart att ungefär hälften av doktoranderna är hemmahörande på annan ort, men att doktorandernas närvaro på arbetsplatsen trots detta är god. En annan viktig aspekt av den psykosociala arbetsmiljön är handledningen. Av bedömningsunderlaget framgår att doktorander och handledare har regelbundna handledningsmöten. Enligt självvärderingen sker eventuellt handledarbyte genom att studierektorn i samråd med ämnesrådet ser till att ny handledare utses. I bedömningsunderlaget och intervjuerna framgår det att doktoranderna tidigt informeras om rätten till handledarbyte, och det framgår även att det finns en tydlig struktur och process för detta.

Utbildningen följs systematiskt upp för att säkerställa att doktorandinflytandet används i kvalitetssäkring och utveckling av utbildningen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Självvärderingen ger en övertygande beskrivning av de olika system som finns för att låta doktorandernas erfarenheter, åsikter och synpunkter vara med och kvalitetssäkra och vidareutveckla forskarutbildningen. Exempelvis arrangerar man seminarier som behandlar teman och frågor enligt doktorandernas egna önskemål och behov, såsom empiriska material, akademiska språkgenrer, konferenspresentation och centrala vetenskapsteoretiska begrepp. Seminarierna bedöms möjliggöra att doktorandernas kunskaper och färdigheter stöds och vidareutvecklas enligt deras egna önskemål och behov för avhandlingsarbetet.

Utbildningen följs upp systematiskt för att säkerställa att doktorandinflytandet används i kvalitetssäkring och utveckling av utbildningen. Bedömaregruppen ser ett utvecklingsområde vad gäller systematisk insamling, sammanställning och redovisning av alumners synpunkter på forskarutbildningen.

Bedömargruppen vill som gott exempel lyfta att nyantagna doktorander är strategiskt samplacerade för att underlätta det inledande arbetet vid forskarutbildningen.

Sammantaget bedöms doktoranders perspektiv vara tillfredsställande.

Perspektiv

Jämställdhetsperspektiv

Bedömning med motivering: Ett jämställdhetsperspektiv är integrerat i utbildningens utformning och genomförande.

Självvärderingen problematiserar frågor om jämställdhet i högskolesystemet generellt. Till exempel diskuteras arbetet med att integrera ett jämställdhetsperspektiv i en kvinnodominerad miljö, liksom att positiv särbehandling vid antagning av doktorander inte är möjlig. Högskolan integrerar ett genusperspektiv i kurser när det är relevant, och det finns en stor medvetenhet om genusfrågor. Exempel på kurser med genusperspektiv är pedagogikkurserna pedagogikens moder samt perspektiv på arbete - ekonomi, politik och kultur. De resonemang som förs i självvärderingen tyder på medvetenhet vad gäller den ojämna könsfördelningen inom doktorandgruppen, men självvärderingen argumenterar för att dylika kvantitativa mått inte nödvändigtvis spelar en avgörande roll för hur jämställd en forskarutbildningsmiljö är. Man argumenterar också för att det är viktigt att diskutera maktstrukturer som aktiverar en genusordning, och subtila mekanismer som över- respektive underordnar män och kvinnor under till exempel seminariediskussioner. Enligt självvärderingen planerar man, som svar på ett regeringsuppdrag om jämställdhetsintegrering i högskolor och universitet, att ta in genus- och jämställdhetsfrågor i forskarutbildningens introduktionskurs. Högskolepedagogiska kurser som vänder sig till lärare och forskarstuderande kommer enligt självvärderingen att utvecklas med tydligare inslag som rör jämställdhet och normkritiska perspektiv. Högskolan framstår som utvecklingsinriktad inom detta perspektiv.

Systematisk uppföljning görs för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande främjar jämställdhet. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Högskolan förefaller utifrån självvärderingen arbeta systematiskt för jämställdhet på utbildningen, men man noterar också att det finns en sned könsfördelning bland utbildningens doktorander. Från institutionshåll är man medveten om detta och om de potentiella problem som detta reser, även om man poängterar att den kvantitativa fördelningen inte i sig avgör hur jämställd en forskarutbildning är. Samtidigt ser man svårigheter i att finna en tillfredsställande lösning på snedrekryteringen. Lärosätet arbetar systematiskt för att öka medvetenheten om jämställdhetsfrågor på kurser både för doktoranderna och i handledarutbildningen.

Sammantaget bedöms jämställdhetsperspektivet vara tillfredsställande.

Aspektområde: Uppföljning, åtgärder och återkoppling

Sammanvägd bedömning av aspektområdet uppföljning, åtgärder och återkoppling

Bedömning med motivering: Aspektområdet uppföljning, åtgärder och återkoppling bedöms sammantaget vara tillfredsställande.

Datum
2018-06-19Reg.nr
411-00367-16

Av självvärderingen framgår att handledare och lärare verkar få förutsättningar för att upprätthålla och vidareutveckla kompetensen inom det egna ämnesområdet, och att detta följs upp systematiskt via långsiktiga kompetensförsörjningsplaner. Speciellt bedöms professorernas extra tilldelade tid för att stödja andras kompetensutveckling ge goda förutsättningar för handledarnas långsiktiga kompetensutveckling.

Vidare arbetar lärosätet aktivt för att skapa förutsättningar för doktoranderna att uppnå examensmålen. Ett viktigt verktyg för uppföljning och återkoppling är den individuella studieplanen. Målmatrisen, som relaterar samtliga aktiviteter inom forskarutbildningen till de specifika målen, bedöms också skapa speciellt goda förutsättningar för uppföljning och återkoppling mellan lärandeaktiviteter och examensmål.

Lärosätet arbetar också för att säkerställa ett kursutbud av kvalitet genom att låta doktoranderna utvärdera kurserna.

Det finns även ett kvalitetssäkringssystem som exempelvis kan upprätta en åtgärdsplan om en doktorand riskerar att inte nå målen. Även systemet med processeminarier borgar för god uppföljning av doktorandernas förutsättning att nå målen inom utsatt tid.

Utifrån självvärderingen är bedömningen att arbetslivets perspektiv, doktoranders perspektiv och jämställdhetsperspektivet följs upp systematiskt. Även utbildningens utformning och genomförande följs upp systematiskt för att säkerställa att utbildningen är användbar och förbereder doktoranderna för arbetslivet. Det sker även systematisk uppföljning för att säkerställa att doktorandinflytandet används i kvalitetssäkring och utveckling av utbildningen. Det utvecklingsområde bedömargruppen ser är att systematiskt samla in, sammanställa och redovisa alumners synpunkter på forskarutbildningen. Högskolan verkar enligt självvärderingen arbeta systematiskt för jämställdhet på utbildningen, men det finns en sned könsfördelning bland utbildningens doktorander. Detta, och de potentiella problem som följer, är man medveten om från institutionshåll.

Samlat omdöme: Hög kvalitet

Bedömning med motivering: Sammantaget visar underlagen att utbildningen håller hög kvalitet.

Av den allmänna studieplanen och självvärderingen framstår forskarutbildningsämnet pedagogik med inriktning mot arbetsintegrerat lärande som väl avgränsat med avseende på bredd och djup. Detta gäller också kopplingen till beprövad erfarenhet, som stärks genom omfattande samverkan i avhandlingsstudierna. Även förankringen till vetenskaplig forskning framstår som stabil, framför allt sett till de seniora forskarnas deltagande i väletablerade vetenskapliga fält nationellt och internationellt.

Den sammanvägda bedömningen är vidare att antalet handledare och lärare och deras sammantagna kompetens står i proportion till utbildningens innehåll och genomförande. Samtliga handledare har genomgått handledarutbildning, och handledare och lärare har möjlighet att följa olika forskningsströmningar och att vidareutveckla sin kompetens inom det egna ämnesområdet. Möjligen är internfinansieringen av forskning för docenter och professorer något underdimensionerad, vilket bedömargruppen ser som ett viktigt utvecklingsområde. Det finns även utvecklingsmöjligheter vad gäller att säkerställa att de seniora forskarna får mer forskningstid än de 20 procent som garanteras idag. Vidare ser bedömargruppen att det är viktigt att följa upp handledarnas tjänstgöringsgrad. Av

intervjuerna framkom att denna situation har förändrats positivt sedan tidpunkten för självvärderingen. Ett gott exempel är den extra tid professorerna har för att bidra till andras kompetensutveckling.

Lärosätet visar på medvetenhet vad gäller komplexiteten i att genomföra forskarstudier i nära samverkan med externa finansörer, bland annat genom att motverka svårförenliga förväntningar från uppdragsgivare och utbildning.Handledare och projektledare tydliggör de krav som forskarutbildningen ställer på doktoranderna redan under de första kontakterna med samverkanspartnern. Trots vissa utvecklingsområden är bedömningen att det kvalitetsdrivande arbetet i forskningsmiljön drivs aktivt och tycks fungera väl, mycket tack vare de korta beslutsvägar som präglar en relativt liten organisation.

Utbildningens utformning, genomförande och examination säkerställer måluppfyllelsen i relation till de olika kunskapsformerna. Det omfattande kursutbudet är ett viktigt inslag för att säkerställa måluppfyllelsen, speciellt för aspekten kunskap och förståelse. Det finns en vedertagen struktur för tilldelning av handledare och för processeminarier och kurser, och den bedöms sammantaget ge tillräckliga förutsättningar för att doktoranderna ska kunna utveckla förmågan att planera och metodiskt genomföra forskningsarbeten inom givna tidsramar. Vetenskaplig redlighet diskuteras och tränas i kurser, och säkerställs av undervisande lärare som har insyn i respektive avhandlingsarbete.

Utbildningen förbereder doktoranderna för ett föränderligt arbetsliv genom samverkan med samhället. Forskarutbildningsämnet utgår från samverkan med det omgivande samhället, och bedömargruppen anser att det finns en kontinuerlig kontakt med arbetslivet som förbereder doktoranderna för ett föränderligt arbetsliv.

Utifrån den organisatoriska beskrivningen i självvärderingen bedöms doktoranderna ha inflytande i form av representation i olika sammanhang, men också i reell mening. Nyantagna doktorander tilldelas en mentor som stöd för att komma in i institutionens verksamhet. Doktoranderna får ekonomiskt stöd för att genomföra konferensresor och därigenom knyta nationella och internationella kontakter. Självvärderingen betonar att doktorandprojekten utformas som individuella projekt, ofta i samverkan med en extern uppdragsgivare. Det framgår att ungefär hälften av doktoranderna är hemmahörande på annan ort, men att doktorandernas närvaro på arbetsplatsen trots detta är god. Det framgår av bedömningsunderlaget och intervjuerna att doktoranderna tidigt informeras om rätten att byta handledare, och att det finns en tydlig struktur och process för detta.

Självvärderingen problematiserar frågor om jämställdhet i högskolesystemet generellt. Till exempel diskuteras arbetet med att integrera ett jämställdhetsperspektiv i en kvinnodominerad miljö, liksom att positiv särbehandling vid antagning av doktorander inte är möjlig. Trots utmaningarna eftersträvar högskolan en hög medvetenhet, och man integrerar genusperspektivet i kurserna när det är relevant. Av självvärderingen framgår att handledare och lärare verkar få förutsättningar för att upprätthålla och vidareutveckla sin kompetens inom det egna ämnesområdet, och systematisk uppföljning sker via långsiktiga kompetensförsörjningsplaner. Det finns också kvalitetssäkringssystem som exempelvis upprättar åtgärdsplaner om en doktorand riskerar att inte nå målen.

Linköpings universitet

Lärosäte Linköpings universitet	Forskarutbildningsämne Pedagogik - licentiat- och doktorsexamen	ID-nr A-2016-10-4066
Aspektområde: Miljö, resurser och område Aspekt: Forskarutbildningsämne Bedömning med motivering: Avgränsningen av forskarutbildningsämnet och dess koppling till den vetenskapliga grunden och beprövad erfarenhet är välmotiverad och adekvat. Det framgår inte av den allmänna studieplanen hur ämnet är avgränsat vid lärosätet. Att forskarutbildningsämnet vid Linköpings universitet bedöms som välmotiverat och adekvat grundas på lärosätets beskrivning av forskarutbildningsämnet i självvärderingen, och på ämnets anknytning till vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Självvärderingen beskriver forskarutbildningsämnet i pedagogik som mångvetenskapligt och som "ett samhällsvetenskapligt ämne med fokus på olika aspekter av lärande, undervisning, fostran, socialisation och utbildning". Forskningen anges främst vara empirisk och praxisnära. Områden som beforskas är till exempel sociala relationer och pedagogiska processer med olika inriktningar. Vidare finns det tre utpekade forskningsspetsar: läs- och skrivutveckling, matematikdidaktik samt mobbning och kränkningar i skolan. De teoretiska och metodologiska utgångspunkterna varierar. Såväl forskningsområdena som de teoretiska perspektiven och de metodologiska ansatserna är adekvata för ämnets avgränsning. Genom den empiriskt inriktade forskningen, i klassrumsstudier och aktionsforskning med lärare, finns goda möjligheter att utgå från frågeställningar och problemområden som lärare har identifierat utifrån sin beprövade erfarenhet. Ansvaret för forskarutbildningen finns vid institutionen för beteendevetenskap och lärande, där även ytterligare sex forskarutbildningar är förlagda. Ämnets avgränsning avseende såväl bredd som djup är adekvat och ryms inom miljön. Ämnets bredd kommer till uttryck genom de kompetenser och forskningsinriktningar som finns inom avdelningen. Forskningsinriktningarna är mot förskola, grundskola, gymnasieskola och lärarutbildning, och vid andra avdelningar vid institutionen finns även inriktningar mot vuxnas lärande, folkbildning samt arbete och arbetsliv. Flera av de forskarutbildningar som angränsar till forskarutbildningen i pedagogik (inriktade mot ämnesdidaktik och arbete och arbetsliv) finns inom organisationen för utbildningsvetenskap. Dessutom bedrivs forskning och utbildning inom exempelvis sociologi och psykologi vid institutionen, vilket innebär att det finns olika kompetenser att tillgå i organisationen. Detta synliggörs även i lärosätets kursutbud, exempelvis genom breddkursernas inriktningar och genom hur ofta de obligatoriska kurserna erbjuds.		
Aspektområde: Miljö, resurser och område Aspekt: Personal Bedömning med motivering: Antalet handledare och lärare och deras sammantagna kompetens är adekvat och står i proportion till utbildningens innehåll och genomförande. Av självvärderingen framgår att handledargruppen vid avdelningen under höstterminen 2016 bestod av tre professorer, fem biträdande professorer samt fyra lektorer (varav en är docent). Doktoranderna har även en biträdande handledare som ska vara disputerad, men som kan komma från andra avdelningar eller lärosäten. Av de handledare som är anställda vid lärosätet har tolv disputerat i		

Datum
2018-06-19Reg.nr
411-00367-16

pedagogik eller pedagogiskt arbete. I forskningsmiljön finns dessutom ett 30-tal forskare där 14 är disputerade i pedagogik eller pedagogiskt arbete. Det är ett krav att huvudhandledaren ska vara minst docentkompetent och ha fast anställning vid lärosätet. Bedömningsunderlaget anger att det finns 17 doktorander, varav 14 är aktiva. Tio doktorander har en aktivitetsgrad på 50 procent eller mer. Fyra doktorander har en aktivitetsgrad som är lägre än 50 procent, och för tre av doktoranderna anges noll procent i aktivitetsgrad eftersom doktorandförsörjningen har upphört.

Den sammantagna kompetensen hos handledarna och lärarna bedöms som mycket god. Även tillgången på handledare och lärare bedöms som god. Dock noterar bedömggruppen att en av professorerna är huvudhandledare för fem doktorander. Ur ett doktorandperspektiv är det värdefullt att ha en erfaren handledare, men det är samtidigt avgörande att handledaren har tid och möjlighet att fokusera på alla de enskilda avhandlingsprojekten. Att koncentrera för många doktorander till en och samma handledare kan därför utgöra en sårbarhet. Vid intervjuerna framkom att orsaken till detta var att personen erhållit externa medel till doktorandanställningar.

Eftersom tolv av handledarna finns på avdelningen har doktoranderna nära tillgång till någon av sina handledare. Fem av de biträdande handledarna är dock externa. Utifrån publikationslistan framstår den pedagogiska forskningen vid avdelningen ha en teoretisk och metodologisk bredd. Lärare från både den egna och andra avdelningar medverkar i forskarutbildningskurserna, vilket gör att doktoranderna får tillgång till olika kompetenser och får möta olika perspektiv. Handledargruppen har en spridning i ålder och det finns också flera möjliga framtida handledare vid avdelningen. För docentmeritering krävs genomgången handledarutbildning, vilket säkerställer att alla nya huvudhandledare kommer att ha handledarutbildning. En kontinuerlig handledarutbildning för alla aktiva handledare kan enligt bedömggruppen vara ett utvecklingsområde för att ytterligare stärka handledargruppens kompetens.

Att handledarna både är aktiva forskare och har tillräckligt utrymme i sin tjänst för handledningsuppdraget är avgörande för kvaliteten. Det framgår inte av självvärderingen hur mycket tid som avsätts till handledning, och de individuella studieplanerna anger bara om en plan för handledningen har upprättats eller inte. Däremot framgår det av publikationslistan att handledarna är aktiva forskare. Vid intervjuerna framkom dock att endast professorerna har garanterad forskningstid, som sedan kan fördelas till övriga forskare. I vissa fall har även övriga handledare forskningstid om 30 procent, men grunduppdraget är för närvarande så omfattande att forskningstiden inte går att utnyttja fullt ut.

Handledarna utses i samråd med doktoranderna, och det är också möjligt att byta handledare. Bytet kan gå till på två sätt. Antingen begär huvudhandledaren byte av biträdande handledare för att handledarkompetensen ska motsvara doktorandens behov i olika faser av avhandlingsarbetet, eller så väcker doktoranden frågan själv. Eftersom det finns en bred kompetens i handledargruppen underlättas sådana byten. En doktorandundersökning har visat att de doktorander som är anställda vid lärosätet har relativt god kännedom om vart de kan vända sig för att rådgöra om de har problem eller vill byta handledare. Till exempel kan de vända sig till avdelningschefen, studierektorn, forskarutbildningsadministratören, en HR-konsult, fackliga företrädare och företagshälsovården. Detta var dock mer okänt hos avtalsdoktoranderna. Därför har studierektorn under 2015 gett extra information till denna grupp. Medarbetarsamtalet och det årliga gruppsamtalet med studierektorn gör att doktoranderna individuellt och i grupp möter dessa två möjliga samtalspartner åtminstone någon gång per år. Doktoranderna möter även prefekten i egenskap av arbetsgivare.

Handledarnas och lärarnas sammantagna kompetens och kompetensutveckling följs systematiskt upp i syfte att främja hög kvalitet i utbildningen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Avdelningscheferna gör regelbundna verksamhets- och kompetensanalyser för att säkerställa den kompetens som behövs. Det hålls även handledarkollegiemöten för att diskutera kompetensutvecklingsbehovet, och forskarutbildningens studierektor sammankallar alla handledare vid institutionen en gång per år. Utöver detta finns seminarier med nationella och internationella forskare samt relevanta avnämare. Systematisk uppföljning sker genom verksamhets- och kompetensanalyser som avdelningscheferna ansvarar för. Resultaten från dessa uppföljningar återkopplas till forskningsledaren, prefekten, institutionsstyrelsen och anställningsnämnden. På individuell nivå följs handledarnas och lärarnas kompetens upp genom medarbetarsamtalen. Lektorer uppmuntras docentmeritera sig, och som stöd för detta finns den lärosätesövergripande organisationen Junior Faculty. För att göra det möjligt för disputerade lärare att forska och meritera sig har man satt in åtgärder för att öka externfinansieringen, främst i form av tid i tjänsten för att skriva forskningsansökningar.

Kompetensutveckling inom handledarkollegiet sker enligt självvärderingen kontinuerligt genom kollegialt erfarenhetsutbyte. Självvärderingen nämner också ett årligt möte med studierektorn där frågor kring forskarutbildningen och handledningen avhandlas, samt handledarkollegiemöten med forskningsledaren cirka två gånger per termin. Sådana möten utgör troligen en utmärkt grund för uppföljning, diskussion och utveckling. Dock kan antalet möten per år verka något begränsat.

Aspektråde: Miljö, resurser och område**Aspekt: Forskarutbildningsmiljö**

Bedömning med motivering: Forskningen vid lärosätet har en sådan kvalitet och omfattning att utbildning på forskarnivå kan bedrivas på en hög vetenskaplig nivå och med goda utbildningsmässiga förutsättningar i övrigt. Relevant samverkan sker med det omgivande samhället både nationellt och internationellt.

Av självvärderingen framgår tydligt hur man arbetar över gränserna mellan avdelningar och institutioner, vilket vidgar doktorandernas miljö och skapar flera kontaktytor. Till exempel samläser doktoranderna vissa kurser med doktorander från andra forskarutbildningar. Det är dock mindre tydligt hur doktoranderna får möjlighet att delta i nätverk i övrigt, såväl inom som utom akademien. Självvärderingen lyfter framför allt de nationella och internationella nätverk som handledarna är delaktiga i.

Självvärderingen beskriver vidare att några doktorander har biträdande handledare som har rekryterats externt. Besök från gästforskare och deltagande vid nationella och internationella konferenser ger ytterligare möjligheter till utbyte. Dock visar de individuella studieplanerna att konferensdeltagandet är lågt. Endast ett fåtal doktorander har deltagit eller planerar att delta i en internationell konferens. Vid intervjuerna framkom det att det är krav på att delta vid minst en internationell konferens, vilket ändå är lite. Vad gäller samverkan med det omgivande samhället kan den praktiska forskning som institutionen bedriver boga för utvecklade kontakter med kommuner och skolor, till exempel genom dataproduktion och återkoppling.

Datum
2018-06-19Reg.nr
411-00367-16

Doktorandgruppen omfattar 14 aktiva doktorander, vilket bör vara tillräckligt för att skapa och upprätthålla en kritisk massa. Eftersom det även finns andra forskarutbildningar vid lärosätet som gränsar till pedagogiken (ämnesdidaktik, pedagogiskt arbete, arbete och arbetsliv) finns också möjligheter att samverka över gränserna. Hur forskarutbildningsmiljön ser ut skiljer sig åt beroende på finansieringsform. Några doktorander finansieras av lärosätets forskningsmedel, medan andra doktorander finansieras via externa forskningsmedel. Avtalsdoktorander finansieras av annan arbetsgivare. Doktorandgruppen har en god spridning i ålder, men alla utom avtalsdoktoranden är hemmahörande i det geografiska området. Den praktiktäna forskningsinriktningen anges som ett skäl till att just internationell rekrytering är en särskild utmaning. En annan utmaning som identifierats är att göra avtalsdoktoranderna mer delaktiga i de forskningsmiljöer som finns vid lärosätet. Lärosätet för en dialog med doktorandernas arbetsgivare och försöker organisera seminarieverksamheten så att avtalsdoktoranderna lättare ska kunna delta.

Handledargruppen innefattar olika kompetenser, och eftersom 15 av 21 handledare arbetar på lärosätet underlättas både formella och informella möten mellan doktorand och handledare. Det är också lätt för handledarna att delta aktivt i handledarkollegiet. Utifrån detta bedöms den lokala forskarutbildningsmiljön som mycket god. Dock finns det frågetecken kring huruvida doktoranderna i tillräckligt hög grad får och tillvaratar möjligheter att delta i nätverk utanför det egna lärosätet.

Av den bifogade publikationslistan framgår det att handledarna har en omfattande publikation och att de även är flitiga med att presentera papers vid internationella och nationella konferenser. Enligt självvärderingen uppgår avdelningens externa forskningsanslag till cirka sju miljoner kronor per år. Det framgår att det finns flera externfinansierade doktorander, men det framgår inte om de externa forskningsmedlen utgör medel till forskningsprojekt eller till doktorander. Det är också oklart om det är forskare ur handledargruppen som har fått dessa forskningsmedel eller om det är avdelningen som helhet. Som exempel på samverkan med det omgivande samhället anger självvärderingen samarbete med skolor kring datainsamling och interventionsstudier. Det är dock inte tydligt hur denna samverkan går till, och i vilken mån skolorna tar del av och har nytta av resultaten.

Forskarutbildningsmiljön följs systematiskt upp för att säkerställa hög kvalitet. Resultatet av uppföljningen omsätts vid behov i kvalitetsutvecklande åtgärder och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Doktorandgruppen består av doktorander med olika finansieringsformer. Det är rimligt att anta att dessa doktorander har olika behov och att kvaliteten på forskarutbildningen kan förstås på olika sätt utifrån vems perspektivet är. Därför vore det i detta sammanhang av betydelse att frågor om likvärdighet uppmärksammades och problematiserades. Det som självvärderingen lyfter som ett positivt informellt sätt att säkerställa hög kvalitet är, förutom halvtids- och slutseminarier, de synpunkter som betygsnämnden ger efter disputation. Dessa tas om hand av handledarna och återförs till handledarkollegiet för att förbättra kvaliteten i de kommande avhandlingarna. På samma sätt tar de handledare som är opponenter och ledamöter i betygsnämnden med sig synpunkter från dessa tillfällen för att bidra till utvecklingen av den egna forskarutbildningen. Den mer systematiska uppföljningen består av en årlig skriftlig självrapportering om avdelningens forskningsverksamhet som lämnas till styrelsen för utbildningsvetenskap. Fler exempel på systematisk uppföljning är avdelningschefens årliga medarbetarsamtal, forskningsledarens dialogträffar med doktoranderna två gånger per år, handledarsamtal med forskarstuderande, samtal med forskarstuderande för att följa upp de individuella studieplanerna, doktorandundersökningar och bibliometriska analyser.

Datum
2018-06-19Reg.nr
411-00367-16

Doktorander har framfört önskemål om tydligare likvärdighet och transparens vid bedömningen av huruvida de är redo för framläggning vid halvtids- och slutseminarier. Detta föranledde bildandet av en kriteriegrupp, där även en doktorandrepresentant ingick, som utvecklade såväl sådana kriterier som även inkluderar lönekriterier. Doktorandernas psykosociala miljö följs också upp. Det är avdelningschefen som ansvarar för de psykosociala uppföljningarna, men även forskningsledaren är involverad.

Aspektområde: Miljö, resurser och område**Sammanvägd bedömning av aspektområdet miljö, resurser och område**

Bedömning med motivering: Aspektområdet miljö, resurser och område bedöms sammantaget vara tillfredsställande.

Forskarutbildningsämnet beskrivs som mångvetenskapligt, där skilda teoretiska perspektiv och metoder förekommer. Den sammantagna kompetensen hos handledare och lärare bedöms som mycket god. Det är även god tillgång till handledare och lärare. Forskarna i forskarutbildningsmiljön är produktiva och bedriver variationsrik forskning med ett starkt fokus på skolforskning med olika inriktningar, såsom sociala relationer, klassrumsforskning och ämnesdidaktisk forskning. När det gäller samverkan med det omgivande samhället samverkar forskarna frekvent med andra forskare nationellt och internationellt, men det är inte lika tydligt hur man samverkar med aktörer utanför akademien och hur återkoppling sker till dessa.

Doktorandgruppen är tillräckligt stor för att skapa och upprätthålla en kritisk massa. Genom att lärosätet även har andra forskarutbildningar som gränsar till pedagogik finns också möjligheter att samverka kring områden som skär över gränserna. Ett utvecklingsområde är hur de doktorander som har lägre aktivitetsgrad än 50 procent bidrar till forskningsmiljön. Även hur dessa doktorander får stöd respektive följs upp är ett utvecklingsområde.

Miljön följs upp systematiskt genom granskningar på olika nivåer. Exempel på sådana granskningar är att man rapporterar forskningsverksamheten och sedan diskuterar verksamhetens kvalitet och utmaningar med företrädare för miljön (inklusive en doktorandrepresentant), dekan och prodekan. Även medarbetarsamtalen och handledarsamtalen är en form av systematisk uppföljning. Ansvar för åtgärder ligger framför allt på forskningsledaren, och det finns exempel på hur man utifrån uppföljningsresultat har utvecklat arbetet med transparens och likvärdighet i bedömningen av när doktorandernas manus ska läggas fram till avhandlingsseminarierna. Den kriteriegrupp som bildades för detta ändamål är ett gott exempel på doktorandernas delaktighet och inflytande. Doktorandernas psykosociala miljö följs också upp.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat**Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen kunskap och förståelse**

Bedömning med motivering: Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar bred kunskap och förståelse både inom forskarutbildningsämnet och för vetenskaplig metodik inom forskarutbildningsämnet.

Doktoranderna läser kurser om minst 90 högskolepoäng, varav 45 högskolepoäng är obligatoriska kurser. Av dessa kurser är fyra breddkurser om 7,5 högskolepoäng: pedagogiska klassiker, lärandeteorier, utbildningssociologi samt didaktik och undervisningsprocesser. Dessutom ska de läsa obligatoriska metodkurser: kvalitativ metod, kvantitativ metod samt vetenskapsteori och forskningsetik

Datum
2018-06-19Reg.nr
411-00367-16

(7,5 högskolepoäng vardera och totalt 52,5 högskolepoäng). Utöver dessa väljer doktoranderna valfria kurser om totalt 37,5 högskolepoäng, antingen vid Linköpings universitet eller vid andra lärosäten.

De obligatoriska kursernas omfattning och upplägg tillgodoser bredd på ett mycket bra sätt. Doktoranderna har möjlighet att påverka sammansättningen av pedagogikkurserna genom att välja tre av fyra. Det bidrar till att de enskilda doktoranderna i samråd med sina handledare utformar den obligatoriska delen utifrån behov. Dessutom kan doktoranderna anpassa metodkurserna utifrån sina förkunskaper eftersom de ges på två olika nivåer. Det förhållandevis stora antalet doktorander från flera olika men angränsande forskarutbildningar gör att vissa kurser eller moment kan samläsas, vilket möjliggör att de obligatoriska kurserna kan ges regelbundet. Detta gynnar doktorandernas möjlighet att bli färdiga inom den angivna tiden.

Trots att självvärderingen lyfter fram att flera av doktoranderna använder metodologiska ansatser som bygger på en kombination av flera olika metoder finns inga kursmoment som berör mixade metoder. Däremot finns det en god samstämmighet mellan självvärderingen och uppgifterna i de individuella studieplanerna, som visar att doktoranderna deltar i de kurser som beskrivs. Denna bild förstärktes även under intervjuerna. De individuella studieplanerna visar tydligt vilka lärandemål som de olika momenten ska bidra till att doktoranderna uppfyller. Däremot tydliggörs inte vilka kurser eller moment som avser utveckla vilka lärandemål, eller vilka arbetsformer som används för att doktoranderna ska utveckla en bred kunskap inom kursernas ram.

De uppgifter om genomströmning som finns tillgängliga ligger i linje med motsvarande forskarutbildningar i övriga landet, och föranleder därför inga särskilda frågor utöver hur lärosätet arbetar generellt för att doktoranderna ska slutföra sina utbildningar inom den angivna tiden.

Systematisk uppföljning görs av utbildningens utformning och genomförande i syfte att säkerställa måluppfyllelsen. Resultaten av uppföljning omsätts i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Självvärderingen anger att den systematiska uppföljningen bygger på kursvärderingar, systematiskt kvalitetsarbete av seminarieverksamheten och uppföljning av de individuella studieplanerna. Den individuella studieplanerna ska, enligt självvärderingen, redan vid fastställande innehålla en fullständig plan för forskarutbildningen. Planen ska bland annat ange planerade tidpunkter för olika aktiviteter, inklusive tidpunkter för konferensdeltagande. De individuella studieplanerna som bedömargruppen har granskat stärker dessa uppgifter, med undantag för konferensdeltagande där uppgifter i vissa fall saknas. Kurserna följs upp och utvärderas av forskarutbildningsnämnden. Samtliga kurser har fastställda kursplaner med lärandemål. De tre seminarierna där doktoranderna presenterar sitt arbete (PM-seminarium, halvtidsseminarium och slutseminarium) anges vara ett sätt att systematiskt följa upp och säkerställa måluppfyllelsen, särskilt eftersom också externa granskare genomlyser avhandlingsmanuset.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat

Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen färdighet och förmåga

Bedömning med motivering: Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar förmåga att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar samt såväl i

Datum
2018-06-19Reg.nr
411-00367-16

nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet kan presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt. Doktoranderna visar också förutsättningar för att såväl inom forskning och utbildning som i andra kvalificerade professionella sammanhang bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande.

Självvärderingen beskriver att doktoranderna klarar av att genomföra uppgifter inom utsatta tidsramar genom att de planerar sina studier och avhandlingsarbeten självständigt i samråd med handledarna. En majoritet av doktoranderna verkar slutföra sin utbildning inom den angivna tiden. Det finns dock utvecklingsmöjligheter inom detta område med tanke på att nästan en tredjedel av de aktiva doktoranderna har en aktivitetsgrad som är lägre än 50 procent, och att tre av doktoranderna inte har fullföljt sin utbildning inom fastställd tid.

För att nå måluppfyllelse läggs stort fokus vid de färdigheter och förmågor som utvecklas i det egna avhandlingsarbetet och vid seminarierna. Kursdelen förs inte fram som ett medel för att uppnå detta mål i någon större utsträckning. Ett exempel som nämns är dock den valfria kursen forskningskommunikation som erbjuds både inom institutionen och på lärosätet som helhet. Att utveckla färdighet och förmåga att identifiera forskningsproblem, att planera forskning utifrån olika teoretiska perspektiv och metoder samt att analysera data som har genererats genom andras studier skulle kunna bidra till att utveckla färdighet och förmåga i ett bredare perspektiv än det egna avhandlingsarbetet. Vidare nämns att doktoranderna inom ramen för sin institutionstjänstgöring får möjlighet att undervisa vid lärosätet. För avtalsdoktorander gäller att de undervisar vid de skolor de är anställda. Både institutionstjänstgöringen och avtalsdoktorandernas undervisning vid skolorna är viktiga inslag för att utveckla förmågan att stödja andras lärande.

Utformningen av den individuella studieplanen och arbetet med den innebär träning i att planera och följa tidsramar, eftersom doktoranderna löpande planerar arbetet i dialog med handledarna. Planen i sig utgör sedan en dokumentation för uppföljning och granskning. Ett gott exempel som bedömargruppen vill lyfta är att man redan från start gör en grovplanering av hela forskarutbildningstiden, vilket visar att man har ett helhetsperspektiv. Förmågan att välja och använda adekvata metoder tränas och prövas genom arbetet med att förbereda inför avstämningsseminarier, skriva artiklar och skriva ansökningar. Om några avvikelser från planen föreligger rapporteras fallet till styrelsen för utbildningsvetenskap och diskuteras i forskningsmiljön, varpå åtgärder vidtas. Doktoranderna får tillfälle att utveckla kommunikativ kompetens genom att såväl muntligt som skriftligt presentera sitt arbete i olika forum, både nationellt och internationellt. Kursen forskningskommunikation är ett gott exempel på hur lärosätet utformar möjligheter att utveckla förmågan att kommunicera forskning, och då särskilt populärvetenskaplig kommunikation. Det är särskilt intressant att man uppmärksammar detta då det är en genre som inte övas och utvecklas genom artikelskrivandet, men som är en viktig del av arbetet som forskare.

Systematisk uppföljning görs av utbildningen för att säkerställa att utformning och genomförande är av hög kvalitet och att doktoranderna uppnår målen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Självvärderingen anger att det är den individuella studieplanen som följer upp doktorandernas färdighet och förmåga. Eftersom kurserna inte lyfts fram i självvärderingen mer än undantagsvis som bidrag till utveckling av färdighet och förmåga, blir detta en naturlig följd. I de individuella studieplanerna finns en tydlig koppling mellan kurser och måluppfyllelse, genom att

Datum
2018-06-19Reg.nr
411-00367-16

högskoleförordningens mål för forskarutbildning preciseras och olika moment i forskarutbildningen kopplas till målen. Det framgår inte av självvärderingen vilka mål som behandlas i vilka delar, eller vilka arbetsformer, examinationer eller utvärderingar som bidrar till att doktoranderna utvecklar sin färdighet och förmåga att verka i sin framtida yrkesroll som forskare. Eftersom självvärderingen kopplar denna aspekt helt och hållet till den individuella studieplanen redogör man för arbetet med de individuella studieplanerna och för hur de används, följs upp och revideras under doktorandernas utbildning.

Bedömargruppens uppfattning är att systematisk uppföljning sker på ett fungerande sätt. Den individuella studieplanen granskas av forskarutbildningsadministratören och studierektorn innan den fastställs. Varje år väljer man ut någon särskild delaspekt som sedan granskas särskilt noga. Granskningen kan leda till att doktorander och handledare uppmanas komplettera eller utveckla informationen för att säkerställa att alla individuella studieplaner innehåller adekvat information för bedömning. I de fall man uppmärksammar brister eller avvikelser sker återkoppling till ansvariga i forskarutbildningsmiljön, som får ansvar för att sätta in åtgärder. Av underlaget framgår att man har genomfört en översyn och revidering av mallen för den individuella studieplanen. Åtgärder sätts in där man identifierat utvecklingsområden. Ett sätt att få syn på utvecklingsområden är den återkommande doktorandundersökningen, som också i sig är ett gott exempel på systematisk uppföljning.

Bedömargruppen noterar även att det finns rutiner för att kontakta alla antagna doktorander inför revideringen av den individuella studieplanen, även de icke aktiva. Doktoranderna uppmanas då att lämna in en uppdaterad individuell studieplan eller begära avbrott.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat**Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt**

Bedömning med motivering: Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar intellektuell självständighet, och vetenskaplig redlighet/forskningsmässig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar. Doktoranden har också nått fördjupad insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används.

När det gäller aspekten värderingsförmåga och förhållningssätt fokuserar självvärderingen på den intellektuella självständigheten, till exempel att stå upp för sina argument i vetenskapliga sammanhang. Vid samproduktion av artiklar ska doktoranderna skriva intyg om sin roll i artikelförfattandet för att säkerställa doktorandens självständiga del i denna process. Självvärderingen anger att nolltolerans mot oredlighet genomsyrar hela doktorandernas utbildningstid, även om de etiska inslagen är särskilt starka i kursen vetenskapsteori och forskningsetik. Vetenskapens möjligheter och begränsningar diskuteras även inom seminarieverksamheten. I samband med att doktoranderna undervisar vid grundutbildningen tränas de i att reflektera över och ta ställning till hur kunskap kan värderas och användas, samt vilket ansvar människor har för vetenskapen.

Genom att allt fler skriver sammanläggningsavhandlingar genomgår texterna i avhandlingen "peer-review" av utomstående. Detta är ytterligare ett exempel på hur redlighet och forskningsetik kan säkerställas. I vissa fall har doktoranderna fått göra etikansökningar, eftersom deras egna undersökningar ställer krav på detta. I de fall doktoranderna arbetar med praktisk forskning förs en kontinuerlig dialog mellan doktorand och representanter för samhället utanför akademien om forskningens relevans, möjligheter och begränsningar.

Datum
2018-06-19Reg.nr
411-00367-16

Som nämnts ovan skriver allt fler doktorander sammanläggningsavhandlingar med artiklar som ibland har samförfattats med handledaren. Detta innebär att doktoranderna får möjlighet att successivt skolas in i skrivandet och ta större ansvar, men det innebär också utmaningar. Bedömargruppen ser mycket positivt på att lärosätet har inrättat en rutin om att intyg, som beskriver den individuella arbetsinsatsen vid samförfattande av artiklar, ska lämnas in inför ansökan om disputation. Det finns också en policy om att doktoranden ska vara försteförfattare till de artiklar som ingår i avhandlingen. Detta i kombination med att avhandlingens kappa (eller monografin) alltid författas enskilt av doktoranden ska säkerställas att doktoranden visar intellektuell självständighet.

Systematisk uppföljning görs av utbildningen för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande är av hög kvalitet och att doktoranderna uppnår målen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

På individnivå följer man upp och utvärderar värderingsförmåga och förhållningssätt på samma sätt och med samma redskap som för aspekten färdighet och förmåga. Den individuella studieplanen granskas av forskarutbildningsadministratören och studierektorn innan den fastställs. Varje år väljs någon särskild delaspekt av planen ut som granskas särskilt noga. Granskningen kan leda till att doktorander och handledare uppmanas att komplettera eller utveckla informationen, för att säkerställa att alla individuella studieplaner innehåller adekvat information för bedömning. I de fall man uppmärksammar brister eller avvikelser sker återkoppling till ansvariga i forskarutbildningsmiljön, som ansvarar för att sätta in åtgärder. Det framgår av underlaget att man gjort en översyn och revidering av mallen för den individuella studieplanen. Ett sätt att identifiera utvecklingsområden är den återkommande doktorandundersökningen, som i sig också är ett exempel på systematisk uppföljning.

På övergripande nivå följs utbildningen upp med samma redskap som vid övrig granskning av utbildningen. Framför allt har kursvärderingarna en betydande roll. Ett exempel på en kvalitetsutvecklande åtgärd är hur vetenskapsteorikursen arbetades om för att tydliggöra frågor kring forskningsetik. Vid omarbetningen reviderade man såväl kursens mål som undervisningsmoment och examinationsformer. De uppföljande utvärderingarna visar att förändringarna har gett goda resultat.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat**Sammanvägd bedömning av aspektområdet utformning, genomförande och resultat**

Bedömning med motivering: Aspektområdet utformning, genomförande och resultat bedöms sammantaget vara tillfredsställande.

Sammantaget bedöms forskarutbildningen genom sin utformning säkerställa att doktoranderna får goda förutsättningar att utveckla de kunskaper, förmågor och förhållningssätt som krävs. De obligatoriska kursernas omfattning och upplägg tillgodoser bredd på ett mycket bra sätt. Doktoranderna kan utforma även den obligatoriska delen utifrån sina behov i samråd med handledarna, bland annat genom att det går att påverka sammansättningen av pedagogikkurser (välja tre av fyra) och genom att metodkurserna ges på två olika nivåer utifrån förkunskapsnivå. Det förhållandevis stora antalet doktorander från flera olika men angränsande forskarutbildningar samläser vissa kurser eller moment. Detta gör det möjligt att erbjuda de obligatoriska kurserna regelbundet, vilket gynnar doktorandernas möjlighet att bli färdiga inom den angivna tiden. Vad gäller djup samt tillfälle att utveckla förmågor och färdigheter erbjuds flera valbara kurser både inom institutionen och på lärosätet som helhet. Ett positivt exempel är kursen i forskningskommunikation,

Datum
2018-06-19Reg.nr
411-00367-16

som är inriktad mot populärvetenskapligt skrivande. Det finns en aktiv seminarieverksamhet och tydliga förväntningar om deltagande, vilket också följs upp i den individuella studieplanen. Några frågetecken finns dock kring doktorandernas möjligheter till och stöd för att läsa på andra lärosäten och delta i konferenser.

Arbetet med systematisk uppföljning av både utbildningen och doktorandernas progression bedöms fungera. En styrka i sammanhanget är att lärandemålen är tydliggjorda genom fastställda kursplaner, och att den individuella studieplanen tydligt kopplar ihop planerade och genomförda aktiviteter med examensmålen. Dessutom finns utarbetade rutiner för hur kursutvärderingar och doktorandundersökningar ska gå till. Det finns ett flertal exempel på hur uppföljningsresultat och dialog har lett till förändringsarbete, vilket visar att uppföljning sker och åtgärder sätts in samt att man är lyhörd för doktorandernas behov. Det finns en tydlig struktur för hur doktorandernas progression följs under handledningen, avhandlingsseminarierna och arbetet med den individuella studieplanen. Det finns också en struktur för att fånga upp eventuella avvikelser. Vad gäller avhandlingsseminarierna är det positivt att man utifrån dialog med doktorander och handledare har beslutat att införa en tidig avstämningsspunkt i form av ett PM-seminarium. Bedömggruppen rekommenderar institutionen att i högre grad använda externa granskare vid avhandlingsseminarierna som en kvalitetssäkrande faktor. En annan rekommendation är att i större utsträckning ge alla doktorander möjlighet att delta aktivt på konferenser.

Det finns minst tre delar i forskarutbildningen som bidrar till doktorandernas utveckling: kurser, avhandlingsarbete och övriga aktiviteter såsom konferensmedverkan, seminarieverksamhet och undervisning. Lärosätet har kopplat de tre aspekterna kunskap och förståelse, förmåga och färdighet samt värderingsförmåga och förhållningssätt till vissa moment inom forskarutbildningen. Det innebär att doktoranderna främst anges utveckla kunskap och förståelse genom kurserna, medan färdighet och förmåga utvecklas genom handledning och avhandlingsarbete. Den mer externa verksamheten som seminarier och konferenser, samt förhållningssättet till den egna forskningen, anges utveckla värderingsförmåga och förhållningssätt. Detta är en rimlig uppdelning som leder till att doktoranderna uppnår målen, men man skulle också kunna se forskarutbildningen som mer sammanhängande där alla delar gemensamt bidrar till de tre kunskapsaspekterna. Eftersom underlaget inte beskriver kursernas upplägg och lärandemål mer specifikt är det svårt att bedöma om dessa bidrar till samtliga kunskapsaspekter och om de är möjliga att examinera kontinuerligt istället för under disputationen enbart.

Perspektiv**Arbetslivets perspektiv**

Bedömning med motivering: Utbildningen förbereder doktorander för ett föränderligt arbetsliv.

Självvärderingen lyfter i första hand ett arbetslivsperspektiv med sikte på tjänstgöring inom akademien, såväl inom Sverige som utomlands. Det finns goda förutsättningar för en fortsatt karriär inom akademien. Möjligheten skapas genom att de flesta handledare är en del av lokala, nationella och internationella akademiska nätverk. Självvärderingen pekar på att det ligger i universitetslärarrollen att kontinuerligt följa samhällsutvecklingen genom till exempel konferenser, seminarier och externa kontakter. Externa kontakter med kommuner och skolor möjliggör erfarenhetsutbyte också med arbetslivet utanför akademien. Samverkan med arbetslivet utanför akademien sker även i enskilda forskningsprojekt, genom möten med arbetslivsrepresentanter som är öppna för alla doktorander och genom den anställningsform som kallas avtalsdoktorand.

Datum
2018-06-19Reg.nr
411-00367-16

De flesta som disputerar stannar kvar inom lärosätet. Exempel på förberedelser inför ett framtida akademiskt arbetsliv är att doktoranderna under utbildningen utvecklar sin förmåga att undervisa på högskolenivå, lär sig att hantera teorier och metoder som krävs för att forska samt utvecklar förmågan att skriva forskningsansökningar och etikprövningar. Självvärderingen beskriver dock inte hur utbildningen förbereder för en yrkeskarriär utanför akademien, där det är attraktivt med förmågor som projektledning, formellt skrivande, muntlig presentationsteknik, vetenskaplig metod, hantering av stora datamängder, analytisk kompetens, problemlösning och goda språkkunskaper. Med tanke på den praktiska forskningsinriktning och den koppling till skolverksamheten som lärosätet erbjuder efterfrågar bedömargruppen mer förberedelse för tjänstgöring utanför akademien (till exempel som undervisande lektor eller utvecklingsledare i skolan). Självvärderingen synliggör inte heller doktorandernas möjlighet att yrkesmässigt fortsätta inom det område som de har beforskat genom avhandlingen. En person som har studerat mobbning borde kunna vara attraktiv för skolor och andra verksamheter som vill ge stöd till personer som har mobbats eller som mobbar. Det finns även utvecklingsmöjligheter när det gäller innehållet i kurserna, till exempel hur doktoranderna ska förhålla sig till känsliga data vid analys eller till enkätdesign och så vidare.

Utbildningens utformning och genomförande följs systematiskt upp för att säkerställa att den är användbar och förbereder för arbetslivet. Resultaten av uppföljning omsätts inte vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker inte till relevanta intressenter.

Enligt självvärderingen följs arbetslivsperspektivet upp inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet med kursvärderingar och de individuella studieplanerna. Vid intervjuerna framkom att handledare och doktorander för diskussioner kring meritering och framtida karriär, men att fokus då ligger på en fortsatt karriär inom akademien. Självvärderingen beskriver Junior Faculty, som är en lärosätesövergripande organisation för lärare och forskare som befinner sig mellan karriärsteget disputerad och docentur. Junior Faculty fungerar som samtalspartner mellan lärosätet och de forskarutbildade och tar vara på de forskarstuderandes erfarenheter. Självvärderingen beskriver att erfarenheterna tas väl omhand, bland annat vid årliga doktorandmöten. Det är dock oklart hur man efterfrågar och utvärderar dessa erfarenheter, och hur de sedan bidrar till att kvalitetssäkra och utveckla arbetslivsperspektivet i utbildningen. I självvärderingen skriver lärosätet att det finns ett utvecklingsbehov när det gäller att ta vara på erfarenheter från alumner som valt att lämna lärosätet för arbete vid annat lärosäte, eller som valt att gå till arbetsgivare utanför akademien.

Sammantaget bedöms arbetslivets perspektiv vara tillfredsställande.

Perspektiv

Doktoranders perspektiv

Bedömning med motivering: Utbildningen verkar för att doktoranderna tar en aktiv del i arbetet med att utveckla utbildningen och lärprocesser.

Självvärderingen visar att utbildningen aktivt verkar för att doktoranderna ska delta i att utveckla utbildningen. Detta sker på individuell nivå i utformandet av den egna utbildningen, och på övergripande nivå genom formell representation i utskott och nämnder. Dessutom finns det rutiner för kursvärderingar, medarbetarundersökningar och doktorandundersökningar. Det är möjligt att välja även inom de obligatoriska kurserna, och varje termin tillfrågas doktorandgruppen om vilka valbara kurser de önskar att forskningsmiljön ska ge. Det är också möjligt att tillgodoräkna sig kurser från

Datum
2018-06-19Reg.nr
411-00367-16

andra lärosäten. Utformningen av den individuella studieplanen, med övergripande planering redan från start och en tydlig koppling mellan aktivitet och examensmål, kan också bidra till samtal där fortlöpande planering och val vad gäller utbildningens upplägg och innehåll kopplas till doktorandernas utveckling och behov i olika faser.

På en övergripande nivå verkar lärosätet för doktorandernas inflytande, delaktighet och insyn vad gäller utbildning och arbetssituation, genom att doktoranderna har formell representation i de utskott och nämnder som är relevanta för utbildningen. Det finns också exempel på att doktorander har varit involverade i förändrings- och utvecklingsarbete. För tillfället finns dock inget lokalt doktorandråd. Trots att institutionsledningen uppmuntrar sådan verksamhet har det varit svårt att få kontinuitet i den. Istället är det avdelningarna som har ansvar för att bevaka doktorandernas arbetsmiljö. Detta gör man genom att skapa tillhörighet och ett gott arbetsklimat med hjälp av information, avdelningsinternat och arbetsplatsträffar. Man har också årliga medarbetarsamtal som bland annat behandlar frågor om psykosocial arbetsmiljö. Avtalsdoktoranderna har medarbetarsamtal med sina respektive chefer i kommunen. Här kan det finnas anledning att uppmärksamma hur man bevakar denna doktorandgrupps intressen och situation. Frågor om arbetsmiljö behandlas även vid de årliga mötena mellan studierektorn och doktorandgruppen. Att det finns ett sådant forum bedöms som positivt även om det bara äger rum en gång om året och sker i grupp. Mötena ger tillfällen att dryfta frågor med någon annan än den egna chefen eller handledaren. Vid dessa möten hämtar man även in doktorandernas synpunkter på forskarutbildningens upplägg och innehåll.

Vad gäller alumner beskriver självvärderingen att flera av de disputerade blir kvar genom anställning på institutionen, och att man därigenom kan ta vara på tidigare forskarstuderandes erfarenheter av utbildningen.

Ett gott exempel på hur man arbetar med arbetsmiljöfrågor, och på hur man förebygger stressrelaterad ohälsa, är det doktorandprogram i samverkan med företagshälsovården som alla forskarstuderande erbjuds. Programmet består av tre moduler som ligger i olika faser av forskarstudierna och erbjuder stöd kopplat till att vara verksam på en arbetsplats med uppgifter som kräver hög grad av självstyre.

Utbildningen följs systematiskt upp för att säkerställa att doktorandinflytandet används i kvalitetssäkring och utveckling av utbildningen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Det finns rutiner och utpekade ansvariga för uppföljning av doktorandinflytandet. Ansvaret för uppföljningsrutinerna ligger på olika formella organ på områdes- och institutionsnivå och innefattar att säkerställa doktorandinflytande genom kursvärderingar, årlig uppföljning och revidering av de individuella studieplanerna samt årliga doktorandmöten. Man genomför också medarbetar- och doktorandundersökningar. Uppföljningarnas resultat återkopplas till ansvariga i forskningsmiljön, och tas även upp i dialogmöten mellan forskningsledaren och doktorandgruppen.

Doktorandrepresentanter finns i de nämnder och styrelser som rör forskarutbildningen, vilket borgar för doktorandernas insyn i och möjlighet till delaktighet och inflytande i såväl forskarutbildningen som i lärosätets verksamhet som helhet. Ett gott exempel på hur doktoranderna involveras i kvalitetsarbetet är att resultaten av medarbetar- och doktorandundersökningar följs upp i samarbete med

doktoranderna. Planerade åtgärder dokumenteras i en handlingsplan som utvärderas efter två år när det är dags för nästa medarbetarundersökning.

Sammantaget bedöms doktoranders perspektiv vara tillfredsställande.

Perspektiv

Jämställdhetsperspektiv

Bedömning med motivering: Ett jämställdhetsperspektiv är integrerat i utbildningens utformning och genomförande.

Det finns en struktur för att bevaka att ett jämställdhetsperspektiv och lika villkor beaktas, vilket är en utmärkt grund för att se till att utbildningen genomsyras av detta perspektiv. Styrelsen för utbildningsvetenskap har utsett en genuslektor som har till uppdrag att säkerställa ett genus- och jämställdhetsperspektiv i verksamheten. Det finns även ett forum för genusvetenskap, en strategigrupp för lika villkor, riktlinjer för likabehandling avseende lön samt särskilda karriärsamtal för att säkerställa allas möjligheter till akademisk karriär. Vidare nämner självvärderingen att jämställdhetsperspektivet ska genomsyra kurserna så att såväl kurslitteratur som innehåll representeras av både kvinnor och män. Personer av olika kön ska vara representerade i all verksamhet, och doktoranderna bör ha en kvinna och en man som handledare. Doktorandgruppen består av tio kvinnor och fyra män, men man strävar efter en jämn könsfördelning. När det gäller professorer finns det fem män och tre kvinnor.

I arbetet med jämställdhet upprättar man handlingsplaner som sedan utvärderas. Resultatet av arbetet med att bevaka perspektivet synliggörs i självvärderingen, som beskriver att policyer och praxis för att beakta genusaspekten inte bara finns inom forskarutbildningskurserna utan även i handledarutbildningen. Det framgår också hur ett normkritiskt perspektiv och frågor om jämställdhet är integrerade i seminarieverksamheten. Ur ett doktorandperspektiv är även hanteringen av föräldraledighet en viktig del i jämställdhetsarbetet. Till exempel finns en beredskap för att hantera den problematik som kan uppstå med informella förväntningar på att doktoranderna inte ska utnyttja rätten till föräldraledighet på heltid eller deltid under avhandlingsarbetet

Systematisk uppföljning görs för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande främjar jämställdhet. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Utöver den uppföljning och utvärdering som sker med stöd av handlingsplanerna sker även systematisk uppföljning genom medarbetarundersökningar. Medarbetarundersökningarna genomförs regelbundet och anonymt, och låter bland annat doktoranderna ge sin syn på jämställdheten vid lärosätet. Hur just pedagogikdoktoranderna ser på saken går dock inte att utläsa, eftersom resultatet inte bryts ner på ämnesnivå. Av totalt 70 doktorander på institutionen har 5 upplevt negativ särbehandling på grund av kön. Jämställdhetsperspektivet lyfts i handlingsplaner, men det finns inte några konkreta exempel på hur man arbetar för att till exempel rekrytera fler män till forskarutbildningen.

Vid forskarutbildningen finns en medvetenhet om jämställdhetsfrågor, och man har även vidtagit åtgärder för att stärka jämställdhetsperspektivet. Dessutom finns en särskild handlingsplan för lika

Datum
2018-06-19Reg.nr
411-00367-16

villkor som bidrar till jämställdhetsarbetet, samt en genuslektor som särskilt ska arbeta med dessa frågor.

Sammantaget bedöms jämställdhetsperspektivet vara tillfredsställande.

Aspektområde: Uppföljning, åtgärder och återkoppling**Sammanvägd bedömning av aspektområdet uppföljning, åtgärder och återkoppling**

Bedömning med motivering: Aspektområdet uppföljning, åtgärder och återkoppling bedöms sammantaget vara tillfredsställande.

Sammantaget bedöms den systematiska uppföljningen av kvalitets-, gransknings- och utvecklingsarbetet som tillfredsställande. Det finns ett flertal exempel på hur identifierade utvecklingsområden har blivit föremål för förändringsarbete och åtgärder på olika nivåer.

Rutiner finns för att systematiskt följa upp handledarnas och lärarnas sammantagna kompetens. Till exempel genomför avdelningschefen regelbundna verksamhets- och kompetensanalyser och återkopplar resultaten till forskningsledaren, prefekten, institutionsstyrelsen och anställningsnämnden. Det finns handledarkollegiemöten för att diskutera kompetensutvecklingsbehov, och en gång varje år sammankallar forskarutbildningens studierektor alla handledare vid institutionen. På individuell nivå följs handledarnas och lärarnas kompetens upp i medarbetarsamtalen.

Den systematiska uppföljningen av forskarutbildningsmiljön består främst av en årlig skriftlig självrapportering om avdelningens forskningsverksamhet som lämnas till styrelsen för utbildningsvetenskap. Andra exempel på uppföljningar av forskarutbildningsmiljön är avdelningschefens årliga medarbetarsamtal, forskningsledarens dialogträffar med doktoranderna två gånger per år, handledarsamtal med doktoranderna, samtal med doktoranderna för att följa upp de individuella studieplanerna, doktorandundersökningar och bibliometriska analyser. Även doktorandernas psykosociala miljö följs upp. Ansvar för de psykosociala uppföljningarna ligger på avdelningschefen, men även forskningsledaren är involverad. Det som skulle kunna utvecklas är ett sätt att samla in synpunkter och återkoppling från parter utanför akademien såsom samhällsföreträdare och de som ingår i forskningsprojekt som deltagare.

Ett viktigt verktyg för att följa upp måluppfyllelse av kunskapsformerna är de individuella studieplanerna. Dessa granskas av forskarutbildningsadministratören och studierektorn innan de fastställs. Varje år väljs någon särskild delaspekt av planerna ut som granskas särskilt noga.

Uppföljningen av arbetslivsperspektivet sker enligt självvärderingen inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet, där kursvärderingar och de individuella studieplanerna är viktiga inslag. Under intervjuerna framkom att handledarna och doktoranderna diskuterar meritering och framtida karriär, men att fokus då ligger på att planera för en fortsatt karriär inom akademien. När det gäller att omsätta uppföljningarnas resultat till åtgärder anger man att erfarenheterna tas väl omhand. Det är dock oklart på vilket sätt dessa erfarenheter efterfrågas, utvärderas och bidrar till att kvalitetssäkra och utveckla arbetslivsperspektivet i utbildningen. I självvärderingen skriver lärosätet att det finns ett utvecklingsbehov när det gäller att ta vara på erfarenheter från alumner som valt att lämna lärosätet för arbete vid annat lärosäte, eller som valt att gå till arbetsgivare utanför akademien.

Datum
2018-06-19Reg.nr
411-00367-16

Det är formella organ på områdes- och institutionsnivå som ansvarar för de uppföljningsrutiner som ska säkerställa doktorandinflytande. Dessa organ genomför kursvärderingar, årlig uppföljning och revidering av de individuella studieplanerna samt årliga doktorandmöten. De genomför också medarbetar- och doktorandundersökningar. Uppföljningarnas resultat återkopplas till ansvariga i forskningsmiljön, och tas även upp i dialogmöten mellan forskningsledaren och doktorandgruppen. Doktorandrepresentanter finns i de nämnder och styrelser som rör forskarutbildningen, vilket borgar för doktorandernas insyn, delaktighet och inflytande i forskarutbildningen samt i lärosätets verksamhet som helhet.

I den systematiska uppföljningen av jämställdhetsperspektivet är medarbetarundersökningarna en central del. En annan del är den årliga uppföljningen av framtagna handlingsplaner.

Samlat omdöme: Hög kvalitet

Bedömning med motivering: Sammantaget visar underlagen att utbildningen håller hög kvalitet.

Forskarutbildningsämnet beskrivs som mångvetenskapligt där skilda teoretiska perspektiv och metoder förekommer i den forskningsmiljö som forskarutbildningen ingår i. Forskarna i forskarutbildningsmiljön är produktiva och bedriver forskning med ett starkt fokus på skolforskning med olika inriktningar såsom sociala relationer, klassrumsforskning och ämnesdidaktisk forskning. Handledarkompetensen och tillgången till handledare är god. Lärare och handledare från både den egna avdelningen och andra medverkar i forskarutbildningskurserna, vilket gör att doktoranderna får tillgång till olika kompetenser och får möta olika perspektiv. Forskarutbildningsmiljön bedöms hålla hög kvalitet och följs systematiskt upp genom granskningar på olika nivåer. Ansvaret för åtgärder vilar främst på forskningsledaren.

Sammantaget bedöms forskarutbildningen genom sin utformning tillgodose att doktoranderna får goda förutsättningar att utveckla de kunskaper, förmågor och förhållningssätt som krävs. Det finns en stark koppling mellan aspekterna och utbildningens moment. Det innebär att det är i kurserna doktoranderna utvecklar kunskap och förståelse, medan färdighet och förmåga utvecklas genom handledning och avhandlingsarbete. Värderingsförmåga och förhållningssätt utvecklas genom den mer externa verksamheten som seminarier och konferenser samt det egna forskningsprojektet.

De obligatoriska kursernas omfattning och upplägg tillgodoser bredd på ett bra sätt. För att utveckla djup kunskap erbjuds flera valbara kurser både inom institutionen och vid lärosätet som helhet.

Arbetet med systematisk uppföljning av både utbildningen och doktorandernas progression bedöms fungera bra. En styrka i sammanhanget är att lärandemålen är tydliggjorda genom fastställda kursplaner för kurserna, och att planerade och genomförda aktiviteter kopplas tydligt till examensmålen i den individuella studieplanen. Det finns även utarbetade rutiner för kursutvärderingar och doktorandundersökningar. Det finns en tydlig struktur i hur man följer doktorandernas progression i handledningen, vid avhandlingsseminarierna och i arbetet med den individuella studieplanen. Man har också en struktur för att fånga upp eventuella avvikelser.

Utbildningen ger goda förutsättningar för en fortsatt karriär inom akademien. En anledning till det är att flertalet handledare är en del av lokala, nationella och internationella akademiska nätverk. Även externa kontakter med kommuner och skolor möjliggör utbyte av erfarenheter. En del av handledarna är involverade i olika forsknings- och samverkansprojekt som i sig gör det möjligt att följa

Datum
2018-06-19Reg.nr
411-00367-16

samhällsutvecklingen på ett nära sätt. Samverkan med arbetslivet utanför akademien sker även i enskilda forskningsprojekt, genom möten med representanter för arbetslivet som är öppna för alla doktorander och genom den anställningsform som kallas avtalsdoktorand.

Självvärderingen visar att utbildningen aktivt verkar för att doktoranderna ska delta i att utveckla utbildningen. Det sker på individuell nivå i utformandet av den egna utbildningen och på övergripande nivå genom formell representation i utskott och nämnder. Dessutom finns det rutiner för kursutvärderingar, medarbetarundersökningar och doktorandundersökningar. Det finns möjlighet till val även inom de obligatoriska kurspoängen, och det är möjligt att tillgodoräkna sig kurser från andra lärosäten. Detta innebär att det finns goda möjligheter för doktoranderna att påverka och utforma sin egen utbildning. Utformningen av den individuella studieplanen, med övergripande planering redan från start och en tydlig koppling mellan aktiviteter och examensmål, kan också bidra till samtal där fortlöpande planering och val vad gäller utbildningens upplägg och innehåll kopplas till doktorandernas utveckling och behov i olika faser.

Det finns en struktur för att bevaka att ett jämställdhetsperspektiv och lika villkor beaktas, vilket är en utmärkt grund för att se till att utbildningen genomsyras av jämställdhetsperspektiv. Styrelsen för utbildningsvetenskap har utsett en genuslektor som har till uppdrag att säkerställa ett genus- och jämställdhetsperspektiv i verksamheten. Det finns även ett forum för genusvetenskap, en strategigrupp för lika villkor, riktlinjer för likabehandling avseende lön samt särskilda karriärsamtal för att säkerställa allas möjligheter till akademisk karriär. Vidare nämns att jämställdhetsperspektivet ska genomsyra kurser så att kurslitteratur och innehåll representeras av både kvinnor och män. Personer av olika kön ska vara representerade i all verksamhet, och doktoranderna bör ha en kvinna och en man som handledare.

Det finns utarbetade rutiner och organisatoriska strukturer för hur doktorandernas arbete ska följas upp, hur kurser och andra aktiviteter ska revideras och på vilket sätt återkoppling ska ske till de aktörer som finns inom akademien. Sammantaget bedöms kvalitets-, gransknings- och utvecklingsarbetet utföras på ett bra sätt med systematisk uppföljning. Självvärderingen ger ett flertal exempel på hur identifierade utvecklingsområden har blivit föremål för förändringsarbete och åtgärder på olika nivåer. Goda exempel på kvalitetsarbete är återkommande medarbetar- och doktorandundersökningar, upprättande av handlingsplaner och involvering av forskarstuderande i arbetet. Ytterligare ett gott exempel är att man återkommande och fördjupat granskar och följer olika fokusområden i den individuella studieplanen.

När det gäller uppföljningen av arbetslivsperspektivet sker det enligt självvärderingen inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet, där kursvärderingar och arbetet med de individuella studieplanerna är viktiga inslag. Bedömargruppen anser dock att det är oklart på vilket sätt erfarenheter efterfrågas, utvärderas och bidrar till att kvalitetssäkra och utveckla arbetslivsperspektivet i utbildningen. I självvärderingen skriver lärosätet att det finns ett utvecklingsbehov när det gäller att ta vara på erfarenheter från alumner som valt att lämna lärosätet för arbete vid annat lärosäte, eller som valt att gå till arbetsgivare utanför akademien.

Linnéuniversitetet

Lärosäte Linnéuniversitetet	Forskarutbildningsämne Pedagogik - licentiat- och doktorsexamen	ID-nr A-2016-10-4067
Aspektområde: Miljö, resurser och område Aspekt: Forskarutbildningsämne Bedömning med motivering: Avgränsningen av forskarutbildningsämnet och dess koppling till den vetenskapliga grunden och beprövad erfarenhet är välmotiverad och adekvat. I självvärderingen och i den allmänna studieplanen beskrivs pedagogik som ett samhällsvetenskapligt ämne där kunskapsobjektet är utbildning och bildning, undervisning och lärande samt socialisation och kommunikation i olika lärandekontexter, såväl inom som utanför den institutionaliserade utbildningen. Självvärderingen beskriver att ämnet har breddats under senare år och fått en mer flerdisciplinär karaktär. Ämnets vetenskapliga grund positioneras i en skärningspunkt där olika vetenskapliga traditioner möts: bildning, kritisk samhällsvetenskap och empirisk professionsvetenskap. Forskarutbildningen i pedagogik vid Linnéuniversitetet säger sig utbilda "professionella forskare" och "forskande professionella". Ett relativt brett fält av pedagogisk forskningstradition inkluderas i ämnesbeskrivningen. Bedömargruppen menar att ämnesavgränsningen är precis, adekvat och välmotiverat formulerad.		
Aspektområde: Miljö, resurser och område Aspekt: Personal Bedömning med motivering: Antalet handledare och lärare och deras sammantagna kompetens är adekvat och står i proportion till utbildningens innehåll och utförande. Av det sammantagna underlaget (självvärdering och tabellbilagor) framgår att forskarutbildningens personalstyrka består av sju professorer, två seniorprofessorer, två gästprofessorer och en adjungerad professor. Tre av dessa är kvinnor. Vidare finns här åtta docenter och ett tjugotal disputerade lärare. Fem ärenden för prövning av docentkompetens pågick vid tiden för självvärderingen. Sammantaget är 35 lärare engagerade som handledare eller examinatorer, varav 22 är män. Underlaget uppger vidare att man har 26 aktiva doktorander, varav 22 är kvinnor. När doktoranderna rekryteras matchas deras forskningsintresse mot passande handledarkompetens. Handledarbyte kan aktualiseras av antingen handledaren eller doktoranden. Rutiner för handledarbyte finns, och doktoranden involveras i hanteringen. Utbildning i forskarhandledning både ges och krävs för handledaruppdrag. Publikationslistorna visar att handledar- och lärargruppen sammantaget har en god vetenskaplig kompetens med en både varierad och internationellt solid forskningsprofil som är relevant för den lokala ämnesprofilen. Självvärderingen nämner att man saknar kompetens vad gäller yngre barn och förskola samt i kvantitativ metod. Samarbete med andra ämnen och lärosäten pågår för att stärka dessa kompetensområden. Under intervjuerna framgick att en gästprofessor med kompetens inom området yngre barn och förskola har rekryterats sedan självvärderingen skrevs, och att en postdoc-anställning riktad mot kvantitativ metod är på väg. Handledarnas och lärarnas sammantagna kompetens och kompetensutveckling följs systematiskt upp i syfte att främja hög kvalitet i utbildningen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling till relevanta intressenter.		

Datum
2018-06-19Reg.nr
411-00367-16

Av självvärderingen framgår att handledarkollegiet har ett övergripande ansvar för utbildningen. Handledarkollegiet är också basen för personalens professionella utveckling och meritering. Detta kan till exempel innebära att erfarna kollegor förhandsgranskar ansökningar om professorsbefordran och ansökningar om att antas som docent. Under intervjuerna framkom att prefekten varje år genomför medarbetarsamtal, som bland annat systematiskt följer upp lärarnas och handledarnas kompetensutveckling. Forskarutbildningens teambaserade handledningsmodell bidrar till att skola in nya handledare i uppdraget.

Självvärderingen anger att professorer och docenter har tid för forskning utifrån produktion, och att forskningstiden därmed kan omfatta 20-50 procent. Lektorernas tid för kompetensutveckling uppgår till 10-20 procent. Handledningen utvärderas i samband med att man följer upp de individuella studieplanerna, där utrymme finns för doktorandernas och handledarnas noteringar om utbildnings- och handledningsprocessen. Den doktorandbarometer som lärosätet har genomfört visar att doktoranderna generellt är nöjda med handledningen. Varje termin ägnas två dagar åt att lyfta frågor och problem, bidra till kollegial utveckling samt åt att bedöma om kvalitetspolicyn och kvalitetsprinciperna behöver utvecklas. En av dagarna är till för att diskutera kvaliteten på forskarutbildningen generellt, och den andra är till för att ta upp specifika problem i handledningen med enskilda doktorander. Ansvarig för uppföljningsdagarna är forskarutbildningens studierektor.

Bedömargruppen konstaterar att lärosätet tillämpar systematiska former för att följa upp handledar- och lärargruppens kompetensutveckling. Underlaget beskriver i mindre utförliga termer hur uppföljningarnas resultat omsätts i åtgärder.

Aspektområde: Miljö, resurser och område**Aspekt: Forskarutbildningsmiljö**

Bedömning med motivering: Forskningen vid lärosätet har en sådan kvalitet och omfattning att utbildning på forskarnivå kan bedrivas på en hög vetenskaplig nivå och med goda utbildningsmässiga förutsättningar i övrigt. Relevant samverkan sker med det omgivande samhället både nationellt och internationellt.

Av självvärderingen framgår att forskarutbildningsmiljön organiseras i sex tematiska grupper: läroplansteori och didaktik, kollegiet för lärares arbete, kollegiet för värdepedagogisk forskning, barn- och barndomskollegiet, Centrum för specialpedagogisk forskning samt Institutet för kunskaps- och metodutveckling inom ungdoms- och missbruksvården). Publikationslistorna och självvärderingen visar att gruppernas forskare sammantaget uppvisar en hög nivå vad gäller internationell publicering, och att man är framgångsrik vad gäller externa forskningsmedel. Grupperna och deras forskningsinriktningar presenteras för doktoranderna när de introduceras vid utbildningen. Alla doktorander har en hemvist i någon av grupperna och deltar i de forskar- och samverkansnätverk som finns där. Bedömargruppen ser positivt på att forskargrupperna aktivt och systematiskt involveras i utbildningen redan vid introduktionen. Deltagande och aktiv medverkan vid internationella och nationella konferenser som är relevanta för pedagogikforskningen sker regelbundet. Man bedriver också samverkan och forskningsbaserat utvecklingsarbete i grupperna, till exempel genom kommunfinansierade licentiander.

Vid institutionen finns ett gemensamt högre seminarium i pedagogik, där bland annat doktorandernas pågående avhandlingsarbete behandlas. Utöver detta har forskargrupperna även egna seminarier. För att stärka utbildningsmiljön antar man som princip en grupp doktorander samtidigt. Medan

Datum
2018-06-19Reg.nr
411-00367-16

doktorandgruppen består av en övervägande del kvinnor (22 av 26) är förhållandet det motsatta för handledargruppen (10 av 15 i professors- och docentgruppen är män respektive 9 av 15 i lektorsgruppen). Bedömargruppen instämmer i underlagets självkritiska analys som anger att det finns behov av utvecklingsarbete när det gäller könsfördelningen.

Utbildningen ges vid två campus, vilket innebär att seminarier och arbetsmöten genomförs digitalt och kan följas via länk också utanför campusorterna. Bedömargruppen menar att kravet på fysisk närvaro vid de obligatoriska kurserna i antingen Växjö eller Kalmar kan vara ett sätt att hantera det geografiska avståndet. Dock kvarstår faktum att utbildningen har en delad fysisk arbetsmiljö. Av det samlade underlaget framgår att vissa grupper av doktorander inte självklart har tillgång till miljöns dagliga aktiviteter av andra skäl. Ett ökat antal internationella doktorander har till exempel inneburit att man ser behov av att i större utsträckning använda engelska som arbetspråk. Självvärderingen konstaterar också att kommunfinansierade licentiander bara deltar i miljön vid seminarier, kurser och handledning, och att adjunkter som genomför utbildningen på sin kompetensutvecklingstid har svårt att frigöra sig från sitt undervisningsuppdrag. Intervjuerna bekräftade denna bild. Bedömargruppen menar att det här finns utvecklingsmöjligheter vad gäller olika doktorandgruppers villkor för att delta aktivt i forskarutbildningsmiljön.

Forskarutbildningsmiljön följs systematiskt upp för att säkerställa hög kvalitet. Resultatet av uppföljningen omsätts vid behov i kvalitetsutvecklande åtgärder och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Av självvärderingen framgår att man regelbundet genomför fakultetsbaserade uppföljningar av forskarutbildningsmiljön. En inventering och värdering av forskargrupperna gjordes 2015, och en extern genomlysning av pedagogikämnet utbildnings- och forskningsverksamhet genomfördes 2016. Handledarkollegiet ansvarar för forskarutbildningens kvalitet och för att utarbeta och följa upp såväl policydokument som den särskilda organisation som rör kvalitetsfrågor. Till organisationen för kvalitetsfrågor hör bland annat studierektorns uppdrag, en styrgrupp för utbildningens innehåll och genomförande samt ett kvalitetsråd. I kvalitetsrådet ingår professorer, examinatorer och forskningsledare. Självvärderingen framhåller att doktoranderna i den senaste doktorandbarometern (vårterminen 2016) upplever att utbildningsmiljön är god. Det samlade underlaget visar att de olika formerna för uppföljning, åtgärder och återkoppling sammantaget säkerställer kvalitet i forskarutbildningsmiljön.

Aspektområde: Miljö, resurser och område**Sammanvägd bedömning av aspektområdet miljö, resurser och område**

Bedömning med motivering: Aspektområdet miljö, resurser och område bedöms sammantaget vara tillfredsställande.

Utifrån det samlade underlaget finner bedömargruppen att avgränsningen av ämnet är välmotiverad och adekvat, och att handledarnas antal och kompetens svarar mot utbildningens behov och genomförande. Vidare anser bedömargruppen att doktorandernas deltagande i aktiva forskargrupper innebär att de inkluderas i forskarnätverk, samverkar med olika samhällsinstitutioner, ingår i projektverksamhet och deltar vid nationella och internationella konferenser. Bedömargruppen anser också att man har fördelat ansvaret för kvalitetsuppföljning mellan forskargrupp, institution, fakultet och lärosätetsnivå på ett både relevant och välorganiserat sätt.

Datum
2018-06-19Reg.nr
411-00367-16

Vad gäller aspekten forskarutbildningsmiljö ser bedömargruppen ett gott exempel i att forskargrupperna involveras aktivt i utbildningen redan vid introduktionen. Bedömargruppen uppmärksammar också de problem som lärosätet lyfter i självvärderingen med vissa doktorandgruppers tillgång till miljöns vardagsarbete (internationella doktorander, kommunfinansierade licentiander och adjunkter med undervisningsuppdrag). Bedömargruppen menar att det finns utvecklingsmöjligheter inom detta område. Bedömargruppen menar också att det är viktigt att se över och åtgärda situationen med den ojämna könsfördelningen i såväl handledar- och lärargruppen som i doktorandgruppen.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat**Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen kunskap och förståelse**

Bedömning med motivering: Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna när examen utfärdas visar bred kunskap och förståelse både inom forskarutbildningsämnet och för vetenskaplig metodik inom forskarutbildningsämnet.

I en bilaga till den allmänna studieplanen beskrivs hur de nationella examensmålen för doktors- respektive licentiatexamen säkerställs genom kurser, seminarier, konferensdeltagande, avhandlingsarbete och uppsatsarbete. Bilagan presenterar de obligatoriska kursernas mål, innehåll, undervisning och examinationsformer samt seminariernas organisation och roll i uppföljningen av avhandlingsarbetet. Vidare presenterar bilagan även syftet med konferensdeltagande samt avhandlingsarbetets uppläggning. En matris redogör detaljerat för relationen mellan examensmål, utbildningsmål och kursmål. Bedömargruppen menar att självvärderingen ger en detaljerad beskrivning av några av de fem obligatoriska kurserna och av en valbar kurs, samt hur innehållet i dessa säkerställer måluppfyllelse av examensmålen för kunskapsformen kunskap och förståelse. Den obligatoriska kursdelen omfattar enligt den allmänna studieplanen 45 högskolepoäng för doktorsexamen. Den valbara kursdelen omfattar 45 högskolepoäng för doktorsexamen respektive 15 högskolepoäng för licentiatexamen. Bedömargruppen konstaterar att de obligatoriska kurserna innehåller både metod och pedagogik som vetenskap och dess traditioner.

De uppgifter om genomströmning som finns tillgängliga ligger i linje med motsvarande forskarutbildningar i övriga landet, och föranleder därför inga särskilda frågor utöver hur lärosätet arbetar generellt för att doktoranderna ska kunna slutföra sina utbildningar inom den angivna tiden.

Systematisk uppföljning görs av utbildningens utformning och genomförande i syfte att säkerställa måluppfyllelsen. Resultaten av uppföljning omsätts i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Av det sammantagna underlaget framgår att de individuella studieplanerna följs upp varje år av doktorander och handledare tillsammans. Forskarutbildningens forskningssekreterare och studierektor ansvarar för att detta blir gjort. De individuella studieplanerna innehåller uppgifter om hur doktoranderna når examensmålen genom olika aktiviteter. Om arbetet inte fortgår som planerat behandlas ärendet av handledarkollegiet. Självvärderingen anger att de individuella studieplanerna i dagsläget fokuserar på hur långt doktoranderna har kommit i relation till examensordningens mål, och att lärosätet önskar utveckla planerna så att de i större utsträckning också kan fungera som ett instrument för pedagogisk planering. Detta anser bedömargruppen vara ett relevant utvecklingsområde. Bedömargruppen uppmärksammar också att lärosätet diskuterar värdet av att ange hur långt doktoranderna har kommit i procent, och ser en möjlig risk för att detta kan innebära

Datum
2018-06-19Reg.nr
411-00367-16

att undervisningen instrumentaliseras på bekostnad av ett innehållsligt djup och individuella lärprocesser. Bedömargruppen uppmärksammar vidare att man behöver utveckla möjligheten att följa upp doktorandernas progression i utvecklingen av kunskap och förståelse, och ser positivt på att ett sådant arbete har påbörjats. Kurserna utvärderas enligt underlaget kontinuerligt och revideras vid behov.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat**Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen färdighet och förmåga**

Bedömning med motivering: Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna när examen utfärdas, visar förmåga att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar samt såväl i nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet kan presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt. Doktoranderna visar också förutsättningar för att såväl inom forskning och utbildning som i andra kvalificerade professionella sammanhang bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande.

Självvärderingen beskriver hur aspektens olika delar säkerställs genom att den konkret visar hur olika inslag i utbildningen har särskild relevans för dessa. När det gäller förmågan att planera och bedriva forskning inom givna tidsramar menar lärosätet att de tre obligatoriska avhandlingsseminarierna (planerings-, mitt- och slutseminariet) är viktiga, men också examinationsuppgifter i vissa kurser och andra uppdrag. Förmågan att presentera egen forskning tränas genom deltagande i nationella och internationella konferenser. Konferensdeltagande uppmuntras och det finns en särskild resurs om 40 000 kronor per doktorand att använda för detta ändamål under studietiden. Doktoranderna får förutsättningar att se forskningens bidrag till samhällsutvecklingen och att stödja andras lärande genom att de deltar i och får inblick i forskargruppernas praktiska forskning. Doktoranderna deltar också i forskningscirklar och medverkar i internationella utvecklingsprojekt, vilket ger ytterligare möjlighet att bidra till samhällsutvecklingen och att stödja andras lärande. Självvärderingen anger även att avhandlingens inriktning har betydelse för detta mål. Ett exempel på hur projekt med fokus på samhällsförändring förväntas bidra till måluppfyllelsen är utbildningens projekt med doktorander från Tanzania, som har deltagit med hjälp av medel från Världsbanken. Bedömargruppen ser det som en intressant åtgärd i sammanhanget att man vid antagningen av doktorander har samhällsrelevans som ett kriterium i bedömningen av de sökandes tänkta avhandlingsprojekt. Bedömargruppen uppmärksammar att alla doktorander har valt att lägga 20 procent av sin tid på institutionstjänstgöring, och att alla nuvarande doktorander undervisar i lärarutbildningen. Detta menar lärosätet också ger erfarenheter som bidrar till att säkerställa måluppfyllelse.

Systematisk uppföljning görs av utbildningen för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande är av hög kvalitet och att doktoranderna uppnår målen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Självvärderingen beskriver att avhandlingstexterna granskas vid de obligatoriska seminarierna och följs upp i de individuella studieplanerna. Även konferensdeltagande följs upp i de individuella studieplanerna. Om någon doktorand inte håller tidsramarna hanteras detta av handledarteamet och examinatorn. Vid den senaste doktorandbarometern svarade 78 procent av doktoranderna att de hade utvecklat sin förmåga att utföra uppgifter inom angiven tid. Bedömargruppen uppmärksammar att det framgår av självvärderingen och intervjuerna att deltagande i internationella konferenser och nätverk inte alltid täcks av den ekonomiska resurs som varje doktorand får. En utredning pågår för att

Datum
2018-06-19Reg.nr
411-00367-16

se över och skapa likvärdiga ekonomiska förutsättningar i detta avseende, något som bedömargruppen ser som en viktig åtgärd för måluppfyllelsen.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat**Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt**

Bedömning med motivering: Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar intellektuell självständighet och vetenskaplig redlighet/forskningsmässig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar. Doktoranden har också nått fördjupad insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används.

Självvärderingen ger exempel på hur vissa forskningsetiska moment och inslag av reflektion över vetenskapens möjligheter och roll i samhället ingår i de obligatoriska kurserna. Det finns också exempel på uppgifter som syftar till att träna och examinera doktorandernas intellektuella självständighet. Det framgår vidare att mål och innehåll från en tidigare valbar kurs i forskningsetik numera har "bakats in" i hela utbildningen som ett av flera perspektiv. Målen att tillämpa etiska riktlinjer och lagar och att kunna redovisa och argumentera för etiskt välgrundade val i forskningsprocessen får utrymme under introduktionskurserna och på avhandlingsseminarierna.

Systematisk uppföljning görs av utbildningen för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande är av hög kvalitet och att doktoranderna uppnår målen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Av det samlade underlaget framgår att de forskningsetiska aspekterna av avhandlingsarbetet följs upp i de individuella studieplanerna, som också har en särskild markering för om en forskningsetisk bedömning krävs eller inte. Självvärderingen ger konkreta exempel på hur även övriga delar av examensmålet examineras och följs upp. Bedömargruppen uppmärksammar att självvärderingen redovisar resultat från den senaste doktorandbarometern, som innehöll frågor med anknytning till examensmålen för värderingsförmåga och förhållningssätt.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat**Sammanvägd bedömning av aspektområdet utformning, genomförande och resultat**

Bedömning med motivering: Aspektområdet utformning, genomförande och resultat bedöms sammantaget vara tillfredsställande.

Bedömargruppen konstaterar att det samlade underlaget visar hur kurser, seminarier, handledning samt deltagande i nationella och internationella konferenser bidrar till att säkerställa kvalitet och måluppfyllelse i aspektområdet. Självvärderingens och den allmänna studieplanens beskrivningar av kursernas innehåll och examinationsuppgifter bedöms vara relevanta för att doktoranderna ska kunna utveckla kunskap och förståelse samt färdighet och förmåga i att med adekvata metoder bedriva forskning inom givna tidsramar. Underlaget visar också att handledningsprocessen och de obligatoriska avhandlingsseminarierna tränar värderingsförmåga och förhållningssätt i relation till forskningsetiska riktlinjer. Dessa inslag tränar också doktorandernas intellektuella självständighet och ger insikter om vetenskapens roll i samhället. Bedömargruppen ser det som ett gott exempel att lärosätet har infört samhällsrelevans som ett kriterium i samband med antagning till utbildningen. Den allmänna studieplanen beskriver att de obligatoriska kursernas lärandemål svarar mot examensmålen. Bedömargruppen uppmärksammar och ser positivt på att självvärderingen

konstaterar ett behov av att utveckla instrument som kan följa upp progression. Det är också positivt att man önskar utveckla de individuella studieplanerna till ett redskap för pedagogisk planering. Bedömaregruppen menar att båda dessa punkter är viktiga utvecklingsområden. Bedömaregruppen konstaterar att uppgifterna om genomströmning inte föranleder några särskilda frågor.

Perspektiv

Arbetslivets perspektiv

Bedömning med motivering: Utbildningen förbereder doktorander för ett föränderligt arbetsliv.

Sammantaget bedöms utbildningen förbereda för ett arbetsliv inom såväl universitet och högskolan som inom skolverksamhet utanför akademien. Till exempel har man utvecklat en licentiatforskarsskola i samverkan med kommunala skolhuvudmän, och deltagarna förutsätts gå tillbaka till den offentliga sektorn efter examen. Bedömaregruppen konstaterar att underlaget ger en mindre tydlig bild av hur utbildningen förbereder för en internationell karriär eller för en karriär inom andra områden.

Utifrån självvärderingen konstaterar bedömaregruppen att det endast i liten utsträckning förekommer karriärväxling. De doktorander som under forskarutbildningen befinner sig inom skolverksamhet eller annan yrkesverksamhet fortsätter i vissa fall där efter examen, medan andra, såväl från forskarskolorna som övriga forskarstudenter, fortsätter inom akademien. Denna bild förstärktes också under intervjuerna. Bedömaregruppen menar att lärosätet i större utsträckning än idag kan ta vara på doktorandernas olika erfarenheter, både för att förstärka utbildningen och för att tydliggöra vilka olika framtida karriärvägar som finns. Av det samlade underlaget framgår att lärosätet aktivt arbetar för att förbereda för en fortsatt karriär inom det egna lärosätet eftersom det finns ett stort behov av att rekrytera nya forskare och lärare. Bedömaregruppen noterar detta, men konstaterar att en sådan policy inte behöver utesluta att utbildningen också förbereder för andra karriärer.

Enligt underlaget ger deltagandet i forskargrupperna möjlighet för doktoranderna att socialiseras in i yrkesverksamheten inom akademien, och institutionstjänstgöringen bidrar till att förbereda för en senare lektorsanställning - särskilt när det gäller läraruppdraget. För de doktorander som har anställning utanför universitetet under utbildningen planerar man för en fortsatt karriär där, till exempel inom landstingets sjukvård eller ledningsuppdrag inom förskola och skola.

Självvärderingen konstaterar att doktoranderna med anställning utanför universitetet inte deltar i forskningsmiljön i samma utsträckning som övriga doktorander. Bedömaregruppen menar att det finns möjligheter att utveckla de yrkesförberedande inslagen och därmed ge alla doktorandekategorier möjlighet att delta i aktiviteter som förbereder för fortsatt karriär såväl inom som utanför akademien. Bedömaregruppen konstaterar vidare att en översyn av de olika doktorandekategoriernas utbildningsvillkor i ett arbetslivsperspektiv har en viktig plats i ett sådant utvecklingsarbete.

Utbildningens utformning och genomförande följs systematiskt upp för att säkerställa att den är användbar och förbereder för arbetslivet. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Det samlade underlaget visar att uppföljning sker i viss utsträckning, och att resultaten används för att förbättra utbildningen.

Datum
2018-06-19Reg.nr
411-00367-16

De individuella studieplanerna följer upp doktorandernas arbetssituation med hjälp av de karriärsamtal som alla doktorander får. De doktorander som har institutionstjänstgöring har medarbetarsamtal med prefekten regelbundet, och då inkluderar samtalen även karriärrådgivning. För övriga doktorander förväntas motsvarande samtal ske i den ordinarie verksamheten.

En uppföljning av alumners yrkeskarriär har genomförts, och den bekräftar att de flesta som disputerat arbetar inom den svenska högskolesektorn. Många har anställning vid Linnéuniversitetet. Bedömargruppen menar att sådana uppföljningar också bör inkludera frågor om huruvida de kunskaper och kompetenser som alumnerna nådde under utbildningen är relevanta och tillräckliga sett ur ett arbetslivsperspektiv.

Av underlaget framgår vidare att ingen aktiv alumnverksamhet pågår. Lärosätet får viss information via informella alumträffar med de som fortsätter att arbeta inom universitetet. Information från alumner som arbetar utanför universitetet kan också komma fram genom fortsatta kontakter inom till exempel utvecklingsprojekt. Bedömargruppen menar att även om sådan information har ett värde är värdet ändå begränsat eftersom informationen inte har samlats in systematiskt och bara omfattar vissa respondenter.

Självvärderingen anger att man inte har bedömt det som angeläget med en kartläggning av andra karriärvägar än fortsatt akademisk karriär, eftersom det egna behovet av disputerade lärare och forskare i pedagogik är stort. I självvärderingen pekar lärosätet på att uppföljning av doktorandernas institutionstjänstgöring har indikerat en för hög arbetsbelastning. Utvecklingsarbete pågår för att förebygga detta, vilket bedömargruppen välkomnar.

Det sammantagna underlaget visar att utbildningen i första hand förbereder för arbete som lärare och forskare vid svenska högskolor och universitet, och att yrkeskarriären för doktorander med anställning utanför akademien fortsätter i den sektor där de tidigare arbetat. Bedömargruppen menar att det därigenom finns områden som behöver utvecklas, framför allt när det gäller att bredda doktorandernas karriärval gentemot tidigare erfarenheter och att bättre ta tillvara erfarenheterna av utbildningen. Bedömargruppen ser uppföljning av alumners erfarenheter som ett utvecklingsområde.

Som ett gott exempel vill bedömargruppen lyfta fram den tydliga samverkan med skolverksamhet i olika former, bland annat genom utvecklingsprojekt, rekrytering till forskarutbildningen och samverkan genom kommundoktorander och licentiatforskarskolor. Det är även positivt att lärosätet betonar de generiska förmågor som utvecklas under utbildningen.

Sammantaget bedöms arbetslivets perspektiv vara tillfredsställande.

Perspektiv

Doktoranders perspektiv

Bedömning med motivering: Utbildningen verkar för att doktorander tar en aktiv del i arbetet med att utveckla utbildningen och läroprocesser.

Av självvärderingen framgår att doktoranderna har möjlighet till formellt inflytande i olika beslutande och beredande organ, bland annat i handledarkollegiet. Det framgår dock inte i vilka övriga organ som doktoranderna är representerade. Informellt inflytande finns till exempel genom deltagande i internat, kvalitetsdagar, granskningsuppdrag och olika forskargrupper. Självvärderingen anger att

Datum
2018-06-19Reg.nr
411-00367-16

doktoranderna anser att de har möjlighet att påverka utbildningen, med undantag för de obligatoriska kurserna och deras innehåll. Av underlaget framgår att lärosätet för närvarande ser över detta.

Självvärderingen indikerar att det finns doktorander som av olika skäl inte är närvarande och delaktiga i forskarutbildningsmiljön. Detta kom också fram i intervjuerna. Bedömaregruppen menar att det är viktigt att utveckla möjligheterna för alla doktorander att medverka i miljöns dagliga verksamhet på fler sätt än bara via länk. Detta är viktigt av både arbetsmiljöskäl och delaktighetsskäl. Lärosätet planerar att utveckla en digital kommunikationsplattform i form av ett så kallat kursrum. Kursrummet ska göra det möjligt för doktoranderna att kontinuerligt samtala om kurser och andra inslag i utbildningen med varandra samt med lärare och handledare. Bedömaregruppen ser detta som ett gott exempel på hur man kan skapa delaktighet och kollektivt stöd från seniora forskare till doktorander.

Av det samlade underlaget framgår vidare att lärosätet arrangerar regelbundna kvalitetsdagar där doktorander och lärare tillsammans lyfter och diskuterar utmaningar och problemområden. Enligt självvärderingen arbetar lärosätet med såväl den fysiska som den psykosociala arbetsmiljön. Doktorandbarometern visar att doktoranderna upplever arbetsmiljön som positiv. Doktoranderna har dock tidigare lyft problem med seminariekulturen, bland annat när det gäller hierarkier och delaktighet. Lärosätet har uppmärksammat och arbetat med detta, och enligt självvärderingen har situationen förbättrats. Bedömaregruppen ser positivt på fortsättningen av detta arbete.

Bedömaregruppen konstaterar att det i det samlade underlaget uppges att handledarbyten i de flesta fall inte skapar några problem. Rutiner finns för handledarbyten, och byte kan aktualiseras av såväl doktoranderna som av handledarna. Om ett byte blir aktuellt inventerar och föreslår handledarkollegiet en ersättare, eventuellt efter förslag från doktoranden. Dekanus fattar sedan beslut i frågan.

Utbildningen följs systematiskt upp för att säkerställa att doktorandinflytandet används i kvalitetssäkring och utveckling av utbildningen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Av underlaget framgår att kursvärderingar genomförs kontinuerligt. De frågor som har kommit upp under utvärderingar och samtal diskuteras vidare vid personaldagar, internat och kvalitetsdagar. Genom den regelbundna doktorandbarometern följer man systematiskt upp doktorandernas erfarenheter och synpunkter på utbildningen, till exempel när det gäller utmaningar i att kombinera institutionstjänstgöring och studier eller när det gäller hur doktoranderna upplever den psykosociala arbets- och studiemiljön.

Bedömaregruppen konstaterar att underlaget ger tydlig information om hur doktorandperspektivet följs upp systematiskt genom internat och kvalitetsdagar, men att det är mer oklart hur man i övrigt följer upp detta perspektiv. Ett exempel på område där det råder tveksamhet om uppföljningen är åtgärder som rör de problemområden som doktorandgruppen lyfter i handledarkollegiet. Självvärderingen anger att det föreligger ett delat ansvar mellan doktorander och studierektor, men bedömaregruppen konstaterar att det är oklart hur ansvarsfördelningen för uppföljning och åtgärder ser ut mer konkret.

I självvärderingen finns en självkritisk reflektion kring behovet av att utveckla former för alumners perspektiv. Bedömaregruppen uppmanar lärosätet att skapa rutiner för detta.

Datum
2018-06-19Reg.nr
411-00367-16

Bedömargruppen konstaterar att det samlade underlaget visar en hög grad av medvetenhet när det gäller doktorandperspektivet, och det finns flera självkritiska resonemang. Bedömargruppen uppmärksammar att lärosätet tidigare har arbetat med den psykosociala miljön och gruppdynamiken, och att det för närvarande pågår en utredning för att säkerställa att alla doktorander erbjuds likvärdiga ekonomiska förutsättningar. Bedömargruppen menar att det är viktigt att följa upp den indikerade stressfaktor som har kopplats till institutionstjänstgöringen, och som prefekten nu ansvarar för. Detta är särskilt viktigt eftersom utbildningen är placerad vid flera institutioner. Bedömargruppen menar också att de hinder som föreligger för vissa doktorandkategoriers delaktighet i forskarutbildningsmiljön kräver fortsatt systematisk uppföljning och lämpliga åtgärder.

Som goda exempel vill bedömargruppen lyfta arbetet för att motverka hierarkier i seminariekulturen, och det faktum att doktorander är representerade i handledarkollegiet. Bedömargruppen ser svagheter vad gäller uppföljningen av alumners synpunkter på forskarutbildningen, och ser det påbörjade arbetet med att skapa former för sådan uppföljning som ett viktigt utvecklingsområde.

Sammantaget bedöms doktoranders perspektiv vara tillfredsställande.

Perspektiv

Jämställdhetsperspektiv

Bedömning med motivering: Ett jämställdhetsperspektiv är integrerat i utbildningens utformning och genomförande.

Av självvärderingen framgår att en plan för lika villkor fastställdes vid lärosätet 2016. Likavillkorsplanen innebär att ett mångfalds- och likvärdighetsperspektiv ska tillämpas i all utbildning och i alla beslutsprocesser. Självvärderingen och dess bilaga visar att doktorandgruppen består av en stor majoritet kvinnor (22 av 26 doktorander). Lärosätet menar att detta kan förklaras av att rekryteringen till stor del sker från lärarutbildningarna, där majoriteten av studenterna utgörs av kvinnor. Vid antagning av doktorander och vid anställningar tillämpar man principen att underrepresenterat kön prioriteras om meriterna i övrigt är lika. I handledargruppen är könsfördelningen den motsatta, med 22 män och 13 kvinnor. Självvärderingen konstaterar att det därför är svårt att tillämpa principen att handledarteamen ska bestå av både kvinnor och män. Bedömargruppen noterar att handledarteamen är blandade i bara lite drygt hälften av teamen (14 av 26). Vid tillsättning av sakkunniga och ledamöter i betygsnämnder anger likavillkorsplanen att både kvinnor och män ska vara representerade. Av det samlade underlaget framgår att lärosätet har en ambition att integrera jämställdhetsperspektivet i kurser och avhandlingsprojekt, men att detta ännu inte är systematiskt genomfört. Bedömargruppen välkomnar att lärosätet har identifierat jämställdhetsperspektivet i utbildningen som ett utvecklingsområde.

Systematisk uppföljning görs för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande främjar jämställdhet. Det är dock inte tydligt hur resultaten av uppföljningen omsätts vid behov i åtgärder och om återkoppling sker till relevanta intressenter.

Av självvärderingen framgår att likavillkorsplanen ska följas upp löpande från och med 2017. Man ska regelbundet analysera och redovisa resultat utifrån särskilda jämställdhetsindikatorer. Bedömargruppen uppmärksammar att lärosätet har ett program för att stödja och följa upp kvinnliga forskares meritering för att åstadkomma en bättre balans mellan kvinnliga och manliga professorer och docenter. Man konstaterar också att man behöver intensifiera denna typ av insatser.

Bedömargruppen noterar att självvärderingen inte nämner någon motsvarande plan för att öka antalet manliga sökande till forskarutbildningen.

Det framgår av det samlade underlaget att jämställdhetsperspektivet i utbildningen ses som en aspekt av ett mer övergripande perspektiv som handlar om mångfald, likvärdighet och lika villkor.

Jämställdhet som en fråga om mans- eller kvinnodominans tas upp i självvärderingens redovisning och värdering av forskarutbildningsmiljön och personalen. Bedömargruppen ser principen om att både män och kvinnor ska ingå i varje doktorands handledarteam som ett relevant mål att arbeta för. Bedömargruppen konstaterar att lärosätets likavillkorsplan är intressant, men att det inte framgår av underlaget på vilket sätt den ger utrymme för uppföljning av jämställdhetsperspektivet i utbildningen.

Sammantaget bedöms jämställdhetsperspektivet vara tillfredsställande.

Aspektområde: Uppföljning, åtgärder och återkoppling

Sammanvägd bedömning av aspektområdet uppföljning, åtgärder och återkoppling

Bedömning med motivering: Aspektområdet uppföljning, åtgärder och återkoppling bedöms sammantaget vara tillfredsställande.

Självvärderingen beskriver uppföljning, åtgärder och återkoppling för de olika aspektområdena. I en sammanvägd bedömning konstaterar bedömargruppen att beskrivningarna innehåller information om såväl hur detta organiseras som var i organisationen ansvaret för kvalitetsuppföljning ligger. Dock är det mindre tydligt vilka åtgärder som uppföljningarna har lett till och hur återkoppling sker.

Bedömargruppen menar ändå att självvärderingens sammanfattning av vilka åtgärder som det samlade kvalitetsarbetet lett fram till ger en god översikt av påbörjade åtgärder och var ansvaret för återkoppling och genomförande ligger. Bedömargruppen konstaterar att lärarna och handledarna har tid för kompetensutveckling, egen forskning och meritering och att detta följs upp under både kollektiva och individuella former. Forskarutbildningsmiljön följs kontinuerligt upp på olika nivåer i organisationen. Vidare noterar bedömargruppen att utbildningen innehåller ett antal delar med särskild relevans för systematisk kvalitetsuppföljning, från antagningsprocedur till kvalitetssäkring av avhandlingarna. Dessa delar är väl beskrivna i underlaget.

Bedömargruppen menar att den alumnverksamhet som bedrivs inte systematiskt följer upp utbildningens innehåll och relevans för framtida yrkesverksamhet, och ser detta som ett viktigt utvecklingsområde. Det utvecklingsarbete som har genomförts för att tydliggöra och åtgärda problem i utbildningens seminariekultur ser bedömargruppen som ett gott exempel på utvecklingsarbete som bidrar till integrering av doktorandperspektivet. Kursutvärderingar genomförs kontinuerligt och diskuteras vidare vid personaldagar, internat och kvalitetsdagar. Genom den regelbundna doktorandbarometern gör man systematiska uppföljningar av doktorandernas erfarenheter och synpunkter på utbildningen. Lärosätets plan för lika villkor och de särskilda jämställdhetsindikatorer man har utvecklat inom ramen för planen är enligt bedömargruppen relevanta redskap för att följa upp hur jämställdhet främjas i utbildningen. Dock menar bedömargruppen att arbetet behöver kompletteras med mer specifikt jämställdhetsinriktade åtgärder och återkopplingar.

Som ett gott exempel vill bedömargruppen lyfta det särskilda avsnitt i självvärderingen som beskriver det pågående kvalitetsarbetet i åtta punkter. Här identifierar man åtgärder som är på väg att vidtas, och beskriver var ansvaret för att detta ska ske ligger. Åtgärderna handlar om att utveckla forskarmiljön genom att verka för att rekrytera fler kvinnliga docenter och professorer, att utveckla fler

Datum
2018-06-19Reg.nr
411-00367-16

seminarier på engelska för att kunna rekrytera fler internationella doktorander och att utveckla den individuella studieplanen som ett pedagogiskt redskap för att mer systematiskt följa upp forskarutbildningen. Andra åtgärder är att koppla doktorandernas arbete till forskargruppernas verksamhet, att bättre planera förhållandet mellan institutionstjänstgöring och forskarstudier, att utveckla alumnverksamheten, att följa upp jämställdhetsperspektivet i enlighet med Linnéuniversitetets likavillkorplan och att göra en översyn av de ekonomiska förutsättningarna för doktoranders olika göromål. Bedömargruppen noterar att dessa åtgärder tydligt anknyter till de problem som lyfts i självvärderingen, och konstaterar att intervjuerna visade att flera av de planerade åtgärderna är på väg att verkställas.

Samlat omdöme: Hög kvalitet

Bedömning med motivering: Sammantaget visar underlagen att utbildningen håller hög kvalitet.

Forskarutbildningen i pedagogik vid Linnéuniversitet är en relativt stor utbildning med två campus, ett i Växjö och ett i Kalmar. Forskarutbildningen tillhör organisatoriskt den samhällsvetenskapliga fakulteten, och ansvaret för utbildningen delas mellan pedagogiska institutionen och institutionen för utbildningsvetenskap. I beskrivningen av den lokala ämnesprofilen tydliggörs förankringen i såväl vetenskapliga traditioner som i empirisk professionsvetenskap.

Doktorandernas deltagande i sex aktiva forskargrupper innebär att de får tillgång till nationella och internationella forskningsnätverk. De får också möjligheter att samverka med aktörer utanför akademien. I det samlade underlaget lyfts en del problem med att utbildningen bedrivs vid två campus, och att vissa doktorandgrupper har svårt att delta i miljöns vardagsverksamhet på grund av geografiska förhållanden, språk, undervisningsuppdrag eller anställning utanför lärosätet. Bedömargruppen ser det som angeläget att utbildningsmiljön görs tillgänglig för alla doktorandkategorier.

Den allmänna studieplanen beskriver hur lärandemål i de obligatoriska kurserna innehållsligt relateras till examensmålen. Bedömargruppen konstaterar att det samlade underlaget visar hur kurser, seminarier, handledning samt deltagande i nationella och internationella konferenser bidrar till att säkerställa kvalitet och måluppfyllelse i aspektområdet utformning, genomförande och resultat.

Vad gäller arbetslivsperspektivet konstaterar bedömargruppen att utbildningen framför allt förbereder för en yrkeskarriär inom akademien, med hänvisning till det egna rekryteringsbehovet. Bedömargruppen ser detta som en rimlig motivering men menar att detta inte utesluter att lärosätet också öppnar för andra karriärvägar.

Utifrån det samlade underlaget konstaterar bedömargruppen att doktorandperspektivet är integrerat i utbildningen vad gäller delaktighet och inflytande i stora delar av utbildningen, men att det finns en utvecklingspotential när det gäller möjligheten att påverka kursutbud och seminarier.

Jämställdhetsperspektivet i utbildningen skrivs fram som en del av ett mer övergripande perspektiv som handlar om mångfald, likvärdighet och lika villkor. En ojämn könsfördelning råder i doktorandgruppen (betydligt fler kvinnor än män) och i handledargruppen (fler män än kvinnor). Bedömargruppen konstaterar att det samlade underlaget visar att det finns en medvetenhet om detta och att det pågår kvalitetsarbete för att synliggöra jämställdhetsperspektivet i utbildningsmiljön. Indikatorer för att följa upp jämställdhetsperspektivet vid lärosätet håller på att arbetas fram.

Bedömargruppen ser positivt på att lärosätet intensifierar ett program för att stödja kvinnliga forskares

Datum
2018-06-19Reg.nr
411-00367-16

meritering mot docent- och professorskompetens i syfte att åstadkomma en bättre balans mellan kvinnor och män.

Självvärderingen beskriver hur uppföljning, åtgärder och återkoppling för de olika aspektområdena organiseras, och var i organisationen ansvaret för detta ligger. Man beskriver också hur återkoppling till berörda intressenter sker. Det framgår vidare hur kvalitetsuppföljning sker systematiskt i utbildningens olika delar. Dessutom beskriver självvärderingen det pågående kvalitetsarbetet med åtgärder som är på väg att vidtas. Bedömargruppen konstaterar att de planerade åtgärderna väl anknyter till de problem som lyfts i det samlade underlaget, och att det framgick under intervjuerna att detta arbete har påbörjats aktivt.

Luleå tekniska universitet

Lärosäte	Forskarutbildningsämne	ID-nr
Luleå tekniska universitet	Musikpedagogik - licentiat- och doktorsexamen	A-2016-10-4063
Aspektområde: Miljö, resurser och område Aspekt: Forskarutbildningsämne Bedömning med motivering: Avgränsningen av forskarutbildningsämnet och dess koppling till den vetenskapliga grunden och beprövad erfarenhet är välmotiverad och adekvat. Etableringen av musikämnet vid Luleå tekniska universitet har en historia som sträcker sig tillbaka till början av 1990-talet, och den är knuten till musikhögskolans verksamhet i Piteå. När man upprättade en professur i musikpedagogik 1995 antogs samtidigt två doktorander i ämnet. Mellan 2001 och 2009 har tio doktorander disputerat inom ett brett musikpedagogiskt område - området spänner över allt från genus och komposition till musikdidaktisk interaktion i grundskolan samt till festivalen som arena för musikaliskt lärande. Ytterligare fem doktorander tog ut en licentiatexamen under samma period. De ämnen som ingått i avhandlingarna under den här tiden visar att forskarutbildningsämnet är brett och omfattar en stor del av musikpedagogikens verksamhetsfält, från klassrumsorienterade områden till mer informella arenor. Sedan 2012 har ytterligare tre personer disputerat, men inom forskarutbildningen i musikpedagogik finns för närvarande bara en aktiv doktorand. I självvärderingen och i den allmänna studieplanen beskrivs en specialisering av det musikpedagogiska forskarutbildningsämnets profil, som formulerats efter 2012. Profilen omfattar inkluderande musikaliskt lärande i varierade miljöer, med specifik inriktning på bedömning, kreativ komposition, kollaborativt lärande och estetisk kommunikation. Detta är fortfarande en bred beskrivning av området, men något mer avgränsad jämfört med den tidigare profilen. Genom att behandla ett brett spektrum av musikaliskt lärande, samt de ramar, förutsättningar, traditioner och villkor som påverkar de situationer där musik utgör läroprocessernas innehåll, omfattas såväl olika former av utbildningssammanhang som informellt lärande. Forskningen har en tvärvetenskaplig inriktning, vilket bidrar till en teoretisk och metodologisk bredd. Forskarutbildningsämnet har också en koppling till ämneslärarutbildningen inom musik och dans, vilket gör att även danspedagogisk forskning ryms inom ämnet. Att forskningen och forskarutbildningen har en tydlig inriktning kan, i en liten forskningsmiljö som denna, bedömas bidra till ämnets tydlighet. Ämnets beskrivna bredd och djup bekräftas av de publikationer som presenteras i bifogade listor. Även de hittills publicerade avhandlingarna ger en bild som bekräftar ämnesbeskrivningen. Luleå tekniska universitet presenterar sammantaget i självvärderingen en välmotiverad och adekvat grund för ämnets beskrivning och avgränsning. Bedömargruppen vill trots detta påpeka att självvärderingen beskriver forskarutbildningsämnets specialisering på ett sätt som gör det något oklart i vilken omfattning den faktiskt har genomförts, eller om den bara är en avsikt. Det ges ingen närmare förklaring till vad som ligger bakom valet av just den här specialiseringen. De ämnen som har angetts är alla relevanta för musikpedagogik och för området för forskarutbildningen, men de är som tidigare nämnts vittomfattande och inte tydligt motiverade, något som bedömargruppen skulle vilja rekommendera med anledning av miljöns storlek och sårbarhet.		

Aspektområde: Miljö, resurser och område**Aspekt: Personal**

Bedömning med motivering: Antalet handledare står inte i proportion till utbildningens innehåll och genomförande men deras sammantagna kompetens är adekvat.

Utbildningen drivs idag huvudsakligen av två personer med 100 procent anställning: en professor som leder verksamheten och en tillsvidareanställd lektor som har arbetat länge vid institutionen. Lektorn i musikpedagogik får medel för kompetensutveckling mot docent. Förutom dessa två personer finns ett urval av gästlärare som både föreläser och har handledaruppdrag som biträdande handledare. Miljön stöder sig också på en professur i musikalisk gestaltning som finns vid institutionen, vilket bedömargruppen ser som positivt med tanke på närheten till den konstnärliga och utövningsbaserade miljön. Självvärderingen lägger stor vikt vid att beskriva hur handledarkompetens utvecklas. Självvärderingen beskriver också satsningar på internationell samverkan för att stärka handledarkompetensen, exempelvis genom det aktiva nordiska nätverket för musikpedagogisk forskning. Nätverkets nuvarande ledare är även ledare för forskningsprogrammet vid Luleå tekniska universitet. De extra biträdande handledare som tas in från samarbetsinstitutionerna inom nätverket är välkända i den nordiska ämnesmiljön. Med endast en aktiv doktorand framstår denna bemanning som godtagbar, men bemanningen är för låg för att det ska gå att utöka antalet doktorander. En doktorand och en liten handledargrupp (en huvudhandledare och en biträdande handledare) gör en i övrigt välskött och välorganiserad utbildningsmiljö sårbar. Under åren har andra externa biträdande handledare varit kopplade till utbildningen i musikpedagogik, ofta i en omfattning av 20-25 procent.

Intervjuerna har gett en fördjupad insikt i personalaspekten. Samtliga beskriver en miljö som fungerar bra, och där det finns en nära relation mellan doktorand och handledare. Samarbetet med forskningsämnet musikalisk gestaltning nämndes särskilt. Inom musikalisk gestaltning finns en större grupp doktorander och handledare, och ett fördjupat samarbete skulle kunna förstärka forskarutbildningen i musikpedagogik. Enligt ledningsgruppen vid institutionen diskuteras en justering av ämnesbeskrivningarna för att låta dessa områden komma närmare varandra. Bedömargruppen anser att institutionen bör påskynda arbetet med åtgärder som leder till att miljön stärks, bland annat när det gäller antalet handledare och lärare. Detta är särskilt viktigt om det finns en önskan att utbildningen ska bli bärkraftig. En annan konsekvens som följer av den lilla personalgruppen är att doktoranden har små möjligheter att byta handledare, när det bara finns en person som kan vara huvudhandledare inom utbildningen. Detta ser bedömargruppen som problematiskt. Vid intervjuerna betonades från alla grupper att detta hittills inte har uppfattats som något problem, men bedömargruppen vill ändå understryka att det medför osäkerhet för doktoranden och en sårbarhet för utbildningen om forskarutbildningsmiljön endast består av ett fåtal personer.

Sammanfattningsvis anser bedömargruppen att den minimala handledargruppen med en huvudhandledare och en biträdande handledare innebär en för stor sårbarhet för utbildningen och en utsatthet för doktoranden, trots att handledargruppens sammantagna kompetens är god och relevant för utbildningens innehåll. Utbildningen vilar tungt på extern kompetens, och lärosätet har inte på ett övertygande sätt kunna visa att man internt tar ansvar för den lilla miljön. Inte heller har man redogjort för några konkreta planer för hur detta ska utvecklas och stärkas framöver. Det finns en potential i samverkan med närliggande forskarutbildning, men i dagsläget framstår inte förutsättningarna för detta som tillräckligt övertygande.

Datum
2018-06-19Reg.nr
411-00367-16

Handledarnas och lärarnas sammantagna kompetens och kompetensutveckling följs systematiskt upp i syfte att främja hög kvalitet i utbildningen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och att återkoppling sker till relevanta intressenter.

I självvärderingen beskrivs ett omfattande system för systematisk kompetensutveckling för handledare och lärare. Behov och åtgärder kartläggs och infogas i en individuell utvecklingsplan, där det ska framgå vad som ska utvecklas, hur utvecklingen ska ske, vilka resurser som krävs, när utvecklingen ska ske och när den ska avslutas. I självvärderingen beskrivs också grundligt olika forum för regional medverkan och exponering av medarbetare, exempelvis genom innovativa forskarprojekt i lokalmiljön. Detta ser bedömargruppen som något mycket värdefullt och utvecklande. Den systematiska uppföljningen av kompetensen hos handledarkollegiet bedöms därför som god, och sammantaget bedöms kompetensen för de handledare som finns i miljön som god.

Utifrån detta bedöms handledar- och lärarresurserna samt de system och strategier som finns för utveckling och systematisk uppföljning som goda i flera avseenden, med tanke på de förutsättningar som råder i en så liten grupp. Bedömargruppen ser dock allvarligt på de brister som hänger samman med volymfrågan och de tänkbara negativa konsekvenserna för handledarnas kompetensutveckling som volymen kan leda till. Alltså finns det påtagliga utvecklingsområden och brister som har med miljöns storlek att göra, och som rör sårbarhet och kollegialt utbyte för handledarna.

Aspektområde: Miljö, resurser och område**Aspekt: Forskarutbildningsmiljö**

Bedömning med motivering: Forskningen vid lärosätet har en sådan kvalitet och omfattning att utbildning på forskarnivå kan bedrivas på en hög vetenskaplig nivå, men det saknas goda utbildningsmässiga förutsättningar i övrigt. Relevant samverkan sker med det omgivande samhället, både nationellt och internationellt.

Forskarutbildningsmiljön i musikpedagogik omfattar endast två seniora forskare, men kompletteras med externa medarbetare från institutioner som ingår i det nordiska nätverket för musikpedagogisk forskning. Dessutom har miljön enligt självvärderingen en viss kontakt med den konstnärliga miljön inom avdelningen, och man är involverad i de ämnesöverskridande doktorandseminarier som arrangeras för samtliga doktorander vid institutionen för konst, kommunikation och lärande några gånger per termin.

Forskningen inom musikpedagogik bedöms som omfattande i förhållande till antalet forskare, och den bedöms även vara relevant och ligga på en hög nivå. Den samlade publiceringen inom forskningsmiljön återfinns i erkända internationella tidskrifter. Publiceringsverksamheten är dock inte jämnt fördelad, utan domineras av ledaren för forskarutbildningen. Trots detta har man genomfört större projekt med efterföljande publikationer där andra i miljön är involverade, exempelvis Boomtown-projektet (en utbildning i gehörsbaserat musikskapande). I dagsläget är dock miljön sårbar, med få större forskningsprojekt.

En framgångsfaktor i miljön verkar vara att man fokuserar på att producera texter och artiklar i en samarbetsmiljö som är uppbyggd kring en dynamisk seminariekultur, som stimulerar till vetenskapliga diskussioner och som låter olika kompetenser mötas och sättas på prov. Arrangemanget är ett mycket bra exempel på hur doktoranders lärande och deras arbete med avhandlingen kan stödjas, och där både den vetenskapliga och den pedagogiska kompetensen stärks. Trots detta vill

Datum
2018-06-19Reg.nr
411-00367-16

bedömargruppen påpeka att miljön är mycket liten, vilket bland annat gör det svårt för den enda doktoranden att uppleva att hen tillhör en profilerad forskarutbildningsmiljö. Det blir också svårt att få uppleva dynamiken i en grupp med likasinnade doktorander och att utveckla en ämnestillhörighet i det vardagliga arbetet tillsammans med andra doktorander.

Bedömargruppen anser att kvaliteten på forskningen i musikpedagogik håller en hög vetenskaplig nivå och att handledarna, bland annat genom den utvecklade seminariemodellen, hanterar den aktuella situationen på ett bra sätt. Samtidigt menar bedömargruppen att det finns stora brister i övriga utbildningsmässiga förutsättningar, vilket gör att forskarutbildningsmiljön inte kan bedömas som tillfredställande. Ansvaret vilar tungt på två personer - varav endast en kan fungera som huvudhandledare - och utbildningen är starkt beroende av ett nära samarbete med externa nätverk. Det saknas också övertygande information om hur lärosätet avser att säkra en långsiktigt hållbar utbildningsmiljö genom fler doktorander som kan bilda ett kollektiv och genom intern samverkan som kan ge en stabil grund för utbildningen.

Forskarutbildningsmiljön följs systematiskt upp för att säkerställa hög kvalitet. Resultatet av uppföljningen omsätts vid behov i kvalitetsutvecklande åtgärder och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Lärosätet har ett övergripande system för kvalitetssäkringsarbete som tydliggör när och hur uppföljning ska ske samt hur doktorandernas intressen ska bevakas. Exempelvis utvärderas forskarutbildningsämnen vartannat år, och doktorander, alumner samt medarbetare deltar i årliga enkätundersökningar vars resultat återkopplas till såväl medarbetare som ansvariga på olika nivåer. Självvärderingen hänvisar via länkar till dessa system, men beskriver inte specifikt hur resultaten används i kvalitetsarbetet för just forskarutbildningen i musikpedagogik. Självvärderingen refererar till utvärderingar och medarbetarsamtal kopplade till seminarieverksamheten, men det framgår inte helt tydligt hur man arbetar med uppföljning av andra aspekter än personal och det i sig mycket utförliga arbete som görs för att följa, utvärdera och hantera frågor kring doktorandens progression.

Forskarutbildningsämnet i musikpedagogik har satsat på en tydlig modell för att utveckla och förädla textproduktion och avhandlingsarbete, den så kallade seminariemodellen. Modellen har beskrivits vetenskapligt i form av artiklar, samt utförligt i självvärderingen. Den består av de tre huvuddelarna förberedelse, genomförande och efterarbete. Inom ramen för denna struktur engageras doktorander och handledare i ett förlopp där det mål som eftersträvas är textutveckling och reflektion. Processen har sex stadier där det första stadiet innebär att texterna skickas ut inför seminariet, och det sista stadiet innebär att texterna bearbetas utifrån egna och andra deltagares reflektioner och synpunkter. Modellen är tydligt progressionsorienterad och mycket konkret beskriven för deltagarna. Seminariemodellen ser ut att lösa en mängd problem som är kopplade till textproduktion, och hanterar därmed också utmaningar i samband med återkoppling och kvalitetsutveckling. Seminariemodellen är i och för sig inte unik utan används i olika varianter inom många forskarutbildningar, men den variant som används inom forskarutbildningen i musikpedagogik är mycket genomarbetad. Den starka inriktningen på diskussion, fokusering och utveckling av egna texter i ett samarbetande kollektiv verkar kunna bidra starkt till att säkerställa god kvalitet, inte bara i form av kollektiva arbetsprocesser utan också genom att doktoranden får tillgång till en forskningsmiljö som samarbetar i fråga om kvalitet i avhandlingen. Samarbetet förutsätter dock att det finns en aktiv doktorandgrupp.

Datum
2018-06-19Reg.nr
411-00367-16

Sammantaget bedöms systemet för uppföljning och kvalitet som bra, där kvalitetsutvecklande åtgärder läggs in i en väl genomtänkt struktur som är ägnad för ändamålet. Trots detta räcker lärosätets seminariemodell och starka internationella nätverksorientering inte till för att säkerställa en bärkraftig forskarutbildningsmiljö. Det är bara möjligt att skapa en sådan miljö genom att på sikt anta fler doktorander, som tillsammans när de är tillräckligt många skapar ett dynamiskt doktorandkollektiv. Det har inte framkommit några övertygande och konkreta planer för hur detta ska ske, vilket gör den interna miljön till en viktig fråga för utbildningen att ta ställning till.

Aspektområde: Miljö, resurser och område**Sammanvägd bedömning av aspektområdet miljö, resurser och område**

Bedömning med motivering: Aspektområdet miljö, resurser och område bedöms sammantaget inte vara tillfredsställande.

Miljön bedöms som tillfredsställande i vissa avseenden, med tanke på de förutsättningar som råder. Exempel på detta är handledarkompetensen och den välutvecklade seminariekulturen. Forskarutbildningsmiljön försöker också på ett fruktbart sätt hantera de svårigheter som följer av att miljön omfattar så få personer (en professor och en lektor), bland annat genom att samverka med andra såväl inom ämnet som mellan ämnen, inom och utanför institutionen. Trots detta vill bedömargruppen understryka att den nuvarande situationen inte är hållbar. Detta gäller både bemanningen på handledarsidan och antalet doktorander. Även om miljön i stor utsträckning stöder sig på det aktiva nordiska nätverket för musikpedagogisk forskning räcker inte detta för att säkerställa doktorandens tillgång till handledarkompetens och ett dynamiskt doktorandkollektiv. Lärosätet måste kunna visa att detta kan säkras internt, och att man vidtar åtgärder för att kompensera för och långsiktigt stärka den lilla miljön.

Intervjuerna tillförde mer detaljerade uppgifter om aspektområdet när det gäller det dynamiska och flexibla samarbetet mellan doktorand och handledare, och det gavs många exempel på ett aktivt arbete för att säkra och utveckla forskarutbildningsmiljön. Det upplystes också om att det varit många sökande till de tjänster inom musikpedagogik som utlysts senast, så problemet med endast en doktorand verkar inte bero på att det är svårt att attrahera sökande. Bedömargruppen vill ändå påpeka att möjligheterna att bedriva forskarutbildning och bygga nätverk tillsammans med andra doktorander är begränsade, och att lärosätet därför måste säkerställa att det finns adekvat och långsiktig tillgång till handledare inom institutionen och fler doktorander inom ämnet.

Ett gott exempel som bedömargruppen vill lyfta fram särskilt är utbildningens kultur med starkt samarbete i form av en beprövad och effektiv seminariemodell. Den förefaller vara helt nödvändig i den begränsade miljön.

För en långsiktigt hållbar forskarutbildning i musikpedagogik krävs det ett strategiskt arbete för att stärka bemanningen, anställa fler doktorander och skapa en tätare och mer systematisk samverkan med forskarutbildningen i musikalisk gestaltning.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat**Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen kunskap och förståelse**

Bedömning med motivering: Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar bred kunskap och förståelse både inom forskarutbildningsämnet och för vetenskaplig metodik inom forskarutbildningsämnet.

Datum
2018-06-19Reg.nr
411-00367-16

Forskarutbildningens upplägg bidrar på flera sätt till att doktoranden får goda möjligheter att utveckla bred kunskap och förståelse inom såväl musikpedagogik som vetenskaplig metod. I kursdelen ingår obligatoriska kurser och områden för att säkerställa bredden. Varken i självvärderingen eller i den allmänna studieplanen specificeras någon omfattning i poäng eller poängfördelning, men följande områden ska ingå: musikpedagogik (I + II), vetenskapsteori, metodkurs, vetenskapligt skrivande, forskningsetik och högskolepedagogik. De lokala lärandemål som beskrivs i självvärderingen visar dock på ett utmärkt sätt hur bred kunskap och förståelse grundläggs i de obligatoriska kurserna och sedan fördjupas i avhandlingsarbetet, seminariedeltagande, konferensdeltagande och valbara kurser. Genom att institutionen också ger flera andra, angränsande forskarutbildningar finns ett förhållandevis brett kursutbud vid sidan av de specifikt musikpedagogiska kurserna musikpedagogik I och II. Det finns även möjlighet att läsa kurser på andra lärosäten, vilket bidrar till doktorandens möjlighet att forma sin utbildning. Den lilla miljön innebär dock utmaningar för att säkerställa att doktoranden får en bredd inom ämnet musikpedagogik, eftersom utbildningen är beroende av extern kompetens för att bredda ämnet. Bedömningen är att detta hanteras på ett tillfredställande sätt, men att det ändå innebär en svaghet för utbildningen. Sammantaget framstår det som rimligt att utbildningen genom utformning, genomförande och examination ger förutsättningar för doktoranden att utveckla bred kunskap och förståelse både inom musikpedagogik och för vetenskaplig metodik som är relevant för musikpedagogisk forskning.

Systematisk uppföljning görs av utbildningens utformning och genomförande i syfte att säkerställa måluppfyllelsen. Resultaten av uppföljning omsätts i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Sammantaget finns en tydlighet i och medvetenhet om vikten av att säkerställa måluppfyllelsen. Bedömargruppen vill särskilt lyfta fram utbildningens fokus på samverkan som en viktig del för att nå utbildningens mål. Det innebär också att förutsättningarna för måluppfyllelse till stor del är beroende av relationen mellan doktorand och handledare. För att följa upp doktorandens arbete följs den individuella studieplanen upp varje termin och granskas av forskarutbildningsledaren. Eventuella avvikelser från tidigare planering anges i den individuella studieplanen. Åtgärder som vidtas är till exempel beslut om extern handledning, deltagande i forskningsseminarier eller konferenser. Om det visar sig att det behövs för måluppfyllelse av doktorandens breda kunskap och förståelse fångas detta upp och man ordnar med till exempel extra läskurser. Sammantaget bedöms uppföljningen av doktorandens måluppfyllelse vara till största delen tillräcklig, men den kan göras betydligt tydligare. Den tabell i självvärderingen som preciserar mål och modeller för genomförande borde till exempel också kunna fungera som ett uppföljnings- och utvärderingssystem.

De uppgifter om genomströmning som finns tillgängliga ligger i linje med motsvarande utbildningar för övriga landet, och föranleder därför inga särskilda frågor utöver hur lärosätet arbetar generellt för att doktoranderna ska kunna slutföra sina utbildningar inom den angivna tiden.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat**Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen färdighet och förmåga**

Bedömning med motivering: Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar förmåga att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar samt såväl i nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet kan presentera och

Datum
2018-06-19Reg.nr
411-00367-16

diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt. Doktoranderna visar också förutsättningar för att såväl inom forskning och utbildning som i andra kvalificerade professionella sammanhang bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande.

Utbildningens utformning bidrar väl till att doktoranden får möjlighet att med allt högre grad av självständighet utveckla färdigheter och förmågor att planera och genomföra forskning inom givna tidsramar. Detta sker dels genom det egna avhandlingsarbetet, dels genom aktiviteter som beskrivs under andra avsnitt såsom de täta, förberedda och strukturerade handledningstillfällena samt arbetet med presentationer i olika sammanhang. Exempel på hur doktoranden stötts i utvecklingen av dessa förmågor är hur examinationsuppgifter i metodkurser kopplar till doktorandernas avhandlingsarbeten på olika sätt, och att doktoranden får tillfälle att öva, diskutera och reflektera kring metoder innan de används i till exempel fältarbetet. Det finns explicita krav på konferensdeltagande i en viss omfattning, och konferensdeltagande är dessutom poänggivande och noteras i den individuella studieplanen. Detta understryker betydelsen av dessa aktiviteter som en viktig del av utbildningen och säkerställer att de genomförs. Vidare får doktoranden utveckla sin kommunikativa kompetens och förmåga att stödja andras lärande genom exempelvis möjligheten till undervisning inom institutionstjänst, obligatoriska kurser i akademiskt skrivande, den fortlöpande textgranskningen på olika nivåer i seminariet samt tillgången till professionell språkgranskning vid publiceringsarbete i internationella tidskrifter.

Systematisk uppföljning görs av utbildningen för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande är av hög kvalitet och att doktoranderna uppnår målen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Ämnesmiljöns arbete med uppföljning och utveckling av färdigheter och förmåga beskrivs enligt samma modell som för övriga examensmål. Det är särskilt lovvärt att man i denna beskrivning har lagt så stor vikt vid progressionsaspekten. Denna aspekt betonas ofta alltför lite i utbildning på forskarnivå. Här beskrivs den förväntade progressionen, och den sätts in i en ram som ger doktoranden en god överblick över både vad som ska äga rum och över vad som förväntas. Genomförandet håller därför hög kvalitet, och åtgärder för kvalitetsutveckling vidtas löpande.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat**Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt**

Bedömning med motivering: Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar intellektuell självständighet, och vetenskaplig redlighet/forskningsmässig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar. Doktoranden har också nått fördjupad insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används.

För att doktoranderna ska få förutsättningar att utveckla kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt på ett sätt som leder till intellektuell självständighet, vetenskaplig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar finns kravet på en genomarbetad forskningsplan som grund för antagningen. Vidare betonas i självvärderingen de obligatoriska kurserna, där bland annat moment som behandlar och examinerar doktorandernas förmåga att göra forskningsetiska bedömningar ingår. Man tar också upp att för varje enskilt projekt måste en avvägning göras om behovet av etisk prövning och i relation till varje publikation övervägs etiska ställningstaganden. De flesta avhandlingar är sammanläggningsavhandlingar. Genom peer-review får doktoranden tidigt

möta och förhålla sig till kommentarer från ett internationellt fält vilket utvecklar doktorandens självständighet och värderingsförmåga. Kopplingen mellan forskningen och det omgivande samhället är föremål för kontinuerliga diskussioner i seminarier och kurser. I relation till forskningsprocessen får doktoranden även överväga behovet av etiska prövningar. Sammantaget bedöms forskarutbildningen skapa tillräckliga möjligheter för att doktoranden ska nå detta examensmål.

Systematisk uppföljning görs av utbildningen för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande är av hög kvalitet och att doktoranderna uppnår målen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Framför allt beskrivs det systematiska uppföljningsarbetet i den processbild som presenteras i självvärderingen, som visar arbetet med den individuella studieplanen och det kontinuerliga uppföljningsarbetet. Självvärderingen betonar att institutionen har strategier för att hantera situationer där det verkar som om doktoranderna inte kommer att nå målen. Strategierna bygger främst på intensivare handledning eller speciella kurser. Utöver de prövningar som kursexaminationer, publiceringsarbete och eventuella etikprövningar innebär följs progressionen upp på samma sätt som övriga examensmål. Detta sker på ett övertygande sätt.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat

Sammanvägd bedömning av aspektområdet utformning, genomförande och resultat

Bedömning med motivering: Aspektområdet utformning, genomförande och resultat bedöms sammantaget vara tillfredsställande.

Sammantaget beskriver självvärderingen tydligt och systematiskt arbetet för att bryta ner de nationella mål och konkretisera dem i relation till forskarutbildningen för musikpedagogik. De lokala målen, kurserna, seminarieverksamheten samt strategier för konferenser och artikelskrivande ger sammantaget en övertygande bild av att doktoranden erbjuds tillräckliga förutsättningar för att nå examensmålen. Utbildningens innehåll är svårbedömt, eftersom den allmänna studieplanen är relativt generell och informationen om kursutbudet inte är särskilt detaljerad. Bedömargruppen anser ändå att modellen för genomförande och de resultat som har uppnåtts under senare år ger ett positivt intryck. Eftersom doktorandunderlaget är så litet finns det dock inte mycket empirisk bakgrund att uttala sig om. Forskarna har sammantaget en omfattande publicering av hög kvalitet, och har genom nära samarbeten utvecklat en utbildning som ligger nära doktoranden, som medför en bra struktur och som har god uppföljning. Trots detta är utbildningsmiljöns ringa storlek, och den sårbarhet detta innebär, en svaghet som lätt kan utvecklas till en brist för aspektområdet utformning, genomförande och resultat. Anledningen till det är att doktorandgruppen riskerar att bli för liten för att det ska gå att genomföra planerade aktiviteter som till exempel kurser. Det saknas också en grupp av doktorander som kan utvecklas tillsammans. Det faktum att bedömargruppen ändå anser att detta aspektområde är tillfredsställande bygger framför allt på att verksamheten genomgående är pedagogiskt genomtänkt och genomförd inom ramen för ett kollektivt lärande.

De uppgifter om genomströmning som finns tillgängliga ligger i linje med motsvarande utbildningar i övriga landet, och föranleder därför inga särskilda frågor utöver hur lärosätet arbetar generellt för att doktoranderna ska slutföra sina utbildningar inom den angivna tiden.

Som ett gott exempel vill bedömargruppen särskilt lyfta fram forskarutbildningsämnets arbete på det regionala planet, samt den starka nordiska och internationella förankringen.

Perspektiv**Arbetslivets perspektiv**

Bedömning med motivering: Utbildningen förbereder doktorander för ett föränderligt arbetsliv.

I självvärderingen beskrivs på ett bra sätt hur utbildningen förbereder doktoranderna för arbetslivet. Alla utexaminerade har enligt självvärderingen fått relevanta anställningar vid lärosäten eller hos andra huvudmän i olika delar av landet. Självvärderingen anger att responsmodellen och seminariemodellen i sig är arbetslivsförberedande, eftersom de utvecklar reflektions- och anpassningsförmågan. Det kan naturligtvis vara riktigt, men påståendet vilar på ett svagt underlag. När det gäller arbetslivsinriktningen är det troligtvis viktigare att doktoranderna har en deltidstjänst på institutionen (20 procent), som är direkt arbetslivsrelaterad då den bland annat är kopplad till musiklärarutbildningen. I självvärderingen beskrivs på ett bra sätt hur kontakterna med arbetslivet kan göras ännu tätare, och vilka åtgärder som kan vidtas för att utveckla kvaliteten även på detta område. Till exempel planerar man en fördjupad samverkan med regionens kommuner via forskarskolor riktade mot exempelvis kulturskola och grundskola. I självvärderingen lyfts också möjligheten att utveckla arbetslivsperspektivet genom ökad tyngd på entreprenörskap, till exempel genom samverkan med inkubatorn Go Business vid campus Piteå. Vidare redogör självvärderingen för hur tidigare doktorander systematiskt knyts till miljön på olika sätt. De deltar bland annat som opponenter vid granskningsseminarier, som biträdande handledare och som medlemmar i betygsnämnder.

Utbildningens utformning och genomförande följs systematiskt upp för att säkerställa att den är användbar och förbereder för arbetslivet. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Vart tredje år genomför universitetet en enkätundersökning riktad till alumner som disputerat. Samtliga forskarutbildningsämnen ingår i undersökningen, och resultaten kan vid behov ligga till grund för förbättringsåtgärder. Lärosätet har vidare identifierat ett behov av att utveckla mer konkreta strategier för att utvärdera i vilken grad utbildningen förbereder doktorander för ett föränderligt arbetsliv

Utbildningen är fokuserad på reflektion och akademisk produktion, vilket är viktigt framförallt för de doktorander som överväger en karriär inom universitetssektorn. Utbildningen är väl genomtänkt i detta avseende.

Sammantaget bedöms arbetslivets perspektiv vara tillfredsställande.

Perspektiv**Doktoranders perspektiv**

Bedömning med motivering: Utbildningen verkar inte för att doktoranderna tar en aktiv del i arbetet med att utveckla utbildningen och lärprocesser.

På ett individuellt plan får doktoranden inflytande över hur utbildningen utformas. Detta sker genom arbetet med den individuella studieplanen samt genom planeringen av kurser och andra aktiviteter kopplade till utbildningen och avhandlingsarbetet. Inflytandet främjas också av det nära samarbetet mellan medlemmarna i den lilla forskarutbildningsmiljön, och av det trygga och tillåtande samtalsklimat som skapats. Detta bidrar till att doktoranden är delaktiga i kollegiets kontinuerliga

Datum
2018-06-19Reg.nr
411-00367-16

diskussioner om och arbete med ämnets inriktning. Självvärderingen anger att doktoranden tillsammans med lektor, gästlektorer och ämnesföreträdare varit involverad i diskussioner kring inriktning på forskarutbildningsämnet, strategiarbete och upplägg av kurser. Däremot framgår det inte tydligt hur doktoranden fortlöpande involveras i att utvärdera kurser, seminarieverksamhet och liknande. Doktoranderna vid institutionen är formellt representerat i grupper, nämnder och organ som är relevanta för forskarutbildningen, vilket ger doktoranderna en övergripande möjlighet till insyn och delaktighet i beslutsprocesserna.

Doktoranden har tillgång till företagshälsovård, ergonomiskt anpassad arbetsplats och hjälpmedel som underlättar arbetet och motverkar överbelastning. Vad gäller den psykosociala arbetsmiljön ser bedömargruppen positivt på att det finns såväl doktorandombud som doktorandsektion vid lärosätet, samt att forskarutbildningsledarens kvalitets- och arbetsmiljöarbete innefattar kontakter med de enskilda doktoranderna. Doktoranderna har generellt en tydlig tillhörighet i forskningsmiljön, men eftersom det bara finns en doktorand finns det inte någon egentlig doktorandgrupp. Kontakt med andra doktorander bygger därmed på gränsöverskridande samverkan. Något som inte diskuteras i självvärderingen, och som är problematiskt i sammanhanget, är forskarutbildningsmiljöns begränsade volym. Den kan ge möjlighet till ett kollegialt förhållande mellan forskare och doktorand, men bedömargruppen vill framhålla att den ur ett doktorandperspektiv likväl är problematisk, och kan skapa en beroendesituation för den enskilda doktoranden. I självvärderingen problematiseras inte heller svårigheten till ett handledarbyte kopplat till en eventuell beroendesituation.

Utbildningen följs systematiskt upp för att säkerställa att doktorandinflytandet används i kvalitetssäkring och utveckling av utbildningen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

På en övergripande institutions- och lärosätetsnivå finns en organisation för kvalitetssäkringsarbete som tydliggör när och hur uppföljning ska ske samt hur doktorandernas intressen ska bevakas. Exempelvis genomförs årliga enkätundersökningar som doktorander, alumner och medarbetare får svara på. Resultaten återkopplas sedan till såväl medarbetare som ansvariga på olika nivåer. Att doktorandernas intressen och inflytande tas till vara i det övergripande arbetet synliggörs även genom att ett doktorandombud ingår i fakultetsnämndernas gemensamma forskarutbildningsgrupp, samt att en doktorandrepresentant finns med i institutionens ledningsgrupp. Dessutom finns en doktorandsektion som utser doktorandrepresentanter som bevakar doktorandernas intressen i lärosätets olika beslutsorgan. Doktoranderna är alltså formellt representerade i organ som är viktiga för forskarutbildningen, och doktoranders samt alumners synpunkter samlas in och återkopplas till verksamheten. Det framgår dock inte i självvärderingen hur man använder sig av dessa synpunkter i utvecklingsarbetet i forskarutbildningen i musikpedagogik. Det framgår inte heller om eller på vilket sätt kurser och seminarieverksamhet utvärderas och följs upp i forskarutbildningsmiljön. Däremot framgår det att gruppen har ett dialogiskt klimat, och att utbildningens doktorand är delaktig i de diskussioner som förs. Det finns med andra ord ett yttre system för att systematiskt hämta in och följa upp doktoranders synpunkter, för att ge doktorander delaktighet och insyn i relevanta grupper, nämnder och organ samt för att återkoppla till verksamheten på olika nivåer. Det finns också en inre struktur i forskarutbildningsmiljön där doktoranden görs delaktig. Däremot framstår kopplingen mellan den yttre och den inre strukturen som ett utvecklingsområde, så att doktorandernas kollektiva röst kan bli en tydligare del av även forskarutbildningsmiljöns inre arbete.

Datum
2018-06-19Reg.nr
411-00367-16

Utbildningen utmärker sig genom att genomförandemodellen grundar sig på medverkan, och enligt beskrivningen förutsätts medverkan i alla led. Lärosätet har också utformat utbildningen så att den lägger stor vikt vid utveckling genom dialog. En sådan modell gör det möjligt att bemöta svårigheter redan i ett tidigt stadium, och att genomföra adekvata åtgärder vid behov. Faktum att alla doktorander hittills har fullgjort sin utbildning inom utsatt tid kan ses som en indikation på att miljöns och handledningens fasta stöd och nära samverkan är fruktbar. Bedömargruppen vill dock framhålla vikten av ett vidgat kontaktnät för doktoranden, och vikten av en tillhörighet i en doktorandgrupp. Enligt självvärderingen hanteras detta genom att doktoranden erbjuds att delta i nätverk och seminarier med mera i andra miljöer.

Ett positivt exempel som bedömargruppen vill lyfta är lärosätets doktorandombud, som ska medverka till att lösa problematiska situationer på ett sätt som bevakar doktorandernas perspektiv. Bedömargruppen vill också lyfta seminariemodellen som ett gott exempel på hur man kan tillvarata doktorandperspektivet.

Även om utbildningen i musikpedagogik i sitt upplägg verkar ta doktorandernas perspektiv på allvar i många avseenden, menar bedömargruppen att en liten doktorandgrupp, eller som i det här fallet en ensam doktorand, riskerar att skapa utsatthet. Eftersom handledargruppen i dagsläget består av två individer, och eftersom forskarutbildningsmiljön vilar på ett fåtal personer, saknas dessutom en tillräcklig volym för att säkerställa långsiktig hållbarhet i utbildningens genomförande. Detta framställdes inte som ett problem vid intervjuerna, men bedömargruppen vill ändå påpeka att den lilla miljön i kombination med avsaknaden av konkreta planer för att komma tillrätta med situationen utgör en brist även för doktoranders perspektiv.

Sammantaget bedöms doktoranders perspektiv inte vara tillfredsställande.

Perspektiv

Jämställdhetsperspektiv

Bedömning med motivering: Ett jämställdhetsperspektiv är integrerat i utbildningens utformning och genomförande.

Enligt självvärderingen präglas lärosätet, från högsta ledningsnivå ner till enskilda forskarutbildningsämnen såsom musikpedagogik, av ett integrerat jämställdhetsperspektiv. Detta återspeglas till exempel i val av litteratur, teman för seminarier och gästföreläsare. Av redovisningen framgår att det systematiska arbetet med frågor om kön och genus är framgångsrikt, och att det förefaller vara under kontinuerlig utveckling. Enligt självvärderingen säkras ett jämställdhetsperspektiv vid anställningar och när man utser rekryteringsgrupper.

Sammantaget ses jämställdhetsperspektivet som väl inarbetat vid universitetet som helhet, och även vid forskarutbildningen i musikpedagogik.

Systematisk uppföljning görs för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande främjar jämställdhet. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Uppföljningar sker på lärosätetsnivå via statistik och styrmått. Den statistik som genereras grupperas efter kön där det är möjligt och redovisas i bland annat årsredovisningen. Tre gånger per år följer

Datum
2018-06-19Reg.nr
411-00367-16

universitetet upp styrmått, och även dessa grupperas efter kön där det är möjligt. I uppföljningen ingår att prefekt kommenterar avvikande styrmått, och ger förslag på åtgärder eller aktiviteter när avvikelserna är negativ.

På utbildningsnivå hänvisar självvärderingen till institutionens allmänna riktlinjer för jämställdhet. Självvärderingen beskriver också hur könsbalansen mellan anställda och doktorander sett ut sedan 2012, och beskrivningen visar att institutionens jämställdhetspraxis tillämpas i praktiken. Förutom detta beskrivs inte några specifika åtgärder annat än att utvecklingen under perioden har haft ett särskilt fokus på frågeställningar som rör jämställdhet. Enligt självvärderingen finns det därför grund för att säga att man uppnår målen i detta avseende.

Sammantaget bedöms jämställdhetsperspektivet vara tillfredsställande.

Aspektområde: Uppföljning, åtgärder och återkoppling**Sammanvägd bedömning av aspektområdet uppföljning, åtgärder och återkoppling**

Bedömning med motivering: Aspektområdet uppföljning, åtgärder och återkoppling bedöms sammantaget vara tillfredsställande.

Självvärderingen beskriver ett omfattande system för systematisk kompetensutveckling för handledare och lärare. Behov och åtgärder kartläggs och infogas i en individuell utvecklingsplan, där det ska framgå vad som ska utvecklas, hur utvecklingen ska ske, vilka resurser som krävs, när utvecklingen ska ske och när den ska avslutas. Självvärderingen beskriver också grundligt olika forum för regional medverkan, exempelvis innovativa forskarprojekt i lokalmiljön, något som bedömggruppen bedömer som mycket värdefullt och utvecklande. Den systematiska uppföljningen av kompetensen hos de beskrivna handledarkollegiet bedöms därför som god, och sammantaget bedöms kompetensen för de handledare som finns i miljön som god. I självvärderingen hänvisas till lärosätets övergripande system för kvalitetssäkringsarbete som tydliggör när och hur uppföljning ska ske samt hur doktorandernas intressen ska bevakas. Däremot är det inte tydligt hur resultaten används i kvalitetsarbetet för just forskarutbildningen i musikpedagogik. Självvärderingen refererar till utvärderingar och medarbetarsamtal kopplade till seminarieverksamheten, men det framgår inte helt tydligt hur man arbetar med uppföljning av forskarutbildningsmiljön.

Bedömggruppen vill särskilt lyfta fram utbildningens tyngdpunkt på olika former av interaktion som en viktig del för att nå utbildningens mål. Det innebär också att förutsättningarna för måluppfyllelse till stor del är beroende av relationen mellan doktorand och handledare. För att följa upp doktorandens arbete följs den individuella studieplanen upp varje termin och granskas av forskarutbildningsledaren. Det är särskilt lovligt att man lägger så stor vikt vid progressionsaspekten. Sammantaget bedöms uppföljningen av doktorandens måluppfyllelse vara till största delen tillräcklig, men den kan göras tydligare.

I självvärderingen redogörs vidare för hur tidigare doktorander systematiskt knyts till miljön på olika sätt. Till exempel deltar de som opponenter vid granskningsseminarier, som biträdande handledare och som medlemmar i betygsnämnder. Vart tredje år genomför universitetet en enkätundersökning som riktar sig till samtliga alumner som disputerat vid något av universitetets forskarutbildningsämnen. Resultaten kan vid behov ligga till grund för förbättringsåtgärder. Lärosätet har identifierat ett behov av att utveckla mer konkreta strategier för att utvärdera i vilken grad utbildningen förbereder doktoranden för ett föränderligt arbetsliv

Datum
2018-06-19Reg.nr
411-00367-16

När det gäller doktoranders perspektiv finns ett yttre system för att systematiskt hämta in och följa upp doktoranders synpunkter och för att ge doktoranderna delaktighet och insyn i grupper, nämnder och organ som är relevanta för forskarutbildningen. Systemet återkopplar också till verksamheten på olika nivåer. Det finns även en inre struktur i forskarutbildningsmiljön, där doktoranden görs delaktig. Däremot framstår kopplingen mellan den yttre och den inre strukturen som ett utvecklingsområde, där doktorandernas kollektiva röst tydligare kan göras till en del även av forskarutbildningsmiljöns inre arbete.

Jämställdhetsperspektivet följs upp på lärosätetsnivå via statistik och styrmått. Den statistik som genereras grupperas efter kön där det är möjligt och redovisas bland annat i årsredovisningen. Tre gånger per år följer universitetet upp styrmåtten. Det är inte lika tydligt hur detta hanteras specifikt för forskarutbildningen i musikpedagogik.

Samlat omdöme: Ifrågasatt kvalitet

Bedömning med motivering: Sammantaget visar underlagen att utbildningens kvalitet är ifrågasatt.

Bedömargruppen ser framför allt problem med att miljön är så liten, både när det gäller antalet handledare och antalet doktorander. Detta får konsekvenser för flera aspekter och perspektiv, och bedömargruppen kan inte heller se att lärosätet har en tydlig strategi för att få till en förändring. De styrkor som finns i miljön, bland annat den utvecklade seminariemodellen, bedöms inte kunna väga upp dessa brister.

Bedömargruppen anser att den minimala handledargruppen med en huvudhandledare och en biträdande handledare innebär en för stor sårbarhet för utbildningen och en utsatthet för doktoranden, trots att handledargruppens sammantagna kompetens är god och relevant för utbildningens innehåll. Utbildningen vilar tungt på extern kompetens, och lärosätet har inte på ett övertygande sätt kunna visa att man internt tar ansvar för den lilla miljön. Inte heller har man redogjort för några konkreta planer för hur detta ska utvecklas och stärkas framöver. Det finns en potential i samverkan med närliggande forskarutbildning, men i dagsläget framstår inte förutsättningarna för detta som tillräckligt övertygande.

Miljön kan ses som tillfredsställande i flera avseenden, till exempel den välutvecklade seminariekulturen. Forskarutbildningen försöker också hantera problematiken som kommer av den begränsade miljön, bland annat genom att samverka med andra både inom ämnet och mellan ämnen, såväl inom som utanför institutionen. Detta görs på ett fruktbart sätt, men bedömargruppen vill ändå understryka att den nuvarande situationen inte är hållbar. Detta gäller både bemanningen på handledarsidan och att utbildningen endast omfattar en doktorand. Även om miljön i stor utsträckning stöder sig på det aktiva nordiska nätverket för musikpedagogisk forskning, räcker detta inte för att ge doktoranden tillgång till ett dynamiskt doktorandkollektiv i den dagliga arbetsmiljön. Lärosätet måste också kunna säkerställa och ta ansvar för att forskarutbildningsmiljön kan fungera tillfredsställande oberoende av externa samarbetspartners.

Aspektområdet utformning, genomförande och resultat bedöms sammantaget vara tillfredsställande. Detta baseras framför allt på det tydliga och systematiska arbetet för att bryta ner de nationella målen, och konkretisera dem i relation till forskarutbildningen för musikpedagogik. De lokala målen, kurserna, seminarieverksamheten samt strategierna med konferenser och artikelskrivande ger

Datum
2018-06-19Reg.nr
411-00367-16

sammantaget en övertygande bild av att doktoranden erbjuds tillräckliga förutsättningar för att realisera målen för att nå måluppfyllelse. När det gäller den lilla miljön ser bedömargruppen att den kan få konsekvenser även för utformning, genomförande och resultat, genom att doktorandgruppen blir för liten för att lärosätet ska kunna genomföra planerade aktiviteter som exempelvis kurser. Forskningsmiljön har en relativt sett omfattande publicering, och har genom ett nära samarbete utvecklat en utbildning som ligger nära doktoranden och därmed medför en bra struktur.

Sammantaget bedöms forskarutbildningen i musikpedagogik vara utformad för att ge doktoranderna goda förutsättningar att möta ett föränderligt yrkesliv. Utbildningen fokuserar på reflektion och akademisk produktion. Detta är viktiga egenskaper för de doktorander som överväger en karriär inom universitetssektorn, och studierna är väl genomtänkta i detta avseende, men med en sårbar miljö och få doktorander är det möjligt att man måste tänka mindre traditionellt och mer mot musikpedagogikens möjligheter utöver vanlig musikutbildning. Exempel på detta skulle kunna vara festivalverksamhet, kulturindustri, terapi, samhällsverksamhet med mera.

När det gäller doktoranders perspektiv verkar forskarutbildningen i musikpedagogik ta detta på allvar i många avseenden. Det avspeglas bland annat i det genomtänkta upplägget av avhandlingsarbetet, där doktorandens utveckling är i fokus och där miljön samverkar för att driva utvecklingen framåt. Det som bidrar till att perspektivet ändå bedöms som bristande är återigen den lilla miljön, som innebär en risk för doktorandens utsatthet och beroendeställning vid en eventuell konflikt med handledaren. Den lilla miljön innebär också att det saknas en doktorandgrupp som kan delta i arbetet med att utveckla utbildningen. Detta kan inte vägas upp av de styrkor som finns i utbildningen.

Det finns ett antal universitetsgemensamma dokument som utgör stöd för medarbetare gällande jämställdhetsperspektivet. Uppföljningar sker med hjälp av statistik och styrmått, och den genererade statistiken grupperas efter kön där det är möjligt. I uppföljningen ingår att prefekterna kommenterar eventuella avvikelser och ger förslag på åtgärder. Man strävar efter jämställdhet vid nyanställning och perspektivet beaktas vid tillsättning av rekryteringsgrupper. I utbildningen beaktas perspektivet vid val av kurslitteratur, teman för seminarier och när man anlitar gästlärare. Sammantaget framstår jämställdhetsperspektivet vara väl tillgodosett, inte bara i formell mening utan också i den dagliga verksamheten.

Universitetet har ett övergripande system för kvalitetssäkringsarbete, som till exempel tydliggör när och hur uppföljning ska ske och som anger hur doktorandernas intressen ska bevakas. Självvärderingen refererar till utvärderingar och medarbetarsamtal kopplade till seminarieverksamheten, men det framgår inte helt tydligt hur man arbetar med uppföljning av annat än personal och doktorandens progression (som följs, utvärderas och hanteras mycket utförligt). Doktoranderna är formellt representerade i organ som är viktiga för forskarutbildningen, och doktoranders samt alumners synpunkter samlas in och återkopplas till verksamheten. Det framgår dock inte i självvärderingen hur man använder sig av dessa synpunkter för att utveckla forskarutbildningen i musikpedagogik. Det verkar finnas ett yttre system för att systematiskt hämta in och följa upp synpunkter, för att säkerställa doktorandernas delaktighet och insyn i grupper som är relevanta för forskarutbildningen samt för att återkoppla till verksamheten på olika nivåer. Det finns också en inre struktur i forskarutbildningsmiljön där doktoranden görs delaktig. Däremot framstår kopplingen mellan den yttre och den inre strukturen som ett utvecklingsområde, där doktorandernas kollektiva röst tydligare kan göras till en del även av forskarutbildningsmiljöns inre arbete.

Datum
2018-06-19

 Reg.nr
411-00367-16

Lärosäte Luleå tekniska universitet	Forskarutbildningsämne Pedagogik - licentiat- och doktorsexamen	ID-nr A-2016-10-4068
Aspektområde: Miljö, resurser och område Aspekt: Forskarutbildningsämne Bedömning med motivering: Avgränsningen av forskarutbildningsämnet och dess koppling till den vetenskapliga grunden och beprövad erfarenhet är välmotiverad och adekvat. Avgränsningen av forskarutbildningsämnet är välmotiverad och adekvat. Denna bedömning grundas på lärosätets beskrivning av forskarutbildningsämnet i bedömningsunderlagen, och på forskarutbildningsämnets anknytning till såväl vetenskaplig grund som beprövad erfarenhet. Forskarutbildningsämnet pedagogik inrättades vid Luleå tekniska universitet 1994. Totalt har 39 doktorer samt 8 licentiatier examinerats sedan dess. I den allmänna studieplanen för forskarutbildningen står det att "Pedagogik som vetenskapligt område fokuserar på människans sätt att mot bakgrund av de erfarenheter hon gör, förändra förståelsen av omvärlden samt hennes agerande i denna". Vidare avgränsas ämnet genom att man anger att den forskning som bedrivs har en inriktning mot olika lärprocesser i formella och icke-formella kontexter. De forskningsteman som kort redovisas berör framför allt olika områden inom de formella utbildningssystemen. Definitionen av ämnet överensstämmer med beskrivningen av ämnet i självvärderingen, och genomsyrar även de fyra individuella studieplaner som finns som underlag för bedömning. Djupet i forskarutbildningsämnet finns genom empiriskt inriktade studier av lärandeprocesser i praktiska utbildningssituationer, som har varit den dominerande forskningsinriktningen vid lärosätet. Forskarutbildningen i pedagogik är placerad vid institutionen för konst, kommunikation och lärande (KKL). Kopplingen till beprövad erfarenhet avser främst utbildningssektorn. En inriktning mot informellt lärande utanför skolkontexten nämns också i självvärderingen. När det gäller publiceringar och externa forskningsmedel som indikatorer på vetenskaplig kvalitet visar underlaget att forskarna i miljön är framgångsrika. Utifrån detta anser bedömaregruppen att avgränsningen av ämnet är adekvat med hänsyn till ämnets komplexitet och de forskningsinriktningar och kompetenser som finns vid institutionen. Forskarutbildningsämnets avgränsningar speglar forskningsmiljöns verksamhet, som rör "människans sätt att mot bakgrund av de erfarenheter hon gör, förändra förståelsen av omvärlden samt hennes agerande i denna". Detta studeras i "relation till villkor, innehåll, utfall, aktörer och kontexter inom varierande sociala arenor". Forskningen som bedrivs inom ämnet fokuserar framför allt på olika områden inom utbildningssystemen såsom övergripande utbildningsorganisation, pedagogiskt ledarskap, undervisning och lärande. Även om det finns exempel på studier som rör informella lärandekontexter är det främst formella lärandekontexter från förskola till högre utbildning som studeras. Forskningen visar på en viss bredd vad gäller vetenskapsteoretiska utgångspunkter och metoder.		
Aspektområde: Miljö, resurser och område Aspekt: Personal Bedömning med motivering: Antalet handledare och lärare och deras sammantagna kompetens är adekvat och står i proportion till utbildningens innehåll och genomförande.		

Datum
2018-06-19Reg.nr
411-00367-16

Vid lärosätet finns sex aktiva handledare som disputerat i pedagogik (en professor, tre docenter och två lektorer), samt ytterligare två handledare (entreprenörskap, innovation och filosofi). Fyra av handledarna är män och fyra är kvinnor. Av publiceringslistorna framgår att deras publiceringar finns inom ramen för den beskrivning av ämnet som anges såväl i den allmänna studieplanen som i självvärderingen. Utöver handledarna finns ytterligare nio forskare som disputerat i pedagogik, samt forskare inom närliggande områden. Enligt självvärderingen måste huvudhandledaren ha sin anställning vid lärosätet med 100 procent tjänstgöringsgrad. Det framkommer inte vilka resurser som finns för handledarnas egen forskning, men handledarresursen kan vid en nationell jämförelse betraktas som tillfredställande (127 timmar per år, vilket motsvarar 7,5 procent per år och doktorand). Personalen erbjuder handledarutbildning och det finns en långsiktig plan för att säkerställa handledarresurser. Självvärderingen beskriver att lektorerna uppmanas att så snart som möjligt efter disputationen gå det första steget (av två) i handledarutbildningen. Tid för detta avsätts i tjänsteplaneringen. Det är dock inte tydligt om denna uppmaning innebär att det är ett krav att handledarna ska ha genomgått forskarhandledarutbildning för att få handleda.

Handledarnas och lärarnas sammantagna kompetens bedöms som mycket god i förhållande till utbildningen. Handledarteamet sätts samman utifrån kompetens i förhållande till den enskilde doktorandens avhandlingsprojekt, och biträdande handledare kan komma från andra forskningsområden eller discipliner. Det borgar för att doktoranderna kan få ett handledarteam med bred och adekvat kompetens. Minst en handledare i teamet har förankring i forskarutbildningsämnet, är verksam i miljön, finns nära doktoranden och har flerårig erfarenhet av doktorandhandledning. Nydisputerade tas in i undervisningen i forskarutbildningskurserna och uppmanas att påbörja handledarutbildning. Lektorer blir erbjudna att vara biträdande handledare. På detta sätt skapas en god tillgång till potentiella handledare och lärare, och den problematik som identifieras i självvärderingen är snarast att det finns för få doktorander i förhållande till antalet handledare. Denna obalans har gjort det svårt för lektorer att befordras till docenter eller biträdande professorer, eftersom det är ett krav att de då ska ha handledarerfarenhet. Motsvarande krav finns för biträdande professorer som söker befordran till professor. Bedömargruppen menar att detta kan leda till en intressekonflikt där doktoranderna blir medel för lektoreernas meritering vilket medför en intern konkurrens. Denna problematik lyfts inte i självvärderingen.

När det gäller att följa samhällsutvecklingen nämns i självvärderingen främst hur forskare deltar i olika sammanhang, till exempel vid konferenser, seminarier och nätverk eller i nationella och internationella forskningsprojekt. Andra exempel är att forskarna anlitas som externa föreläsare eller har uppdrag inom akademien i egenskap av sakkunniga, betygsnämndsledamöter och liknande. Det finns dock inga uppgifter om hur forskarna aktivt följer samhällsutvecklingen, och fångar upp de behov av vetenskapligt grundade resultat som behövs för att förbättra eller förändra situationen för de samhällsmedborgare som är i fokus för den praktisknära forskningen.

Lärosätets handbok för utbildning på forskarnivå beskriver vad som gäller vid handledarbyte. Där framgår det att anhållan om handledarbyte ska göras på en särskild blankett. Handledarbyte har skett vid ett tillfälle, och enligt självvärderingen rekommenderas doktoranden att vända sig till prefekt eller utbildningsledare vid dessa tillfällen. Det är även möjligt att få stöd och hjälp via doktorandombuden, forskarutbildningsgruppens ordförande, doktorandsektionen, företagshälsovården och skyddsombudet. Det innebär att det finns många tänkbara personer som doktoranden kan vända sig till och som kan utgöra stöd i processen.

Datum
2018-06-19Reg.nr
411-00367-16

Handledarnas och lärares sammantagna kompetens och kompetensutveckling följs systematiskt upp i syfte att främja hög kvalitet i utbildningen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Systematisk uppföljning och kartläggning av kompetens och kompetensutvecklingsbehov sker genom medarbetarsamtal. Medarbetarsamtalen resulterar i att man upprättar individuella utvecklingsplaner, och att kartlägningsresultaten rapporteras vidare till ledningen på institutions- och lärosätetsnivå. Medarbetaren kan sedan med stöd av kartläggningen och utvecklingsplanen söka kompetensutvecklingstid från institutionen, vilket både visar att resultaten omsätts i åtgärder och att institutionen aktivt stöder personalens möjligheter till kompetensutveckling.

Enligt bedömargruppen finns ett mycket gott stöd för att stärka handledarnas vetenskapliga och pedagogiska kompetens. Till exempel finns möjlighet att inom ramen för tjänstefördelningen läsa handledarutbildning i två steg, där en rad viktiga områden behandlas (etik, regelverk och riktlinjer, genus och mångfald, lärandemål och individuella studieplaner samt relationen mellan handledare och doktorand). Detta gagnar både handledarkompetensen och doktorandernas trygghet. Vidare erbjuds workshops, seminarier, konferenser och ledarskapsutbildningar för att utveckla handledarnas kompetens.

Pedagogikämnets månatliga forskningsseminarier fungerar som rum för kollegialt lärande, där såväl forskningsfrågor som handledarfrågor behandlas. Dessutom finns ett institutionsövergripande handledarseminarium som träffas en gång per år. Kompetensutveckling sker även genom att handledare och övriga forskare bedriver egen forskning, och deltar aktivt i olika nätverk. De presenterar även sin forskning på konferenser både nationellt och internationellt - vilket sker regelbundet enligt publikationslistorna - samt deltar i mer populärvetenskapliga sammanhang.

Utifrån detta bedöms handledar- och lärarresurserna, samt de system och strategier som finns för utveckling och systematisk uppföljning, som mycket goda.

Aspektområde: Miljö, resurser och område**Aspekt: Forskarutbildningsmiljö**

Bedömning med motivering: Forskningen vid lärosätet har en sådan kvalitet och omfattning att utbildning på forskarnivå kan bedrivas på en hög vetenskaplig nivå, men goda utbildningsmässiga förutsättningar i övrigt saknas. Relevant samverkan sker med det omgivande samhället både nationellt och internationellt.

När det gäller forskningen visar underlaget att den håller en god kvalitet och att den vetenskapliga nivån är hög. Handledarna publicerar sig i internationella peer-reviewgranskade tidskrifter och lyckas väl med att få externa medel i konkurrens med andra forskare. Däremot bedöms forskarutbildningsmiljön vara problematisk. Problemen rör särskilt antalet doktorander i forskarutbildningen. Självvärderingen och de individuella studieplanerna beskriver att det finns fyra doktorander, men listan visar att det i själva verket endast är en doktorand som är aktiv i högre grad än 50 procent, vilket bedömargruppen ser som problematiskt. Av de övriga doktoranderna disputerade en i september, en är sjukskriven på deltid med en aktivitetsgrad som motsvarar knappt 30 procent och en har inte varit aktiv de senaste två åren. I självvärderingen nämns att det finns ytterligare en doktorand som var föräldraledig höstterminen 2016. Vid intervjuerna framkom att den doktoranden då var tillbaka i tjänst men har sin placering på annan ort än Luleå och därför inte är

Datum
2018-06-19Reg.nr
411-00367-16

delaktig i den dagliga forskarutbildningsmiljön. Enligt det underlag som granskningen grundas på har inga doktorander antagits åren 2015-2017. Eftersom de övriga bör vara i slutskedet av sin forskarutbildning finns en risk att samtliga blir klara innan nya hinner rekryteras. Vid intervjuerna framkom också att doktorandernas olika inriktningar i praktiken innebär att två av tre doktorander är knutna till andra miljöer än den egna forskarutbildningsmiljön, både avseende seminarier och kurser. Dessutom framkom att vissa aktiviteter genomförs på distans (till exempel handledning), vilket försvårar doktorandernas spontana utveckling av akademisk litteracitet. Enligt bedömargruppen är omfattningen för liten för att det ska gå att tala om en forskarutbildningsmiljö i egentlig mening. Det framstår som om det inte finns en gemensam miljö, eftersom de inte verkar sitta tillsammans eller ses i någon större utsträckning utöver de månatliga träffarna. Doktoranderna riskerar dessutom att sakna goda utbildningsmässiga förutsättningar avseende kurser och seminarier. Även om miljön tycks vara god när det gäller handledarnas forskningsaktiviteter kan detta inte ersätta en god forskarutbildningsmiljö med samverkan doktorander emellan.

Doktoranderna får rika möjligheter att diskutera forskningsfrågor i en rad seminarieverksamheter, både inom pedagogikämnet och i ämnesövergripande konstellationer vid olika lärosäten. Tillgången till olika kontaktytor är viktig för alla doktorander, liksom möjligheten att delta i och tillhöra olika sammanhang både i och utanför den egna forskningsmiljön. Enligt bedömargruppen är detta särskilt viktigt när doktorandgruppen är liten. Inom pedagogikämnet finns tre seminarieverksamheter med regelbundna träffar där doktoranderna deltar. Den första är det högre seminariet, som är öppet för alla anställda inom ämnet. Den andra seminarieverksamheten är RIDE-gruppens seminarier, där alla doktorander deltar tillsammans med seniora forskare. RIDE står för Relations, Identity and Diversity in Education. Den tredje seminarieverksamheten är de vetenskapsteoretiska samtalen vid institutionen för konst, kommunikation och lärande, som bjuder in internationella forskare och hålls ett par gånger per termin för doktorander och personal.

Doktoranderna deltar i tvärvetenskapliga doktorandseminarier, som anordnas i samverkan med angränsande forskarutbildningar på institutionen, de har också möjlighet att delta i seminarieverksamheten vid avdelningen för pedagogik, språk och ämnesdidaktik. Doktoranderna uppmuntras också till att delta vid nationella och internationella konferenser. Här finns en tydlig progressionstanke där doktoranderna tidigt lägger fram texter inom forskarutbildningsämnets miljö, sedan inom institutionen och slutligen presenterar sin forskning i större sammanhang. Den individuella studieplanen bekräftar självvärderingens uppgifter. Ytterligare möjligheter till samverkan finns i och med att doktoranderna kan läsa kurser även vid andra lärosäten, samt att de kan bygga nätverk genom de forsknings- eller utvecklingsprojekt de ingår i.

Forskningssamverkan finns med forskare inom hälsovetenskap, filosofi, arbetsvetenskap, musikpedagogik, entreprenörskap och innovation samt medie- och kommunikationsvetenskap. Hur denna samverkan ser ut för forskarutbildningen i pedagogik framgår inte av underlaget. Till exempel framgår det inte vilka kurser och seminarieserier som projekten är kopplade till. Intervjuerna gav en bild av individuella doktorandprojekt kopplade till handledarnas forskningsinriktningar, men inte av någon sammanhållen forskarutbildningsmiljö för doktoranderna där samtal om forskarutbildningsämnets avgränsning vid lärosätet kan diskuteras. Detta ser bedömargruppen som en brist.

Samverkan med det omgivande samhället är framträdande, och doktoranderna deltar i både nationella och internationella konferenser, seminarier och nätverk. Detta kan i viss mån göra att

Datum
2018-06-19Reg.nr
411-00367-16

doktoranderna får möjlighet att ingå i grupper med andra doktorander i andra ämnen, till exempel vid tvärvetenskapliga seminarier, och vid andra lärosäten.Handledare och övriga forskare samverkar med externa organisationer och nätverk vilket även kommer doktoranderna och utbildningen till godo. Det finns en plan att 2018 starta en forskarskola med 10-12 doktorander, varav 2-3 i pedagogik, genom extern finansiering från kommuner i Norrbotten. Detta initiativ ser bedömargruppen som angeläget och lovvärt. Vid intervjuerna framkom emellertid att detta projekt inte har realiserats ännu, och att finansieringen för nya doktorander bygger på att ämnet får 300 000 kronor för att anställa en doktorand. Resten måste finansieras med externa eller interna institutionsmedel för forskning. Det finns ingen plan för hur lärosätet på ett bättre sätt kan bidra till att stärka forskarutbildningsämnet ekonomiskt för att garantera att nya doktorander kommer att antas. Bedömargruppen konstaterar att variationen i forskningsinriktning är maximal, eftersom det finns lika många inriktningar som doktorander. Det verkar som om denna variation beror på det ekonomiska resurstilldelningssystemet, där de externa medel som kan komma till ämnet påverkar vilka områden som blir möjliga att beforska.

Forskarutbildningsmiljön följs systematiskt upp för att säkerställa hög kvalitet. Resultatet av uppföljningen omsätts vid behov i kvalitetsutvecklande åtgärder och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Ansvaret för den systematiska uppföljningen ligger på rektorn och prefekten, medan det är fakultetsnämndens ordförande som fastställer den allmänna studieplanen, bedömer tillgodoräknanden samt sköter validering och antagning. Rektor har utsett en grupp ur fakultetsnämnden som "ger stöd i beredning av ärenden som gäller strategi, uppföljning och utvärdering inom utbildning på forskarnivå". Såväl rektor som prefekt har, enligt lärosätets besluts- och delegationsordning, stort ansvar för att genomföra och kvalitetssäkra forskarutbildningen. Av intervjuerna framgår att det också finns ett formellt och kollegialt inflytande och ansvarstagande, bland annat genom ett formaliserat handledarkollegium som har beslutsansvar. Vid intervjun framkom inte tydligt hur ofta handledarna sammanträder och vilka ärenden som diskuteras då.

Forskarutbildningen och forskarutbildningsmiljön följs upp och utvärderas enligt en modell som bygger på indikatorerna extern finansieringsgrad, vetenskapliga publikationer, doktorsexamen och personalgruppens sammansättning. Varje år genomförs forskarutbildningarna en självvärdering som lämnas till fakultetsnämnden för granskning. Det finns även en handbok för forskarutbildning och kvalitetssystem som bidrar till att tydliggöra utbildningen. Sammansättningen av handledare återspeglar den inriktning ämnet har vid Luleå tekniska universitet, och det finns strategier för hur man ska garantera handledartillgången i ett längre perspektiv. Modellen bygger på att handledare meriterar sig genom att vara just handledare, vilket är problematiskt eftersom doktoranderna är få och det därmed blir närapå omöjligt att meritera sig för befördran.

Vidare genomförs enkätundersökningar varje år, riktade till alumner, doktorander och övriga medarbetare. Resultaten återkopplas till medarbetare och ansvariga på olika nivåer. Självvärderingen beskriver tydligt hur de olika nämnderna, grupperna och verksamhetsansvariga på såväl central nivå som på institutionsnivå ansvarar för att följa upp och återkoppla olika aspekter i kvalitetssäkringsarbetet. Man beskriver också hur kommunikationen mellan dessa sker. Att doktorandernas intressen och inflytande tas till vara synliggörs även genom att det ingår ett doktorandombud i fakultetsnämndens gemensamma forskarutbildningsgrupp, samt att utbildningsledaren och en doktorandrepresentant finns med i institutionens ledningsgrupp. Dessutom finns en doktorandsektion som utser doktorandrepresentanter som ska bevaka doktorandernas

intressen i lärosätets olika beslutsorgan. Med tanke på det lilla antalet doktorander är det dock tveksamt hur denna representation går till praktiskt, vilket inte heller framgår i underlagen.

En styrka i sammanhanget är den tydlighet som finns genom handboken för utbildning på forskarnivå, och genom lärosätets dokumenterade och synliggjorda riktlinjer, regler, arbetsgångar och rollbeskrivningar.

Bedömargruppen har dock inte funnit att lärosätet har strategier eller har vidtagit insatser för att åtgärda problematiken med få doktorander.

Aspektområde: Miljö, resurser och område**Sammanvägd bedömning av aspektområdet miljö, resurser och område**

Bedömning med motivering: Aspektområdet miljö, resurser och område bedöms inte vara tillfredsställande.

Avgränsningen av forskarutbildningsämnet är välmotiverad och adekvat. Forskarutbildningsämnets avgränsningar speglar forskningsmiljöns verksamhet, som rör "människans sätt att mot bakgrund av de erfarenheter hon gör, förändra förståelsen av omvärlden samt hennes agerande i denna". Detta studeras i "relation till villkor, innehåll, utfall, aktörer och kontexter inom varierande sociala arenor". Forskningen som bedrivs inom ämnet fokuserar framför allt på olika områden inom utbildningssystemen såsom övergripande utbildningsorganisation, pedagogiskt ledarskap, undervisning och lärande.

För aspekten forskarutbildningsmiljö bedöms antalet aktiva doktorander i miljön vara för litet för att det ska gå att säga att det utgör en forskarutbildningsmiljö i egentlig mening. Bedömargruppen har inte heller funnit att lärosätet har några strategier eller vidtagit insatser för att åtgärda denna problematik.

Doktoranderna får dock möjlighet att socialiseras in i en aktiv forskningsmiljö och successivt vidga sina kontaktytor och arenor för deltagande i olika vetenskapliga sammanhang.Handledarresurserna är goda och det finns medvetna och inarbetade system för såväl medarbetarnas kompetensutveckling som för systematiskt kvalitetsarbete, där doktorandernas intressen och synpunkter beaktas och bevakas.

Även om bedömargruppen kan se i underlaget att forskarutbildningen i pedagogik vid Luleå tekniska universitet uppvisar hög kvalitet i flera avseenden, finns det en uppenbar problematik som har med forskarutbildningens storlek att göra. Det saknas också formulerade strategier för att tillgodose att tillräckligt många doktorander kan antas till forskarutbildningen. Det går inte att tala om en forskarutbildningsmiljö i egentlig mening när det endast finns en doktorand på plats med normal aktivitetsgrad. Att bedriva forskarutbildning utifrån de förutsättningar som redovisas i självvärderingen uppfattar bedömargruppen som problematiskt även med tanke på det ekonomiska resurstilldelningssystemet, som innebär att lärosätet inte garanterar full finansiering till doktorander samt att inga doktorander kan antas utan extern finansiering. Bedömargruppen anser inte att det är realistiskt med externa medel i sådan omfattning att det kan garantera hela forskarutbildningsmiljöns volym av doktorander. Sammantaget innebär detta att forskarutbildningsmiljön och dess förutsättningar bedöms som bristande.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat

Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen kunskap och förståelse

Bedömning med motivering: Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar bred kunskap och förståelse både inom forskarutbildningsämnet och för vetenskaplig metodik inom forskarutbildningsämnet.

Upplägget i forskarutbildningen ger doktoranderna goda förutsättningar att utveckla bred kunskap och förståelse inom pedagogik och vetenskaplig metod. Enligt den allmänna studieplanen kan kursdelen av dessa poäng fördelas flexibelt, så att den omfattar 45-60 högskolepoäng för licentiatexamen respektive 90-120 högskolepoäng för doktorsexamen. Detta innebär att kursdelen är eller kan bli förhållandevis stor. Höga krav på kurspoäng innebär mindre tid för avhandlingsarbetet, vilket kan påverka doktorandernas möjligheter att bli klara inom utsatt tid. Samtidigt gör den flexibla fördelningen att det går att lägga in extra kurser som åtgärd om måluppfyllelsen brister på något område. Minst 30 högskolepoäng utgörs av obligatoriskt kursinnehåll. I självvärderingen specificeras inte kurserna eller poängfördelningen, utan endast de områden kurserna tillhör (pedagogik, vetenskapsteori, vetenskapliga metoder och etik). Av de individuella studieplanerna framgår att doktorander har gått eller planerar att gå följande kurser:

- pedagogik som vetenskap I-III
- lärande som vetenskap
- forskningsetik
- vetenskapsteori I-II
- kvalitativa metoder i empirisk forskning
- konstruktion och analys av enkäter
- perspektiv på praxisnära lärande
- deltagande forskning i praktik och teori
- multivariat statistik för samhällsvetenskaplig tillämpning
- kvalitativ och kvantitativ fältstudiemetodik, med flera.

Kurserna visar på såväl bredd som djup i forskarutbildningsämnet. Det framgår inte om kvantitativa studier (statistiska metoder, effektstudier och så vidare) också ingår i den bredd av metodkunskaper som ryms inom forskarutbildningen.

Intervjuerna gav inte någon tydlig bild av exakt vilka kurser som erbjuds och vad de innehåller, vilket kan förstås utifrån att kurserna inte kan ges så ofta. Öppenheten i skrivningarna om kursinnehåll gör att utbildningen i stor utsträckning kan utformas utifrån de enskilda doktorandernas behov. Samtidigt ställer detta mycket höga krav på att handledaren kontinuerligt gör underbyggda analyser av doktorandernas progression och behov i relation till examensmålen och avhandlingens inriktning. Att säkerställa att doktoranden uppnår bred kunskap blir de enskilda handledarnas ansvar, vilket enligt bedömargruppen bör problematiseras.

Svårigheten att se vilka kurser som är obligatoriska, tillsammans med det varierande antalet kurspoäng som kan räknas in i examen, gör det svårt för bedömargruppen att bedöma huruvida utbildningen säkerställer att doktoranderna visar bred kunskap och förståelse. Denna uppfattning stärktes under intervjuerna. Den figur i självvärderingen som visar hur forskarutbildningen är uppbyggd klargör på ett tydligt sätt hur avhandlingsdelen bidrar till att säkerställa att doktorandernas kunskap och förståelse utvecklas. Kurser och andra aktiviteter preciseras däremot inte på samma sätt. Hur kurserna bidrar till doktorandernas breda kunskap och förståelse av forskarutbildningsämnet, och hur detta examineras kontinuerligt inom utbildningens ram, beskrivs

inte. Doktoranderna uppmuntras att läsa kurser vid andra lärosäten, och de uppmuntras också att presentera sina projekt på olika nationella och internationella konferenser. Det lilla antalet doktorander innebär att det inte är rimligt att diskutera kursutbud i egentlig mening. Istället framstår det som om dessa delar av forskarutbildningen förlagts till forskarutbildningar vid andra lärosäten.

De uppgifter om genomströmning som finns tillgängliga ligger i linje med motsvarande forskarutbildningar i övriga landet, och föranleder därför inga särskilda frågor utöver hur lärosätet arbetar generellt för att doktoranderna ska slutföra sina utbildningar inom den angivna tiden.

Systematisk uppföljning görs av utbildningens utformning och genomförande i syfte att säkerställa måluppfyllelsen. Resultaten av uppföljning omsätts i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Kursvärderingar genomförs i alla kurser, via ett elektroniskt system. Detta är ett sätt att fånga upp att kurserna svarar mot doktorandernas behov, och de sammanställda resultaten ligger sedan till grund för fortsatt utveckling av kurserna. Doktorandernas synpunkter och eventuella förslag beaktas. Doktorandernas måluppfyllelse i övrigt följs upp bland annat med hjälp av avhandlingsseminarier och disputation, samt granskning och uppföljning av den individuella studieplanen. Planen revideras två gånger per år vilket gör att man följer doktorandernas progression regelbundet i relation till examensmål och lärandemål. Den individuella studieplanen beskriver vilka aktiviteter som de enskilda doktoranderna ska genomföra för att nå målen, och vad handledarens roll eller insats är. Doktoranderna och handledarna följer upp den tidigare planeringen, noterar eventuella avvikelser och föreslår åtgärder. På så sätt leder uppföljningen till att eventuella avvikelser eller förändrade förutsättningar fångas upp tidigt och hanteras snabbt. Exempel på åtgärder är att planen ändras eller att någon kurs eller aktivitet läggs in för att stödja utvecklingen, såsom mer handledning. På så sätt utgör arbetet med den individuella studieplanen ett verktyg både för dokumentation och uppföljning, och det bidrar även till att doktoranderna får förutsättningar att slutföra utbildningen i tid.

Något bedömagruppen noterade under intervjuerna var att den person som är ansvarig för att granska uppföljningen av de individuella studieplanerna inte är docent eller professor inom forskarutbildningsämnet, vilket kan begränsa möjligheten att bedöma det vetenskapliga innehållet. Genom avhandlingsseminarierna kan avhandlingsarbetets progression och kvalitet genomgå kollegial granskning utanför handledarteamet. Därför är seminarierna ytterst värdefulla tillfällen för doktoranderna för såväl avstämning som lärande. Den individuella studieplanen granskas av universitetsledningen för forskning samt av prefekten. Sedan fastställs den och återkopplas till doktoranden och handledarna.

Underlaget beskriver att de obligatoriska avhandlingsseminarierna är ett annat exempel på systematisk uppföljning. Bedömagruppen vill lyfta fram lärosätets modell för pedagogisk idé, som innebär en progression av kunskaper och färdigheter utifrån den så kallade självständighetstrappan. Självständighetstrappan innebär att den studerande utvecklas i tre steg: självständig student, deltagande aktör och självständig aktör. Detta är ett gott exempel på hur man kan beskriva hur progression ska genomsyra forskarutbildningen.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat

Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen färdighet och förmåga

Bedömning med motivering: Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar förmåga att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar samt såväl i nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet kan presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt. Doktoranderna visar också förutsättningar för att såväl inom forskning och utbildning, som i andra kvalificerade professionella sammanhang, bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande.

Utbildningens upplägg, där examensmålen inte bara kopplas till aktiviteter utan också bryts ner i kontextualiserade lärandemål, visar på ett tydligt sätt hur doktoranderna genom utbildningen utvecklar olika färdigheter och förmågor. Detta sker framför allt genom arbete kopplat till forskningsprocessen, publiceringsarbete, avhandlingsarbete, försvar samt deltagande och presentationer vid seminarier, konferenser och i populärvetenskapliga sammanhang. Doktorandernas färdighet och förmåga till självständighet stärks genom att de gradvis går från tydlig handledarstöttning mot en ökad grad av självständighet (presentationer, publikationer) samt från det lilla sammanhanget till det mer komplexa (presentationer, metod).

När det gäller utbildningens kursdel är det svårare att se hur den bidrar till utvecklingen. Det finns ingen tydlig beskrivning av hur kursdelarna bidrar till doktorandernas utveckling, utan man fokuserar istället på att aktiviteter som seminarier och konferenser bidrar till att bredda färdighet och förmåga.

Vid intervjun framkom att doktoranderna under utbildningen presenterar sin forskning nationellt och internationellt och att det finns tillgängliga medel för omkostnader för detta. Doktorandernas forskningsprojekt är kopplade till lärosätets verksamhet, vilket innebär att projekten dels får en nära koppling till hur andras lärande kan stödjas men också till utvecklingen av doktorandernas förmåga att bidra till samhällets utveckling.

Systematisk uppföljning görs av utbildningens kursdel för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande är av hög kvalitet och att doktoranderna uppnår målen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Uppföljningen består främst i de regelbundna uppföljningarna och revideringarna av den individuella studieplanen. Fokus ligger där på avhandlingsarbetet. I självvärderingen beskrivs dock hur uppföljning kan leda till att doktoranden uppmanas att läsa en specifik kurs eller delta i seminarier eller konferenser för att åtgärda eventuell brist i progressionen av måluppfyllelsen. Fokus, såsom det uttrycks i självvärderingen, handlar främst om att det är doktoranden som brister på något sätt och att det är doktoranden som förväntas, göra om eller göra mer, och inte på utveckling av utbildningen. Bedömargruppen menar att av forskarutbildningens upplägg bör granskas kritiskt, för att se på vilket sätt denna kan förändras för att öka måluppfyllelse. Intervjuerna bekräftade denna bild. Några åtgärder i form av revidering av kurser eller ändring av kursutbud framkom inte heller under intervjuerna. Bedömargruppen identifierar denna problematik som ett utvecklingsområde.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat

Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt

Bedömning med motivering: Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar intellektuell självständighet, och vetenskaplig redlighet/forskningsmässig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska

bedömningar. Doktoranden har också nått fördjupad insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används.

Självvärderingen beskriver på vilket sätt samtliga delar av forskarutbildningen bidrar till målpuppfyllelse av doktorandernas värderingsförmåga och förhållningssätt. Självständighet och redlighet examineras genom lärandemål i en etikkurs, samt under avhandlingsarbetets genomförande där doktoranden får ta ställning till etiska problem och göra alltmer självständiga val i forskningens syfte, frågeställningar, metodval, analys och resultatredovisning. Dock skulle beskrivningen av den delen kunna utvecklas. Doktorandernas värderingsförmåga och förhållningssätt till den egna forskningen, samt till forskningens möjligheter och begränsningar, utvecklas genom aktiviteter i samverkan med samhällsaktörer.

Systematisk uppföljning görs av utbildningen för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande är av hög kvalitet och att doktoranderna uppnår målen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Uppföljningen av kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt sker på motsvarande sätt som för de andra kunskapsformerna genom uppföljning av de individuella studieplanerna. Lärosätet exemplifierar åtgärder vid eventuell identifierad brist, vilket kan innebära ytterligare kurser inom ett specifikt område eller att doktoranden deltar i att skriva en etikprovning. Även i detta fall fokuserar självvärderingen på åtgärder för att stötta den enskilda doktoranden och inte på förändringar av själva utbildningen.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat

Sammanvägd bedömning av aspektområdet utformning, genomförande och resultat

Bedömning med motivering: Aspektområdet utformning, genomförande och resultat bedöms sammantaget vara tillfredsställande.

Det finns en tydlig struktur för hur man följer doktorandernas progression i handledning, avhandlingseminarier och i arbetet med den individuella studieplanen. Deltagande, presentation och respons vid seminarier och konferenser utgör en viktig del av utbildningen i syfte att uppnå examensmålen. Den aktiva seminariemiljö som finns, både i ämnet och på institutionen, är betydelsefull för utbildningens genomförande. Det är också betydelsefullt att doktoranderna får möjlighet att delta vid ett flertal konferenser. Det framgår inte av självvärderingen vilka medel eller vilket stöd doktoranderna får för detta, men vid intervjuerna framkom att medel finns. Examensmålen kontextualiseras i lärandemål och kopplas till aktiviteter där dessa kunskaper och förmågor utvecklas och bedöms, främst avseende avhandlingsdelen. Det innebär att det finns en progression där man går från tydlig stöttning mot en ökad grad av självständighet och från enklare sammanhang till mer komplexa. Upplägget fokuserar snarare på process än på innehåll och moment i kurser, vilket bidrar till att kursdelen i utbildningen inte framträder så tydligt att det fullt ut går att bedöma hur kurserna bidrar till målpuppfyllelsen.

Forskarutbildningen bygger på en systematisk modell med tre granskningstillfällen. Doktorandernas progression och kvaliteten på deras arbete säkras genom dessa granskningar, seminarier och kursaktiviteter, samt inte minst genom handledning. Självvärderingen hänvisar till den individuella studieplanen som ett viktigt verktyg för uppföljning och kvalitetssäkring av enskilda doktoranders utveckling och progression. Det framkommer att de sju doktorander som blev färdiga under 2012

examinerades inom den angivna tiden, vilket bedömargruppen ser positivt på. Samtidigt menar bedömargruppen att det är problematiskt att den systematiska uppföljningen främst riktas mot doktorandens prestationer, utan att relatera prestationerna till de utvecklingsmöjligheter som forskarutbildningen erbjuder eller till eventuella förändringar som skulle kunna undanröja vissa svårigheter.

Kursvärderingar genomförs i alla kurser, via ett elektroniskt system och resultaten ligger till grund för fortsatt utveckling av kurserna.

Lärosätets ambitioner att med snäva ekonomiska ramar skapa samarbetsformer för att ge doktoranderna ett bredare kursutbud ser bedömargruppen som en styrka, eftersom det även innebär att doktoranderna får naturliga samarbetspartner vid andra lärosäten. Att skapa en gemensam doktorandmiljö för lärosätets doktorander ser vi som en utmaning då de idag har få beröringspunkter. Utöver dessa kommentarer finner vi forskarutbildningens utformning, genomförande och resultat tillfredsställande.

Perspektiv

Arbetslivets perspektiv

Bedömning med motivering: Utbildningen förbereder doktorander för ett föränderligt arbetsliv.

I såväl självvärderingen som i den allmänna studieplanen behandlas arbetslivsperspektivet främst så att utbildningens innehåll, inriktning och utformning relateras till den akademiska karriären.

Forskarutbildningen i pedagogik beskrivs som förberedande och meriterande för ett yrkesliv som självständig forskare inom akademien, alternativt inom statlig, kommunal eller fristående verksamhet. De flesta disputerade stannar dock inom akademien. De strategier som beskrivs för att säkerställa en förberedelse för doktorandernas framtida yrkesliv är fördjupningen inom det egna forskningsområdet, presentation av forskningen inom akademien såväl nationellt som internationellt samt ett aktivt deltagande på konferenser. Strategierna fokuserar i hög grad på en karriär inom akademien, medan strategier för ett yrkesliv utanför akademien inte synliggörs om doktoranderna inte till exempel är externfinansierade av en annan aktör (exempelvis skolhuvudman).

Praxis är att doktoranderna under sin forskarutbildning har institutionstjänstgöring om 20 procent, som främst innebär undervisning och handledning på grundnivå och avancerad nivå. Innehållet i institutionstjänstgöringen ger viktiga meriter inför yrkeslivet i akademien, men också inför anställning inom andra utbildningsorganisationer. Tjänstgöringen planeras även i förhållande till doktorandernas tänkta karriärväg. I de fall doktoranden är kommundoktorand, med anställning i en kommun, sker tjänstgöringen inom den kommunala verksamheten. Det är oklart hur återkopplingen till doktorandens egen utveckling som utbildare ser ut, och hur den bidrar till doktorandens forskarutbildning.

Enligt den individuella studieplanen ska en karriärplanering göras, och karriärplaneringen ska sedan föras in under en särskild punkt i dokumentet. Karriärplaneringen placerar forskarutbildningen i ett framtidsperspektiv och knyter därmed utbildningen närmare arbetslivet, oavsett om det förlägs inom akademien eller utanför. I karriärplaneringen får även undervisning eller andra uppgifter inom institutionstjänstgöringens ram plats på ett adekvat sätt. Vissa av de granskade individuella studieplanerna saknar helt uppgifter om karriärplanering, och vissa anger främst vad doktoranderna arbetar med under institutionstjänstgöringen.

Självvärderingen beskriver att forskarutbildningen i pedagogik tränar en mängd generiska förmågor som är användbara för det kommande arbetslivet, men det lyfts inte fram vilka dessa förmågor är och hur de i så fall tränas. Lärosätet pekar på att man behöver utveckla valet av konkreta strategier för utvärdering och systematisk uppföljning av utbildningens utformning och genomförande, för att säkerställa att utbildningen är användbar och förbereder för ett föränderligt arbetsliv. Som ett led i detta avser man fördjupa samverkan med regionens kommuner och näringsliv, men dessa planer hade vid utvärderingen inte konkretiserats ännu. Dock ser bedömargruppen detta som ett angeläget initiativ.

I självvärderingen beskrivs att ansvariga för forskarutbildningen deltar i seminarier på lärosätet, deltar i forskarkonferenser samt ingår i både nationella och internationella nätverk. Externa representanter finns med i fakultetsnämnden och bidrar med ett arbetslivsperspektiv där. Flera organisationer och nätverk sägs också bidra med ett arbetslivsperspektiv, men hur de bidrar och vad de tillför synliggörs inte.

Lärosätet tar i stor utsträckning till vara på sina alumner. Redan under forskarutbildningen erbjuds doktoranderna handledarutbildning, vilket är en målmedveten strategi för att säkra handledarresurser. Genomgången handledarutbildning är även en lönefordel vid anställning. De individuella studieplanerna visar att doktoranderna genomgår högskolepedagogiska utbildningar i hög grad. Alumnerna medverkar i forskarutbildningskurser, fungerar som huvudhandledare eller biträdande handledare samt skriver forskningsansökningar och arbetar i forskningsprojekt med doktorander. Alumnerna engageras även som läsare av avhandlingstexter och som medlemmar i betygsnämnder vid disputationer.

Utbildningens utformning och genomförande följs systematiskt upp för att säkerställa att den är användbar och förbereder för arbetslivet. Det är dock inte tydligt hur resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och om återkoppling sker till relevanta intressenter.

Den enkät som ställs till alumner vart tredje år anges bidra till utvecklingen av forskarutbildningarnas innehåll och utformning, men det framkommer inte på vilket sätt detta sker för just forskarutbildningsämnet pedagogik. Självvärderingen synliggör inte heller hur alumnernas erfarenhet av arbetslivet påverkar utbildningen.

Utifrån underlaget är det oklart hur arbetslivsperspektivet följs upp systematiskt och om uppföljningarna leder till relevanta åtgärder som stärker arbetslivsperspektivet. Det är också oklart hur återkoppling sker till relevanta intressenter. Eftersom det just nu finns ett så litet antal doktorander utvecklades inte detta under intervjun.

Bedömargruppen vill lyfta fram lärosätets arbete med alumner som ett mycket gott exempel på hur före detta doktoranders erfarenheter kan bidra till att stärka kvaliteten i utbildningen.

Att arbeta med ett utomakademiskt perspektiv i doktorandernas karriärplanering och forskning ser vi också som ett utvecklingsområde.

Sammantaget bedöms arbetslivets perspektiv vara tillfredsställande.

Perspektiv

Doktoranders perspektiv

Bedömning med motivering: Utbildningen verkar för att doktoranderna tar en aktiv del i arbetet med att utveckla utbildningen och läroprocesser.

Forskarutbildningens obligatoriska kurser omfattar endast 30 högskolepoäng, vilket ger relativt stor frihet för doktoranderna att välja kurser utifrån behov och intresseområde. Det är också möjligt att tillgodoräkna sig forskarutbildningskurser från andra lärosäten. Detta ger doktoranderna möjlighet att i samråd med handledare påverka och utforma utbildningens upplägg och innehåll. Det bedömggruppen däremot ser som problematiskt är att det är svårt att låta doktoranderna vara med och utveckla forskarutbildningen och dess läroprocesser med endast en närvarande doktorand med normal aktivitet. Denna bild förstärktes vid intervjuerna, och bedömggruppen anser att det blir svårt för en ensam doktorand att medverka i de organ som ansvarar för utbildningen.

Det finns riktlinjer och rutiner både centralt och på institutionsnivå för att möjliggöra doktoranders inflytande och delaktighet. Doktorandernas inflytande över arbetet med att utveckla utbildningen och läroprocesserna synliggörs genom kursvärderingar, som sedan ligger till grund för kursutvecklingsarbetet. De ligger också till grund för utvecklingsarbetet centralt och lokalt. Även alumnens synpunkter tas till vara genom enkätundersökningar, men också genom att de på flera sätt är verksamma inom forskarutbildningen. Doktorandgruppens återkommande möten med utbildningsledaren är också ett forum för att inhämta doktorandernas synpunkter och för att återkoppla tillbaka till doktorandgruppen. Doktoranderna är även formellt representerade i institutionens ledningsgrupp, som behandlar strategier för och uppföljning av forskarutbildningen. De är även representerade i fakultetsnämnden och genom doktorandsektionen, och har därmed inflytande över de beslutsprocesser som rör forskarutbildningen.

En förutsättning för att doktoranderna ska kunna tillgodogöra sig de möjligheter till lärande och deltagande som erbjuds är att deras arbetssituation samt fysiska och psykosociala arbetsmiljö är tillfredsställande. En god arbetssituation och arbetsmiljö möjliggör också att doktoranderna kan ägna nödvändig tid och fokus åt avhandlingsarbetet. Doktoranderna har tillgång till företagshälsovård, en ergonomiskt anpassad arbetsplats och hjälpmedel som underlättar arbetet och motverkar överbelastning. Detta visar att institutionen bevakar doktorandernas intressen och arbetar för en god arbetsmiljö. Minst en gång per år ordnar utbildningsledaren möten med doktorandgruppen, där arbetsmiljö och förbättringsåtgärder diskuteras. Återkoppling sker till ledningsgruppen och ämnesföreträdarna. Att känna tillhörighet och ha en hemvist är viktigt för såväl den psykosociala situationen som för det aktiva deltagandet i utbildningen. Bedömggruppen ser därför positivt på att det utöver tillhörigheten i forskningsmiljön sker arrangemang för att stärka grupptillhörigheten och gemenskapen i doktorandgruppen, både i institutionens regi och av doktorandsektionen. Ett exempel på att resultat från utvärderingar omsätts i handling är det utvecklingsarbete som pågår för att komma tillrätta med sjukskrivningar bland doktoranderna.

Genom att doktorandgruppen är formellt representerad i relevanta grupper, nämnder och organ har doktoranderna möjlighet till insyn och delaktighet i beslutsprocesserna. Ytterligare ett exempel på att det på en övergripande nivå finns goda strukturer för att tillvarata doktorandernas intressen är att det finns ett särskilt doktorandombud som kan fungera som stöd och oberoende samtalspartner i doktorandärenden. Arbetet med att verka för att doktorander ska kunna ta aktiv del i och ha inflytande över utbildningen är väl upplagt. Däremot ser bedömggruppen att det är en utmaning att realisera deltagandet och inflytandet när antalet doktorander är så litet.

Utbildningen följs systematiskt upp för att säkerställa att doktorandinflytandet används i kvalitetssäkring och utveckling av utbildningen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Det finns rutiner och system för att bevaka doktorandernas intressen, bland annat för att säkerställa ett aktivt deltagande i utbildningens utveckling men också i beslutsprocesserna. Doktorandernas synpunkter inhämtas, sammanställs och återkopplas till ledning, utbildningsansvariga och ämnesansvariga, och synpunkterna utgör grund för utvecklingsarbete på olika områden. Särskilt när det gäller arbetsmiljöaspekter sker både förebyggande och avhjälpande insatser för att motverka ohälsa och bidra till en god fysisk och psykosocial arbetsmiljö.

Eftersom det finns rutiner, system och instanser för att tillvarata doktorandernas intressen och synpunkter, och eftersom det finns en tydlig ansvarsfördelning och arbetsgång för sammanställning och återkoppling, bedöms arbetet bedrivs på ett tillfredsställande sätt. Det är inte helt tydligt hur doktorandenkäterna rent konkret bidrar till utbildningens utvecklingsarbete i forskarutbildningsämnet. En styrka är dock att det finns doktorandombud på lärosätet som kan fungera som oberoende stöd i doktorandärenden.

Generellt visar självvärderingen att doktorandernas intressen tas till vara och att doktorandernas behov och situation synliggörs i de olika aspektområdena. Det finns en beredskap för att fånga upp och hantera avvikelser och fördröjningar av olika slag, vilket innebär en trygghet för doktoranden och bidrar till att skapa förutsättningar för att fullgöra utbildningen inom tidsramarna. De doktorander som disputerat de senaste åren har alla fullgjort utbildningen inom avsatt tid, vilket är en indikation på att detta arbete fungerar tillfredsställande. Att forskarutbildningen har få doktorander har redan berörts under flera aspekter eftersom det innebär en svaghet och sårbarhet som påverkar doktorandernas möjligheter och forskarutbildningsmiljö. Ur ett doktorandperspektiv är det problematiskt om doktoranderna riskerar att få för lite kontakt med andra doktorander, och om svårigheter att ge kurser tillräckligt ofta påverkar doktorandernas möjligheter att planera och genomföra utbildningen. Bedömargruppen noterar att det med nuvarande förutsättningar inte finns någon aktiv forskarutbildningsmiljö inom forskarutbildningen i pedagogik, trots att det uppenbarligen finns en vilja och ambition att vidga doktorandernas kontakter genom samverkan i olika former och genom tvärvetenskapliga doktorandseminarier. Däremot finns det en forskningsmiljö som är aktiv, med seniora forskare som erhåller externa medel och publicerar sig internationellt. Intervjuerna stärker denna uppfattning.

De styrkor bedömargruppen identifierat är de strukturer för doktorandinflytande som finns på central nivå, där doktoranderna får möjlighet att påverka forskarutbildningen på olika nivåer. Doktorandernas möjligheter att påverka i just forskarutbildningsämnet pedagogik begränsas dock av att det endast finns en doktorand med normal aktivitetsgrad på plats i Luleå som kan representera ämnet.

Sammantaget bedöms doktoranders perspektiv vara tillfredsställande.

Perspektiv**Jämställdhetsperspektiv**

Bedömning med motivering: Ett jämställdhetsperspektiv är integrerat i utbildningens utformning och genomförande.

Lärosätet i stort har en utvecklad medvetenhet om jämställdhet, och inom forskarutbildningen i pedagogik finns ungefär lika många kvinnor som män oavsett nivå och roll. Kurslitteraturen representerar forskning av både kvinnor och män. Dessutom finns en särskild policy, Lika rättigheter och möjligheter, för att motverka diskriminering. Hur denna policy påverkar jämställdhet inom utbildningen - till exempel examination, kursers utformning och genomförande med mera - är dock oklart, sannolikt på grund av att kurserna inte ges kontinuerligt. Självvärderingen anger att det finns en medvetenhet om och strävan att beakta jämställdhetsperspektivet när det gäller kurslitteratur och litteratur som diskuteras vid seminarier. Detsamma gäller när gästföreläsare ska anlitas.

Systematisk uppföljning görs för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande främjar jämställdhet. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

I självvärderingen hänvisas till den årliga kompetensförsörjningsplanen för uppföljning av jämställdhetsperspektivet. Statistik och styrmått som är gemensamma för hela universitetet används för att analysera jämställdheten, och när det uppstår indikationer på avvikelser vidtas åtgärder som prefekten beslutar om.

Könsfördelningen bland handledarna och doktoranderna i forskarutbildningsämnet pedagogik är jämn. Det finns dessutom forskare i gruppen som har jämställdhet som fokus för sin forskning, vilket bedömargruppen ser som en styrka.

Sammantaget bedöms jämställdhetsperspektivet vara tillfredsställande.

Aspektområde: Uppföljning, åtgärder och återkoppling**Sammanvägd bedömning av aspektområdet uppföljning, åtgärder och återkoppling**

Bedömning med motivering: Aspektområdet uppföljning, åtgärder och återkoppling bedöms sammantaget vara tillfredsställande.

Den största problematik som bedömargruppen identifierat, och som också påverkar möjligheterna till systematisk uppföljning, är antalet doktorander och deras aktivitetsgrad. Även om bedömargruppen ser att det finns en mycket god struktur för utbildningens kursdel och seminarieverksamhet gör antalet och aktivitetsgraden att det blir svårt med kontinuerligt genomförande, uppföljning, återkoppling och representation.

Forskarutbildningen bygger på en systematisk modell där avhandlingsarbetet granskas vid tre tillfällen. Doktorandernas progression och kvaliteten på deras arbete säkras genom granskningar av avhandlingsarbetet, seminarier och kursaktiviteter samt inte minst genom handledning. Självvärderingen hänvisar till den individuella studieplanen, som är ett viktigt verktyg för uppföljning och kvalitetssäkring av de enskilda doktorandernas utveckling och progression. Kursvärderingar genomförs centralt vid lärosätet, men eftersom doktoranderna i pedagogik i stor utsträckning deltar i forskarutbildningskurser vid andra lärosäten är det kursansvariga vid dessa lärosäten som i stor utsträckning utvärderar kursdelen. Examinator godkänner tillgodoräkningen av kurser som examinerats vid andra lärosäten.

Det finns många styrkor med den nuvarande forskarutbildningen i pedagogik. En är till exempel uppföljningen, som visar att de doktorander som examinerats under senare år genomfört utbildningen inom angiven tid. Doktoranderna är dessutom anställningsbara. Utifrån underlaget är det i övrigt oklart hur arbetslivsperspektivet systematiskt följs upp, och om uppföljningarna leder till relevanta åtgärder. Det är även oklart hur återkoppling till relevanta intressenter går till. Eftersom antalet doktorander är så litet för närvarande, och två av tre redan har en anställning, utvecklades inte detta under intervjun.

Det finns rutiner och system för att bevaka doktorandernas intressen, bland annat för att säkerställa ett aktivt deltagande i utbildningens utveckling och beslutsprocesser. Doktorandernas synpunkter hämtas in, sammanställs och återkopplas till ledning, utbildningsansvariga och ämnesansvariga. Synpunkterna ligger sedan till grund för utvecklingsarbete på olika områden. Särskilt när det gäller arbetsmiljö sker aktiva insatser för att motverka ohälsa och för att bidra till en god fysisk och psykosocial arbetsmiljö. Insatserna är både förebyggande och avhjälpande. Dock är det svårt att tillämpa detta systematiskt med så få aktiva doktorander. Arbetet bedöms bedrivas på ett bra sätt eftersom det finns rutiner, system och instanser för att tillvarata doktorandernas intressen och synpunkter, och eftersom det finns en tydlig ansvarsfördelning och arbetsgång för att sammanställa och återkoppla synpunkter. Bedömargruppen har dock noterat att den psykosociala miljön kan behöva utvecklas, med tanke på sjukskrivningar bland doktoranderna.

I självvärderingen hänvisas till den årliga kompetensförsörjningsplanen för uppföljning av jämställdhetsperspektivet. Statistik och styrmått som är gemensamma för hela universitetet används för att analysera jämställdheten. När det uppstår indikationer på avvikelser vidtas åtgärder som prefekten beslutar om.

Lärosätet har rutiner och strukturer på central nivå för utvärdera och följa upp forskarutbildningen, vilket bedömargruppen ser som en styrka. Ett problem som bedömargruppen identifierar är att doktoranderna i pedagogik till stor del deltar i kursverksamhet vid andra lärosätens forskarutbildningar. Det innebär att det är dessa lärosätens kvalitetssäkring som tar del av doktorandernas synpunkter istället för Luleå tekniska universitet. Bedömargruppen har dock inte funnit att lärosätet har några strategier eller vidtagit insatser för att åtgärda problematiken med få doktorander.

Samlat omdöme: Ifrågasatt kvalitet

Bedömning med motivering: Sammantaget visar underlagen att utbildningens kvalitet är ifrågasatt.

Avgränsningen av forskarutbildningsämnet i pedagogik vid Luleå tekniska universitet är välmotiverad och adekvat. Sammantaget bedöms både personalresurserna och uppföljningen av personalens kompetens vara tillräckliga. Doktoranderna får möjlighet att socialiseras in i en aktiv forskningsmiljö och successivt vidga sina kontaktytor och arenor för att delta i olika vetenskapliga sammanhang. Handledarresurserna är goda, och det finns medvetna och inarbetade system för såväl medarbetarnas kompetensutveckling som för systematiskt kvalitetsarbete där doktorandernas intressen och synpunkter beaktas och bevakas. Även om bedömargruppen kan konstatera att forskarutbildningen uppvisar hög kvalitet när det gäller flertalet aspekter, finns det en uppenbar problematik kring forskarutbildningens omfattning och aktivitetsgrad. Det går inte att tala om en forskarutbildningsmiljö i egentlig mening när det endast finns en doktorand med normal aktivitetsgrad som bedriver sin utbildning på plats i Luleå. Individens behov vid skilda tidpunkter, tillsammans med

kursdelens flexibilitet, tycks indikera att det är individuella forskarutbildningar som genomförs snarare än en gemensam. Något som stärker denna bild är att de fem före detta doktorander som nu arbetar vid lärosätet har helt olika teman för sina avhandlingar. Vilka kurser som faktiskt ges och när framgår inte, och kurserna kan rimligtvis inte skapa en gemensam miljö eftersom de ges för sällan. Alltså är både kursutbudet och möjligheterna att diskutera det egna avhandlingsarbetet med andra doktorander i vardagen begränsade. Att bedriva forskarutbildning med en så liten volym framstår som problematiskt inte bara utifrån kvalitetsaspekter (till exempel möjligheten att erbjudas kurser vid lärosätet) utan även ur ett ekonomiskt perspektiv. Intervjuerna visade att det inte finns någon tydlig garanti från lärosätets sida att utlysa doktorandanställningar i forskarutbildningsämnet. Eventuellt finns möjligheter att anställa doktorander om kringliggande kommuner finansierar tjänsterna till 50 procent, men inga beslut eller avtal kunde presenteras vid intervjuerna.

Det finns en tydlig struktur kring hur doktorandernas progression följs i handledningen, vid avhandlingsseminarier och i arbetet med den individuella studieplanen. För avhandlingsdelen kontextualiseras examensmålen i lärandemål, och kopplas till aktiviteter där dessa kunskaper och förmågor utvecklas och bedöms. Detta innebär en progression där man går från tydlig stöttning mot ökad grad av självständighet och från mindre eller enklare sammanhang till mer komplexa. Samtidigt kan bedömargruppen konstatera att kursdelen i utbildningen inte framträder så tydligt att det går att bedöma dess kvalitet. Forskarutbildningen bygger på en modell med tre granskningstillfällen. Doktorandernas progression och kvaliteten på deras arbete säkras genom dessa granskningar, genom seminarier och kursaktiviteter samt inte minst genom handledning. Forskarutbildningen hänvisar till den individuella studieplanen som ett viktigt verktyg för uppföljning och kvalitetssäkring av de enskilda doktorandernas utveckling och progression.

I såväl självvärderingen som i den allmänna studieplanen behandlas arbetslivsperspektivet främst så att utbildningens innehåll, inriktning och utformning relateras till den akademiska karriären. Forskarutbildningen i pedagogik beskrivs som förberedande och meriterande för ett yrkesliv som självständig forskare inom akademi, alternativt inom statlig, kommunal eller fristående verksamhet. De flesta av de disputerade stannar inom akademien, medan några få arbetar utanför. De strategier som beskrivs för att säkerställa doktorandernas kompetens för att hantera ett framtida yrkesliv är fördjupningen inom det egna forskningsområdet, presentation av forskningen inom akademien såväl nationellt som internationellt samt ett aktivt deltagande på konferenser. Strategierna fokuserar i hög grad på en karriär inom akademien, medan strategier för ett yrkesliv utanför akademien inte synliggörs.

Eftersom det finns rutiner, system och instanser för att tillvarata doktorandernas intressen och synpunkter, och eftersom det finns en tydlig ansvarsfördelning och arbetsgång för sammanställning och återkoppling, bedöms arbetet bedrivas på ett tillfredställande sätt. Generellt visar självvärderingen att doktorandernas intressen tas till vara, och att doktorandernas behov och utvecklingsmöjligheter synliggörs. Att de doktorander som disputerat de senaste åren alla har fullgjort utbildningen inom angiven tid är en indikation på att utbildningens upplägg och strukturerna för uppföljning fungerar väl.

På lärosätetsnivå finns jämställdhetsperspektivet integrerat i styrande dokument, och som stöd för arbetet finns bland annat checklistor och interna utbildningar. För uppföljning används statistik och styrmått som följs upp tre gånger per år. Överlag ger självvärderingen en bild av att perspektivet finns inarbetat på olika nivåer, men det är inte lika tydligt vad arbetet gett för effekter i utbildningen. De

exempel som lyfts gäller till exempel jämn könsfördelning vid tillsättning av betygsnämnd med mera, eller medvetenhet om könsbalans när gästföreläsare anlitas.

Lärosätet har centrala rutiner och strukturer för systematisk utvärdering och uppföljning av forskarutbildningen. Eftersom doktoranderna i pedagogik i stor utsträckning deltar i forskarutbildningskurser vid andra lärosäten fångas deras synpunkter inte upp i samma omfattning som görs för de interna kurserna. Det finns även en problematik med doktorandrepresentation på olika beslutsnivåer eftersom forskarutbildningsämnet har så få doktorander. Uppföljningen visar att de doktorander som har examinerats under senare år har genomfört utbildningen inom angiven tid, samt att de varit anställningsbara. Några av de tidigare doktoranderna har fått anställning utanför akademien. Arbetslivsrepresentation förekommer i de beslutande organ som finns, vilket bidrar till samverkan och karriärvägar för doktorander utanför akademien. I självvärderingen lyfter lärosätet att fokus på karriär inom akademien gjort att man inte arbetat tillräckligt med att förbereda doktoranderna för ett föränderligt arbetsliv eftersom man ensidigt fokuserar på en karriär inom akademien. Doktoranderna följs upp kontinuerligt. Detta sker främst via den individuella studieplanen, men även genom kurser och handledningsverksamhet.

Lunds universitet

Lärosäte	Forskarutbildningsämne	ID-nr
Lunds universitet	Musikpedagogik - licentiat- och doktorsexamen	A-2016-10-4064
Aspektområde: Miljö, resurser och område Aspekt: Forskarutbildningsämne Bedömning med motivering: Avgränsningen av forskarutbildningsämnet och dess koppling till den vetenskapliga grunden och beprövad erfarenhet är välmotiverad och adekvat. Bedömargruppen konstaterar att det musikpedagogiska forskarutbildningsämnet vid musikhögskolan i Malmö (Lunds universitet) framstår som välmotiverat och adekvat. Vid profileringen av utbildningen verkar särskild hänsyn ha tagits till musikpedagogikens roll i den obligatoriska skolan och i lärarutbildningen. Den har därför en stark bas när det gäller kopplingen till behov i samhället. Musikpedagogik vid musikhögskolan har genom sin historia en nära koppling till såväl utbildning som fortbildning av musikhögskolor. Det övergripande ansvaret för forskarutbildningen i musikpedagogik ligger inte på musikhögskolan, utan på den konstnärliga fakulteten vid Lunds universitet. Utifrån beskrivningen i självvärderingen och i den allmänna studieplanen framstår avgränsningen av forskarutbildningsämnet som välbalanserad och välmotiverad. Ämnets avgränsning och kopplingen till den vetenskapliga grunden och beprövad erfarenhet är tydlig, och de argument som framförs är välmotiverade och adekvata. I självvärderingen beskrivs tydligt hur forskarutbildningen i musikpedagogik är kopplad till vetenskaplig verksamhet och beprövad erfarenhet. Detta beskrivs som "grundläggande utgångspunkter". En annan grundläggande utgångspunkt är att musikpedagogik består av integrerade utbildningsdelar, där även lärarutbildningen ingår. Lärarutbildningen i musik betraktas därmed som forskarförberedande redan från första terminen. Ytterligare en annan utgångspunkt är att musikhögskolan ska studera och lära av det samhälle den ingår i, och att kunskap om musikaliskt lärande måste genereras ur verksamheter utanför universitetet. Samarbetet mellan akademi och annan verksamhet (med musikhögskolor i skolor) får därmed effekter på den musikpedagogiska forskningen och forskarutbildningen. Detta ger att forskningen och numera forskarutbildningen i musikpedagogik har organiserats i nära kontakt med lärarutbildningen i musik och med lärare och musikundervisning på det musikpedagogiska verksamhetsfältet. Musikpedagogisk forskning är en förhållandevis liten disciplin, vilket gör att det finns ett stort behov av nätverk och samverkan. Musikhögskolan samverkar därför med andra institutioner och inriktningar inom musikforskningen. Omfattande samverkan sker exempelvis med de andra forskarutbildningsämnena inom musikområdet vid Lunds universitet och vid Campus Helsingborg. Miljön i Malmö samverkar även med Kungliga Musikhögskolan i Stockholm, genom att två av doktoranderna är placerade där. Samverkan sker dessutom på nationell och nordisk nivå via nätverk och olika forskningskonferenser där doktoranderna deltar med presentationer och diskuterar sina pågående avhandlingsarbeten. Musikhögskolan i Malmö har enligt självvärderingen en stark och central position i den musikpedagogiska forskningen och bland forskarutbildningar i musikpedagogik. Denna position hänger samman med mängden avhandlingar och licentiatuppsatser, men också med att man som enda musikhögskola också äger sitt kunskapsområde inom lärarutbildningen. I självvärderingen		

uppges att den nära kopplingen mellan musikläroutbildningen och forskningsverksamheten medför att musikläroutbildningen kan dra nytta av musikpedagogisk forskningskompetens. På så sätt säkerställs också återväxten av doktorander. I självvärderingen återges exempel på denna koppling.

I självvärderingen beskrivs det musikpedagogiska utbildnings- och forskningsområdet som en syntes av tre viktiga musikrelaterade traditioner: musikkonservatorietraditionen, lärarseminarietraditionen och den akademiska universitetstraditionen. Det musikpedagogiska forskningsämnet i Malmö bygger på alla dessa traditioner, men man har samtidigt valt en medveten profil med tonvikt på musikpedagogisk praxis. Enligt självvärderingen består denna av verksamhetsområden som musiklärare, läroutbildningen och musikpedagogisk verksamhet i skolor och kommuner. Administrativt är forskningsämnet inlemmat i den konstnärliga fakulteten vid Lunds universitet. Denna placering verkar vara en bra utgångspunkt för relevant musikpedagogisk forskning och forskarutbildning, liksom medvetenheten om den egna ställningen i förhållande till traditionen inom det musikpedagogiska området. Bedömargruppen anser därför att forskarutbildningsämnets avgränsning är välmotiverad och adekvat, och konstaterar att utbildningen också verkar vara medveten om bredden och traditionen inom hela det musikpedagogiska området i Sverige. De som driver utbildningen har ett tydligt internationellt fokus, vilket också kommer till uttryck i publiceringslistorna.

Aspektområde: Miljö, resurser och område**Aspekt: Personal**

Bedömning med motivering: Antalet handledare och lärare och deras sammantagna kompetens är adekvat och står i proportion till utbildningens innehåll och genomförande.

Det nuvarande antalet doktorander vid musikhögskolan i Malmö är sju, varav två finns vid Kungliga Musikhögskolan i Stockholm. Doktoranderna stöds av en grupp professorer, handledare och docenter vilket ger en heltäckande miljö bestående av 21 forskare. Personalgruppen verkar vara välbalanserad och anpassad till utbildningens omfattning. Miljön verkar också på ett bra sätt ha tagit hänsyn till kontinuiteten. Den person som varit huvudansvarig professor fram till våren 2017, som också var mycket central vid uppbyggnaden av utbildningen, blir nu ersatt av personer med professorskompetens som kommer att föra arbetet vidare. Sammantaget ger självvärderingen och dokumentationen av publicering och verksamhet ett mycket gott intryck. Handledare och lärare verkar dessutom, genom det nära samarbetet med skola och läroutbildning, ha en sammantagen kompetens som står i god proportion till utbildningens innehåll och genomförande. Varje doktorand har både en huvudhandledare och en biträdande handledare. De samlade handledarresurserna är enligt självvärderingen sammanlagt 544 arbetstimmar för hela utbildningen på forskarnivå i musikpedagogik, vilket är tillfredsställande ur ett nationellt perspektiv. Handledargruppen blir väl insatt i samtliga avhandlingsprojekt, vilket underlättar om någon doktorand behöver byta handledare. Därmed går det att konstatera att utbildningen på forskarnivå i musikpedagogik har en modell för att hantera sådana situationer.

Handledarnas och lärarnas sammantagna kompetens och kompetensutveckling följs systematiskt upp i syfte att främja hög kvalitet i utbildningen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Lunds universitet har beslutat att samtliga handledare vid forskarutbildningarna ska ha genomgått handledarutbildning. Forskarutbildningen i musikpedagogik har under 2016 haft ett handledarinternat,

som kommer att följas upp med handledarträffar och grupphandledning där samtliga doktorander och handledare deltar och utbyter åsikter och erfarenheter. Liknande frågor lyfts också inom docentprogrammet. Detta program inrättades 2009 som ett led i säkerställande av handledarkompetens och som ett stöd för disputerade lärare att uppnå docentkompetens. Programmet har även blivit en samlingspunkt för diskussioner på nationell nivå mellan disputerade inom musikpedagogisk forskning. Självvärderingen ger flera exempel på kompetensutvecklingsinsatser som syftar till att stödja handledningskompetensen, även internationella sådana. Detta visar att det finns en välorganiserad kompetensutveckling som följs upp av forskarutbildningens ledning. Uppföljningens resultat omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling.

Bedömargruppen vill också lyfta fram det faktum att självvärderingen redovisar en omfattande och varierad lista på seminarieformer och händelser som är inriktade på kompetensutveckling. Även om själva doktorandarbetet utformas som ett individuellt projekt verkar samarbete och gemensam utveckling ändå vara centralt.

Fakulteten har tidigare antagit fyra docenter i musikpedagogik, och under 2017 har ytterligare några fler antagits. I och med att musikhögskolan i Malmö upprätthåller ett aktivt docentprogram säkerställs kvaliteten på handledarkompetensen systematiskt. Särskilt intressant är introduktionen av det öppna docentprogrammet. Det är ett exempel på ett framåtblickande tänkande som fokuserar på att bygga upp kompetens, och ger uttryck för en miljö med systematiska initiativ för att utveckla kompetens med relevant inriktning.

Aspektområde: Miljö, resurser och område**Aspekt: Forskarutbildningsmiljö**

Bedömning med motivering: Forskningen vid lärosätet har en sådan kvalitet och omfattning att utbildning på forskarnivå kan bedrivas på en hög vetenskaplig nivå och med goda utbildningsmässiga förutsättningar i övrigt. Relevant samverkan sker med det omgivande samhället, både nationellt och internationellt.

Forskningsmiljöns fokus vad gäller publicering verkar sedan länge ligga på publicering i erkända internationella tidskrifter. Forskningen bör därför kunna beskrivas så att den ligger på en hög nivå såväl vetenskapligt som konstnärligt, och ger därmed förutsättningar för en forskarutbildningsmiljö av hög kvalitet. Musikhögskolan i Malmö har en dokumenterad ambition att utveckla doktorandernas horisont, bland annat genom medverkan i lokala, nationella och internationella nätverk. Det förekommer ett internt samarbete inom fakulteten och Lunds universitet, men också samarbete med närliggande utbildningar på forskarnivå och ett omfattande internationellt samarbete. Det finns vidare omfattande internationella inslag i form av deltagande i konferenser, forskningsnätverk och besök av utländska föreläsare. Avdelningen för musikpedagogisk forskning har via det nordiska nätverket för musikpedagogisk forskning inte bara utvecklat en intern kompetens och egen forskning, utan också ett centralt samarbete kring forskarutbildning på nordisk grund.

Lokalerna vid musikhögskolan är väl samlade som en egen enhet som delas med forskarutbildningen i musik. Till detta kommer Inter Arts Center, fakultetens gemensamma lokaler för forskning inom det konstnärliga området, och ett närliggande referensbibliotek som väl uppfyller forskningens och utbildningens krav och behov.

Avdelningen för musikpedagogisk forskning har via det nordiska nätverket inte bara utvecklat den interna kompetensen och den egna forskningen, utan också ett centralt samarbete för utbildning på forskarnivå i musikpedagogik på nordisk grund. Doktoranderna medverkar vid nordiska och andra internationella konferenser, där de presenterar delar av sitt avhandlingsarbete. Detta innebär att de också tränar sig på engelska, knyter internationella kontakter och bygger nätverk. Några doktorander deltar även i internationella nätkurser.

Utöver de seminarier som självvärderingen beskriver finns det också så kallade Social writings, halvdagar där doktorander och handledare samlas för att arbeta med sin forskning i gemensamma skrivartugor. Varje doktorand har även ett virtuellt rum i form av en Google sites-sida där både doktoranden och handledarna kan följa avhandlingsprojektets framväxt, även när de inte ses fysiskt vid seminarier och handledningsträffar.

Forskarutbildningsmiljön följs systematiskt upp för att säkerställa hög kvalitet. Resultatet av uppföljningen omsätts vid behov i kvalitetsutvecklande åtgärder och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Självvärderingen visar att utbildningen på forskarnivå i musikpedagogik håller en hög vetenskaplig nivå och att kursinnehållet utvärderas systematiskt på både institutionsnivå och fakultetsnivå.

Det finns ett systematiskt och utvecklingsorienterat tänkande med uppföljningen. Systematiska bedömningar görs till exempel av presentationer av doktorandernas pågående arbete bland annat vid öppna, offentliga seminarier som hålls vid minst tre tillfällen under utbildningstiden. Uppföljning sker också genom att låta andra forskare/handledare granska avhandlingsmanus. De ansvariga vid musikhögskolan i Malmö följer upp utbildningsmiljön systematiskt för att garantera en hög kvalitet.

Aspektområde: Miljö, resurser och område**Sammanvägd bedömning av aspektområdet miljö, resurser och område**

Bedömning med motivering: Aspektområdet miljö, resurser och område bedöms sammantaget vara tillfredsställande.

Forskarutbildningsämnets avgränsning framstår som välbalanserad och välmotiverad. Ämnets avgränsning och kopplingen till den vetenskapliga grunden och beprövad erfarenhet är tydlig, och de argument som framförs är välmotiverade och adekvata.

Handledningen verkar fungera väl. Antalet handledare och deras sammantagna kompetens står väl i proportion till utbildningens innehåll och genomförande. Det finns en tydlig systematik i hur doktorandernas kunskaper och prestationer ska redovisas och granskas.

Avdelningen för musikpedagogik vid musikhögskolan har, genom sin historia, en nära koppling till såväl utbildning som fortbildning av musikhögskolor. Denna koppling framträder tydligt i självvärderingen. Samarbetet mellan akademi och verksamhet (med musikhögskolor i skolor) får påtagliga effekter på den musikpedagogiska forskningen och på forskarutbildningen. Musikhögskolan i Malmö tillvaratar och utvecklar sin historia på ett konstruktivt sätt, vilket också innebär att de har en stark ställning inom den musikpedagogiska forskningen och forskarutbildningarna internationellt - framför allt i Norden. Avdelningen samverkar aktivt med olika institutioner och inriktningar inom musikforskningen, såväl nationellt som internationellt.

Bedömargruppen vill särskilt lyfta fram det goda exemplet och nyttan med ett docentprogram, där fakulteten idag har fyra docenter i musikpedagogik och möjlighet till ytterligare tillväxt.

Aspektråde: Utformning, genomförande och resultat

Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen kunskap och förståelse

Bedömning med motivering: Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar bred kunskap och förståelse både inom forskarutbildningsämnet och för vetenskaplig metodik inom forskarutbildningsämnet.

Musikhögskolan i Malmö erbjuder doktoranderna ett varierat kursutbud av hög kvalitet. Kursdelen av utbildningen omfattar 90 högskolepoäng. Obligatoriska kurser är bland annat introduktionskurs 15 högskolepoäng, kurser i vetenskapsteori samt minst en av de grundläggande metodkurserna analys av kvantitativa data eller kvalitativa forskningsmetoder på 7,5 högskolepoäng vardera. Självvärderingen visar att de individuella studieplanerna har formulerats utifrån den allmänna studieplanen. Utbildningens upplägg är tänkt att säkerställa att doktoranderna uppfyller examensmålen och lärandemålen, och med hjälp av olika dokument visar man hur progression uppnås under utbildningen. Självvärderingen beskriver också olika kvalitetsutvecklande åtgärder som vidtas i samband med uppföljning.

Doktoranderna uppmanas till så mycket samarbete som möjligt när det gäller uppläggning, litteraturläsning och datainsamling. Här är seminarier en central del även i det enskilda avhandlingsarbetet. En stor del av handledningen sker om möjligt också i grupp och i seminarieform, och man arbetar med såväl kurs- och temaseminarier som schemalagda grupphandledningsseminarier. Enligt musikhögskolan medför detta att kunskapsutbytet och förståelsen blir synlig när doktoranderna tar del av andra doktoranders kommentarer och råd. Detta ger doktoranderna tillgång till bredare referensramar.

De uppgifter om genomströmning som finns tillgängliga ligger i linje med motsvarande forskarutbildningar för övriga landet, och föranleder därför inga särskilda frågor utöver hur lärosätet arbetar generellt för att doktoranderna ska kunna slutföra sina utbildningar inom den angivna tiden.

Systematisk uppföljning görs av utbildningens utformning och genomförande i syfte att säkerställa måluppfyllelsen. Resultaten av uppföljning omsätts i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter

Seminarieverksamheten är en central del av forskarutbildningen i musikpedagogik. I självvärderingen betonas att det är de regelbundna seminarierna, där doktoranderna i grupp diskuterar sina tankar och idéer, som bidragit till att samtliga doktorander genom åren avlagt forskarexamen och därmed nått sina mål. Denna utbildningsstruktur som bygger på att socialiseras i grupp genomsyrar också genomförandet av forskarutbildningen som helhet. Flera olika typer av seminarier ramar in forskarutbildningen i takt med att den fortskrider: kursseminarier, avhandlingsseminarier (planeringsseminarium, resultatseminarium och slutseminarium), handledningsseminarier (vanligtvis i grupp), projektseminarier, textseminarier och docentseminarier. Utöver dessa seminarier finns även det så kallade högre seminariet. Detta är ett forum för diskussion, reflektion och idéutbyte i pedagogiska och konstnärliga ämnen. Deltagare där är lärare och studerande på olika nivåer vid

musikhögskolan, samt lärare och handledare från skolväsendet och från övrig konstnärlig och kulturell verksamhet i samhället.

Vid den årliga uppföljningen av den individuella studieplanen följer handledaren upp att upplägg av lärandeaktiviteter och examination leder till progression och att examensmålen nås. Detta gäller för samtliga kunskapsformer.

Kursvärderingarna är ett viktigt instrument för att säkerställa kvaliteten och måluppfyllelsen. Även om utvärderingarna varierar i sin form (muntliga, skriftliga, individuella, kollektiva) genomförs de systematiskt. Utöver detta finns dessutom särskilda seminarier där det gångna året diskuteras och utvärderas.

Upplägg av och innehåll i utbildningen verkar väl genomtänkt. Självvärderingen innehåller dock ingen information om hur forskarutbildningen utvecklar och säkerställer bred kunskap och bred förståelse respektive mer specifik och avgränsad kunskap och förståelse. Det saknas också konkreta beskrivningar av krav vid examination, vilket innebär att det är svårt att bedöma om examinationsformerna är genomtänkta, tydligt uttryckta och följs upp. I intervjuerna hänvisade man till målformuleringar för kurser och uppgifter, till handledarsamtalen och de avstämningar som sker i dessa samt till mentorsdiskussioner i doktorandgrupperna. Man hänvisade också till arbetet med avhandlingen, konferenser, seminarier, kurser samt det medvetandegörande lärande som sker i anslutning till detta. Bedömargruppen vill ändå påpeka att arbetet med att medvetandegöra och stämma av i förhållande till kunskap och förståelse kan göras ännu tydligare, särskilt med hänsyn till att doktoranderna utvecklar kunskap både inom ämnet musikpedagogik och inom vetenskaplig metodik inom musikpedagogik.

Bedömargruppen betraktar därför uppföljning som ett utvecklingsområde som man måste fokusera på, så att det säkerställs att progression uppnås under utbildningen och att kopplingen mellan examensmål, lärandemål, lärandeaktiviteter och examination är av hög kvalitet.

Aspektråde: Utformning, genomförande och resultat

Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen färdighet och förmåga

Bedömning med motivering: Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar förmåga att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar samt såväl i nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet kan presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt. Doktoranderna visar också förutsättningar för att såväl inom forskning och utbildning som i andra kvalificerade professionella sammanhang bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande.

Den systematik som självvärderingen redogör för när det gäller upplägg, genomförande och examination vid musikhögskolan säkerställer att doktoranderna uppvisar förmåga att planera och med adekvata metoder bedriva forskning. Självvärderingen beskriver grunden för utformningen av studierna som bred: "Vår utgångspunkt är att kurserna, förutom att stödja avhandlingsarbetet och ge en fördjupning inom ett visst område, även ska tillgodose kravet på bredd i utbildningen av forskare." Den uppfattning som beskrivs i självvärderingen är en bra grund för måluppfyllelse. Bland de obligatoriska kurser som krävs för examen ingår kurser i forskningsmetodik. I självvärderingen redogörs för hur examensmålen uppnås genom en av dessa kurser, analys av kvalitativa data.

Kursportföljen kan karaktäriseras som flexibel på så sätt att man ger utrymme för en individuellt utformad utbildning, där även kurser på andra institutioner kan ingå. Detta upplägg för genomförande förutsätter ett starkt nätverk, vilket finns och beskrivs väl i självvärderingen.

Uppföljning görs av utbildningen för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande är av hög kvalitet och att doktoranderna uppnår målen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Precis som för kunskapsformen kunskap och förståelse följs progression och måluppfyllelse för den enskilde doktoranden upp genom den årliga revideringen av den individuella studieplanen. För uppföljning av kurser är kursvärderingar ett viktigt instrument. Samtidigt saknar självvärderingen tillräckligt konkreta beskrivningar av hur just aspekten färdighet och förmåga följs upp. Det är svårt att utifrån självvärderingen uttala sig om att progression av målet färdighet och förmåga uppnås specifikt under utbildningen, eller att utbildningen säkerställer att doktoranderna uppnår just detta mål. I intervjuerna betonas att färdighetsaspekten övas upp och utvärderas i samband med upprepade presentationer. Trots detta kan bedömargruppen inte utifrån den allmänna bilden av forskarutbildningen konstatera att kopplingen mellan examensmål, lärandemål, lärandeaktiviteter och examination är tydlig nog. Intervjuerna uttryckte att denna kunskapsform följs upp genom handledning och seminarier, samt genom skrivande av avhandlingstexter. Detta uppfattar bedömargruppen som trovärdigt. Bedömargruppen vill ändå påpeka att även för måluppfyllelse av färdighet och förmåga anses uppföljning vara ett utvecklingsområde, där syftet måste vara att doktoranderna ska vara medvetna om och visa förutsättningar för att bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande såväl inom forskning och utbildning som i andra kvalificerade professionella sammanhang.

Aspektråde: Utformning, genomförande och resultat

Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt

Bedömning med motivering: Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar intellektuell självständighet, och vetenskaplig redlighet/forskningsmässig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar. Doktoranden har också nått fördjupad insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används.

Lärosätet betonar utbildningens bredd och lägger stor vikt vid metoder och etiska aspekter av forskning. Självvärderingen anger att "mycket av det som beskrivits i tidigare stycken avser att säkerställa även måluppfyllelse avseende värderingsförmåga och förhållningssätt". Det medför att musikhögskolan i Malmö i princip inte beskriver detta som en specifik aspekt i självvärderingen. Bedömargruppen har också noterat att forskningsetiska bedömningar diskuteras fortlöpande, och att forskningsetik varit i fokus för diskussioner och seminarier under doktorandernas utbildning. Under intervjuerna beskrevs hur denna kunskapsform implicit finns närvarande i forskarutbildningen. Examinering och arbete med etiska ansökningar anges som tillfällen där värderingsförmåga och förhållningssätt övas och prövas, men kurserna och kurslitteratur skulle kunna ha en större del i att stimulera detta. Vid intervjuerna framkom också att doktoranderna upplever att de når målen, och att de kan visa på intellektuell självständighet och vetenskaplig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar. Doktoranderna bedömer också att de har nått fördjupad insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, om vetenskapens roll i samhället och om människors ansvar för hur vetenskapen används.

Systematisk uppföljning görs av utbildningen för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande är av hög kvalitet och att doktoranderna uppnår målen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Precis som för de övriga kunskapsformerna följs progression och måluppfyllelse för den enskilde doktoranden upp genom den årliga revideringen av den individuella studieplanen. För uppföljning av kurser är kursvärderingar ett viktigt instrument som ger underlag för förbättringar av kurserna. Framför allt hur man använder seminarieformen antas spela en stor roll för att följa upp måluppfyllelsen för bedömningsförmåga och förhållningssätt. Bedömagruppen saknar ändå tillräckligt konkreta beskrivningar i självvärderingen för att kunna slå fast om musikhögskolan i Malmö följer upp detta mål systematiskt. Även om aspekten verkar vara välintegrerad i det sätt som utbildningen drivs på är det svårt att utifrån självvärderingen uttala sig om att progression av kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt uppnås under utbildningen, eller att utbildningen säkerställer att doktoranderna uppnår just detta mål. I intervjuerna hänvisar man till vikten av grupphandledningen och uppföljande seminarier kring etiska frågor, samt att man tränar på att bedöma frågor. Detta bidrar utan tvivel till att öka medvetenheten, men bedömagruppen vill ändå lyfta fram arbetet med den systematiska uppföljningen och utvecklingen av värderingsförmåga och förhållningssätt som ett utvecklingsområde för utbildningen.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat**Sammanvägd bedömning av aspektområdet utformning, genomförande och resultat**

Bedömning med motivering: Aspektområdet utformning, genomförande och resultat bedöms sammantaget vara tillfredsställande.

Den musikpedagogiska utbildningen vid Lunds universitet (musikhögskolan i Malmö) har en bred men ändå kärnorienterad utformning. Självvärderingen och dess olika bilagor ger ett robust intryck av ett system med en hög grad av systematik, där samarbete och flexibilitet är centralt.

När det gäller måluppfyllelse ser bedömagruppen att musikhögskolan skulle kunna utveckla en tydligare struktur för hur olika delar av utbildningen ska bidra till att säkra måluppfyllelse av de olika kunskapsformerna, hur detta följs upp, hur eventuella brister tas om hand och hur man återkopplar detta.

I självvärderingen finns exempel på lärandemål som knyts till metodologi. Forskningsetik diskuteras fortlöpande på kurser och seminarier. I självvärderingen saknas dock precis och mer utförlig beskrivning om balansen mellan bred och mer specifik kunskap. Även om intervjuerna tillförde information om hur man arbetar med de olika kunskapsformerna saknas det ändå mer konkreta och specifika beskrivningar för utbildningens arbete med måluppfyllelse. Även om de olika kunskapsformerna verkar vara väl integrerade i utbildningen vill bedömagruppen understryka att den systematiska uppföljningen av måluppfyllelse måste ses som ett viktigt utvecklingsområde, som såväl doktorander som handledare och ledning måste fokusera på för att uppnå målen med utbildningen. Trots vissa svagheter i uppföljning och återkoppling bedöms aspektområdet vara tillfredsställande.

Perspektiv**Arbetslivets perspektiv**

Bedömning med motivering: Utbildningen förbereder doktorander för ett föränderligt arbetsliv.

Det finns ett systematiskt upplägg i utbildningen som syftar till att förbereda doktoranderna för arbetslivet efter disputationen. Detta sker genom att doktoranderna får möjlighet att tjänstgöra vid institutionen som handledare och lärare, genom att delta i nationella och internationella konferenser samt genom att delta i den omfattande seminarieverksamhet som musikhögskolan erbjuder. Inom ramen för seminarieverksamheten samarbetar utbildningen till exempel med företrädare för arbetslivet, och doktoranderna får även möta internationella forskare. Utbildningen verkar ha särskilt stor betydelse för utbildning av musikpersonal i andra delar av högre utbildning. Under utbildningen deltar doktoranderna i olika nätverk som skapar kopplingar till framtida yrkeskarriärer. Det är bedömarens bedömning att den utbildning doktoranderna får vid musikhögskolan i Malmö är användbar och förbereder dem för ett föränderligt arbetsliv, främst inom akademien. Självvärderingen innehåller inte någon information om hur användbar utbildningen är för arbetslivet utanför akademien eller för arbete utomlands, även om den nära kopplingen till verksamhetsområden som musiklektörer, lärarutbildningen och musikpedagogisk verksamhet inom skola och kommun gör det sannolikt att doktoranderna får ett bredare arbetslivsperspektiv.

Utbildningens utformning och genomförande följs systematiskt upp för att säkerställa att den är användbar och förbereder för arbetslivet. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Musikhögskolan arbetar systematiskt med att ta vara på alumners erfarenheter i kvalitetssäkringen och utvecklingen av utbildningen. Alumnerna är aktiva i utbildningen, bland annat genom att de deltar i seminarieverksamheten, är sakkunniga i olika sammanhang och är opponenter vid delseminarier. Anställningsbarheten är också hög. Samtliga 18 personer som disputerat vid musikhögskolan i Malmö har idag anställning vid något svenskt lärosäte. Intervjuerna gav en bild av att utbildningen upplevs som användbar och förbereder för ett föränderligt arbetsliv, såväl inom akademien som utanför. Självvärderingen kommenterar även att forskarutbildningen i musikpedagogik ger en bredd som har möjliggjort anställningar även inom andra ämnesdiscipliner och arbetsområden.

Sammantaget bedöms arbetslivets perspektiv vara tillfredsställande.

Perspektiv

Doktoranders perspektiv

Bedömning med motivering: Utbildningen verkar för att doktoranderna tar en aktiv del i arbetet med att utveckla utbildningen och läroprocesser

Genom styrelser och nämnder deltar doktoranderna i formella beslutsprocesser och i beredning av frågor som rör utbildningen på forskarnivå i musikpedagogik. Doktoranderna är också aktiva i olika arbetsgrupper, exempelvis gruppen för jämställdhet och likabehandling där en av doktoranderna också är ordförande. Informellt inflytande utövas bland annat genom den årliga planeringen av det kommande årets seminarier. I självvärderingen uppges att doktoranderna har stort inflytande över hur utbildningen utformas och genomförs, men hur detta genomförs är dock oklart.

Musikhögskolan beskriver i självvärderingen att de arbetar aktivt för att skapa en tillåtande och öppen attityd och ett inkluderande förhållningssätt, något som även framkom vid intervjuerna. Doktoranderna upplever också, enligt självvärderingen, att det finns en tydlig vilja att skapa en forskningsmiljö med god arbetsmiljö och ett tillåtande klimat. Detta sker bland annat via både informella och formella samtal om akademins premisser. Självvärderingen nämner dock inte om det pågår något förebyggande arbete mot negativ stress, och hur det i så fall går till. I intervjuerna framgick det dock

att den nära länken till chefer, såsom prefekten, i den dagliga verksamheten gör det lättare för doktoranderna att samtala om svåra frågor. Dessutom framhålls att forskningsmiljöns förväntningar håller en nivå som upplevs som rimlig i fråga om stress och arbetsbelastning. Hur det systematiska arbetsmiljöarbetet bedrivs är dock något oklart, och bedömargruppen ser detta som ett utvecklingsområde.

Enligt självvärderingen sker handledning ofta gruppvis. Vid intervjuerna framgick det dock att det vanligaste är individuell handledning. I självvärderingen anges att den kollektiva handledningen medverkar till att göra det mindre dramatiskt att byta handledare, men antalet handledarbyten framgår inte tydligt av underlaget. Vid intervjuerna framgick det att handledarbyten upplevs som effektiva och oproblematiske. Rutinerna för handledarbyten är inte beskrivna i självvärderingen, men anges följa linjeorganisationens rutiner. Bedömargruppen föreslår dock ett tydliggörande av dessa rutiner för samtliga aktörer inom forskarutbildningen.

Utbildningen följs systematiskt upp för att säkerställa att doktorandinflytandet används i kvalitetssäkring och utveckling av utbildningen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Enligt självvärderingen sker uppföljningar och utvärderingar genom bland annat skriftliga och muntliga kursvärderingar, samt genom planeringsmöten. Samtliga kurser innehåller utvärderingsmoment, där man menar att doktorandernas synpunkter ligger till grund för planeringen av kommande kurser. Självvärderingen anger också att uppföljningarnas resultat omsätts genom medarbetarsamtal med ämnesföreträdare och prefekt, genom samtal med handledare samt genom dokumentation av olika slag. Underlaget innehåller dock inga exempel på åtgärder som uppföljningen har resulterat i för att skapa en större doktorandmiljö, ett rikt kursutbud och ett större nätverk. Det samlade underlaget visar att ett utvecklingsområde är att arbeta vidare med former för att ta vara på doktorandernas synpunkter så att de medverkar till åtgärder för kvalitetsutveckling. Här ingår, menar bedömargruppen, kontinuerliga uppföljnings- och återkopplingsrutiner utöver det samlade internt i forskarmiljön som självvärderingen beskriver.

Bedömargruppen vill lyfta upplägget med grupphandledning som ett gott exempel som kan bidra till ökad trygghet för doktoranderna, i och med att de får tillgång till en bredare referensram genom övriga doktoranders och handledares uppfattningar av vad som avhandlats. Ett annat gott exempel på möjlighet till inflytande och delaktighet i forskarutbildningen är att man uppmanar alla doktorander att närvara vid forskarutbildningsnämnden, alltså även de doktorander som inte är formellt utsedda som representanter.

Doktoranderna i musikpedagogik anges få rika möjligheter att delta aktivt i att utveckla såväl utbildningen som olika läroprocesser. Underlaget anger också att doktoranderna är nöjda med delaktigheten, inflytandet och arbetsmiljön i stort. Bedömargruppen anser ändå att mer systematiska former för doktorandernas delaktighet och inflytande i kvalitetsutvecklingen är ett utvecklingsområde. Ett annat utvecklingsområde som bedömargruppen ser är att rutiner för handledarbyten kan förtydligas och kommuniceras bättre.

Sammantaget bedöms doktoranders perspektiv vara tillfredsställande.

Perspektiv

Jämställdhetsperspektiv

Bedömning med motivering: Ett jämställdhetsperspektiv är integrerat i utbildningens utformning och genomförande.

I självvärderingen anges att jämställdhetsperspektivet är integrerat i utbildningens samtliga delar: utformning, genomförande, utvärdering och utveckling. Forskargruppen är i stort könsjämnt balanserad, till exempel är en kvinna och en man professorer. Bland forskarna i musikpedagogik är 10 av 18 disputerade kvinnor (56 procent). I den nuvarande doktorandgruppen om fem personer är två kvinnor (33 procent). Jämställdhetsperspektivet beaktades redan vid antagningen av doktorandgruppen, och då inte bara utifrån kön utan också med hänsyn till olika bakgrunder.

Kurslitteratur väljs ut så att den representerar olika könstillhörigheter. Under seminarier och kurser förs diskussioner om jämställdhet utifrån såväl innehåll som språkbruk. Detta kan dock möjligen formaliseras ytterligare, så att jämställdhet som perspektiv inte riskerar att bli beroende av några få intresserade individer i miljön.

Systematisk uppföljning görs för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande främjar jämställdhet. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Jämställdhetsperspektivet utgör en obligatorisk punkt på dagordningen för samtliga organ inom den konstnärliga fakulteten.

Det sker en systematisk uppföljning för att säkerställa att utbildningen främjar jämställdhet, och enligt intervjuerna upplever man att musikhögskolan i Malmö arbetar aktivt och medvetet utifrån ett jämställdhetsperspektiv.

Flera goda exempel finns med i självvärderingen, där det förs diskussioner om språkbruk, jämställdhet med mera vid seminarier. Ett utvecklingsområde är att formalisera ett systematiskt arbete för jämställdhet.

Sammantaget bedöms jämställdhetsperspektivet vara tillfredsställande.

Aspektområde: Uppföljning, åtgärder och återkoppling**Sammanvägd bedömning av aspektområdet uppföljning, åtgärder och återkoppling**

Bedömning med motivering: Aspektområdet uppföljning, åtgärder och återkoppling bedöms sammantaget vara tillfredsställande.

Självvärderingen visar att forskarutbildningen i musikpedagogik håller en hög vetenskaplig nivå, och att det finns systematiska utvärderingar av kursinnehåll både på institutionsnivå och fakultetsnivå.

Utbildningen i Malmö kännetecknas av samarbete, såväl internt som externt. På grund av miljöns omfattning är det nödvändigt och konstruktivt med en naturlig interaktion mellan professorer, handledare och doktorander vilket får flera positiva effekter. Både doktorander och handledare har medverkat i arbetet med att ta fram självvärderingen, och den framstår därmed som väl förankrad i miljöns bredd. Docentprogrammet är ett intressant sätt att bemöta kompetenstillväxten och ger tydlighet i karriärvägen.

Det finns strukturer för utvärdering och uppföljning som fungerar som en grund för systematisk uppföljning. Kursvärderingar är ett viktigt verktyg för utvecklandet av kurser. För uppföljning av måluppfyllelse för kunskapsformerna bedömningsförmåga och förhållningssätt spelar seminarier en stor roll. Bedömargruppen saknar dock mer konkreta beskrivningar i självvärderingen som tydliggör det systematiska arbetet med att följa upp och utveckla utbildningen så att den svarar mot examensmålen. På individnivå följer man upp progression och måluppfyllelse av de olika kunskapsformerna genom de individuella studieplanerna, som revideras varje år.

Musikhögskolan arbetar systematiskt med att ta till vara alumners erfarenheter i utbildningens kvalitetssäkring och utveckling. Alumnerna är aktiva i utbildningen bland annat genom att de deltar i seminarieverksamheten, är sakkunniga i olika sammanhang eller är opponenter vid delseminarier.

Doktoranderna i musikpedagogik får rika möjligheter att ta aktiv del i att utveckla såväl utbildningen som olika lärprocesser. Vid musikhögskolan finns en tydlig strategi för att integrera doktoranderna i verksamheten, och man arbetar aktivt för att skapa en tillåtande och öppen attityd och ett inkluderande förhållningssätt. För att säkerställa ett tillräckligt antal doktorander inom seminarieverksamheten samverkar musikhögskolan med forskarutbildningen i musikpedagogik vid Göteborgs universitet.

Jämställdhetsperspektivet utgör en obligatorisk punkt på dagordningen för samtliga organ inom den konstnärliga fakulteten, och kurslitteraturen väljs ut så att den representerar olika könstillhörigheter.

Samlat omdöme: Hög kvalitet

Bedömning med motivering: Sammantaget visar underlagen att utbildningen håller hög kvalitet.

Musikpedagogik vid musikhögskolan i Malmö har idag, genom sin historia, en nära koppling till såväl utbildning som fortbildning av musiklärare. Musikhögskolan i Malmö tillvaratar sin egen historia på ett konstruktivt sätt, vilket innebär att man har en stark ställning inom den musikpedagogiska forskningen och inom forskarutbildningar internationellt, framför allt i Norden.

Avdelningen samverkar aktivt med olika institutioner och inriktningar inom musikforskningen, såväl nationellt som internationellt.

Handledningen ger intryck av att fungera väl. Antalet handledare samt handledarnas sammansättning och sammantagna kompetens står väl i proportion till utbildningens innehåll och genomförande. Bedömargruppen vill särskilt lyfta det goda exemplet med ett docentprogram, där fakulteten idag har fyra docenter i musikpedagogik och möjligheter till ytterligare tillväxt under.

Bedömargruppen bedömer sammantaget att aspektområdet utformning, genomförande och resultat är ett utvecklingsområde. När det gäller aspekten måluppfyllelse ser bedömargruppen behov av utveckling av en tydlighet i den struktur för hur utbildningens olika delar ska bidra till de olika examensmålen. Självvärderingen och dess olika bilagor ger dock ett intryck av en stabil utbildning där samarbete och flexibilitet är centralt. Det finns en systematik i upplägg, genomförande och examination. Självvärderingen och intervjuerna ger dock inte tillräckligt med underlag för att avgöra balansen mellan bred och mer specifik kunskap. Det saknas tillräckligt konkreta och specifika beskrivningar av utbildningens arbete med måluppfyllelse för de olika kunskapsformerna för att helt kunna fastställa om dessa förhållanden följs upp systematiskt och därmed säkerställer hög kvalitet.

Utbildningen har en stark koppling till det musikpedagogiska praxisområdet. De utexaminerade får främst arbete inom högre utbildning, och har därmed en viktig roll i det breda arbetsliv som stöds av en högre utbildning. Det saknas dock viss information i självvärderingen om hur användbar utbildningen är i arbetslivet utanför det akademiska området.

Doktoranderna i musikpedagogik får rika möjligheter att ta aktiv del i att utveckla såväl utbildningen som olika lärprocesser. Vid musikhögskolan finns en tydlig strategi för att integrera doktoranderna i verksamheten, och man arbetar aktivt för att skapa en tillåtande och öppen attityd och ett inkluderande förhållningssätt. För att säkerställa ett tillräckligt stort antal doktorander inom seminarieverksamheten samverkar musikhögskolan med forskarutbildningen i musikpedagogik vid Göteborgs universitet, och med Kungliga Musikhögskolan i Stockholm.

Bedömargruppen anser att det ändå finns en svaghet som rör systematiken kring arbetsmiljöarbetet, och en avsaknad av reflektion kring stress inom forskarutbildningen. Detta område bör ses över med en nulägesanalys, som sedan stödjer det vidare arbetet med eventuella åtgärder och uppföljning. Vidare finns en svaghet kring rutinerna för handledarbyten. Sammantaget bedöms doktorandernas perspektiv vara tillfredsställande.

Enligt självvärderingen är jämställdhetsperspektivet integrerat i alla utbildningens delar: utformning, genomförande, utvärdering och utveckling. Detta framstår som övertygande.

Det finns strukturer för utvärdering och uppföljning, som utgör en grund för systematisk uppföljning. Framför allt verkar seminarieformen spela en stor roll i uppföljningen av måluppfyllelsen. Bedömargruppen vill dock lyfta behovet av en mer systematisk uppföljning. Till exempel kan progression och koppling till examensmål och utbildningens upplägg och innehåll förstärkas och förtydligas.

Lärosäte Lunds universitet	Forskarutbildningsämne Pedagogik - licentiat- och doktorsexamen	ID-nr A-2016-10-4077
Aspektområde: Miljö, resurser och område Aspekt: Forskarutbildningsämne Bedömning med motivering: Avgränsningen av forskarutbildningsämnet och dess koppling till den vetenskapliga grunden och beprövad erfarenhet är välmotiverad och adekvat. Pedagogik är ett av tre forskarutbildningsämnena vid den sociologiska institutionen (de andra två är sociologi och socialantropologi). Självvärderingen och den allmänna studieplanen med inriktning mot doktorsexamen beskriver pedagogik som ett brett ämnesområde som omfattar såväl makronivå som mikronivå. Den pedagogiska forskningen riktas mot studier av villkor för lärande, kunskapsbildning och utveckling i sammanhang som utbildningspolitik, utbildningssituationer, arbetsliv och fritid. Exempel på studieobjekt som anges är betydelser av ett mångkulturellt samhälle, styrning och utvärdering av utbildning, nya medier och digitala teknologier. Man betonar också teoriutveckling, liksom ämnets koppling till samhällsvetenskap och humaniora. Titlarna i publikationsförteckningen representerar kritisk pedagogik, posthumanistisk och postmodern pedagogik, pedagogisk filosofi samt globala perspektiv på utbildning. Dessa teman finns såväl bland pågående och avslutade avhandlingsprojekt som bland seniora forskares publikationer. Publikationerna faller väl in under det beskrivna området. Ämnet knyts primärt till en samhällsvetenskaplig grund, men har också koppling till humaniora och till den pedagogiska disciplinens historia som ett självständigt ämne. Underlagets beskrivningar av ämnesinnehållet och forskningen ger en bild av att profilmrådena är adekvata för ämnet, och beskrivningarna illustrerar även ämnets avgränsning. Bedömargruppen noterar att ämnet beskrivs något olika i den allmänna studieplanen med inriktning mot licentiatexamen jämfört med den som gäller för doktorsexamen.		
Aspektområde: Miljö, resurser och område Aspekt: Personal Bedömning med motivering: Antalet handledare och lärare och deras sammantagna kompetens är inte adekvat och står inte i proportion till utbildningens innehåll och utförande. Av självvärderingen och dess bilagor framgår att den handledarresurs som har anställning vid institutionen består av fyra tillsvidareanställda personer. Av dessa har tre (en professor, två docenter) formell handledarkompetens, det vill säga minst docentkompetens. Den fjärde är lektor. Utöver dessa innefattar förteckningen över handledarresurser ytterligare en professor vid Södertörns högskola och en lektor vid Malmö universitet. Övriga forskare och lärare består av fem personer: två lektorer med anställning tills vidare, två lektorer med tidsbegränsad anställning och en pensionerad professor. Vid tiden för självvärderingen pågick både docentprövning av en tillsvidareanställd lektor och rekrytering av en biträdande lektor. Under intervjuerna framkom att den biträdande lektorn tillträtt sin anställning och att docentprövningen är klar inom kort. Antalet inskrivna doktorander är fyra, varav en finns vid Södertörns högskola där också handledaren är anställd. Enligt det samlade underlaget är skälet till detta att man vid Södertörns högskola inte har egen examensrätt på forskarnivå. Bedömargruppen noterar detta och bedömer att lösningen inte tillför någon förstärkning till den egna utbildningens personalresurs. Förutom för handledning utnyttjas		

lärare från andra lärosäten och andra avdelningar inom institutionen för kurs- och seminarieverksamheten.

Publikationslistan och självvärderingens redovisning av erhållna externa forskningsmedel visar att handledar- och lärargruppens sammantagna vetenskapliga verksamhet är nationellt och internationellt välrenommerad med en inriktning som överensstämmer med utbildningens ämnesbeskrivning. Underlaget visar också att man samarbetar med andra pedagogikforskare i olika nationella och internationella nätverk, kontinuerligt deltar i forskarkonferenser samt har uppdrag som föreläsare, sakkunniga och som kollegiala granskare i tidskrifter.

Bedömargruppen menar att kompetensen hos handledare- och lärare är adekvat. Bedömargruppen konstaterar dock en brist i att bredden i ämnets innehållsrika profil bärs upp av ett litet antal personer som är spridda mellan forskningsmiljöerna. En handledargrupp som består av ett litet antal aktiva forskare som var och en representerar specifika forskningsinriktningar innebär att gruppens sammantagna kompetens försvagas och därmed inte står i proportion till utbildningens innehåll och utförande. De problem som detta innebär för utbildningen kan i längden inte vägas upp av samverkan med lärare och handledare utanför ämnet och avdelningen. Bedömargruppen konstaterar vidare att det enligt intervjuerna har funnits problem med att bibehålla och stärka ämnets handledar- och lärarresurs sedan pedagogiska institutionen lades ner 2009, och att lärosätet inte har någon långsiktig strategi för att åtgärda detta.

Handledarnas och lärarnas sammantagna kompetens och kompetensutveckling följs systematiskt upp i syfte att främja hög kvalitet i utbildningen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling till relevanta intressenter.

Av självvärderingen framgår att man systematiskt följer upp den individuella kompetensutvecklingen genom årliga utvecklingssamtal mellan lärare och institutionens prefekt. Samtalen resulterar i strategier för fortlöpande kompetensutveckling. Kurser ges i kompetenshöjande syfte riktade mot undervisning och handledning på forskarnivå, bland annat en obligatorisk kurs i doktorandhandledning. Den kollektiva kompetensutvecklingen följs upp genom handledarkollegiet på institutionsnivå och genom avdelningsmöten och arbetsgrupper på avdelningsnivå. Workshops har anordnats för att öka publiceringsgraden. Som ett gott exempel på en kvalitetshöjande åtgärd vill bedömargruppen lyfta det seminarium om stress som har anordnats för att utveckla handledarnas kompetens och främja god hälsa bland doktoranderna.

Självvärderingen beskriver att handledningsansvaret är fördelat mellan flera handledare, och att man inte skiljer mellan huvudhandledare och biträdande handledare. Man beskriver också att fördelningen mellan aktuella handledare bestäms i samband med man upprättar och följer upp den individuella studieplanen. Utifrån de individuella studieplaner som bedömargruppen har granskat konstaterar bedömargruppen att specificering av ansvarsfördelningen mellan handledarna inte alltid framgår. Av självvärderingen framgår att det finns rutiner för handledarbyte och för att hantera eventuella konflikter i anslutning till detta. Vid behov erbjuder lärosätet professionellt stöd i sådana situationer. Med den aktuella handledargruppen där endast tre formellt behöriga handledare är anställda vid institutionen, konstaterar bedömargruppen dock att en växling av handledaransvar knappast är möjlig.

Bedömargruppen konstaterar att lärarnas och handledarnas kompetens utvecklas systematiskt i olika former, och att detta kan bidra till att främja hög kvalitet i utbildningen. Dock är det delvis oklart hur lärarna och handledarna följs upp, och var i organisationen ansvaret för uppföljningar och eventuella åtgärder ligger när det gäller de kollektiva formerna för kompetensutveckling.

Bedömargruppen konstaterar att det samlade underlaget inte ger en tydlig bild av lärarnas möjligheter att upprätthålla och vidareutveckla sin kompetens och följa utvecklingen inom sitt område, men man är på väg att utforma en forskningsstrategi och en handlingsplan för att säkerställa personalens möjligheter till meritering. Denna förväntas innebära mer sammanhängande tid för forskning och en mer systematisk uppföljning av lärarnas och handledarnas möjlighet att forska och följa utvecklingen inom det egna ämnet. Bedömargruppen ser positivt på en sådan utveckling.

Aspektområde: Miljö, resurser och område**Aspekt: Forskarutbildningsmiljö**

Bedömning med motivering: Forskningen vid lärosätet har en sådan kvalitet och omfattning att utbildning på forskarnivå skulle kunna bedrivas på en hög vetenskaplig nivå, men det saknas goda utbildningsmässiga förutsättningar i övrigt. Relevant samverkan sker med det omgivande samhället både nationellt och internationellt.

Av självvärderingen framgår att det finns åtta forskningsmiljöer vid institutionen. Doktorander och forskare från pedagogikämnet ingår i tre av dessa: familj, migration och välfärd, posthumanistisk pedagogik och "School as contested space". Även en ny forskningsmiljö inom arbetsliv och arbetslivspedagogik är under uppbyggnad, initierad av pedagogikämnet. Fyra externt finansierade forskningsprojekt har sin bas i miljön och omfattar studier av lärararbetets organisering och psykosociala arbetsmiljö, digitala nätverk i Kina, regional kunskapsutveckling samt utbildning och etniska minoriteter i Kina. Forskningen är förankrad i nationella och internationella nätverk och speglar lärar- och handledargruppens forskningsinriktningar. Doktoranderna har möjlighet att delta i projekt och nätverk genom seminarier, konferenser och studieresor. De kan också få tillgång till projektdata och träna metod och analys genom projekten. Bedömargruppen konstaterar att forskningsmiljöernas inriktningar är innehållsligt relevanta, men att den lilla gruppen formellt behöriga handledares spridning mellan dem bidrar till en splittrad forskarutbildningsmiljö. Samverkan med det omgivande samhället sker regelbundet såväl regionalt eller nationellt som nordiskt eller globalt genom lärarnas nätverk och uppdrag.

Bedömargruppen konstaterar att forskarutbildningsmiljön har en hemvist i en forskarmiljö där de enskilda handledarna och lärarna bidrar med forskning av hög vetenskaplig kvalitet inom sina olika områden. De bidrar också med olika slags uppdrag och engagemang med relevans för samhällsutvecklingen. Intervjuerna bekräftade detta, men gav också uttryck för att det trots hög kvalitet på forskningen i miljön är svårt att upprätthålla en sammanhållen utbildningsmiljö för den lilla gruppen doktorander i pedagogik. Detta menar bedömargruppen innebär en brist.

Den forskningsverksamhet som pågår i ämnesmiljön är integrerad i sociologisk och socialantropologisk forskning. Bedömargruppen menar att detta medför en risk att ämnets specifika vetenskapliga bas och tradition har svårt att få utrymme. Av totalt trettio doktorander vid sociologiska institutionen är fyra antagna i pedagogik. Tre av dessa är män. Forskarutbildningsmiljön är till stor del gemensam med övrig forskarutbildning vid institutionen. Institutionsövergripande seminarier ges varje vecka och förväntas bidra till doktorandernas forskningskontakter, skapa plattformar för presentation

av avhandlingsprojekt, ge stöd vid publicering och träning i att läsa och bemöta kritisk läsning av akademiska texter.

Av självvärderingen framgår att övriga avdelningar har engelska som arbetsspråk, och att planer finns på att även pedagogikavdelningen ska gå över till engelska för att underlätta för internationella doktorander (en av doktoranderna talar inte svenska). Intervjuerna bekräftade att man har beslutat att övergå till engelska, men att det har varit svårt att verkställa beslutet i praktiken vid avdelningen. En doktorand har sin hemvist i Stockholm och har därför svårt att delta i vardagsarbetet, något som lärosätet ser som ett problem. Utveckling av digitala verktyg för att underlätta deltagande på distans pågår. När den redan lilla gruppen om fyra doktorander på grund av geografiskt avstånd och språkproblem reduceras till två menar bedömargruppen att följderna är en avsevärt försvagad forskarutbildningsmiljö för doktoranderna i pedagogik.

Utifrån det samlade underlaget konstaterar bedömargruppen att de aktiva handledarna och lärarna bidrar till miljön med forskning som är relevant för ämnet. Förteckningen över publikationer visar en snedfördelning av den vetenskapliga produktionen - tre av de fyra i handledargruppen är betydligt mer produktiva. Av underlaget framgår att den gemensamma kurs- och seminarieverksamheten tillsammans med institutionens övriga forskarutbildningsämnen bidrar till att stärka ett brett samhällsvetenskapligt perspektiv i den övergripande utbildningsmiljön. Bedömargruppen menar dock att detta inte är tillräckligt för att upprätthålla en sammanhållen forskarutbildningsmiljö för pedagogikämnets doktorander, eftersom det saknas reellt utrymme för ämnesfördjupning i en sammanhållen utbildningsmiljö. Utbildningsmiljöns begränsade utrymme för ämnesspecifika aktiviteter bekräftades även under intervjuerna.

Forskarutbildningsmiljön följs inte systematiskt upp för att säkerställa hög kvalitet.

Det framgår av självvärderingen att biträdande prefekt har ett särskilt ansvar för att följa upp institutionens forskning och bevaka dess kvalitet. Dock framgår det inte av det samlade underlaget hur uppföljning av forskarutbildningsmiljön sker. Varje år genomförs internat och en forskardag, då man informerar om och presenterar nätverk, samverkansmöjligheter och diskuterar forskningsstrategi och forskarmiljö. Varje månad hålls personalmöten där man bland annat diskuterar samverkan. Doktoranderna uppmanas delta i dessa aktiviteter. Av självvärderingen framgår också att forskarutbildningens studierektor genomför individuella utvecklingssamtal med doktoranderna varje år. De individuella studieplanerna används för att följa upp de enskilda doktorandernas erfarenheter och uppfyllande av mål och delmål i utbildningen. Man planerar att ha digitaliserat de individuella studieplanerna 2018, och utvecklat dem så att de då fungerar som verktyg för såväl planering som uppföljning.

Bedömargruppen konstaterar att lärosätet väl beskriver hur man följer upp institutionens forskningsverksamhet och forskningsmiljö, och att de individuella studieplanerna regelbundet följs upp på individnivå. När det gäller pedagogikdoktorandernas specifika utbildningsmiljö uppger det samlade underlaget att doktoranderna har inflytande över institutionens forskarutbildningar genom representation i ett antal organ. Man uppger också att kurser utvärderas. Dock konstaterar bedömargruppen utifrån det samlade underlaget att lärosätet inte har rutiner som systematiskt följer upp och åtgärdar pedagogikdoktorandernas ämnesspecifika forskarutbildningsmiljö för att säkerställa hög kvalitet i denna. Bedömargruppen menar att detta är en allvarlig brist.

Aspektområde: Miljö, resurser och område**Sammanvägd bedömning av aspektområdet miljö, resurser och område**

Bedömning med motivering: Aspektområdet miljö, resurser och område bedöms sammantaget inte vara tillfredsställande.

Ämnesbeskrivningen och dess avgränsning och vetenskapliga grund visar en lokal profil som är välmotiverad och adekvat. Bedömargruppen noterar att ämnesbeskrivningen ser olika ut i de två allmänna studieplaner som beskriver utbildning mot licentiat- respektive doktorsexamen.

Av självvärderingen och tabellunderlaget framgår att doktorandgruppen består av fyra aktiva doktorander som beräknas ta examen 2016-2019. Vidare framgår att fyra fast anställda lärare och handledare kompletteras med ytterligare två personer som är verksamma vid andra lärosäten. Bedömargruppen ser det som en betydande svaghet att den fasta lärar- och handledargruppen, trots en liten doktorandgrupp, inte motsvarar utbildningens nuvarande behov i termer av volym och kompetens. Även om lärosätet hanterar de problem som detta innebär genom samverkan med lärare och handledare utanför ämnet och avdelningen saknar bedömargruppen en strategi som på längre sikt bidrar till en personalresurs som säkrar utbildningens kvalitet såväl kompetensmässigt som volymmässigt.

Handledargruppen visar en god vetenskaplig kompetens, och den är nationellt och internationellt etablerad och välrenommerad. Bedömargruppen ser det som en styrka att det i gruppen finns en internationellt rekryterad forskare som kan tillföra såväl kontaktnät som forskningsuppdrag. Bedömargruppen menar att den vetenskapliga kompetensen i lärar- och handledargruppen är adekvat, men konstaterar att det är en brist att den innehållsrika bredden i ämnesprofilen bärs upp av ett litet antal personer som är spridda mellan olika forskningsmiljöer. Handledargruppens spridning mellan forskningsmiljöerna innebär att gruppens sammantagna kompetens försvagas och därmed inte står i proportion till utbildningens behov. Spridningen bidrar även till en splittrad utbildningsmiljö. Av underlaget framgår att lärosätet är i färd med att utveckla en strategi och handlingsplan för att skapa bättre möjligheter för lärarna och handledarna att forska och följa utvecklingen i det egna ämnet. Bedömargruppen ser positivt på detta.

Bedömargruppen konstaterar att det inte framgår i alla individuella studieplaner hur ansvarsfördelningen mellan handledarna ser ut, något som självvärderingen anger att man planerar och bestämmer när planen följs upp.

Vad gäller aspekten forskarutbildningsmiljö bedöms denna som splittrad. Miljön saknar även en sammanhållen ämnesspecifik hemvist. Förutom att ämnesmiljöns forskning representeras av ett litet antal lärare och handledare, som dessutom tillhör olika forskningsgrupper och forskningsområden, är miljön integrerad i två andra forskarutbildningsämnen forskning och forskarutbildning. Det ena ämnet, sociologi, har en betydligt större volym än pedagogikämnet. Bedömargruppen konstaterar utifrån det samlade underlaget att detta innebär utmaningar vad gäller resursfördelning och prioriteringar mellan ämnena, vilket kan leda till att pedagogikämnets specifika vetenskapliga bas och tradition har svårt att få utrymme. Bedömargruppen saknar en långsiktig strategi där lärosätet beskriver hur detta ska hanteras och åtgärdas.

Kvalitetsuppföljning av utbildningen i sin helhet, liksom åtgärder och återkoppling, sker i samverkan med de övriga ämnenas forskarutbildningar vid institutionen. Bedömargruppen menar att detta kräver

former för att följa och utveckla kvaliteten i de ämnesspecifika delarna av utbildningen. Det samlade underlaget saknar en beskrivning av hur detta sker.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat

Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen kunskap och förståelse

Bedömning med motivering: Utbildningen säkerställer inte genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna när examen utfärdas visar bred kunskap och förståelse både inom forskarutbildningsämnet och för vetenskaplig metodik inom forskarutbildningsämnet.

De allmänna studieplanerna innehåller de nationella utbildningsmålen för licentiat- respektive doktorsexamen. Självvärderingen beskriver sex specificerade dimensioner i utbildningen som förväntas säkerställa dessa mål: handledning, kurser, obligatoriska seminarier, egen undervisning, personalmöten och institutionsdagar samt aktivt deltagande i seminarier, workshops och konferenser. Konkreta exempel illustrerar hur utformning och genomförande bidrar till att uppfylla målen, såsom hur kontinuitet och progression hanteras i handledningsprocessen och hur olika slags kurser bidrar till teoretisk och metodologisk kunskap. Externa kurser anges vara viktiga för att komplettera det egna lärosätets begränsade utbud (där kurser i pedagogik enbart ges som läskurser). Utbildningen omfattar tre obligatoriska avhandlingseminarier för doktorsexamen respektive två för licentiatexamen. Egen undervisning och handledning av studenter förväntas bland annat bidra till att doktoranderna kan identifiera egna kunskapsluckor.

Bedömargruppen konstaterar att självvärderingens beskrivningar och exempel tydliggör hur utbildningens utformning och genomförande är avsett att säkerställa måluppfyllelse av kunskapsformen kunskap och förståelse. Självvärderingen tydliggör också hur kurser och handledning innehåller examinerande moment som också förväntas bidra till att doktoranderna når målen. Bedömargruppen ser det dock som en allvarlig brist att kursutbudet för pedagogikämnet är begränsat och att kurser i pedagogik bara ges som läskurser. Av självvärderingen framgår att doktoranderna i samband med utarbetandet av självvärderingen framförde att de saknar kurser i allmän pedagogik vid det egna lärosätet. Svårigheter att genomföra kurser specifikt riktade mot pedagogikämnet bekräftades även under intervjuerna, och bedömargruppen konstaterar att lärosätet inte erbjuder ett kursutbud av hög kvalitet som svarar mot den allmänna studieplanen.

De uppgifter om genomströmning som finns tillgängliga ligger i stort sett i linje med motsvarande forskarutbildningar i övriga landet, och föranleder därför inga särskilda frågor utöver hur lärosätet arbetar generellt för att doktoranderna ska slutföra sina utbildningar inom utsatt tid.

Systematisk uppföljning görs inte av utbildningens utformning och genomförande i syfte att säkerställa måluppfyllelsen.

Självvärderingen beskriver hur de sex dimensionerna i utbildningens utformning och genomförande innehåller moment av kvalitetssäkring och kvalitetsuppföljning. De individuella studieplanerna följs upp systematiskt av handledare och prefekt. I uppföljningen ingår att följa upp de mål och delmål i utbildningen som kopplas till kunskap och förståelse, och som bland annat ligger i doktorandernas deltagande i forskning och samverkan av värde för avhandlingsarbetet, konferenser och seminarier.

Bedömargruppen uppmärksammar att man i självvärderingen uppger att man behöver en bättre överblick över och uppföljning av läskurserna. Bedömargruppen menar att svårigheten att få överblick

och följa upp utbildningens kvalitet rimligtvis har att göra med det faktum att kurs- och seminarieverksamheten i stor utsträckning genomförs utanför ämnet, avdelningen och lärosätet. Den kvalitetsuppföljning som beskrivs i underlagen, och som nämnts ovan, bedöms som otillräcklig eftersom en stor del av kurs- och seminarieverksamheten genomförs externt. Bedömargruppen ser både överblicken över läskurser och uppföljningen av kurs- och seminarieverksamhet som inte organiseras inom ämnet som allvarliga brister i lärosätets möjligheter att säkra målpuppfyllelse.

Ett gott exempel på en kvalitetshöjande åtgärd som gäller för samtliga forskarutbildningar vid institutionen är den tryckningskommitté som tillsätts i slutet av avhandlingsarbetet och som är avsedd att bidra till kvalitet i avhandlingen och till att tidsramarna följs. Det pågående arbetet med att digitalisera de individuella studieplanerna för att bättre planera och följa upp arbetsprocessen förväntas också leda till en mer effektiv uppföljning. Återkoppling till de enskilda doktoranderna sker systematiskt under handledningen och genom kritisk läsning av texter och manus vid de tre obligatoriska avhandlingsseminarierna. Kursutvärderingar genomförs systematiskt av de kurser som ges vid sociologiska institutionen.

Aspektråde: Utformning, genomförande och resultat

Aspekt: Målpuppfyllelse av kunskapsformen färdighet och förmåga

Bedömning med motivering: Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna när examen utfärdas, visar förmåga att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar samt såväl i nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet kan presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt. Doktoranderna visar också förutsättningar för att såväl inom forskning och utbildning som i andra kvalificerade professionella sammanhang bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande.

Självvärderingen beskriver hur de sex dimensionerna i utbildningen även bidrar till kunskapsformen färdighet och förmåga. De obligatoriska avhandlingsseminarierna bidrar till att arbetstakten hålls, och den tryckningskommitté som tillsätts efter slutseminariet bidrar till att arbetet slutförs inom givna tidsramar. Seminarierna innebär också att doktoranderna får träna sig i att presentera och diskutera sin forskning. Den "PhD Research Day" som arrangeras varje år, där doktoranderna får presentera sin forskning, är ett bra exempel på hur doktoranderna förbereds för deltagande i nationella och internationella konferenser. Sådant deltagande planeras och följs upp i den individuella studieplanen, och medel för konferensdeltagande finns avsatta för varje doktorand. Doktoranderna tränar den egna förmågan att analysera och formulera frågeställningar genom att handleda och examinera studenter. Erfarenheter av egen undervisning, liksom deltagande i handledares och lärares nationella och internationella nätverk och organisationer utanför akademien, ger också möjlighet att bidra till samhällsutvecklingen och stödja andras lärande. Bedömargruppen konstaterar att de aktiviteter som genomförs på institutions- och fakultetsnivå och som beskrivs i det samlade underlaget är relevanta för att säkerställa kunskapsformen färdighet och förmåga.

Systematisk uppföljning görs av utbildningen för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande är av hög kvalitet och att doktoranderna uppnår målen. Det är dock inte tydligt hur resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och om återkoppling sker till relevanta intressenter.

Underlaget beskriver att man främst följer upp utbildningens kvalitet och doktorandernas måluppfyllelse inom färdighet och förmåga genom handledningsprocessen, genom de individuella studieplanerna och genom de obligatoriska avhandlingsseminarierna. Progression säkras genom årlig uppföljning av den individuella studieplanen och i de tre (för licentiatexamen två) avhandlingsseminarierna som granskar och följer upp arbetsprocessen. Kollegial återkoppling till doktoranderna sker i samband med konferens- och seminarieverksamheten.

Bedömargruppen konstaterar att det finns former för systematisk uppföljning som säkrar kvaliteten i den aktuella kunskapsformen, men att det inte framgår av det samlade underlaget hur man vidtar åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling utifrån detta.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat

Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt

Bedömning med motivering: Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar intellektuell självständighet och vetenskaplig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar. Doktoranden har också nått fördjupad insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används.

Underlaget beskriver att man främst följer upp utbildningens kvalitet och doktorandernas måluppfyllelse inom målet värderingsförmåga och förhållningssätt under handledningsprocessen, där man diskuterar och följer upp forskningsetiska överväganden i samband med avhandlingsprojektets planering och genomförande. Om forskningsetisk prövning krävs är det handledaren som är huvudsökande. Flera kurser, till exempel den fakultetsgemensamma "Kickstart to Academic Life", innehåller forskningsetiska moment och riktas mot examensmålet intellektuell självständighet. Två lärare från institutionen är ledamöter i den lokala etikprövningsnämnden, något som lärosätet menar bidrar till att uppmärksamma de forskningsetiska frågorna. Även under de obligatoriska avhandlingsseminarierna ges etikfrågorna utrymme, och man ger särskilda seminarier som lyfter forskningsetiska frågor. Doktoranderna förväntas dessutom stärka sin intellektuella självständighet genom den egna undervisningen och genom deltagande i allmänna debatter om vetenskapens och kunskapens roll i samhället. De dilemman som egen undervisning kan innebära, till exempel att balansera mellan tidseffektivitet och att färdigställa en självständig forskningsprodukt, bidrar till erfarenheter av utmaningar i forskarrollen, vilket anknyter till insikter om vetenskapens roll och forskares ansvar.

Bedömargruppen konstaterar att underlaget ger en god bild av hur forskningsetiska och vetenskapsteoretiska frågor ges utrymme i utbildningen. Bedömargruppen noterar dock att det endast i begränsad utsträckning är obligatoriskt att delta i kurser och seminarier med forskningsetiskt innehåll. Bedömargruppen ser detta som en svaghet, och rekommenderar att sådana kurser görs obligatoriska i större utsträckning.

Systematisk uppföljning görs av utbildningen för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande är av hög kvalitet och att doktoranderna uppnår målen. Det är dock inte tydligt hur resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och om återkoppling sker till relevanta intressenter.

Av underlaget framgår att uppföljningen av utbildningskvaliteten sker genom samma mekanismer som för de övriga två kunskapsformerna. Den regionala etikprövningsnämnden beskrivs ha en central roll när det gäller undervisning, träning och uppföljning av forskningsetiska frågor, såväl genom kurser och seminarier som för uppföljning och kritisk diskussion av etiska överväganden i de enskilda avhandlingsprojekten. Självvärderingen konstaterar att medvetenheten om forskningsetiska problem och utmaningar inte är tillräcklig, och att man kommer att arbeta med dessa frågor i större utsträckning framöver.

Bedömargruppen konstaterar att underlaget beskriver hur kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt följs upp i utbildningens olika delar. Den självkritiska synpunkten att den forskningsetiska medvetenheten i miljön behöver utvecklas är viktig, men bedömargruppen hade gärna sett en närmare beskrivning av vad det är i nuvarande strukturer som behöver ses över samt vilka strategier och åtgärder lärosätet överväger.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat

Sammanvägd bedömning av aspektområdet utformning, genomförande och resultat

Bedömning med motivering: Aspektområdet utformning, genomförande och resultat bedöms sammantaget inte vara tillfredsställande.

Bedömargruppen konstaterar att det samlade underlaget visar att utbildningen utifrån högskoleförordningens examensmål för licentiat- respektive doktorsexamina systematiskt använder sex specifika dimensioner för att genomföra och följa upp processer och resultat i utbildningen. Hur detta sker beskrivs konkret för de tre kunskapsformerna.

Aspekten målpåfyllelse av kunskapsformen kunskap och förståelse bedöms inte vara tillfredsställande med avseende på lärosätets begränsade möjlighet att initiera egna ämnesspecifika kurser, svårigheter att överblicka läskurser och att följa upp kurs- och seminarieverksamhet som initieras av andra ämnen och andra lärosäten. Bedömargruppen ser det som en allvarlig brist att pedagogikämnets kurser bara ges som läskurser, något som doktoranderna också har kritiserat enligt självvärderingen. Självvärderingen anger att lärosätet ska se över detta, vilket bedömargruppen ser som mycket angeläget för utbildningens kvalitet och ämnesprofilering. Bedömargruppen uppmärksammar att det av intervjuunderlaget framgår att såväl doktorander som lärare och handledare menar att samverkan med den utbildningsvetenskapliga institutionen skulle kunna bidra till att lösa problemen med kursutbudet.

Vad gäller kunskapsformerna färdighet och förmåga samt värderingsförmåga och förhållningssätt menar bedömargruppen att de har en allmänvetenskaplig karaktär. Av underlaget framgår att sådana kurser organiseras och genomförs i samverkan med andra ämnen och andra lärosäten. Underlaget visar att utbildningen erbjuder kurser och seminarier där forskningsetiska frågor tas upp. Dock framgår det inte i vilken utsträckning dessa är obligatoriska, eller i vilken utsträckning doktoranderna faktiskt deltar i dem. Som ett gott exempel på en kvalitetshöjande åtgärd vill bedömargruppen lyfta den tryckningskommitté som inrättas under slutfasen av avhandlingsarbetet. Bedömargruppen anser också att det är positivt med det pågående arbetet för att digitalisera de individuella studieplanerna. Även arbetet med att utveckla forskningsetiska inslag i utbildningen är en positiv utveckling av redskapen för kvalitetsuppföljning. Bedömargruppen konstaterar utifrån det samlade underlaget att uppföljning som säkerställer målen för dessa kunskapsformer sker men att det inte framgår hur man vidtar åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling utifrån detta.

Perspektiv**Arbetslivets perspektiv**

Bedömning med motivering: Utbildningen förbereder doktorander för ett föränderligt arbetsliv.

Enligt självvärderingen är utbildningen främst inriktad på att utbilda doktoranderna för en fortsatt forsknings- och undervisningsverksamhet. Underlaget beskriver vissa kunskaper och färdigheter, till exempel analysförmåga och förmåga att använda forskningsmetoder, som användbara också i icke-akademiska sammanhang. Självvärderingen ger exempel på doktorander som efter examen fått anställning vid myndigheter och verksamheter utanför akademien.

Enligt självvärderingen ger medverkan i externt finansierade projekt möjlighet till meritering inför arbetsuppgifter som kräver förmåga att samarbeta i team och följa en tidsplan. Lärosätet arbetar för att vidga doktorandernas forskarutbildningsmiljö. Det sker genom att doktoranderna medverkar i handledarnas och lärarnas nationella och internationella forskningsnätverk som förmedlar forskarkontakter. Forskarutbildningens lärare har omfattande samverkansprojekt som knyter forskning till samhällsutveckling. Exempel på detta är en lärare som är koordinator för Center for Global Human Resource Management i Göteborg och som arbetar med att knyta ihop forskning om arbetslivet med den praktiska verksamheten. Andra exempel är ett samarbete med Den globala skolan och flera centrala och lokala myndigheter. Några lärare samverkar även med aktörer och institutioner utanför Sverige, som det tyska centret för politisk bildning. Bedömargruppen konstaterar att underlaget ger god information om pågående samverkansprojekt och att projekten har potential att bidra till att förbereda doktoranderna för ett föränderligt arbetsliv. Dock menar bedömargruppen att det inte framgår av det samlade underlaget hur lärosätet konkret arbetar för att involvera doktoranderna i verksamheter som förbereder för ett föränderligt arbetsliv.

Doktoranderna får möjlighet att presentera sin forskning och kritiskt granska kollegors texter vid de obligatoriska avhandlingsseminarierna, men också i andra sammanhang. Ett exempel är den årliga "PhD Research Day". Doktoranderna erbjuds också att delta i nationella och internationella konferenser under studietiden och det finns ekonomiskt stöd för detta. Av underlaget framgår att internationella konferenser ses som en viktig aktivitet för att etablera kontakter och delta i nätverk inför det kommande arbetslivet. Bedömargruppen ser dessa inslag i utbildningen, liksom den institutionstjänstgöring om 20 procent som erbjuds, som en god förberedelse för framtida yrkesverksamhet som forskare och lärare såväl inom som utanför akademien. Det framgår av underlaget att man även har genomfört fakultetsgemensamma karriärdagar i samråd med doktorandrådet för att visa alternativa karriärvägar efter examen. Bedömargruppen konstaterar dock att det samlade underlaget endast i begränsad utsträckning visar hur utbildningen förbereder för karriärvägar utanför akademien efter examen.

Det samlade underlaget visar att det inte pågår någon aktiv alumnverksamhet vid lärosätet, men att utveckling av en sådan pågår. Bedömargruppen ser detta som ett viktigt utvecklingsområde för att säkerställa att utbildningen förbereder för ett föränderligt arbetsliv.

Utbildningens utformning och genomförande följs inte systematiskt upp för att säkerställa att den är användbar och förbereder för arbetslivet.

Självvärderingen och intervjuerna beskriver hur utbildningens innehåll följs upp, utvärderas och uppdateras för att säkerställa dess relevans, främst för en framtida forskarkarriär. Riktlinjerna för doktorandernas undervisningsuppdrag inkluderar en pedagogisk utvecklingsplan, något som bedömargruppen ser positivt på som en förberedelse för en karriär inom akademien.

Underlaget beskriver olika former för kvalitetsuppföljning i utbildningen, men bedömargruppen konstaterar att man endast i begränsad utsträckning integrerar arbetslivets perspektiv i beskrivningarna. Vidare konstaterar självvärderingen att man anordnar exempelvis internat, personalmöten och studiedagar för att planera och diskutera utvidgad samverkan med verksamheter inom och utanför akademien. Doktoranderna uppmuntras att delta, men det framgår inte av underlaget i vilken utsträckning de faktiskt deltar i dessa verksamheter. Man använder de individuella studieplanerna för att dokumentera och följa upp doktorandernas deltagande i olika forsknings- och samverkansnätverk, men bedömargruppen noterar att uppföljningarna inte tydliggör ett arbetslivsperspektiv. Därför rekommenderas lärosätet att utveckla detta.

Bedömargruppen konstaterar att det samlade underlaget inte beskriver rutiner för systematiska uppföljningar av hur utbildningen är användbar och förbereder för ett föränderligt arbetsliv. Även om det finns viss systematisk uppföljning, främst avseende en framtida forskarkarriär, framgår det inte av det samlade underlaget hur resultaten av uppföljningen vid behov omsätts i åtgärder och om återkoppling sker till relevanta intressenter. Bedömargruppen ser detta som ett utvecklingsområde och rekommenderar särskilt lärosätet att fortsätta utveckla former för att följa upp alumner, och att uppmärksamma arbetslivets perspektiv i uppföljningarna av de individuella studieplanerna.

Sammantaget bedöms arbetslivets perspektiv vara tillfredsställande.

Perspektiv

Doktoranders perspektiv

Bedömning med motivering: Utbildningen verkar för att doktorander tar en aktiv del i arbetet med att utveckla utbildningen och läroprocesser.

Självvärderingen presenterar olika arbetssätt för att säkerställa att doktoranderna har en god fysisk och psykosocial arbetsmiljö. Doktoranderna får möjlighet att diskutera arbetsmiljöfrågor, till exempel fysisk arbetsmiljö och relationen till handledare och andra kollegor samt upplevd stressnivå. Detta sker tillsammans med forskarutbildningens studierektor under individuella utvecklingssamtal och i samband med att man följer upp och reviderar de individuella studieplanerna. Av underlaget framgår också att lärosätet arbetar aktivt för att säkerställa en god start på forskarutbildningen genom att erbjuda introducerande samtal med prefekt, studierektor och personalansvarig. Utöver detta anordnar fakulteten egna introduktionsdagar. Doktoranderna bjuds även in till universitetets introduktionsdagar för att ta del av frågor som bland annat berör anställningsvillkor och arbetsmiljö.

De brister och utmaningar som bedömargruppen lyfter under aspektområdet Miljö, resurser och område innebär utmaningar även för doktoranders perspektiv. Av självvärderingen och intervjuerna framgår att den lilla forskningsmiljö som kännetecknar pedagogikavdelningen inte bara innebär ett begränsat utbud av kurser och seminarier, utan också att den kan innebära psykosociala utmaningar. Av det samlade intervjuunderlaget framgår att såväl doktorander som handledare och lärare ser samverkan med den utbildningsvetenskapliga institutionen som ett sätt att hantera dessa problem.

Vidare framgår det av underlaget att kurser, seminarier och arbete i forskargrupperna oftast bedrivs på svenska. Bedömargruppen ser allvarligt på detta eftersom doktorandgruppen inte enbart består av svenskspråkiga personer. Bedömargruppen menar att utbildningsrelaterade aktiviteter bör ske på engelska för att icke-svensktalande doktorander ska kunna tillgodogöra sig utbildningen och känna sig delaktiga i forsknings- och forskarutbildningsmiljön. Bedömargruppen betonar vikten av att lärosätet påskyndar arbetet med att se över möjligheten att bedriva forskarutbildningsrelaterade aktiviteter på engelska. Vidare ser bedömargruppen det som en svaghet att en del doktorander enligt självvärderingen upplever att vardagen är besvärlig och att de kommer i kläm på grund av att avdelningens anställda inte kommer överens.

En viktig aspekt av den psykosociala arbetsmiljön är handledningen. Av underlaget framgår att handledning sker regelbundet, och att den kompletteras med informella möten och e-postkonversationer. Bedömargruppen ser positivt på att lärosätet i självvärderingen kommenterar och visar medvetenhet vad gäller förbyggande arbete och hantering av de eventuella konflikter som kan uppstå mellan doktorand och handledare. I det förebyggande arbetet ingår bland annat tydlighet i vad forskarutbildningen innebär, och kommunicerade förväntningar och informationsmöten för nyantagna doktorander där exempelvis rättigheter och skyldigheter diskuteras. Av självvärderingen framgår också att lärosätet har rutiner för hur handledarbyte ska hanteras när konflikter uppstår. Bedömargruppen ser positivt på att lärosätet erbjuder professionellt stöd i form av företagshälsovård och kontakt med fackliga organisationer vid handledarbyte.

Utbildningen följs systematiskt upp för att säkerställa att doktorandinflytandet används i kvalitetssäkring och utveckling av utbildningen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Doktorandinflytandet sker främst genom att doktoranderna är representerade i olika organ, såsom institutionsstyrelsen och forskarutbildningskollegiet. Fler forum för att ta vara på doktorandernas synpunkter och därmed säkerställa doktorandinflytandet är institutionens doktorandråd, årliga utvecklingssamtal mellan doktorand och studierektor samt uppföljning och revidering av de individuella studieplanerna. Bedömargruppen uppmärksammar att det framgår av det samlade underlaget att doktoranderna inte sällan lyfter upplevd stress när den individuella studieplanen följs upp och revideras. Bedömargruppen menar att det av detta skäl är viktigt att lärosätet systematiskt följer upp stressnivån bland de forskarstuderande, till exempel via återkommande arbetsmiljöundersökningar. Vidare ser bedömargruppen ett utvecklingsområde vad gäller systematisk insamling, sammanställning och redovisning av alumners synpunkter på utbildningen.

Sammantaget bedöms doktoranders perspektiv vara tillfredsställande.

Perspektiv

Jämställdhetsperspektiv

Bedömning med motivering: Ett jämställdhetsperspektiv är integrerat i utbildningens utformning och genomförande.

Av självvärderingen framgår att institutionens handlingsplan för jämställdhets- och likabehandlingsfrågor är utgångspunkten för jämställdhetsarbetet i utbildningen. Bedömargruppen menar att den anknytning till arbetsmiljöfrågor och diskrimineringsgrunder i allmänhet som skrivs fram utifrån handlingsplanen är relevant för jämställdhetsperspektivet. Även medvetenheten om den

konkreta likvärdighetsproblematik som lärosätet har att hantera i utbildningen och som har med språkanvändning att göra är relevant.

Utifrån handlingsplanen arbetar man exempelvis för att ge alla doktorander samma möjligheter till undervisning. Bedömargruppen konstaterar att denna aspekt av jämställdhet är viktig, men ser utvecklingsmöjligheter i hur jämställdhetsperspektivet synliggörs i utbildningens utformning och genomförande vad gäller kursledning, handledning och litteratur.

Systematisk uppföljning görs inte för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande främjar jämställdhet.

Av underlaget framgår att institutionen har genomfört en undersökning för att tydliggöra hur undervisningsuppdragen är fördelade mellan kvinnliga respektive manliga doktorander, lektorer och professorer. Resultatet visade inga könsrelaterade skillnader.

Lärosätet beskriver att uppföljning sker genom samtal och enkäter som inkluderar jämställdhetsperspektivet i ett mer generellt psykosocialt perspektiv. Dock menar bedömargruppen att det inte framgår av underlaget hur systematisk uppföljning sker för att säkra att forskarutbildningen främjar jämställdhet. Det saknas också exempel på åtgärder och det framgår inte om återkoppling sker till relevanta intressenter.

Sammantaget bedöms jämställdhetsperspektivet vara tillfredsställande.

Aspektområde: Uppföljning, åtgärder och återkoppling

Sammanvägd bedömning av aspektområdet uppföljning, åtgärder och återkoppling

Bedömning med motivering: Aspektområdet uppföljning, åtgärder och återkoppling bedöms sammantaget inte vara tillfredsställande.

Av självvärderingen framgår att man systematiskt följer upp lärarnas individuella kompetensutveckling genom årliga utvecklingssamtal mellan lärare och institutionens prefekt. Samtalen resulterar i strategier för fortlöpande kompetensutveckling. Vidare framgår det av det samlade underlaget att kvalitetsuppföljning, åtgärder och återkoppling delvis ligger utanför det egna ämnets och den egna miljöns möjligheter till insyn och inflytande. Forskarmiljön håller god och hög kvalitet, men bedömargruppen menar att utbildningens integrering i en större utbildningsmiljö vid institutionen skapar bristande möjligheter till uppföljning och åtgärder för att säkerställa kvaliteten i utbildningen.Handledningsprocessen och uppföljningen av de individuella studieplanerna kan motverka en del av problemen med att man inte har fullt inflytande över kursinnehåll och seminarieutbud, men detta bedöms ändå vara en allvarlig brist i utbildningens förutsättningar att säkerställa utbildningens kvalitet.

Vad gäller aspekten måluppfyllelse av kunskapsformen kunskap och förståelse finns brister i möjligheten till överblick och uppföljning av kvaliteten i den kurs- och seminarieverksamhet som genomförs utanför ämnet, avdelningen och det egna lärosätet. Bedömargruppen menar att forskarutbildningsmiljöns begränsade möjligheter att erbjuda kurser i pedagogik innebär bristande möjligheter att följa upp, åtgärda och återkoppla innehåll och progression i doktorandernas lärande. Utifrån underlaget är bedömningen att examensmålen färdighet och förmåga och värderingsförmåga och förhållningssätt följs upp systematiskt genom handledning, individuella studieplaner och

obligatoriska seminarier men att det inte framgår hur man vidtar åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling utifrån detta.

Vad gäller arbetslivets perspektiv konstaterar bedömargruppen att perspektivet inte är integrerat i de former för uppföljning, åtgärder och återkoppling som används, och att utbildningens relevans för ett föränderligt arbetsliv inte beaktas i uppföljningen. Alumnverksamhet saknas men är under utveckling.

I fråga om doktorandperspektivet konstaterar bedömargruppen att doktorandkollektivet är representerat i samtliga organ och arbetsgrupper, och att det finns ett till synes väl fungerande doktorandråd. Detta ger sammantaget doktoranderna insyn och reella möjligheter att komma till tals och påverka hur forskningen och forskarutbildningen planeras och genomförs. Bedömargruppen menar också att det är viktigt att lärosätet systematiskt följer upp stressnivån bland de forskarstuderande, till exempel via återkommande arbetsmiljöundersökningar.

Uppföljningen av jämställdhetsperspektivet beskrivs ske genom samtal och enkäter som inkluderar frågan i ett mer generellt psykosocialt perspektiv. Hur jämställdhetsperspektivet följs upp i utbildningen framgår inte av underlagen.

Samlat omdöme: Ifrågasatt kvalitet

Bedömning med motivering: Sammantaget visar underlagen att utbildningens kvalitet är ifrågasatt.

Ämnesbeskrivningen och dess avgränsning och vetenskapliga grund visar en lokal profil som är väl motiverad och adekvat. Självvärderingen och den allmänna studieplanen med inriktning mot doktorsexamen beskriver pedagogik som ett brett ämnesområde som omfattar såväl makronivå som mikronivå. Den pedagogiska forskningen riktas mot studier av villkor för lärande, kunskapsbildning och utveckling i sammanhang som utbildningspolitik, utbildningssituationer, arbetsliv och fritid.

Forskarutbildningen i pedagogik vid Lunds universitet bedrivs som en liten verksamhet med få doktorander och en liten grupp tillsvidareanställda lärare och handledare. Därför behövs förstärkning från andra ämnen vid den sociologiska institutionen, dit pedagogikavdelningen hör, och från andra lärosäten för att genomföra utbildningen. Bedömargruppen menar att detta innebär svårigheter att upprätthålla kontinuitet och utbildningskvalitet i forskarutbildningsmiljön. Av det samlade underlaget framgår att det finns en medvetenhet om problemet. Det framgår också att man har diskuterat ett samgående med institutionen för utbildningsvetenskap och de forskarutbildningar som ligger där som en möjlig åtgärd för att stärka pedagogikämnet, men att det i nuläget inte är aktuellt med en sådan förändring. Bedömargruppen konstaterar utifrån det samlade underlaget att lärosätet saknar en långsiktig strategi för att hantera och åtgärda situationen.

Bedömargruppen ser allvarligt på det faktum att personalresursen måste förstärkas från andra ämnen och lärosäten. Bedömargruppen menar att den vetenskapliga kompetensen hos lärarna och handledarna är hög, men att bredden i pedagogikämnets innehållsliga profil bärs upp av ett litet antal aktiva forskare som var och en representerar specifika forskningsinriktningar. Detta bidrar till en splittrad utbildningsmiljö för doktoranderna, och bidrar till allvarliga brister vad gäller att upprätthålla, följa upp, åtgärda och återkoppla kvalitet i forskarutbildningsmiljön. En annan brist bedömargruppen ser är att inte alla doktorander är på plats och att lärosätet inte har infört engelska som arbetspråk.

Aspekten måluppfyllelse av kunskapsformen kunskap och förståelse bedöms inte vara tillfredsställande med avseende på lärosätets begränsade möjlighet att initiera egna ämnesspecifika kurser, svårigheter att överblicka läskurser och att följa upp kurs- och seminarieverksamhet som initieras av andra ämnen och andra lärosäten. Bedömargruppen ser det som en allvarlig brist att endast läskurser ges i pedagogik och att ämnesspecifika kurser och seminarier över huvud taget i mycket begränsad utsträckning utvecklas, genomförs och följs upp inom den egna ämnesmiljön. Bedömargruppen konstaterar att detta innebär att lärosätet inte kan erbjuda ett sådant kursutbud som den allmänna studieplanen beskriver som ett krav för att nå examensmålet kunskap och förståelse inom ämnet. Vad gäller kunskapsformerna färdighet och förmåga samt värderingsförmåga och förhållningssätt menar bedömargruppen att de har en allmänvetenskaplig karaktär. Av underlaget framgår att sådana kurser organiseras och genomförs i samverkan med andra ämnen och andra lärosäten. Underlaget visar att utbildningen erbjuder kurser och seminarier där forskningsetiska frågor tas upp.

Bedömargruppen menar att arbetslivsperspektivet i utbildningen kan utvecklas, särskilt när det gäller alumnverksamheten och att tydliggöra perspektivet i den individuella studieplanen. Av det samlade underlaget framgår att doktorandperspektivet är tillgodosett genom såväl formell representation som representation i mer informella intresseforum. Bedömargruppen menar vidare att det är viktigt att stressnivån bland de forskarstuderande följs upp, till exempel genom regelbundna arbetsmiljöundersökningar. Vad gäller jämställdhetsperspektivet menar bedömargruppen att det är positivt att perspektivet hanteras som en del av arbetet med likabehandling och icke-diskriminering, men ser utvecklingsmöjligheter i till exempel hur det synliggörs i utbildningens utformning och genomförande vad gäller kursledning, handledning och litteratur.

Bedömargruppen menar att det samlade underlaget indikerar en splittrad utbildningsmiljö med allvarliga problem vad gäller möjligheter att genomföra och följa upp utbildningen i enlighet med den studieplan som doktoranderna förväntas följa. Av det samlade underlaget framgår inte att det finns någon strategi för att på sikt hantera och åtgärda problemen. Bedömargruppen ställer sig frågande till hur lärosätets ledning ser på pedagogikämnets framtid, och rekommenderar ansvariga på ämnesnivå att påbörja en dialog med lärosätets ledning för att diskutera vilka strategier som krävs för att åtgärda bristerna på kort och lång sikt.

Malmö universitet

Lärosäte Malmö universitet	Forskarutbildningsämne Pedagogik - licentiat- och doktorsexamen	ID-nr A-2016-10-4069
Aspektrråde: Miljö, resurser och område Aspekt: Forskarutbildningsämne Bedömning med motivering: Avgränsningen av forskarutbildningsämnet och dess koppling till den vetenskapliga grunden och beprövad erfarenhet är välmotiverad och adekvat. Bedömningsunderlaget för aspekten forskarutbildningsämne består i första hand av självvärderingen och den ämnesbeskrivning som finns i den allmänna studieplanen. Ämnet pedagogik beskrivs som brett och inbegriper forskning som berör utbildning, undervisning och lärande i institutionella, ekonomiska, politiska, sociala och kulturella sammanhang. Man uppger att ett värdegrundsperspektiv (demokrati, mångfald, inkludering) på kunskapande och meningsskapande processer i vardagsliv och utbildning är centralt. Självvärderingen och den allmänna studieplanen beskriver forskarutbildningsämnet pedagogik på ett sätt som både tydliggör ämnets bredd och förklarar samt preciserar den avgränsning som präglar ämnet vid Malmö universitet. Ämnets innehållsliga spänningsfält lyfts fram och hanteras konstruktivt i beskrivningen av ämnesinnehållet och profilen. Ämnets koppling till vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet kommenteras och tydliggörs. Pedagogik har vid lärosätet en nära koppling till lärutbildningen och präglas av ett intresse för praxisnära forskning. Ämnet strävar också efter att i vid mening bidra till lärarprofessionens kunskapsbas. Självvärderingen beskriver att ämnets framväxt och förändringar är grunden till den nuvarande starka kopplingen till lärarprofessionen och lärutbildningen. Argumenten för ämnets nuvarande huvudinriktning är välmotiverade, och tydligt förankrade både i ett samhällsperspektiv och i relation till ämnets tidigare tillhörighet till Lunds universitet.		
Aspektrråde: Miljö, resurser och område Aspekt: Personal Bedömning med motivering: Antalet handledare och lärare och deras sammantagna kompetens är adekvat och står i proportion till utbildningens innehåll och genomförande. Av självvärderingen framgår att det hösten 2016 fanns elva doktorander och sammantaget sju seniora forskare knutna till ämnet som kan fungera som huvudhandledare: tre professorer, en biträdande professor och en docent. Vid tiden för självvärderingen pågick två befodringsärenden, och enligt uppgifterna från intervjuerna finns det nu tre nya docenter. Två professorer med handledaruppdrag var hösten 2016 anställda vid annat lärosäte. Man använder sig också av handledar- och lärarresursen inom en externfinansierad forskarskola. I självvärderingen redogörs vidare för vilken övrig kompetens som finns att tillgå för doktoranderna när det gäller andra handledare och experthandledare. Speciellt i relation till experthandledning betonar man kontakten med andra lärosäten. Till den samlade handledar- och lärarresursen hör också ett tjugotal tillsvidareanställda disputerade lektorer med ämnen som är relevanta för forskarutbildningsämnet. I princip alla tjänstgör 100 procent. Av självvärderingen framgår att pedagogikämnet under en period har haft en minskad personalstyrka. Detta har två förklaringar: dels pensionsavgångar utan nyrekrytering, dels att professorerna har fått		

sin forskningstid kraftigt neddragen från 50 till 20 procent. I självvärderingen går det att utläsa en förhoppning om att situationen ska bli bättre när lärosätet blir universitet 2018. Bedömggruppen ser det som ett fortsatt utvecklingsområde för att upprätthålla utbildningens framtida handledarresurs. Den bifogade publikationslistan visar dock att den sammantagna handledargruppens publiceringsprofil är relevant, jämn och håller god vetenskaplig kvalitet.

Vid lärosätet finns ett krav på att huvudhandledaren ska vara minst docent. Vidare ska man ha gått en handledarutbildning för att kunna accepteras som handledare, och för att bli antagen till handledarutbildningen ska man ha publicerat sig efter disputation. Handledarutbildningar från andra lärosäten valideras. Forskningsplattformen Research Platform for Education and Special Education (RePESE) erbjuder enligt självvärderingen meriteringsseminarier, och kan också ses som ett kompetensutvecklingsforum.

Forskningen vid lärosätet bygger, som nämnts, till stora delar på praktiska projekt och frågeställningar. De flesta lärare som ingår i forskarutbildningsmiljön undervisar också på lärarutbildningen, och står på detta sätt i nära kontakt med samhällsfrågor och professionens frågor. Enligt självvärderingen finns ett samarbetsavtal med Malmö stad som gör det möjligt att skapa arenor där forskare och lärare tillsammans kan utveckla forskningsprojekt. Även samverkansformer mellan lärosätet och regionala aktörer beskrivs, och förväntas göra det möjligt att skapa arenor för forskningsprojekt, studier och samtal om aktuella samhällsfenomen.

Handledarnas och lärarnas sammantagna kompetens och kompetensutveckling följs systematiskt upp i syfte att främja hög kvalitet i utbildningen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Av självvärderingen framgår att handledarnas kompetens följs upp systematiskt genom att vicedekanan träffar doktoranderna vid ett par tillfällen per år. Om brister upptäcks då vidtar vicedekanan åtgärder. Vid behov kan man till exempel sätta in extra resurser för att ge kompletterande handledning. Doktorandkåren genomför också utvärderingar. Vidare anges att handledarkollegiet fungerar som ett viktigt forum för att utveckla handledarkompetensen. Enligt självvärderingen finns det också andra system som minskar doktorandernas beroende av enskilda handledare. Till exempel finns ett månatligt seminarium, angivet i den allmänna studieplanen, där flera handledningskompetenta forskare tillsammans med doktoranderna diskuterar olika aspekter av forskningsverksamheten och forskarutbildningen. Seminariet leds av ämnesansvarig. Vidare arrangerar man ett systematiskt granskningsförfarande av avhandlingsarbetets olika faser. Granskningsförfarandet beskrivs i självvärderingen som en kollegial process där kvaliteten stärks genom externa granskare. Även forskarutbildningskursernas examinatorer beskrivs som en källa till systematiskt kvalitetssäkringsarbete.

Den individuella studieplanen är ett instrument för uppföljning under huvudhandledarens ansvar. Rutiner finns också för handledarbyte om det skulle behövas, och enligt självvärderingen kan handledarbyte ske utan särskild motivering. Detta anser bedömggruppen vara en styrka. En annan styrka är att man beaktar doktorandernas önskemål vid tillsättning av handledare. Bedömggruppen konstaterar vidare att det finns en väl beskriven beredskap för att hantera problem som har med handledningen att göra. Till stöd för doktoranderna finns även ett doktorandkollegium vid fakulteten. Beslut om ändring av såväl huvudhandledare som bihandledare fattas av dekanen efter beredning i handledarkollegiet, där det även finns doktorandrepresentation.

Sammantaget bedöms de olika formerna för att systematiskt följa upp handledarnas och lärarnas kompetens som relevanta. Utifrån det sammantagna underlaget kan bedömargruppen konstatera att lärarna har möjligheter att bedriva egen forskning och följa utvecklingen i tillräckligt hög grad. Forskningstiden för framför allt professorer förväntas öka när lärosätet blir universitet.

Aspektområde: Miljö, resurser och område**Aspekt: Forskarutbildningsmiljö**

Bedömning med motivering: Forskningen vid lärosätet har en sådan kvalitet och omfattning att utbildning på forskarnivå kan bedrivas på en hög vetenskaplig nivå och med goda utbildningsmässiga förutsättningar i övrigt. Relevant samverkan sker med det omgivande samhället både nationellt och internationellt.

I självvärderingen beskrivs att ämnet pedagogik finns utplacerat vid sex olika institutioner. Prefekterna på respektive institution ansvarar för att möjliggöra och upprätthålla ämnesrelevant samverkan mellan de olika institutionerna. Forskarutbildningsmiljön kompletteras också med ett omfattande samarbete med andra lärosäten. I självvärderingen presenteras en självkritisk analys av att pedagogikämnet inte har en egen institutionell hemvist. Handledande personal finns vid olika institutioner inom lärarutbildningsfakulteten, något som lärosätet menar kan bidra till en splittring och till att pedagogikämnet kan riskera en nedprioritering. För att motverka detta har man skapat forskningsplattformen RePESE (se ovan).

Forskningsplattformen RePESE erbjuder en sammanhållen forskningsmiljö över de sex institutionsgränserna, och låter doktoranderna möta forskare och forskning från andra ämnen inom pedagogikområdet. I plattformens miljö ingår forskning som initieras och genomförs i samverkan med aktörer utanför akademien, till exempel ansvariga för förskola och skola. Plattformens öppna seminarier ger möjlighet till diskussion och kritisk återkoppling på texter. Vidare har man ett nära samarbete med forskarutbildningen vid Lunds universitet, där forskarutbildningen låg tidigare.

Handledarna och lärarna är knutna till flera nationella och internationella forskarnätverk, där också doktoranderna deltar aktivt. Exempel på nätverk är European Teacher Education Network (ETEN), World Association of Lesson Study (WALS), World Organization for Early Childhood Education (OMEPE), European Association for Research on Learning and Instruction (EARLI) och European Science Education Research Association (ESERA).

Enligt självvärderingen introduceras doktoranderna till dessa nätverk genom att de presenterar sina arbeten och deltar vid konferenser och seminarier tillsammans med sina handledare. För att finansiera medverkan i konferenser avsätter man 50 000 kronor per doktorand under studietiden.

Genom att lärosätet medverkar i nationella forskarskolor vidgas utbildningsmiljön till att också omfatta forskningsmiljöer vid andra lärosäten.

Forskarutbildningsmiljön följs systematiskt upp för att säkerställa hög kvalitet. Resultatet av uppföljningen omsätts vid behov i kvalitetsutvecklande åtgärder och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Enligt självvärderingen har lärosätet arbetat systematiskt och kontinuerligt med att kvalitetssäkra forskningsmiljön genom interna utvärderingar. En utfrågning med en intern och en extern granskare användes också inför arbetet med självvärderingen. Ett annat sätt att följa upp forskarutbildningsmiljön är uppföljning av alumner.

För närvarande pågår en översyn av styrdokumenterna för lärosätets forskarutbildningar, liksom ett arbete med att digitalisera de individuella studieplanerna. Man planerar också ett kvalitetsramverk för utbildning på forskarnivå. En intern utvärdering av forskarutbildningarna vid dåvarande Malmö högskola genomfördes 2014, och resulterade i att man för forskarutbildningen i pedagogik identifierade behov av ett utökat samarbete inom området utbildningsvetenskap för att uppnå en tillräckligt stor doktorandmiljö och för att organisera kurser och seminarier mer effektivt. Kvalitetsarbetet de senaste åren har lett till en samordning av de metodkurser man ger och de fakultetsgemensamma seminarierna.

Lärosätet har identifierat ämnets spridning av forskare över de sex institutionerna som ett problem. Åtgärder för samverkan och samordning har vidtagits, till exempel genom forskningsplattformen RePESE. Lärosätet uttrycker i självvärderingen att det är för tidigt att uttala sig om huruvida forskningsplattformen förmår överbrygga den splittring av pedagogikämnet som skapats, och att detta behöver följas upp framöver. Bilden av en splittrad miljö med behov av samverkan och samordning förstärktes vid intervjuerna.

Underlaget ger sammantaget en bild av att man på ett konstruktivt och medvetet sätt har hanterat de nyligen genomförda förändringar som påverkar forskarutbildningsmiljön. Dock behöver lärosätet långsiktigt följa upp de insatser som har vidtagits för att överbrygga utmaningarna med ämnets placering vid flera institutioner.

Aspektområde: Miljö, resurser och område**Sammanvägd bedömning av aspektområdet miljö, resurser och område**

Bedömning med motivering: Aspektområdet miljö, resurser och område bedöms sammantaget vara tillfredsställande.

Den sammanvägda bedömningen av aspektområdet miljö, resurser och område bygger främst på självvärderingen, den allmänna studieplanen, publikationslistan, övriga bilagor samt kompletterande intervjuer. Avgränsningen av ämnet samt ämnets bredd och djup är välmotiverad och adekvat. Utbildningen har genomgått organisatoriska förändringar som innebär utmaningar, framför allt i relation till det faktum att pedagogikämnet inte har en egen institutionell hemvist. Av underlaget framgår att man är medveten om att denna "splittring" av pedagogikämnet innebär ett hot mot såväl utvecklingen av handledarnas kompetens som mot forskningsmiljön i sin helhet. Åtgärder har vidtagits för att åstadkomma större samverkan mellan de sex medverkande institutionerna, bland annat genom bildandet av forskningsplattformen RePESE som samlar doktorander och seniora forskare och möjliggör insyn och deltagande i nätverk och forskningsaktiviteter. Det i självvärderingen efterfrågade finansiella stödet till forskningsplattformen framstår som välmotiverat.

Det sammantagna underlaget redogör för flera pågående förändringar som berör avgränsningen av ämnet, personalresurser och forskarutbildningsmiljö, och det verkar finnas en god beredskap för att möta och åtgärda dessa.

Dock finns vissa utvecklingsområden till exempel när det gäller uppföljning av personalens kompetens och kompetensutveckling. Ett utvecklingsområde i relation till aspektområdet miljö, resurser och område är hur lärosätet långsiktigt säkerställer tiden som seniora forskare och lektorer har för sin egen forskning. Ett annat utvecklingsområde är hur man långsiktigt hanterar situationen med att flera doktorander och handledare är verksamma vid andra lärosäten.

Även om det är för tidigt att dra några slutsatser verkar de åtgärder som nyligen har genomförts för att möta problem med en splittrad miljö vara välgrundade och adekvata, och den sammanvägda bedömningen av aspektområdet är att det är tillfredsställande. Detta intryck stärktes ytterligare under de uppföljande intervjuerna.

Vad gäller aspekten forskarutbildningsmiljö ser bedömargruppen god utvecklingspotential i forskningsplattformen RePESE, givet att den fortsätter att engagera forskarna och doktoranderna vid de olika institutionerna.

Som gott exempel vill bedömargruppen särskilt lyfta att doktoranderna vid behov av handledarbyte dels kan vända sig till olika nivåer, dels inte behöver motivera sitt önskemål.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat**Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen kunskap och förståelse**

Bedömning med motivering: Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar bred kunskap och förståelse både inom forskarutbildningsämnet och för vetenskaplig metodik inom forskarutbildningsämnet.

I självvärderingen ges stort utrymme åt att detaljerat redogöra för hur olika delar i forskarutbildningen gör det möjligt för doktoranderna att nå målen för kunskapsformen kunskap och förståelse. Beskrivningen i självvärderingen stöds av skrivningarna i den allmänna studieplanen och i de individuella studieplanerna.

Kurser, avhandlingsseminarier och internationella aktiviteter beskrivs säkerställa examensmålen kunskap och förståelse. De obligatoriska kurserna (totalt 37,5 högskolepoäng) behandlar forskningsperspektiv samt teori och metod förankrat i pedagogik och utbildningsvetenskap. De valbara kurserna ges fakultetsgemensamt eller högskolegemensamt och i somliga fall via högskolebiblioteket. Kurserna är utformade för att stödja progression. Examinationsformerna är individuella i kombination med öppna seminarier där fakultetens forskare också deltar.

I självvärderingen redogörs ingående för hur man har vidtagit åtgärder för att säkra examensmålen, bland annat genom kursutveckling, kursutvärderingar och en revidering av den allmänna studieplanen. Det faktum att doktoranderna i huvudsak använder kvalitativa metoder i sina avhandlingsprojekt har lett till att man breddar kursutbudet i kvantitativa och mixade metoder, och att man genomför seminarier med detta innehåll i handledarkollegiet.

I självvärderingen beskrivs också hur man har utvecklat nya undervisnings- och examinationsformer. Seminarieverksamhet ingår i utbildningen vid bestämda tidpunkter för att säkerställa kvalitet och progression. Obligatoriska avhandlingsseminarier bidrar till att tidsplanen för avhandlingsarbetet hålls. Den tabellbilaga till självvärderingen som dokumenterar studietiden visar att doktoranderna i stort har fullföljt sina studier inom förväntade tidsramar.

De uppgifter om genomströmning som finns tillgängliga ligger i linje med motsvarande forskarutbildningar i övriga landet, och föranleder därför inga särskilda frågor utöver hur lärosätet arbetar generellt för att doktoranderna ska kunna slutföra sina utbildningar inom den angivna tiden.

Systematisk uppföljning görs av utbildningens utformning och genomförande i syfte att säkerställa måluppfyllelsen. Resultaten av uppföljning omsätts i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

I självvärderingen beskrivs hur man systematiskt följer upp utbildningens utformning, genomförande och examination, främst genom den individuella studieplanen. Planen innehåller en matris som kopplar ihop olika moment i utbildningen med den allmänna studieplanens beskrivning av utbildningsmålen, som i sin tur är kopplade till examensmålen i högskoleförordningen. De individuella studieplaner som bedömargruppen har granskat visar hur målmatrisen används och vilka aktiviteter som antas bidra till uppfyllandet av de olika målen. Matrisen bidrar till att tydliggöra relationen mellan lärandemål, utbildningsmål och examensmål och är ett gott exempel på hur måluppfyllelse kan planeras och synliggöras för såväl doktorander som handledare och kursansvariga. I samband med uppföljningarna vidtas vid behov åtgärder för att höja utbildningens kvalitet. Återkoppling sker till doktorander, handledare och kursansvariga. Seminarieverksamheten ses också som ett centralt inslag för att säkerställa såväl progression som uppföljning av kunskap och förståelse.

Vidare beskrivs i självvärderingen att man genomför kursutvärderingar. Utvärderingarna vänder sig till både doktoranderna och de deltagande lärarna. Man gör även en sammantagen utvärdering av kursansvarig och ämnesföreträdare. Utvärderingen presenteras sedan för handledarkollegiet och för nämnden för forskning och forskarutbildning.

Ett exempel på att uppföljningarnas resultat omsätts i åtgärder är att lärosätet planerar att utöka inslaget av kvantitativa och mixade metoder i utbildningen.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat

Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen färdighet och förmåga

Bedömning med motivering: Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar förmåga att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar samt såväl i nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet kan presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt. Doktoranderna visar också förutsättningar för att såväl inom forskning och utbildning som i andra kvalificerade professionella sammanhang bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande.

I självvärderingen är det främst kurser, avhandlingsseminarier och internationella aktiviteter som beskrivs ha betydelse för att doktoranderna efter genomförd utbildning ska nå målen för kunskapsformen färdighet och förmåga. Kursernas examinationsformer syftar till att utveckla färdighet och förmåga till vetenskaplig analys och kritisk granskning. Metodkurserna syftar till att utveckla förmågan att överväga och tillämpa adekvata metoder, och de högskolegemensamma kurserna syftar till att utveckla förmågan att presentera och publicera forskningsresultat.

Doktoranderna förväntas delta i olika seminarier, till exempel doktorandseminarier, där både egna och andras texter och konferensbidrag granskas och diskuteras. Doktoranderna förväntas också delta i nationella och internationella konferenser där den egna forskningen presenteras, granskas och diskuteras. Av självvärderingen framgår ett relativt omfattande konferensdeltagande, vilket tyder på att konferensdeltagandet inte bara är ett önskemål utan också en realitet. Denna bild förstärks dessutom av den budget om 50 000 kronor som varje doktorand har för att bekosta konferensdeltagande under utbildningstiden. Eftersom få av doktoranderna i sina projekt riktar sig till ett internationellt fält är konferensdeltagande och medverkan i publicering av artiklar av stor betydelse för måluppfyllelsen.

Självvärderingen för fram ett självkritiskt resonemang om de problem med måluppfyllelse som följer av att nästan alla doktorander skriver monografier på svenska. Det fåtal som planerar att skriva en artikelbaserad avhandling har ännu inte kommit så långt i sina studier att det ger utslag på antalet internationella publiceringar. Disputationen ses som ett viktigt tillfälle för att bedöma doktorandernas förmåga att bedriva forskning inom angiven tid. Forskningsmiljöns och forskarutbildningens fokus på praktiska forskning lägger grunden för att doktoranderna utvecklar färdighet och förmåga att bidra till samhällsutvecklingen och att stödja andras lärande.

Av självvärderingen, den allmänna studieplanen och de individuella studieplanerna framgår att doktoranderna deltar i nationella och internationella konferenser. Konferensdeltagandet dokumenteras och följs upp i de individuella studieplanerna.

Systematisk uppföljning görs av utbildningen för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande är av hög kvalitet och att doktoranderna uppnår målen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Självvärderingen redogör för hur doktorandens förmåga och färdigheter att bedriva forskning inom givna tidsramar följs upp genom den individuella studieplanen. Progression och lärandemål är ett av de områden som ska dokumenteras och följas upp. Även genomströmning och doktorandernas sammantagna deltagande i nationella och internationella forskningsaktiviteter dokumenteras och följs upp systematiskt. Av självvärderingen framgår också att man planerar och genomför olika åtgärder för att ytterligare stärka de processer som ingår i utbildningen. Ett exempel är att lärosätet framöver kommer att ordna olika aktiviteter, till exempel särskilda seminarier och språkstöd, för att stärka doktorandernas förutsättningar att publicera sig internationellt.Handledaren ansvarar för att doktoranderna involveras i nationella och internationella nätverk, och det finns utpekat ansvariga för de olika delarna i uppföljningen.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat

Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt

Bedömning med motivering: Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar intellektuell självständighet, och vetenskaplig redlighet och forskningsmässig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar. Doktoranden har också nått fördjupad insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används.

Självvärderingen beskriver hur kurserna, seminarierna och avhandlingsarbetet syftar till att säkerställa utvecklingen av doktorandernas värderingsförmåga och förhållningssätt i enlighet med den allmänna

studieplanen och de nationella målen. Genom kursernas utformning och examinationsformer tränas doktorandernas förmåga att kritiskt granska och värdera olika teoretiska perspektiv.

Forskningsetik och vetenskaplig redlighet behandlas under en specifik kurs, där ett av lärandemålen är just att utveckla doktorandernas intellektuella självständighet och vetenskapliga integritet. Kursen är dock inte obligatorisk enligt den allmänna studieplanen, men självvärderingen anger att alla doktorander rekommenderas att gå den. Av de individuella studieplanerna framgår dock att endast en av doktoranderna läst en sådan specialiserad kurs. En del av doktoranderna har inte några noteringar om forskningsetik i sin individuella studieplan, och andra har noterat att de når målen via seminarier eller via andra kurser som då troligen rymt forskningsetik. Huruvida doktoranderna får tillräckliga förutsättningar att nå målet som innefattar forskningsetik framstår som något osäkert. Av självvärderingen och intervjuerna framgår att man anordnar seminarier där man bjuder in den regionala forskningsetiska nämnden, och att doktoranderna diskuterar forskningsetiska frågor i relation till det egna avhandlingsarbetet. Vid intervjuerna framkom att en obligatorisk kurs i forskningsetik är under utveckling. Bedömargruppen ser det som viktigt att ledningen följer upp hur examensmålen om forskningsetik och vetenskaplig redlighet säkerställs framöver.

Den praktiktäna profilen säkerställer i sig att doktoranderna har möjlighet att utveckla värderingsförmågor och förhållningssätt som rör vetenskapens möjligheter och begränsningar, vetenskapens roll i samhället och människors ansvar för hur vetenskapen används. Värderingsförmåga och förhållningssätt tränas också genom den övriga seminarieverksamheten samt vid deltagande i nationella och internationella konferenser. Inom forskningsplattformen RePESE, där forskning med samhällsrelevans har hög prioritet, finns utrymme för diskussioner om vetenskapens möjligheter, begränsningar och samhällsroll.

Systematisk uppföljning görs av utbildningen för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande är av hög kvalitet och att doktoranderna uppnår målen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

I självvärderingen lyfts de tre öppna obligatoriska granskningsseminarierna samt disputationen som redskap för att följa upp intellektuell självständighet, vetenskaplig redlighet och förmågan att göra forskningsetiska bedömningar. Även kurserna följs upp systematiskt vid utvärderingar av såväl doktorander som lärare för att säkerställa att doktoranderna når målen. Här anger lärosätet till exempel att man har tagit fram nya kurser för att skapa bättre förutsättningar för måluppfyllelse.

När det gäller att säkerställa doktorandernas måluppfyllelse uppger lärosätet att de håller på och utvecklar skärpta etiska riktlinjer. Vad detta innebär konkret framgår dock inte av underlaget. Det blev inte heller tydligare under intervjuerna.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat

Sammanvägd bedömning av aspektområdet utformning, genomförande och resultat

Bedömning med motivering: Aspektområdet utformning, genomförande och resultat bedöms sammantaget vara tillfredsställande.

Av självvärderingen, den allmänna studieplanen samt de inlämnade individuella studieplanerna framgår att lärosätet under de senaste åren har genomfört genomgripande förändringar som påverkar forskarutbildningen i pedagogik.

Eftersom mycket är nytt är det till viss del svårt att bedöma vilka långsiktiga positiva (och eventuellt negativa) konsekvenser förändringarna kommer att medföra. Sammantaget framstår dock förändringarna, det nya innehållet och de delvis nya arbetsformerna som välgrundade och välmotiverade. Underlaget visar hur kursutbud, seminarieverksamhet och internationella samt nationella forskningsaktiviteter sammantaget säkrar doktorandernas utveckling och progression i examensmålen kunskap och förståelse, färdighet och förmåga samt värderingsförmåga och förhållningssätt. Kursutbudet indikerar att lärandemålen svarar mot examensmålen som de uttrycks i den allmänna studieplanen. Obligatoriska avhandlingsseminarier bidrar till att doktoranderna håller tidsplanen för avhandlingsarbetet. Dessa och övriga seminarier, liksom deltagandet i konferenser och forskningsnätverk, ger doktoranderna möjlighet att presentera och diskutera egen forskning med vetenskapssamhället och reflektera över vetenskapens samhällliga roll och ansvar. Forskningsetiska frågor har en specifik plats under kurser, seminarier och i den individuella studieplanen, men det saknas en obligatorisk forskningsetisk kurs. Matrisen i den individuella studieplanen säkerställer kontinuerlig uppföljning av kvalitet i utbildningen genom att den kopplar samman examensmålen med lärandemål i kurser, avhandlingsseminarier, deltagande i konferenser och andra aktiviteter.

Bedömargruppen ser säkerställandet av doktorandernas kunskaper i forskningsetiska frågor i vid mening som ett viktigt utvecklingsområde.

De uppgifter om genomströmning som finns tillgängliga ligger i linje med motsvarande forskarutbildningar i övriga landet, och föranleder därför inga särskilda frågor utöver hur lärosätet arbetar generellt för att doktoranderna ska kunna slutföra sina utbildningar inom den angivna tiden.

Som ett gott exempel vill bedömargruppen särskilt lyfta arbetet för att främja doktorandernas beredskap att publicera sig internationellt. Även det systematiska arbetet med doktorandernas konferensdeltagande ser bedömargruppen som ett gott exempel.

Perspektiv

Arbetslivets perspektiv

Bedömning med motivering: Utbildningen förbereder doktorander för ett föränderligt arbetsliv.

I självvärderingen framhävs forskarutbildningsämnets samhällsrelevans och praktisk närhet, med närhet till lärarutbildningen, närhet till de nationella licentiatforskar skolorna och samverkan med olika huvudmän. Ansatsen är alltså bred och praktisknära. Vid intervjuerna framkom att det finns flera forum där doktoranderna kan ta del av den samverkan som pågår, till exempel genom kontakt med forskning inom forskningsplattformen RePESE och genom doktorandseminarier där de olika doktorandgrupperna möts och utbyter erfarenheter. Intervjuerna visar dock på tydliga skillnader mellan doktorandgrupperna i forskarskolan och andra doktorandgrupper, och lärosätet kan ytterligare stärka arbetet med att låta de olika erfarenheterna berika miljön och utbildningen som helhet.

Doktoranderna får möjlighet till institutionstjänstgöring under utbildningen, vilket förväntas bidra till en framtida yrkeskarriär. Internationella erfarenheter uppmuntras.

Ett mentorskapsprogram för att förbereda verksamhet efter examen har prövats och är under utveckling. Karriärplanering följs upp i de individuella studieplanerna.

Underlaget visar att utbildningen i första hand förbereder för en yrkeskarriär inom akademien, samtidigt som den tydliga strävan mot praktisk forskning ger goda möjligheter till samverkan med det omgivande samhället såväl under utbildningen som i den fortsatta forskningen. Intervjuerna visar att det inte är tydligt hur den fortsatta karriärutvecklingen efter forskarexamen blir för doktoranderna i forskarskolan - den fortsatta utvecklingen inom akademien upplevs som tydligare. Ett viktigt utvecklingsområde handlar om att bredda doktorandernas karriärval gentemot tidigare erfarenheter och att bättre ta vara på de olika erfarenheterna i utbildningen. I utvecklingsområdet kan det även ingå insatser för att stärka beredskapen för fortsatt karriärutveckling inom de kommuner som lärosätet samverkar med i forskarskolan.

Utbildningens utformning och genomförande följs systematiskt upp för att säkerställa att den är användbar och förbereder för arbetslivet. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Av självvärderingen framgår att ett systematiskt arbete med uppföljningar av arbetslivets perspektiv har påbörjats, och att åtgärder är under utveckling för att säkerställa att utbildningen är användbar och förbereder för ett föränderligt arbetsliv. Dock är systematiken inte tillräckligt tydlig, och detta bör därför ses som ett utvecklingsområde.

I självvärderingen anges att analyser, bedömningar och slutsatser baseras på data från alumnundersökningar, alumträffar, uppföljning av doktoranders och handledares produktion, uppföljning av anställning efter examen, doktoranddag, utvärdering av kurserna samt det kollegiala arbetssättet.

Som nämns ovan är ett viktigt utvecklingsområde att bredda doktorandernas karriärval gentemot tidigare erfarenheter, men också att bättre ta vara på de olika erfarenheterna i utbildningen och att stärka uppföljningen och återkopplingen.

Som ett gott exempel vill bedömargruppen lyfta intentionerna med att ge möjligheter till framtida internationell tjänstgöring.

Sammantaget bedöms arbetslivets perspektiv vara tillfredsställande.

Perspektiv

Doktoranders perspektiv

Bedömning med motivering: Utbildningen verkar för att doktoranderna tar en aktiv del i arbetet med att utveckla utbildningen och läroprocesser.

I självvärderingen beskrivs att doktoranderna har möjlighet till formellt inflytande genom att de ingår i olika beslutsprocesser och beredande organ. I handledarkollegiet ingår en doktorandrepresentant som justerar och tar fram kursplaner och liknande, vilket innebär att doktoranderna har möjlighet att ta aktiv del i arbetet med att utveckla utbildningen. Dessutom fungerar doktoranderna som en remissinstans vid framtagandet av nya kurser. En lärosätesövergripande doktorandkår finns för att driva doktorandärenden. Doktoranderna har också möjlighet att påverka innehållet i seminarier. Doktorander var vidare involverade i att skriva självvärderingen.

I självvärderingen anges att det finns tydliga rutiner för att tillsätta och byta handledare, och att rutinerna ger doktoranderna möjlighet till inflytande exempelvis genom handledarkollegier. Vid intervjuerna framgick att handledarnas begränsade forskningstid har lett till gemensamma forskningsprojekt mellan doktorander och handledare. Detta kan både ses som fördelaktigt och som en risk för en eventuell beroenderelation som kan göra det svårt att byta handledare. Eftersom lärosätet 2018 övergår till att vara universitet uppgav intervjuerna att handledarnas forskningstid kan komma att öka. Detta bör dock följas upp. Doktoranderna ingår också i en större handledargrupp och i en kollektiv handledning tack vare de temaövergripande seminarierna som samlar både doktorander och handledare, vilket ger en mindre sårbar handledarsituation. Detta framstår som särskilt viktigt eftersom en del huvudhandledare befinner sig på annan ort och inte är närvarande i den dagliga verksamheten. Under intervjun framgick att handledning sker både kollektivt och individuellt.

De ekonomiska förutsättningarna för att medverka vid konferenser och i internationella utbyten verkar skilja sig åt mellan forskarstuderande på doktorsnivå respektive licentiatnivå, vilket indikeras i självvärderingen. I självvärderingen konstateras också att forskarstuderande på licentiatnivå inte är en aktiv del av forskningsmiljön på samma sätt som de forskarstuderande på doktorsnivå. I intervjuerna framgick att samtliga forskarstuderande medverkar i de månadsvisa seminarierna. Kommundoktorandernas splittring mellan forskarutbildning och uppdragen hos huvudmannen är dock något att ständigt vara uppmärksam på och motverka för att skapa rimliga förutsättningar för dessa forskarstuderande.

Det anges i självvärderingen att doktorandgruppen vid Malmö universitet har problem med stress, och att en central koordinator ska anställas för att hantera dessa frågor. Vid intervjuerna lyftes medarbetarsamtalen fram som en viktig del i det förebyggande och akuta stressarbetet. Vidare poängterade man att handledarkollegiet har ett kollektivt ansvar för de forskarstuderande, och att kollegiet, som en del av arbetet med att förebygga och hantera stress, går igenom de individuella studieplanerna och de forskarstuderandes progression respektive hinder för progression. Under intervjun framgick dock att stressnivån för de licentiatstuderande kan vara högre än för övriga forskarstuderande. Detta framstår alltså som ett pågående utvecklingsområde.

Utbildningen följs systematiskt upp för att säkerställa att doktoranders inflytande används i kvalitetssäkring och utveckling av utbildningen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Självvärderingen visar att kursutvärderingar genomförs kontinuerligt, och att resultaten presenteras i handledarkollegiet. Det framgår dock inte av underlaget hur doktorandperspektivet följs upp i de delar av utbildningen som inte ligger inom lärosätets kvalitetsansvar, det vill säga forskarskolor och kurser vid andra lärosäten. Vicedekanan träffar doktoranderna under doktoranddagarna några gånger per år för samtal om utbildningen och progressionen. Vid intervjuerna framgick det att om de forskarstuderande behöver expertkompetens på vissa områden kan till exempel extra resurser för kompletterande handledning sättas in. Handledarkollegiet arbetar med kvalitetsutveckling utifrån bland annat doktorandernas synpunkter.

Doktorandernas progression följs via de individuella studieplanerna, vilket respektive huvudhandledare ansvarar för. Under intervjuerna framgick det att handledargruppen tar ett kollektivt ansvar för de forskarstuderande, och att alla övriga berörda är involverade i att läsa och följa de individuella studieplanerna.

Alumnundersökningar genomförs och doktorandernas erfarenheter efterfrågas på olika sätt. Intervjuerna visade att ett analysarbete pågår och bedömargruppen vill betona vikten av att återkoppla resultaten från de pågående analyserna till berörda intressenter, och vikten av att använda resultaten för vidare utveckling av forskarutbildningen.

Som ett gott exempel vill bedömargruppen lyfta doktorandgruppens medverkan i skrivandet av självvärderingen. Ett annat gott exempel rör kvalitetsutvecklingsarbetet med att digitalisera de individuella studieplanerna, som verkar göra det möjligt att använda planerna som levande arbets- och planeringsdokument. Ytterligare ett gott exempel är de månadsvisa seminarierna där doktoranderna kort presenterar sitt pågående arbete, vilket skapar kollegialitet och en forskningsmässigt inkluderande miljö. Att ett handledarlag har ansvar för doktorandgruppen och gemensamt genomför grupphandledning är ytterligare ett gott exempel.

Bedömargruppen rekommenderar en vidare uppföljning av hur forskarplattformen RePESE kan bidra till åtgärder för att utveckla en ökad samsyn och praktik när det gäller doktorandernas och licentiandernas möjligheter till en ämnesidentitet. Här bör även de forskarstuderandes ekonomiska förutsättningar för att exempelvis medverka i konferenser ses över. Bedömargruppen menar även att det är viktigt för det kommande systematiska arbetet att undersöka relationen mellan nätverket RePESE och de sex institutionerna när det gäller övergripande ansvar, likvärdighet, återkoppling och delaktighet för doktorander. Eftersom forskarutbildningsämnet är delat över sex institutioner är det nödvändigt att följa upp hur doktorandrepresentationen ser ut i de olika beredande och beslutande organen, samt att följa upp rutinerna för att samtliga forskarstuderande får ta del av information och pågående arbete vid dessa styrelser.

Bedömargruppen ser ett utvecklingsbehov när det gäller att framöver säkerställa det lokala arbetet med den psykosociala arbetsmiljön. Detta är särskilt viktigt eftersom det finns indikationer på stress bland doktoranderna och för att forskarutbildningen bedrivs vid sex olika institutioner med separat arbetsgivaransvar. Ett annat viktigt utvecklingsområde är att i större utsträckning involvera licentiander i forskarutbildningsmiljön. Även frågor om hur väl den gemensamma plattformen RePESE fungerar som en sammanhållande resurs för de forskarstuderandes utbildningsmiljö bör beaktas.

Sammantaget bedöms doktoranders perspektiv vara tillfredsställande.

Perspektiv

Jämställdhetsperspektiv

Bedömning med motivering: Ett jämställdhetsperspektiv är integrerat i utbildningens utformning och genomförande.

Av självvärderingen framgår att lärosätets policy och handlingsplan för jämställdhet och lika villkor för medarbetare också uppmärksammar jämställdhetsperspektivet för doktorander som har en anställning vid lärosätet. Policydokumentet för likabehandling av studenter tar upp doktorandernas utbildningssituation. Fakulteten för lärande och samhälle har enligt självvärderingen påbörjat ett arbete med att ta fram en likabehandlingsplan, en policy för ärendehantering vid diskriminering och en modell för aktivt åtgärdsarbete. Ett jämställdhetsperspektiv uppmärksammas vid antagning av doktorander, i kursutbudet och litteraturen samt vid tillsättning av lärare, handledare, opponenter och betygsnämnder. Man erbjuder även en högskolegemensam kurs i genusforskning. Det faktum att

doktorandgruppen domineras av kvinnor ska enligt underlaget uppmärksammas vid kommande antagningar, men man kommenterar inte att också handledargruppen domineras av kvinnor.

Baserat på självvärderingen konstaterar bedömargruppen att ett jämställdhetsperspektiv är integrerat i utbildningens utformning och genomförande.

Systematisk uppföljning görs för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande främjar jämställdhet. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Av självvärderingen framgår att det pågår ett arbete med att ta fram en policy för ärendehantering och en modell för arbetet med åtgärder i fakultetens arbete för likabehandling och jämställdhetsintegrering. Policyn och modellen beskrivs dock inte närmare. För närvarande arbetar lärosätet med att jämställdhetsintegrera sin verksamhet enligt det uppdrag som alla lärosäten fått i regleringsbrevet.

Lärosätet uppvisar i självvärderingen en hög medvetenhet om de frågor som berör jämställdhetsperspektivet. Förutom att det är få manliga doktorander finns det inte utifrån självvärderingen skäl att göra någon annan bedömning än att jämställdhetsperspektivet är tillräckligt beaktat.

Sammantaget bedöms jämställdhetsperspektivet vara tillfredsställande.

Aspektområde: Uppföljning, åtgärder och återkoppling

Sammanvägd bedömning av aspektområdet uppföljning, åtgärder och återkoppling

Bedömning med motivering: Aspektområdet uppföljning, åtgärder och återkoppling bedöms sammantaget vara tillfredsställande.

Forskarutbildningen i pedagogik vid Malmö universitet bedrivs inom fakulteten för lärande och samhälle, och ansvaret för kvalitet och uppföljning delas av sex institutioner. Sett utifrån självvärderingen verkar lärosätet ha utvecklat robusta system för uppföljning, åtgärder och återkoppling. Lärosätet har nyligen genomgått en övergripande utvärdering och forskarutbildningen har granskats och justerats i flera avseenden. Man har uppmärksammat utmaningar för samverkan vad gäller uppföljning av utbildningens utformning, genomförande och resultat och har därför vidtagit kvalitetshöjande åtgärder. Ett exempel på en sådan åtgärd är pedagogikämnet institutionsgemensamma forskningsplattform RePESE. Handledarnas antal och kompetens svarar mot utbildningens behov, men rutinerna och policyn för att följa upp och utveckla deras kompetens är inte tydligt beskrivna. Avhandlingarnas kvalitet och examensmålen säkerställs genom kontinuerlig uppföljning och granskning i de individuella studieplanerna, genom obligatoriska och övriga seminarier samt genom deltagande vid nationella och internationella konferenser.

Underlagen visar att utbildningen primärt förbereder för en yrkeskarriär inom akademien, men det är oklart hur man förbereder och följer upp andra yrkeskarriärer. Studerande som har antagits till licentiatforskarskolan har till exempel tjänstgöring hos sin huvudarbetsgivare under utbildningen, men det framgår inte hur man samverkar för att förbereda för och följa upp en fortsatt yrkeskarriär av relevans för utbildningen för denna kategori forskarstuderande. Vid intervjuerna framfördes exempel som visar att kommunerna inte verkar ha en väl utarbetad rutin för att ta emot examinerade

kommunfinansierade licentiater. Karriärplanering ingår i de utbildningsdelar som följs upp i den individuella studieplanen. Årliga doktorandenkäter följer upp doktorandernas syn på utbildning och utbildningsmiljö och 2016 genomfördes en enkätundersökning riktad till disputerade alumner. Jämställdhetsperspektivet uppmärksammas i formella strukturer och dokument. Den aktuella situationen med en majoritet kvinnor i doktorandgruppen beskrivs som problematisk, men det framgår inte vilka åtgärder som planeras för att möta detta. Det framgår inte heller tydligt hur uppföljning och åtgärder säkrar att utbildningen främjar jämställdhetsperspektivet.

Som gott exempel vill bedömargruppen särskilt lyfta den matris i den individuella studieplanen som används för att värdera kopplingen mellan lärandemål, utbildningsmål och examensmål. Matrisen är ett bra exempel på hur utbildningens kvalitet följs upp och säkras kontinuerligt.

Ett utvecklingsområde är hur man följer upp och hanterar eventuella problem med att flera doktorander och handledare är aktiva vid andra lärosäten.

Ett annat utvecklingsområde är hur likvärdigheten mellan doktorsstuderande och licentiatstuderande följs upp och säkerställs.

Samlat omdöme: Hög kvalitet

Bedömning med motivering: Sammantaget visar underlagen att utbildningen håller hög kvalitet.

Avgränsningen av ämnet samt ämnets bredd och djup är välmotiverad och adekvat. Utbildningen har genomgått organisatoriska förändringar som innebär utmaningar, framför allt med tanke på att pedagogikämnet inte har en egen institutionell hemvist. Åtgärder har vidtagits för att åstadkomma större samverkan mellan de sex medverkande institutionerna, bland annat genom bildandet av forskningsplattformen RePESE, som samlar doktorander och seniora forskare. RePESE gör det möjligt för doktoranderna att få insyn i och delta i nätverk och forskningsaktiviteter.

När det gäller uppföljning av personalens kompetens och kompetensutveckling finns vissa utvecklingsområden. Ett utvecklingsområde i relation till aspektområdet miljö, resurser och område är den tid som seniora forskare och lektorer har för sin egen forskning. Ett annat utvecklingsområde är hur man hanterar situationen med att flera doktorander och handledare är verksamma vid andra lärosäten.

Som gott exempel vill bedömargruppen särskilt lyfta att doktorander som vill byta handledare dels kan vända sig till olika nivåer, dels inte behöver motivera sitt önskemål.

Lärosätet har nyligen genomfört genomgripande förändringar, och eftersom mycket är nytt är det till viss del svårt att bedöma vilka långsiktiga positiva (och eventuellt negativa) konsekvenser förändringarna kommer att medföra. Sammantaget framstår dock förändringarna, det nya innehållet och de delvis nya arbetsformerna som välgrundade och välmotiverade. Det sammantagna underlaget indikerar att forskarutbildningen säkerställer doktorandernas utveckling och progression i relation till examensmålen.

Ett viktigt utvecklingsområde enligt bedömargruppen är att säkerställa doktorandernas kunskaper rörande forskningsetiska frågor i vid mening.

Som gott exempel vill bedömargruppen särskilt lyfta arbetet med att främja doktorandernas beredskap att publicera sig internationellt. Även det systematiska arbetet med doktorandernas konferensdeltagande ser bedömargruppen som ett gott exempel.

Underlaget visar att utbildningen i första hand förbereder för en yrkeskarriär inom akademien, samtidigt som den tydliga strävan mot praktisknära forskning ger goda möjligheter att samverka med det omgivande samhället såväl under utbildningen som i den fortsatta forskningen. Ett viktigt utvecklingsområde är att bredda doktorandernas karriärval i relation till tidigare erfarenheter, och att bättre ta vara på de olika erfarenheterna i utbildningen. Ett annat viktigt utvecklingsområde är att ytterligare stärka arbetet med att låta doktorandgruppernas olika erfarenheter berika miljön som helhet. Åtgärder är under utveckling för att säkerställa att utbildningen är användbar och förbereder för ett föränderligt arbetsliv. Dock är systematiken inte tillräckligt tydlig, och detta bör därför ses som ett utvecklingsområde.

Som gott exempel vill bedömargruppen lyfta intentionerna att ge möjligheter till framtida internationell tjänstgöring.

Doktoranderna har formellt inflytande i olika beslutsprocesser och beredande organ. Doktoranderna har också inflytande över revideringar av kurser, är med och tar fram nya kurser och kan påverka innehållet i seminarier.

Det finns tydliga rutiner för eventuella handledarbyten.

De ekonomiska förutsättningarna för att medverka i konferenser och internationella utbyten verkar skilja sig åt mellan doktorsstudierande och licentiatstudierande. Självvärderingen indikerar också att de licentiatstudierande inte är en aktiv del av forskningsmiljön på samma sätt som de doktorsstudierande.

Självvärderingen anger att doktorandgruppen vid Malmö universitet som helhet har problem med stress, och att en central koordinator därför ska anställas för att hantera dessa frågor.

Ett utvecklingsbehov som bedömargruppen ser är att framöver säkerställa det lokala arbetet med den psykosociala arbetsmiljön. Detta är särskilt viktigt med tanke på att det finns indikationer på stress bland doktoranderna, och eftersom forskarutbildningen involverar sex olika institutioner med separat arbetsgivaransvar.

Ett annat viktigt utvecklingsområde är att i större utsträckning involvera licentiatstudierande i forskningsmiljön.

Fakulteten för lärande och samhälle har enligt självvärderingen påbörjat ett arbete med att ta fram en likabehandlingsplan, en policy för ärendehantering vid diskriminering och en modell för aktivt åtgärdsarbete. Ett jämställdhetsperspektiv uppmärksammas vid antagning av doktorander, i kursutbudet och litteraturen samt vid tillsättning av lärare, handledare, opponenter och betygsnämnder. Man erbjuder även en högskolegemensam kurs i genusforskning. Lärosätet uppvisar i självvärderingen en hög medvetenhet om frågor som berör jämställdhetsperspektivet. Förutom att det är få manliga doktorander finns det inte utifrån självvärderingen skäl att göra någon annan bedömning än att jämställdhetsperspektivet är tillräckligt integrerat i utbildningen.

Forskarutbildningen i pedagogik bedrivs inom fakulteten för lärande och samhälle, och ansvaret för kvalitet och uppföljning delas av sex institutioner. Enligt självvärderingen verkar lärosätet ha utvecklat robusta system för uppföljning, åtgärder och återkoppling. Lärosätet har nyligen genomgått en övergripande utvärdering och forskarutbildningen har granskats och justerats i flera avseenden. Utifrån granskningens resultat har man bildat den för pedagogikämnet gemensamma forskningsplattformen RePESE.

Avhandlingarnas kvalitet och examensmålen säkras genom kontinuerlig uppföljning och granskning av de individuella studieplanerna, av obligatoriska och övriga seminarier samt vid nationella och internationella konferenser.

Underlaget visar att utbildningen primärt förbereder för en yrkeskarriär inom akademien, men det är oklart hur man förbereder och följer upp andra yrkeskarriärer - speciellt för kommunfinansierade licentiander. Karriärplanering ingår i de utbildningsdelar som följs upp i den individuella studieplanen.

Årliga doktorandenkäter följer upp doktorandernas syn på utbildning och utbildningsmiljö. Jämställdhetsperspektivet uppmärksammas i formella strukturer och dokument.

Den aktuella situationen med en majoritet kvinnor i doktorandgruppen beskrivs som problematisk, men det framgår inte vilka åtgärder som planeras för att möta detta.

Som ett gott exempel på kontinuerlig uppföljning och kvalitetsarbete vill bedömargruppen särskilt lyfta matrisen i den individuella studieplanen, som används för att värdera kopplingarna mellan lärandemål, utbildningsmål och examensmål.

Ett utvecklingsområde är hur man följer upp och hanterar de eventuella problem som följer av att flera doktorander och handledare är aktiva vid andra lärosäten.

Ett annat utvecklingsområde är att följa upp och säkerställa likvärdigheten mellan doktorsstuderande och licentiatstuderande.

Mittuniversitetet

Lärosäte Mittuniversitetet	Forskarutbildningsämne Pedagogik - licentiat- och doktorsexamen	ID-nr A-2016-10-4070
Aspektområde: Miljö, resurser och område Aspekt: Forskarutbildningsämne Bedömning med motivering: Avgränsningen av forskarutbildningsämnet och dess koppling till den vetenskapliga grunden och beprövad erfarenhet är inte välmotiverad och adekvat. Den allmänna studieplanen innehåller ingen definition av forskarutbildningsämnet, men i självvärderingen definieras pedagogikämnets huvudsakliga uppgift som att beskriva, förstå och förklara fostran, utbildning, undervisning och lärande inom en samhällelig kontext. I övriga granskade dokument kommer det fram att forskarutbildningsämnet har en nära koppling till pedagogisk praktik i skolan, som innefattar studier av olika aspekter av skola och undervisning på olika nivåer och med olika fokus. Även studier av påverkansprocesser i andra sammanhang ingår, till exempel organisatoriskt och informellt lärande. Denna utvidgning - utöver att beskriva, förstå och förklara - visar att det finns en bredd som avspeglas i de tre forskningsinriktningarna styrning, utvärdering, normalisering (SUN), undervisning, lärande och ledarskap (ULL) och kommunikation och kultur i särskilda sammanhang (KKSS). Det går däremot inte att förstå ämnets avgränsning vid lärosätet utifrån det underlag bedömargruppen haft tillgång till, eftersom beskrivningarna skiljer sig åt i de olika texterna. Genom att studera doktorandernas individuella studieplaner framkommer en bild av pedagogikämnets avgränsning som till viss del avviker från den avgränsning som finns i självvärderingen. Även om det också finns inslag av andra inriktningar finns det en tydlig inriktning mot praktisk forskning med relevans för verksamhet i skola. De olika beskrivningarna av forskarutbildningsämnet avgränsningar är till viss del motstridiga, vilket bedömargruppen anser kan vara problematiskt för doktorandernas förståelse för sitt eget arbete i relation till forskarutbildningsämnet pedagogik och pedagogik som forskningsområde (det vill säga bredden). Det finns totalt 13 doktorander, varav 12 är aktiva. De projekt som doktoranderna genomför tycks gå utöver att beskriva och tolka, till att vara utvecklande och med syfte att även förändra den pedagogiska praktiken. Enligt de individuella studieplanerna genomför doktoranderna forskning med nära koppling till skolor och lärares beprövade erfarenhet. I självvärderingen blir dock denna inriktning näst intill osynlig. Bedömargruppen ser därför ämnets avgränsning och definition som problematisk för miljön, eftersom det ur underlaget inte går att tydligt utläsa på vilket sätt ämnet har avgränsats. Av denna anledning användes intervjuerna som kompletterande underlag, men svårigheten att bedöma avgränsningen kvarstår. Bedömargruppen ser det som angeläget att definiera och ange ämnets avgränsning i den allmänna studieplanen, så att den inkluderar hela bredden av den forskning som bedrivs. Sambandet mellan avgränsningen och de kurser som erbjuds skulle därmed tydliggöras. Den allmänna studieplanen preciserar de obligatoriska kurserna, exempelvis fenomenografi, kulturhistoriskt perspektiv och maktteorier. Den tydliga profilen som finns i metodkurserna, och som bedömargruppen ser som en styrka när det gäller kopplingen till beprövad erfarenhet, skulle med fördel kunna skrivas fram ännu tydligare. I underlaget framstår det också som att forskare genomför forskningsprojekt tillsammans med verksamma lärare. Detta ser bedömargruppen som förtjänstfullt och värt att lyfta fram, eftersom		

det kan bidra till att generera forskningsfrågor från den verksamhet där forskningen bedrivs. Resultaten bygger då på beprövad erfarenhet, och kan bidra till att den beforskade verksamheten utvecklas.

Aspektområde: Miljö, resurser och område**Aspekt: Personal**

Bedömning med motivering: Antalet handledare och lärare och deras sammantagna kompetens är adekvat och står i proportion till utbildningens innehåll och genomförande.

Inom handledarkollegiet i pedagogik finns enligt självvärderingen sju professorer, tre docenter och två lektorer. Fyra av professorerna är anställda vid lärosätet på heltid, och tre är gästprofessorer med en anställningsgrad mellan 5 och 20 procent. Dessutom finns ytterligare två professorer i andra ämnesområden (naturvetenskapernas didaktik respektive kvalitetsteknik) samt ytterligare två docenter i pedagogik. Den sammantagna kompetensen är adekvat och står i god proportion till de kurser och avhandlingsprojekt som doktoranderna genomför. Handledarna får 5 procent av årsarbetstiden för handledning av de doktorander som finansieras med fakultetsmedel, vilket motsvarar 85 timmar.

Enligt publikationsförteckningen verkar gruppen publicera sig flitigt såväl nationellt som internationellt. Till exempel är handledarna aktiva i att presentera papers vid internationella konferenser, vilket tyder på en aktiv forskarmiljö vid lärosätet. Eventuellt finns det behov av att noggrannare studera publiceringsstrategier i val av tidskrifter att publicera sig i, i syfte att ge doktoranderna en inblick i skillnaden mellan olika tidskrifters nivå och vetenskapliga kvalitet. Vid intervjuerna framkommer att handledarna erhåller externa forskningsmedel och driver forskningsprojekt tillsammans med forskare och doktorander vid andra lärosäten. Utöver deltagande i seminarier, forskarkonferenser och publicering i olika tidskrifter lyfts även den nationella föreningen Swedish Educational Research Association (SWERA) fram som en del av kompetensutvecklingen. Vid de årliga sammankomsterna diskuterar man aktuella frågeställningar för forskarutbildningsämnet pedagogik.

Med tanke på att det endast finns fyra professorer och två docenter i pedagogik anställda vid lärosätet är kompetensförsörjningen viktig för att säkerställa doktorandernas handledning i framtiden. Detta är särskilt viktigt eftersom man anger att två av professorerna närmar sig pensionsåldern. Det finns exempel på doktorander som handleds enbart av gästprofessorer, eller av en gästprofessor och en handledare i något annat ämnesområde. Det finns rutiner för att utse och byta handledare, och självvärderingen anger att man så långt det är möjligt försöker tillgodose doktorandernas önskemål vad gäller handledare. Vid intervjuerna framkom dock att huvudhandledaren utses av lärosätet vid antagning, medan doktoranderna kan påverka valet av biträdande handledare. Självvärderingen beskriver att handledarbyten ska ske på doktorandens initiativ och att doktoranden då inte behöver ange skäl för bytet.

Deltagande i forum som kan bidra till en lärosätessgemensam förståelse för hur forskningsfältet definieras utifrån ett internationellt perspektiv och hur det avspeglas i ämnets avgränsning vid lärosätet beskrivs inte i självvärderingen, vilket bedömgruppen ser som ett utvecklingsområde. Denna bild förstärktes under intervjuerna. Fördelningen av handledaruppdragen utifrån antalet doktorander per handledare är något ojämn, vilket bedömgruppen ser som ett annat utvecklingsområde. Bedömgruppen ser det som positivt att handledarkollegiet har regelbundna och täta möten kring handledning och forskarutbildning, och det är även positivt att det ingår en

doktorandrepresentant i gruppen. Sammantaget anser bedömargruppen att doktoranderna har en kompetent och adekvat lärargrupp inom ramen för forskarutbildningen. Samtliga i handledargruppen uppges dessutom ha genomgått lärosätets forskarhandledarutbildning.

Handledarnas och lärarnas sammantagna kompetens och kompetensutveckling följs systematiskt upp i syfte att främja hög kvalitet i utbildningen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Lärosätet har en övergripande plan för att säkerställa att det finns kompetens vid de olika vetenskapsområdena. Dessutom har varje avdelning sin egen kompetensförsörjningsplan. Rutiner för kontinuerlig uppföljning finns både centralt och lokalt via lärosätets respektive avdelningens kompetensförsörjningsplan. Handledarkollegiet, där såväl avdelningschefen som en doktorandrepresentant ingår, säkerställer att kontinuerlig uppföljning sker och att resultatet återkopplas till berörda personer. Kollegiet möts varje månad. Självvärderingen visar att identifierade utvecklingsområden fortlöpande blir föremål för åtgärder som utvecklar personalen och verksamheten.

Flera av de utvecklingsområden och åtgärder som beskrivs har sitt ursprung i en större lärosätetsövergripande utvärdering, "Assessment of research and Co-production", som genomfördes 2013. Exempel på åtgärder vad gäller kompetensförsörjningen är att ledningen och seniora forskare stöttar och uppmuntrar lektorer att lägga upp en kompetensutvecklingsplan för sin vetenskapliga utveckling i relation till forskarutbildningen. Ett annat exempel är det utvecklingsprojekt man har drivit för att nydisputerade ska utveckla färdighet i att skriva projektansökningar, vilket också resulterade i att några projektansökningar beviljades medel. Detta projekt är ett gott exempel på kompetensutvecklingsinsatser som har möjlighet att adressera flera av de utvecklingsområden man har identifierat.

Handledarresurserna är i dagsläget goda. Insatser som stöttar docent- och professorsmeritering är dock viktiga för att det även i ett längre perspektiv ska finnas god tillgång till möjliga huvudhandledare och biträdande handledare med kompetens som passar de tre forskningsinriktningarna och avhandlingsarbetenas inriktningar. Det är också viktigt med insatser för att skola in nya möjliga handledare från de tre forskningsinriktningarna i handledarrollen och forskarutbildningen. I annat fall riskerar doktorandernas projekt att i alltför stor utsträckning bli kopplade till handledarnas egna forskningsintressen. Detta är något lärosätet visar insikt i och man genomför nu insatser för att fler ska genomgå handledarutbildning och slussas in i kollegiet.

Man beskriver inte på institutionsnivå vilken form av kurser det finns för att kompetensutveckla personalen, till exempel högskolepedagogiska kurser, handledarfortbildning, meriteringsstöd och så vidare. Därför är det svårt att avgöra hur systematiskt det lokala arbetet är. Det framkom inte heller under intervjuerna hur detta sker, eftersom de hänvisade till det lärosätetsgemensamma utbudet. Detta gäller även uppföljningen, vilket bedömargruppen ser som ett utvecklingsområde.

Aspektområde: Miljö, resurser och område

Aspekt: Forskarutbildningsmiljö

Bedömning med motivering: Forskningen vid lärosätet har en sådan kvalitet och omfattning att utbildning på forskarnivå kan bedrivas på en hög vetenskaplig nivå och med goda utbildningsmässiga

förutsättningar i övrigt. Relevant samverkan sker med det omgivande samhället både nationellt och internationellt.

Forskarutbildningsmiljön utgår från de tre tidigare nämnda forskningsinriktningarna styrning, utvärdering, normalisering (SUN), undervisning, lärande och ledarskap (ULL) samt kommunikation och kultur i särskilda sammanhang (KKSS). Enligt självvärderingen gör denna organisering det möjligt för doktoranderna att identifiera en hemvist för sin forskning och där träffa och diskutera med kollegor som ingår i samma inriktning. Forskningsinriktningarna planerar sina aktiviteter så att de inte kolliderar med varandra, och både doktorander och annan personal kan därmed ta del av även de andra inriktningarnas aktiviteter.

Forskarutbildningsmiljöns sammanhållande del är främst de gemensamma bedömningsseminarierna vid 20 procent, 50 procent och 90 procent av utbildningstiden. Även handledarkollegiet bidrar till att hålla samman forskarutbildningsmiljön. Utifrån de skriftliga underlagen, kompletterade med intervjuer, framstår dock forskarutbildningsmiljön enligt bedömargruppen som något spretig. Som tidigare nämnts kopplas doktoranderna till sina handledare i samband med antagning.

Forskarutbildningsmiljön framträder till viss del som ett projekt mellan handledare och doktorander, snarare än som en del i ett större sammanhang. De tre inriktningarnas miljöer tycktes vid intervjutillfället ännu inte ha utvecklats på ett sätt som innebär att forskarna arbetar mer gemensamt i dessa. Enligt intervjuerna har doktoranderna inte några övriga gemensamma seminarier än de tre som nämns ovan. Det högre seminariet har varit vilande sedan april 2016. En av orsakerna som lyfts fram är att det inte har funnits några seniora forskare som kan delta. Att utveckla aktiva gemensamma seminariemiljöer för doktoranderna ser bedömargruppen därmed som ett utvecklingsområde. Självvärderingen visar dock med tydlighet att det finns ett pågående och medvetet utvecklingsarbete för att utveckla de tre forskningsinriktningarna, så att de tillsammans kan forma forskarutbildningsmiljön och utgöra dess kritiska massa.

Ett nära samarbete med Umeå universitet bidrar till att forskarutbildningsmiljön ger goda utbildningsmässiga förutsättningar. Samarbetet sker till exempel när det gäller kursutbud, obligatoriska kursmoment, policy, seminarier och granskning av doktorandernas arbete. Man har även infört gemensamma doktorandträffar och resebidrag till doktoranderna för att underlätta samverkan.

Handledarkollegiet har månatliga möten för att diskutera olika frågor om forskarutbildningen, handledningen och doktoranderna. Handledarkollegiets sammansättning visar en jämn fördelning mellan män och kvinnor, men det finns en ambition att öka andelen kvinnliga professorer för att bättre avspegla doktorandgruppens sammansättning (där kvinnorna är i klar majoritet). Vad gäller ålder är två av de fyra professorerna 63 år eller äldre. För att stödja meritering genomförs som tidigare nämnts strategisk kompetensutveckling för docenter och lektorer på avdelningen. Man utvecklar också forskningsverksamheten för att attrahera externa sökande vid framtida utlysningar.

Det finns upparbetade nätverkssamarbeten mellan främst andra svenska forskare och lärosäten, men även internationella sådana inom till exempel specialpedagogik. Underlaget beskriver också att forskare genomför forskningsprojekt tillsammans med verksamma lärare i skolan. Bedömargruppen ser detta som förtjänstfullt och värt att lyfta fram, eftersom det bidrar till att generera forskningsfrågor från den verksamhet där forskningen bedrivs - exempelvis genom doktorander som haft eller fortfarande har anställning som lärare. Detta gör att resultaten kan bidra till att utveckla såväl

verksamheter utanför akademien som forskarutbildningsmiljön. Samverkan med det omgivande samhället sker även genom utvärderingsuppdrag eller medverkan i aktiviteter som kommuner och andra myndigheter eller organisationer organiserar.

Doktorandgruppen består av tio kvinnor och tre män i åldern 36-56 år. För en av doktoranderna är aktivitetsnivån 0 procent, men övriga har en aktivitetsnivå på minst 50 procent. Eftersom några doktorander bor på annan ort är det positivt ur ett doktorandperspektiv att det finns en flexibel hållning till var doktoranderna förlägger sin arbetstid, samtidigt som doktoranderna förväntas vara på plats och delta i till exempel seminarier och möten. Antalet doktorander förklaras med att det har funnits speciella fakultetsmedel för lärarutbildningen som har genererat doktorandanställningar. Detta har bidragit till en sådan omfattning att det har skapats en forskarutbildningsmiljö i ämnet. Forskarutbildningsämnena har dessutom tilldelats två doktorander med reguljära fakultetsanslag.

De individuella studieplanerna visar att doktoranderna i förhållandevis stor omfattning deltar med egna presentationer vid olika konferenser, vilket bedömargruppen anser vara mycket positivt. Det framgår att doktoranderna får ekonomiskt stöd för att finansiera sådan verksamhet. Doktoranderna uppmanas att delta i internationella konferenser, men det framgår inte av den allmänna studieplanen eller i de individuella studieplanerna om deltagandet är ett krav eller en möjlighet. Vid intervjuerna framstod det som om deltagandet ses som en självklarhet och möjlighet, men det angavs inga rutiner för att följa upp att varje enskild doktorand verkligen deltar i internationella konferenser. En del av de individuella studieplaner som bedömargruppen har granskat rapporterar internationell konferensmedverkan, men inte alla.

Enligt självvärderingen har man infört informella doktorandseminarier med ambitionen att skapa självständiga doktorander. Bedömargruppen ser en risk med att enbart förlita sig på doktorandernas initiativ under forskarutbildningen, eftersom de ännu inte är förtroga med forskningsarbete och akademiska samtal på hög nivå. Denna uppfattning förstärktes vid intervjuerna, eftersom det framkom att de informella doktorandseminarierna har upphört.

Självvärderingen lyfter problematiken med risken för utarmning av miljön i form av ett minskat antal doktorander och ett minskat antal handledare. Om man ska kunna upprätthålla antalet doktorander anger lärosätet att det är angeläget att öka andelen externa medel för att finansiera doktoranderna. Det är också viktigt att utveckla samarbetet med kommuner för att kunna finansiera avtalsdoktorander när de internt finansierade doktoranderna inom lärarutbildningen har examinerats. För att ge goda förutsättningar att skriva konkurrenskraftiga ansökningar har man inlett en medveten strategi för att generera externa forskningsmedel. Bedömargruppen instämmer i denna bedömning.

Forskarutbildningsmiljön följs systematiskt upp för att säkerställa hög kvalitet. Resultatet av uppföljningen omsätts vid behov i kvalitetsutvecklande åtgärder och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Av underlaget framgår tydligt hur lärosätet arbetar med systematisk uppföljning och åtgärder på en övergripande och generell nivå. Det framgår också att det finns en systematisk uppföljning av doktorandernas progression. Däremot framgår det inte på vilket sätt forskarutbildningsmiljön i ämnet pedagogik som sådan följs upp systematiskt för att säkerställa hög kvalitet. Man beskriver inte hur till exempel kvaliteten i kurser, handledning, seminarier och doktorandernas möjlighet till övriga utbildningsinslag följs upp systematiskt, eller hur detta arbete är organiserat. Inte heller intervjuerna

klargjorde detta. Bedömargruppen ser därför den systematiska uppföljningen av forskarutbildningsmiljön som ett utvecklingsområde.

Självvärderingen beskriver organisation och rutiner för systematisk uppföljning och återkoppling av doktorandernas utveckling. Doktorandernas avhandlingsarbeten kvalitetssäkras och följs systematiskt upp av forskarutbildningsmiljön genom handledarkollegiet. Det framgår även att identifierade utvecklingsområden blir föremål för åtgärder på ett medvetet sätt. Ett ur doktorandperspektiv synnerligen viktigt utvecklingsarbete som har genomförts är att man har implementerat en kollegialt grundad granskning av uppnådda avhandlingspoäng. Man redogör även för mycket goda idéer för att åtgärda identifierade utvecklingsområden, men åtgärderna har inte verkställts ännu. En sådan idé är att utveckla seminarieserier om vetenskapligt skrivande med fokus på olika delar i en akademisk text, och träning i muntliga presentationer. Detta är ett mycket gott exempel på åtgärder som på ett positivt sätt skulle kunna bidra till doktorandernas stöd och utveckling. Detsamma gäller den planerade seminarieserien kring kritiskt tänkande.

Utifrån den övergripande systematiska uppföljningen, samt handledarkollegiets arbete och uppföljning av doktorandernas progression, anser bedömargruppen att lärosätet genom genomförda, planerade och möjliga åtgärder ger goda förutsättningar för utveckling och uppföljning av såväl forskarutbildningsmiljön som doktorandernas progression.

Aspektområde: Miljö, resurser och område

Sammanvägd bedömning av aspektområdet miljö, resurser och område

Bedömning med motivering: Aspektområdet miljö, resurser och område bedöms sammantaget vara tillfredsställande.

Även om bedömargruppen finner aspektområdet tillfredsställande finns det områden i behov av utveckling. Främst är det beskrivningen och avgränsningen av forskarutbildningsämnet som behöver ses över och fördjupas för att återspegla den verksamhet som bedrivs vid lärosätet.

Handledarresurserna är goda och det pågår arbete för att säkerställa fortsatt tillgång på handledare eftersom flera av de nu aktiva handledarna går i pension inom en snar framtid. Som goda exempel vill bedömargruppen särskilt lyfta fram handledarkollegiets verksamhet med frekventa möten och doktorandrepresentation, samt kollegiets täta uppföljning av varje doktorands situation och progression. Ett område som enligt bedömargruppen behöver utvecklas är doktorandernas möjligheter att påverka valet av huvudhandledare.

Forskarutbildningsmiljön behöver samordnas ytterligare i enlighet med de förslag som förs fram i självvärderingen, så att de tre forskningsgrupperna får ett gemensamt fokus. Doktoranderna har möjlighet att ingå i olika sammanhang och vidga sina nätverk bland annat genom konferensdeltagande och det utvecklade samarbetet med Umeå universitet. Dock anser bedömargruppen att ett utvecklingsområde är att anordna regelbundna seminarier för doktorander och forskare vid lärosätet. Bedömargruppen ser utvecklingsmöjligheter i hur forskarutbildningen följs upp, utöver den befintliga systematiska uppföljningen av doktorandernas progression.

Självvärderingen visar tydligt att det finns ett pågående och medvetet utvecklingsarbete för att utveckla de tre forskningsinriktningarna som tillsammans ska forma forskarutbildningsmiljön och göra den tillräckligt stor och livaktig. Bedömargruppen ser utvecklingsmöjligheter i hur forskarutbildningen

följs upp, utöver den befintliga systematiska uppföljningen av doktorandernas individuella progression.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat

Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen kunskap och förståelse

Bedömning med motivering: Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar bred kunskap och förståelse både inom forskarutbildningsämnet och för vetenskaplig metodik inom forskarutbildningsämnet.

Det nära samarbetet med Umeå universitet avseende kurser gör så att lärosätena gemensamt säkerställer måluppfyllelsen. Kunskaper och förståelse säkerställs genom de obligatoriska kurserna, genom doktorandernas författande av konferenspapers, genom progressionen i avhandlingsarbetet och genom handledningen. De tre obligatoriska kurserna omfattar 7,5 högskolepoäng vardera. Kursernas omfattning, innehåll och inriktning ger både bred kunskap i vetenskaplig metod och utvecklar kunskap och förståelse för pedagogik som forskningsområde. Samtliga obligatoriska metodkurser riktas mot den pedagogiska praktiken. Exempel på sådana kurser är kvantitativ metod i studier av pedagogiska praktiker, design och metodval i studiet av pedagogiska praktiker samt kvalitativ metod i pedagogiska praktiker. Det finns en bedömningsmatris som preciserar examensmålen, men examensmålen är inte omarbetade till specifika lärandemål för kursen. Självvärderingen anger att "det förekommer att bedömning och betygssättning sker i förhållande till kriterier för måluppfyllelse". Eftersom forskarutbildningen genom sin utformning, genomförande och examination ska säkerställa att målen för utbildningen uppfylls blir det oklart varför inte alla delar av utbildningen sker i förhållande till måluppfyllelse av examensmålen.

Den allmänna studieplanen anger att avhandlingsarbetet ska motsvara 150 högskolepoäng och att kurserna ska motsvara 90 högskolepoäng. Av dessa 90 högskolepoäng är 37,5 obligatoriska. För närvarande är det handledaren som beslutar om revidering av det avhandlingsarbete som har presenterats vid 20-, 50- och 90-procentsseminarierna. Bedömargruppen anser att detta innebär ett alltför starkt beroendeförhållande mellan doktorander och handledare, och ser positivt på den utveckling som sker mot en kollegial bedömargrupp. En utomstående läsgrupp eller examinatoreer som kan bedöma om doktoranden uppnått målen skulle också kunna vara ett utvecklingsområde. Inom ramen för de tre forskningsinriktningarna ska det enligt självvärderingen finnas specifika aktiviteter som är mer tematiska och som erbjuder doktoranderna miljöer för att utvecklas inom sina specifika områden för att uppnå djup i utbildningen. Vid intervjuerna framkom det dock att dessa ännu inte har realiserats. Som nämnts under aspekten forskarutbildningsmiljö anser bedömargruppen att miljön framstår som något spretig, att de tre forskarutbildningsmiljöerna ännu inte tycks ha utvecklats så att forskarna arbetar mer gemensamt i dessa och att doktoranderna inte har några gemensamma seminarier utöver de tre gemensamma bedömningsseminarierna. Det finns därför en viss otydlighet om hur doktoranderna utvecklar kunskap och förståelse avseende forskarutbildningens bredd, det vill säga att doktoranderna får en insikt i ämnets bredd för att självständigt kunna avgöra vilka teoretiska perspektiv respektive metoder som är adekvata i relation till studieobjektet. Bedömargruppen ser det som angeläget att erbjuda högre seminarier för att möjliggöra att doktoranderna möter både bredd och djup inom forskarutbildningsämnet.

Doktoranderna kan inom ramen för de valbara kurserna (totalt 52,5 högskolepoäng) välja att läsa kurser vid andra lärosäten. Detta ger doktoranderna möjlighet att påverka sin utbildning och sätta samman kurser som är lämpliga för avhandlingarnas inriktningar och doktorandernas behov i relation

till examensmålen. Doktoranderna får tillfälle att delta i vetenskapliga dialoger och lärandetillfällen genom att de dels knyts till en av de tre forskningsgrupperna, dels deltar i de två andra forskningsgruppernas seminarieverksamhet. Detta både fördjupar och breddar kunskaper och förmågor. Täta uppföljningar i handledarkollegiet och den kollegiala samverkan är ett positivt exempel på hur doktorandernas progression kan följas och stöttas. Det är också ett sätt att komplettera det stöd och den kvalitetssäkring som handledningen och avhandlingsseminarierna utgör.

De uppgifter om genomströmning som finns tillgängliga ligger i linje med motsvarande forskarutbildningar i övriga landet, och föranleder därför inga särskilda frågor utöver hur lärosätet arbetar generellt för att doktoranderna ska kunna slutföra sina utbildningar inom den angivna tiden.

Systematisk uppföljning görs av utbildningens utformning och genomförande i syfte att säkerställa måluppfyllelsen. Resultaten av uppföljning omsätts i åtgärder för kvalitetsutveckling men återkoppling sker inte till relevanta intressenter.

Handledarkollegiets månatliga uppföljningar av varje enskild doktorands progression ger en tydlig systematik i hur doktorandernas utveckling följs upp. Uppföljningen sker kollegialt, vilket innebär att det inte är den enskilda handledaren som granskar arbetet. Den kollegiala uppföljningen samt återkopplingen kombineras med individuellt anpassade åtgärder och stöttande insatser utifrån doktorandernas behov, vilket bedömargruppen anser vara positivt. Detta arbete ger doktoranderna goda förutsättningar att fullfölja utbildningen inom tidsramarna. Här fyller även handledningssamtalen och arbetet med den individuella studieplanen en viktig funktion. En möjlig utveckling skulle kunna vara att se över den individuella studieplanens utformning. Utöver planerade kurser och liknande innehåller inte planen någon egentlig beskrivning av behov kopplade till progression och mål, och den beskriver därför inte heller vilka planerade eller genomförda åtgärder som skulle kunna tillgodose behoven. Ett möjligt utvecklingsområde kan därför vara att utforma den individuella studieplanen så att den på ett tydligare sätt både tjänar som dokumentation och utgör ett pedagogiskt redskap i handledarsamtalen.

Uppföljningen av doktorandernas progression beskrivs på en övergripande nivå ske vid kursexaminationerna, under avhandlingsseminarier, i dialog med doktoranden samt när de individuella studieplanerna följs upp vid handledarkollegiets möten. Hur kursernas utformning, genomförande och examinationer svarar mot målen är otydligt och behöver utvecklas. Självvärderingen beskriver inte kursernas lärandemål, och därigenom inte heller hur lärandemålen examineras och relateras till examensmålen. Detta innebär att bedömargruppen enbart har kursrubrikernas innehåll att förhålla sig till, vilket gör det svårt att avgöra på vilket sätt kurserna bidrar till måluppfyllelse. Man anger att det finns en noggrannhet i hur doktoranderna examineras, men det finns inga konkreta exempel på hur examensmål, specifika lärandemål, aktiviteter och examination hänger samman.

Det är främst doktorandernas individuella arbete som följs upp systematiskt. Det är otydligt på vilket sätt utbildningen som sådan följs upp och revideras, och vem som är ansvarig för själva utbildningens systematiska uppföljning. Självvärderingen anger att det är den uppföljning som sker genom handledarkollegiets arbete och genom en kollegial bedömning av uppnådda avhandlingspoäng och seminarieverksamhet som ligger till grund för hur forskarutbildningen revideras. Några konkreta exempel eller åtgärder anges dock inte. Av bedömningsunderlagen går det inte att bedöma hur återkoppling sker till relevanta intressenter.

Trots ovan nämna svagheter bedöms den systematiska uppföljningen av kunskapsformen kunskap och förståelse som tillfredsställande tack vare handledarkollegiets systematiska arbete och de individuellt anpassade åtgärder och stöttande insatser som genomförs.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat

Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen färdighet och förmåga

Bedömning med motivering: Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar förmåga att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar samt såväl i nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet kan presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt. Doktoranderna visar också förutsättningar för att såväl inom forskning och utbildning som i andra kvalificerade professionella sammanhang bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande.

Förmåga och färdighet att tillämpa kunskaper och förståelse genom att kunna planera, genomföra och kommunicera forskning i olika sammanhang utvecklas genom avhandlingsarbetet, genom avhandlingsarbetets obligatoriska avstämningsseminarier och genom arbete kopplat till konferensdeltagande i dialog med verksamheter utanför akademien. Lärosätet anger inte på vilket sätt kurserna bidrar till utveckling av färdighet och förmåga och hur dessa aspekter examineras, vilket är ett utvecklingsområde.

De planerade seminarierieterna kring författande av vetenskapliga texter och kritisk granskning kommer, om de genomförs enligt beskrivningen, att kunna bidra till doktorandernas möjligheter till lärande och utveckling avseende kunskapsformen färdighet och förmåga. De nyligen inrättade forskningsinriktningsgruppernas aktivitet- och seminarieverksamhet bör också kunna ge goda möjligheter att tillsammans med andra forskare diskutera och granska texter och idéer. Självvärderingen visar även exempel på arrangemang som bidrar till att doktoranderna kan stötta i sin progression, såsom samförfattande av artiklar och genom att öva presentationer i den egna miljön inför konferenspresentationer.

När det gäller förfarandet kring samförfattande bidrar den allmänna studieplanens principer om doktorandens eget bidrag till att synliggöra doktorandens progression. Tillämpandet av dessa principer är ur ett doktorandperspektiv viktiga för att värna om doktorandernas situation och för att motverka att problematiska situationer uppstår. Principerna gör det tydligt vad medförfattarskap innebär. Konferensdeltagandet är betydelsefullt och sker frekvent, även om det inte framkommer om internationell konferensmedverkan är obligatorisk eller inte. Vad gäller motsvarande kopplat till det omgivande samhället framgår det inte heller om sådana kontakter är något som alla doktorander har möjlighet till.

Självvärderingen anger att doktorandernas färdighet och förmåga säkerställs genom seminarier (20-, 50- och 90-procentsseminarier), där avhandlingsarbetet granskas av externa diskutanter. För att utveckla doktorandernas färdighet och förmåga att presentera sina forskningsresultat nationellt och internationellt arrangerar man generalrepetitioner. I gemensamt författade arbeten ska doktoranderna i avhandlingens kapp tydligt ange vilka delar som är egna och andras. Handledarkollegiet har enats om att använda en matris för att beräkna avhandlingspoäng. De individuella studieplanerna anger därmed hur många poäng doktoranderna har uppnått i sitt avhandlingsarbete. Till exempel ger 20-

procentsseminariet 7,5 högskolepoäng, medan artiklar ger 18 högskolepoäng vardera. Matrisen gör det lättare att planera avhandlingsarbetet och ger doktoranderna överblick över vad som har genomförts och hur mycket arbete som återstår.

Både vad gäller arbetslivsanknytning och möjligheter för doktoranderna att visa förmåga att presentera och diskutera forskningsresultat med samhället utanför akademien är det enligt bedömaregruppen viktigt att uppmärksamma även sådant som presentationer i populärvetenskapliga sammanhang och dialog med praktiker och företrädare i verksamheterna. Ett exempel på hur ett samhällsperspektiv (skolsektorn) lyfts fram i de obligatoriska forskarutbildningskurserna förtjänar att framhållas som ett kreativt och fruktbart arbetssätt och ett positivt exempel. När det gäller doktorandernas bidrag till samhällets utveckling och till att stödja andras lärande nämner självvärderingen avdelningstjänstgöringen som ett exempel. Andra exempel på aktiviteter som tränar detta är medverkan i nätverket Regionalt utvecklingsnätverk samt olika insatser via Specialpedagogiska skolmyndigheten och rektorsprogrammet, där doktoranderna möter skolledare och förskolechefer.

Systematisk uppföljning görs av utbildningen för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande är av hög kvalitet och att doktoranderna uppnår målen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling men återkoppling sker inte till relevanta intressenter.

Doktorandernas måluppfyllelse av kunskapsformen färdighet och förmåga följs upp i sin helhet genom kurser, avhandlingsarbete och seminarier. Handedarkollegiets månatliga uppföljningar av varje enskild doktorands progression visar en tydlig systematik för att följa upp doktorandernas utveckling. Denna uppföljning sker kollegialt, vilket innebär att det inte är den enskilda handledaren som granskar arbetet. Den kollegiala uppföljningen, inklusive återkoppling och åtgärder, kombineras med individuellt anpassade åtgärder och stöttande insatser utifrån doktorandernas behov. Detta anser bedömaregruppen vara positivt. Arbetet ger doktoranderna goda förutsättningar att fullfölja utbildningen inom tidsramarna. Även handledningssamtalen och arbetet med den individuella studieplanen fyller en viktig funktion för tidsaspekten. En möjlig utveckling skulle kunna vara att se över utformningen av den individuella studieplanen. Planen innehåller inte någon egentlig beskrivning av behov utöver planerade kurser och liknande kopplade till progression och mål, och därigenom inte heller vilka planerade eller genomförda åtgärder som skulle kunna tillgodose behoven.

Det är främst doktorandernas arbete som följs upp systematiskt. Det är otydligt på vilket sätt utbildningen som sådan följs upp och revideras, samt vem som är ansvarig för själva utbildningens systematiska uppföljning. Självvärderingen anger att det är den uppföljning som sker genom handledarkollegiets arbete och genom den kollegiala bedömningen av uppnådda avhandlingspoäng och seminarieverksamhet som ligger till grund för hur forskarutbildningen kan revideras. Några konkreta exempel eller åtgärder anges dock inte. Av bedömningsunderlagen går det inte att bedöma hur återkoppling sker till relevanta intressenter.

Trots ovan nämna svagheter bedöms den systematiska uppföljningen av kunskapsformen färdighet och förmåga som tillfredsställande tack vare handledarkollegiets arbete och de individuellt anpassade åtgärder och stöttande insatser som genomförs.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat

Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt

Bedömning med motivering: Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar intellektuell självständighet, och vetenskaplig redlighet/forskningsmässig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar. Doktoranden har också nått fördjupad insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används.

För aspekten värderingsförmåga och förhållningssätt ger lärosätet en fyllig och utvecklad beskrivning av hur doktoranderna utvecklar sin förmåga att identifiera ett kunskapsområde, ett kunskapsobjekt och slutligen ett studieobjekt. Därefter relaterar doktoranderna detta till den kunskap och förståelse som har utvecklats i andra delar av utbildningen, samt till validitet och reliabilitet. Doktoranderna reflekterar också över forskarens roll i förhållande till det som beforskas. De etiska inslagen i utbildningen lyfts fram genom den fakultetsgemensamma, valbara kursen "Ethics in social science 7,5 Credits", och genom lärosätets forskningsetiska kommitté. Det etiska perspektivet lyfts även i seminarierna, där progressionen av doktorandernas värderingsförmåga och förhållningssätt sätts på prov genom extern granskning. Vissa möten och inslag delegeras till doktorander för att ge dem ytterligare möjlighet att utveckla sin självständighet. Lärosätet erbjuder kurser i forskningsetik och detta anges även ingå i obligatoriska kurser. Förmågan att på ett medvetet sätt reflektera kring sina val och därigenom visa intellektuell självständighet och vetenskaplig redlighet aktualiseras fortlöpande genom de diskussioner som förs under handledningen och utbildningen. Självvärderingen visar tydliga exempel på hur man synliggör progression i värderingsförmåga. Under de månatliga handledarkollegierna reflekterar handledarna över sina respektive doktoranders måluppfyllelse, och genom 20-, 50- och 90-procents avhandlingsseminarierna. Formerna för hur detta sker och följs upp motsvarar formerna för övriga förmågor och kunskaper, och har samma styrkor och utvecklingsområden.

Systematisk uppföljning görs av utbildningen för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande är av hög kvalitet och att doktoranderna uppnår målen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling men återkoppling sker inte till relevanta intressenter.

Doktorandernas måluppfyllelse av kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt följs upp i sin helhet genom kurser, avhandlingsarbete och seminarier. Handledarkollegiets månatliga uppföljningar av varje enskild doktorands progression visar en tydlig systematik för att följa upp doktorandernas utveckling. Denna uppföljning sker kollegialt, vilket innebär att det inte är den enskilda handledaren som granskar arbetet. Den kollegiala uppföljningen, inklusive återkoppling och åtgärder, kombineras med individuellt anpassade åtgärder och stöttande insatser utifrån doktorandernas behov. Detta anser bedömargruppen vara positivt. Arbetet ger doktoranderna goda förutsättningar att fullfölja utbildningen inom tidsramarna. Även handledningssamtalen och arbetet med den individuella studieplanen fyller en viktig funktion för tidsaspekten. En möjlig utveckling skulle kunna vara att se över utformningen av den individuella studieplanen. Planen innehåller inte någon egentlig beskrivning av behov utöver planerade kurser och liknande kopplade till progression och mål, och därigenom inte heller vilka planerade eller genomförda åtgärder som skulle kunna tillgodose behoven. Ett möjligt utvecklingsområde kan därför vara att utforma den individuella studieplanen så att den på ett tydligare sätt kan tjäna både som dokumentation och som ett pedagogiskt redskap i handledarsamtalen.

Det är främst doktorandernas arbete som följs upp systematiskt. Det är otydligt på vilket sätt utbildningen som sådan följs upp och revideras, samt vem som är ansvarig för själva utbildningens systematiska uppföljning. Självvärderingen anger att det är den uppföljning som sker genom handledarkollegiets arbete och genom den kollegiala bedömningen av uppnådda avhandlingspoäng och seminarieverksamhet som ligger till grund för hur forskarutbildningen kan revideras. Några konkreta exempel eller åtgärder anges dock inte. Av bedömningsunderlagen går det inte att bedöma hur återkoppling sker till relevanta intressenter.

Trots ovan nämnda svagheter bedöms den systematiska uppföljningen som tillfredsställande tack vare handledarkollegiets arbete och de individuellt anpassade åtgärder och stöttande insatser som genomförs.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat**Sammanvägd bedömning av aspektområdet utformning, genomförande och resultat**

Bedömning med motivering: Aspektområdet utformning, genomförande och resultat bedöms sammantaget vara tillfredsställande.

Bedömargruppen anser att kvaliteten inom aspektområdet utformning, genomförande och resultat överlag bedöms som god, men med utvecklingsmöjligheter.

Upplägget med de obligatoriska kurserna, möjligheterna till fördjupning genom valbara kurser både i och utanför det egna lärosätet samt möjligheten till kontinuerligt deltagande i olika forskningsinriktningars aktiviteter är en god grund för att utveckla såväl bred och fördjupad kunskap som successivt ökad färdighet och värderingsförmåga. Detta framgår främst av doktorandernas individuella studieplaner. En styrka och ett gott exempel är att uppföljning, återkoppling och åtgärder sker frekvent och i kollegial samverkan vid de månatliga handledarkollegierna. Det är också positivt att man sätter in individuellt anpassade åtgärder och stöttande insatser utifrån doktorandernas behov. Arbetet med att tydliggöra förväntningarna vad gäller progression i avhandlingsseminarierna (20, 50 och 90 procent), genom att kräva att doktoranderna ska förhålla sig till aktuella "presstopp", är också positivt. Det finns dock utvecklingsområden när det gäller att synliggöra målen och utveckla arbetet med de individuella studieplanerna för att göra dem till ett ännu mer verkningsfullt pedagogiskt redskap.

När det gäller systematisk uppföljning av kunskap och förståelse finns en viss otydlighet i huruvida doktorandernas utveckling avseende bredd examineras och utvecklas, det vill säga att doktoranderna får en insikt i ämnets bredd och djup för att självständigt kunna avgöra vilka teoretiska perspektiv respektive metoder som är adekvata i relation till studieobjektet. Bedömargruppen ser det som angeläget att erbjuda högre seminarier för att möjliggöra att doktoranderna möter både bredd och djup inom forskarutbildningsämnet. Avseende avhandlingsarbetet, i relation utveckling av doktorandernas förhållningssätt och värderingsförmåga, finns goda exempel på hur utbildningen systematiskt följs upp och anpassas för att doktoranden ska uppnå målen i form av de månatliga handledarkollegierna.

Perspektiv**Arbetslivets perspektiv**

Bedömning med motivering: Utbildningen förbereder doktorander för ett föränderligt arbetsliv.

Självvärderingen beskriver att doktoranderna förbereds för en fortsatt akademisk karriär, och majoriteten av de forskarstuderande fortsätter mycket riktigt också sitt yrkesliv inom akademien. Doktoranderna förbereds genom att de har en del av sin anställning inriktad mot avdelningstjänstgöring, och genom att de deltar i en kurs i högskolepedagogik som ger möjlighet till lektorsanställning efter examen. Flertalet doktorander arbetar 20 procent, några även mer, med avdelningstjänstgöring under sin forskarutbildningstid. Kompetensförsörjningen säkras genom att doktoranderna medvetet skolas in i kollegialt arbete när de får möjlighet att bedriva undervisning i ämnet. Det framgår dock inte av de individuella studieplanerna vilken typ av avdelningstjänstgöring som genomförs. Om tjänstgöringen innebär undervisning noteras det inte i vilka kurser de har undervisat. Inte heller progressionen redovisas i tjänstgöringen. De doktorander som arbetar inom annan verksamhet än akademien synliggörs inte.

För att förbereda karriärval utanför akademien erbjuds nätverk, till exempel Regionalt utvecklingsnätverk. Doktoranderna uppmanas att på egen hand utveckla en självständighet i att etablera såväl interna som externa yrkesmässiga nätverk. Denna bild förstärktes vid intervjuerna. Arbetslivet utanför den akademiska världen synliggörs inte för alla doktorander, utan lämnas åt de enskilda doktorandernas engagemang i olika nätverk. Doktorander som deltar i praktisknära forskningsprojekt möter arbetslivet utanför akademien i högre grad än övriga. Någon formell yrkesplanering syns varken i självvärderingen eller i de individuella studieplanerna.

Av den allmänna studieplanen framgår att doktoranderna ska kommunicera sina forskningsresultat externt. Doktoranderna tränar flera av dessa färdigheter och förmågor vid medverkan i internationella konferenser och vid deltagande i offentliga föreläsningsserier. Vidare är färdigheter och förmågor förbundna med aktiviteter som att skriva projektansökningar, redovisa forskning såväl muntligt som skriftligt vid nationella och internationella konferenser samt att ta initiativ till kontakter med forskare både inom och utanför lärosätet via nätverken och forskningsinriktningarna. De färdigheter som på så vis kan uppnås är av generell karaktär och därmed användbara även utanför akademien. Exempel på sådana generella färdigheter som självvärderingen nämner är att kunna arbeta strukturerat, uthålligt och självständigt. Dock beskriver varken självvärderingen eller de individuella studieplanerna hur forskarutbildningens arbete med dessa förmågor är överförbara till arbetslivet utanför akademien.

Utbildningens utformning och genomförande följs systematiskt upp för att säkerställa att den är användbar och förbereder för arbetslivet. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Handledarkollegiet har en viktig roll vid lärosätet. Där diskuteras och kommenteras de enskilda doktorandernas texter regelbundet via de individuella studieplanerna, som är utformade för att visa hur långt doktoranderna har kommit i huvudsak gällande avklarade kurser. Planerna visar dock inte hur till exempel färdigheter och förmågor utvecklas med tanke på ett föränderligt arbetsliv. Önskvärt vore att doktoranderna i sina individuella studieplaner tillsammans med handledarna kan notera hur forskarutbildningen förbereder dem för ett föränderligt arbetsliv både inom och utom akademien. Till exempel skulle noteringen kunna rymma samtal om karriärplanering. Den sammantagna bedömningen är att doktoranderna ensidigt förbereds för en akademisk karriär inom akademien.

Självvärderingen anger att avdelningen varken arbetar organiserat eller strategiskt med disputerade alumner. Detta förklaras med att nydisputerade från lärosätet ofta anställs och blandas upp med erfarna kollegor, och därmed fortsätter att ingå i befintliga ämnes-, forskar- och handledarkollegier.

Den bristande efterfrågan på alumnernas återkoppling och bristen på utvärdering av forskarutbildningens arbetslivsperspektiv innebär att man inte tar vara på erfarenheter från arbetslivet i särskilt hög grad.

Självvärderingen beskriver att det regionala utvecklingsnätverket är en viktig samarbetspartner för att knyta kontakter med relevanta intressenter i det omgivande samhället. Det finns således exempel på samverkan med det omgivande samhället. Vidare anger självvärderingen att återkoppling sker, men hur återkopplingen genomförs och till vem är oklart. För det inomvetenskapliga perspektivet är återkopplingen mer utvecklad genom att doktoranderna dels tjänstgör vid lärosätet, dels i stor utsträckning får anställning inom akademien efter disputation.

Bedömargruppen finner att både uppföljning av alumner och en medveten strategi för doktorandernas karriärplanering för ett föränderligt arbetsliv - oavsett om detta sker inom eller utanför akademien - är utvecklingsområden.

Sammantaget bedöms arbetslivets perspektiv vara tillfredsställande.

Perspektiv

Doktoranders perspektiv

Bedömning med motivering: Utbildningen verkar för att doktoranderna tar en aktiv del i arbetet med att utveckla utbildningen och läroprocesser.

På en övergripande nivå verkar lärosätet för doktorandernas inflytande, delaktighet och insyn genom att det finns en utbredd formell representation i nämnder, råd och kollegier som är relevanta för forskarutbildningen. Det finns ett utvecklat system för hur doktoranderna varje månad diskuterar och förbereder frågor att ta upp i de olika grupperna, samt för hur de återkopplar från möten de har deltagit i. Bedömargruppen ser detta som en styrka och ett gott exempel på hur man kan arbeta för att säkerställa att doktorandernas synpunkter förs fram. Doktoranderna har möjlighet att delta i utbildningens utveckling och i beslutsprocesser som är viktiga för forskarutbildningen och för doktorandernas situation. Dessutom sker återkoppling till doktorandgruppen. Genom att doktorandrepresentation finns i handledarkollegiet, som har en central roll i arbetet med forskarutbildningen och doktorandernas situation, har doktoranderna goda möjligheter till såväl insyn som delaktighet. Bedömargruppen noterar att doktorandenkäter eller dylikt inte nämns i underlagen. Eftersom det är viktigt att doktoranderna även får möjlighet att uttrycka synpunkter anonymt skulle regelbundna doktorandenkäter, liksom ett systematiskt arbete med att ta tillvara alumnens synpunkter och erfarenheter, kunna vara ett utvecklingsområde för att komplettera det arbete som görs.

Lärosätet arbetar aktivt för att doktoranderna ska ha möjlighet att aktivt delta i arbetet med att utveckla utbildningen och läroprocesserna. På ett individuellt plan har doktoranderna möjlighet att delta genom kursvärderingar, genom regelbundna medarbetarsamtal och genom arbetet med de individuella studieplanerna och planeringen av det fortsatta arbetet. Bedömargruppen vill dock lyfta fram att det ur ett doktorandperspektiv är angeläget med en utveckling av den individuella studieplanen och en tydligare koppling mellan examensmål och aktiviteter i utbildningen. Detta är att betrakta som ett utvecklingsområde.

Enligt självvärderingen har doktoranderna vid ett tillfälle blivit erbjudna individuella samtal med forskarutbildningsansvarig. Bedömargruppen ser positivt på doktorandernas möjlighet att få samtala

med andra ansvariga än handledarna och chefen, som doktoranderna befinner sig i beroendeställning till. Detta erbjudande skulle med fördel kunna ges på regelbunden basis. En återkommande kontakt av detta slag skulle ytterligare kunna stärka stödstrukturen kring doktoranderna, särskilt eftersom självvärderingen inte beskriver tydligt vart doktoranderna förväntas vända sig om det till exempel uppstår problematik i handledarsituationen eller om de önskar byta handledare.

En förutsättning för doktorandernas möjlighet att tillgodogöra sig de möjligheter till lärande och deltagande som erbjuds, och för att kunna ägna nödvändig tid och fokus åt avhandlingsarbetet, är att doktorandernas arbetssituation, fysiska arbetsmiljö och psykosociala arbetsmiljö är tillfredsställande. Genom att alla doktorander har eget arbetsrum underlättas en hög grad av närvaro i miljön. Det finns även en flexibel hållning till val av arbetsort, vilket innebär att det finns möjlighet att periodvis förlägga arbetet till annan ort. Vidare finns en studierektor med ansvar för den studiesociala arbetsmiljön, och doktorandrepresentation finns i de organ som fattar beslut som rör psykosocial arbetsmiljö. Dessutom omfattas doktoranderna av det generella arbetsmiljöarbetet på lärosätet. Utöver dessa områden beskriver man inte hur man arbetar med just doktorandernas arbetsmiljö.

Självvärderingen visar exempel på att doktorandperspektivet tas till vara genom att doktoranderna stöttas på olika sätt. Det stöd som handledarkollegiets täta uppföljningar och individuella samtal innebär bidrar till en trygghet för doktoranderna på flera plan, vilket är en styrka. Bedömargruppen ser också införandet av kollegial bedömning av avklarade avhandlingspoäng, liksom tydligheten kring de principer som gäller för medförfattarskap, som en styrka i lärosätets arbete för att beakta doktorandperspektivet.

Utbildningen följs systematiskt upp för att säkerställa att doktorandinflytandet används i kvalitetssäkring och utveckling av utbildningen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Doktorandernas synpunkter sammanställs och redovisas för avdelningschefen och kollegierna. Enligt självvärderingen sker återkoppling till doktoranderna via arbetsplatsträffar, via doktorandrepresentanter i olika forum, via ansvarig för forskarutbildningen, via huvudhandledare och via protokoll från olika möten. Handledarkollegiets månatliga möten behandlar varje doktorands progression och situation i syfte att kvalitetssäkra utbildningen utifrån ett doktorandperspektiv.

Sammantaget bedöms doktoranders perspektiv vara tillfredsställande.

Perspektiv

Jämställdhetsperspektiv

Bedömning med motivering: Ett jämställdhetsperspektiv är integrerat i utbildningens utformning och genomförande.

Vad gäller jämställdhetsperspektivet hänvisar självvärderingen till lärosätets handlingsplan och åtgärdsprogram för lika villkor. Planen sägs omfatta alla anställda och bland annat innehålla åtgärder om lika villkor inom forskning och forskarutbildning. Planen innehåller även åtgärds punkter om kompetensutveckling i ledarskap och genus, samt åtgärds punkter om meritering av underrepresenterat kön bland docenter och professorer.

Självvärderingen anger även att avdelningen försöker integrera ett jämställdhetsperspektiv i kursutbudet, och att det behövs ett fördjupat jämställdhetsperspektiv i den situerade prövningen vid antagning som doktorand. Som tidigare nämnts visar handledarkollegiets sammansättning en jämn fördelning mellan män och kvinnor, men det finns en ambition att öka andelen kvinnliga professorer för att bättre avspegla doktorandgruppens sammansättning (en klar majoritet kvinnor). Självvärderingen nämner att ämnet även strävar efter att balansera sammansättningen av kvinnor och män i doktorandgruppen.

Vid intervjuerna framkom att det finns planer på att utveckla handledarutbildningen så att den även inkluderar likavillkors- och jämställdhetsperspektivet. Det finns också planer på att rådet för utbildning på forskarnivå ska ge ut någon form av checklista för jämställdhet. Vid intervjuerna framfördes också att könsfördelningen i betygsnämnden är reglerad på fakultetsnivå, och att jämställdhetsfrågorna finns med naturligt i doktorandernas forskning. Som exempel på detta angavs doktorandkursen om makt.

Självvärderingen anger att lärosätet "ger aktivt stöd till de doktorander som behöver särskilda insatser samtidigt som avdelningen bekräftar de som är självständiga och som har förmåga att göra det lilla extra". Vad detta innebär för jämställdhetsperspektivet utvecklas inte. Bedömargruppen anser att bedömningsunderlaget inte tydliggör om det finns specifika riktlinjer som styr jämställdhetsarbetet i forskarutbildningen, vem som undervisar på kurser, hur kurslitteraturen fastställs eller på vilket sätt jämställdhetsperspektivet blir tydligt vid tillsättning av betygsnämnder, opponenter, diskutanter och så vidare. Bedömargruppen finner att det saknas en genomtänkt strategi och exempel på åtgärder för att integrera jämställdhetsperspektivet i forskarutbildningen. Det saknas också strategi för och exempel på hur ett jämställdhetsperspektiv bidrar till att utveckla forskarutbildningen. Intervjuerna gav inte tydliga svar avseende denna problematik. Bedömargruppen menar att detta är ett utvecklingsområde.

Systematisk uppföljning görs inte för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande främjar jämställdhet.

Det framgår inte av det samlade underlaget hur en systematisk uppföljning sker för att säkerställa att utbildningen främjar jämställdhet. Därmed framgår inte heller hur resultat av uppföljningen resulterar i åtgärder för kvalitetsutveckling när det behövs. Det saknas en genomtänkt strategi och exempel på åtgärder för att följa upp jämställdhetsperspektivet i utbildningen, och för att följa upp hur ett jämställdhetsperspektiv bidrar till att utveckla forskarutbildningen. Det framgår inte heller av underlaget om eller på vilket sätt återkoppling till relevanta intressenter sker.

Sammantaget bedöms jämställdhetsperspektivet vara tillfredsställande.

Aspektområde: Uppföljning, åtgärder och återkoppling**Sammanvägd bedömning av aspektområdet uppföljning, åtgärder och återkoppling**

Bedömning med motivering: Aspektområdet uppföljning, åtgärder och återkoppling bedöms vara tillfredsställande.

Aspektområdet bedöms sammantaget vara tillfredsställande, men har flera svagheter som behöver utvecklas.

Rutiner för att kontinuerligt följa upp handledarnas kompetens finns både centralt och lokalt via lärosätets respektive avdelningens kompetensförsörjningsplan. Handledarkollegiets sammansättning,

där avdelningschefen och en doktorandrepresentant ingår, samt att kollegiets möten sker varje månad säkerställer att systematisk uppföljning sker. Självvärderingen visar att identifierade utvecklingsområden fortlöpande blir föremål för åtgärder som utvecklar personalen och verksamheten.

Av underlaget framgår tydligt hur lärosätet arbetar med systematisk uppföljning på en övergripande och generell nivå. Det framgår också att man systematiskt följer upp doktorandernas progression. Däremot framgår det inte på vilket sätt forskarutbildningsmiljön som sådan systematiskt följs upp för att säkerställa hög kvalitet. Det framgår inte heller hur till exempel kvalitet i kurser, handledning, seminarier och doktoranders möjlighet till övriga utbildningsinslag systematiskt följs upp, eller hur detta arbete är organiserat. Intervjuerna klargjorde inte heller detta. Bedömargruppen ser därför den systematiska uppföljningen av forskarutbildningsmiljön som ett utvecklingsområde.

Den systematiska uppföljningen av de tre kunskapsformerna bedöms som tillfredsställande. Att uppföljning, återkoppling och åtgärder sker frekvent och i kollegial samverkan, med individuell anpassade åtgärder och stöttande insatser utifrån doktorandernas behov, bidrar till goda förutsättningar att fullfölja utbildningen inom tidsramarna. Här fyller även handledningssamtalen och arbetet med den individuella studieplanen en viktig funktion. En möjlig utveckling skulle kunna vara att se över den individuella studieplanens utformning, så att planeringen och uppföljningen i planen kan tydliggöra kopplingen till doktorandernas behov och progression i relation till målen. Hur kursernas utformning, genomförande och examinationer svarar mot målen är otydligt och behöver utvecklas. Av bedömningsunderlaget framgår att det främst är doktorandernas arbete som följs upp systematiskt. Det är otydligt på vilket sätt utbildningen som sådan följs upp, revideras eller hur återkoppling sker till relevanta intressenter.

Både vad gäller arbetslivsanknytning och doktorandernas möjligheter att visa förmåga att presentera och diskutera forskningsresultat med samhället utanför akademien är det viktigt att även uppmärksamma sådant som presentationer i populärvetenskapliga sammanhang och dialog med praktiker och företrädare i verksamheterna. Ett exempel på hur ett samhällsperspektiv (skolsektorn) lyfts fram i obligatoriska forskarutbildningskurser förtjänar att framhållas som ett kreativt och fruktbart arbetssätt och ett positivt exempel.

Två utvecklingsområden som bedömargruppen identifierar är alumnpuppföljning och en medveten strategi för doktorandernas karriärplanering för ett föränderligt arbetsliv, oavsett om detta sker inom eller utanför akademien.

Det finns rutiner för att systematiskt följa upp doktorandperspektivet. De doktorandsynpunkter som framförs i nämnder, organ, råd och liknande sammanställs och återrapporeras till berörda intressenter. Handledarkollegiets månatliga möten, som bland annat behandlar varje doktorands progression och situation i syfte att kvalitetssäkra utbildningen utifrån ett doktorandperspektiv, är också ett viktigt inslag i den systematiska uppföljningen.

När det gäller jämställdhetsperspektivet saknas det en genomtänkt strategi och exempel på åtgärder för att följa upp jämställdhetsperspektivet i utbildningen. Det saknas också en beskrivning av hur ett jämställdhetsperspektiv bidrar till att utveckla forskarutbildningen.

Samlat omdöme: Hög kvalitet

Bedömning med motivering: Sammantaget visar underlagen att utbildningen håller hög kvalitet.

Även om bedömargruppen sammantaget finner att forskarutbildningen håller hög kvalitet finns det en problematik i ämnets avgränsning i relation till doktorandernas forskningsinriktningar och kurser. Eftersom det saknas en ämnesbeskrivning i den allmänna studieplanen har bedömargruppen fått använda de individuella studieplanerna, självvärderingen samt intervjuerna som underlag för att försöka förstå ämnets avgränsning vid lärosätet. Dessa innehåller inte tillräcklig information för att ge en klar bild av ämnets avgränsning. Bedömargruppen anser att det är angeläget att lärosätet tydliggör ämnets avgränsning för doktoranderna i relation till deras avhandlingsarbeten, för att bidra till att doktoranderna utvecklar en förståelse för forskningsområdets bredd.

Handledarresurserna är goda och det pågår arbete för att säkerställa fortsatt tillgång till handledare. Organisationen kring handledarkollegiets verksamhet är god, med frekventa möten och doktorandrepresentation. Det är också positivt att man följer upp varje enskild doktorands situation och progression inom ramen för kollegiet. Progressionen diskuteras varje månad, och vid avhandlingsseminarierna bedöms doktorandernas progression inom avhandlingsarbetet. Doktoranderna har möjlighet att ingå i olika sammanhang och vidga sina nätverk, bland annat genom konferensdeltagande och det utvecklade samarbetet med Umeå universitet. Ett utvecklingsområde som bedömargruppen ser är att utveckla rutiner för och tydliggöra vad som krävs när det gäller internationell konferensmedverkan.

Bedömargruppen ser även möjligheter till utveckling inom hur forskarutbildningen kan följas upp systematiskt, utöver den befintliga systematiska uppföljningen av doktorandernas progression. Självvärderingen visar med tydlighet att det finns ett pågående och medvetet utvecklingsarbete för att de tre forskningsinriktningarna ska fungera som en sammanhållen forskarutbildningsmiljö.

För aspektområdet Utformning, genomförande och resultat anser bedömargruppen att kvaliteten överlag bedöms som god, men med utvecklingsmöjligheter. Upplägget med de obligatoriska kurserna, möjligheterna till fördjupning genom valbara kurser både i och utanför det egna lärosätet samt möjligheten att kontinuerligt delta i olika forskningsinriktningars aktiviteter är en god grund för att utveckla både bred och fördjupad kunskap samt successivt ökad färdighet och värderingsförmåga. Detta framgår främst av doktorandernas individuella studieplaner, medan självvärderingens underlag inte beskriver detta i tillräcklig omfattning. En styrka och ett gott exempel är att uppföljning, återkoppling och åtgärder sker frekvent och i kollegial samverkan, samt att man sätter in individuellt anpassade åtgärder och stöttande insatser utifrån doktorandernas behov. Arbetet med att tydliggöra förväntningar vad gäller progression i avhandlingsseminarierna är också positivt ur doktorandsynpunkt. Vad gäller tydlighet finns dock utvecklingsområden i arbetet med att synliggöra målen och utveckla arbetet med den individuella studieplanen för att göra denna till ett ännu mer verkningsfullt pedagogiskt redskap.

Självvärderingen beskriver att doktoranderna förbereds för en fortsatt akademisk karriär, och majoriteten av de forskarstuderande fortsätter mycket riktigt också sitt yrkesliv inom akademien. Doktoranderna skolas in i kollegialt arbete genom att de får möjlighet att bedriva undervisning i ämnet under doktorandtiden. Samarbeten om studentutvärderingar och kollegiala bedömningar i forskningsgrupper och lärarlag förbereder samma karriärväg. Bedömargruppen finner att både

alumnpufföljning och en medveten strategi för doktorandernas karriärplanering för ett föränderligt arbetsliv - oavsett om detta sker inom eller utanför akademien - är utvecklingsområden.

Lärosätet arbetar aktivt för att doktoranderna ska ha möjlighet att delta i utbildningens utveckling och läroprocesser. Till exempel finns en utbredd formell representation i nämnder, råd och kollegier, och man har ett utvecklat system för att varje månad låta doktoranderna diskutera och förbereda frågor att ta upp i de olika grupperna. Doktoranderna ger även återkoppling från möten de har deltagit i. På detta sätt säkerställer man att doktorandernas synpunkter förs fram och att det finns en möjlighet att delta i att utveckla beslutsprocesser som är viktiga för forskarutbildningen och doktorandernas situation.Handledarkollegiets uppföljningar och individuella samtal bidrar också till en trygghet för doktoranderna på flera plan.

För jämställdhetsperspektivet i forskarutbildningen hänvisar underlaget till lärosätets handlingsplan och åtgärdsprogram för lika villkor. Planen sägs omfatta alla anställda och bland annat innehålla åtgärder om lika villkor inom forskning och forskarutbildning. Bedömggruppen saknar dock en genomtänkt strategi och exempel på åtgärder för att integrera jämställdhetsperspektivet i utbildningen, och exempel på hur ett jämställdhetsperspektiv bidrar till att utveckla forskarutbildningen.

Aspektområdet Uppföljning, åtgärder och återkoppling bedöms sammantaget vara tillfredsställande, men har både svagheter och utvecklingsområden. Rutiner för att kontinuerligt följa upp handledarnas kompetens finns både centralt och lokalt via lärosätets respektive avdelningens kompetensförsörjningsplan. Självvärderingen visar att identifierade utvecklingsområden fortlöpande blir föremål för åtgärder som utvecklar personalen och verksamheten.

Det framgår tydligt av underlaget hur lärosätet arbetar med systematisk uppföljning på en övergripande och generell nivå. Det framgår också att det finns en systematisk uppföljning av doktorandernas progression. Däremot framgår det inte på vilket sätt forskarutbildningsmiljön som sådan systematiskt följs upp för att säkerställa hög kvalitet. Det framgår inte heller hur man systematiskt följer upp till exempel kvaliteten i kurser, handledning, seminarier och doktorandernas möjlighet till övriga utbildningsinslag, eller hur detta arbete organiseras. Intervjuerna klargjorde inte heller detta. Bedömggruppen ser därför den systematiska uppföljningen av forskarutbildningsmiljön som ett utvecklingsområde.

Den systematiska uppföljningen av de tre kunskapsformerna bedöms som tillfredsställande. Att uppföljning, återkoppling och åtgärder sker frekvent och i kollegial samverkan, med individuellt anpassade åtgärder och stöttande insatser utifrån doktorandernas behov, bidrar till goda förutsättningar att fullfölja utbildningen inom tidsramarna. Här fyller även handledningssamtalen och arbetet med den individuella studieplanen en viktig funktion. En möjlig utveckling skulle kunna vara att se över utformningen av den individuella studieplanen så att planeringen och uppföljningen av den kan tydliggöra kopplingen till doktorandernas behov och progression i relation till målen, samt visa hur genomförda och planerade aktiviteter bidrar till detta. Det är ottydligt och behöver utvecklas hur kursernas utformning, genomförande och examinationer svarar mot målen. Av bedömningsunderlaget framgår att det främst är doktorandernas arbete som följs upp systematiskt. Det är ottydligt på vilket sätt utbildningen som sådan följs upp, revideras eller hur återkoppling sker till relevanta intressenter. Motsvarande gäller även den systematiska uppföljningen av jämställdhetsperspektivet, som bedömggruppen inte anser vara tillfredsställande. Den systematiska uppföljningen av arbetslivets

perspektiv kan utvecklas, särskilt när det gäller att förbereda doktoranderna för en karriär utanför akademien. Dock finns tydliga rutiner för att följa upp doktorandperspektivet.

Stiftelsen Högskolan i Jönköping

Lärosäte Stiftelsen Högskolan i Jönköping	Forskarutbildningsämne Pedagogik - licentiat- och doktorsexamen	ID-nr A-2016-10-4071
Aspektområde: Miljö, resurser och område Aspekt: Forskarutbildningsämne Bedömning med motivering: Avgränsningen av forskarutbildningsämnet och dess koppling till den vetenskapliga grunden och beprövad erfarenhet är välmotiverad och adekvat. Forskarutbildningsämnets relation till området för forskarutbildning är adekvat. Forskarutbildningsämnets avgränsningar beskrivs i självvärderingen och i den allmänna studieplanen. Avgränsningarna speglar områdets komplexitet och rör fostran, lärande, undervisning och socialisation i olika sammanhang och för olika åldrar och grupper. Den forskning som bedrivs och som utgör forskarutbildningens miljö är inriktad på individuella, institutionella och samhällsliga arenor. Den avser både barn och vuxna och handlar mer specifikt om förutsättningar, utfall, processer och konsekvenser för lärande och socialisation inom utbildning, arbetsliv och fritid. Forskarutbildningsämnets relation till området för forskarutbildning är adekvat. Forskarutbildningen i pedagogik ingår i en grupp om tre forskarutbildningar inom det pedagogiska området (pedagogik, pedagogik med inriktning mot didaktik och pedagogik med inriktning mot specialpedagogik) som bedrivs vid Högskolan i Jönköping. Dessa forskarutbildningar genomförs inom ramen för en sammanhållen forskarskola i lärande och kommunikation. Enligt lärosätet stödjer de tre specialiseringarna varandra, men de har tydliga och särskiljande delar som ger varje inriktning en egen profil. I självvärderingen beskrivs forskarutbildningen i pedagogik som en specialisering inom pedagogik och innebörden i detta är inte helt entydig. Forskarutbildningens struktur med ämnet pedagogik som nav är resultatet av att forskarutbildningen inom det utbildningsvetenskapliga området vid Högskolan för Lärande och Kommunikation (HLK) har reformerats för att garantera en tillräckligt stor grupp doktorander och handledare med adekvat kompetens. Underlagen berör inte de vetenskapliga motiven för och konsekvenserna av denna omorganisation. Bredden i forskarutbildningsämnet stöds genom tillgång till kompetens vid andra delar av högskolan, genom de tre angivna specialiseringsmöjligheterna, genom det tvärvetenskapliga upplägget av utbildningen samt genom bredd i metodskolning. Djupet i forskarutbildningsämnet uppnås genom kursutbudet (som också inkluderar de kurser som erbjuds vid fackhögskolan vid HLK), genom strategiska nätverk med andra lärosäten och genom koppling till de forskargrupper som utgör stommen i HLK:s forskning inom pedagogiksektorn. Kopplingen till beprövad erfarenhet och arbetsliv uppnås genom att flera av de forskargrupper som finns arbetar nära skolor, skolhuvudmän och andra aktörer inom det utbildningsvetenskapliga fältet. Skolnära forskning är ett bärande koncept för högskolan. Området är centralt för högskolan som har stora uppdrag inom såväl reguljär lärarutbildning som fortbildning och ledarutbildning. Sammantaget bedöms forskarutbildningsämnets avgränsning och koppling till den vetenskapliga grunden vara tillfredsställande.		
Aspektområde: Miljö, resurser och område Aspekt: Personal Bedömning med motivering: Antalet handledare och lärare och deras sammantagna kompetens är adekvat och står i proportion till utbildningens innehåll och genomförande.		

Av underlagen framgår att handledargruppen i forskarutbildningen i pedagogik uppgår till elva personer, varav åtta är verksamma vid högskolan. Huvudhandledare är två professorer (i pedagogiskt arbete respektive utbildningsvetenskap) och tre docenter. De tre handledare som är verksamma vid andra lärosäten uppges ha noll procent tjänstgöring vid högskolan. En av dessa handledare är professor och anges som huvudhandledare. Underlagen beskriver att högskolan strävar efter att huvudhandledaren ska vara verksam vid högskolan, men detta upprätthålls alltså inte i samtliga fall. I gruppen biträdande handledare finns också universitetslektorer, varav en är pensionerad. Flera av handledarna är i pensionsåldern. En övervägande majoritet har sin bakgrund inom pedagogiken, men även handledare från andra discipliner deltar. Tillsättningen av handledare utgår från doktorandernas behov och avhandlingarnas inriktning. Enligt självvärderingen ska varje doktorand ha minst två handledare, varav minst en ska ha genomgått handledarutbildning eller ha motsvarande kompetens. Av självvärderingen framgår också att professorer har forskningstid i tjänst medan övriga forskare får medel genom forskarmiljöerna. Av publiceringslistorna framgår att flera av de biträdande handledarna, men också några av huvudhandledarna, har liten eller ingen publicering i referee-granskade internationella tidskrifter under den senaste femårsperioden.

Antalet forskarstuderande är sex personer, varav en är tjänstledig. Aktivitetsgraden för de fem som är aktiva varierar mellan 20 och 50 procent. Forskarutbildningen bygger på en samverkan med övriga forskarutbildningar vid högskolan, och bedömargruppen noterar att det finns ett relativt stort antal forskare på professors- och docentnivå som bidrar till forskarutbildningsmiljön och deltar i kurser men som inte har uppdrag som handledare.

Enligt självvärderingen har det genomförts handledarbyten på doktoranders initiativ, och rätten till detta tydliggörs i studiehandledningen. Självvärderingen anger att doktoranderna inte behöver motivera sin önskan om byte, och att orsaken till önskemålet följs upp genom samtal med utbildningsledaren. Vilket stöd högskolan ger doktorander i denna process framgår inte i självvärderingen, men rutinerna för handledarbyte är tydliga.

Bedömargruppen vill påpeka att tillgången till en tillräckligt stor doktorandgrupp är central även för att ge rekryterade lärare och forskare erfarenhet av forskarutbildning och handledning. Bedömargruppen finner att såväl rekrytering av kvalificerade forskare och handledare, inte minst med tanke på att flera av handledarna är i pensionsålder, som ökad publicering i handledarkollektivet utgör angelägna utvecklingsområden. Dessa måste ägnas betydande uppmärksamhet för att kvaliteten ska kunna säkras i framtiden. Sammantaget finner bedömargruppen, trots ovan beskrivna svagheter, att antalet handledare och lärare och deras sammantagna kompetens står i proportion till utbildningens innehåll och genomförande.

Handledarnas och lärarnas sammantagna kompetens och kompetensutveckling följs systematiskt upp i syfte att främja hög kvalitet i utbildningen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Det finns en rad mekanismer för att följa upp kompetens och kompetensutveckling hos handledarkollektivet. Högskolan har både en övergripande strategisk kompetensförsörjningsplan och individuella kompetensutvecklingsplaner som följs upp i enlighet med vad som gäller för samtliga lärare och forskare vid högskolan. Kursprogram i högskolepedagogik erbjuds. I underlagen för uppföljningen ingår kursvärderingar, information från de individuella studieplanerna samt regelbundna samtal mellan doktorander och den utvecklingsledare som har en samordnande funktion. Som

komplement till detta planerar lärosätet även att införa en årlig doktorandenkät. Av underlagen framgår att högskolan har tagit kvalitetshöjande initiativ, bland annat genom att inrätta ett handledarkollegium för erfarenhetsutbyte och kollektivt lärande som möts en gång per termin. Det framgår också att behovet av fortsatt rekrytering och ytterligare meritering för lärare och handledare följs upp. Här betonas lärarnas möjligheter till forskning och publicering.

Aspektområde: Miljö, resurser och område**Aspekt: Forskarutbildningsmiljö**

Bedömning med motivering: Den samlade forskningen vid lärosätet har en sådan kvalitet och omfattning att utbildning på forskarnivå kan bedrivas på en hög vetenskaplig nivå och med goda utbildningsmässiga förutsättningar i övrigt. Relevant samverkan sker med det omgivande samhället både nationellt och internationellt.

Forskargrupperna inom forskarutbildningsämnet är aktiva i projekt och i publiceringar. Det framgår dock inte av underlagen vilka forskargrupper som respektive doktorand tillhör, och det saknas även information om doktorandernas faktiska deltagande i olika aktiviteter. Av intervjuerna framgår att doktoranderna ser sig själva som en doktorandgrupp, oavsett vilken av de tre forskarutbildningarna inom det pedagogiska området de är antagna till. I miljön deltar också de doktorander som är antagna enligt tidigare studieordning, alltså innan utbildningarna reformerades. Även om forskargrupperna publicerar sig aktivt, varierar som sagt handledarnas vetenskapliga produktivitet. Exempelvis verkar fem av de biträdande handledarna och två av huvudhandledarna inte publicerat sig i internationella vetenskapliga tidskrifter med "peer-review" sedan 2012. De fem doktoranderna har en studietakt om 20-50 procent, och avtalsdoktoranderna har en huvudarbetsgivare utanför akademien.

Av självvärderingen framgår att seminarier och annan verksamhet schemaläggs till fasta dagar för att göra det lättare för doktoranderna att delta aktivt. Detta är en modell som samtliga tre forskarutbildningar har arbetat fram gemensamt. Det framgår av självvärderingen att högskolan arbetar med dessa frågor genom att upprätta kontrakt mellan arbetsgivare och högskola där forskarutbildningens villkor specificeras. Bedömargruppen menar ändå att konsekvenserna av doktorandernas uppdrag utanför akademien måste belysas i kvalitetssäkringen, och att det måste säkras att de kan delta aktivt i miljön och i forskarutbildningens utveckling. Detta är särskilt viktigt med tanke på att gruppen är liten. De individuella studieplanerna visar att den reella studietakten ligger under de 50 procent som modellen bygger på. Genom att doktoranderna dels knyts till en forskargrupp, dels erbjuds möjligheter att delta i andra forskargrupperns seminarieverksamhet får de möjlighet att ingå i olika sammanhang. Det framgår däremot inte i vilken mån dessa erbjudanden tas till vara.

Bedömargruppen ser högskolans strävan efter gemensamma kurser med övriga forskarutbildningar inom det utbildningsvetenskapliga fältet och med andra fackhögskolor och lärosäten i landet som viktig för såväl bredd och djup i forskarutbildningen som för färdighetsträningen. Sådana verksamheter ger också doktoranderna möjlighet att utvecklas i samspel med doktorandkollegor för att nå centrala examensmål. Mot bakgrund av det låga antalet studerande och det faktum att doktoranderna studerar halvtid är det viktigt att kurser kan ges tillräckligt ofta för att de ska passa in i den enskilda doktorandens behov av progression.

Relevant samverkan sker med det omgivande samhället, både nationellt och internationellt.

Självvärderingen visar att kontakterna med det omgivande samhället är väl tillgodosedda. Detta sker

genom hur doktoranderna rekryteras, genom högskolans aktiva medverkan i konkreta utvecklingsarbeten och genom samverkan med organisationer som arbetar med skolutveckling. Den internationella förankringen genom forskargruppernas nätverk, deltagande i internationella konferenser och liknande är god. Doktorandernas forskarutbildningsmiljö vidgas genom att det finns möjlighet att läsa kurser på andra lärosäten, genom konferensdeltagande och internationell samverkan samt genom partnerskap i forskarmiljöerna. Här utgör närheten till och mellan handledare, forskare och forskningsmiljöer en resurs för att skapa kontaktytor även mellan grupperna. Detta är särskilt viktigt eftersom doktorandgruppen är liten, har förhållandevis låg studietakt och flera i gruppen har sin arbetsplats utanför lärosätet. Samverkan med de övriga forskarutbildningarna i pedagogik och med utbildningar vid andra lärosäten är nödvändig för att bibehålla en kritisk massa i forskarutbildningsmiljön. Det finns en tydlighet och progression i förväntningarna på doktorandernas konferensdeltagande i nationella och internationella sammanhang, där kraven höjs successivt under utbildningens gång. Eftersom doktorandernas finansiering varierar finns anledning att vara uppmärksam på hur man arbetar för att ge doktoranderna likvärdiga villkor. Enligt studiehandboken är det finansären som ska stå för utgifter kopplade till konferensdeltagande och liknande. De externfinansierade doktoranderna förväntas bekosta konferenserna själva. Vad som gäller för övriga doktorander, eller om det finns någon doktorandpott eller liknande, framgår inte av underlagen.

Forskarutbildningsmiljön följs systematiskt upp för att säkerställa hög kvalitet. Resultatet av uppföljningen omsätts vid behov i kvalitetsutvecklande åtgärder och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Arbetet med kursvärderingar samt årliga avstämningar med lärare och utbildningsledare i samband med att de individuella studieplanerna revideras borgar för att utbildningen följs upp. Uppföljning sker genom ledningsorgan där också doktorander bidrar, och det finns även en central överklagandenämnd. Exempel på kvalitetsutvecklande åtgärder är ett nyinrättat handledarkollegium och införande av en ny procedur för de individuella studieplanerna, anpassad till examensmålen. Man diskuterar också en framtida alumnverksamhet, vilket bedömargruppen anser vara viktigt. Tematiska forskargrupper med tydliga och för forskarutbildningen relevanta inriktningar är också under uppbyggnad, vilket är ett resultat av uppföljning och utveckling.

Ett utvecklingsområde för forskarutbildningsmiljön är rekrytering av forskningsledande personal, särskilt professorer, för att säkerställa kvaliteten i handledningen. Även ett större antal doktorander är angeläget, för att säkerställa en levande doktorandmiljö.

Aspektområde: Miljö, resurser och område**Sammanvägd bedömning av aspektområdet miljö, resurser och område**

Bedömning med motivering: Aspektområdet miljö, resurser och område bedöms sammantaget vara tillfredsställande.

Forskarutbildningsämnets avgränsning och koppling till den vetenskapliga grunden bedöms vara tillfredsställande, liksom forskarutbildningsämnets relation till området för forskarutbildning.

Den vetenskapliga produktiviteten i forskargrupporna är god, men bedömargruppen finner samtidigt att en betydande del av handledarna under den senaste femårsperioden inte publicerat aktivt i erkända vetenskapliga tidskrifter med "peer-review"-förfarande. När det gäller personal är det också

uppenbart att högskolan behöver nyrekrytera för att säkerställa en fortsatt bredd och kvalitet i forskarutbildningen.

Forskarutbildningen i pedagogik är central för högskolan genom de stora uppdragen inom lärarutbildning och andra uppdrag i denna sektor. Vad gäller aspekten forskarutbildningsmiljö ser bedömaregruppen närheten till handledare och deltagande i forskargrupper som viktiga inslag. Miljön framstår också som väl förankrad i internationella nätverk, och samverkan med det omgivande samhället är övertygande genom den modell för forskarutbildning som högskolan använder. Bedömaregruppen noterar att antalet doktorander är tämligen litet, och att deras aktivitetsgrad dessutom är låg. Enligt självvärderingen studerar doktoranderna på halvtid, men det framgår av de individuella studieplanerna att aktivitetsgraden är lägre än så. Dessa observationer alstrar också en viss oro för doktorandmiljön, för kursverksamheten och för enskilda doktoranders möjligheter att delta aktivt i seminarier och annan verksamhet. Det framstår som något oklart i vilken mening doktoranderna utgör ett kollektiv som samverkar med varandra inom den egna forskarutbildningen, och som där kan bygga upp en forskaridentitet. Av intervjuerna verkar doktoranderna vid de tre forskarutbildningarna se sig som ett kollektiv oavsett vilken forskarutbildning de är antagna till. Den nära samverkan väcker också frågor om hur de tre olika forskarutbildningsämnen vid högskolan samverkar och avgränsas från varandra, såväl vetenskapligt som i termer av utbildning. Ett angeläget utvecklingsområde är att förtydliga denna uppbyggnad av forskarutbildningen vid högskolan.

Utbildningen kvalitetssäkras genom ett flertal mekanismer på institutionell och individuell nivå. Det finns tydliga strukturer för uppföljning, utvärdering och återkoppling. Det finns också flera exempel på att kvalitetshöjande åtgärder har vidtagits. Exempel på detta är inrättandet av ett handledarkollegium för kollegialt lärande, den utvecklade processen för de individuella studieplanerna, planerna på alumnverksamhet och formeringen av tematiska forskargrupper.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat**Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen kunskap och förståelse**

Bedömning med motivering: Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar bred kunskap och förståelse både inom forskarutbildningsämnet och för vetenskaplig metodik inom forskarutbildningsämnet.

Av självvärderingen framgår att utbildningen innehåller inslag i form av kurser, seminarier och handledning som avser att ge bred kunskap och förståelse. Kurser med lärandemål av detta slag ges som obligatoriska inslag av både teoretisk karaktär (vetenskapsteori, vetenskapsfilosofi och etik) och metodisk karaktär (kvantitativ respektive kvalitativ metod). De obligatoriska inslagen i utbildningen motsvarar enligt den allmänna studieplanen 30 högskolepoäng. De ges också som ämnesspecifika kurser som ger bakgrund och fördjupning, exempelvis i perspektiv på lärande. Uppföljning av att lärandemålen nås sker genom examination och genom att studenter författar konferens- och seminarieuppsatser. Utbildningen bedöms ha goda möjligheter att genom utformning, genomförande och examination säkerställa att doktoranderna, när examen utfärdas, visar bred kunskap och förståelse både inom forskarutbildningsämnet och för vetenskaplig metodik inom forskarutbildningsämnet. Bedömaregruppen vill dock påpeka att det lilla antalet doktorander och den låga aktivitetsgraden väcker frågor om hur ofta högskolan ger kurser och kursmoment som syftar till att säkra bredd och djup. Enligt den allmänna studieplanen kan flera av de pedagogikkurser som nämns i självvärderingen läsas som läskurser, vilket bedömaregruppen inte anser vara optimalt eftersom en forskarutbildning förutsätter att frågor bearbetas i ett aktivt doktorandkollektiv.

Bedömargruppen ser detta som ett viktigt utvecklingsområde som förutsätter planering och samverkan med andra forskarutbildningar.

Eftersom utbildningen är nyinrättad finns inga tillgängliga uppgifter om genomströmning. Bedömargruppen noterar att under perioden 2012 till 2016 har nio doktorander avlagt doktorsexamen i pedagogik enligt tidigare studieordning, vilket måste betraktas som ett tillfredsställande utfall. Bedömargruppen finner att utfallet indikerar en forskarutbildningsmiljö som fungerar tillfredsställande. Systematisk uppföljning görs av utbildningens utformning och genomförande i syfte att säkerställa måluppfyllelsen. Resultaten av uppföljning omsätts i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Uppläggen för dessa aktiviteter följer den modell som tillämpas för andra forskarutbildningar vid högskolan.

Progressionen i doktorandens arbete dokumenteras genom den individuella studieplanen, där kraven på kunskap och förståelse preciseras och följs upp. En utvecklad individuell studieplan med en förtydligad koppling mellan examensmål och inslag i forskarutbildningen bidrar till transparens. Det är positivt att det finns en tydlighet gällande regelverk, förväntningar, mål och strukturer. Det gagnar både uppföljningen av progression och måluppfyllelse och gör det lättare för doktoranderna att fullfölja sin utbildning och sitt avhandlingsarbete inom de angivna tidsramarna. Detta skapar en trygghet för doktoranderna och gör det lättare för dem att planera utbildningen och avhandlingsarbetet. Ett exempel på att uppföljningen tas på stort allvar är att doktoranderna kallas till samtal med utbildningsledaren varje år i samband med att den individuella studieplanen revideras. Bedömargruppen noterar dock att flera av de individuella studieplanerna trots detta är ofullständigt ifyllda. De seminarier för avhandlingsarbete som äger rum vid planering, vid mitten av arbetet och som slutseminarium ger också en tydlighet i progressionen.

Det systematiska kvalitetsarbetet har resulterat i åtgärder, bland annat uppföljning genom karriärsamtal med vd mot slutet av utbildningen och genom den utvecklade processen för individuella studieplaner. Återkoppling till relevanta intressenter sker genom den individuella studieplanen och samtalen med utbildningsledare. Bedömargruppen finner att ett utvecklingsområde är att kvalitetssäkra ifyllandet och användningen av den individuella studieplanen.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat

Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen färdighet och förmåga

Bedömning med motivering: Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar förmåga att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar samt såväl i nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet kan presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt. Doktoranden visar också förutsättningar för att såväl inom forskning och utbildning som i andra kvalificerade professionella sammanhang bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande.

Förmågan att planera och genomföra forskning inom givna tidsramar utvecklas och prövas genom utbildningens utformning (både inom kursdelen och avstämningsseminarierna), samt genom uppföljning av avhandlingsarbetets progression.

Doktoranderna visar också att de har förutsättningar att bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande, såväl inom forskning och utbildning som i andra kvalificerade professionella sammanhang. Av självvärderingen framgår att doktoranderna får träna sig i att formulera forskningsplaner. Det ställs krav på att doktoranderna muntligt och skriftligt presenterar sin forskning vid nationella och internationella vetenskapliga sammankomster och konferenser. Doktoranderna får under sin utbildning också möjlighet att bedöma andra doktoranders arbete, vilket bidrar till måluppfyllelse vad avser färdighet och förmåga. Den nära samverkan med skola och andra aktörer med ansvar för skolutveckling medför att doktoranderna bidrar till samhällets utveckling genom fortbildning för yrkesverksamma och genom populärvetenskapliga presentationer. Doktoranderna kombinerar sina forskarstudier med arbete i skolmiljöer, vilket ger goda möjligheter att utveckla verksamheter och stödja kollegors lärande.

Systematisk uppföljning görs för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande är av hög kvalitet och att doktoranderna uppnår målen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Den individuella studieplanen används som ett centralt verktyg i den systematiska uppföljningen. Det löpande arbetet med den individuella studieplanen ska stödja doktorandernas möjligheter att bli färdiga i tid, och används även för uppföljning av enskilda doktoranders måluppfyllelse. Förfarandet med de individuella studieplanerna har utvecklats så att dokumentationen ansluter till examensmålen för de olika delarna av utbildningen. Ett exempel på en åtgärd som tagits efter uppföljning är att doktorander nu ska ingå i läsgrupper när avhandlingsarbetets progression stäms av, det vill säga vid avhandlingarnas planerings-, mitt- och slutseminarier. Återkoppling sker till relevanta intressenter som arbetar med skolutveckling och andra frågor. Det skolnära forskningskonceptet bygger på en samverkan med kontinuerlig återkoppling till skola och andra aktörer med ansvar för skolutveckling.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat

Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt

Bedömning med motivering: Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar intellektuell självständighet och vetenskaplig redlighet/forskningsmässig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar. Doktoranden har nått fördjupad insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används.

Den allmänna studieplanen och självvärderingen visar att såväl kursverksamheten som träning i att skriva forskningsansökningar och underlag för etikprövning utgör viktiga delar av utbildningen. Etiska aspekter av forskning finns med i kursinnehållet. Doktorandens tillhörighet till en forskargrupp gör att frågor om självständighet och vetenskaplig redlighet hålls levande. Genom en progression i träningen att granska egna och andras arbeten får doktoranderna en fördjupad förståelse för det vetenskapliga arbetets villkor. Dessutom gör den nära samverkan med skola och utbildning att doktoranden får god insikt i vetenskapens möjligheter och begränsningar.

Systematisk uppföljning görs av utbildningen för att säkerställa utformning och genomförande är av hög kvalitet och att doktoranderna uppnår målen. Resultaten av uppföljningen omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressen.

Genom den årliga revideringen av den individuella studieplanen dokumenteras måluppfyllelsen för värderingsförmåga och förhållningssätt till vetenskapligt arbete. Utbildningsledaren har här en viktig roll i att kontinuerligt följa progressionen och föra samtal med doktorander. Erfarenheterna från dessa samtal förs vidare i organisationen. Bedömargruppen vill dock påpeka att flera av de individuella studieplanerna trots detta är knapphändiga och delvis oklara när det gäller hur examensmålen dokumenteras. Återkoppling sker till relevanta intressenter som arbetar med skolutveckling och andra frågor. Det skolorna forskningskonceptet bygger på en samverkan med kontinuerlig återkoppling till skola och andra aktörer med ansvar för skolutveckling.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat**Sammanvägd bedömning av aspektområdet utformning, genomförande och resultat**

Bedömning med motivering: Aspektområdet utformning, genomförande och resultat bedöms sammantaget vara tillfredsställande.

Bedömargruppen finner att det generellt finns goda möjligheter för doktoranderna att utveckla adekvata kunskaper, förmågor och förhållningssätt under utbildningen. Kursmomenten bidrar till metod- och teorikunskaper och ger samtidigt en breddning och fördjupning inom ämnet. Måluppfyllelsen säkras genom olika typer av kunskapsredovisningar vid seminarier, under kurser och genom inslag där doktorander får skriva forskningsansökningar och granska andras forskning. Dessa inslag bedöms också stärka doktorandens forskaridentitet. Vad gäller aspekten genomförande ser bedömargruppen värdet av den nära samverkan med det omgivande samhället. Den ger en god insikt i forskningens möjligheter, begränsningar och roll i samhället. Samtidigt finner bedömargruppen att högskolan aktivt måste följa upp konsekvenserna av den lilla storleken på doktorandgruppen, den låga studietakten och det faktum att flera doktorander har en arbetsgivare utanför akademien. Vidare måste dokumentationen av måluppfyllelsen ägnas större omsorg vid processen med de individuella studieplanerna. Detta är ett mycket viktigt utvecklingsområde.

Den allmänna modell för uppföljning som högskolan avser följa, och som stämmer med den praxis som tillämpas vid högskolans forskarutbildningar, bedöms som tillfredsställande.

Bedömargruppen vill särskilt lyfta synliggörandet av mål, förväntningar, rättigheter och strukturer i organisationen som ett gott exempel. Utbildningsledarens återkommande samtal med doktorander och seminarieriering kring forskningsansökningar är även de goda exempel på utveckling av forskarutbildningen som följt av kvalitetsgranskningen.

Perspektiv**Arbetslivets perspektiv**

Bedömning med motivering: Forskarutbildningen förbereder doktoranderna för ett föränderligt arbetsliv.

Arbetslivsperspektivet behandlas i såväl självvärderingen som i den allmänna studieplanen på ett sätt som visar att utbildningens innehåll, inriktning och utformning relateras både till akademins krav och till arbetslivet utanför akademien. Den modell för forskarutbildning som högskolan har valt innebär att de flesta doktorander bedriver forskarutbildning på halvtid och arbetar halvtid i annan befattning. Forskningsproblem genereras i skola och utbildning, vilket säkerställer relevans och förberedelse inför ett föränderligt arbetsliv. Vilka förmågor och färdigheter som ett föränderligt arbetsliv kräver synliggörs däremot inte tydligt i underlagen. Samtliga doktorander har en ingående förtrogenhet med

skolan som verksamhet och arbetsplats. Detta gäller också för majoriteten av handledarkollegiet, som har en nära koppling till skola och utbildning genom den egna yrkesverksamheten.

Genom det nära samarbetet med skola och organisationer som ansvarar för skolutveckling säkerställs att utbildningen är användbar och förbereder för arbetslivet i bred mening. Bedömargruppen menar att dessa förhållanden aktivt bidrar till att arbetslivsperspektivet hålls levande.

Utbildningens utformning och genomförande följs systematiskt upp för att säkerställa att den är användbar och förbereder för arbetslivet. Uppföljningens resultat omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Den individuella studieplanen är ett centralt verktyg för uppföljning där alla aktiviteter relaterar till examensmålen. Det är dock oklart hur arbetslivsperspektivet är formulerat i planen, och hur det följs upp i en mer konkret mening. Det ter sig dock rimligt att den täta kontakten med arbetslivet ger flera tillfällen till att integrera arbetslivsperspektivet i utbildningen. Att förtydliga hur detta sker kan ses som ett utvecklingsområde.

För aspekten genomförande ser bedömargruppen möjliga svagheter vad gäller förväntningarna på att doktoranderna ska genomföra en forskarutbildning samtidigt som de har anställning hos andra arbetsgivare. Två av fem doktorander håller inte tidsplanen. För att öka förståelsen för de krav som ställs på doktoranderna skriver arbetsgivaren, handledare och vd under den individuella studieplanen. Detta är ett viktigt initiativ. Bedömargruppen saknar dock en mer utförlig diskussion om hur doktorandstudier och ett krävande yrkesansvar kan kombineras på ett sätt som är produktivt för alla parter. Bedömargruppen finner också att den alumnverksamhet som diskuteras kan vara ett viktigt bidrag till miljön. Doktorandernas nära koppling till arbetslivet framgår av underlagen, men frågan om hur återkoppling till högskolan sker i en mer allmän mening utvecklas inte lika tydligt. Här kan alumnverksamheten utgöra ett viktigt inslag.

Sammantaget bedöms arbetslivets perspektiv vara tillfredsställande.

Perspektiv

Doktoranders perspektiv

Bedömning med motivering: Utbildningen verkar för att doktoranderna tar en aktiv del i arbetet med att utveckla utbildningen och läroprocesser.

Det finns doktorandrepresentanter i formella organ, man genomför kursutvärderingar och doktoranderna kallas till årliga samtal med utbildningsledaren både individuellt och i grupp. Dessa samtal fyller en central funktion för återkoppling. Det finns även planer på att införa återkommande anonyma doktorandenkäter, vilket ytterligare skulle kunna bidra till att synliggöra doktorandernas situation och synpunkter. På ett individuellt plan har doktoranderna förhållandevis stora möjligheter att påverka och utforma sin utbildning i samverkan med handledare och utbildningsledare. Detta sker genom arbetet med den individuella studieplanen, planeringen av kurser, handledning, avhandlingsarbete och andra aktiviteter. Handledarkollegiet som möts två gånger per år fyller också en liknande funktion, men det framgår inte om doktoranderna tar aktiv del i arbetet inom handledarkollegiet. Bedömargruppen menar att det är intressant att följa upp vilka slutsatser som

framkommer genom handledarkollegiets analyser och hur kvalitetsdrivande åtgärder vidtas. Högskolan har också en egen överklagandenämnd som kan ta hand om eventuella tvister.

Modellen med deltidstudier ställer krav på att såväl doktoranderna som lärosätet och arbetsgivarna bevakar doktorandernas intressen, så att arbetsbelastningen blir rimlig, så att doktoranderna kan delta i forskarutbildningsaktiviteter och så att doktoranderna får en hemvist och en tillhörighet på lärosätet. Därför är det positivt, och ett gott exempel, att arbetsgivarna måste ta del av den individuella studieplanen. Arbetsgivarna får därmed inblick i vilka krav som ställs på doktoranden och i hur planeringen ser ut framöver. Det finns även en digital plattform där doktoranderna kan ta del av information. Att vara nära knuten till en forskargrupp och tillhöra ett doktorandkollegium ger en hemvist. Det är positivt att lärosätet arbetar för att underlätta doktorandernas deltagande genom att förlägga kurs- och mötestillfällen till specifika dagar. Samtidigt noterar bedömargruppen att endast doktorander med anställning på lärosätet har en fast arbetsplats med dator och dylikt. Övriga doktorander saknar detta, vilket ytterligare försvårar närvaro i miljön för de doktorander som på grund av sin yrkesverksamhet redan har begränsade möjligheter att delta i miljön. En tillfredsställande arbetsituation, studiemiljö och arbetsmiljö är en förutsättning för att doktoranderna ska kunna tillgodogöra sig möjligheterna till lärande och deltagande samt kunna ägna nödvändig tid och fokus till avhandlingsarbetet.

Ett exempel på stöd till doktoranderna är det karriärsamtal som genomförs med vd mot slutet av utbildningen. Proceduren för hur handledarbyte ska ske är tydlig, och det framgår att doktoranderna inte behöver ange några skäl till bytet. Det är positivt att studiehandledningen tydliggör både policy för och förväntningar kring handledningen. Detta informerar om och lyfter fram doktorandernas rättigheter.

Utbildningen följs systematiskt upp för att säkerställa att doktorandinflytandet kommer att användas i kvalitetssäkring och utveckling av utbildningen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Självvärderingen visar att doktorandernas synpunkter tas till vara i utvecklingsarbetet bland annat genom att forskningsnämnden diskuterar de sammanställda kursutvärderingarna. Kursutvärderingarna utgör även en grund för kursplaneringen. Dessutom utgör de individuella studieplanerna underlag för planering av kursutbud och handledarresurser. Vidare revideras den allmänna studieplanen, studiehandboken och de individuella studieplanerna för att tydliggöra förväntningar och rättigheter. Det finns ett doktorandkollegium som fungerar som forum för kontakt mellan doktorandkollektivet och ledningen. Omvänt återför kollegiet också ledningens synpunkter till doktoranderna. Doktorandkollegiets verksamhet beskrivs som problematisk i underlaget, eftersom det är svårt för avtalsdoktoranderna att delta. Därför är det oklart i vilken mån doktorandkollegiet i sin nuvarande utformning bidrar. Det framgår inte av självvärderingen vilka rättigheter och möjligheter det finns för att förebygga ohälsa samt för att hantera fördröjningar eller problematik med avhandlingsarbetet på grund av sjukskrivningar och dylikt. Det framgår inte heller vilka åtgärder som kan stötta de doktorander vars tid att fullfölja avhandlingsarbetet har tagit slut.

Sammanfattningsvis visar självvärderingen att det finns strukturer för systematisk uppföljning och återkoppling. Självvärderingen redovisar också att det finns vissa svårigheter att få till stånd doktorandmedverkan i olika organ, bland annat på grund av att doktoranderna har omfattande åtaganden utanför högskolan. Det är viktigt att dessa svårigheter blir lösta, så att doktorandernas

medverkan i utvecklingen av utbildningen säkerställs. Bedömargruppen noterar att doktorandernas möjligheter att delta i doktorandråd och andra gemensamma aktiviteter är ett utvecklingsområde.

Utbildningsledaren är ansvarig för att doktoranderna har en tillfredsställande arbetsituation, studiemiljö och arbetsmiljö. Därför fyller de återkommande samtalen med utbildningsledaren en viktig funktion i att följa upp och åtgärda eventuella brister.

När det gäller uppföljning av progression och måluppfyllelse är det positivt att det finns en tydlighet gällande regelverk, förväntningar, mål och strukturer. Det är också positivt att man försöker göra det lättare för doktoranderna att fullfölja sina utbildningar och avsluta avhandlingsarbetet inom de givna tidsramarna. Det skapar en trygghet och underlättar planeringen av utbildningen och avhandlingsarbetet.

Sammantaget bedöms doktoranders perspektiv vara tillfredsställande.

Perspektiv

Jämställdhetsperspektiv

Bedömning med motivering: Ett jämställdhetsperspektiv är integrerat i utbildningens utformning och genomförande.

Självvärderingen beskriver detaljerat hur arbetet med jämställdhet går till med utgångspunkt i den jämställdhetspolicy som gäller för högskolan. Jämställdhetsfrågor hålls levande i organisationen och bevakas när handledarkollegiets sätts samman, när betygsnämnden utses och i andra organisatoriska sammanhang. Självvärderingen visar också att jämställdheten bearbetas som en akademisk fråga. Den är en del av såväl den högskolepedagogiska utbildningen som av kurser och seminarier, där man granskar kursinnehåll, val av forskningsproblem och forskningsansatser ur ett jämställdhetsperspektiv. Bedömargruppen ser detta som goda exempel och menar att självvärderingen ger en övertygande bild av att jämställdhetsperspektivet är integrerat i såväl utbildningen som i forskningen.

Handledargruppens sammansättning är tämligen jämnt fördelad mellan män och kvinnor, även om något fler huvudhandledare är män. Av fem aktiva doktorander är tre kvinnor och två män.

Systematisk uppföljning görs för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande främjar jämställdhet. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov av åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Ledningen för högskolan för lärande och kommunikation och utbildningsledaren är ansvariga för att vid behov sätta in åtgärder som främjar jämställdhet i utbildningen. Det kan till exempel handla om kursutbud, kursplanearbete, seminarier och frågor om handledarkollegiets arbete. Vidare nämner högskolan att utbildningsledaren tar upp jämställdhetsfrågor i de individuella samtal som hen har med doktoranderna, och att utbildningsledaren och handledarkollegiet tillsammans diskuterar behov av utvecklingsinsatser och åtgärder. Totalt sett finner bedömargruppen att förutsättningarna är goda för en systematisk uppföljning av jämställdhetsperspektivet i utbildningen.

Sammantaget bedöms jämställdhetsperspektivet vara tillfredsställande.

Aspektområde: Uppföljning, åtgärder och återkoppling

Sammanvägd bedömning av aspektområdet uppföljning, åtgärder och återkoppling

Bedömning med motivering: Aspektområdet uppföljning, åtgärder och återkoppling bedöms sammantaget vara tillfredsställande.

Högskolan har utvecklat en allmän modell för systematisk uppföljning som avses gälla även för forskarutbildningen i pedagogik. Modellen bedöms som tillfredsställande. Självvärderingen visar hur uppföljning och återkoppling av forskarutbildningens olika delar går till. Det finns en rad mekanismer för att följa upp kompetens och kompetensutveckling hos handledarkollektivet. Till exempel finns en övergripande strategisk kompetensförsörjningsplan samt individuella kompetensutvecklingsplaner som följs upp i enlighet med vad som gäller för samtliga lärare och forskare vid högskolan. Det arbete med kursvärderingar samt årliga avstämningar med lärare och utbildningsledare som sker i samband med att de individuella studieplanerna revideras borgar för att utbildningen följs upp. Uppföljning sker också genom ledningsorgan, där även doktorander bidrar. Dessutom finns en central överklagandenämnd. När det gäller aspektområdet miljö, resurser och område ser bedömargruppen svagheter i det lilla antalet doktorander och i den relativt låga aktivitetsgrad som de fem aktiva doktoranderna har. Självvärderingen berör dessa frågor, och pekar bland annat på att det är doktorandernas verksamhet i arbetslivet som gör det svårt för dem att delta i viktiga aktiviteter som exempelvis doktorandkollegiet. Bedömargruppen finner också att kvaliteten i arbetet med de individuella studieplanerna måste säkerställas, och att dokumenten måste göras mer informativa när det gäller att nå examensmål och säkra finansiering.

För den systematiska uppföljningen av aspektområdet utformning, genomförande och resultat har den individuella studieplanen och dess årliga revidering en viktig funktion. Utbildningsledaren spelar här en viktig roll genom att kontinuerligt följa progressionen och föra samtal med doktoranderna.

Arbetslivets perspektiv genomsyrar verksamheten, och studenterna förbereds för ett föränderligt arbetsliv genom forskarutbildningens upplägg samt genom nära kontakter med arbetslivet. Det är dock oklart hur arbetslivets perspektiv följs upp i en mer konkret mening. Det kan konstateras att doktoranderna har goda formella och informella möjligheter att återföra erfarenheter till forskarutbildningen. Jämställdhetsperspektivet är framträdande i hur organisationen fungerar, hur forskarutbildningen genomförs och dessutom som en dimension i forskningen. Utbildningsledaren och handledarkollektivet diskuterar tillsammans behov av utvecklingsinsatser och åtgärder för att främja jämställdhet i utbildningen.

Samlat omdöme: Hög kvalitet

Bedömning med motivering: Sammantaget visar underlagen att utbildningen håller hög kvalitet.

Avgränsningen av forskarutbildningsämnet är adekvat, och svarar mot hur ämnet uppfattas nationellt och internationellt. Bedömargruppen noterar att självvärderingen beskriver forskarutbildningen i pedagogik som en specialisering inom pedagogik och det är inte helt entydigt vad detta innebär. Forskarutbildningen i pedagogik är central för högskolan genom de stora uppdragen inom lärarutbildning och andra uppdrag i denna sektor. Den vetenskapliga produktiviteten i forskargrupperna är god, men samtidigt finner bedömargruppen att en betydande del av de som verkar som handledare inte aktivt publicerat i erkända vetenskapliga tidskrifter med peer-review-förfarande under den senaste femårsperioden. Vad gäller personal är det också uppenbart att högskolan behöver nyrekrytera för att säkerställa en fortsatt bredd och kvalitet i forskarutbildningen.

Vad gäller aspekten forskarutbildningsmiljö ser bedömargruppen närheten till handledare och deltagandet i forskargrupper som viktiga. Miljön framstår också som väl förankrad i internationella nätverk, och samverkan med det omgivande samhället är övertygande. Bedömargruppen ser svagheter i det lilla antalet doktorander och i den relativt låga aktivitetsgrad som de fem aktiva doktoranderna har. Enligt självvärderingen studerar doktoranderna på halvtid, men i de individuella studieplanerna framkommer det att de har en lägre aktivitetsgrad än så. Dessa observationer alstrar en viss oro för doktorandernas möjligheter att aktivt delta i seminarier och annan verksamhet. Aspektområdet utformning, genomförande och resultat bedöms sammantaget vara tillfredsställande utifrån den praxis som tillämpas vid högskolan. Bedömargruppen finner att det generellt finns goda möjligheter för doktoranderna att utveckla adekvata kunskaper, förmågor och förhållningssätt under utbildningen. Kursmomenten bidrar till både metod- och teorikunskaper, och ger samtidigt en breddning och fördjupning inom ämnet. Samtidigt finner bedömargruppen att kursernas frekvens och formerna för doktoranders deltagande måste ses som ett utvecklingsområde mot bakgrund av att en majoritet av doktoranderna studerar på halvtid. Ytterligare ett utvecklingsområde för att säkra kvaliteten i forskarutbildningsmiljön samt i utformning, genomförande och resultat är att rekrytera kvalificerad vetenskaplig personal på såväl docent- som professorsnivå. Måluppfyllelsen säkras genom flera olika typer av kunskapsredovisningar vid seminarier, under kurser och genom inslag där doktorander får skriva forskningsansökningar och granska andras forskning. Dessa inslag bedöms också stärka doktorandens forskaridentitet.

Den allmänna modell för systematisk uppföljning som högskolan avser följa, och som stämmer med den praxis som tillämpas vid högskolans forskarutbildningar, bedöms som tillfredsställande.

Vad gäller arbetslivets perspektiv ser bedömargruppen värdet av den nära samverkan med det omgivande samhället som högskolan utvecklat. Den förbereder doktoranderna för ett föränderligt arbetsliv på ett tydligt sätt. Både självvärderingen och den allmänna studieplanen behandlar arbetslivsperspektivet så att utbildningens innehåll, inriktning och utformning relateras till arbetslivets krav. Handledarna har också i de flesta fall en nära koppling till arbetslivet utanför akademien, vilket kan bidra aktivt till att arbetslivsperspektivet hålls levande. Denna samverkan ger vidare en god insikt i forskningens möjligheter, begränsningar och roll i samhället.

Utbildningen verkar för att doktoranderna ska ta en aktiv del i arbetet med att utveckla utbildningen och läroprocesserna. Självvärderingen visar att doktorandernas erfarenheter och åsikter efterfrågas och tas till vara. Doktoranderna har representanter i formella organ, gör kursutvärderingar och kallas till årliga samtal med utbildningsledaren, vilket fyller en central funktion i återkopplingen. Även den årliga revideringen av den individuella studieplanen leder till att doktoranders synpunkter tas till vara. Bedömargruppen vill betona vikten av att säkra doktorandernas arbetssituation, så att de kan upprätthålla sin aktivitetsgrad samt delta i och bidra till seminarier och andra moment. Ett jämställdhetsperspektiv är integrerat i utbildningens utformning och genomförande. Självvärderingen beskriver detaljerat hur arbetet med jämställdhet går till. Jämställdhetsarbetet är väl integrerat i organisationen och bevakas såväl i det dagliga arbete som akademiskt vad gäller val av forskningsproblem.

Lärosäte Stiftelsen Högskolan i Jönköping	Forskarutbildningsämne Pedagogik med inriktning mot didaktik - licentiat- och doktorsexamen	ID-nr A-2016-12-4163
Aspektområde: Miljö, resurser och område Aspekt: Forskarutbildningsämne Bedömning med motivering: Avgränsningen av forskarutbildningsämnet och dess koppling till den vetenskapliga grunden och beprövad erfarenhet är välmotiverad och adekvat. Forskarutbildningsämnets relation till området för forskarutbildning är adekvat. Självvärderingen och den allmänna studieplanen beskriver att forskarutbildningsämnet pedagogik med inriktning mot didaktik omfattar studier av utbildning, undervisning och lärande i relation till kunskapspraktiker, skolområden och tematiska fält. Centralt för ämnet är studiet av utbildningens, lärandets och undervisningens förutsättningar, processer och resultat. Detta förutsätter en nära samverkan med olika kunskapsområden. Beskrivningen av forskarutbildningsämnet motsvarar en etablerad förståelse för didaktikens forskningsuppdrag. Bredden i forskarutbildningen tillgodoses genom pedagogikämnets tvärvetenskapliga karaktär, och genom samverkan i kurser med andra fackhögskolor och ämnen vid högskolan. Djupet i forskarutbildningen säkras genom ett kursutbud som tillgodoser specialisering, tillhörighet till en forskargrupp och deltagande i nationella och internationella nätverk. Kopplingen till beprövad erfarenhet finns genom den skolnära forskning som såväl doktorander som handledare och forskare är engagerade i. Skolnära forskning är ett bärande koncept för högskolan. Bedömaregruppen finner vidare att det vore värdefullt om forskarutbildningsämnets avgränsning tydligt markerade vilka kunskapsområden och tematiker man menar att ämnet sträcker sig över. Om man avser att studera didaktiska problem över hela skolans område blir forskarutbildningsämnet mycket brett. Forskarutbildningsämnets relation till området för forskarutbildning är adekvat. Forskarutbildningen i pedagogik med inriktning mot didaktik ingår i en grupp om tre forskarutbildningar inom det pedagogiska området (pedagogik, pedagogik med inriktning mot didaktik samt pedagogik med inriktning mot specialpedagogik) som bedrivs vid Högskolan i Jönköping. Dessa forskarutbildningar genomförs inom ramen för en sammanhållen forskarskola i lärande och kommunikation. Enligt lärosätet stödjer de tre specialiseringarna varandra, men de har tydliga och särskiljande delar som ger varje inriktning en egen profil. Forskarutbildningen i ämnet pedagogik fungerar som ett nav och är ett resultat av att forskarutbildningen inom det utbildningsvetenskapliga området vid Högskolan för lärande och kommunikation (HLK) har reformerats för att garantera en tillräckligt stor grupp doktorander och handledare med adekvat kompetens. Underlagen berör inte de vetenskapliga motiven för och konsekvenserna av denna omorganisation. Forskarutbildningsämnet svarar mot ett stort utbildningsuppdrag inom lärarutbildning, fortbildning och andra utbildningsinsatser vid högskolan. Forskarutbildningsämnet är nyinrättat och bedömaregruppen vill påpeka att det är svårt att se vilka skillnader som finns mellan de allmänna studieplanerna för den tidigare forskarutbildningen i didaktik och den nuvarande studieplanen för det aktuella forskarutbildningsämnet. Eftersom forskarutbildningen är nyinrättad och doktoranderna är nyantagna har bedömaregruppen i första hand tagit ställning till planer snarare än till pågående verksamhet.		
Aspektområde: Miljö, resurser och område		

Aspekt: Personal

Bedömning med motivering: Antalet handledare och lärare och deras sammantagna kompetens är adekvat och står i proportion till utbildningens innehåll och genomförande.

Självvärderingen specificerar vilka krav som gäller för handledare och biträdande handledare. Huvudhandledaren måste vara docent och verksam vid högskolan. Varje doktorand har två handledare, varav minst en ska ha genomgått handledarutbildning eller ha motsvarande kompetens. Handledarkollektivet utgörs av en professor, tre docenter och fem lektorer. Samverkan sker också med de övriga forskarutbildningarna i pedagogik inom ramen för kurser och seminarier, vilket ger tillgång till ytterligare kompetens. Dessutom finns ett antal forskare anställda vid högskolan och några externa forskare som medverkar i forskarutbildningen. Handledarna är fördelade över olika ämnen, vilket är naturligt då forskningen handlar om didaktiska frågor i relation till olika områden. För professorer ingår forskning i tjänsten, medan övriga handledare tilldelas forskningstid från forskargrupperna. Handledarteamen sätts samman utifrån doktorandernas behov och avhandlingarnas fokus, och det finns möjlighet att vid behov tillsätta mer än en biträdande handledare. Arrangemanget med handledningsgrupper där flera handledare deltar är ett pedagogiskt grepp som har potential att främja doktorandernas utveckling och tillgång till stöd. Det är dock samtidigt viktigt att ha nära och frekvent kontakt med sina handledare, och att ha individuell handledning. Hur fördelningen och tillgången ser ut mellan individuell och kollektiv handledning är därför av betydelse. Sex doktorander ingår i utbildningen, och samtliga är nyantagna (en under 2015, resten under 2016-2017). Fyra av dessa deltar i den nationellt finansierade forskarskolan i "learning studies".

Handledarna har en omfattande publicering som är relevant för området, även om aktiviteten varierar. Handledarbyten på doktorandernas initiativ har genomförts, och det är positivt att rätten att byta handledare finns inskriven i studiehandledningen. Regelbundna samtal med utvecklingsledaren möjliggör förtroendefulla samtal, och frågor kring handledarrelationen och eventuellt handledarbyte kan aktualiseras under former som är trygga för doktoranden. Rutinerna för handledarbyten är tillfredsställande.

Det framgår vidare av underlagen att högskolan i en nära framtid måste prioritera rekrytering av docent- och professorskompetenta handledare för att fortsatt kunna säkerställa kvaliteten i handledningen. Bedömargruppen vill dessutom tillägga att även tillgången till en tillräckligt stor doktorandgrupp är central för att ge rekryterade lärare och forskare erfarenheter av forskarutbildning och handledning. Kravet att minst en handledare ska ha handledarutbildning är säkerställt, men bedömargruppen vill påpeka att det är önskvärt att handledare som inte har handledarutbildning genomgår en sådan så snart som möjligt efter att de åtagit sig ett handledaruppdrag inom forskarutbildningen. Detta ser bedömargruppen som ytterligare ett utvecklingsområde.

Handledarnas och lärarnas sammantagna kompetens och kompetensutveckling följs systematiskt upp i syfte att främja hög kvalitet i utbildningen. Resultaten av uppföljningen omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Uppföljning, åtgärder och återkoppling sker i enlighet med den modell som tillämpas för samtliga forskarutbildningar inom det pedagogiska området. På central nivå finns en strategisk kompetensförsörjningsplan som uppdateras regelbundet. Självvärderingen visar att handledare och lärare har en individuell kompetensutvecklingsplan. Ett kursprogram i högskolepedagogik erbjuds. I

underlagen för uppföljningen ingår kursvärderingar, information från de individuella studieplanerna samt regelbundna samtal mellan doktorander och den utvecklingsledare som har en samordnande funktion. Som komplement till detta planerar lärosätet även att införa en årlig doktorandenkät. Arbetet med kompetensutveckling har också resulterat i kvalitetsutvecklande inslag. Bland annat har man inrättat ett handledarkollegium för kollegialt lärande, som möts en gång per termin. Genom den praxisnära forskningen har lärarna goda möjligheter att följa samhällsutvecklingen.

Aspektområde: Miljö, resurser och område**Aspekt: Forskarutbildningsmiljö**

Bedömning med motivering: Forskningen vid lärosätet har en sådan kvalitet och omfattning att utbildning på forskarnivå kan bedrivas på en hög vetenskaplig nivå och med goda utbildningsmässiga förutsättningar i övrigt. Relevant samverkan sker med det omgivande samhället både nationellt och internationellt.

Den forskning som knyter an till forskarutbildningsämnet bedrivs inom flera forskargrupper med didaktisk inriktning. Vidare konstateras att handledare och forskargrupper samverkar med det omgivande samhället genom den skolnära forskningen, som är bred i sin forskningstematik. Miljöns internationella förankring i form av deltagande i olika nätverk är övertygande. Det finns en tydlighet och progression i förväntningarna på doktorandernas deltagande i både nationella och internationella konferenser, där kraven höjs successivt under utbildningens gång. Eftersom doktorandernas finansiering kan variera finns anledning att vara uppmärksam på hur man arbetar för likvärdiga villkor när det gäller möjligheten till exempelvis konferensdeltagande. Enligt studiehandledningen ska finansieraren stå för dessa kostnader. De externfinansierade doktoranderna förväntas stå för kostnaderna själva, och det finns inga uppgifter om doktorandpott eller dylikt varken i självvärdering eller studiehandbok. Doktorandernas forskarutbildningsmiljö vidgas även genom att det finns möjlighet att läsa kurser på andra lärosäten, samt genom internationell samverkan och partnerskap i forskarmiljöerna. Här är närheten till och mellan handledare, forskare och forskningsmiljöer en resurs för att skapa kontaktytor även mellan grupperna. Detta är särskilt viktigt eftersom doktorandgruppen är mycket liten och studerar på halvtid, och eftersom flera i gruppen har sin arbetsplats utanför lärosätet.

Av självvärderingen framgår att seminarier och annan verksamhet förläggs till fasta dagar för att göra det lättare för doktoranderna att delta aktivt. Detta är en modell som samtliga tre forskarutbildningar har arbetat sig fram till gemensamt. Det framgår av självvärderingen att högskolan arbetar med dessa frågor genom att upprätta kontrakt mellan arbetsgivare och högskola, där villkoren för forskarutbildningen specificeras. Bedömargruppen menar ändå att kvalitetssäkringen måste belysa konsekvenserna av doktorandernas uppdrag utanför akademien, och att högskolan måste säkra doktorandernas aktiva deltagande i miljön och i utvecklingen av forskarutbildningen. Detta är särskilt viktigt med tanke på att doktorandgruppen är liten. Utöver de sex doktorander som ingår i utbildningen finns ytterligare nio doktorander som är antagna till forskarutbildning i didaktik enligt en tidigare studieordning.

Bedömargruppen ser strävan efter gemensamma kurser med övriga forskarutbildningar inom det utbildningsvetenskapliga fältet och med andra fackhögskolor som viktig för såväl bredd och djup i forskarutbildningen som för färdighetsträningen. Sådana verksamheter ger också möjlighet att utvecklas i samspel med andra doktorander för att nå centrala examensmål. Mot bakgrund av det lilla antalet studerande, och det faktum att doktoranderna studerar på halvtid, är det viktigt att kurser kan

ges tillräckligt ofta för att passa in i de enskilda doktorandernas behov av progression. Den redovisade planeringen av kurser förutsätter både nyantagning av doktorander och samverkan med andra forskarutbildningar.

Forskarutbildningsmiljön följs systematiskt upp för att säkerställa hög kvalitet. Resultatet av uppföljningen omsätts vid behov i kvalitetsutvecklande åtgärder och återkoppling sker till relevanta intressenter.

För att återföra erfarenheter arbetar man med kursvärderingar och årliga avstämningar med lärare och utbildningsledare i samband med att de individuella studieplanerna revideras. Företrädare för doktoranderna deltar också i ledningsorgan, och det finns en central överklagandenämnd. Uppföljningens resultat omsätts vid behov i kvalitetsutvecklande åtgärder, och återkoppling sker till relevanta intressenter. Exempel på åtgärder för att stärka kvaliteten är inrättandet av handledarkollegium, inrättandet av en gemensam informationsplattform och den planerade alumnverksamheten. För närvarande håller man även på att införa grupphandledning i syfte att stärka handledningen och ge doktoranderna insyn i kollegornas arbete.

Bedömargruppen är medveten om att de flesta doktorander är nyantagna, men vill ändå påpeka att aktivitetsnivån enligt de individuella studieplanerna ligger under den halvtid som är avsedd. Det finns anledning att bevaka denna fråga eftersom doktoranderna behöver tillräcklig tid till sitt förfogande för att kunna delta aktivt och närvara i miljön. Ytterligare en fråga att ta hänsyn till är att den nationella forskarskolan verkar vara avgörande för att upprätthålla volymen i forskarutbildningen. Detta väcker frågor om hur kontinuiteten ska säkras när finansieringen till forskarskolan upphör. Bedömargruppen finner det angeläget att högskolan klargör sitt åtagande för att säkerställa stabiliteten i denna forskarutbildning.

Aspektområde: Miljö, resurser och område**Sammanvägd bedömning av aspektområdet miljö, resurser och område**

Bedömning med motivering: Aspektområdet miljö, resurser och område bedöms sammantaget vara tillfredsställande.

Forskarutbildningsämnet är tvärvetenskapligt, har en relevant avgränsning och specificerar det didaktiska kunskapsintresset. Bedömargruppen menar att det vore värdefullt med en tydligare avgränsning av vilka didaktiska forskningsområden och tematiker som forskarutbildningsämnet avser spänna över, inte minst eftersom miljön är tämligen liten.

Forskning som är relevant för utbildningen bedrivs av flera forskargrupper, och forskningen svarar mot ett stort utbildningsåtagande för högskolan. För aspekten personal bedöms antalet handledare och deras sammantagna kompetens som adekvat, men bedömargruppen ser ett omedelbart behov av att rekrytera docent- och professorskompetenta handledare. Den modell med halvtidsanställda doktorander som högskolan har, och som också gäller för den aktuella forskarskolan, ger en god kontakt med skola och utbildning och bidrar till relevans i val av forskningsproblem. Samtidigt vill bedömargruppen påpeka att halvtidsmodellen innebär att doktorandernas arbetssituation behöver bevakas, så att de kan genomföra sina forskarstudier i den takt som är avsedd. Till exempel finns krav på sammanhängande tid för att skriva avhandling.

Bedömggruppen ser strävnan efter gemensamma kurser med övriga forskarutbildningar inom det utbildningsvetenskapliga fältet, med andra fackhögskolor vid högskolan samt med andra lärosäten som viktig för att säkra såväl bredd och djup i forskarutbildningen som för färdighetsträningen. Samtidigt framstår det som något oklart i vilken utsträckning doktoranderna utgör ett kollektiv som samverkar med varandra och som kan bygga upp en forskaridentitet. Den nära samverkan väcker också frågor om hur de tre olika forskarutbildningsämnen vid högskolan avgränsas från varandra. Bedömggruppen menar vidare att det faktum att en så stor del av finansieringen vilar på en externt finansierad forskarskola väcker frågor om utbildningens stabilitet och kontinuitet, både vad gäller handledning och kursverksamhet. Därför måste det klargöras vad högskolan gör för att säkerställa att forskarutbildningen kan föras vidare. Dessa sistnämnda punkter är viktiga utvecklingsområden för att kunna upprätthålla en tillräcklig forskarutbildningsmiljö i framtiden.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat**Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen kunskap och förståelse**

Bedömning med motivering: Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar bred kunskap och förståelse både inom forskarutbildningsämnet och för vetenskaplig metodik inom forskarutbildningsämnet.

Av självvärderingen och den allmänna studieplanen framgår att utbildningens obligatoriska kursdel bland annat innehåller introduktionskurs, vetenskapsteori samt kurser i kvalitativ och kvantitativ metod. De obligatoriska inslagen i utbildningen motsvarar enligt den allmänna studieplanen 30 högskolepoäng. De ämnesdidaktiska kurser som hör till olika kunskapsområden bidrar till bredd och djup i utbildningen. Doktorandernas deltagande i forskargrupper och i gemensamma seminarier ger ytterligare erfarenheter av forskning och kunskapsbildning som bidrar till bredd och djup. Examination på kurser är ett viktigt inslag för att säkra examensmålen. Progressionen i granskningen av måluppfyllelsen sker genom avhandlingsseminarier och krav på att doktoranderna författar egna texter inför konferenser. Uppföljning av måluppfyllelsen dokumenteras i den individuella studieplanen i samråd med lärare och utbildningsledare.

Eftersom utbildningen är nyinrättad finns inga tillgängliga uppgifter om genomströmning. Bedömggruppen noterar att under perioden 2012 till 2016 har fyra doktorander avlagt doktorsexamen, och fem har avlagt licentiatexamen i didaktik enligt tidigare studieordning. Dessa uppgifter föranleder inga särskilda frågor utöver hur lärosätet arbetar generellt för att doktoranderna ska slutföra sina utbildningar inom utsatt tid. En systematisk uppföljning görs av utbildningens utformning och genomförande i syfte att säkerställa måluppfyllelsen. Resultaten av uppföljning omsätts i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Det framgår att den individuella studieplanen har arbetats om så att den svarar bättre mot examensmålen, och därmed kan tjäna som konkret underlag för regelbundna uppföljningssamtal med handledare och utbildningsledare. En utvecklad individuell studieplan med en förtydligad koppling mellan examensmål och inslag i forskarutbildningen bidrar till transparens. Det är positivt att regelverk, mål, strukturer samt förväntningar (på doktoranderna, handledarna och lärosätet) är tydliga när det gäller att följa upp progression och måluppfyllelse. Det finns också en tydlig strävnan att göra det lättare för doktoranderna att fullfölja sina utbildningar och avhandlingsarbeten inom de givna tidsramarna. Detta skapar trygghet för doktoranderna och gör det lättare för dem att planera sin utbildning och sitt avhandlingsarbete. Ett exempel på att uppföljningen tas på stort allvar är att

doktoranderna kallas till samtal med utbildningsledaren varje år i samband med att den individuella studieplanen revideras. Återkoppling till relevanta intressenter sker genom den individuella studieplanen och genom samtalen med utbildningsledaren.

De seminarier för avhandlingsarbete som äger rum vid planering, i mitten av arbetet och som slutseminarium ger också en tydlighet i progressionen. Det systematiska kvalitetsarbetet har också resulterat i åtgärder, bland annat uppföljning genom karriärsamtal och genom den utvecklade processen för individuella studieplaner.

Bedömargruppen noterar att ett utvecklingsområde är att kvalitetssäkra processen för de individuella studieplanerna, så att de dokumenterar relevant information om måluppfyllelse på det sätt de är avsedda att göra. En genomgång av de individuella studieplanerna visar att flera av dem är ofullständigt ifyllda.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat

Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen färdighet och förmåga

Bedömning med motivering: Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar förmåga att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar samt såväl i nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet kan presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt. Doktoranderna visar också förutsättningar för att såväl inom forskning och utbildning som i andra kvalificerade professionella sammanhang bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande.

Kunskapsformen färdighet och förmåga behandlas utförligt i självvärderingen. Förutom den färdighetsträning som sker genom kursdelen tränar doktoranderna förmågan att planera och genomföra forskning och andra arbetsuppgifter inom givna tidsramar genom att förbereda presentationer i olika sammanhang och genom de avstämningsseminarier som är en tydlig del av utbildningen. Doktoranderna bjuds också in att skriva forskningsansökningar inom ramen för sina respektive forskargrupper. Det löpande arbetet med den individuella studieplanen syftar till att dokumentera doktorandernas träning i att tillsammans med handledare och utbildningsledare planera och genomföra granskning av andras forskning, samt att författa ansökningar och underlag för etikprövning. I progressionen av färdigheter och förmåga ligger också att kraven på att doktorandernas uppgifter ökar, exempelvis vid presentationer av sitt eget och forskargruppens arbete på nationella och internationella konferenser. Genom den skolnära forskningen får doktoranderna goda möjligheter att diskutera sitt arbete med lärare och skolledare. På detta sätt bidrar de till verksamhetens och samhällets utveckling och kan stödja kollegornas och andras lärande.

Systematisk uppföljning görs av utbildningen för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande är av hög kvalitet och att doktoranderna uppnår målen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Den individuella studieplanen används som ett centralt verktyg i den systematiska uppföljningen. Det löpande arbetet med den individuella studieplanen ska stödja doktorandernas möjligheter att bli färdiga i tid, och används även för att följa upp enskilda doktoranders måluppfyllelse. Förfarandet med de individuella studieplanerna har utvecklats så att dokumentationen ansluter till examensmålen för de olika delarna av utbildningen.

Exempel på åtgärder är att doktorander ska ingå i läsgrupper när avhandlingsarbetenas progression stäms av, det vill säga vid avhandlingarnas planerings-, mitt- och slutseminarier. Återkoppling sker till relevanta intressenter som arbetar med skolutveckling och andra frågor. Det skolnära forskningskonceptet bygger på samverkan med och kontinuerlig återkoppling till skola och andra aktörer med ansvar för skolutveckling.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat

Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt

Bedömning med motivering: Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar intellektuell självständighet och vetenskaplig redlighet/forskningsmässig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar. Doktoranden har också nått fördjupad insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används.

Utbildningen är organiserad så att en högre grad av självständighet och en tydligare forskaridentitet utvecklas kontinuerligt. Det finns inslag i kurser, seminarier och granskning av andras arbeten som tematiserar forskningsprocessens karaktär och etiska utmaningar, och som stödjer doktoranderna i att utveckla insikter i forskningens möjligheter och begränsningar. Inslag av värdering av egna och andras arbete bidrar till att utveckla doktorandernas förmåga att värdera och ta ställning till forskning. Inom ramen för forskarutbildningen och genom arbetet i forskargrupperna får doktoranderna också träna sig att göra etiska bedömningar, och på att delta i processen att skriva underlag för etisk granskning av både egna projekt och forskningsprojekt i allmänhet.

Systematisk uppföljning görs av utbildningen för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande är av hög kvalitet och att doktoranderna uppnår målen. Resultaten av uppföljningen omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Arbetet med den individuella studieplanen spelar även här en viktig roll, och planens tydligare koppling mellan kurser och examensmål kommer att bidra till att det blir lättare att bedöma måluppfyllelsen. För närvarande pågår ett arbete för att tillämpa "peer-review"-förfarande också på licentiatuppsatser vid 90-procentsseminarier, för att ytterligare stärka uppföljningen. Dessa åtgärder utgör kvalitetsutvecklande inslag som stärker utbildningen. Återkoppling sker till relevanta intressenter som arbetar med skolutveckling och andra frågor. Det skolnära forskningskonceptet bygger på samverkan med och kontinuerlig återkoppling till skola och andra aktörer med ansvar för skolutveckling.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat

Sammanvägd bedömning av aspektområdet utformning, genomförande och resultat

Bedömning med motivering: Aspektområdet utformning, genomförande och resultat bedöms sammantaget vara tillfredsställande.

Bedömningen görs utifrån den praxis som tillämpas vid högskolan och som synes gälla för den tidigare forskarutbildningen i didaktik, där genomströmningen varit tillfredsställande. Bedömargruppen finner att det generellt finns goda möjligheter att utveckla adekvata kunskaper, förmågor och förhållningssätt under utbildningen. Kursmomenten bidrar till både metod- och teorikunskaper, och ger samtidigt en breddning och fördjupning inom ämnet. Måluppfyllelsen säkras genom flera olika

typer av kunskapsredovisning vid examination, seminarier och kurser, samt genom inslag där doktorander får skriva forskningsansökningar och granska andras forskning i kollegiala former. Dessa inslag bedöms också stärka doktorandernas forskaridentitet. När det gäller måluppfyllelsen av de tre kunskapsformerna ser bedömargruppen värdet av den nära samverkan med det omgivande samhället, som ger god insikt i forskningens roll, möjligheter och begränsningar.

Av underlagen framgår att man har vidtagit åtgärder för att säkerställa måluppfyllelsen av kunskapsformerna. Arbetet med de individuella studieplanerna har utvecklats så att underlagen nu på ett tydligare sätt kopplar till examensmålen. Det pågår också initiativ för att utveckla handledningsformerna, för att granska licentiatuppsatser på sätt som motsvarar granskningen av doktorsavhandlingar och för att involvera doktoranderna i vetenskapliga bedömningar av kollegors arbeten.

Bedömargruppen vill betona vikten av att doktorandernas arbetssituation säkras, så att de kan genomföra sin utbildning inom de givna tidsramarna samt delta i och bidra i kurser, seminarier och andra viktiga utbildningsmoment.

Den allmänna modell för uppföljning man avser följa, och som stämmer med den praxis som tillämpas vid högskolans forskarutbildningar, bedöms som tillfredsställande.

Perspektiv

Arbetslivets perspektiv

Bedömning med motivering: Utbildningen förbereder doktorander för ett föränderligt arbetsliv.

Det valda upplägget för utbildningen innebär, som beskrivs i självvärderingen och den allmänna studieplanen, att utbildningen och forskningen är inriktad på att lösa forskningsuppgifter med en bred samhällsrelevans. Upplägget med en kombination av forskarutbildning och yrkesverksamhet inom olika samhällsområden bedöms kunna ge goda insikter i ett föränderligt arbetsliv. Det framgår också att nätverken för forskarutbildningen sträcker sig ut i det lokala arbetslivet, och att forskargruppernas kontakter med utbildningssektorn kommer doktoranderna till del. En konsekvens är att frågor och forskningsproblem genereras med utgångspunkt i arbetslivets krav och förväntningar.

Professionsförankringen är övertygande, och även handledarkollektivet har god förankring i arbetslivet i bred mening. Det är också uppenbart att det finns ett nära institutionellt samarbete med arbetslivet, exempelvis genom att ett regionalt utvecklingscentrum delar lokaler med högskolan och genom att forskargrupperna driver ett flertal projekt av utvecklingskaraktär.

Utbildningens utformning och genomförande följs systematiskt upp för att säkerställa att den är användbar och förbereder för arbetslivet. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Processen med de individuella studieplanerna är viktig genom att den behandlar de inslag i utbildningen som säkerställer en koppling till arbetslivet. Bedömargruppen vill lyfta fram värdet av ett pågående utvecklingsarbete med en planerad alumnverksamhet, som återför erfarenheter från tidigare doktorander som nu verkar i arbetslivet till organisationen och doktoranderna.

Karriärsamtalen med vd under slutet av utbildningen utgör också ett viktigt tillfälle att stämma av de egna kompetenserna mot arbetslivets krav.

Sammantaget bedöms arbetslivets perspektiv vara tillfredsställande.

Perspektiv

Doktoranders perspektiv

Bedömning med motivering: Utbildningen verkar för att doktoranderna tar en aktiv del i arbetet med att utveckla utbildningen och läroprocesser.

Enligt självvärderingens redogörelse tycks utbildningen verka för att doktoranderna ska kunna ta en aktiv del i arbetet med att utveckla utbildningen och läroprocesserna. Doktoranderna har representanter i formella organ, man genomför kursutvärderingar och doktoranderna kallas till årliga samtal med utbildningsledaren både individuellt och i grupp. Detta fyller en central funktion för återkoppling. Det finns planer på att införa återkommande anonyma doktorandenkäter, vilket ytterligare skulle kunna bidra till att synliggöra doktorandernas situation och synpunkter. På ett individuellt plan har doktoranderna förhållandevis stora möjligheter att påverka och utforma sin utbildning i samverkan med handledare och utvecklingsledare. Detta sker genom arbetet med den individuella studieplanen samt genom planeringen av kurser, handledning, avhandlingsarbete och andra aktiviteter. Högskolan har inrättat en överklagandenämnd som kan ta hand om eventuella tvister.

Lärosätets modell med deltidsstudier ställer krav på såväl doktoranderna som på lärosätet och arbetsgivarna att bevaka doktorandernas intressen så att arbetsbelastningen blir rimlig och så att de kan delta i forskarutbildningsaktiviteter. Det är också avgörande att doktoranderna får en hemvist och tillhörighet på lärosätet. Det är positivt att den individuella studieplanen i den senaste revideringen har utformats så att arbetsgivarna måste ta del av planen för att få en inblick i vilka krav som ställs på doktoranden och hur planeringen ser ut framöver. Man har även en digital plattform där doktoranderna kan ta del av information. Att vara nära knuten till en forskargrupp och tillhöra en doktorandgemenskap ger en hemvist. Det är positivt att lärosätet arbetar för att underlätta deltagande genom att förlägga kurs- och mötestillfällen på specifika dagar. Samtidigt noterar bedömargruppen att endast doktorander med anställning på lärosätet har en fast arbetsplats med dator och dylikt. Övriga doktorander saknar detta, vilket ytterligare försvårar närvaro i miljön för de doktorander som redan på grund av sin yrkesverksamhet har begränsade möjligheter att delta i miljön.

Ett exempel på stöd till doktoranderna är karriärsamtal med vd mot slutet av utbildningen. Proceduren för hur handledarbyte kan ske är tydlig, och det framgår att doktoranderna inte behöver ange skäl till bytet. Det är positivt att både policy och förväntningar kring handledning tydliggörs i studiehandledningen för att informera om och lyfta fram doktorandernas rättigheter.

Utbildningen följs systematiskt upp för att säkerställa att doktorandinflytandet används i kvalitetssäkring och utveckling av utbildningen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Att de synpunkter som framkommer tas tillvara i utvecklingsarbetet med hänsyn till doktorandernas behov synliggörs i självvärderingen, till exempel genom redogörelser för hur forskningsnämnden diskuterar de sammanställda kursutvärderingarna. Ytterligare exempel är att kursutvärderingarna utgör grund för kursplaneringen, och att de individuella studieplanerna utgör underlag för planering av kursutbud och handledarresurser. Vidare revideras den allmänna studieplanen, studiehandboken och individuella studieplaner i syfte att tydliggöra förväntningar och rättigheter. Den utvecklade varianten

av individuell studieplan, som tydligt kopplar aktiviteter till måluppfyllelse, visar att det pågår ett arbete för att ytterligare stärka återkopplingen från doktorander. Det finns också ett doktorandkollegium som fungerar som forum för kontakt mellan doktorandkollektivet och ledningen. Omvänt fungerar kollegiet också för att återföra ledningens synpunkter till doktoranderna. Underlaget beskriver doktorandkollegiets verksamhet som problematisk i och med att avtalsdoktoranderna får svårt att delta. Därför är det oklart i vilken mån doktorandkollegiet i praktiken förmår bidra och utgöra stöd för doktoranderna. Det framgår inte av självvärderingen vilka rättigheter och möjligheter det finns för att förebygga ohälsa samt hantera fördröjningar eller problem i avhandlingsarbetet på grund av sjukskrivningar och dylikt. Det framgår inte heller vilka åtgärder som kan stötta doktorander vars tid tagit slut att fullfölja avhandlingsarbetet, vilket behöver klargöras.

Samtidigt som det finns strukturer för systematisk uppföljning och återkoppling signalerar högskolan själv att det finns svårigheter att rekrytera doktorander till organ, och ett skäl som anges är doktorandernas yrkesverksamhet. Det är viktigt att dessa svårigheter blir lösta, så att doktorandernas medverkan kan säkerställas. Bedömargruppen noterar att doktorandernas möjligheter att delta i doktorandråd och andra gemensamma aktiviteter är ett angeläget utvecklingsområde.

Utbildningsledaren är ansvarig för att doktoranderna har en tillfredsställande arbetssituation, studiemiljö och arbetsmiljö. De regelbundna samtal som utbildningsledaren har med doktoranderna fyller därför en viktig funktion för att följa upp och åtgärda eventuella brister.

Det är positivt att det finns en tydlighet gällande regelverk, förväntningar, mål och strukturer. Det gagnar både uppföljningen av progression och måluppfyllelse och gör det lättare för doktoranderna att fullfölja sin utbildning och sitt avhandlingsarbete inom de angivna tidsramarna. Detta skapar en trygghet för doktoranderna och gör det lättare för dem att planera utbildningen och avhandlingsarbetet.

De utmaningar och svagheter som är kopplade till den lilla miljön samt till deltidsdoktorandernas arbetssituation och aktivitetsgrad i forskarutbildningen som tidigare lyfts av bedömargruppen har hög relevans även för doktorandperspektivet. Självvärderingen belyser endast i begränsad omfattning de konkreta svårigheter som uppkommer för doktoranderna genom modellen med halvtidsstudier kombinerat med halvtidsarbete utanför akademien. Bedömargruppen menar att det är av vikt att högskolan fortsätter bedriva utvecklingsarbete med hänsyn till doktorandgruppens specifika förutsättningar och behov för att ge alla likvärdiga möjligheter.

Sammantaget bedöms doktoranders perspektiv vara tillfredsställande.

Perspektiv

Jämställdhetsperspektiv

Bedömning med motivering: Ett jämställdhetsperspektiv är integrerat i utbildningens utformning och genomförande.

Självvärderingen ger en detaljerad beskrivning av hur arbetet med jämställdhet sker med utgångspunkt i den jämställdhetspolicy som gäller för högskolan. Jämställdhetsfrågor hålls levande i organisationen och bevakas när handledarkollegiet sätts samman, när betygsnämnden utses och i andra organisatoriska sammanhang. Självvärderingen visar också att jämställdheten bearbetas som en akademisk fråga. Frågor kring jämställdhet är integrerade i den högskolepedagogiska utbildningen, i kurser och seminarier där man granskar kursinnehåll, val av forskningsproblem och

forskningsansatser ur ett jämställdhetsperspektiv. Bedömggruppen ser detta som goda exempel och menar att självvärderingen ger en övertygande bild av att jämställdhetsperspektivet är integrerat i såväl utbildningen som forskningen.

Handledargruppen inom forskarutbildningen har en majoritet kvinnor. Bland doktoranderna i didaktik är kvinnorna i klar majoritet.

Systematisk uppföljning görs för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande främjar jämställdhet. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Ledningen för högskolan för lärande och kommunikation (HLK) och utbildningsledaren har ett utpekat ansvar för att åtgärder för att främja jämställdhet i utbildningen sätts in vid behov. Det gäller till exempel kursutbud, kursplanarbetet, seminarier och frågor som berör handledarkollegiets arbete. Vidare nämns att utbildningsledaren tar upp jämställdhetsfrågor i de individuella samtal som hen har med doktoranderna och att utbildningsledaren och handledarkollegiet tillsammans för diskussioner om åtgärder och behov av utvecklingsinsatser. Totalt sett finner bedömggruppen att förutsättningarna är goda för en systematisk uppföljning av jämställdhetsperspektivet i utbildningen.

Bedömggruppen noterar att situationen med den ojämna könsfördelningen i doktorandgruppen står klar för högskolan. Däremot saknas en diskussion om strategier för att ändra på detta. Högskolan avser att ta fram nya handlingsplaner för lika rättigheter som är anpassade till den nya diskrimineringslagen, och detta arbete ska integreras med det systematiska arbetsmiljöarbetet.

Bedömggruppen vill lyfta fram att högskolan på ett föredömligt sätt bidrar aktivt till att belysa forskningen och den akademiska verksamheten i ett jämställdhetsperspektiv när det gäller val av forskningsproblem och forskningsområde. Detta fördjupar förståelsen för jämställdhetens roll i akademisk verksamhet.

Sammantaget bedöms jämställdhetsperspektivet vara tillfredsställande.

Aspektområde: Uppföljning, åtgärder och återkoppling

Sammanvägd bedömning av aspektområdet uppföljning, åtgärder och återkoppling

Bedömning med motivering: Aspektområdet uppföljning, åtgärder och återkoppling bedöms sammantaget vara tillfredsställande.

Självvärderingen visar hur uppföljning och återkoppling av forskarutbildningens olika delar går till. På central nivå finns en strategisk kompetensförsörjningsplan som uppdateras regelbundet. Självvärderingen visar att handledare och lärare har en individuell kompetensutvecklingsplan. Det sker en systematisk uppföljning av forskarutbildningsmiljön. Erfarenhetsåterföring sker genom arbetet med kursvärderingar samt genom årliga avstämningar med lärare och utbildningsledare i samband med att de individuella studieplanerna revideras. Företrädare för doktoranderna deltar också i ledningsorgan, och det finns en central överklagandenämnd.

Den individuella studieplanen och dess årliga revidering har en viktig funktion i den systematiska uppföljningen av aspektområdet utformning, genomförande och resultat. Utbildningsledaren spelar en viktig roll i att kontinuerligt följa progressionen och föra samtal med doktoranderna.

Den systematiska uppföljningen av de tre perspektiven bedöms som tillfredsställande. För uppföljningen av arbetslivets perspektiv är processen med de individuella studieplanerna viktig genom att den behandlar de inlag i utbildningen som säkerställer en koppling till arbetslivet. Karriärsamtalen med vd under slutet av utbildningen utgör också ett viktigt tillfälle att stämma av de egna kompetenserna mot arbetslivets krav.

Att de synpunkter som framkommer tas tillvara i utvecklingsarbetet med hänsyn till doktorandernas behov synliggörs i självvärderingen, till exempel genom redogörelser för hur forskningsnämnden diskuterar de sammanställda kursutvärderingarna. Ytterligare exempel är att kursutvärderingarna utgör grund för kursplaneringen, och att de individuella studieplanerna utgör underlag för planering av kursutbud och handledarresurser. Vidare revideras den allmänna studieplanen, studiehandboken och individuella studieplaner i syfte att tydliggöra förväntningar och rättigheter.

Ledningen för högskolan för lärande och kommunikation (HLK) och utbildningsledaren har ett utpekat ansvar för att åtgärder för att främja jämställdhet i utbildningen sätts in vid behov. Det gäller till exempel kursutbud, kursplanearbetet, seminarier och frågor som berör handledarkollegiets arbete. Vidare nämns att utbildningsledaren tar upp jämställdhetsfrågor i de individuella samtal som hen har med doktoranderna och att utbildningsledaren och handledarkollegiet tillsammans för diskussioner om åtgärder och behov av utvecklingsinsatser.

Samlat omdöme: Hög kvalitet

Bedömning med motivering: Sammantaget visar underlagen att utbildningen håller hög kvalitet.

Aspektområdet miljö, resurser och område bedöms sammantaget vara tillfredsställande. Forskning av relevans för utbildningen bedrivs vid flera forskargrupper, och såväl forskarutbildningen som forskningen svarar mot ett stort utbildningsåtagande för högskolan. Forskarutbildningsämnet är tvärvetenskapligt, har en relevant avgränsning och specificerar det didaktiska kunskapsintresset. Vad gäller aspekten personal och forskarutbildningsmiljö ser bedömargruppen att sammansättningen svarar mot nuvarande behov. Dock finns ett behov av snar rekrytering av docent- och professorskompetenta handledare. Den modell med halvtidsanställda doktorander som högskolan har, och som också gäller för den aktuella forskarskolan, ger en god kontakt med skola och utbildning och bidrar till relevans i val av forskningsproblem. Samtidigt vill bedömargruppen påpeka att detta ställer krav på att doktorandernas arbetssituation bevakas och att de kan upprätthålla sina forskarstudier utan att andra åtaganden inkräktar. I nuvarande situation är det en nationell forskarskola som står för den övervägande delen av finansieringen. Högskolan bör överväga vad som händer med forskarutbildningen på sikt när sådant stöd inte längre ges.

Miljöns internationella förankring genom deltagande i olika nätverk är övertygande. Det finns en tydlighet och progression i förväntningarna på doktorandernas deltagande i både nationella och internationella konferenser, där kraven höjs successivt under utbildningens gång. Bedömargruppen ser strävan mot gemensamma kurser med övriga forskarutbildningar inom det utbildningsvetenskapliga fältet samt med andra fackhögskolor som viktigt för såväl bredd och djup i forskarutbildningen som för färdighetsträningen. Eftersom antalet doktorander är litet framstår det som viktigt att kurser kan ges tillräckligt ofta för att de ska passa in i en enskild doktorands behov av progression. Det framstår även som viktigt att högskolan bevakar att doktoranderna utgör ett kollektiv som samverkar och att de kan bygga upp en forskaridentitet.

Aspektområdet utformning, genomförande och resultat bedöms sammantaget vara tillfredsställande utifrån den praxis som tillämpas vid högskolan och som synes gälla för den tidigare forskarutbildningen i didaktik. Bedömargruppen finner att det generellt finns goda möjligheter att utveckla adekvata kunskaper, förmågor och förhållningssätt under utbildningen. Kursmomenten bidrar till metod- och teorikunskaper samtidigt som de ger en breddning och fördjupning inom ämnet. Måluppfyllelsen säkras genom flera olika typer av kunskapsredovisningar vid seminarier, i kurser och genom inslag där doktoranderna får skriva forskningsansökningar och granska andras forskning. Dessa inslag bedöms också bidra till att stärka doktorandernas forskaridentitet. Vad gäller aspektområdet utformning, genomförande och resultat ser bedömargruppen värdet av den nära samverkan med det omgivande samhället, eftersom den ger en god insikt i forskningens roll, möjligheter och begränsningar.

Forskarutbildningen sker i nära samspel med det omgivande samhället och med utbildningssektorn. Faktum att både doktorandgruppen och de flesta lärare har en nära relation till sina praktikfält bidrar till att doktoranderna förbereds för ett föränderligt arbetsliv.

Utbildningen verkar för att doktoranderna tar en aktiv del i arbetet med att utveckla utbildningen och lärprocesserna. Självvärderingen visar att doktorandernas erfarenheter och åsikter efterfrågas och tas till vara. Doktoranderna har representanter i formella organ, gör kursutvärderingar och kallas till årliga samtal med utbildningsledaren. Detta fyller en central funktion i återkopplingen. Även den årliga revideringen av de individuella studieplanerna leder till att doktoranders synpunkter tas till vara. Bedömargruppen vill betona vikten av att doktorandernas arbetssituation säkras, så att de kan upprätthålla sin aktivitetsgrad samt delta i och bidra till seminarier och andra moment.

Jämställdheten bevakas i det dagliga arbetet genom tydliga processer för val av opponent, betygsnämnd och andra funktioner inom utbildningen. Det finns också kursmoment och högskolepedagogiska inslag som stärker jämställdhetsperspektivet. Bedömargruppen noterar också att utbildningen utöver detta genom kurser väcker grundläggande frågor om vilken roll jämställdhet spelar i forskning och vid val av forskningsproblem, samt vid andra överväganden inom forskningen.

Aspektområdet uppföljning, åtgärder och återkoppling bedöms sammantaget vara tillfredsställande. Den allmänna modell för systematisk uppföljning man avser följa, och som stämmer med den praxis som tillämpas vid högskolans forskarutbildningar, bedöms som tillfredsställande.

Lärosäte Stiftelsen Högskolan i Jönköping	Forskarutbildningsämne Pedagogik med inriktning mot specialpedagogik - licentiat- och doktorsexamen	ID-nr A-2016-12-4164
Aspektområde: Miljö, resurser och område Aspekt: Forskarutbildningsämne Bedömning med motivering: Avgränsningen av forskarutbildningsämnet och dess koppling till den vetenskapliga grunden och beprövad erfarenhet är välmotiverad och adekvat. Forskarutbildningsämnets relation till området för forskarutbildning är adekvat. Av självvärderingen och den allmänna studieplanen framgår att forskarutbildningsämnet i pedagogik med inriktning mot specialpedagogik svarar mot ett tvärvetenskapligt kunskapsområde med fokus på lärande och undervisning av barn, ungdomar och vuxna som antingen är i behov av särskilt stöd eller har funktionsnedsättning, eller både och. Det framgår att inkluderings- och exkluderingsprocesser är centrala teman. Denna avgränsning avspeglar områdets komplexitet och omfattning såsom det uppfattas internationellt. Av självvärderingen framgår att forskarutbildningsämnet pedagogik med inriktning mot specialpedagogik är nyinrättat och ingår i en grupp om tre forskarutbildningsämnen inom området pedagogik vid Högskolan i Jönköping. Forskarskolan i lärande och kommunikation svarar för dessa tre forskarutbildningar och den samverkan som sker mellan dem. Högskolan bedrev tidigare en forskarutbildning i specialpedagogik, men har ersatt denna med en forskarutbildning i pedagogik med inriktning mot specialpedagogik. Att forskarutbildningen är nyinrättad innebär att bedömargruppen framför allt har tagit ställning till planer för framtida verksamhet snarare än pågående verksamhet. Samtidigt som den allmänna studieplanen och självvärderingen avgränsar forskarutbildningen i pedagogik med inriktning mot specialpedagogik på ett adekvat sätt, betonar underlagen att de tre forskarutbildningsämnena samverkar på ett sätt som gör att den vetenskapliga grunden för och behovet av denna forskarutbildning framstår som något otydlig. Bedömargruppen finner också att den allmänna studieplanen för forskarutbildningsämnet skiljer sig relativt lite från de övriga forskarutbildningarna. Det framgår inte av underlagen vilka vetenskapliga motiv som ligger till grund för att de tidigare forskarutbildningsämnena gjorts om till specialiseringar inom pedagogik. Forskarutbildningens struktur med ämnet pedagogik som nav är ett resultat av att forskarutbildningen inom det utbildningsvetenskapliga området vid Högskolan för Lärande och kommunikation (HLK) har gjorts om med syfte att garantera en tillräckligt stor grupp doktorander och handledare med adekvat kompetens. Bredden i forskarutbildningsämnet stöds genom tillgång till kompetens vid andra delar av högskolan, genom de tre angivna specialiseringsmöjligheterna, genom det tvärvetenskapliga upplägget av utbildningen och genom bredd i metodskolning. Forskarutbildningsämnets relation till området för forskarutbildning är adekvat. Högskolan har en omfattande utbildning inom det pedagogiska fältet och behovet av specialpedagogisk kompetens för dessa utbildningar är väl känt. Högskolan har också forskargrupper som arbetar med specialpedagogiska frågor, inklusive frågor om inkludering och exkludering. Två forskargrupper beskrivs i självvärderingen som starka inom det specialpedagogiska fältet. Det är dock oklart i underlagen exakt vilken roll dessa grupper spelar för undervisning och handledning inom denna specifika forskarutbildning.		

Aspektområde: Miljö, resurser och område**Aspekt: Personal**

Bedömning med motivering: Antalet handledare och lärare och deras sammantagna kompetens är inte adekvat och står inte i proportion till utbildningens innehåll och genomförande.

Handledar- och lärargruppen för doktorander inom pedagogik med inriktning mot specialpedagogik består dels av två personer som anges som handledare, dels av en större grupp forskare som är lärare och forskare i miljön och som kommer från olika forskningsområden inom och utanför pedagogiken och som hör hemma i olika forskargrupper. Det finns också forskare som är verksamma vid andra lärosäten som ska bidra. Det är svårt att utvärdera med hjälp av underlagen vilken roll de är tänkta att ha när det gäller att utveckla en specialpedagogisk forskningsmiljö. Det är inte heller kvantifierat på något tydligt sätt i vilken utsträckning dessa forskare och lärare är tänkta att medverka i forskarutbildningen.

Av de angivna handledarna (två lektorer varav en med docentkompetens) är den ena relativt väl publicerad, men detta verkar inte gälla för den andra. Bedömargruppen konstaterar att pedagogik med inriktning mot specialpedagogik inte lever upp till det krav högskolan själv formulerar för ett forskarutbildningsämne, nämligen att det ska vara företrätt av dels minst två docentkompetenta handledare, dels en tillsvidareanställd professor som handleder doktorander i ämnet. Det anges dock i underlagen att en professor och två docenter svarar för handledningen av de tre doktorander som är antagna till forskarutbildning i specialpedagogik enligt tidigare studieplan. Samtidigt finns omfattande kompetens inom det specialpedagogiska forskningsfältet i de forskargrupper som verkar vid högskolan. Detta stärker den vetenskapliga basen, men det är inte klart i självvärderingen vilken roll dessa grupper och deras vetenskapliga kompetens avses spela för forskarutbildningen.

Enligt självvärderingen ska varje doktorand ha minst två handledare varav minst en ska ha genomgått handledarutbildning eller ha motsvarande kompetens. Av självvärderingen framgår också att professorer har forskningstid i tjänst, medan övriga forskare får medel genom forskarmiljöerna.

Antalet handledare och deras sammantagna kompetens kan förefalla adekvat i omfattning och sammantagen kompetens för det uppdrag man har för närvarande (en deltidsstuderande doktorand mot licentiatexamen). Ändå ifrågasätter bedömargruppen att detta är en hållbar uppsättning för att i framtiden kunna vidmakthålla en miljö för forskarutbildning med inriktning mot specialpedagogik. Antalet doktorander och handledare är för lågt för att bibehålla och utveckla handledarkompetensen. En handledargrupp som består av två handledare, där endast en är docentmeriterad och väl publicerad, innebär också en stor sårbarhet. Det finns tydliga rutiner för handledarbyten, men det är uppenbart att det är svårt att genomföra handledarbyte när det endast finns en docentmeriterad handledare i handledargruppen. Bedömargruppen saknar en tydlig plan för hur forskarutbildningen ska byggas upp, hur kontinuiteten ska säkerställas, hur rekrytering och utveckling av handledarkompetensen ska ske och hur finansieringen av doktorander ska lösas.

Handledarnas och lärarnas sammantagna kompetens och kompetensutveckling följs systematiskt upp i syfte att främja hög kvalitet i utbildningen. Resultaten av uppföljningen omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Det framgår av självvärderingen att handledare och lärare inom samtliga forskarutbildningar har en individuell kompetensutvecklingsplan och att det erbjuds ett kursprogram i högskolepedagogik. Möjligheter till forskning ingår i anställningen för professorer och övriga handledare. Detta förefaller vara generella regler, vars konsekvenser för den aktuella forskarutbildningen inte specificeras. Genom den praxisnära forskningen har lärarna goda möjligheter att följa samhällsutvecklingen. Ett nyligen inrättat handledarkollegium ska stödja kollegialt lärande. Underlagen visar att handledarnas och lärarnas kompetens och kompetensutveckling följs upp systematiskt, och att åtgärder vidtas för att främja hög kvalitet i utbildningen. Exempel på sådana kvalitetshöjande åtgärder är det nyinrättade handledarkollegiet och den utvecklade processen för individuella studieplaner. Det sker återkoppling inom organisationen och till utomstående intressenter. Det framgår också att högskolan arbetar aktivt med en kompetensförsörjningsplan som ska säkerställa forskarutbildningarnas kompetens genom rekrytering och vidareutbildning. Modellen för den systematiska uppföljningen bedöms som tillfredsställande. Samtidigt konstaterar bedömargruppen att handledargruppen inte lever upp till de krav som högskolan själv har för att bedriva forskarutbildning inom pedagogik med inriktning mot specialpedagogik.

Aspektråde: Miljö, resurser och område**Aspekt: Forskarutbildningsmiljö**

Bedömning med motivering: Forskningen vid lärosätet har en sådan kvalitet och omfattning att utbildning på forskarnivå skulle kunna bedrivas på en hög vetenskaplig nivå, men det saknas goda utbildningsmässiga förutsättningar i övrigt. Relevant samverkan sker med det omgivande samhället både nationellt och internationellt.

Den forskning vid lärosätet som specifikt knyter an till forskarutbildningsämnet har god kvalitet och bedrivs inom ramen för forskargrupper med god nationell och internationell publicering. Däremot är det oklart i underlagen vilken roll dessa forskargrupper spelar för just denna utbildning. Forskarutbildningen är nyinrättad och under uppbyggnad. Endast en doktorand, som studerar på deltid mot licentiatexamen, har antagits. Sedan tidigare finns tre doktorander i en angränsande forskarutbildning med i huvudsak samma inriktning, varav en har avbrott i sin utbildning. Samtidigt nämner underlagen att det finns ett flertal doktorander i forskningsmiljöer med specialpedagogiska intressen, men det framgår inte hur dessa medverkar i eller bidrar till doktorandmiljön och forskarutbildningsmiljön. Undervisning och seminarier är förlagda till fasta dagar för att doktoranderna lättare ska kunna delta. Doktoranderna ska ha en bakgrund inom skola och utbildning och de ska bedriva sina forskarstudier på deltid enligt den modell som högskolan tillämpar för andra forskarutbildningar.

Forskarutbildningsmiljön för pedagogik med inriktning mot specialpedagogik framstår som mycket liten, och omfattningen framstår som otillräcklig för att det ska gå att bedriva en forskarutbildning på hög vetenskaplig nivå och med den bredd och långsiktighet som förutsätts. En god forskarutbildningsmiljö är inte säkerställd med endast en deltidsdoktorand som har en mycket begränsad fysisk närvaro i forskarutbildningsmiljön. Även om det sedan tidigare finns två aktiva deltidsdoktorander i den angränsande forskarutbildningen med i huvudsak samma inriktning och en nära samverkan med de andra forskarutbildningarna, är det otydligt hur endast en deltidsdoktorand ska kunna bygga upp en forskaridentitet inom ramen för forskarutbildningen med inriktning mot specialpedagogik.

Högskolans forskning inom kunskapsområdet sker i nära samverkan med det omgivande samhället och med internationell forskning. Även om högskolans forskning inom kunskapsområdet förefaller hålla hög kvalitet saknas de utbildningsmässiga förhållandena i övrigt som krävs för att säkerställa en forskarutbildningsmiljö av god kvalitet. Bedömaregruppen saknar en tydlig plan för hur forskarutbildningen ska byggas upp, hur kontinuiteten ska säkerställas, hur rekrytering av handledarkompetens ska ske och hur finansieringen av doktorander ska lösas.

Forskarutbildningsmiljön följs systematiskt upp för att säkerställa hög kvalitet. Resultatet av uppföljningen omsätts vid behov i kvalitetsutvecklande åtgärder och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Forskarutbildningen är nyinrättad och uppföljningen för att säkerställa hög kvalitet beskrivs vara samma som den som gäller för övriga forskarutbildningar i pedagogik. Moment som ingår i den systematiska uppföljningen av forskarutbildningsmiljön är arbetet med kursutvärderingar samt de årliga avstämningar med lärare och utbildningsledare som sker i samband med att de individuella studieplanerna revideras. Det framgår även att det sker en uppföljning av forskningsgruppernas publicering. Modellen för systematisk uppföljning bedöms som tillfredsställande. Bedömaregruppen saknar dock en redogörelse för hur forskarutbildningsmiljön ska få fler doktorander och kunna utvecklas och säkerställas på sikt när det gäller bredd, omfattning och långsiktig hållbarhet. Under intervjuerna nämndes att man prioriterade en ökad rekrytering, men utan att konkretisera detta närmare. Högskolans ansvar för kontinuitet och stabilitet i utbildningen är inte säkerställt i den beskrivning som ges i självvärderingen. Trots dessa svagheter bedöms modellen för den systematiska uppföljningen vara tillfredsställande.

Aspektområde: Miljö, resurser och område**Sammanvägd bedömning av aspektområdet miljö, resurser och område**

Bedömning med motivering: Aspektområdet miljö, resurser och område bedöms sammantaget inte vara tillfredsställande.

Den allmänna studieplanen och självvärderingen avgränsar forskarutbildningen i pedagogik med inriktning mot specialpedagogik på ett adekvat sätt. Samtidigt betonar underlagen samverkan mellan de tre forskarutbildningsämnena på ett sätt som gör att den vetenskapliga grunden framstår som något otydlig.

Även om antalet handledare och deras sammantagna vetenskapliga kompetens kan förefalla adekvat i förhållande till det nuvarande uppdraget, bedöms handledarresurserna som mycket sårbara och inte långsiktigt hållbara. Det råder dessutom osäkerhet om i vilken utsträckning miljöns forskare och handledare med professors- och docentkompetens medverkar i utbildningen och deltar i handledningen.

För aspekten forskarutbildningsmiljö bedöms antalet studerande vara alltför litet för att kvaliteten i forskarutbildningen ska anses vara säkerställd. En god forskarutbildningsmiljö är inte säkerställd med en deltidsdoktorand med mycket begränsad fysisk närvaro. Bedömaregruppen menar att en tydlig plan för uppbyggnad och finansiering behövs för att säkra kvaliteten, bredden och långsiktigheten. Bedömaregruppen finner också att den allmänna studieplanen för forskarutbildning skiljer sig relativt lite från de övriga forskarutbildningarna, och att det därmed går att ifrågasätta vilka motiv det finns för att ha en särskild forskarutbildning med denna inriktning. Bedömaregruppen noterar att det framgår av

underlagen att ingen doktorand har avlagt examen i den tidigare forskarutbildningen i specialpedagogik under perioden 2012-2016. Detta väcker också frågor om miljö, resurser och forskarutbildningens roll vid högskolan.

Bedömargruppen finner samtidigt att samverkan med det omgivande samhället prioriteras, vilket skapar en god grund för forskningens relevans. Samtidigt innebär detta risker genom att arbetsbelastningen för doktorander med två arbetsgivare kan komma att inverka negativt på genomströmningen och på doktorandernas möjligheter att delta i forskarutbildningsaktiviteter aktivt och kontinuerligt. Bedömargruppen saknar en diskussion om denna problematik.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat

Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen kunskap och förståelse

Bedömning med motivering: Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar bred kunskap och förståelse både inom forskarutbildningsämnet och för vetenskaplig metodik inom forskarutbildningsämnet.

Eftersom forskarutbildningen i pedagogik med inriktning mot specialpedagogik är nyinrättad får bedömningen ske mot bakgrund av den planering som redovisas i självvärderingen och i studiehandboken. Av underlaget framgår att kursutbudet innehåller inslag i form av kurser, seminarier och handledning som avser att ge bred kunskap och förståelse. Kurser med lärandemål av detta slag ges som obligatoriska inslag av både teoretisk som metodisk karaktär, och som ämnesspecifika kurser som ger bakgrund och fördjupning. De obligatoriska inslagen i utbildningen motsvarar enligt den allmänna studieplanen 30 högskolepoäng. De teoretiska och metodiska kurserna är samma som också erbjuds doktorander vid de andra forskarutbildningarna, såsom vetenskapsteori, vetenskapsfilosofi och kvantitativ respektive kvalitativ metod. De exempel på kurser som ges som del av den ämnesspecifika delen av kursutbudet är gemensamma med kurser som ges under andra året vid en masterutbildning med rubriken Interventions in Childhood. Exempel på moment som bidrar till måluppfyllelse är att studenterna författar konferens- och seminarieuppsatser. Att doktoranderna uppnår lärandemålen säkerställs genom examination. Doktoranderna har möjlighet att uppnå bred kunskap och förståelse genom den nära samverkan med de två andra forskarutbildningarna inom pedagogik, och genom att det finns kurser som genomförs som läskurser. Eftersom forskarutbildningsmiljön endast omfattar en deltidstuderande doktorand med inriktning mot licentiatexamen är det dock uppenbart svårt att ge kurser tillräckligt ofta och med tillräckligt hög kvalitet inom forskarutbildningsämnet. Bedömargruppen menar också att läskurser inte är optimalt eftersom en forskarutbildning förutsätter att frågor bearbetas i ett aktivt doktorandkollektiv.

Eftersom utbildningen är nyinrättad finns inga tillgängliga uppgifter om genomströmning.

Systematisk uppföljning görs av utbildningens utformning och genomförande i syfte att säkerställa måluppfyllelsen. Resultaten av uppföljning omsätts i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Högskolan har utvecklat en allmän modell för systematisk uppföljning som avses gälla även för forskarutbildningen i pedagogik med inriktning mot specialpedagogik. Modellen beskriver hur progressionen gällande måluppfyllelsen av kunskapsformen kunskap och förståelse ska gå till genom examination, seminarier och en kontinuerlig utvärdering av progressionen i avhandlingsarbetet vid seminarier. Uppföljning sker också genom den individuella studieplanen en gång per år. De nya

formerna för arbete med den individuella studieplanen innebär en kvalitetshöjande åtgärd, eftersom avsikten är att utbildningen ska dokumenteras gentemot examensmålen. Uppföljningens resultat avses omsättas i åtgärder för kvalitetsutveckling, och återkoppling ska ske till relevanta intressenter både inom och utanför högskolan. Modellen bedöms som tillfredsställande.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat

Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen färdighet och förmåga

Bedömning med motivering: Utbildningen säkerställer inte genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar förmåga att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar samt såväl i nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet kan presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt. Doktoranderna visar inte förutsättningar för att såväl inom forskning och utbildning som i andra kvalificerade professionella sammanhang bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande.

Det framgår av självvärderingen och den allmänna studieplanen att forskarutbildningen ska bidra till att hos doktoranden skapa en identitet som forskare och trygghet inom det egna ämnet. Den allmänna studieplanen betonar att hit hör såväl teoretiska som metodiska kunskaper och förmåga att kunna planera och genomföra forskningsarbete inom utsatt tid. Förmågor som att skriva forskningsansökningar och förbereda ansökningar om etikprövning tränas och bedöms. Progressionen i studenternas utveckling avses följas genom kurser, seminarier och handledning samt genom arbetet med den individuella studieplanen.

Lärosätets beskrivning av hur måluppfyllelsen ska säkerställas bedöms som adekvat och rimlig. Bedömargruppen ifrågasätter dock starkt huruvida detta är möjligt att genomföra med nuvarande förutsättningar, som innebär endast en deltidsstuderande doktorand mot licentiatexamen. Enligt bedömargruppen krävs både en aktiv doktorandgrupp och fysisk närvaro i forskarutbildningsmiljön för att det ska vara möjligt att utveckla de efterfrågade färdigheterna och förmågorna. Bedömargruppen efterfrågar en tydlig analys av de problem som följer av att det endast finns en doktorand i forskarutbildningsmiljön och av att doktoranden dessutom bedriver deltidsstudier. Bedömargruppen efterfrågar även en redogörelse för hur lärosätet har tänkt att säkra måluppfyllelsen utifrån dessa förutsättningar. Utbildningen ger inte stöd för att utveckla de efterfrågade förmågorna inom kunskapsformen färdighet och förmåga tillsammans med andra doktorander inom forskarutbildningsämnet.

Systematisk uppföljning görs av utbildningen för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande är av hög kvalitet och att doktoranderna uppnår målen. Resultaten av uppföljningen omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Högskolan har utvecklat en allmän modell för systematisk uppföljning som avses gälla även för forskarutbildningen i pedagogik med inriktning mot specialpedagogik. Modellen bedöms som tillfredsställande.

Den individuella studieplanen används som ett centralt verktyg i den systematiska uppföljningen. Det löpande arbetet med planen ska stödja doktorandernas möjligheter att bli färdiga i tid, och används även för att följa upp enskilda doktoranders måluppfyllelse. Förfarandet med den individuella studieplanen har utvecklats så att dokumentationen ansluter till examensmålen för utbildningens olika

delar. Exempel på åtgärder som har vidtagits är att doktorander ska ingå i läsgrupper vid avstämningar av avhandlingsarbetens progression, det vill säga vid avhandlingarnas planerings-, mitt- och slutseminarier. Återkoppling sker till relevanta intressenter som arbetar med skolutveckling och andra frågor. Det skolnära forskningskonceptet bygger på en samverkan med kontinuerlig återkoppling till skola och andra aktörer med ansvar för skolutveckling.

Eftersom forskarutbildningsmiljön är så begränsad ser bedömargruppen att lärosätet har en stor utmaning i att säkerställa att verksamheten med kurser och andra inslag stödjer doktorandens förmåga att utveckla tillräckliga färdigheter i kunskapsformen färdighet och förmåga. Utmaningarna har inte med högskolans modell för systematisk uppföljning att göra, utan med den mycket begränsade forskarutbildningsmiljön.

Aspektrråde: Utformning, genomförande och resultat

Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt

Bedömning med motivering: Utbildningen säkerställer inte genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar intellektuell självständighet och vetenskaplig redlighet/forskningsmässig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar. Doktoranden har inte nått fördjupad insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används.

Progressionen i studenternas värderingsförmåga och förhållningssätt sker genom kurser, seminarier och handledning, och följs upp genom den individuella studieplanen. Avhandlingsarbetet granskas också vad gäller måluppfyllelse, och såväl handledare som utbildningsledare deltar i granskningen. Enligt självvärderingen ska också förmågan att skriva forskningsansökningar och förbereda ansökningar om etikprövning tränas och bedömas. Av självvärderingen framgår att det finns flera förslag på hur måluppfyllelsen ska säkras, bland annat att doktoranderna ska ingå i läsgrupper för avhandlingar och därmed träna sig i att värdera forskning och forskningens relevans. Det finns också förslag på att införa mer grupphandledning för att bredda doktorandernas färdigheter i att bedöma forskningsarbeten. Genom arbete med planering av forskningsansökningar och insikter i de olika forskningsgruppernas arbete med forskningsetik ska doktoranderna få tillfredsställande möjligheter att nå insikt i forskningens möjligheter och begränsningar.

Lärosätets beskrivning av hur måluppfyllelsen ska säkerställas bedöms som adekvat och rimlig. Bedömargruppen ifrågasätter dock starkt huruvida detta är möjligt att genomföra med forskarutbildningens nuvarande förutsättningar som innebär endast en deltidsstuderande doktorand mot licentiatexamen. Enligt bedömargruppen krävs både en aktiv doktorandgrupp och fysisk närvaro i forskarutbildningsmiljön för att det ska vara möjligt att nå måluppfyllelse. Bedömargruppen efterfrågar en grundlig analys av de problem som är förknippade med en endast en doktorand i forskarutbildningsmiljön. Bedömargruppen efterfrågar också en redogörelse för hur lärosätet avser att säkra måluppfyllelsen med dessa förutsättningar. Eftersom forskarutbildningsmiljön är så begränsad ifrågasätter bedömargruppen att lärosätet kan säkerställa en verksamhet med kurser och andra inslag som stödjer doktorandens förmåga att inom forskarutbildningsämnet utveckla tillräckliga färdigheter i kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt.

Systematisk uppföljning görs av utbildningen för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande är av hög kvalitet och att doktoranderna uppnår målen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Högskolan har utvecklat en allmän modell för systematisk uppföljning som avses gälla även för forskarutbildningen i pedagogik med inriktning mot specialpedagogik. Modellen bedöms som tillfredsställande.

Genom den årliga revideringen av den individuella studieplanen dokumenteras måluppfyllelsen för värderingsförmåga och förhållningssätt till vetenskapligt arbete. Utbildningsledaren spelar här en viktig roll i att kontinuerligt följa progressionen och föra samtal med doktoranderna. Erfarenheterna från dessa samtal förs vidare i organisationen. Återkoppling sker till relevanta intressenter som arbetar med skolutveckling och andra frågor. Det skolnära forskningskonceptet bygger på en samverkan med kontinuerlig återkoppling till skola och andra aktörer med ansvar för skolutveckling.

Eftersom forskarutbildningsmiljön är så begränsad ser bedömargruppen att lärosätet har en stor utmaning i att säkerställa en verksamhet som med kurser och andra inslag stödjer doktorandens förmåga att inom forskarutbildningsämnet utveckla tillräckliga färdigheter i kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt. Utmaningen har inte med högskolans modell för systematisk uppföljning att göra, utan med den mycket begränsade forskarutbildningsmiljön.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat

Sammanvägd bedömning av aspektområdet utformning, genomförande och resultat

Bedömning med motivering: Aspektområdet utformning, genomförande och resultat bedöms inte vara tillfredsställande.

Bedömargruppen konstaterar att analysen av aspektområdet har genererat intressanta förslag om doktorandernas medverkan i granskningar av avhandlingar och forskningsarbeten i "peer-review"-form, som ytterligare stärker de metodiska och teoretiska kunskaperna och tränar förmågan att bedöma och ta ställning till forskningens möjligheter. Det kan också konstateras att doktoranderna får insyn i forskningsetiska frågor både genom undervisningen och genom forskargruppernas verksamhet. En tydlig brist i framställningen är att den inte analyserar problemen med deltidsstuderande doktorander och med att det dessutom endast finns en antagen doktorand som studerar på deltid mot licentiatexamen.

När det gäller kunskapsformen kunskap och förståelse har doktoranden möjlighet att uppnå bred kunskap och förståelse genom den nära samverkan med de två andra forskarutbildningarna inom pedagogik, och genom att det finns kurser som genomförs som läskurser. De teoretiska och metodiska kurserna är samma som också erbjuds doktorander vid de andra forskarutbildningarna, såsom exempelvis vetenskapsteori.

Måluppfyllelsen i kunskapsformerna färdighet och förmåga samt värderingsförmåga och förhållningssätt bedöms däremot inte vara säkerställd. Lärosätets beskrivningar av hur måluppfyllelsen i de två kunskapsformerna ska säkerställas bedöms som adekvat och rimlig. Bedömargruppen ifrågasätter dock starkt huruvida detta är möjligt att genomföra med nuvarande förutsättningar, som innebär endast en deltidsstuderande doktorand mot licentiatexamen. Eftersom forskarutbildningsmiljön är så begränsad ser bedömargruppen att lärosätet har en stor utmaning i att säkerställa att verksamheten med kurser och andra inslag stödjer doktorandens förmåga att utveckla tillräckliga färdigheter i kunskapsformerna färdighet och förmåga samt värderingsförmåga och förhållningssätt. Enligt bedömargruppen krävs både en aktiv doktorandgrupp och fysisk närvaro i

forskarutbildningsmiljön för att det ska vara möjligt att utveckla de efterfrågade färdigheterna och förmågorna. Med utgångspunkt i underlagen är det uppenbart att det inte finns en doktorandmiljö inom forskarutbildningsämnet där doktorander på ett aktivt sätt kan sig lära av varandra och utveckla de färdigheter, förmågor, värderingsförmågor och förhållningssätt som krävs för måluppfyllelse. Bedömargruppen ifrågasätter därmed att lärosätet kan säkerställa en verksamhet med kurser och andra inslag som leder till måluppfyllelse.

Perspektiv

Arbetslivets perspektiv

Bedömning med motivering: Utbildningen förbereder doktorander för ett föränderligt arbetsliv.

Arbetslivsperspektivet behandlas på ett ingående sätt i både självvärderingen och den allmänna studieplanen. Det framgår att utbildningen är organiserad så att den ska vara arbetslivsrelevant i bred mening. Det finns en nära kontakt mellan högskolan, forskare och utvecklingsansvariga organisationer inom skola och utbildning. Kunskaper för ett föränderligt arbetsliv inom skola och utbildning ges en framträdande plats. Arbetslivets perspektiv kommer också fram genom att forskningsområden väljs och formuleras utifrån arbetslivets och samhällets behov. Doktorandernas dubbla identitet som studerande och yrkesverksamma ger kontinuerlig återkoppling på forskningens och kompetensutvecklingens relevans för arbetslivet. Dessutom har många av handledarna och forskarna själva en bakgrund som lärare, vilket också ger en närhet till den föränderliga verksamhet som modern utbildning innebär.

Utbildningens utformning och genomförande följs systematiskt upp för att säkerställa att den är användbar och förbereder för arbetslivet. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Den individuella studieplanen ger förutsättningar för att visa hur kopplingen mellan arbetsliv och utbildning ser ut och följs upp.

Hela den modell som högskolan byggt upp med yrkesverksamma doktorander ger möjligheter till systematisk återkoppling mellan högskola och arbetsliv. Modellen bedöms kunna bidra till att stärka sambandet mellan forskning och yrkesverksamhet.

Bedömargruppen vill lyfta den modell med samverkansdoktorander som ett tydligt exempel på hur arbetslivsperspektivet kan tas till vara. I aspekten arbetslivets perspektiv ser bedömargruppen dock problem med att skapa kontinuitet i forskarutbildningen, och med att skapa möjligheter för doktoranderna att framgångsrikt fullfölja sin forskarutbildning inom utsatt tid. Det är en utmaning att förena ett krävande yrkesuppdrag med en doktorandroll, och erfarenheterna av denna modell borde diskuteras mer utförligt.

Sammantaget bedöms arbetslivets perspektiv vara tillfredsställande.

Perspektiv

Doktoranders perspektiv

Bedömning med motivering: Utbildningen verkar inte för att doktoranderna tar en aktiv del i arbetet med att utveckla utbildningen och lärprocesser.

Det faktum att doktorandgruppen endast omfattar en deltidstuderande mot licentiatexamen gör att det inte finns någon doktorandgrupp i egentlig mening vid forskarutbildningen. Detta är problematiskt ur ett doktorandperspektiv på flera sätt, till exempel när det gäller möjligheten till aktivt lärande med andra doktorander och på grund av den sårbarhet som en liten miljö innebär. Bedömargruppen ser stora svårigheter för en ensam deltidstuderande doktorand att ta aktiv del i arbetet med att utveckla utbildningen och läroprocesserna. De brister som lyfts i bedömargruppens yttrande under aspektområdena Miljö, resurser och område samt Utformning, genomförande och resultat är brister även när det gäller doktorandperspektivet. Forskarutbildningsmiljön för pedagogik med inriktning mot specialpedagogik är liten och inte tillräckligt omfattande för att det ska gå att bedriva en utbildning på forskarnivå med en hög vetenskaplig nivå och med den bredd och långsiktiga hållbarhet som förutsätts. Även när det gäller måluppfyllelse av de olika kunskapsformerna väcker denna situation frågor om huruvida kurser kommer att kunna erbjudas tillräckligt ofta, och om det kommer att finnas en doktorandmiljö som gynnar doktorandens utveckling och lärande. Bedömargruppen menar att situationen med en ensam deltidstuderande doktorand även väcker frågor om i vilken utsträckning forskarutbildningen har rimlig djup och långsiktighet.

Enligt självvärderingen verkar utbildningen för att doktoranderna ska kunna ta en aktiv del i arbetet med att utveckla utbildningen och läroprocesserna. Det finns doktorandrepresentanter i formella organ, kursutvärderingar genomförs och doktorander kallas till årliga samtal med utbildningsledaren både individuellt och i grupp, vilket fyller en central funktion för återkoppling. Det är oklart hur gruppsamtalen med utbildningsledaren organiseras för en ensam doktorand. En överklagandenämnd som kan ta hand om tvister finns vid högskolan. Det finns också planer på att införa återkommande anonyma doktorandenkäter, vilket ytterligare skulle kunna bidra till att doktorandernas situation och synpunkter synliggörs. På ett individuellt plan har doktoranderna förhållandevis stora möjligheter att påverka och utforma sin utbildning i samverkan med handledare och utvecklingsledare. Detta sker genom arbetet med den individuella studieplanen samt genom planering av kurser, handledning, avhandlingsarbete och andra aktiviteter. Som bedömargruppen tidigare har påpekat väcker dock utbildningens mycket begränsade omfattning frågor om huruvida kurser och andra aktiviteter kommer att kunna erbjudas tillräckligt ofta, och om det kommer att finnas en doktorandmiljö som gynnar doktorandens utveckling och lärande.

Doktoranderna delar i hög grad sin tid mellan forskarutbildningen och en annan tjänst. Detta ställer krav på att såväl doktoranderna som lärosätet och arbetsgivaren bevakar doktorandernas intressen så att arbetsbelastningen blir rimlig, så att det är möjligt att delta i forskarutbildningsaktiviteter och så att doktoranderna får en hemvist och en tillhörighet på lärosätet. Här är det positivt att den individuella studieplanen i sin senaste revidering har utformats så att arbetsgivare måste ta del av den för att få en inblick i vilka krav som ställs på doktoranden och hur planeringen ser ut framöver. Man har även en digital plattform där doktoranderna kan ta del av information. Det är även positivt att lärosätet arbetar för att underlätta deltagande genom att förlägga kurs- och mötestillfällen på specifika dagar. Samtidigt noterar bedömargruppen att endast doktorander med anställning på lärosätet har en fast arbetsplats med dator och dylikt. Övriga doktorander saknar detta, vilket gör det ännu svårare för de doktorander som på grund av sin yrkesverksamhet redan har begränsade möjligheter att delta i miljön.

Självvärderingen visar exempel på att doktoranderna stöttas på olika sätt. Ett viktigt inslag är att karriärsamtal genomförs med vd mot slutet av utbildningen. Proceduren för hur handledarbyte kan ske är tydlig, och det framgår att doktoranden inte behöver ange några skäl för bytet. Det är positivt

att studiehandledningen tydliggör både policy för och förväntningar på handledningen, och på så sätt informerar om och lyfter fram doktorandernas rättigheter.

Det framgår inte av självvärderingen vilka rättigheter och möjligheter som finns för att förebygga ohälsa eller att hantera fördröjningar eller problem med avhandlingsarbetet på grund av sjukskrivningar och dylikt. Det framgår inte heller vilka åtgärder som kan stötta doktorander vars tid att fullfölja avhandlingsarbetet har tagit slut.

Bedömargruppen finner att självvärderingen inte i tillräcklig grad belyser de konkreta svårigheter som uppkommer för doktoranderna genom modellen med halvtidsstudier kombinerat med halvtidsarbete utanför akademien. Självvärderingen belyser inte heller i tillräcklig grad de svårigheter som är kopplade till att vara ensam doktorand i forskarutbildningsmiljön.

Utbildningen följs systematiskt upp för att säkerställa att doktorandinflytandet används i kvalitetssäkring och utveckling av utbildningen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Självvärderingen visar att det finns strukturer för systematisk uppföljning och återkoppling. Självvärderingen redovisar också att det finns vissa svårigheter att få till stånd doktorandmedverkan i olika organ, bland annat på grund av att doktoranderna har omfattande åtaganden utanför högskolan och att doktoranderna är så få.

Av självvärderingen framgår att utbildningsledaren har en central roll i att följa doktorandernas progression och i att ge återkoppling till både doktoranderna och organisationen. Att synpunkter som framkommer tas till vara i utvecklingsarbetet med hänsyn till doktorandernas behov synliggörs i självvärderingen på flera sätt. Exempelvis diskuteras de sammanställda kursvärderingarna i forskningsnämnden, och sammanställningarna fungerar som en grund för kursplaneringen. Vidare framgår att arbetet med de individuella studieplanerna utgör underlag för planering av kursutbud och handledarresurser och att den allmänna studieplanen, studiehandboken och de individuella studieplaner revideras för att tydliggöra förväntningar och rättigheter. Ett gott exempel på att doktorandperspektivet bevakas är åtgärderna för att tydliggöra för doktorandernas arbetsgivare vilka krav forskarutbildningen ställer, vilket är ett sätt att värna doktorandernas arbetssituation. Det finns också ett doktorandkollegium som fungerar som forum för kontakt mellan doktorandkollektiv och ledning. Omvänt fungerar kollegiet också för att återföra ledningens synpunkter till doktoranderna. I underlaget beskrivs doktorandkollegiets verksamhet som problematisk, i och med att det kan vara svårt för avtalsdoktoranderna att delta. Därför är det oklart i vilken mån doktorandkollegiet kan bidra på ett effektivt sätt i praktiken.

Utbildningsledaren är ansvarig för att doktoranderna har en tillfredsställande arbetssituation, studiemiljö och arbetsmiljö. De regelbundna samtal som utbildningsledaren för med doktoranderna fyller därför en viktig funktion för att följa upp och åtgärda eventuella brister. När det gäller uppföljning av progression och måluppfyllelse är det positivt att det finns en tydlighet gällande regelverk, förväntningar, mål och strukturer. Det gör det också lättare för doktoranderna att fullfölja sina utbildningar och avsluta avhandlingsarbetet inom de givna tidsramarna.

Sammantaget bedöms doktoranders perspektiv inte vara tillfredsställande.

Perspektiv**Jämställdhetsperspektiv**

Bedömning med motivering: Ett jämställdhetsperspektiv är integrerat i utbildningens utformning och genomförande.

Självvärderingen ger en detaljerad beskrivning av hur arbetet med jämställdhet sker med utgångspunkt i den jämställdhetspolicy som gäller för högskolan. Jämställdhetsfrågor hålls levande i organisationen och bevakas när handledarkollegiet sätts samman, när betygsnämnden utses och i andra organisatoriska sammanhang. Självvärderingen visar också att jämställdheten bearbetas som en akademisk fråga och är en del av den högskolepedagogiska utbildningen och av kurser och seminarier, där man granskar kursinnehåll, val av forskningsproblem och forskningsansatser ur ett jämställdhetsperspektiv. Bedömargruppen ser detta som goda exempel och menar att självvärderingen ger en övertygande bild av att jämställdhetsperspektivet är integrerat i såväl utbildningen som i forskningen.

Systematisk uppföljning görs för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande främjar jämställdhet. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

HLK:s ledning och utbildningsledaren är ansvariga för att vid behov sätta in åtgärder för att främja jämställdhet i utbildningen. Det gäller till exempel kursutbudet, kursplanearbetet, seminarier och frågor som berör handledarkollegiets arbete. Vidare nämns att utbildningsledaren tar upp jämställdhetsfrågor i de individuella samtal som hen har med doktoranderna, och att utbildningsledaren och handledarkollegiet tillsammans diskuterar behov av åtgärder och utvecklingsinsatser. Totalt sett finner bedömargruppen att förutsättningarna är goda för en systematisk uppföljning av jämställdhetsperspektivet i utbildningen.

Sammantaget bedöms jämställdhetsperspektivet vara tillfredsställande.

Aspektområde: Uppföljning, åtgärder och återkoppling**Sammanvägd bedömning av aspektområdet uppföljning, åtgärder och återkoppling**

Bedömning med motivering: Aspektområdet uppföljning, åtgärder och återkoppling bedöms sammantaget vara tillfredsställande.

Högskolan har utvecklat en allmän modell för systematisk uppföljning som avses gälla även för forskarutbildningen i pedagogik med inriktning mot specialpedagogik. Modellen bedöms som tillfredsställande. Självvärderingen visar flera exempel på hur uppföljning och återkoppling av forskarutbildningens olika delar går till. Eftersom forskarutbildningsmiljön är så begränsad ser bedömargruppen dock att lärosätet har stora utmaningar när det gäller att säkerställa en verksamhet med kurser och andra inslag som stödjer doktoranden att nå målpåfyllelse i utbildningens alla delar. Utmaningarna har inte med högskolans modell för systematisk uppföljning att göra, utan med den mycket begränsade forskarutbildningsmiljön.

Underlagen visar att handledarnas och lärarnas kompetens och kompetensutveckling följs upp systematiskt, och att åtgärder vidtas för att främja hög kvalitet i utbildningen. Samtidigt konstaterar bedömargruppen att handledargruppen inte lever upp till de krav som högskolan själv har ställt för att bedriva forskarutbildning inom pedagogik med inriktning mot specialpedagogik. Ett nyligen inrättat

handledarkollegium ska stödja kollegialt lärande. Detta handledarkollegium är ett exempel på åtgärder som främjar kvalitet i utbildningen. Ett annat exempel är den utvecklade processen för de individuella studieplanerna. Forskarutbildningsmiljön följs upp på olika sätt. Arbetet med kursutvärderingar samt de årliga avstämningarna med lärare och utbildningsledare i samband med att de individuella studieplanerna revideras borgar för att forskarutbildningsmiljön följs upp. Uppföljning sker också genom ledningsorgan där även doktorander bidrar, och det finns dessutom en central överklagandenämnd.

Den individuella studieplanen och dess årliga revidering fyller en viktig funktion för den systematiska uppföljningen av aspektområdet utformning, genomförande och resultat. Utbildningsledaren spelar en viktig roll i att kontinuerligt följa progressionen och föra samtal med doktorander.

Den individuella studieplanen ger förutsättningar att visa hur kopplingen mellan arbetsliv och utbildning ser ut och följs upp. Hela den modell som högskolan har byggt upp med yrkesverksamma doktorander ger möjligheter till systematisk återkoppling mellan högskola och arbetsliv, och bedöms kunna bidra till att stärka sambandet mellan forskning och yrkesverksamhet.

Av självvärderingen framgår att utbildningsledaren har en central roll i att följa doktorandernas progression och i att ge återkoppling till både doktoranderna och organisationen. Att synpunkter som framkommer tas till vara i utvecklingsarbetet med hänsyn till doktorandernas behov synliggörs i självvärderingen på flera sätt. Exempelvis diskuteras de sammanställda kursutvärderingarna i forskningsnämnden, och sammanställningarna är en grund för kursplaneringen. Vidare framgår det att arbetet med de individuella studieplanerna fungerar som ett underlag vid planering av kursutbud och handledarresurser. Dessutom revideras den allmänna studieplanen, studiehandboken och de individuella studieplanerna regelbundet för att tydliggöra förväntningar och rättigheter.

HLK:s ledning och utbildningsledaren ansvarar för att vid behov sätta in åtgärder för att främja jämställdhet i utbildningen. Det gäller till exempel kursutbudet, kursplanearbetet, seminarier och frågor som berör handledarkollegiets arbete. Vidare nämns att utbildningsledaren tar upp jämställdhetsfrågor i de individuella samtalen med doktoranderna.

Samlat omdöme: Ifrågasatt kvalitet

Bedömning med motivering: Sammantaget visar underlagen att utbildningens kvalitet är ifrågasatt.

Forskarutbildningen i pedagogik med inriktning mot specialpedagogik är nyinrättad och har endast en deltidsstuderande doktorand som är antagen mot licentiatexamen. Sedan tidigare finns en forskarutbildning i specialpedagogik med två aktiva doktorander som följer en tidigare studieplan. Den tidigare studieplanen är i sitt upplägg mycket lik den nyinrättade utbildning som granskas här. Den självvärdering som presenterats avser alltså i huvudsak planer. Planerna visar att upplägget liknar de två andra forskarutbildningar inom pedagogik som högskolan har.

Vad gäller de båda aspektområdena Miljö, resurser och område och Utformning, genomförande och resultat menar bedömargruppen att forskarutbildningsmiljön i nuvarande form och omfattning är alltför begränsad för att bredd och djup samt kvalitet och långsiktighet ska kunna anses säkerställd.

Forskarutbildningsämnet avgränsning och koppling till vetenskaplig grund och beprövad verksamhet är adekvat, liksom ämnet relation till området. Även om utbildningens handledargrupp bedöms som

adekvat i förhållande till utbildningens nuvarande omfattning, bedöms handledargruppen vara alltför begränsad för att säkerställa kontinuitet. Faktum att endast en deltidsdoktorand med inriktning mot licentiatexamen deltar i utbildningen innebär en sårbarhet också på så sätt att det inte finns ett tillräckligt antal handledaruppdrag för eventuella kommande forskare och handledare. Högskolan har en omfattande verksamhet inom forskning och utbildning som knyter an till forskarutbildningsämnet. Det framgår dock inte på vilket sätt de forskningsaktiva lärare som finns inom högskolan och som verkar inom olika forskargrupper bidrar till just denna forskarutbildning. Forskarutbildningsmiljön för pedagogik med inriktning mot specialpedagogik framstår som mycket liten, och omfattningen framstår som otillräcklig för att kunna bedriva en forskarutbildning på en hög vetenskaplig nivå och med den bredd och långsiktighet som förutsätts. En god forskarutbildningsmiljö är inte säkerställd med en deltidsdoktorand med mycket begränsad fysisk närvaro. Även om det sedan tidigare finns två aktiva deltidsdoktorander i en angränsande forskarutbildning med i huvudsak samma inriktning, och även om det sker nära samverkan med de andra forskarutbildningarna, är det otydligt hur endast en deltidsdoktorand ska kunna bygga upp en forskaridentitet inom ramen för forskarutbildningen med inriktning mot specialpedagogik.

Lärosätets beskrivning av hur måluppfyllelse av kunskapsformerna ska säkerställas bedöms som adekvat och rimlig. Bedömargruppen ifrågasätter dock starkt huruvida detta är möjligt att genomföra med nuvarande förutsättningar vad gäller kunskapsformerna Färdighet och förmåga och Värderingsförmåga och förhållningssätt. Det krävs både en doktorandgrupp och fysisk närvaro i forskarutbildningsmiljön för att det ska vara möjligt att utveckla de efterfrågade färdigheterna och förmågorna samt uppnå måluppfyllelse. Utbildningen ger inte stöd för att tillsammans med andra doktorander inom forskarutbildningsämnet utveckla de efterfrågade förmågorna inom kunskapsformen färdighet och förmåga.

Bedömargruppen efterlyser en tydlig plan för att bygga upp och långsiktigt finansiera forskarutbildningen i pedagogik med inriktning mot specialpedagogik, så att den kan uppnå en stabilitet och uppfylla kraven på hög kvalitet.

Vad gäller de båda aspektområdena Miljö, resurser och område samt Utformning, genomförande och resultat menar bedömargruppen också att det finns uppenbara faror att doktorander med dubbla arbetsgivare kan få svårt att fullfölja avhandlingen inom utsatt tid. Bedömargruppen saknar en diskussion om denna problematik. Samtidigt är styrkan i utbildningen att den väl tillvaratar arbetslivsperspektivet, och att den förbereder doktoranderna för ett föränderligt arbetsliv inom olika samhällsområden. Doktorandperspektivet är tillvarataget genom medverkan i centrala organ och genom återkoppling till centrala företrädare för högskolan. Samtidigt påpekar högskolan i sin självvärdering att doktorandernas dubbla roller medför svårigheter att medverka i relevanta organ och sammanhang där doktoranders erfarenheter ska återföras till organisationen. Det faktum att det endast finns en deltidsstuderande doktorand gör också att utbildningen inte tillhandahåller en tillfredsställande doktorandmiljö där den studerande kan utveckla sina förmågor och färdigheter. Bedömargruppen finner att jämställdhetsperspektivet bevakas föredömligt, både för den egna organisationen och som ett akademiskt tema vad gäller val av forskningsproblem och perspektiv.

Stockholms universitet

Lärosäte Stockholms universitet	Forskarutbildningsämne Barn- och ungdomsvetenskap - licentiat- och doktorsexamen	ID-nr A-2016-10-4061
Aspektområde: Miljö, resurser och område Aspekt: Forskarutbildningsämne Bedömning med motivering: Avgränsningen av forskarutbildningsämnet och dess koppling till den vetenskapliga grunden och beprövad erfarenhet är välmotiverad och adekvat. I den allmänna studieplanen, som är från 2014, definieras ämnet barn- och ungdomsvetenskap brett och omfattar "barn och ungas livsvillkor och utveckling i vid bemärkelse". Bland de centrala frågeställningarna inom ämnets forskarutbildning nämns barn och ungas socialisation, identifikation, kulturskapande och livsbetingelser samt deras egna perspektiv på dessa fenomen. I självvärderingen finns en fördjupad och något annorlunda ämnesbeskrivning. Här beskrivs ämnet med ett mer tvärvetenskapligt angreppssätt med fokus på barns och ungas egna praktiker, vilket stämmer väl överens med hur ämnet förstås vid andra lärosäten. Detta skiljer också ämnet från huvudfåran i närliggande ämnen som psykologi, pedagogik med flera. Forskningsmiljöns snabba expansion och framgång med avseende på exempelvis internationell publicering, samt förmågan att erhålla externa anslag, pekar på att den innovativa tvärvetenskapliga ansatsen har legitimitet och förankring i vetenskapssamhället. Relationen till beprövad erfarenhet är också tydlig genom att forskarutbildningsämnet arbetar med frågor som är av stort intresse för många samhällsaktörer såsom skola, förskola samt sociala och rättsvårdande myndigheter. Bedömargruppen noterar att det finns en tydlig diskrepans i hur forskarutbildningsämnet presenteras i de två dokumenten. Detta gäller särskilt den tvärvetenskapliga grunden i forskningen och forskarutbildningen, som lyfts fram med emfas i självvärderingen men saknas helt i den allmänna studieplanen. Bedömargruppen ser därför gärna att den allmänna studieplanen uppdateras.		
Aspektområde: Miljö, resurser och område Aspekt: Personal Bedömning med motivering: Antalet handledare och lärare och deras sammantagna kompetens är adekvat och står i proportion till utbildningens innehåll och genomförande. Doktorandgruppen har ett stort åldersspann (26-62 år) och en ojämn könsfördelning (19 kvinnor och 5 män). Doktoranderna antas efter allmän utlysning. Konkurrensen om doktorandplatserna är hård med mellan 4 och 25 sökande per plats. Det höga söktrycket kan tolkas som en fördel för ämnet och den vetenskapliga miljön. För varje doktorand utses en huvudhandledare i samband med antagningen. Ytterligare en handledare utses i samråd med huvudhandledaren när doktorandens avhandlingsprojekt har börjat ta form. Genom denna rutin vill man ge doktoranderna möjlighet att göra ett informerat val av handledare. Av handledargruppens sju huvudhandledare har sex anställning vid institutionen (den sjunde är anställd på annat håll vid Stockholms universitet). Som huvudhandledare tjänstgör tre kvinnor och fyra män. Av de elva biträdande handledarna (fyra kvinnor och sju män) är fyra anställda vid institutionen. De övriga tjänstgör vid andra institutioner vid universitetet alternativt vid andra svenska		

och utländska lärosäten. Enligt självvärderingen har avståndet till handledaren inte varit ett problem. Tvärtom har man i vissa fall kunnat omsätta handledarens anställning vid annat lärosäte till ökade nätverksmöjligheter. Huvudhandledarskap ersätts med 5 procent tjänstgöring. Motsvarande siffra för biträdande handledare är 2 procent.

Av självvärderingen framgår att handledarna är forskningsmässigt välmeriterade och att de har erfarenhet av att leda forskningsprojekt, initiera nätverk samt agera fakultetsopponenter, betygsnämndsledamöter och sakkunniggranskare. Utöver dessa handledare och lärare tillkommer ytterligare två deltidsanställda seniora professorer som stöttar doktoranderna och huvudhandledarna i forskningen och bistår med kvalitetssäkring av avhandlingsprojekten. Bedömningsunderlaget anger också att handledarnas kompetens sträcker sig över olika ämnen och forskningsområden, vilket bör ses som en styrka med tanke på att forskarutbildningsämnet beskrivs som ett tvärvetenskapligt ämne med fokus på barn och ungdomars livsvillkor och utveckling i vid bemärkelse. Det bör noteras att två av huvudhandledarna har ganska omfattande handledningsåtaganden och ansvarar som huvudhandledare för sex respektive fem doktorander. Det framgår tydligt i självvärderingen att detta kan ses som problematiskt utifrån ambitionen att ge alla doktorander handledning av hög kvalitet. Doktorandtätheten för dessa huvudhandledare förklaras med forskningsmiljöns och forskarutbildningens snabba expansion, och betraktas i självvärderingen som ett problem som kommer att gå över inom kort. Bedömagruppen instämmer i problembilden och ser huvudhandledarnas åtaganden som ett utvecklingsområde.

Handledarnas kompetens säkras på flera sätt. Institutionens professorer har 40-50 procent fakultetsfinansierad forskning i sin tjänst. För docenter är motsvarande siffra 30 procent. Samtliga huvudhandledare har genomgått handledarutbildning. Det har också de flesta biträdande handledare, och de som ännu inte har genomgått handledarutbildning planerar att göra det inom kort. Utöver den formella handledarutbildningen utvecklas också handledarnas kompetens genom olika kollegiala kanaler. I självvärderingen lyfts värdet av handledarkollegiet, som består av huvudhandledargruppen, där man dryftar centrala frågor för forskarutbildningen, planerar forskarutbildningskurser, diskuterar tolkning av regelverk samt för en kollegial diskussion om diverse utmaningar. Utöver de kollegiala stödfunktionerna mellan huvudhandledare och biträdande handledare lyfter man också fram värdet av de två deltidsanställda seniora professorerna, som bidrar med värdefullt stöd och återkoppling till såväl handledar- som doktorandkollegiet.

Handledarnas och lärarnas vetenskapliga produktion är hög i såväl nationella som internationella sammanhang. Bedömagruppen finner att handledarnas och lärarnas kompetens är god och att tillgången på handledare i stort står i proportion till den forskarutbildning som bedrivs. En översyn som i framtiden leder till jämnare fördelning av huvudhandledarnas handledningsåtaganden vore dock önskvärd.

Handledarnas och lärarnas sammantagna kompetens och kompetensutveckling följs systematiskt upp i syfte att främja hög kvalitet i utbildningen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Den pedagogiska och administrativa kompetensutvecklingen sker bland annat genom att handledarna och lärarna deltar i en formell utbildning i högskolepedagogik som universitet organiserar. De deltar också i olika ledarprogram och vid ett regelbundet återkommande handledarkollegium. Dessutom sker pedagogisk och administrativ kompetensutveckling i informella

sammanhang och i kontakten med andra handledare och doktorander. Den vetenskapliga kompetensen utvecklas kontinuerligt genom deltagande i internationella forskningssammanhang, och kommer doktoranderna till del bland annat genom vetenskapliga kontakter och nätverk. Återkopplingen av erfarenheter sker dels genom institutionsstyrelse, månatliga institutionsmöten, ämnesföreträdare och kommer prefekt och studierektor till del. Återkoppling som gäller handledning sker också strukturerat genom uppföljningssamtal mellan doktorander och huvudhandledare. Detta sker på terminsbasis samt genom kontinuerliga möten mellan forskarutbildningens studierektor och doktorandrådet.

I självvärderingen nämns några exempel på hur man i det interna kvalitetsarbetet har hanterat olika utmaningar. Rutiner för handledarbyte beskrivs i såväl den allmänna studieplanen som i självvärderingen. Av självvärderingen framgår att de handledarbyten som hittills har skett i samband med pensionsavgångar eller att handledare fått tjänst på annat håll.

Aspektområde: Miljö, resurser och område**Aspekt: Forskarutbildningsmiljö**

Bedömning med motivering: Forskningen vid lärosätet har en sådan kvalitet och omfattning att utbildning på forskarnivå kan bedrivas på en hög vetenskaplig nivå och med goda utbildningsmässiga förutsättningar i övrigt. Relevant samverkan sker med det omgivande samhället både nationellt och internationellt.

Forskningen vid institutionen är omfattande och varierad och har ett betydande inslag av externfinansierad verksamhet. Medlen har erhållits i konkurrens och kommer från både de stora statliga anslagsgivarna och från privata stiftelser och fonder. Barn- och ungdomsvetenskapen vid Stockholms universitet är en av de ledande tvärvetenskapliga forskningsmiljöerna i landet och Norden, och ingår dessutom i en rad internationella samarbeten och nätverk med universitet och organisationer. Forskningen har genererat stort intresse hos myndigheter och andra intressenter utanför akademien. Detta är tydligt i och med att institutionens personal anlitas av eller på annat sätt samarbetar med kommuner, skolmyndigheter, rättsvårdande myndigheter och andra organ. Samverkan med det omgivande samhället framstår som omfattande.

Det påpekas i självvärderingen att forskarutbildningens huvudhandledare ofta anlitas som huvudtalare på vetenskapliga konferenser, vilket även ger doktoranderna möjlighet att medverka i sådana forskningssammanhang. Ytterligare ett sätt att få tillträde till vetenskapliga nätverk utanför institutionen är att läsa doktorandkurser vid andra institutioner.

Forskarutbildningen verkar överlag ha en relativt stark orientering mot samverkan med det omgivande samhället, men hur omfattande samverkan är beror av förklarliga skäl på vad doktoranden forskar om. Mot bakgrund av detta är det viktigt att de doktorander vars avhandling exempelvis fokuserar på teoretisk utveckling också uppmuntras till och ges möjlighet att samverka med det omgivande samhället. Vad gäller de doktorander som på grund av sitt avhandlingsämne riskerar att "slukas upp" av fortbildningar och externa engagemang är det viktigt att skapa balans mellan samverkansinsatser och arbetet med den egna avhandlingen. Av självvärderingens presentation av forskarutbildningsmiljön framgår att institutionen är medveten om detta.

Forskarutbildningsmiljön följs systematiskt upp för att säkerställa hög kvalitet. Resultatet av uppföljningen omsätts vid behov i kvalitetsutvecklande åtgärder och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Forskarutbildningens kvalitetsdrivande arbete redovisas på flera sätt. Till exempel utvärderar man institutionens forskarutbildningskurser, vilket följs av att kursansvariga utformar åtgärder. Vidare sammanträder forskarutbildningens studierektor med doktorandrådets representanter varje månad. Då får doktoranderna komma med synpunkter på olika frågor som rör forskarutbildningen. De får dessutom uppdaterad information om handledarkollegiets diskussioner och beslut, samt mer allmän information om fakultetens och universitetets pågående verksamhet. Doktorrådet är representerat i institutionsstyrelsen och har en stående punkt på mötesagendan, vilket säkerställer möjligheten att få komma till tals i institutionens högsta beslutande organ. Vidare genomförs varje år en heldagskonferens med samtliga doktorander och handledare, där forskarutbildningens innehåll och organisation diskuteras. Senast resulterade konferensen i att man bildade en utvecklingsgrupp vars uppgift är att bereda utvecklingsförslag till olika instanser på institutionen. Det är dock inte klart i självvärderingen vad gruppens utvecklingsförslag kan handla om konkret.

Aspektområde: Miljö, resurser och område**Sammanvägd bedömning av aspektområdet miljö, resurser och område**

Bedömning med motivering: Aspektområdet miljö, resurser och område bedöms sammantaget vara tillfredsställande.

Forskarutbildningsämnet avgränsas i den allmänna studieplanen till frågor om barns och ungas livsvillkor i bred mening. I självvärderingen ligger tonvikten på ett tvärvetenskapligt angreppssätt med fokus på barns och ungas egna praktiker, vilket också är i linje med hur ämnet förstås vid andra lärosäten. Den tvärvetenskapliga ansatsen skiljer också ämnet från huvudfåran i närliggande ämnen som psykologi, pedagogik med flera. Vad gäller avgränsningen av forskarutbildningsämnet noterar bedömargruppen en diskrepans mellan den allmänna studieplanen och självvärderingen. En uppdatering av den allmänna studieplanen framstår som ett utvecklingsområde, särskilt med utgångspunkt i antagandet att självvärderingens tvärvetenskapliga ansatser speglar forskarutbildningen så som den kommer till uttryck i praktiken.

Institutionen för barn- och ungdomsvetenskap inrättades 2008 och är alltså relativt ung, men med en omfattande forskning och forskarutbildning. Av självvärderingen framgår att handledarnas kompetens sträcker sig över olika ämnes- och forskningsområden. Detta bör ses som en styrka med tanke på forskarutbildningsämnets tvärvetenskapliga karaktär. Institutionens forskare har varit framgångsrika i att attrahera forskningsmedel och detta borgar för att en stor andel av lärarna har möjligheter att bedriva forskning som en del av sin kompetensutveckling. Handledarnas vetenskapliga och pedagogiska kompetensutveckling verkar ske genomtänkt och strategiskt. Viktigt i detta avseende är handledarkollegiet, där handledarna regelbundet träffas, diskuterar och reflekterar över frågor om forskarutbildningen, om doktoranderna och om handledarna. Ett utvecklingsområde är att man kontinuerligt bör se över handledarnas totala handledningsuppdrag, för att säkerställa handledningens kvalitet.

Även om självvärderingen gör gällande att några handledare hör hemma på andra institutioner finns inga tydliga indikationer på att det fysiska avståndet utgör några särskilda problem eller utmaningar. Bedömargruppens generella uppfattning efter att ha tagit del av de individuella studieplanerna är att

handledningen verkar fungera tillfredställande. För att säkerställa forskarutbildningsmiljöns kvalitet genomförs bland annat kursvärderingar där ansvarig lärare samlar in kritiska synpunkter, åtgärds aspekter av undervisningen och återkopplar till handledarkollegiet. I denna utvärderingsprocess kommer också doktorandernas synpunkter fram. Doktorandernas synpunkter blir också framförda genom institutionens doktorandråd och via forskarutbildningens studierektor. Vidare är doktoranderna representerade i institutionsstyrelsen med möjlighet att lyfta kritiska frågor och föreslå åtgärder. Inom aspekten forskarutbildningsmiljö vill bedömargruppen särskilt lyfta doktorandhandboken som ett gott exempel på hur man kommunicerar rutiner och regelverk samt återkopplar miljöns utvecklingsarbete till doktorandgruppen. Överlag ger bedömningsunderlaget ett intryck av att lärosätet har goda uppföljningsrutiner som är menade att bidra till kvalitetsutvecklande åtgärder.

Av självvärderingen framgår att man från institutionens håll uppmuntrar doktoranderna att samverka med det omgivande samhället, och att deras avhandlingsarbeten ofta har rönt stort intresse från olika organisationer utanför akademien. Det finns en direkt koppling mellan den tvärvetenskapliga forskningen i barn- och ungdomsvetenskap och olika grupper av intressenter. Här framgår tydligt forskarutbildningens relation till beprövad erfarenhet inom olika samhällsinstitutioner såsom utbildningsväsendet samt sociala och rättsvårdande myndigheter.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat**Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen kunskap och förståelse**

Bedömning med motivering: Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar bred kunskap och förståelse både inom forskarutbildningsämnet och för vetenskaplig metodik inom forskarutbildningsämnet.

Bred kunskap och förståelse säkerställs genom forskarutbildningskurser på eller utanför institutionen. Kursdelen av utbildningen omfattar 75 högskolepoäng varav 30 är obligatoriska. De obligatoriska kurserna består av 15 högskolepoäng i teorier inom det barn- och ungdomsvetenskapliga forskningsfältet och 15 högskolepoäng i vetenskaplig metod. Bland institutionens kursutbud kan särskilt nämnas kurserna introduktion till barn- och ungdomsvetenskap (7,5 högskolepoäng) och teorier inom barn- och ungdomsvetenskap (7,5 högskolepoäng). Dessa kurser introducerar doktoranderna till såväl olika teorier som pågående debatter inom forskningen om barn och ungdomar. Kurserna spelar en viktig roll i doktorandernas kunskapsutveckling och förståelse av barn- och ungdomsvetenskap som ett tvärvetenskapligt forskningsfält, bland annat genom att de visar hur olika vetenskapsteoretiska perspektiv positioneras mot varandra. Utöver de återkommande kurserna kan doktoranderna också gå skräddarsydda individuella läskurser. Av självvärderingen att döma verkar institutionens kurser omfatta olika typer av lärandeaktiviteter och examinationsformer. Till exempel har flera av kurserna en dubbel examinationsstruktur, där en inlämningsuppgift examinerar litteraturen och den andra examinationsuppgiften innebär att studenten får visa sin förståelse av hur man kan bedriva analys i enlighet med de valda perspektiven eller metoderna.

Doktorandernas kunskap och förståelse samt kunskapsprogression inom forskarutbildningsämnet granskas löpande genom kontinuerlig handledning. Det är inom handledningen man bestämmer vilka kurser som är lämpliga utifrån de enskilda doktorandernas avhandlingsämnen och kunskapsutveckling. Detta dokumenteras i den individuella studieplanen, som uppdateras årligen.

I självvärderingen noteras att de flesta av lärosätets handledare arbetar enligt två modeller av handledning: individuell handledning och grupphandledning. Bedömargruppen kan se flera möjliga

positiva effekter av grupphandledning, såsom att samtal i grupp främjar diskussion om och analys av textunderlag. Samtidigt kan det finnas möjliga risker med grupphandledning. Ett exempel är att maktmekanismer kan leda till att den enskilda doktoranden inte tar, eller inte får, utrymme att komma till tals under diskussionerna. Därför är det viktigt att handledaren arbetar aktivt för att skapa ett positivt samtalsklimat där samtliga inblandade får utrymme att komma till tals och belysa aspekter av exempelvis texter i relation till det egna avhandlingsarbetet.

Utöver kursläsning och handledning får doktoranderna också tillfälle att utveckla bred kunskap och förståelse genom seminarierna. Under seminarierna får de forskarstuderande diskutera forskningsfältets innebörd och utveckling, inte minst med bäring på analys och forskningsmetod, tillsammans med andra forskare, som ibland har bjudits in från andra länder för att tillföra miljöns särskilda expertkunskaper. Exempelvis nämner självvärderingen särskilt diskursanalytiska metoder. Självvärderingen lyfter även fram vikten av refereegranskning i de fall doktoranderna skriver vetenskapliga artiklar till en sammanläggningsavhandling, eftersom en sådan granskning innebär en direkt kunskapskontroll och återkoppling som utförs av internationellt erkända forskare inom sitt fält.

Trots att vikten av en levande seminarieverksamhet poängteras i självvärderingen framgår det inte huruvida seminarierna (med undantag för progressionsseminarierna) är obligatoriska eller inte, vilket bedömargruppen ser som en svaghet. Enligt självvärderingen är seminarierna "schemalagda", och den allmänna studieplanen nämner att de forskarstuderande "uppmuntras" att aktivt delta under institutionens allmänna seminarier.

Utifrån uppgifterna i den allmänna studieplanen, i de individuella studieplanerna samt den i självvärderingen tydligt redovisade utformningen av forskarutbildningen anser bedömargruppen att doktoranderna efter genomförd forskarutbildning har goda möjligheter att visa bred kunskap och förståelse inom barn- och ungdomsvetenskap, samt möjligheter att behärska relevanta vetenskapliga metoder.

Institutionen visar en framgångsrik disputationsfrekvens med nio avlagda doktorsexamina och en avlagd licentiatexamen under perioden 2013-2016. Genomströmningen av doktorander följs noga, och i detta avseende har institutionen varit påfallande framgångsrik under de tio första åren. I självvärderingen knyts både forskarutbildningens genomströmning och avhandlingarnas kvalitet till det interna kvalitetsarbetet.

Systematisk uppföljning görs av utbildningens utformning och genomförande i syfte att säkerställa måluppfyllelsen. Resultaten av uppföljning omsätts i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

I självvärderingen beskrivs att man genomför en kvalitetskontroll av såväl form som innehåll när man fastställer kursplanerna för individuella läskurser. I anknytning till detta resonemang beskriver man också att handledarkollegiet tidigare har övervägt att avskaffa möjligheten att läsa individuella läskurser, men att man valt att behålla kursformen efter att doktorander uttryckligen har önskat behålla läskurserna. Detta vittnar om att doktoranderna har möjlighet till medbestämmande i utformningen av forskarutbildningen.

Under den individuella handledningen diskuteras och utvärderas doktorandernas utveckling och måluppfyllelse vad gäller bred kunskap och färdighet inom ämnet. Den individuella studieplanen och

doktorandkartan, som beskrivs under avsnittet färdighet och förmåga, fungerar som underlag för diskussion och uppföljning. Enligt självvärderingen används den individuella studieplanen som underlag för att säkerställa att målen nås. Dock är den individuella studieplanen inte utformad så att man gör noteringar om progressionen inom olika kunskapsformer, vilket bedömargruppen ser som ett utvecklingsområde.

Vad gäller progression i avhandlingsarbetet nämns fem kontrollpunkter. Doktoranderna får både muntlig och skriftlig återkoppling på sitt arbete efter varje kontrollseminarium. Efter cirka sex månaders studietid håller doktoranderna ett så kallat startseminarium. Nästa kontrollpunkt är halvtidsseminariet, där avhandlingstexten granskas av interna bedömare. Halvtidsseminariet innebär även en lönegradsuppflyttning. Ytterligare lönegradsuppflyttning sker efter en intern kontroll av arbetet när 80 procent av studietiden har förflutit. Vid slutseminariet, som hålls efter cirka 90 procent av studietiden, granskas hela avhandlingsarbetet av både en extern opponenter och interna granskare. Efter detta seminarium revideras texten och granskas sedan en sista gång av en internt utsedd bedömare. Vid samtliga kontrollseminarier deltar även forskningsmiljöns seniora lärare och övriga doktorander, vilket gör att avhandlingsarbetets progression granskas kollegialt utanför den närmaste handledarkretsen. Bedömargruppen finner det lovvärt att det finns tydliga rutiner för att följa upp de kommentarer som lämnas under slutseminariet, innan avhandlingsmanuskriptet går i tryck.

Utifrån uppgifterna i de individuella studieplanerna samt lärosätets självvärdering finner bedömargruppen att utbildningens utformning och genomförande följs upp systematiskt, och att uppföljningarna leder till relevanta åtgärder när det behövs.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat**Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen färdighet och förmåga**

Bedömning med motivering: Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar förmåga att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar samt såväl i nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet kan presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt. Doktoranderna visar också förutsättningar för att såväl inom forskning och utbildning som i andra kvalificerade professionella sammanhang bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande.

Måluppfyllelsen av kunskapsformen färdighet och förmåga säkerställs genom avhandlingsarbetets progression, genom kontinuerlig återkoppling från handledare och undervisande lärare samt genom deltagande i vetenskapliga nätverk. Enligt självvärderingen säkerställs doktorandernas förmåga att planera och utföra vetenskapligt arbete inom utsatt tid på flera sätt. Redan under startseminariet (efter sex månaders studietid) diskuteras avhandlingsarbetets planering kollegialt. Forskarutbildningens tidsåtgång dokumenteras i en så kallad doktorandkarta, där forskarutbildningens studierektor sammanställer uppgifter om förbrukad och återstående studietid. Ett exempel på de förtjänster med doktorandkartan som självvärderingen lyfter är att den gör tidräkningen transparent för såväl doktoranderna som för handledarna. Detta gör det i sin tur lättare att målmedvetet planera och prioritera vad den återstående studietiden bör innehålla.

Självvärderingen uppger att forskarutbildningen har tydliga och återkommande inslag där doktoranderna tränas i att både muntligt och skriftligt presentera och diskutera sin forskning. Exempel på detta är grupphandledningen och seminarieverksamheten. Doktorandernas förmåga att med

auktoritet presentera och diskutera forskningsresultat säkerställs genom att avhandlingsstudierna presenteras för en internationell forskarpublik vid större konferenser. I konferensdeltagandet ingår även arbetet med skriftlig ansökan (abstract) till konferensen och ansökan om interna medel för konferensdeltagande, vilket enligt självvärderingen även förbereder doktoranderna för yrkeslivet som akademiker. Dessutom tränar detta förfarande doktorandernas förmåga att planera sitt arbete. Doktoranderna uppmuntras inte bara att delta vid konferenser utan även att söka stipendier för att kunna tillbringa tid vid andra lärosäten utomlands.

Vidare framgår det av bedömningsunderlaget att forskarutbildningen överlag har en stark orientering mot samverkan med det omgivande samhället. Självvärderingen beskriver till exempel att man har samverkat med antimobbingsorganisationen Friends. Genom forskningsinsatser av detta slag får doktoranderna god insikt i olika professioners arbetsvillkor och kunskapsbehov. Doktoranderna får också utveckla förmågan att stödja andras lärande.

Bedömargruppen menar att de olika arbetsformer som presenteras i självvärderingen på ett tillfredsställande sätt svarar mot kvalitetsmålen för måluppfyllelse av kunskapsformen färdighet och förmåga.

Systematisk uppföljning görs av utbildningen för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande är av hög kvalitet och att doktoranderna uppnår målen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Granskningen av och återkopplingen på doktorandernas färdigheter och förmågor bygger på vad som synliggjorts genom kurser samt i avhandlingsarbetet. Detta dokumenteras årligen i de individuella studieplanerna. Det framgår till exempel av självvärderingen att handledarna under handledningstillfällena lägger stor vikt vid att strukturera och planera avhandlingsarbetet. Under detta arbete identifierar både doktoranderna och handledarna eventuella svårigheter med att nå de uppsatta målen, vilket möjliggör ett riktat åtgärdsarbete. Exempel på vidtagna åtgärder är enligt självvärderingen intensifierad handledning, tätare redovisning av och återkoppling på skriven text samt rekrytering av särskild expertis till handledningen.

Dessa former för kvalitetssäkring har tydliga mekanismer för att säkerställa att doktoranderna får möjlighet att slutföra forskarutbildningen inom planerad tid. Särskilt dokumentet doktorandkarta används i detta syfte eftersom den dokumenterar förbrukad respektive återstående forskarutbildningstid. Doktorandkartan ökar transparensen för samtliga inblandade parter och uppdateras regelbundet. Bedömargruppens intryck av uppgifterna i självvärderingen är att det finns anpassade verktyg för att bevaka progressionen i relation till tid.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat

Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt

Bedömning med motivering: Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar intellektuell självständighet, och vetenskaplig redlighet/forskningsmässig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar. Doktoranden har också nått fördjupad insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används.

I självvärderingen knyts doktorandernas intellektuella självständighet till avhandlingarnas form. Vid en

Sammanläggningsavhandling rekommenderas doktoranderna att ensamma författa en av de tre artiklar som ska ingå i avhandlingens empiriska del, samt att ensamt författa hela avhandlingens kapp. De övriga två artiklarna kan vara samförfattade med handledarna. Vid avhandlingsformen monografi - som är mindre vanlig vid institutionen - skriver doktoranderna självständigt alla kapitelutkast. Även avhandlingens förarbete, såsom datainsamling och analys, kan väntas bidra till doktorandernas självständighet som forskare. Trots att det inte uttrycks tydligt i självvärderingen är det rimligt att förutsätta att doktorandernas självständighet också bedöms under handledningen. Vad som inte framgår i självvärderingen är hur man säkerställer och dokumenterar självständigheten i författandet. Detta ser bedömargruppen som ett utvecklingsområde.

Doktoranderna får träna förhållningssätt i forskningsetiska frågor och förmågan att göra etiska bedömningar på olika sätt. Till exempel ger institutionen en valbar kurs i forskningsetik om 7,5 högskolepoäng. Det framgår också av självvärderingen att lärosätet har formella riktlinjer för att hantera vetenskaplig redlighet, att det finns ett etiskt råd och att man anordnar profilseminarium om etik i forskning. Samtliga avhandlingsprojekt granskas redan innan datainsamlingen påbörjas av ett lokalt etikråd vid institutionen som består av tre professorer. De avhandlingsprojekt som enligt lag ska granskas av den regionala etikprövningsnämnden är undantagna. Vid sin bedömning rekommenderar det lokala etikrådet i förekommande fall även revisionsåtgärder. Därefter föreslår man prefekten att fatta beslut om projektens forskningsetiska status. Enligt bedömargruppen går det att ifrågasätta det lämpliga i att en prefekt beslutar i forskningsetiska frågor. Dock är det samtidigt tydligt att den granskningsprocess som presenterats i självvärderingen bidrar till doktorandernas skolning i vetenskaplig redlighet samt i att inta och argumentera för ett etiskt förhållningssätt.

Bedömargruppen uppfattar det som att doktoranderna redan tidigt under utbildningen tränas i förmågan att visa vetenskaplig redlighet. Dock framgår det inte tydligt av självvärderingen på vilket sätt doktoranderna uppnår insikt i vetenskapens möjligheter och begränsningar, vilket bedömargruppen ser som ett utvecklingsområde.

Systematisk uppföljning görs av utbildningen för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande är av hög kvalitet och att doktoranderna uppnår målen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

De kvalitetssäkrande processer som självvärderingen beskriver gäller främst etik, och mer specifikt etikrådet med professorer som granskar projektbeskrivningar utifrån etiska perspektiv. Denna granskning kan i förekommande fall resultera i kvalitetsutvecklande åtgärder. Vidare tillkommer handledning och mer formella kontrollstationer såsom progressionsseminarier, där doktoranderna tränas i att utveckla sina etiska förhållningssätt. Genom att doktoranderna tidigt måste definiera sina projekt uppnås också en konkretion i utvecklingen av denna kunskapsform. Detta sätt att arbeta kan ses som ett resultat av erfarenheter som gjorts vid institutionen, och som lett till ett stramt upplägg av avhandlingsarbetet.

Ett utvecklingsområde som lärosätet pekar ut är att i framtiden undersöka hur alumner uppfattar att deras värderingsförmåga har utvecklats under forskarutbildningen. Detta menar man skulle ge ett helhetsintryck av utbildningen, utöver vad som går att få fram genom löpande kursvärderingar.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat

Sammanvägd bedömning av aspektområdet utformning, genomförande och resultat

Bedömning med motivering: Aspektområdet utformning, genomförande och resultat bedöms sammantaget vara tillfredsställande.

Det är tydligt i självvärderingen att forskarutbildningen tillhandahåller ett rikt och väl anpassat urval av forskarutbildningskurser som är relevanta för det tvärvetenskapligt formulerade ämnet. Kursernas varierade arbets- och examinationsformer gör det möjligt för doktoranderna att visa bred kunskap och förståelse inom forskarutbildningsämnet, och att utveckla förmågan att hantera adekvata forskningsmetoder. I självvärderingen understryks att seminarierna är viktiga redskap för att utveckla doktorandernas kunskap och förståelse för ämnet. En svaghet som bedömargruppen noterar inom ramen för kunskapsformen kunskap och förståelse är att det inte är tydligt huruvida det är obligatoriskt att delta i de regelbundna seminarierna eller inte.

Måluppfyllelsen av kunskapsformen färdighet och förmåga säkerställs genom avhandlingsarbetets progression, genom kontinuerlig återkoppling från handledare och lärare samt genom deltagande i vetenskapliga nätverk. Att delta i vetenskapliga nätverk är ett viktigt inslag i doktorandernas utveckling av färdighet och förmåga, eftersom detta även innebär krav på att doktoranderna ska kunna presentera sin forskning i tal och skrift samt argumentera för val av teori och metod.

Det finns en genomtänkt kvalitets- och progressionsdrivande struktur i form av graderingsseminarier och upparbetade rutiner för handledning av doktorandernas arbete. De individuella studieplanerna används som underlag för att säkerställa att målen nås. Av självvärderingen framgår också att man på ett tidigt stadium målmedvetet börjar träna doktorandernas förmåga att planera sitt arbete. Inom ramen för kunskapsformen färdighet och förmåga vill bedömargruppen särskilt lyfta fram doktorandkartan som ett gott exempel på hur man från lärosätets håll skapar transparens i beräkningen av doktorandtiden. Detta underlättar målmedveten planering och bidrar till att säkerställa doktorandernas progression.

När det gäller kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt framgår det tydligt i självvärderingen att lärosätet har formella riktlinjer för vetenskaplig redlighet. I enlighet med riktlinjerna har man ett lokalt etikråd och ett profilsseminarium om etik i forskning. Doktoranderna tränas i förmågan att visa vetenskaplig redlighet redan tidigt i utbildningen genom att de tillsammans med handledarna resonerar om och tydliggör etiska frågor. De får också träna på att hantera etiska problem. Vetenskaplig redlighet säkerställs också av etikrådet och vidare under de formella progressionsseminarierna. Det framgår dock inte tydligt av självvärderingen hur man säkerställer att doktoranderna får insikt i vetenskapens möjligheter och begränsningar.

Vetenskaplig självständighet uppnås främst genom att doktoranderna skriver artiklar och diskuterar dem med såväl handledare som andra lärare och doktorandkollegor under seminarierna. Det framgår dock inte på vilket sätt man säkerställer och dokumenterar doktorandernas självständighet i författandet. Bedömargruppen ser därför detta som ett utvecklingsområde.

Perspektiv

Arbetslivets perspektiv

Bedömning med motivering: Utbildningen förbereder doktorander för ett föränderligt arbetsliv.

Enligt självvärderingen är forskarutbildningen i första hand orienterad mot akademiska kvalitetsprinciper och målsättningar, och det är tydligt att de flesta som hittills genomgått utbildningen

har gått vidare till nya anställningar inom universitet och högskolor. Man har därmed satsat på att hålla en hög vetenskaplig kvalitet i såväl kurser som i avhandlingsstudier. Man lyfter fram vikten av handledarnas breda och regelbundna kontakter med vetenskapssamhället i form av nätverk, konferenser och andra samarbeten. Detta ger doktoranderna möjlighet att ta del av och komma in i viktiga forskningssammanhang där de även kan bygga upp egna kontakter och nätverk. Institutionen tillhandahåller särskilda medel för doktorandernas konferensdeltagande.

Enligt självvärderingen samverkar många doktorander med det omgivande samhället genom avhandlingsstudierna, som ofta omfattar kontakter och samverkan med myndigheter och andra organisationer. I en del fall har nyantagna doktorander tagit tjänstledigt från sina arbetsplatser utanför akademien för att studera, och sedan återvänt till sina arbetsgivare efter avslutad forskarutbildning. Därmed har de fått möjlighet att bidra med sitt kunnande till verksamheten.

Vidare är det positivt att doktoranderna har möjlighet att utvecklas som akademiker och pedagoger genom institutionstjänstgöring med möjlighet till undervisning och administrativa uppdrag. En del doktorander har också kunnat delta i olika uppdragsutbildningar som har beställts från institutionen, vilket då har givit viktiga kontaktytor mot arbetsmarknaden utanför akademien. I detta avseende är det lovvärt att högskolepedagogisk utbildning är obligatorisk, samt att doktoranderna får stöd av sina egna handledare när de handleder studentuppsatser.

Lärosätet arbetar aktivt för att erbjuda doktoranderna karriärvägledning under handledningen och när de individuella studieplanerna följs upp. Karriärvägledning ges också genom punktinsatser såsom karriärdagar för doktorander och professionell rådgivning genom lärosätets innovationskontor. Det är tydligt att forskarutbildningen leder till anställningsbarhet. Av självvärderingen framgår att samtliga som disputerat i ämnet har anställning inom ett område som är relevant för ämnet, och att två tredjedelar av de disputerade arbetar utanför Stockholms universitet.

Utbildningens utformning och genomförande följs systematiskt upp för att säkerställa att den är användbar och förbereder för arbetslivet. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Återkopplingen från arbetslivet till forskarutbildningen är tydlig. Den sker genom utveckling av forskningsprojekt och avhandlingsteman, men också genom en rad centrala och lokala initiativ som stödjer karriärplanering. Samtliga doktorander som undervisar eller handleder måste genomgå universitetspedagogisk utbildning, vilket stärker förmågan att granska den egna utbildningens relevans och upplägg. Forskarutbildningen inom barn- och ungdomsvetenskap är relativt ny och har systematiskt byggts upp på ett samspel med det omgivande samhället.

Handledarkollegiet och institutionsledningen följer utvecklingen på arbetsmarknaden inom de områden som är relevanta för ämnet. Man följer upp doktorandernas förberedelse för arbetslivet och utbildningens användbarhet genom att hålla uppsikt på vart de doktorander som hittills har erhållit examen (13 personer) har tagit vägen. Man har dock inte sjösatt någon systematisk alumnverksamhet ännu, men uppger i självvärderingen att man ser ett behov av att göra det i framtiden.

Enligt självvärderingen arbetar lärosätet, via institutionsledningen och handledarkollegiet, för att följa upp utvecklingen inom relevanta arbetsmarknadsområden. Ett utvecklingsområde som

självvärderingen identifierar är kontinuerlig och systematisk uppföljning av alumner. Bedömaregruppen ser det som mycket positivt att de som genomgått forskarutbildningen får anställning inom verksamheter som på olika sätt knyter an till forskarutbildningsämnet.

Det framgår av självvärderingen att man från institutionens håll främst ser forskarutbildningen som en väg till fortsatt akademisk karriär. Dock upprätthåller man kontakt med aktörer och organisationer i det omgivande samhället, som också i flera fall visat intresse för doktorandernas avhandlingsarbeten. Detta ger vissa möjligheter för doktoranderna att efter examen söka sig till arbete inom exempelvis förvaltning och andra organisationer med relevans för barn och ungdomar. Detta leder till slutsatsen att doktoranderna under sin forskarutbildning förbereds väl för ett föränderligt arbetsliv.

Sammantaget bedöms arbetslivets perspektiv vara tillfredsställande.

Perspektiv

Doktoranders perspektiv

Bedömning med motivering: Utbildningen verkar för att doktoranderna tar en aktiv del i arbetet med att utveckla utbildningen och läroprocesser.

Doktorandinflytande är inskrivet i samtliga interna verksamhetsdokument, och doktoranderna är representerade i flera centrala organ såsom institutionsstyrelsen. Därmed har de möjlighet att ge synpunkter och förslag på åtgärder för att utveckla och förbättra institutionens verksamhet. Självvärderingen gör också gällande att doktoranderna har möjlighet att ta aktiv del i läroprocesserna, och att de får utöva inflytande på forskarutbildningskurserna genom kursvärderingar. Doktoranderna får också möjlighet att både enskilt och kollektivt ge förslag på kurser som institutionen borde inrätta för att möta doktorandernas behov. Vad gäller kursläsning har doktoranderna också möjlighet att i samråd med handledarna välja skräddarsydda läskurser, och därmed fördjupa sig inom specifika teoretiska eller metodologiska områden som är relevanta för avhandlingsarbetet. Vidare beskriver man att handledarkollegiet kontinuerligt diskuterar hur doktorandinflytandet kan fördjupas och förbättras ytterligare, vilket tyder på att lärosätet värdesätter att doktoranderna tar aktiv del i läroprocesserna och i att vidareutveckla forskarutbildningen.

Doktorandgruppen har också möjlighet att processa frågor i doktorandrådet. Synpunkter på såväl forskarutbildningen som forskarutbildningsmiljön lämnas över till berörda parter för beslut. Självvärderingen beskriver tydligt hur ärenden hanteras från det att doktorandkollektivet lyfter frågor till att berörda parter tar emot återkoppling. Bedömaregruppens intryck är att doktoranderna har möjlighet delta i beslutsprocesser och beredning av frågor som rör forskarutbildningen.

Under intervjuerna framgick att medarbetarnas fysiska närvaro på arbetsplatsen är god. Det framgår dock av självvärderingen att nuvarande fysiska arbetsmiljö sannolikt inte är tillfredsställande, bland annat på grund av trångboddhet. I självvärderingen och under intervjuerna nämner lärosätet att institutionen ämnar byta lokal inom en snar framtid, och att doktoranderna har varit aktiva i diskussionerna kring hur de nya lokalerna ska utformas. Detta tyder på att man värnar om att doktoranderna involveras i beslutsfattande processer.

Vidare ser bedömaregruppen positivt på att nyantagna doktorander tilldelas en äldre doktorandkollega som mentor, samt att doktorandkollektivet tillsammans med andra anställda har sammanställt informationssamlingen Handbok för forskarstuderande. Handboken beskrivs som en viktig

informationskälla för såväl doktorander som handledare och andra lärare. Dessa två insatser hjälper nyantagna doktorander att få inblick i institutionens liv och verksamhet, samt i de formella regelverk, riktlinjer, rättigheter och skyldigheter som kännetecknar verksamheten.

En viktig aspekt av den psykosociala arbetsmiljön är handledningen. Av bedömningsunderlaget att döma sker handledning regelbundet och kompletteras med informella möten och e-postkonversationer. Det finns inga indikationer på brister i handledningen. Nyantagna doktorander informeras om rättigheten till handledarbyte, och lärosätet har fastställda regler och rutiner för hur handledarbyte ska gå till. Reglerna kommuniceras skriftligen i den allmänna studieplanen och i doktorandhandboken. Trots detta har det i några fall hänt att handledarbyte har uppfattats som problematiskt och därmed inte skett friktionsfritt. Bedömargruppen vill därför understryka vikten av tydlig kommunikation gällande handledarbyte, och ser detta som ett utvecklingsområde.

Utbildningen följs systematiskt upp för att säkerställa att doktorandinflytandet används i kvalitetssäkring och utveckling av utbildningen. Resultaten av uppföljning bedöms vid behov omsättas i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Uppföljning sker genom doktorandrepresentation i olika organ. Synpunkter förs fram till handledarkollegiet, institutionsstyrelsen, forskarutbildningens studierektor och prefekt samt till den årliga konferens där doktorander och lärare möts och diskuterar forskarutbildningens innehåll, genomförande och önskvärda utveckling. Föregående års konferens resulterade i att man inrättade en utvecklingsgrupp i syfte att utreda hur arbetsmiljön kan vidareutvecklas. I utvecklingsgruppen ingår företrädare för doktorand- och handledarkollegiet, studierektorn och alumner. Detta är ett tydligt tecken på att framförda synpunkter och önskemål omsätts i åtgärder. Även kursvärderingar och uppföljning av individuella studieplaner är forum för att ta vara på doktorandernas synpunkter och önskemål, och därmed säkerställa doktorandinflytandet.

Mot bakgrund av vad som går att läsa i bedömningsunderlaget, främst lärosätets självvärdering men även de individuella studieplanerna, är bedömargruppens intryck att forskarutbildningen överlag är en trivsam arbetsmiljö för doktorander. Bedömargruppen anser också att doktoranderna erbjuds möjlighet att delta i beslutsprocesser som påverkar deras situation. Bedömargruppen vill särskilt lyfta fram handboken för forskarstuderande som ett gott exempel på hur man arbetar för att säkerställa ett doktorandperspektiv i forskarutbildningen.

Bedömargruppen instämmer i självvärderingens resonemang om att man behöver utveckla en kontinuerlig alumnverksamhet för att kunna utnyttja de disputerades erfarenheter. Det gäller i synnerhet de alumner som har lämnat institutionen för andra tjänster i samhället.

Sammantaget bedöms doktoranders perspektiv vara tillfredsställande.

Perspektiv

Jämställdhetsperspektiv

Bedömning med motivering: Ett jämställdhetsperspektiv är integrerat i utbildningens utformning och genomförande.

Genusfrågor är en central teoretisk orientering i forskningsmiljön och det bedrivs även forskningsprojekt med denna inriktning. Lärosätet uppger att en medvetenhet om jämställdhet präglar

såväl seminarierna som miljöns vardag. Jämställdhet är dessutom ett återkommande tema i forskarutbildningens innehåll, och enligt självvärderingen analyseras kön som kategoriserande mekanism i maktrelationer i alla institutionens kurser.

Majoriteten av doktoranderna vid forskarutbildningen är kvinnor, och enligt självvärderingen beror detta främst på att kvinnor är överrepresenterade inom grundutbildningen. Lärosätet konstaterar att man inte har vidtagit några åtgärder för att försöka attrahera manliga sökande ännu, men att handledarkollegiet har lyft frågan och numera diskuterar strategier för att attrahera fler manliga doktorander. Analysen av könsfördelningen visar att kvinnornas och männens forskningsområden och avhandlingsteman inte skiljer sig åt.

Systematisk uppföljning görs för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande främjar jämställdhet. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Forskningsmiljön driver en nolltolerans mot alla former av trakasserier på arbetsplatsen, och jämställdhetsarbetet drivs kontinuerligt på exempelvis avdelningsmöten samt i olika forum på institutions- och fakultetsnivå. Jämställdhetsfrågor följs upp i arbetsmiljöenkäter och hanteras i samtliga organ som berör arbetsmiljön, vilket inkluderar doktorandrådet, handledarkollegiet, avdelnings- och institutionsmöten samt institutionsstyrelsen. Inom handledarkollegiet håller man diskussioner om olika möjligheter att medvetet försöka öka intresset bland manliga sökande till forskarutbildningen, men man har i nuläget inte landat i någon rekryteringsstrategi.

Bedömaregruppen noterar att det finns en sned könsfördelning bland utbildningens doktorander, och att man från institutionshåll är medveten om de potentiella problem som detta reser - särskilt om man blickar framåt. Det är alltså tydligt i självvärderingen att jämställdhetsfrågor är levande i miljön. Jämställdhetsfrågorna bearbetas vetenskapligt inom forskarutbildningen i kurser och på seminarier.

Sammantaget bedöms jämställdhetsperspektivet vara tillfredsställande.

Aspektområde: Uppföljning, åtgärder och återkoppling**Sammanvägd bedömning av aspektområdet uppföljning, åtgärder och återkoppling**

Bedömning med motivering: Aspektområdet uppföljning, åtgärder och återkoppling bedöms sammantaget vara tillfredsställande.

Bedömningsunderlaget redovisar ett omfattande kvalitetsdrivande arbete. Institutionens forskarutbildningskurser utvärderas regelbundet, vilket följs av åtgärdsarbete av kursansvariga. Vidare sammanträder forskarutbildningens studierektor med doktorandrådets representanter varje månad. Då får doktoranderna komma in med synpunkter på olika frågor som rör forskarutbildningen. Man har också tillsatt en utvecklingsgrupp med representanter för doktorand- och handledarkollegiet, vars uppgift är att bereda utvecklingsförslag till olika instanser på institutionen. Det är dock inte klart i självvärderingen vad utvecklingsförslagen handlar om konkret.

I övrigt nämner självvärderingen några exempel på hur man har hanterat olika utmaningar i det interna kvalitetsarbetet. Rutiner för handledarbyte beskrivs i såväl den allmänna studieplanen som i självvärderingen. Självvärderingen uppger att de handledarbyten som har ägt rum hittills har skett i samband med pensionsavgångar eller när handledare har fått tjänst på annat håll. Vid intervjuerna

kom det dock fram att byte av handledare i enstaka fall också har initierats av andra orsaker, och att handledarbyte i dessa fall har uppfattats som problematiskt.

Granskningen av och återkopplingen på doktorandernas färdigheter och förmågor bygger på vad som synliggjorts genom kurser och genom avhandlingsarbetet, vilket dokumenteras årligen i de individuella studieplanerna. Man lägger stor vikt vid att identifiera doktorandernas eventuella svårigheter med att nå målen, vilket möjliggör ett riktat åtgärdsarbete. Exempel på åtgärder som har vidtagits i enskilda fall är intensifierad handledning, tätare redovisning av och återkoppling på skriven text samt extrainsatt särskild expertis till handledningen.

Bedömargruppens intryck är att det finns tydliga mekanismer för att säkerställa att doktoranderna får möjlighet att slutföra forskarutbildningen inom planerad tid. I detta syfte används särskilt dokumentet doktorandkarta, som dokumenterar förbrukad respektive återstående forskarutbildningstid. Av bedömningsunderlaget framgår att det finns anpassade verktyg för att bevaka doktorandernas progression och tidshållning.

Ett utvecklingsområde som pekas ut i bedömningsunderlaget är att ta lärdom av alumners erfarenheter av forskarutbildningen. Detta skulle ge ett helhetsintryck av utbildningen som går utöver vad som framkommer genom löpande kursutvärderingar.

Forskarutbildningen inom barn- och ungdomsvetenskap har en nära relation till arbetslivet i flera avseenden. Doktoranderna har ofta en professionell bakgrund och söker sig till forskarutbildningen med frågor från sin tidigare sektor. Även övriga doktorander etablerar en nära relation till arbetslivet genom att forskningens problemställningar genereras i samverkan med myndigheter och organisationer. Doktoranderna får karriärvägledning kontinuerligt, och universitetet organiserar karriärdagar varje år. Utbildningens arbetslivsrelevans är övertygande och återkopplingen från arbetslivet till forskarutbildningen är tydlig.

Under den period som doktoranderna bedriver forskarutbildning erbjuds de att undervisa maximalt 20 procent. Erfarenheterna visar att detta innebär möten med och ansvar för studenter med olika bakgrund, vilket både stärker studenternas självförtroende och gör dem anställningsbara i många sammanhang. Samtliga doktorander som undervisar eller handleder måste genomgå universitetspedagogisk utbildning, vilket även stärker förmågan att granska den egna utbildningens relevans och upplägg.

Bedömargruppen ser det som mycket positivt att de som genomgått forskarutbildningen får anställning inom verksamheter som på olika sätt knyter an till forskarutbildningsämnet. Ett utvecklingsområde som lärosätet identifierar inom ramen för aspekten arbetslivets perspektiv är kontinuerlig och systematisk uppföljning av alumner. Bedömargruppen instämmer i att detta kan vara en meningsfull åtgärd, som kan driva arbetet med arbetslivsperspektivet i forskarutbildningen framåt.

Doktoranderna bidrar till utbildningens uppbyggnad och innehåll samt till läroprocesserna genom att de medverkar i olika organ och genom täta kontakter med lärare och handledare. Doktorandkollektivet är representerat i institutionsstyrelsen och har ett eget doktorandråd. I doktorandrådet behandlas frågor om utbildningens form och innehåll, samt frågor om de konkreta arbetsvillkoren. Doktorandrådets synpunkter förs vidare till institutionsstyrelsen samt till forskarutbildningens studierektor, lärare och handledare. Vidare har doktoranderna möjlighet att påverka kursutbudet och kursernas innehåll, och

de får också ta ansvar för moment inom kurser. Detta är goda exempel på hur doktorandinflytande kan praktiseras.

Institutionen har en årlig konferens som enbart gäller forskarutbildningen, där samtliga doktorander och handledare deltar. Kursvärderingar genomförs systematiskt. Resultatet av dessa diskussioner förs vidare i organisationen. Doktorandernas erfarenheter återförs i kvalitetssäkrande och utvecklande syfte. På en kollektiv nivå säkerställs doktorandinflytandet genom representation i organ och genom de andra aktiviteter som följer upp utbildningen. Ett flertal exempel ges på hur doktorander är med och påverkar kursutbud, kursers innehåll och andra aspekter av utbildningen. Också i utvecklingen av den fysiska miljön inför kommande flytt är doktoranderna aktiva.

Bedömargruppen vill särskilt lyfta fram handboken för forskarstuderande som ett gott exempel på hur man arbetar för att säkerställa doktoranders perspektiv i forskarutbildningen. I övrigt noterar bedömargruppen att systematisk återkoppling från alumner är ett utvecklingsområde även när det gäller doktoranders perspektiv. Man bör försöka hitta sätt att ta vara på de disputerades erfarenheter för att underlätta det kvalitetsutvecklande arbetet. Ett annat viktigt utvecklingsområde är tydlig kommunikation av doktorandernas rättigheter och forskarutbildningens rutiner vid handledarbyte.

Institutionen uppmärksammar jämställdhet i hela sin verksamhet och i sin forskning. Jämställdhetsfrågor bearbetas vetenskapligt inom forskarutbildningen i kurser och på seminarier. Genus är en central teoretisk orientering inom institutionen, och det bedrivs även forskningsprojekt med denna inriktning. Vid forskarutbildningen finns en överrepresentation av kvinnliga doktorander, och motsvarande förhållande gäller bland de sökande. Diskussioner om hur man ska öka andelen manliga sökande till utbildningen har påbörjats. En analys av könsfördelningen visar att kvinnornas och männens forskningsområden och avhandlingsteman inte skiljer sig åt. Uppföljning sker genom arbetsmiljöenkäter och genom de olika organ och kollegier som finns i miljön.

Samlat omdöme: Hög kvalitet

Bedömning med motivering: Sammantaget visar underlagen att utbildningen håller hög kvalitet.

Det finns en direkt koppling mellan den tvärvetenskapliga forskningen i barn- och ungdomsvetenskap och olika grupper av intressenter. Forskarutbildningens relation till beprövad erfarenhet inom olika samhällsinstitutioner framgår därmed tydligt.

Handledarnas vetenskapliga och pedagogiska kompetensutveckling verkar ske genomtänkt och strategiskt. Deras ämnesöverskridande kompetens är en styrka med tanke på forskarutbildningsämnet tvärvetenskapliga karaktär. Frågor av vikt för forskarhandledningen diskuteras regelbundet i handledarkollegiet.Handledningen, som dokumenteras och följs upp i de individuella studieplanerna, tycks i stort fungera väl. Även regelbundna kursvärderingar med återkoppling till handledarkollegiet bidrar till att säkerställa forskarutbildningens kvalitet. Bedömargruppen vill särskilt lyfta doktorandhandboken som ett gott exempel på hur man kommunicerar rutiner och regelverk samt återkopplar miljöns utvecklingsarbete till doktorandgruppen. Överlag ger bedömningsunderlaget ett intryck av att lärosätet har goda uppföljningsrutiner som ämnar bidra till kvalitetsutvecklande åtgärder.

Forskarutbildningen tillhandahåller ett rikt och väl anpassat urval av forskarutbildningskurser som är relevanta för det tvärvetenskapligt formulerade ämnet. Kursernas varierade arbets- och

examinationsformer gör det möjligt för doktoranderna att visa såväl bred kunskap och förståelse inom forskarutbildningsämnet som förmåga att hantera adekvata forskningsmetoder. Måluppfyllelsen av kunskapsformen färdighet och förmåga säkerställs genom avhandlingsarbetets progression, genom kontinuerlig återkoppling från handledare och lärare samt genom deltagande i vetenskapliga nätverk. Det finns en genomtänkt kvalitets- och progressionsdrivande struktur i form av kontrollpunkter och upparbetade rutiner för handledning av doktorandernas arbete. Doktorandernas förmåga att planera sitt arbete tränas under hela utbildningen. Bedömargruppen ser doktorandkartan som ett gott exempel på hur man från lärosätets håll kan underlätta målmedveten planering av avhandlingsarbeten och bidra till att säkra doktorandernas progression. Vetenskaplig självständighet uppnås genom författande av artiklar och tillhörande diskussion med handledare och under seminarier. Det framgår dock inte på vilket sätt doktorandernas självständighet i författandet säkerställs och dokumenteras, vilket bedömargruppen ser som ett utvecklingsområde.

Många av doktoranderna samverkar med det omgivande samhället inom ramen för sina avhandlingsstudier. Doktoranderna erbjuds också goda möjligheter att utvecklas som akademiker och pedagoger genom institutionstjänstgöringen, som kan omfatta såväl undervisning som administrativt arbete. Det finns en tydlig återkoppling från arbetslivet till forskarutbildningen. Det övergripande intrycket är att forskarutbildningen leder till anställningsbarhet, inte bara i generell mening utan också att man efter genomgången utbildning får ett arbete som på olika sätt anknyter till forskarutbildningsämnet. Ett möjligt utvecklingsområde är den delvis begränsade alumnverksamheten.

Forskarutbildningens utformning och genomförande präglas av doktorandinflytande, vilket lärosätet värdesätter. Nyantagna doktorander tilldelas en mentor, vilket ger en tidig inblick i verksamheten. En annan viktig informationskälla är doktorandhandboken. Bedömargruppen ser positivt på båda dessa initiativ. Bedömningsunderlaget redovisar regler och rutiner för handledarbyte. Ett utvecklingsområde är att se över hur sådana rutiner kommuniceras till doktoranderna.

Genusfrågor är närvarande i institutionens forskning, och lärosätet uppger att en medvetenhet om jämställdhet präglar såväl miljöns seminarier som dess vardag. Jämställdhet är också ett återkommande tema i forskarutbildningens innehåll, och enligt självvärderingen sker analyser av kön som kategoriserande mekanism i maktrelationer under alla institutionens kurser.

Vad gäller doktorandgruppens sammansättning påpekar man att majoriteten av doktoranderna är kvinnor, och att detta främst beror på att kvinnor är överrepresenterade inom grundutbildningen. Lärosätet konstaterar att man inte ännu har vidtagit några åtgärder för att attrahera fler manliga sökande, men att man diskuterar hur ett sådant arbete skulle kunna se ut.

Forskarutbildningen inom barn- och ungdomsvetenskap har en nära relation till arbetslivet, och genomgången utbildning leder ofta till anställning inom relevant område. Det finns en medvetenhet om såväl jämställdhetsfrågor som doktorandinflytande, och lärosätet ger många exempel på hur doktorandernas medverkan i olika organ har resulterat i kvalitetsstärkande åtgärder. Den sammanvägda bedömningen är att uppföljnings- och återkopplingsarbetet drivs på ett tillfredsställande sätt.

Lärosäte Stockholms universitet	Forskarutbildningsämne Pedagogik - licentiat- och doktorsexamen	ID-nr A-2016-10-4072
Aspektområde: Miljö, resurser och område Aspekt: Forskarutbildningsämne Bedömning med motivering: Avgränsningen av forskarutbildningsämnet och dess koppling till den vetenskapliga grunden och beprövad erfarenhet är välmotiverad och adekvat. Forskarutbildningsämnet pedagogik definieras brett, som en vetenskaplig disciplin med fokus på utbildning, utveckling och lärande i relation till kulturella och samhällsliga kontexter. Vidare för man fram historiska och samtida idéer om fostran, bildning och undervisning samt olika påverkansprocesser. Av självvärderingen framgår att avhandlingsstudierna rör exempelvis organisatoriskt lärande, lärprocesser och meningsskapande hos individer och grupper samt komparativa studier av utbildningssystem. Detta innebär att forskarutbildningen spänner från studier av mikroprocesser där forskningsobjektet är individers lärande till makroanalyser som jämför utbildningssystem. Forskarutbildningsämnet har formats genom en process där tre olika forskarutbildningsämnen (pedagogik, internationell och jämförande pedagogik samt didaktik) fördes samman till ett enda år 2015. Institutionen för pedagogik och didaktik vid Stockholms universitet har en omfattande och varierad undervisnings- och forskningsverksamhet, och avgränsningen av forskarutbildningsämnet avspeglar på ett adekvat sätt denna bredd i forskningsgrupper, forskningsåtaganden och undervisningsuppdrag.		
Aspektområde: Miljö, resurser och område Aspekt: Personal Bedömning med motivering: Antalet handledare och lärare och deras sammantagna kompetens är adekvat och står i proportion till utbildningens innehåll och genomförande. Av självvärderingen framgår att samtliga av de sextio doktorander som är inskrivna på forskarutbildningen har minst två handledare. Från och med antagningen 2014 har alla doktorander tre handledare, vilket är dokumenterat i de individuella studieplanerna. Nio professorer och arton docenter ingår i huvudhandledargruppen vid utbildningen, och ytterligare tio lektorer har uppdrag som biträdande handledare. Samtliga huvudhandledare har genomgått handledarutbildning, och övriga handledare har antingen redan genomgått handledarutbildning eller är på väg att genomgå den. Huvudhandledargruppen omfattar forskare och lärare med såväl inomeuropeisk som utomeuropeisk bakgrund, vilket bidrar till handledarnas sammantaget breda och internationellt förankrade kompetens samt erfarenhet av forskning (dokumenterad i publikationsförteckningen) och högre utbildning. Tillsammans skapar handledarna en kritisk massa för utbildningens behov av handledare och de kan komplettera varandra med olika kompetenser inom det pedagogiska forskningsfältet. En huvudhandledare ansvarar för som mest fem doktorander. Detta får ses som ett ganska stort handledningsåtagande, och är därför ett utvecklingsområde inom forskarutbildningen. De flesta handledare uppges dock ha en till tre doktorander, vilket bör ge rimligare möjligheter att ge handledning av hög kvalitet. Utöver de handledare som har anställning vid lärosätet finns också		

externa handledare som har pensionerats, men som fortsätter att handleda doktorander. Lärare med anställning vid andra lärosäten deltar också som externa handledare inom forskarutbildningen.

Nyantagna doktorander tilldelas tre handledare, vilket kan ha gynnsamma effekter på gruppdynamik och maktrelationer. Det kan också förebygga att doktoranderna under avhandlingsarbetet blir överdrivet färgade av huvudhandledarnas forskningsintressen och orientering vad gäller teoretiska och metodologiska ansatser. Doktoranderna kommer i och med detta förfarande sannolikt att få en bred kunskap inom ämnesområdet, samtidigt som de via de biträdande handledarna får tillgång till aktuell kunskap kopplad till det specifika avhandlingsprojektet. I övrigt är det positivt att lärosätet har skjutit till resurser för att handleda doktorander utan fortsatt finansiering, så att de ska kunna slutföra forskarutbildningen. Av allt att döma har satsningen burit frukt och lett till att flera doktorander har disputerat eller har planerat disputation under 2016-2018.

För att handledarna och lärarna ska kunna forska och följa utvecklingen inom det egna ämnesområdet får de forskningstid i tjänsten. Universitetslektorer har 30 procent forskningstid och professorer 40-80 procent. Därtill tillkommer stödstrukturer som möjliggör forskning och utvecklingsarbete inom tjänsten. Av självvärderingen framgår också att det finns ytterligare forum för att stärka den samlade kompetensen inom handledargruppen. Självvärderingen beskriver fyra övergripande mötesplatser där handledarna regelbundet diskuterar och utbyter erfarenheter sinsemellan, vilket ger goda förutsättningar för kollegialt systematiskt utvecklingsarbete. Exempel på sådana mötesplatser är handledarkollegiet och professors- och docentgruppen. Bedömargruppen menar att handledarnas och de disputerade lärarnas sammantagna kompetens framstår som adekvat och står i proportion till utbildningens innehåll och genomförande.

Handledarnas och lärarnas sammantagna kompetens och kompetensutveckling följs systematiskt upp i syfte att främja hög kvalitet i utbildningen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Institutionen bedriver ett systematiskt kvalitets- och utvecklingsarbete. Av självvärderingen framgår att man arbetar målmedvetet med utveckling och kvalitetssäkring av doktorandhandledningen. Det finns flera organiserade sammanhang där man diskuterar forskarutbildningsfrågor: handledarkollegiet, professors- och docentgruppen samt forskarutbildningskollegiet. Dessa grupper träffas regelbundet för att arbeta med förändring och utveckling av utbildningen. Dessutom anordnar doktorandrådet varje år en forskarutbildningskonferens för doktorander och lärare med föredrag bland annat från alumner som genomgått forskarutbildning vid institutionen. Av självvärderingen framgår också att trehandledarsystemet fungerar väl, både genom att de tillför specialiserade områdeskunskaper och genom att det ger en jämnare maktfördelning i handledningsprocessen. Handledarnas uppgifter och inbördes ansvarsfördelning dokumenteras i den individuella studieplanen. Trehandledarsystemets positiva effekter syns exempelvis i den kraftigt sjunkande förekomsten av handledarbyten.

Trehandledarsystemet kan också betraktas som en form av kompetensutveckling för samtliga inblandade parter, kanske framför allt för de lektorer som får följa den erfarna huvudhandledarens arbete under handledningsprocessen. De eventuella negativa aspekter som trehandledarsystemet kan medföra (exempelvis tidskrävande planering, uppföljning och ansvarsfördelning handledarna emellan) verkar lärosätet hantera förtjänstfullt. Dels tilldelar man ytterligare tid (fem timmar) till handledning, dels har man tagit fram skrivelsen FAQ för handledare. Skrivelsen förtydligar handledarnas olika funktioner i handledningsprocessen. Ur ett doktorandperspektiv är det dock viktigt

att de tre handledarna diskuterar och tydligt beskriver vilka roller de har sinsemellan, samt tydliggör vilken form av återkoppling som förväntas och varför. Annars finns risk för missförstånd och dubbla budskap.

I självvärderingen beskrivs att det har varit svårt att utveckla former för en mer systematisk återkoppling till handledarna. Under våren 2015 tog forskarutbildningens studierektor initiativ till en anonym årlig enkät till doktoranderna om hur de upplever handledningen och hela arbetsmiljön vid institutionen. De enkäter som lärosätet har utformat centralt gav nämligen inte någon information om hur de enskilda handledarnas prestationer uppfattas av de forskarstuderande. Doktorandrådet menade dock att det räckte med att delta i de återkommande medarbetarenkäter som lärosätet initierar, och försöket med en särskild enkät för institutionens doktorander lades ner. Studierektorn genomför utvecklingssamtal varje år, och frågor om handledningen är då centrala och dokumenteras. Under de senaste åren har samtliga forskarstuderande vid utvecklingssamtalen beskrivit att de är nöjda eller mycket nöjda med sin handledning och med sammansättningen av handledargruppen.

Vidare beskriver lärosätet att man har ordnat med ett digitalt verktyg för att dokumentera handledningsprocessen. Det digitala arkivet samlar dagordningar, kommentarer, planering med mera och ger goda möjligheter att reflektera över handlednings- och forskningsprocessen samt över villkoren för lärandet i utbildningen. I dagsläget används det bara av några av handledarna, men allt fler blir intresserade.

Både självvärderingen och de individuella studieplanerna visar att det finns tydliga processer för hur kompetens och kompetensutvecklingsfrågor hanteras vid institutionen, och det finns också ett flertal exempel på åtgärder som har vidtagits för att säkerställa kvaliteten i handledningen och forskarutbildningen.

Aspektområde: Miljö, resurser och område**Aspekt: Forskarutbildningsmiljö**

Bedömning med motivering: Forskningen vid lärosätet har en sådan kvalitet och omfattning att utbildning på forskarnivå kan bedrivas på en hög vetenskaplig nivå och med goda utbildningsmässiga förutsättningar i övrigt. Relevant samverkan sker med det omgivande samhället både nationellt och internationellt.

Totalt uppbär 26 doktorander anställning vid institutionen. Doktoranderna är i åldrarna 25-57 år (medelålder 40 år), med en jämn könsfördelning. Antalet bedöms vara tillräckligt stort för att det ska gå att upprätthålla en utbildningsmiljö av kvalitet. Enligt självvärderingen tycker lärosätet att det är angeläget att arbeta för att stärka doktorandgruppen, och man anser även att doktorandgruppen utgör kärnan i forskarutbildningsmiljön. Man redovisar tydligt hur man från institutionens håll arbetar för att stimulera goda doktorandrelationer och deltagande på arbetsplatsen. Det sker bland annat genom så kallad doktorandfika, där doktoranderna en gång i veckan får möjlighet att träffas och tillsammans med forskarutbildningens studierektor diskutera aktuella frågor. En viktig del av det lokala nätverket utgörs även av det månatliga doktorandseminariet, där doktoranderna diskuterar sitt pågående arbete med andra doktorander under ledning av en medlem i huvudhandledarkollegiet. På detta sätt får doktoranderna ta del av andra avhandlingsprojekt i forskningsmiljön. En annan del av de lokala nätverken utgörs av doktorandkurser. I synnerhet under det första året gör kurserna att doktoranderna både kommer igång med forskarstudierna och att doktorandgruppen lär känna varandra. Vid institutionen ges varje år två institutionsövergripande internat, vilket utgör bra tillfällen

för doktoranderna att lära känna fler medarbetare än dem som de möter till vardags. Bedömargruppen finner det också lovvärt att lärosätet har infört en introduktionsutbildning där nyantagna doktorander introduceras i livet som forskarstuderande, och där de får ta del av de regler och rutiner som ramar in forskarutbildningen.

Av självvärderingen framgår att institutionen har ett gott och nära samarbete med en rad nationella och internationella nätverk och forskningsgemenskaper, där forskarna ingår i aktiva samarbeten med universitet, myndigheter och organisationer som är verksamma inom utbildningsområdet. Utöver de lokala nätverken på institutionen finns därmed breda nationella och internationella kontaktytor, som hänger ihop med forskningsmiljöns åtta forskningsområden. Doktorandernas tillgång till dessa nätverk säkras genom relativt generösa möjligheter att söka medel för att delta i internationella konferenser och därigenom knyta internationella kontakter. Även de kurser som erbjuds inom forskarutbildningen utgör forum för att bygga nationella och internationella nätverk. Dessa nätverk stimulerar forskarmobilitet i olika former, till exempel genom att forskare från andra länder besöker forskningsmiljön eller att man deltar i aktiviteter vid internationella konferenser där doktoranderna kan presentera sin forskning. De internationella nätverken erbjuder goda möjligheter för doktoranderna att träna sig på att kommunicera forskning på akademisk engelska, samt att träffa internationellt erkända forskare inom relevanta forskningsområden.

Den sammantagna bilden som självvärderingen ger är att det vid lärosätet bedrivs omfattande forskning inom pedagogik på hög vetenskaplig nivå, samt att det finns mycket goda utbildningsmässiga förutsättningar för att bedriva forskarutbildning av hög kvalitet. Relevant samverkan med såväl forskare som det omgivande samhället sker både nationellt och internationellt.

Forskarutbildningsmiljön följs systematiskt upp för att säkerställa hög kvalitet. Resultatet av uppföljningen omsätts vid behov i kvalitetsutvecklande åtgärder och återkoppling sker till relevanta intressenter.

I självvärderingen redovisas flera initiativ som syftar till att utveckla forskarutbildningsmiljön. Den beskrivna antagningsprocessen är rigorös i sin ansats och verkar göra det möjligt att identifiera doktorander med förmåga att slutföra forskarutbildningen inom planerad tid. Systematisk och regelbunden uppföljning av forskarutbildningen sker genom de individuella studieplanerna, genom olika aktiviteter under utbildningen såsom studierektorsamtal och genom progressionsseminarier. Före slutexaminationen granskas avhandlingstexternas kvalitet enligt en trestegsprocedure. Efter halva studietiden, vanligtvis under termin fyra eller fem, granskas manuset av en läsgrupp bestående av två disputerade lärare. Eftersom det uttalade syftet är att identifiera eventuella problem i ett tidigt skede av forskningsprocessen tycks denna granskning infalla relativt sent under studietiden. Det andra granskningssteget är slutseminariet, som infaller cirka sex månader före tänkt disputationdatum. Både skriftlig och muntlig återkoppling ges till doktoranden och till handledarna. Innan texten skickas till slutläsning (granskningssteg tre) av en särskilt utsedd professor, granskas den igen av läsarna från slutseminariet för att säkerställa att tillräckliga revideringar har gjorts. För licentiatuppsatser gäller en kvalitetsgranskning i två steg. Detta granskningsförfarande uppges vara en central del av det inre kvalitetsdrivande arbetet med forskarutbildningen, och är tänkt att stödja doktorandernas progression i relation till lärandemålen.

Kvalitetsgranskningen av utbildningen och kurserna är tydlig, och självvärderingen ger exempel på de åtgärder som har vidtagits under senare år. Kvaliteten på forskarutbildningsmiljön följs upp systematiskt och detta arbete har resulterat i lämpliga åtgärder.

Aspektområde: Miljö, resurser och område**Sammanvägd bedömning av aspektområdet miljö, resurser och område**

Bedömning med motivering: Aspektområdet miljö, resurser och område bedöms sammantaget vara tillfredsställande.

Det står klart att forskarutbildningsämnet är väl avgränsat avseende bredd och djup, samt att det har en tydlig koppling till vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.Handledarna består av professorer, docenter och lektorer som är anställda både på och utanför institutionen och som har såväl nationella som internationella samarbeten. Tillsammans skapar de en kritisk massa för utbildningens behov av handledare och kompletterar sannolikt varandras kompetenser inom det pedagogiska forskningsfältet. Samtliga huvudhandledare har genomgått handledarutbildning, och övriga handledare har antingen genomgått handledarutbildning eller är på väg att göra det.

Handledare och lärare får tid i tjänsten för att forska och följa utvecklingen inom det egna ämnesområdet. Det finns flera forum för kollegialt arbete med att driva kvalitetsfrågor inom forskarhandledningen. Bedömningsunderlagets exempel på detta är handledarkollegiet samt professors- och docentgruppen. Genom regelbundna diskussioner kring erfarenheter får handledarna förutsättningar att vidareutveckla forskarutbildningen. Systemet med tre handledare verkar uppskattat och har lett till bland annat betydligt färre handledarbyten. Bedömargruppen vill särskilt lyfta detta som ett gott exempel för aspekten personal. Ett utvecklingsområde är att några huvudhandledare har ett ganska omfattande handledningsuppdrag, vilket kan göra det svårt att i längden erbjuda forskarhandledning av god kvalitet.

Antalet aktiva doktorander bedöms vara tillräckligt för att upprätthålla en utbildningsmiljö av kvalitet. Genom mötesplatser såsom doktorandseminariet, obligatoriska kurser, doktorandfika och det institutionsövergripande internatet får doktoranderna möjlighet att lära känna både varandra och andra lärare och forskare. De får också utbyta erfarenheter och diskutera frågor som berör forskarutbildningen. Via forskarutbildningskurser, institutionens verksamma forskningsområden och konferensdeltagande skapas också möjlighet att vidga forskarutbildningsmiljön och knyta både nationella och internationella kontakter.

Institutionen har ett välutvecklat system för antagning till forskarutbildningen. De nyantagna doktoranderna genomgår en introduktionsutbildning för att på ett smidigt sätt komma in i den nya arbetsmiljön och för att förberedas på utmaningarna i det kommande avhandlingsarbetet. Detta är ett lovvärt initiativ och tyder på att man arbetar medvetet med doktorandernas sociala miljö.

Kvalitetsdrivande strukturer har utvecklats för att säkra doktorandernas progression och avhandlingarnas kvalitet. Enligt självvärderingen sker dock det första granskningssteget relativt sent i utbildningen, när halva utbildningen har gått, vilket inte ligger helt i linje med ambitionen att hitta potentiella brister på ett tidigt stadium i forskningsprocessen. Detta ser bedömargruppen som ett viktigt utvecklingsområde för aspekten forskarutbildningsmiljö.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat

Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen kunskap och förståelse

Bedömning med motivering: Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar bred kunskap och förståelse både inom forskarutbildningsämnet och för vetenskaplig metodik inom forskarutbildningsämnet.

Varje doktorand deltar regelbundet i olika aktiviteter inom minst två av institutionens åtta forskningsområden. Detta ger en stor bredd inom forskarutbildningsämnet, både teoretiskt och metodologiskt, och gör det möjligt för doktoranderna att själva anpassa sin forskningsprofil till det egna kunskapsintresset. I två obligatoriska kurser (research traditions and theoretical perspectives om 15 högskolepoäng samt theories and methodologies om 7,5 högskolepoäng) tränas doktoranderna att analysera forskningsfrågor och att granska de perspektiv, antaganden och metodologiska tillvägagångssätt som präglar forskningen inom pedagogik. Kurserna är designade för att doktoranderna ska utveckla bred kunskap och förståelse inom forskarutbildningsämnet, men även för att de ska kunna reflektera över ämnet ur ett bredare perspektiv på forskning. Dessa kurser har nyligen reviderats för att säkerställa att doktoranderna uppnår de mål som inte examineras genom avhandlingsarbetet.

I forskarutbildningen ingår ett avhandlingsarbete om 150 högskolepoäng och kursarbete om 90 högskolepoäng. Drygt halva kursdelen består av sex obligatoriska kurser. Fyra av dessa obligatoriska kurser ska vara avklarade under de fem första terminerna av utbildningen, och de övriga två kurserna läses lågintensivt under de följande terminerna. Möjligheter till fördjupning av kunskap och förståelse av metodologiska utgångspunkter och tillvägagångssätt erbjuds genom fyra valbara så kallade metodteorikurser. Genom metodteorikurserna tränas doktoranderna i att reflektera över metodval och metodvalets konsekvenser för den kunskap som forskningen genererar. Vidare fördjupar doktoranderna sin kunskap och förståelse inom avhandlingsämnet genom läskurser, som läses individuellt eller i grupp. Sammantaget tycks kursutbudet och upplägget för kursstudier vara väl anpassat för att säkra doktorandernas kunskapsprogression.

En väsentlig del av doktorandernas kunskapsprogression säkras inom ramen för avhandlingsarbetet. Här poängteras främst forskarutbildningens granskingsseminarier och presentationer vid forskningskonferenser. Det är dock rimligt att anta att även den löpande handledningen, med tre involverade handledare, är ett viktigt moment i att säkerställa doktorandernas progression. Förutsättningar för att slutföra avhandlingsarbetet inom utsatt tid skapas dels genom hur kurserna läggs över tid, dels genom granskingsseminarier. Doktoranderna tränas också i att planera sitt arbete redan under introduktionskursen, vilket rimligtvis också bidrar till förutsättningarna att bli färdig i tid.

Utifrån den allmänna studieplanen, de individuella studieplanerna och självvärderingens beskrivning av forskarutbildningens utformning menar bedömargruppen att doktoranderna efter genomförd forskarutbildning har goda möjligheter att visa bred kunskap och förståelse inom ämnet pedagogik och att de har goda möjligheter att behärska lämpliga, relevanta vetenskapliga metoder.

Systematisk uppföljning görs av utbildningens utformning och genomförande i syfte att säkerställa måluppfyllelsen. Resultaten av uppföljning omsätts i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Doktorandernas progression säkerställs enligt självvärderingen genom att samtliga kurser ges vartannat år, så att doktoranderna kan slutföra forskarutbildningskurserna inom planerad tid. Dessutom ska fyra av sex obligatoriska kurser genomföras under de första fem terminerna för att den förvärvade kunskapen ska kunna ligga till grund för utformningen av avhandlingsprojektet. Vid disputationen ska samtliga kurser vara godkända för att säkerställa att doktoranderna har uppnått målen och verkligen kommer att kunna ta ut sin examen.

Självvärderingen visar att man arbetat aktivt med kursplanerna för att de ska svara mot examensmålen. Till exempel reviderades samtliga obligatoriska kurser från grunden i samband med att den nya allmänna studieplanen fastställdes 2016. Flera av de obligatoriska kurserna, såsom kurserna i forskningsetik, forskningskommunikation och forskarens roll i samhället, har vuxit fram som svar på ett behov av att utveckla doktorandernas kunskap och förståelse om forskning och forskningens villkor och betydelse i samhället.

Progressionen i utbildningen dokumenteras för varje enskild doktorand i den individuella studieplanen. Av de individuella studieplanerna framgår att handledningen kan variera både i frekvens och omfång. Överlag verkar dock handledningen fungera bra, och den består av såväl fysiska möten som av telefon- och e-postkonversationer. Det finns överlag inga tydliga tecken på brister i handledningen. Handledningen rapporteras fortskrida som planerat. Vid de tillfällen då handledningsprocessen inte har skett enligt planeringen anger lärosätet skäl som överlag inte kan tolkas bero på brister hos handledaren.

Mot bakgrund av de individuella studieplanerna går det att konstatera att de enskilda doktorandernas progression följs upp och säkerställs systematiskt. Av självvärderingen framgår också att utbildningens utformning och genomförande följs upp systematiskt, och att uppföljningen vid behov har resulterat i kvalitetsutvecklande åtgärder.

De uppgifter om genomströmning som finns tillgängliga ligger i linje med motsvarande forskarutbildningar i övriga landet, och föranleder därför inga särskilda frågor utöver hur lärosätet arbetar generellt för att doktoranderna ska kunna slutföra sina utbildningar inom den angivna tiden.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat**Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen färdighet och förmåga**

Bedömning med motivering: Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar förmåga att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar samt såväl i nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet kan presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt. Doktoranderna visar också förutsättningar för att såväl inom forskning och utbildning som i andra kvalificerade professionella sammanhang bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande.

Forskarutbildningens kurser är utformade så att doktoranderna får goda möjligheter att utveckla färdighet och förmåga för framtida självständig forskning och kvalificerat kunskapsarbete. Varje kurs börjar med att lägga en gemensam grund för kursens tema, som sedan fördjupas genom doktorandernas arbete med kurslitteraturen. Här ligger fokus först på att doktoranderna bearbetar litteraturen enskilt och genom kontinuerliga PM skriver sig till förståelse. Dessa PM granskas och diskuteras sedan i doktorandgruppen och kommenteras av lärarna. Mot slutet av kursen följer en

större skriftlig examinationsuppgift, där doktoranderna ska visa förmåga att redovisa, analysera, jämföra och kritiskt reflektera över teman från kurslitteraturen. Examinationsuppgiften ventileras genom en kollegial opponent-responentprocedur vid ett avslutande seminarium, och granskas dessutom skriftligt av de undervisande lärarna. Efter genomförd revidering lämnas examinationsuppgiften till lärargruppen för sambedömning och betygssättning. Det är tydligt att man genom detta kursupplägg försöker säkerställa doktorandernas kunskapsprogression och träna förmågan att kommunicera forskning.

Doktorandernas förmåga att planera och med adekvata metoder bedriva forskning inom givna tidsramar tränas och demonstreras kontinuerligt genom eget skrivande samt genom revidering av egna och andras texter. Inom forskarutbildningen finns därför en struktur som fokuserar på kontinuerlig textproduktion. Utöver de kursförlagda skrivaktiviteterna förbereder doktoranderna textunderlag inför handledningstillfällen, vilket möjliggör att man tillsammans med handledarna säkerställer och ansvarar för den övergripande planeringen av avhandlingsarbetet.

Förmågan att stödja andras lärande tränas kontinuerligt genom kollegialt arbete i doktorandgruppen, där läsning och återkoppling på andras texter är ett stående inslag enligt självvärderingen. Här nämns särskilt den fortlöpande lågintensiva kursen research seminars and conference participation, där doktoranderna förväntas lägga fram sina texter vid minst ett tillfälle samt delta i återkopplingen på andras texter. Kursen är särskilt orienterad mot att träna doktorandernas färdighet att kommunicera såväl egna forskningsresultat som kritik av andras forskning. Vidare är kursen academic literacy, rhetorics and genres utvecklad för att träna doktorander i att konsekvent och med auktoritet kunna argumentera för forskningsresultat såväl som andra akademiska texter i dialog med vetenskapssamhället.

Kursernas arbetsformer, där samtliga doktorander ska ge återkommande synpunkter på varandras texter, bidrar sannolikt till att upprätthålla en lokal kultur där lärandet och forskningsarbetet ses som en gemensam process och angelägenhet. Bedömargruppen finner att det kursutbud och de arbetsformer som självvärderingen presenterar svarar mot kvalitetsmålen för färdighet och förmåga på ett tillfredsställande sätt.

Systematisk uppföljning görs av utbildningen för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande är av hög kvalitet och att doktoranderna uppnår målen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Det löpande kvalitetsdrivande arbetet med kurserna sker genom anonyma kursvärderingar som sammanfattas i kursrapporter och publiceras på kursens webbsida. Denna återkoppling diskuteras årligen inom doktorandrådet samt i professors- och docentgruppen för att möjliggöra fortsatt kursutveckling. Ett exempel på uppföljning av kursutvecklingen är att man har hörsammat doktorandernas önskemål om mer utförlig återkoppling på det akademiska skrivandet, särskilt i samband med kursen academic literacy. Institutionen har svarat mot detta önskemål genom att som ett led i institutionstjänstgöringen engagera de engelskspråkiga doktoranderna i språkgranskning och coaching av kollegornas skrivande, något som torde gynna båda parter egna skrivande.

Det ska också understrykas att man inom forskarutbildningen försöker hitta nya former för att dokumentera handledningsprocessen på andra sätt än bara i den individuella studieplanen. Detta är ett lovvärt initiativ och skulle exempelvis kunna underlätta den kontinuerliga planeringen av

doktorandernas arbete. Det skulle också kunna göra det lättare att vid behov utreda eventuella förseningar i avhandlingsarbetet.

Doktoranderna får varje termin veta hur mycket av den finansierade studietiden som återstår när institutionstjänstgöring, sjukfrånvaro och dylikt har räknats av.

Den individuella studieplanen dokumenterar löpande både planeringen och doktorandernas progression. Eventuella förseningar utreds tillsammans med huvudhandledare och studierektor. Ytterst kan förseningar också bli en fråga för prefekten, som har arbetsmiljöansvar. Av de 26 anställda doktoranderna ligger 24 (mer än 90 procent) i fas med sin planering, vilket vittnar om välfungerande stödstrukturer för doktorandernas progression genom utbildningen.

Mot bakgrund av vad som presenterats i självvärderingen finner bedömargruppen att forskarutbildningen följs upp systematiskt, och att uppföljningen vid behov leder till adekvata utvecklingsinsatser.

Aspektråde: Utformning, genomförande och resultat

Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt

Bedömning med motivering: Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar intellektuell självständighet, och vetenskaplig redlighet/forskningsmässig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar. Doktoranden har också nått fördjupad insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används.

Av självvärderingen framgår att arbetet med att säkerställa doktorandernas intellektuella självständighet pågår under hela forskarutbildningen. Centralt i detta är att alla delar av utbildningen, såsom kurser, seminarieaktiviteter och handledning, skapar möjlighet för doktoranderna att själva reflektera över sina val i forskningsprocessen. En aspekt som tas upp är vikten av att inte bli alltför nära knuten till och beroende av sin huvudhandledare.

I självvärderingen pekas flera saker ut som viktiga i arbetet för självständighet. Till exempel är det viktigt att doktoranderna deltar i forskningsområdenas olika aktiviteter på institutionen, för att kunna göra självständiga analyser av de valmöjligheter som finns i forskningsarbetets olika steg. En annan viktig faktor är trehandledarsystemet, som bland annat syftar till att göra doktoranderna mindre beroende av huvudhandledarna. De två biträdande handledarna kommer in med olika övergripande perspektiv och konkreta synpunkter på doktorandens arbete. Här är det också viktigt att handledarnas olika ansvarsområden är tydliga och väl dokumenterade.

Doktorandernas förhållningssätt och värderingsförmåga tränas inom ramen för två obligatoriska kurser. Kursen ethics in educational research syftar till att doktoranderna ska få träna och utveckla sin förmåga att formulera, analysera och problematisera forskningsetiska problem, vilket bland annat visas i forskningsetiska ställningstaganden i förhållande till den egna forskningen. I självvärderingen beskrivs emellertid inte den process där doktoranderna tillsammans med handledarna (och eventuellt andra inblandade) beslutar om huruvida etikprövning av avhandlingsarbetet är aktuell eller inte, vilket bedömargruppen ser som en svaghet.

I kursen the researcher in society tränar doktoranderna sina insikter om vetenskapens möjligheter och begränsningar, om vilket ansvar som följer med kunskapsproducerande arbete och om hur forskningsgenererad kunskap kan bidra till samhällets utveckling. Som del i kursexaminationen förväntas doktoranderna bland annat producera egna och bedöma andras populärvetenskapliga presentationer, och visa att de kan reflektera över hur kunskap kan kommuniceras till olika målgrupper.

Självvärderingen ger en tydlig beskrivning av hur man arbetar för att säkerställa att doktoranderna visar intellektuell självständighet, vetenskaplig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar. Detta sker främst genom handledning och kursarbete. Bedömargruppen ser det dock som en svaghet att man inte redovisar vilka rutiner som finns i handledningen för att bedöma om det egna avhandlingsprojektet bör undergå etikprövning.

Systematisk uppföljning görs av utbildningen för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande är av hög kvalitet och att doktoranderna uppnår målen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Systematisk uppföljning av kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt sker genom en varierad examination med tyngdpunkt i doktorandernas egna arbeten med texter för olika ändamål. Av särskild vikt är de olika formerna för kollegial dialog och bedömning, samt handledningsarbetet. Här är det sannolikt extra fördelaktigt att ha tre handledare, som kan bidra med olika insikter och perspektiv på frågor om vetenskaplig redlighet och forskningsetik. Dock redogör inte självvärderingen för detta särskilt ingående.

Utbildningen strävar efter att ge de forskarstuderande en metaförståelse för forskning, forskningsetik och frågor som rör förhållningssätt och självständighet. De kurser som har tagits fram för detta ändamål är resultatet av ett utvecklingsarbete som bedrivits vid institutionen sedan den gemensamma forskarutbildningen inrättades. Av vikt för bedömningsgrunden är hur kunskapsformen följs upp i kurserna, vilket framgår tydligt i självvärderingen. Bedömargruppen ser det som viktigt i sammanhanget att flera kurser, däribland kurserna i forskningsetik och forskningskommunikation, har utvecklats för att svara mot doktorandernas behov av att fördjupa sin värderingsförmåga och sitt vetenskapliga förhållningssätt.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat

Sammanvägd bedömning av aspektområdet utformning, genomförande och resultat

Bedömning med motivering: Aspektområdet utformning, genomförande och resultat bedöms sammantaget vara tillfredsställande.

Bred kunskap och förståelse säkerställs främst genom avhandlingsarbetet och deltagande i forskarutbildningskurser. Av självvärderingen att döma innehåller dessa olika lärandeaktiviteter och leder till förväntade studieresultat. De åtta forskningsområden som finns vid institutionen erbjuder dessutom rika möjligheter för doktoranderna att orientera sig inom forskarutbildningsämnets olika forskningsområden. Doktoranderna deltar aktivt i minst två av dessa forskningsområden, vilket i allra högsta grad bör bidra till breda kunskaper och bred förståelse av pedagogikforskningen och de olika metodologiska ansatser som är relevanta för ämnet.

Genom forskarutbildningskurserna möter doktoranderna lärare och forskare från olika forskningsområden, och tränas i att utveckla sin förmåga att jämföra och kritiskt granska forskning. Regelbundet deltagande i seminarier och forskningsgrupper ger också doktoranderna möjlighet att komma i kontakt med och utöka förståelsen av metodologiska och teoretiska perspektiv på pedagogiska frågeställningar och tillämpningsområden. Genom trehandledarsystemet och institutionens breda utbud av forskningstraditioner är det troligt att doktoranderna under forskarutbildningen tar del av varierande metodologiska och teoretiska ansatser, och att de genomgående tränas i kritiskt förhållningssätt och intellektuell självständighet.

Forskarutbildningskurser verkar vara det främsta verktyget för att säkerställa att doktoranderna visar förmåga att planera och med adekvata metoder bedriva forskning. Institutionens kursutbud på forskarnivå är stort och väl anpassat för att säkra doktorandernas kunskapsprogression. I kurserna ingår seminarier med inslag som kamratgranskning av andras texter, författande av uppsatser och PM, opposition och slutligen försvar av de egna arbetena. Framför allt är lärandeaktiviteter som referent- eller kamratgranskning tydliga inslag där doktoranderna tränar argumentationsteknik och vidare diskussion av forskningsresultat. Genom detta medverkar doktoranderna också till att stödja andras lärande.

I självvärderingen poängteras att forskarutbildningen är centrerad kring kontinuerlig textproduktion, där inlämning av text ska ske med god framförhållning till berörda parter. Sammantaget utgör därför såväl kurser som handledning och progressionsseminarier tillfällen att träna förmågan att planera och med adekvata metoder bedriva forskning inom givna tidsramar.

Vid utformningen av forskarutbildningskurser arbetar man aktivt och målmedvetet med kursplaner för att säkerställa att kurserna svarar mot utbildningsmålen. Här noterar självvärderingen till exempel att två av kurserna reviderades nyligen för att svara mot de kunskapsmål som inte direkt examineras genom avhandlingen. Tydligt beskrivna rutiner för kursvärderingar och för hantering av återkoppling tyder på att man arbetar löpande med kvaliteten på de kurser som forskarutbildningen erbjuder.

Forskarutbildningen innehåller moment som utvecklar doktorandernas värderingsförmåga, självständighet och forskningsmässiga redlighet. Kursen the researcher in society fokuserar på vetenskapens möjligheter och begränsningar i samhället, och ger doktoranderna möjlighet att reflektera över sin egen och andras forskning och dess samhälleliga konsekvenser. Forskningsetiska frågor behandlas i kursen ethics in educational research, men det är en svaghet att självvärderingen inte redovisar hur doktoranderna tillsammans med handledare (och eventuellt andra inblandade) beslutar om huruvida det egna avhandlingsprojektet ska etikprövas eller inte. Under utbildningens gång tränas doktorandernas färdigheter i att kommunicera vetenskaplig forskning till olika målgrupper, bland annat genom en populärvetenskaplig presentation av det egna arbetet.

När det gäller utvärdering och kvalitetsarbete diskuteras kursupplägg, innehåll och arbetsformer kontinuerligt med de berörda lärarna, vilket kompletteras med en digital kursvärdering som sammanfattas och synliggörs på kursens webbsida. Dessutom får doktoranderna möjlighet att kommentera forskarutbildningskurserna i slutet av varje år.

Metoder för att dimensionera och planera arbetet presenteras redan under introduktionskursen, vilket pekar på att stor vikt läggs vid doktorandernas självständighet och förmåga att ta ansvar för den egna lärprocessen och kunskapsproduktionen. Bedömargruppen vill särskilt lyfta detta som ett gott

exempel på kvalitetsdrivande arbete för måluppfyllelse av kunskapsformen kunskap och förståelse. Den positiva effekten är tydlig i och med att över 90 procent av de anställda doktoranderna är i fas med sin planering. De individuella studieplanerna är det främsta verktyget för att följa upp och kvalitetssäkra de enskilda doktorandernas kunskap, förståelse, färdighet och förmåga samt värderingsförmåga och förhållningssätt. Även intern och extern granskning under progressionsseminarierna är viktigt för uppföljningen. Bedömargruppen noterar även att man har påbörjat ett utvecklingsarbete för att ta fram nya sätt att dokumentera handledningsprocessen. Dokumentationen ska komplettera den dokumentation som redan finns i de individuella studieplanerna. Även detta initiativ är ett gott exempel inom aspekten måluppfyllelse av kunskapsformen kunskap och förståelse. På sikt kan dokumentationen bidra till att undvika och, i förekommande fall, bättre hantera förseningar i avhandlingsarbetet.

Perspektiv

Arbetslivets perspektiv

Bedömning med motivering: Utbildningen förbereder doktorander för ett föränderligt arbetsliv.

Självvärderingen visar att doktoranderna får gott om tillfällen att undervisa vid olika grundutbildningar. Många doktorander och lärare har en yrkesbakgrund inom utbildningssektorn, vilket har genererat stora kontaktytor mot avnämare och praktikerfält. Detta bidrar till forskarutbildningsämnets koppling till praktisk verksamhet och beprövad erfarenhet. Mer generellt avhandlas relationen mellan akademisk kunskapsproduktion och det omgivande samhället inom ramen för den obligatoriska kursen the researcher in society.

Av självvärderingen framgår att man med hjälp av riktade medel gör särskilda satsningar på att utveckla verksamheten inom olika områden i relation till samhällsutvecklingen. Ett återkommande initiativ som beskrivs i självvärderingen är att alumner årligen bjuds in till så kallade forskarutbildningskonferenser, där doktoranderna får möjlighet att ta del av alumnernas erfarenheter i arbetslivet. Man har dock haft svårt att rekrytera alumner i någon större utsträckning, vilket man misstänker har att göra med tidsbrist.

Enligt självvärderingen finns det internationella nätverk som erbjuder goda möjligheter för doktoranderna att delta vid internationella konferenser och lära känna forskare i deras stora nätverk. Det finns även särskilt avsatta medel för detta syfte. Den allmänna studieplanen slår fast att det är obligatoriskt att presentera sitt arbete internationellt. Under forskarutbildningen får doktoranderna möjlighet till institutionstjänstgöring om maximalt 20 procent av heltidstjänst. Huvudhandledaren bär huvudansvaret för karriärvägledning och kan därmed bistå med detta. Dessutom finns central karriärvägledning på lärosätet som komplettering. Självvärderingen saknar dock uppgifter om hur karriärvägledning säkerställs i handledningen.

Självvärderingen gör klart att genomgången forskarutbildning leder till anställning, i första hand inom akademien. Det står inte lika klart på vilket sätt doktoranderna förbereds för ett yrkesliv utanför akademien, vilket bedömargruppen ser som ett utvecklingsområde.

Utbildningens utformning och genomförande följs systematiskt upp för att säkerställa att den är användbar och förbereder för arbetslivet. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Självvärderingen lyfter fram institutionens systematiska kvalitets- och utvecklingsarbete. Det finns flera forum som diskuterar forskarutbildningsfrågor regelbundet. Exempel på sådana forum är handledarkollegierna, en professors- och docentgrupp, ett forskarutbildningskollegium och en årlig forskarutbildningskonferens. Grupperna behandlar olika frågor, alltifrån löpande diskussioner om handledning till utvecklingsarbete och övergripande frågor om forskning och forskarutbildningen.

Planering och uppföljning av enskilda doktoranders forskarutbildning sker huvudsakligen med hjälp av de individuella studieplanerna. Arbetslivsperspektivet noteras i den individuella studieplanen genom doktorandernas verksamhet i institutionstjänstgöring, genom forskningskonferenser och populärvetenskapliga konferenser. Forskarutbildningens studierektor informerar samtliga doktorander om vikten av att dokumentera alla sina erfarenheter i en pedagogisk meritportfölj inför framtida anställning såväl inom som utom universitetet.

Arbetslivsperspektivet bevakas och följs upp också genom andra inslag. De flesta doktorander har en god kontakt med arbetslivet redan när de påbörjar sin forskarutbildning, och för de flesta sker också avhandlingsstudien i nära samverkan med skola och andra utbildningsorgan. Institutionen har ett systematiskt samarbete med alumner från olika arbetsgivare som bjuds in till den årliga forskarutbildningskonferensen. Institutionen försöker följa upp doktorandernas yrkesval efter examen, och dokumenterar vilka karriärvägar som är möjliga efter genomgången forskarutbildning. Eftersom behovet av disputerade lärare och forskare för närvarande är stort inom akademien visar det sig att en stor andel av de tidigare doktoranderna arbetar vid universitet och högskolor. Det förekommer också att kommuner, konsultföretag och andra arbetsgivare anställer disputerade forskare för utrednings- eller ledningsuppdrag.

Enligt självvärderingen finns dock en utvecklingspotential inom såväl akademien som i det omgivande samhället i att finna former för hur framför allt lärare och tjänstemän inom skolförvaltningen kan skaffa sig fördjupade kunskaper om systematisk kunskapsproduktion och forskning som kan komma skolverksamheten till del. Ytterligare ett utvecklingsområde som identifieras i självvärderingen gäller bättre former för uppföljning av egna alumner, där man tänker sig att alumnernas karriärval kan undersökas genom djupintervjuer.

Utifrån självvärderingens sammanställning framstår forskarutbildningen som användbar. Majoriteten av de disputerade doktoranderna verkar få anställning inom akademien, och i ljuset av detta är det värdefullt att lärosätet erbjuder institutionstjänstgöring inom ramen för forskarutbildningen. Det står inte lika klart på vilket sätt doktoranderna förbereds för ett yrkesliv utanför akademien. Bedömargruppen ser svårigheterna med att följa upp alumners arbetssituation efter examen. Däremot verkar det rimligt att karriärvägledningen formaliseras i större utsträckning, som en del av handledningen. Detta kan med fördel tas med i den utveckling av handledningsdokumentationen som pågår. Ur ett arbetslivsperspektiv är det naturligtvis en fördel att varje doktorand har tre handledare som kan bidra med olika erfarenheter av arbetslivet efter examen.

Bedömargruppen instämmer i de utvecklingsområden som självvärderingen identifierar, och menar att de åtgärder som föreslås är goda initiativ för att stärka forskarutbildningens arbetslivsorientering. Mot bakgrund av de rutiner, resonemang och åtgärdsförslag som självvärderingen för fram bedöms arbetslivets perspektiv vara beaktat på ett tillfredsställande sätt.

Sammantaget bedöms arbetslivets perspektiv vara tillfredsställande.

Perspektiv**Doktoranders perspektiv**

Bedömning med motivering: Utbildningen verkar för att doktoranderna tar en aktiv del i arbetet med att utveckla utbildningen och läroprocesser.

Vid institutionen finns ett doktorandråd som utser representanter till styrelser och övriga formella organ. På så sätt är doktorandkollegiet representerat i bland annat forskarutbildningskollegiet, som diskuterar aktuella frågor om exempelvis handledning. Doktoranderna bär också huvudansvaret för programmet vid den årliga forskarutbildningskonferensen, där bland annat alumner delar med sig av sina erfarenheter från arbetslivet. Av självvärderingen framgår också att doktoranderna har forum såsom doktorandseminariet och så kallad doktorandfika för att diskutera arbetsmiljö- och forskarutbildningsfrågor, och för att ventilera aktuella frågor tillsammans med studierektorn.

Vad gäller den fysiska och psykosociala arbetsmiljön är bedömningen att lärosätet arbetar aktivt för att skapa en god arbetsmiljö och ett gott arbetsklimat. Självvärderingen och intervjuerna bekräftar också att doktorandgruppen har hög närvaro och rapporterar stor trivsel. Av självvärderingen framgår att doktorandernas arbetsplatser är ergonomiskt utformade med ståbord, att arbetsplatserna är utrustade med stationära eller bärbara datorer samt att doktoranderna har tillgång till relevant programvara. I övrigt noteras att doktoranderna får möjlighet att vara fysiskt aktiva på arbetstid och att de erbjuds en friskvårdspeng.

En viktig aspekt av den psykosociala arbetsmiljön är handledningen. Enligt de individuella studieplanerna har doktorander och handledare regelbundna handledningsmöten som också kompletteras med mer informella möten. Intrycket av bedömningsunderlaget, och kanske främst av de uppgifter som finns i självvärderingen, är att doktorandgruppen överlag förefaller vara nöjd eller mycket nöjd med handledningen. Nyantagna doktorander tilldelas tre handledare, vilket kan ha gynnsamma effekter på gruppdynamiken och maktrelationerna. Det kan också förebygga att doktoranderna under avhandlingsarbetet blir överdrivet färgade av huvudhandledarens preferenser vad gäller teoretiska och metodologiska ansatser. Vidare beskriver självvärderingen att handledarbyte ska handläggas skyndsamt och prestigelöst, och det finns strukturer för hur handledarbyte ska gå till i praktiken. Däremot framgår det inte av självvärderingen vilka rättigheter som kommuniceras till doktoranderna när det gäller handledarbyte, eller vilka eventuella stödfunktioner som erbjuds till doktoranderna och handledarna om byte blir aktuellt. Här ser bedömargruppen ett utvecklingsområde.

Självvärderingen ger också en övertygande beskrivning av de forum där doktoranderna får reellt inflytande över arbetsformerna i forskarutbildningskurser och över andra moment som ingår i forskarutbildningen. Den samlade bedömningen är därför att doktoranderna har möjlighet att delta i beslutsprocesser, inklusive beredning, av frågor som rör forskarutbildningen.

Att lärosätet vill skapa transparens kring beslutsprocesser som rör doktoranderna och forskarutbildningen framgår bland annat genom att man har tagit fram en doktorandhandbok som på ett överskådligt sätt redogör för de beslutsordningar och rutiner som reglerar forskarutbildningen. Detta kan ses som ett exempel på att lärosätet aktivt arbetar för att öka doktorandernas möjligheter att delta i beslutsprocesser kring frågor som rör forskarutbildningen. Doktoranderna har också inflytande över handboken som revideras varje år. Handboken är synnerligen viktig för nyantagna

doktorander, som där enkelt får inblick i institutionens liv och verksamhet samt de regelverk som omfattar verksamheten.

Antagningsförfarandet går till så att anställning sker gruppvis, vilket ger en god grund för samplacering. Samplacering kan ha positiva effekter på samarbetet och skapa kreativa och stödjande arbetsmiljöer. Bedömargruppen ser också positivt på att lärosätet har infört en introduktionsutbildning där nyantagna doktorander introduceras i livet som forskarstuderande, och där de får ta del av de regler och rutiner som ramar in forskarutbildningen.

Utbildningen följs systematiskt upp för att säkerställa att doktorandinflytandet används i kvalitetssäkring och utveckling av utbildningen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i kvalitetsutvecklande åtgärder. Återkoppling sker till relevanta intressenter.

Genom doktorandernas representation i styrelser och övriga organ sker en systematisk uppföljning av doktorandinflytandet i utbildningen. Doktoranderna får också möjlighet att diskutera kursupplägg, kursinnehåll och arbetsformer tillsammans med de berörda lärarna under pågående forskarutbildningskurs.

Utifrån vad som går att utläsa i bedömningsunderlaget, främst lärosätets självvärdering men även de individuella studieplanerna, blir intrycket att forskarutbildningen överlag är en trivsamt arbetsmiljö för doktorander, och att doktoranderna får möjlighet att vara delaktiga i de beslutsprocesser som påverkar deras situation. Bedömargruppen vill särskilt lyfta fram trehandledarsystemet, introduktionskursen för nyantagna samt doktorandhandboken som goda exempel på hur man kan säkerställa ett doktorandperspektiv i forskarutbildningen. Ett utvecklingsområde som framhålls i självvärderingen är systematisk insamling, sammanställning och redovisning av alumners synpunkter på forskarutbildningen.

Sammantaget bedöms doktoranders perspektiv vara tillfredsställande.

Perspektiv

Jämställdhetsperspektiv

Bedömning med motivering: Ett jämställdhetsperspektiv är integrerat i utbildningens utformning och genomförande.

Genom den anonymiserade antagningsprocessen arbetar lärosätet aktivt för att skapa jämställda villkor vad gäller kön och andra bakgrundsfaktorer. Könssammansättningen i gruppen med finansierade doktorander är jämn med 14 kvinnor och 12 män. I handledargruppen är män överrepresenterade bland professorerna, vilket enligt självvärderingen förklaras av den senaste tidens pensionsavgångar.

Sedan 2013 har institutionen haft en jämställdhetsansvarig som bland annat har i uppdrag att kartlägga och utveckla doktorandernas arbetsvillkor. Uppdraget omfattar även att representera i fakultetens jämställdhetsgrupp, och att leda den arbetsgrupp som utformade institutionens plan för lika rättigheter. Planen fastställdes av institutionsstyrelsen 2014.

Självvärderingen beskriver den faktiska könsfördelningen bland de anställda, och reflekterar över strategier för att stärka kvinnliga medarbetares karriärmöjligheter samt över strategier för att se över

kvinnliga doktoranders arbetsvillkor. Dock är beskrivningen av jämställdhetsperspektivets integrering inom ramen för aktiviteter såsom forskarutbildningskurser, handledning och seminarier knapphändig. Detta ser bedömargruppen som en svaghet.

Systematisk uppföljning görs för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande främjar jämställdhet. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Institutionens representant i fakultetens jämställdhetsgrupp har arbetat med att kartlägga manliga och kvinnliga doktoranders arbetsvillkor. Representanten har också ansvarat för den arbetsgrupp som har tagit fram institutionens plan för lika rättigheter. På senare år har man dessutom inrättat en permanent grupp som driver jämställdhets- och jämlikhetsfrågor vid institutionen, och som har en rådgivande funktion gentemot institutionsledningen. Gruppens formella uppgift är att systematiskt identifiera och följa upp utvecklingsområden med avseende på jämställdhet på arbetsplatsen.

I självvärderingen redovisas insatser såsom prioriterade medel för kompetensutveckling för att motverka den obalans mellan kvinnor och män som råder i handledargruppen. Genom att systematiskt erbjuda samtliga docenter möjlighet att agera huvudhandledare samt möjlighet att undervisa på forskarnivå hoppas man öka kompetensen hos de kvinnliga kandidater som bedöms ligga nära befordran till professor.

Av självvärderingen framgår att lärosätet arbetar aktivt för att skapa jämställda villkor vad gäller kön och andra bakgrundsfaktorer genom en anonymiserad antagningsprocess. Förutom att doktorandgruppen har en relativt jämn könsfördelning - vilket sannolikt är ett lyckat resultat av att man anonymiserat antagningsprocessen - framgår det inte särskilt tydligt hur jämställdhetsperspektivet integreras och diskuteras inom ramen för forskarutbildningskurserna och i handledningsprocesserna. Det innebär att man inte tar upp hur jämställdhetsaspekter relateras till formuleringen av forskningsproblem, urval och andra delar av forskarutbildningen. Bedömargruppen ser detta som en svaghet i arbetet med att säkerställa ett jämställdhetsperspektiv i forskarutbildningen.

Man har också tillsatt en arbetsgrupp med rådgivande funktion för att bevaka och följa upp jämställdhets- och jämlikhetsfrågor. Eftersom gruppen är relativt nystartad är det svårt att i dagsläget bedöma dess uppföljnings- och åtgärdsarbete i bred bemärkelse.

Bedömargruppen ser den anonymiserade antagningen som ett gott exempel på jämställdhetsdrivande arbete. Bristen på integrering av jämställdhetsperspektivet i avhandlingsarbetet är en tydlig svaghet. Mot bakgrund av flera goda initiativ i jämställdhetsarbetet som presenteras i självvärderingen bedöms dock jämställdhetsperspektivet vara tillfredsställande.

Aspektområde: Uppföljning, åtgärder och återkoppling

Sammanvägd bedömning av aspektområdet uppföljning, åtgärder och återkoppling

Bedömning med motivering: Aspektområdet uppföljning, åtgärder och återkoppling bedöms sammantaget vara tillfredsställande.

Av bedömningsunderlaget framgår att det finns tydliga processer för hur kompetens och kompetensutvecklingsfrågor hanteras vid institutionen, och det finns också ett flertal exempel på åtgärder som har vidtagits för att ytterligare säkerställa kvaliteten i handledningen och i

forskarutbildningen. Exempel på detta är handledarkollegiet och professors- och docentgruppen. Dessa forum för utbyte av handledarerfarenheter är, tillsammans med trehandledarsystemet, resultatet av ett omfattande förändringsarbete inom forskarutbildningen. Ytterligare exempel på kvalitetsdrivande åtgärder är ett digitalt handledningsarkiv som ger goda möjligheter att reflektera över handlednings- och forskningsprocessen, samt över villkoren för lärandet i utbildningen.

Det framgår av bedömningsunderlaget att utbildningens utformning och genomförande följs upp systematiskt och att uppföljningen vid behov har resulterat i kvalitetsutvecklande åtgärder. Forskarutbildningskurserna har till exempel utvecklats med ett ökat fokus på examensmålen. Bland annat har man sett till att en del av kurserna ska svara mot de kunskapsmål som inte direkt examineras genom avhandlingen. I bedömningsunderlaget framstår det också tydligt att det finns rutiner för kursvärderingar och för hantering av återkoppling, vilket tyder på ett fortlöpande kvalitetsarbete med de kurser som forskarutbildningen erbjuder.

Vad gäller arbetslivets perspektiv ser bedömargruppen behov av att stärka forskarutbildningens orientering mot ett yrkesliv även utanför akademien, bland annat genom att i högre grad formalisera handledningens karriärvägledning. Det är positivt att institutionen ämnar vidta åtgärder för att knyta närmare kontakter med de egna alumnerna. Bedömargruppen finner vidare att utbildningen på ett positivt sätt arbetar för att doktoranderna ska kunna fullfölja sin utbildning samt vara delaktiga i beslutsprocesser som berör forskarutbildningen. Bedömargruppen vill särskilt lyfta fram trehandledarsystemet, introduktionskursen för nyantagna samt doktorandhandboken som goda exempel på hur man genom ett kontinuerligt åtgärdsarbete har verkat för att säkerställa ett doktorandperspektiv i forskarutbildningen. Vad gäller jämställdhetsperspektivet noterar bedömargruppen att viktiga jämställdhetsdrivande åtgärder pågår, men att det finns en svaghet i hur jämställdhetsperspektivet hittills har integrerats i utbildningens utformning och genomförande.

Samlat omdöme: Hög kvalitet

Bedömning med motivering: Sammantaget visar underlagen att utbildningen håller hög kvalitet.

Forskarutbildningsämnet är väl avgränsat avseende bredd och djup, och det har en tydlig koppling till vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Handledarna skapar tillsammans en tillräcklig kompetens inom det pedagogiska forskningsfältet. Handledare och lärare får tid i tjänsten för att forska och följa utvecklingen inom det egna ämnesområdet, och kvalitetsfrågor inom forskarhandledningen drivs systematiskt inom kollegiet.

Antalet aktiva doktorander är tillräckligt stort för att upprätthålla en utbildningsmiljö av kvalitet. Antagning till forskarutbildningen sker genom ett välutvecklat och ambitiöst förfarande. De nyantagna doktoranderna genomgår en introduktionsutbildning för att på ett smidigt sätt komma in i den nya arbetsmiljön och för att förberedas på utmaningarna i det kommande avhandlingsarbetet. Detta är ett lovvärt initiativ och tyder på att man arbetar medvetet med doktorandernas sociala miljö.

Bred kunskap och förståelse säkerställs främst genom avhandlingsarbetet och genom forskarutbildningskurser. Av självvärderingen att döma innehåller de olika lärandeaktiviteter och leder till förväntade studieresultat. Doktoranderna deltar i olika aktiviteter inom två av institutionens åtta forskningsområden, vilket bidrar till breda kunskaper och bred förståelse för forskning inom pedagogik och för de metodologiska ansatser som är relevanta för ämnet. För några år sedan infördes ett trehandledarsystem vid forskarutbildningen, som tillsammans med deltagandet i de olika

forskningsgrupperna borgar för att doktoranderna får ta del av olika metodologiska och teoretiska ansatser. Detta gör också att de genomgående tränas i ett kritiskt förhållningssätt och i intellektuell självständighet.

Verktygen för att säkerställa att doktoranderna visar förmåga att planera och med adekvata metoder bedriva forskning sker huvudsakligen via forskarutbildningskurser. Institutionens kursutbud på forskarnivå är stort och väl anpassat för att säkra doktorandernas kunskapsprogression inom ämnet. Dessutom är lärandeaktiviteter som referent- eller kamratgranskning tydliga inslag där doktoranderna tränar argumentationsteknik, tränar diskussion av forskningsresultat och bidrar till att stödja andras lärande.

Vid utformningen av forskarutbildningskurser arbetar man aktivt och målmedvetet med kursplanerna för att säkerställa att kurserna svarar mot utbildningsmålen. Det finns tydligt beskrivna rutiner för kursvärderingar och återkoppling på dessa, vilket tyder på att man löpande arbetar med kvaliteten på de kurser som forskarutbildningen erbjuder. En introduktionskurs presenterar metoder för att planera avhandlingsarbetet, vilket tyder på att man lägger stor vikt vid doktorandernas självständighet och ansvarstagande över den egna läroprocessen och kunskapsproduktionen. Detta vill bedömargruppen lyfta som ett gott exempel på kvalitetsdrivande arbete. Doktorandernas kunskap och förståelse, färdighet och förmåga samt värderingsförmåga och förhållningssätt följs upp och säkras i de individuella studieplanerna och genom både intern och extern granskning under progressionsseminarierna. Bedömargruppen noterar även att man har påbörjat ett utvecklingsarbete för att ta fram nya sätt att dokumentera handledningsprocessen. Detta ska komplettera dokumentationen i de individuella studieplanerna. Även detta initiativ är ett gott exempel på kvalitetsdrivande arbete.

Många av doktoranderna och lärarna har en professionsbakgrund inom utbildningssektorn, vilket har skapat viktiga kontaktytor mot praktikerfält och olika avnämare. I detta avseende har man också gjort riktade satsningar på att utveckla verksamheten inom olika områden i relation till samhällets utveckling. Doktorandernas karriärvägledning ska säkerställas av huvudhandledaren, men hur detta går till framgår inte av underlaget. Utöver handledningen erbjuds doktoranderna också central karriärvägledning av lärosätet. Planering och uppföljning av de enskilda doktorandernas forskarutbildning sker genom de individuella studieplanerna.

Vad gäller arbetslivsperspektivet noteras att doktoranderna deltar i institutionstjänstgöring, deltar vid forsknings- och populärvetenskapliga konferenser. Dessutom informerar forskarutbildningens studierektor om vikten av att dokumentera samtliga erfarenheter i en pedagogisk meritportfölj inför framtida anställning. Institutionen försöker följa upp doktorandernas yrkesval efter examen, och dokumenterar vilka karriärvägar som är möjliga efter genomgången forskarutbildning. Det är tydligt att genomgången forskarutbildning leder till anställningsbarhet, i första hand inom akademien. Det är inte lika klart på vilket sätt doktoranderna förbereds för ett arbetsliv utanför universitets- och högskolevärlden. Detta kan ske exempelvis genom en mer formaliserad karriärvägledning i handledningen. Ur detta hänseende är det också positivt att institutionen försöker knyta närmare kontakter med sina alumner. Bedömargruppen ser detta som ett utvecklingsområde.

Doktorandgruppen är representerad i olika styrelser och andra organ där man diskuterar frågor som är av vikt för forskarutbildningen. Man arbetar medvetet med frågor som rör den fysiska och psykosociala arbetsmiljön, och det kan noteras att doktorandnärvaron är hög. Samma sak gäller för

trivseln på arbetsplatsen.Handledarbyten har blivit ovanliga och en bidragande orsak till det kan vara trehandledarsystemet, som verkar uppskattat av såväl doktorander som handledare. Beskrivningen av hur handledarbyten går till är tydlig. Däremot framgår det inte vilka rättigheter som kommuniceras till doktoranderna när det gäller handledarbyte, samt vilket eventuellt stöd som doktoranderna och handledarna erbjuds vid handledarbyte. Bedömargruppen ser detta som ett utvecklingsområde. Bedömargruppen ser också flera goda exempel på kvalitetsdrivande insatser, såsom trehandledarsystemet, introduktionskursen samt doktorandhandboken. Alla dessa bidrar på olika sätt till att doktorandperspektivet säkerställs i forskarutbildningen.

Av självvärderingen framgår att lärosätet arbetar aktivt för att skapa jämställda villkor vad gäller kön och andra bakgrundsfaktorer genom att anonymisera antagningsprocessen. Man har också tillsatt en arbetsgrupp med rådgivande funktion för att bevaka och följa upp jämställdhets- och jämlikhetsfrågor. Jämställdhetsfrämjande insatser, såsom kompetensutveckling för kvinnliga medarbetare med sikte på professorsbefordran, planeras. Förutom doktorandgruppens relativt jämna könsfördelning framgår det inte särskilt tydligt hur jämställdhetsperspektivet integreras och diskuteras i forskarutbildningens olika aktiviteter. Bedömargruppen ser detta som en svaghet i arbetet med att säkerställa ett jämställdhetsperspektiv i forskarutbildningen.

I bedömningsunderlaget finns flera exempel på åtgärder som har vidtagits för att säkerställa kvaliteten i handledningen och forskarutbildningen. Här bör särskilt noteras olika sammanhang för utbyte av handledarefarenheter, trehandledarsystemet samt det pågående arbetet med att ta fram ett digitalt handledningsarkiv.

Flera kvalitetsdrivande åtgärder rapporteras i anslutning till utveckling och uppföljning av forskarutbildningskurserna. Bland annat har man arbetat för att säkerställa att forskarutbildningen svarar mot examensmålen. En viktig del i detta arbete har varit att utveckla och anpassa forskarutbildningskurserna med sikte på de kunskapsmål som inte direkt examineras genom avhandlingen. Bedömningsunderlaget ger exempel på flera goda utvecklingsinitiativ som baseras på tidigare erfarenheter från forskarutbildningen, vilket pekar på ett målmedvetet kvalitetsdrivande åtgärds- och uppföljningsarbete.

Lärosäte Stockholms universitet	Forskarutbildningsämne Specialpedagogik - licentiat- och doktorsexamen	ID-nr A-2016-10-4079
Aspektområde: Miljö, resurser och område Aspekt: Forskarutbildningsämne Bedömning med motivering: Avgränsningen av forskarutbildningsämnet och dess koppling till den vetenskapliga grunden och beprövad erfarenhet är välmotiverad och adekvat. Forskarutbildningen i specialpedagogik vid Stockholms universitet är placerad vid specialpedagogiska institutionen som hör till samhällsvetenskapliga fakulteten. Institutionen har ett mycket omfattande utbildningsuppdrag, vilket präglar institutionens verksamhet och ger synergieffekter för forskarutbildningen. Utbildningen, forskningen och forskarutbildningen är väl integrerade och befruktar varandra. Samspelet mellan forskarutbildningsämnet specialpedagogik och utbildningsområdet specialpedagogik förefaller fungerande. Forskarutbildningsämnet specialpedagogik har en tydlig samhälls- och utbildningsvetenskaplig inramning och behandlar lärande och delaktighet ur ett samhälls-, organisations-, grupp- och individperspektiv. Särskilt fokus ligger på förhållanden som rör barn och elever i behov av särskilt stöd samt på personer med funktionsnedsättning. Samspelet mellan individ och miljö utgör en central förståelseram. Vidare definieras det specialpedagogiska forskningsområdet som tvärvetenskapligt, eftersom förståelsen av individers särskilda behov kräver tvärvetenskaplig kompetens och samverkan. Specialpedagogisk forskning undersöker pedagogiska arbetssätt, metoder och miljöer som kan stödja lärande, utveckling och socialisation i ett livsperspektiv, med respekt för individuella förutsättningar och kontexter. Specialpedagogiska institutionens forskning faller inom ramen för fyra huvudsakliga områden: jämlikhet, demokrati och värdegrundsfrågor; funktionsnedsättning och funktionshinder; lärandemiljöer och didaktisk utveckling samt specialpedagogik med fokus på yngre barn (så kallad early intervention). Forskningsområdena ligger i linje med lärosätets beskrivning av forskarutbildningsämnet. Avgränsningen till närliggande forskningsområden (till exempel pedagogik, psykologi, barn- och ungdomsvetenskap samt handikappvetenskap) kommer till uttryck i institutionens beskrivning av såväl forskarutbildningsämnet som forskningsområdena. Avgränsningen både beskrivs och motiveras väl och förefaller vara adekvat. Forskarutbildningsämnet specialpedagogik har via institutionens lärare och forskare kopplingar till specialpedagogisk praktik och till pågående uppdrag och samverkan utanför akademien. Därmed tar man vara på beprövad erfarenhet på ett adekvat sätt. Forskarutbildningsämnets avgränsning och koppling till den vetenskapliga grunden bedöms säkerställa såväl bredd som djup i forskarutbildningen. Kopplingen till den vetenskapliga grunden säkerställs genom institutionens fyra definierade forskningsområden. Kopplingen till den beprövade erfarenheten säkerställs genom lärarnas, forskarnas och doktorandernas engagemang i specialpedagogiska uppdrag utanför akademien.		
Aspektområde: Miljö, resurser och område Aspekt: Personal		

Bedömning med motivering: Antalet handledare och lärare och deras sammantagna kompetens är adekvat och står i proportion till utbildningens innehåll och genomförande.

Av självvärderingen framgår att ungefär 25 lärare och forskare var verksamma som handledare när självvärderingen togs fram. Cirka hälften av handledarna är professorer (varav tre uppnått emerita- eller emeritusstatus) och några är docenter. Resten är disputerade lektorer eller medicine doktorer. Vanligen har huvudhandledarna anställning vid specialpedagogiska institutionen. De biträdande handledarna kan på grund av forskarutbildningsämnets tvärvetenskapliga karaktär ha annan ämneskompetens, och därmed också annan institutions- eller lärosätstillhörighet. De externa handledarna har knutits till specialpedagogiska institutionen antingen via forskningsprojekt eller för att möta särskilda handledningsbehov hos enskilda doktorander. Även välmeriterade forskare från institutionens internationella nätverk och partneruniversitet kompletterar den egna handledarresursen.

Vid specialpedagogiska institutionen finns en mycket omfattande forskning och publicering med stor internationell räckvidd. De (inklusive externa handledare) 42 forskarnas och 18 doktorandernas sammanställda referenslistor för år 2012-2016 innefattar drygt 800 publikationer. Merparten är publikationer i refereegranskade internationella tidskrifter. En övervägande majoritet av publikationerna är skrivna på engelska, vilket indikerar en mycket internationell forskningsorientering.

Handledargruppen har sammantaget en bred kompetens och erfarenhet. Medianåldern är ganska hög, men spridningen i ålder är stor. Institutionen har en ambition att säkra handledarresurserna även på längre sikt och verkar för detta genom strategisk nyrekrytering och meriteringsmöjligheter för anställda lärare. Det finns ett nationellt behov av att utbilda fler forskare inom specialpedagogik, vilket har föranlett en ökad antagning av doktorander. Detta kräver i sin tur rekrytering av disputerade forskare och lärare som kan fungera som handledare. Institutionen har tagit fram en strategi för denna rekryteringsprocess, och det som uttrycks i strategin är på god väg att förverkligas. Institutionen har anställt ett relativt stort antal nya universitetslektorer för att förstärka institutionens tvärvetenskapliga kompetens. Vidare har man beviljat medel för att uppmuntra de disputerade lärarna och forskarna att arbeta mot docent- eller professorskompetens. Ytterligare ett exempel på hur institutionen har arbetat mot strategins mål är den rekrytering av ytterligare en professor i specialpedagogik som pågick vid tidpunkten för självvärderingens genomförande. Vid intervjun framkom att rekryteringen varit framgångsrik och att två nya professorer i specialpedagogik har anställts 2017. Professorskåren bestod 2017 av sex välmeriterade personer.

Inom handledarkollegiet finns sammantaget en omfattande bredd i erfarenheter och ämneskunskaper. Handledarna har goda möjligheter att forska och följa utvecklingen inom det egna ämnesområdet. Handledarna har medel för egen forskningstid och kompetensutveckling, och de erbjuds högskolepedagogiska kurser och forskarhandledarutbildning. Därigenom har de reella möjligheter att upprätthålla och kontinuerligt vidareutveckla sin vetenskapliga och pedagogiska kompetens. Nyanställda universitetslektorer och professorer engageras i forskarutbildningen i ett tidigt skede, vilket också kan ses som kvalitetsutvecklande.

Antalet handledare och handledarnas sammantagna kompetens förefaller vara adekvat och står i proportion till utbildningens innehåll och genomförande. De tabeller som bifogas självvärderingen illustrerar väl handledargruppens sammansättning, kontinuitet och stabilitet. Intervjuerna bekräftade det stabila och utvecklingsorienterade intrycket.

Handledarnas och lärarnas sammantagna kompetens och kompetensutveckling följs systematiskt upp i syfte att främja hög kvalitet i utbildningen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Av självvärderingen framgår att handledarnas och lärarnas kompetens och kompetensutveckling följs upp via årliga utvecklingssamtal. Den dokumenterade vetenskapliga verksamheten tyder på att handledarna och lärarna har möjlighet att följa utvecklingen inom det egna området och kontinuerligt utveckla den egna vetenskapliga och pedagogiska kompetensen. Samtliga professorer och lektorer har rätt till forskning inom ramen för sin anställning (30-50 procent av tiden). Aktiv forskning ses som en central åtgärd för att säkra och utveckla handledarnas vetenskapliga kompetens. Den pedagogiska kompetensen säkerställs genom att såväl lärarna som handledarna förväntas delta i högskolepedagogisk utbildning och handledarutbildning. Handledarnas och lärarnas möjligheter att följa samhällsutvecklingen verkar goda, till exempel via externa myndighets- och sakkunniguppdrag, uppdragsutbildningar och kontakt med organisationer för personer med funktionsnedsättning. Detta ses som en kvalitetssäkrande aspekt. Som gott exempel kan nämnas att forskarutbildningens studierektor bjuder in till regelbundna handledarkollegier. Syftet med handledarkollegierna är att stödja och utveckla forskarutbildningen och handledningen mer generellt, men också i relation till enskilda doktorandprocesser. Ytterligare ett gott exempel är möjligheten till kollegialt stöd och mentorskap för nya handledare. Även de överenskomna avstämningpunkterna (planeringsseminariet, mittseminariet och slutseminariet) fungerar som kvalitetssäkring.

Institutionen har en fastslagen plan för att säkra handledningens kvalitet. Av planen framgår att forskarutbildningens studierektor genomför enskilda samtal med de doktorander som vill, gör en årlig uppföljning av de individuella studieplanerna och har återkommande träffar med handledarkollegiet. Studierektorn har också enskilda samtal med handledarna.

Det finns enligt självvärderingen skriftliga rutiner för samverkan och ansvarsfördelning mellan doktorander och handledare. Eventuella risker för beroenderelationer eller konfliktsituationer mellan doktorander och handledare uppmärksammas antingen i löpande samtal eller vid de systematiska uppföljningar som studierektorn ansvarar för. Institutionen arbetar strategiskt och metodiskt när behov av handledarbyte uppstår. Det finns skriftliga rutiner för hur byte av handledare går till, men detta förekommer sällan.

Aspektområde: Miljö, resurser och område**Aspekt: Forskarutbildningsmiljö**

Bedömning med motivering: Forskningen vid lärosätet har en sådan kvalitet och omfattning att utbildning på forskarnivå kan bedrivas på en hög vetenskaplig nivå och med goda utbildningsmässiga förutsättningar i övrigt. Relevant samverkan sker med det omgivande samhället både nationellt och internationellt.

Specialpedagogiska institutionen bildades 2008 och är alltså en relativt ung forskningsmiljö, vilket enligt lärosätet förstärker behovet av att vidga den egna forskningsmiljön via olika nätverk såväl lokalt som nationellt och internationellt. Institutionen arbetar strategiskt för att utöka nätverken. Det finns åtskilliga exempel i självvärderingen på hur doktoranderna inkluderas i lokala, nationella och internationella nätverk och samarbetsprojekt som kompletterar utbildningsmiljön när det gäller omfattning och kvalitet. En del av doktoranderna får tillgång till forskningsmiljöer utanför institutionen via sina externa handledare. Ytterligare en grupp doktorander hör till en nationell forskarskola som

koordineras av ett annat lärosäte. Vid intervjuerna framkom dock att doktorandernas koppling till forskningsmiljöerna inte alltid uppfattas som tydlig. Doktoranderna uppmuntras även att delta i konferenser, vilket gör det möjligt att knyta kontakter och bygga upp nätverk. Doktoranderna kan söka ekonomiskt bidrag från institutionen för att delta vid konferenser. Institutionen arbetar strategiskt för att öka graden av internationalisering genom internationella nätverk och samarbetsprojekt. Ett konkret exempel är rekrytering av internationella gästforskare och gästlärare. Vid intervjuerna framkom även att rekrytering av internationella doktorander kan bli aktuellt.

Strukturen för institutionens forskningsseminarier är tydlig, och flera sådana seminarier anordnas per termin. Därtill kommer seminarier som behandlar doktorandernas avhandlingsarbete och seminarier för etikfrågor. Institutionen har dessutom öppna seminarier för olika externa intressenter för att diskutera aktuella specialpedagogiska frågor och nya möjliga forskningsprojekt. Institutionen genomför även ett årligt internat för samtliga anställda, och en konferens för doktoranderna.

Doktorandgruppen vid institutionen består av cirka 20 personer med varierande bakgrund och ålder. Den typiska doktoranden vid forskarutbildningen har lång yrkeserfarenhet, främst från skolektorn, när hen påbörjar forskarutbildningen. Merparten av doktoranderna är kvinnor (16 av 20), vilket speglar kvinnodominansen inom det specialpedagogiska fältet i stort. De flesta har doktorandanställningar som finansieras via fakultetsmedel, men även andra finansieringskällor förekommer. De flesta doktorander bedriver forskarstudier på deltid och är fortsatt verksamma utanför universitetet. Doktorandgruppens varierande sammansättning och aktivitetsgrad leder enligt lärosätet till en viss splittring såväl tidsmässigt som geografiskt, men variationen bedöms även berika forskningsmiljön.

Institutionen arbetar aktivt för att kunna utlysa nya doktorandanställningar. Vid intervjuerna framkom att institutionen planerar att ha 25 doktorander år 2025, och att man aktivt söker finansieringsmöjligheter. Institutionen arbetar även aktivt för fortsatt rekrytering av doktorander. Doktorandanställningarna utlyses med några års mellanrum och rekryteringen sker i öppen konkurrens. Söktrycket är stort vilket kan ses som ett kvalitetskriterium. Överlag är institutionens rutiner och rekryteringsprocedurer vid antagning av doktorander systematiska och väl beskrivna i självvärderingen. Det aktiva rekryteringsarbetet indikerar ett engagemang för att utveckla forskningen och forskarutbildningen vid institutionen.

Institutionens forskning och utbildning är uppbyggda som två samverkande dimensioner på ett systematiskt och välstrukturerat sätt. Detta bidrar till goda förutsättningar att bedriva forskarutbildning på en hög vetenskaplig nivå. Bedömargruppen konstaterar dock att den fortsatta expansionen bör balanseras mot såväl de befintliga resurserna som mot den interna kvalitetsutvecklingen av institutionens forskarutbildningsmiljö.

Forskarutbildningsmiljön följs systematiskt upp för att säkerställa hög kvalitet. Resultatet av uppföljningen omsätts vid behov i kvalitetsutvecklande åtgärder och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Uppföljning och kvalitetssäkring av forskarutbildningsmiljön sker systematiskt. Utbildningsmiljön granskas och följs upp årligen i samband med verksamhetsberättelserna, som kalibreras mot centrala styrdokument såsom institutionens strategier. Strategierna innehåller mål som är direkt relevanta för

Datum
2018-06-19Reg.nr
411-00367-16

forskarutbildningen. Självvärderingen exemplifierar hur uppföljningarnas resultat omsätts i kvalitetsutvecklande åtgärder och hur återkoppling sker till olika intressenter.

Bedömargruppen bedömer att det finns tydliga och systematiska rutiner för att säkerställa hög kvalitet inom forskarutbildningsmiljön. Intervjuerna bekräftade det positiva intrycket.

Aspektområde: Miljö, resurser och område**Sammanvägd bedömning av aspektområdet miljö, resurser och område**

Bedömning med motivering: Aspektområdet miljö, resurser och område bedöms sammantaget vara tillfredsställande.

Forskarutbildningsämnets avgränsning och koppling till den vetenskapliga grunden är välmotiverad och adekvat. Kopplingen till den beprövade erfarenheten säkerställs genom lärarnas, forskarnas och doktorandernas engagemang i specialpedagogiska uppdrag utanför akademien. Antalet handledare och handledarnas sammantagna kompetens förefaller vara adekvat och står i proportion till utbildningens innehåll och genomförande.

Forskarutbildningsmiljön vid specialpedagogiska institutionen bedöms som dynamisk och utvecklingsorienterad. Den forskning som bedrivs är högklassig och internationellt inriktad. De resurser i form av infrastruktur, handledare och kompetens som är tillgängliga bedöms kunna säkerställa forskarutbildningens kvalitet. Som gott exempel vill bedömargruppen särskilt lyfta fram det systematiska och strategiska arbete som institutionen har bedrivit för att dels säkra tillgången på kvalificerade handledare, dels bredda de existerande nätverken med internationella satsningar. Bedömargruppen konstaterar dock att fortsatt expansion bör balanseras mot såväl befintliga resurser som mot intern kvalitetsutveckling av forskarutbildningsmiljön.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat**Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen kunskap och förståelse**

Bedömning med motivering: Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar bred kunskap och förståelse både inom forskarutbildningsämnet och för vetenskaplig metodik inom forskarutbildningsämnet.

Kursdelen i forskarutbildningen i specialpedagogik beskrivs i den allmänna studieplanen och i de individuella studieplanerna, och är utformad så att doktoranderna ska få tillräckligt breda kunskaper i ämnet specialpedagogik och i vetenskaplig metodik för att uppfylla examensmålen. Kursernas specifika lärandemål, aktiviteter och examinationer är utformade så att de stämmer överens med både den allmänna studieplanen och de individuella studieplanerna. Progressionen är tydlig. I självvärderingen beskrivs några av kurserna och beskrivningen indikerar en genomtänkt struktur.

Forskarutbildningens kursdel består av 90 högskolepoäng, vilket ger 150 högskolepoäng avhandlingsarbete. Kurserna syftar till att ge tillräcklig bredd i ämneskunskaperna i och vetenskaplig metodik, medan avhandlingen syftar till att ge fördjupade kunskaper i ett specifikt område inom det specialpedagogiska kunskapsområdet samt i vetenskaplig metod. Kursdelen består av fyra block om 22,5 högskolepoäng vardera. Ett block är specialpedagogiskt och obligatoriskt. Vidare finns ett metodblock som innehåller viss valfrihet, ett avhandlingsspecifikt block för fördjupning samt ett block med valfria kurser. Kurserna examineras med skriftliga, individuella examinationer. De obligatoriska kurserna ordnas av institutionen, men doktoranderna har också möjlighet att läsa kurser vid andra

institutioner och lärosäten i samråd med handledaren. Ett strategiskt samarbete över institutions- och fakultetsgränserna har ökat kursutbudet och det tvärdisciplinära nätverksarbetet. Till exempel har doktoranderna tillgång till fakultetsövergripande metod- och ämneskurser.

Av självvärderingen framgår vidare vilka förutsättningar doktoranderna har att slutföra sin forskarutbildning inom planerad tid. När det gäller kursutbudet är det institutionens och närmast studierektorns ansvar att se till att kurserna erbjuds i rätt tid med tanke på doktorandernas behov. Man tar hänsyn till doktorandgruppens sammansättning och de individuella studieplanerna, men även till befintliga lärarresurser. Kurserna planeras med framförhållning. Kursutbudet bidrar till doktorandernas möjligheter att slutföra avhandlingsarbetet inom givna tidsramar. Individuella läskurser förekommer, men utgör endast en liten del av utbildningens kursdel.

De uppgifter om genomströmning som finns tillgängliga ligger i linje med motsvarande forskarutbildningar i övriga landet, och föranleder därför inga särskilda frågor utöver hur lärosätet arbetar generellt för att doktoranderna ska kunna slutföra sina utbildningar inom den angivna tiden. Systematisk uppföljning görs av utbildningens utformning och genomförande i syfte att säkerställa måluppfyllelsen. Resultaten av uppföljning omsätts i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Lärosätet arbetar strategiskt med att säkra måluppfyllelsen av examensmålen för kunskap och förståelse. Av självvärderingen framgår att institutionen har ett system för att granska hur progression uppnås under utbildningen. Genom en utvecklad systematik i kursutformningen säkerställer man att doktoranderna utvecklar en bred kunskap och förståelse inom ämnet specialpedagogik samt för vetenskaplig metodik inom ämnet. Detsamma gäller även för en mer specifik och avgränsad kunskap och förståelse inom det specialpedagogiska området. Detta kommer också till uttryck i definitioner och avgränsningar i den allmänna studieplanen. Det finns en tydlighet om progression i kunskapsutvecklingen och dess koppling till examensmålen. Såväl progression som måluppfyllelse följs upp på ett systematiskt och strukturerat sätt. De individuella studieplanerna beskrivs som ett verktyg för att planera och bevaka de enskilda doktorandernas övergripande lärandeaktiviteter med sikte på examensmålen. Som stöd för uppföljningsarbetet har fakulteten under 2016 arbetat fram ett schema (bilaga till den individuella studieplanen) för att bedöma hur doktoranderna uppfyller examensmålen. Schemat följs upp löpande och utvärderas vid doktorand- och doktorandhandledarmöten. Vid intervjuerna framgick att schemat, som är ett icke-obligatoriskt dokument, har tagits i bruk och framöver kommer att ingå i en elektronisk individuell studieplan.

Det finns genomtänkta och välfungerande former för uppföljning och innehåll i utbildningen som säkerställer att doktoranderna visar bred kunskap och förståelse både inom specialpedagogik på forskarnivå och för vetenskaplig metodik. Till exempel utvärderas institutionens kurser regelbundet genom skriftliga enkäter. Kursansvariga tar del av utvärderingarna och en sammanställning av kursutvärderingarna är tillgänglig för doktoranderna. Kvalitetsfrågor diskuteras även i handledarkollegiet, och kurserna följs upp under de årliga genomgångarna.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat

Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen färdighet och förmåga

Bedömning med motivering: Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar förmåga att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar samt såväl i

nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet kan presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt. Doktoranderna visar också förutsättningar för att såväl inom forskning och utbildning som i andra kvalificerade professionella sammanhang bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande.

Överlag har forskarutbildningen i specialpedagogik en tydlig koppling mellan examensmål, lärandemål, lärandeaktiviteter och examination. Utvecklingen av färdighet och förmåga sker stegvis under utbildningen, och den inbyggda progressionen i kurser, lärandemål och i avhandlingsarbetet är central för examensmålen för färdighet och förmåga. Lärosätet arbetar också med progression i seminarier, oppositioner, deltagande i konferenser och nätverk, skriftliga och muntliga presentationer med mera. Institutionen arbetar systematiskt med att tillsammans med doktoranderna följa upp progressionen mot examensmålen i avhandlingsarbetet. Det finns en tydlig struktur för att granska och seminariebehandla doktorandernas framväxande avhandlingsarbete.

Självvärderingen ger exempel på flera specifika kurser och en rad sammanhang som har betydelse för måluppfyllelsen. Till exempel ska doktoranderna kunna identifiera frågeställningar, utveckla förmågan att finna relevant litteratur, kunna tillämpa teorier och modeller, kunna göra egna bedömningar och kritiska analyser, ha förmåga att bidra till kunskapsutveckling i ett internationellt sammanhang, ha förmåga att bidra till andras lärande, ha förmåga att skriftligt diskutera forskning i dialog med vetenskapssamhället, kunna kommunicera forskning populärvetenskapligt samt ha förmåga att identifiera behov av ytterligare kunskap.

Av självvärderingen framgår vidare att doktoranderna har goda förutsättningar att slutföra sitt avhandlingsarbete inom de planerade tidsramarna. Kursutbudets systematik och avhandlingsarbetets tydliga struktur och progression med avstämningpunkter bedöms bidra till att arbetet kan slutföras inom den angivna tiden. Man analyserar olika eventuella hinder i avhandlingsarbetet, såsom svårigheter att få artiklar publicerade, svårigheter vid datainsamling, kvalitetsaspekter vid monografier med mera, och vidtar åtgärder vid behov.

Systematisk uppföljning görs av utbildningen för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande är av hög kvalitet och att doktoranderna uppnår målen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Vid institutionen finns en medveten och systematisk strategi för uppföljning, kvalitetssäkring, kvalitetsutvecklande åtgärder och återkoppling. Som ett led i doktorandernas progression mot examensmålet färdighet och förmåga granskas det framväxande avhandlingsarbetet regelbundet. Som ytterligare kvalitetssäkrande åtgärd granskas också avhandlingsmanuskriptet av en särskild läsare som institutionen utser. Syftet med detta är att ta ställning till om arbetet motsvarar de fastställda kvalitetskriterierna.

Om hinder i avhandlingsarbetet uppstår (till exempel vid datainsamling eller artikelpublicering) verkar det finnas rutiner för hur problemen ska bearbetas och åtgärdas. Det framgår att handledarna får möjlighet att tillsammans med handledarkollegiet diskutera vilket stöd och vilka åtgärder som behövs för att doktoranderna ska få de förutsättningar som behövs för att nå målen och kunna slutföra avhandlingsarbetet inom den angivna tiden.

Det finns en välstrukturerad granskningsprocess som bygger på ett systematiskt arbetssätt. Doktoranderna får på olika sätt återkoppling på hur deras färdigheter och förmågor samt progressionen mot examensmålet utvecklas. Institutionen arbetar aktivt med att skapa förutsättningar för doktoranderna att slutföra sina utbildningar inom planerad tid.

Aspektrråde: Utformning, genomförande och resultat

Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt

Bedömning med motivering: Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar intellektuell självständighet, och vetenskaplig redlighet/forskningsmässig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar. Doktoranden har också nått fördjupad insikt om vetenskapens/konstens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används.

Av självvärderingen framgår former och innehåll i utbildningen som syftar till att säkerställa att doktoranderna uppnår examensmålet för värderingsförmåga och förhållningssätt. Lärosätet ger exempel på olika aktiviteter som utgör lärandeaktiviteter för värderingsförmåga och förhållningssätt, såsom handledning, forskarutbildningskurser, seminarieverksamhet och övergripande avhandlingsarbete. Examensmålet genomsyrar hela utbildningen men uppfattas som svårt att operationalisera med samma tydlighet som målen för kunskap, förståelse, förmåga och färdighet. Dock ger lärosätet exempel på kursmoment som tränar intellektuell självständighet. Detta kan till exempel ske genom att doktoranderna kritiskt värderar forskningslitteratur och kritiskt argumenterar för forskningsmetodiska val i den egna avhandlingsprocessen.

Forskningsetiska frågor är lättare att operationalisera i utbildningen. Vetenskaplig redlighet (till exempel referenshantering) diskuteras under de forskarutbildningskurser och seminarier som anordnas av institutionens rådgivande och beredande etikgrupp. Lärosätet erbjuder också en forskarutbildningskurs som innehåller praktisk övning i att skriva etikprövningsansökningar. Eftersom de flesta doktorander forskar inom områden som kräver etikprövning förbereds doktoranderna för etikprövningsprocessen. Under avhandlingsseminarierna konkretiseras forskningsetiska aspekter i relation till doktorandernas egna avhandlingsarbeten.

Forskarutbildningen är upplagd så att doktoranderna ska kunna nå examensmålet under fyra års heltidsstudier. Det bedömningsschema man har utarbetat fungerar som ett stöd i detta. Det finns exempel i självvärderingen som visar på en progression vad gäller såväl intellektuell självständighet som vetenskaplig redlighet och förmågan att göra forskningsetiska bedömningar. Detta uttrycks i den allmänna studieplanen och realiseras via kursutbudet och avhandlingsarbetet.

Lärosätet har också identifierat utvecklingsområden för examensmålet för värderingsförmåga och förhållningssätt. Detta visar på god och kritisk värderingsförmåga hos de utbildningsansvariga.

Systematisk uppföljning görs av utbildningen för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande är av hög kvalitet och att doktoranderna uppnår målen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Av självvärderingen framgår att man följer upp måluppfyllelsen inom värderingsförmåga och förhållningssätt främst via de regelbundna avhandlingsseminarierna. Under dessa granskas doktorandernas framväxande avhandlingsarbeten av handledare, granskare och examinatore. Även

handledarna bedömer progressionen av målet löpande. Det bedömningsschema som fakulteten har arbetat fram är ett verktyg för att systematiskt säkerställa att doktoranderna uppfyller examensmålen för värderingsförmåga och förhållningssätt. Bedömningsschemat ger dessutom information som bidrar till att doktoranderna kan slutföra utbildningen inom planerad tid. Vid avhandlingseminarierna sker dessutom en regelrätt examination av doktorandernas självständighet, vetenskapliga redlighet och förmåga att göra forskningsetiska bedömningar.

Även om processerna och rutinerna kring den systematiska uppföljningen av värderingsförmåga och förhållningssätt inte är explicit framskrivna bedöms doktorandernas möjligheter att nå examensmålet som goda.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat**Sammanvägd bedömning av aspektområdet utformning, genomförande och resultat**

Bedömning med motivering: Aspektområdet utformning, genomförande och resultat bedöms sammantaget vara tillfredsställande.

Forskarutbildningen präglas av en genomtänkt struktur och systematik. Utbildningens systematiska utformning och genomförande säkerställer måluppfyllelsen för kunskapsformerna kunskap och förståelse, färdighet och förmåga samt värderingsförmåga och förhållningssätt. Som gott exempel vill bedömargruppen särskilt lyfta fram lärosätets medvetna arbete med uppföljningsprocesser och kvalitetsutvecklande åtgärder. Även de utvecklingsområden som lärosätet har identifierat, till exempel när det gäller examensmålet för värderingsförmåga och förhållningssätt, visar på ett medvetet och systematiskt arbete för att fortsatt utveckla och kvalitetssäkra forskarutbildningen i specialpedagogik.

Perspektiv**Arbetslivets perspektiv**

Bedömning med motivering: Utbildningen förbereder doktorander för ett föränderligt arbetsliv.

Självvärderingens beskrivning av arbetslivets perspektiv indikerar att forskarutbildningens innehåll och utformning är användbar och förbereder doktoranderna för ett föränderligt arbetsliv. En grund för denna bedömning är att forskarutbildningen i specialpedagogik bedrivs i nära kontakt med pedagogiska miljöer och samhälleliga verksamheter. Samtliga doktorander har tidigare erfarenheter av arbetslivet, och flera behåller sin arbetslivsförankring även under doktorandtiden. Samhällets efterfrågan på disputerade i specialpedagogik är stor. De som disputerat i specialpedagogik är inte bara användbara vid akademien utan även i hög grad inom myndigheter, organisationer, kommunala verksamheter och liknande. De utbildningsansvariga har kontinuerlig kontakt med arbetslivet, till exempel genom de olika uppdrag som institutionen får. Kontakten med alumnerna upprätthålls bland annat genom seminarier som ordnas av institutionen. Även den specialpedagogiska forskningens tillämpade karaktär förbereder doktoranderna för arbetslivet.

Doktoranderna har goda möjligheter till institutionstjänstgöring tack vare institutionens omfattande utbildningsuppdrag. Det finns även goda förutsättningar för högskolepedagogisk meritering. Doktoranderna kan medverka i undervisning och handledning, och i viss utsträckning även ha administrativ tjänstgöring. För de doktorander som bedriver forskarstudier på deltid är det svårare att hitta utrymme för institutionstjänstgöring, men de har istället lättare att hålla kvar sitt engagemang i arbetslivet. Arbetslivsförberedande aktiviteter såsom karriärplanering ordnas för doktoranderna i utbildningens slutskede. De forskarstuderande erbjuds också att delta i de seminarier och workshops

om forskningsfinansiering som anordnas centralt. Internationella karriärmöjligheter finns, men intresset är relativt svalt. Institutionen arbetar dock aktivt för ökad internationalisering bland både forskarstuderande och nydisputerade.

Utbildningens utformning och genomförande följs systematiskt upp för att säkerställa att den är användbar och förbereder för arbetslivet. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Av självvärderingen framgår att de utbildningsansvariga har forum för att systematiskt följa upp och säkerställa utbildningens användbarhet på såväl kort som lång sikt genom uppdrag, utvecklingsarbete och kontakt med relevanta nätverk inom och utanför akademien. I detta avseende är det också sannolikt att doktoranderna själva bidrar med värdefulla insikter om utbildningens användbarhet, eftersom flera forskarstuderande behåller sin förankring i arbetslivet utanför akademien medan de genomför sin forskarutbildning. Självvärderingen innehåller flera exempel på att uppföljningarnas resultat vid behov har omsatts i kvalitetsutvecklande åtgärder. Specialpedagogiska institutionen har aktiv kontakt med ett flertal alumner, och arbetar systematiskt med att ta in deras erfarenheter i kvalitetssäkringen och utvecklingen av utbildningen. Antalet alumner är visserligen begränsat, men många före detta doktorander har kontakt med institutionen via forskningssamarbeten. Alumnerna deltar även i seminarieverksamheten i viss utsträckning.

Forskarutbildningen är utan tvekan mångsidigt användbar och förbereder doktoranderna för ett föränderligt arbetsliv. Utbildningen arbetar för att tillgodose samhällets efterfrågan på disputerade i specialpedagogik. Den systematiska uppföljningen av utbildningens utformning och genomförande bidrar till att säkerställa att arbetslivets perspektiv beaktas. Som ett gott exempel vill bedömagruppen lyfta fram det välutvecklade samarbetet med arbetslivets intressenter.

Sammantaget bedöms arbetslivets perspektiv vara tillfredsställande.

Perspektiv

Doktoranders perspektiv

Bedömning med motivering: Utbildningen verkar för att doktoranderna tar en aktiv del i arbetet med att utveckla utbildningen och lärprocesser.

Av självvärderingen framgår att doktoranderna deltar i beslutsprocesser och i beredning av frågor som rör forskarutbildningen. Doktoranderna är representerade i flera olika beredande och beslutsfattande organ såsom institutionsstyrelsen, fakultetens doktorandråd och institutionens arbetsmiljögrupp. Via dessa organ får doktoranderna enligt självvärderingen möjlighet till reellt inflytande och deltagande i beslutsprocesser. Även om det saknas ett etablerat doktorandråd vid institutionen visar självvärderingen att doktoranderna informellt organiserar sig när det finns skäl att lyfta fram synpunkter och föreslå åtgärder. Det framgår vidare att doktorandernas synpunkter samlas in via utvecklingssamtal, kursutvärderingar och arbetsmiljöenkäter. Tydliga exempel på struktur vad gäller doktorandinflytande är dels den årliga konferens som ordnas för doktoranderna där de har möjlighet att ta upp angelägna frågor, dels de återkommande utvecklingssamtalen med forskarutbildningens studierektor. I syfte att öka systematiken har institutionen tagit fram ett dokument med samlad och uppdaterad information till doktoranderna om exempelvis regler, administrativa rutiner och riktlinjer för tillgodoräknande.

Bedömargruppen ser positivt på att doktoranderna har samma anställningsförmåner som övrig personal. Det framgår av självvärderingen och intervjuerna att doktoranderna i hög grad uppmuntras delta vid konferenser, och att de får ekonomiskt stöd för såväl konferens- som studieresor. På grund av en ansträngd bemanningssituation och ett skifte på studierektorsposten noterar självvärderingen att man inte systematiskt genomförde utvecklingssamtal 2015-2016. I intervjuerna framgick det dock att samtliga doktorander har genomfört utvecklingssamtal under 2017. Bedömargruppen noterar också att arbetsmiljöenkäterna visar positiva resultat.

En viktig aspekt av den psykosociala arbetsmiljön är handledningen. Även om den ansträngda arbetssituationen bland institutionens lärare kan tänkas påverka doktorandernas möjlighet till stöd och handledning under forskarutbildningen ser bedömargruppen inga tydliga indikationer på brister i handledningen. Eftersom det pågår arbete för att rekrytera och tillsätta ny personal är framtidsutsikterna i dessa avseenden sannolikt goda. Självvärderingen beskriver att det finns tydliga rutiner för hur handledarbyte ska gå till när antingen den ena parten eller båda önskar detta.

Utbildningen följs systematiskt upp för att säkerställa att doktorandinflytandet används i kvalitetssäkring och utveckling av utbildningen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Av självvärderingen framgår att det saknas fastställda rutiner för doktorandinflytande vid kvalitetssäkring och utvecklingsarbete, men att praxis är att ta vara på doktorandernas synpunkter och önskemål. Självvärderingen noterar att doktoranderna kontinuerligt lämnar synpunkter på forskarutbildningen. Synpunkterna sammanställs sedan mer eller mindre systematiskt och återkopplas via kursutvärderingar, arbetsmiljöenkäter, handledning och utvecklingssamtal. Sammantaget är dessa kanaler forum för att säkerställa doktorandinflytandet i kvalitetssäkringsprocesserna och kvalitetsutvecklingen.

Vidare framgår att institutionen har naturliga kontaktytor med alumner eftersom flera doktorander tjänstgör inom institutionen efter avslutad forskarutbildning. Det förekommer också att alumnerna har kvar kontakten med institutionen via forskningssamarbeten eller lärarutbyten. På detta sätt beaktas även alumnernas synpunkter i institutionens kvalitetssäkringsarbete.

Sammantaget konstaterar bedömargruppen att lärosätet följer upp utbildningen för att säkerställa att doktorandernas perspektiv används i kvalitetssäkrings- och kvalitetsutvecklingsarbetet. Uppföljningarnas resultat bedöms också omsättas i kvalitetsutvecklande åtgärder när det behövs. Bedömargruppen noterar vidare att det saknas ett doktorandråd, vilket eventuellt kan göra det svårare att följa upp hur doktorandinflytandet används i kvalitetssäkring, utveckling och återkoppling. Att inrätta ett doktorandråd förefaller viktigt, särskilt om doktorandgruppen växer i enlighet med planerna. Bedömargruppen ser positivt på att lärosätet har identifierat såväl styrkor som utvecklingsområden. Ett utvecklingsområde anges vara att öka systematiken kring insamling, sammanställning och redovisning av alumnernas synpunkter på forskarutbildningen. Ett annat utvecklingsområde är systematisk uppföljning av de individuella studieplanerna för att säkerställa måluppfyllelse och för att ge doktoranderna förutsättningar att avsluta forskarutbildningen inom den angivna tiden.

Sammantaget bedöms doktoranders perspektiv vara tillfredsställande.

Perspektiv**Jämställdhetsperspektiv**

Bedömning med motivering: Ett jämställdhetsperspektiv är integrerat i utbildningens utformning och genomförande.

Det är ett faktum att könsfördelningen är ojämn vid institutionen. Detta gäller såväl personalen som doktoranderna. Merparten av doktoranderna är kvinnor - av institutionens tjugo doktorander är endast fyra män. Denna obalans antas spegla kvinnodominansen inom det specialpedagogiska fältet överlag. Institutionen är dock medveten om obalansen och arbetar aktivt för att förändra den. Institutionen har identifierat olika möjligheter och utmaningar som gäller sammansättningen i doktorandgruppen och hanterar dessa utmaningar på ett systematiskt sätt. Det finns flera exempel på hur ett jämställdhetsperspektiv integreras i utbildningens utformning och genomförande. Till exempel granskas och justeras all information på institutionens webbsidor och i övriga dokument vid behov för att specialpedagogik inte ska framstå som ett kvinnligt kunskapsområde.

Specialpedagogik som ämne innefattar kunskap om funktionsvariationer, mångfald och genus samt om inkludering, exkludering och delaktighet. Flera kurser behandlar specialpedagogiska kunskaper ur ett jämställdhetsperspektiv. Ett exempel på en sådan kurs med specialpedagogisk relevans är en kurs som ger inblick i jämställdhet och kvinnohistoria.

Specialpedagogiska institutionen har på ett självklart och naturligt sätt integrerat jämställdhetsperspektivet i utbildningens utformning och genomförande. Institutionen använder till och med den ojämna könsfördelningen inom specialpedagogik och skola till att synliggöra, diskutera och söka lösningar på de utmaningar som skolmiljöers ojämna könsfördelning kan ge upphov till. Doktoranderna har därigenom goda möjligheter att under utbildningen reflektera över och problematisera jämställdhetsperspektivet.

Aktuella jämställdhetsmål finns formulerade i Stockholms universitets strategi. Centrala resurser i arbetet är rådet för frågor rörande arbetsmiljö och lika villkor samt nätverket Genusakademin, som stödjer forskning med genusinriktning och erbjuder fakultetsövergripande kurser. Vidare har institutionen en kontaktperson för jämställdhetsfrågor som även ingår i arbetsmiljögruppen. Revidering av den universitetsövergripande jämställdhetsplanen pågår, och det centrala arbetet för ökad jämställdhet stödjer sannolikt även den specialpedagogiska institutionens jämställdhetsarbete.

Systematisk uppföljning görs för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande främjar jämställdhet. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Institutionen har en lokal jämställdhetsplan och en kontaktperson för jämställdhetsfrågor som även ingår i arbetsmiljögruppen. Via nyckeltal följer institutionen hur könsfördelningen bland doktoranderna utvecklas, och man uppmärksammar förhållandet i samband med kursutvärderingar samt i utvecklingssamtal.

Sammantaget konstaterar bedömargruppen att det finns inslag i utbildningens utformning och genomförande som är ämnade att främja jämställdhet. Det finns även universitetsgemensamma processer och rutiner vid institutionen som är avsedda att främja en jämnare könsfördelning. Institutionen har vidare identifierat olika möjligheter och utmaningar som gäller sammansättningen i

doktorandgruppen, och hanterar dessa utmaningar på ett systematiskt sätt. Bedömargruppen noterar att institutionen arbetar medvetet med att integrera jämställdhetsperspektivet i utbildningen på ett naturligt sätt. Systematiken kring uppföljning och återkoppling kan dock utvecklas vidare.

Sammantaget bedöms jämställdhetsperspektivet vara tillfredsställande.

Aspektområde: Uppföljning, åtgärder och återkoppling**Sammanvägd bedömning av aspektområdet uppföljning, åtgärder och återkoppling**

Bedömning med motivering: Aspektområdet uppföljning, åtgärder och återkoppling bedöms sammantaget vara tillfredsställande.

Forskarutbildningen i specialpedagogik är väl förankrad i den vetenskapliga grunden och bedrivs i samspel med det omgivande samhället. Handledarna och de övriga lärarna och forskarna som är involverade i forskarutbildningen har goda möjligheter att via forskning, uppdragsutbildning och samverkan följa med det egna ämnesområdet och kontinuerligt utveckla den egna vetenskapliga och pedagogiska kompetensen. Institutionen har utvecklat rutiner för att följa upp och kvalitetssäkra lärarnas och handledarnas sammantagna kompetens samt forskarutbildningsmiljön som helhet. Studierektorns övergripande ansvar, handledarkollegiets regelbundna sammankomster och de årliga utvecklingssamtalen är goda exempel på kvalitetsutvecklande arbete. Vidare vill bedömargruppen ge en eloge åt det stöd i form av mentorskap som man erbjuder nya handledare. Den årliga granskningen av utbildningsmiljön, som sker i samband med verksamhetsberättelserna och som kalibreras mot institutionens strategier, tyder på att det finns en välutvecklad systematik och medvetenhet hos institutionsledningen om hur strategiarbetet ska omsättas i åtgärder för att få önskad effekt.

De granskade underlagen tyder på att det i utbildningens utformning och genomförande finns medvetet och systematiskt utarbetade uppföljnings-, kvalitetssäkrings- och återkopplingsprocesser som säkerställer att examensmålen nås. Ett gott exempel som bedömargruppen vill lyfta är den välstrukturerade granskningsprocess för avhandlingsarbetet som institutionen har arbetat fram. Doktoranderna får på ett mångsidigt sätt återkoppling på hur progressionen mot examensmålen utvecklas. Det schema som bifogas de individuella studieplanerna är också ett led i detta systematiska kvalitetsutvecklingsarbete. Schemat kommer dessutom att utvecklas ytterligare när institutionen börjar använda ett nytt elektroniskt system för de individuella studieplanerna.

Specialpedagogiska institutionen har genom den välutvecklade kontakten med arbetslivets intressenter mycket goda möjligheter att ytterligare utveckla samverkan med arbetslivet. Uppföljnings- och återkopplingsprocesserna fungerar, men kan utvecklas ytterligare. Bedömargruppen vill i detta sammanhang lyfta internationaliseringen som ett utvecklingsområde för forskarutbildningen i specialpedagogik.

Även med avseende på hur doktoranders perspektiv beaktas i utbildningen ser bedömargruppen ett systematiskt uppföljnings- och kvalitetssäkringsarbete. Doktoranderna har av allt att döma inflytande i beslutsprocesser som rör dem. Det finns även fungerande rutiner för återkoppling. Bedömargruppen ser det som positivt att lärosätet har identifierat såväl styrkor som utvecklingsområden när det gäller doktorand- och alumnperspektivet. Detta indikerar att de forskarutbildningsansvariga är medvetna om behovet av fortsatt kvalitetsutveckling. Ytterligare ett exempel på medvetet kvalitetsarbete som bedömargruppen vill lyfta är det jämställdhetsarbete som institutionen utfört, bland annat med sina

webbsidor. Hur genusaspekten synliggörs när utbildningen i specialpedagogik presenteras har sannolikt betydelse. Även om institutionens arbete med att integrera jämställdhetsperspektivet i utbildningen verkar medvetet kan systematiken kring uppföljning och återkoppling utvecklas ytterligare.

Samlat omdöme: Hög kvalitet

Bedömning med motivering: Sammantaget visar underlagen att utbildningen håller hög kvalitet.

Forskarutbildningsämnet är väl avgränsat och förankrat i den vetenskapliga grunden. Kopplingen till beprövad erfarenhet är väl tillgodosedd via samverkan med det omgivande samhället och genom forskningens tvärvetenskapliga karaktär. Institutionens forskningsområden är relevanta och forskningen håller hög internationell klass. Handedarnas antal och deras sammantagna kompetens bedöms vara adekvat och tillräcklig. Det strategiska arbete som institutionen har bedrivit garanterar handledarresurser även på lång sikt. De nätverk och forskningssamarbeten som institutionen systematiskt utvecklar bidrar också till att säkerställa adekvat handledarkompetens för de enskilda doktoranderna. Handedarnas möjlighet till forskning inom ramen för anställningen garanteras, och handledarnas kompetens följs upp kontinuerligt.

Den omfattande internationella publiceringen visar att institutionens systematiska kvalitetsarbete har burit frukt. Forskarutbildningsmiljön bedöms ge doktoranderna goda möjligheter att bedriva forskning som möjliggör doktorsexamen inom planerade tidsramar. Förutsättningarna att få högklassig handledning och stöd för exempelvis konferensresor är goda. Doktorandgruppens storlek är tillräcklig med avseende på dynamiken i forskarutbildningen. Bedömargruppen noterar också att lärosätet arbetar strategiskt för att kunna utlysa doktorandanställningar regelbundet. Bedömargruppen vill dock uppmärksamma behovet av systematiskt strategiarbete när det gäller institutionens expansionsplaner.

Bedömargruppen noterar att doktoranderna har goda möjligheter att nå examensmålen under utbildningen. Forskarutbildningens uppbyggnad som helhet, med den genomtänkta planerade kursdelen, kursaktiviteterna och examinationerna som är kopplade till examensmålen, avhandlingsprocessens genomtänkta struktur med tydliga gransknings- och avstämningpunkter samt uppföljningssystemen bidrar sammantaget till att säkerställa måluppfyllelse och till att doktoranderna kan slutföra utbildningen inom den angivna tiden. De välplanerade seminarieaktiviteterna bidrar även till att doktoranderna kan utveckla en forskaridentitet. Bedömargruppen noterar också att lärosätet på ett tillfredsställande sätt lyckats hantera de utmaningar som kommer av ett stort antal doktorander som bedriver forskarstudier på deltid.

Bedömargruppen noterar att arbetslivets perspektiv är mycket väl beaktat. Institutionen har välutvecklade kontakter med det omgivande samhället. Överlag bedrivs forskarutbildningen i nära samverkan med arbetslivets intresser, vilket bidrar till att utbildningen i högsta grad är användbar även utanför akademien. Bedömargruppen har dock identifierat internationalisering som ett utvecklingsområde. Eftersom forskningen håller hög internationell nivå och det finns ett intresse för specialpedagogisk verksamhet som en del av den nordiska välfärdsmodellen bör det finnas goda möjligheter för doktoranderna att göra internationell karriär.

Bedömargruppens uppfattning är att doktorandperspektivet är väl beaktat i forskarutbildningen. Doktoranderna verkar ha reellt inflytande och deras synpunkter tas till vara vid planeringen och

genomförandet av utbildningen. Bedömargruppen noterar dock att det saknas ett formellt doktorandråd, och anser att inrättandet av ett sådant ytterligare skulle förbättra institutionens möjligheter att ta vara på doktorandernas synpunkter på studierna och arbetsmiljön.

Jämställdhetsperspektivet är mycket väl integrerat i utbildningen. Bedömargruppen vill särskilt uppmärksamma det systematiska jämställdhetsarbete som institutionen har utfört för att råda bot på den ojämna könsfördelningen bland personalen och doktoranderna. Ett led i detta är det systematiska arbetet med webbsidorna. Sammantaget vill bedömargruppen lyfta fram specialpedagogiska institutionens jämställdhetsarbete som ett gott exempel på hur ett jämställdhetsperspektiv kan integreras i forskarutbildning.

Underlagen tyder sammantaget på att rutinerna och processerna för uppföljning och återkoppling är systematiska och genomtänkta. Ett gott exempel som bedömargruppen vill lyfta fram är procedurerna för seminariebehandling och granskning av doktorandernas framväxande avhandlingsarbete. Överlag verkar uppföljningen av doktorandernas progression vara fungerande. Positivt är också att institutionen kontinuerligt identifierar styrkor och svagheter hos uppföljnings- och återkopplingsrutinerna, vilket tyder på ett medvetet kvalitetssäkrande arbete.

Umeå universitet

Lärosäte Umeå universitet	Forskarutbildningsämne Pedagogik - licentiat- och doktorsexamen	ID-nr A-2016-10-4073
Aspektområde: Miljö, resurser och område Aspekt: Forskarutbildningsämne Bedömning med motivering: Avgränsningen av forskarutbildningsämnet och dess koppling till den vetenskapliga grunden och beprövad erfarenhet är välmotiverad och adekvat. Självvärderingen och den allmänna studieplanen beskriver pedagogik som en samhällsvetenskapligt grundad disciplin med fokus på hur människor formas och förändras i sociala, kulturella och historiska sammanhang. Ämnesdefinitionen förankras i samma syn på pedagogik som vetenskap som tidiga företrädare av disciplinen representerar. Den lokala ämnesprofilen beskrivs genom institutionens sex prioriterade områden: genus i pedagogiska processer; idrottspedagogik; specialpedagogik; lärande och IKT; lärande, utvärdering och bedömning samt ledarskap, organisation och arbetsliv. Man betonar också forskarutbildningens nära innehållsliga anknytning till pedagogiska institutionens grundutbildningsprogram: idrottsvetenskapliga programmet; programmet för personal- och arbetslivsfrågor; grundlärar- och ämneslärarprogrammen; psykologprogrammet; beteendevetenskapliga programmet med inriktning mot IT-miljöer; polisutbildningen samt studie- och yrkesvägledarprogrammet. Bedömaregruppen menar att den avgränsning av ämnet som kopplingen till grundutbildningarna utgör ringar in ett forskningsfält som är adekvat för ämnet. Bedömaregruppen noterar att avgränsningen är välmotiverad, men att de prioriterade områdena och grundutbildningsuppdragen sammantaget skapar en mycket stor bredd som innebär en viss fragmentisering av ämnet. Detta kan i sin tur innebära utmaningar vad gäller att upprätthålla innehållslig avgränsning och djup.		
Aspektområde: Miljö, resurser och område Aspekt: Personal Bedömning med motivering: Antalet handledare och lärare och deras sammantagna kompetens är adekvat och står i proportion till utbildningens innehåll och utförande. Av självvärderingen och tabellunderlagen framgår att institutionen har totalt 85 tillsvidareanställda personer, varav 3 är professorer, 1 är gästprofessor och 41 är lektorer. Totalt har 17 personer docentkompetens. Underlaget beskriver att antalet disputerade lärare har ökat de senaste åren, och att man har arbetat aktivt för att knyta internationella forskare med kompetens inom de prioriterade områdena till institutionen. I handledargruppen ingår 16 personer, varav 7 är kvinnor. Totalt har 13 av handledarna tillsvidareanställning: en professor i pedagogik, en professor i psykologi och socialt arbete, en lektor och tio docenter. År 2016 hade utbildningen tolv doktorander, varav tre disputerade under året. Fyra av doktoranderna har eller har haft externa handledare, och av dessa har en varit huvudhandledare och övriga biträdande handledare. Ett handledarkollegium finns vid institutionen där handledarna - även de externa - och professorerna ingår. Kollegiet ansvarar för kvalitetsarbetet i forskarutbildningen och har också kollektivt ansvar för att utveckla handledningskompetensen. Utbildning i forskarhandledning både ges och krävs för handledaruppdraget. Självvärderingen anger att antalet professorer är lågt i relation till behovet, något som också fördes fram under intervjuerna. På fakultetsnivå prioriteras professorsrekryteringar till de ämnen där forskningsanknytningen på alla utbildningsnivåer behöver förstärkas, och prognosen bedöms därför vara god för att kunna öka		

antalet tillsvidareanställda professorer. Man har nyligen infört en princip som innebär att enbart doktorander med avhandlingsprojekt som passar den befintliga handledarkompetensen ska antas. Motivet till detta är att man inte vill skapa ytterligare behov av externa handledare eftersom detta innebär en sårbarhet vad gäller stabilitet och kontinuitet i kompetensförsörjningen. Bedömargruppen menar att detta är en rimlig princip som bidrar till att upprätthålla, avgränsa och fördjupa ämneskompetensen i handledningen och därmed också i utbildningen.

Utifrån självvärderingens publikationslistor konstaterar bedömargruppen att handledargruppen sammantaget har en nationell och internationell vetenskaplig produktion som motsvarar de prioriterade områdena, och som är synlig i relevanta, etablerade vetenskapliga tidskrifter. Bedömargruppen noterar att handledar- och lärargruppen har en bred kompetensprofil, och därigenom motsvarar kravet på vetenskaplig kompetens inom de prioriterade områdena och de relaterade grundutbildningarna. Tack vare ett framgångsrikt arbete med docentmeritering för lektorer finns ett förhållandevis stort antal docenter med relevant kompetens som en potentiell framtida professorsresurs. Bedömargruppen konstaterar dock att antalet professorer i nuläget är litet, och att bara en av de två tillsvidareanställda är professor i pedagogik. Under intervjuerna framgick att rekrytering av ytterligare en professor är på gång. Bedömargruppen ser positivt på detta och vill understryka vikten av att lärosätet arbetar aktivt med att rekrytera fler professorer som kan fungera som handledare och forskningsledare i utbildningsmiljön.

Handledarnas och lärarnas sammantagna kompetens och kompetensutveckling följs systematiskt upp i syfte att främja hög kvalitet i utbildningen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling till relevanta intressenter.

Av självvärderingen framgår att personalens kompetensutveckling kartläggs och analyseras varje år genom individuella medarbetarsamtal och kompetensutvecklingsplaner. En kompetensförsörjningsplan upprättas årligen vid lärosätet. Av underlaget framgår att professorer har minst 40 procent tid för egen forskning och kompetensutveckling, lektorer med docentkompetens 30 procent och övriga lektorer 20 procent. Det framgår också att en särskild fakultetsatsning på docentmeritering har resulterat i en ökning av publiceringar och citeringar. Handledaruppdraget kräver utbildning i forskarhandledning, antingen från det egna universitetet eller från något annat lärosäte. Rutiner finns för byte av handledare, och bytena hanteras av institutionens forskarutbildningsutskott.

Bedömargruppen konstaterar att lärarnas och handledarnas kompetens följs upp systematiskt, och att det finns rutiner för åtgärder och återkoppling knutna till detta.

Aspektområde: Miljö, resurser och område**Aspekt: Forskarutbildningsmiljö**

Bedömning med motivering: Forskningen vid lärosätet har en sådan kvalitet och omfattning att utbildning på forskarnivå kan bedrivas på en hög vetenskaplig nivå och med goda utbildningsmässiga förutsättningar i övrigt. Relevant samverkan sker med det omgivande samhället både nationellt och internationellt.

Av bedömningsunderlaget framgår att doktorandgruppen består av nio personer och att alla doktorander tillhör något eller några av de sex prioriterade områdena. Med denna tillhörighet följer möjligheter att delta i forskarnätverk, forskningsprojekt och konferenser såväl nationellt som

internationellt. Områdena kanaliserar föreläsningssupplett och medverkan i utbildningar och fortbildningar knutna till verksamheter i det omgivande samhället. En ekonomisk resurs om 10 000 kronor per år och doktorand finns för sådana utgifter, inklusive konferensdeltagande.

Seminarieverksamhet sker såväl inom de prioriterade områdena som i form av gemensamma högre seminarier vid institutionen. De tre seminarier som är obligatoriska för avhandlingsprojekten beskrivs som särskilt viktiga för utbildningen. Här förväntas doktoranderna delta både med sina egna texter och som aktiva, kritiska läsare av andras. För att öka närvaron har lärosätet infört en rutin inför seminarierna som innebär att information och anmälningslänk går ut till doktorander, handledare och övriga forskare vid institutionen. Detta har ökat både engagemanget och deltagandet, vilket bedömargruppen ser positivt på.

I doktorandgruppen ingår en företagsdoktorand och en kommundoktorand, finansierade av externa medel. Externt rekryterade handledare betraktas i självvärderingen som en tillgång i forskarutbildningsmiljön eftersom de bidrar till en ökad mobilitet, ger tillgång till andra forskningsmiljöer och leder till ett större kursutbud. Bedömargruppen uppmärksammar dock att man i självvärderingen påtalar att lösningen med externa handledare också innebär problem. Principen att inte anta doktorander vars avhandlingsprojekt ligger utanför institutionens prioriterade områden och därmed utanför de tillgängliga handledningsresurserna är ett sätt att hantera detta. Detta finner bedömargruppen vara en rimlig åtgärd för att ge stabilitet och kontinuitet i forskarutbildningsmiljön.

Bedömargruppen konstaterar utifrån publikationslistorna att den forskning som bedrivs sammantaget håller god vetenskaplig nivå. Av underlaget, inklusive intervjuerna, framgår att antalet doktorander har minskat dramatiskt under senare år, och att detta innebär problem med att erbjuda kurser i den utsträckning som behövs. Det gör det också svårare att upprätthålla kvaliteten i forskarutbildningsmiljön. Doktoranderna uppmanas att söka kurser som ges vid andra institutioner eller inom någon av de nationella forskarskolorna genusforskarskolan och forskarskolan i utbildningsvetenskap. Bedömargruppen ser detta som en svaghet eftersom det innebär begränsande möjligheter att säkra utbildningsmål och progression. Av självvärderingen framgår att lärosätet aktivt arbetat för att öka rekryteringen av doktorander. Under intervjuerna framkom att detta arbete varit framgångsrikt och att finansiering för rekrytering av tio till elva doktorander finns inför hösten 2018. Bedömargruppen ser positivt på denna utveckling.

Forskarutbildningsmiljön följs systematiskt upp för att säkerställa hög kvalitet. Resultatet av uppföljningen omsätts vid behov i kvalitetsutvecklande åtgärder och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Av självvärderingen framgår att samhällsvetenskapliga fakultetsnämnden har det övergripande ansvaret för forskning och forskarutbildning vid fakulteten, och att man i lärosätets övergripande kvalitetsarbete och kvalitetsuppföljning tillämpar gemensamma nyckeltal för verksamhetsuppföljning. En forskningsstrategi för 2013-2017 innehåller långsiktiga mål för kvaliteten i forsknings- och forskarutbildningsmiljön på institutionsnivå. Bland de mål som nämns i självvärderingen och under intervjuerna ingår att göra forskningen känd för sin höga kvalitet och att göra forskningsmiljön attraktiv. Biträdande prefekt har övergripande ansvar och de sex områdesledarna ansvarar specifikt för att följa upp kvaliteten i forskningen och undervisningen inom respektive område. Ett forskarutbildningsutskott bereder och beslutar i ärenden som rör forskarutbildningsfrågor inom institutionen. Ett forskningsutskott hanterar ärenden som rör forskningsstrategier, och två

examinatorer följer upp kvaliteten i forskarutbildningen. Självvärderingen lyfter att det de senaste åren har skett en ökning av publikationer och citeringar, nationell och internationell rekrytering av kompetenta medarbetare, antal disputerade samt mobilitet. Bedömargruppen konstaterar utifrån underlaget att formerna för att säkerställa kvaliteten i utbildningen genom uppföljning på olika nivåer är välorganiserad och tydlig.

Aspektområde: Miljö, resurser och område**Sammanvägd bedömning av aspektområdet miljö, resurser och område**

Bedömning med motivering: Aspektområdet miljö, resurser och område bedöms sammantaget vara tillfredsställande.

Självvärderingen och den allmänna studieplanen beskriver pedagogik som en samhällsvetenskapligt grundad disciplin med fokus på hur människor formas och förändras i sociala, kulturella och historiska sammanhang. Bedömargruppen menar att den avgränsning av ämnet som kopplingen till grundutbildningarna utgör ringar in ett forskningsfält som är adekvat för ämnet. Bedömargruppen noterar att avgränsningen är välmotiverad, men att de prioriterade områdena och grundutbildningsuppdragen sammantaget skapar en mycket stor bredd som innebär en viss fragmentisering av ämnet.

Vad gäller aspekten personal menar bedömargruppen att den externt rekryterade resursen för handledning och undervisning på kort sikt kan bidra till kvaliteten i utbildningsmiljön, men att det inte är en hållbar lösning på längre sikt. Fortsatt rekrytering av professorer krävs för att upprätthålla kvaliteten i utbildningen.

Vad gäller aspekten forskarutbildningsmiljö konstaterar bedömargruppen att gruppen doktorander är relativt liten och dessutom minskande, vilket innebär utmaningar när det gäller att upprätthålla en sammanhållen utbildningsmiljö. Bedömargruppen ser därför positivt på de planer på rekrytering av en större grupp doktorander som framkom under intervjuerna. Den rutin som har införts för att öka deltagandet vid avhandlingsseminarierna ser bedömargruppen som ett gott exempel på en kvalitetshöjande åtgärd.

Bedömargruppen menar att underlaget ger en god bild av hur kvaliteten i forsknings- och forskarutbildningsmiljön följs upp, åtgärdas och återkopplas på institutions- och fakultetsnivå.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat**Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen kunskap och förståelse**

Bedömning med motivering: Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna när examen utfärdas visar bred kunskap och förståelse både inom forskarutbildningsämnet och för vetenskaplig metodik inom forskarutbildningsämnet.

Av självvärderingen och den allmänna studieplanen framgår att man använder en matris som instrument för måluppfyllelse. Matrisen tydliggör relationen mellan examensmål och lärandemål samt forskarutbildningens innehåll. I matrisen anges explicit vilka obligatoriska kurser och seminarier, valbara kurser, avhandlingsarbete, aktivt deltagande i institutionens forskningsmiljö och övriga aktiviteter som svarar mot vilka mål. För kunskapsformen kunskap och förståelse identifieras fyra delmål. Ett exempel på hur matrisen fungerar är att en examinationsuppgift i den obligatoriska kursen vetenskapsfilosofi i pedagogisk forskning innebär att formulera och tillämpa ontologiska och

epistemologiska ställningstaganden i relation till den egna forskningen. Bedömargruppen konstaterar att matrisen ger en detaljerad bild av hur utbildningens utformning, genomförande och examination sammantaget bidrar till måluppfyllelse och till att utbildningen slutförs inom planerad tid.

Bedömargruppen uppmärksammar problemet med att erbjuda kurser i den utsträckning utbildningen önskar, något som enligt självvärderingen beror på en minskande doktorandgrupp. Bedömargruppen ser positivt på det formella avtal man ingått med Mittuniversitet för att i samverkan planera och genomföra obligatoriska kurser i utbildningen.

De uppgifter om genomströmning som finns tillgängliga ligger i linje med motsvarande forskarutbildningar i övriga landet, och föranleder därför inga särskilda frågor utöver hur lärosätet arbetar generellt för att doktoranderna ska slutföra sina utbildningar inom den angivna tiden.

Systematisk uppföljning görs av utbildningens utformning och genomförande i syfte att säkerställa måluppfyllelsen. Resultaten av uppföljning omsätts i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Självvärderingen ger en både generell och detaljerad beskrivning som gäller för hela aspektområdet. Enligt denna görs övergripande uppföljningar av alla forskarutbildningar vid lärosätet genom en medarbetarundersökning vart tredje år. Uppföljning på institutions- och individnivå sker främst genom den individuella studieplanen, som följs upp två gånger per år av doktorand och handledare i samråd. Här används matrisen som instrument för att följa upp deltagande i kurser, seminarier och andra aktiviteter i relation till utbildningsmålen. Genom matrisen kan specifika kunskapsformer i examensmålen identifieras i relation till utbildningens olika delar och delmål. Matrisen fungerar alltså som ett instrument för både planering och uppföljning av den individuella studieplanen. Dess utformning ger också möjlighet att beskriva progression över tid. Om avvikelser upptäcks dokumenteras dessa, och åtgärder och revideringar av planen görs sedan av doktoranden och handledarna i samråd.

Uppföljning beskrivs också ske kollektivt, genom utvärdering av kurser och i de obligatoriska seminarierna. Återkoppling av uppföljningarna sker regelbundet till doktorandkollegiet, forskarutbildningsutskottet och handledarkollegiet. Självvärderingen beskriver att återkoppling också sker till externa intressenter som Swera (Swedish educational research association) och andra organisationer och representanter för arbetsmarknaden. Detta ser bedömargruppen som ett gott exempel på kvalitetsuppföljning.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat

Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen färdighet och förmåga

Bedömning med motivering: Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna när examen utfärdas, visar förmåga att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar samt såväl i nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet kan presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt. Doktoranderna visar också förutsättningar för att såväl inom forskning och utbildning som i andra kvalificerade professionella sammanhang bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande.

Av underlaget framgår att matrisen som används för att säkerställa måluppfyllelse även visar vilka delmål som är knutna till kunskapsformen färdighet och förmåga, samt vilka delar av

forskarutbildningens innehåll som svarar mot dessa. Kursspecifika examinationsuppgifter och obligatoriska avhandlingsseminarier nämns som särskilt viktiga. Självvärderingen exemplifierar detta med en examinationsuppgift i kursen kvantitativ metod i pedagogiska praktiker, där doktoranden ska tillämpa kvantitativ analysmetod på data som har samlats in utifrån ett konkret problem. Ett annat exempel är forskningsområdesmöten och andra aktiviteter vars genomförande enligt självvärderingen säkerställer måluppfyllelse bland annat när det gäller att visa förmåga att muntligt och skriftligt med auktoritet presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället i såväl nationella som internationella sammanhang, samt att stödja andras lärande.

Bedömargruppen konstaterar att matrisen innehåller alla delar av aspektens bedömningsgrunder.

Systematisk uppföljning görs av utbildningen för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande är av hög kvalitet och att doktoranderna uppnår målen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Bedömargruppen konstaterar att denna aspekt följs upp på samma sätt och med samma verktyg som kunskapsformen kunskap och förståelse, och ser uppföljningen som relevant även här. Uppföljning på institutions- och individnivå sker främst genom den individuella studieplanen, som följs upp två gånger per år av doktorand och handledare i samråd. Här används matrisen som instrument för att följa upp deltagande i kurser, seminarier och andra aktiviteter i relation till utbildningsmålen. Genom matrisen kan specifika kunskapsformer i examensmålen identifieras i relation till utbildningens olika delar och delmål. Matrisen fungerar alltså som ett instrument för både planering och uppföljning i den individuella studieplanen. Matrisens utformning ger dessutom möjlighet att beskriva progression över tid. Om man upptäcker avvikelser dokumenteras dessa, och doktoranden och handledarna reviderar planen samt sätter in åtgärder.

Självvärderingen beskriver vidare att uppföljning sker kollektivt genom utvärdering av kurser och i de obligatoriska seminarierna. Uppföljningarna återkopplas sedan regelbundet till doktorandkollegiet, forskarutbildningsutskottet och handledarkollegiet. Självvärderingen beskriver också hur uppföljningarna återkopplas till externa intressenter som Swera och andra organisationer och representanter för arbetsmarknaden. Detta ser bedömargruppen som ett gott exempel på kvalitetsuppföljning.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat

Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt

Bedömning med motivering: Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar intellektuell självständighet och vetenskaplig redlighet/forskningsmässig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar. Doktoranden har också nått fördjupad insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används.

Av underlaget framgår att det i den matris som används för att säkerställa måluppfyllelse ingår fyra delmål som är knutna till kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt. Även här anges kursspecifika examinationsuppgifter och de obligatoriska seminarierna (ettårs-, mitt-, och slutseminariet) som viktiga för att säkerställa måluppfyllelse. Självvärderingen ger exempel på hur de obligatoriska kurserna innehåller moment som är relevanta för den aktuella kunskapsformen. Även om de fyra delmålen följer de bedömningsgrunder som ingår i aspekten är bedömargruppen tveksam

till om matrisen när det gäller denna specifika kunskapsform är tillräckligt öppen för andra dimensioner i lärandet av det angivna målet. Förmåga till reflektion och analys i relation till insikter om relationen mellan vetenskap och samhälle kan enligt bedömargruppen uppnås även genom andra aktiviteter än de som redovisas i matrisen.

Systematisk uppföljning görs av utbildningen för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande är av hög kvalitet och att doktoranderna uppnår målen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Bedömargruppen konstaterar att uppföljningen av denna aspekt sker på samma sätt och med samma verktyg som kunskapsformen kunskap och förståelse, och ser uppföljningen som relevant även här. Uppföljning på institutions- och individnivå sker främst genom den individuella studieplanen, som följs upp två gånger per år av doktorand och handledare i samråd. Här används matrisen som instrument för att följa upp deltagande i kurser, seminarier och andra aktiviteter i relation till utbildningsmålen. Genom matrisen kan utbildningens olika delar och aktiviteter kopplas till examensmålen. Matrisen fungerar som ett verktyg för både planering och uppföljning av den individuella studieplanen. Dess utformning ger också möjlighet att beskriva progression över tid. Om avvikelser upptäcks dokumenteras dessa, och doktoranden och handledarna sätter in åtgärder och reviderar planen i samråd.

Uppföljning beskrivs också ske kollektivt genom utvärdering av kurser och i de obligatoriska seminarierna. Återkoppling av uppföljningarna sker regelbundet till doktorandkollegiet, forskarutbildningsutskottet och handledarkollegiet. Självvärderingen beskriver att man även återkopplar uppföljningarna till externa intressenter som Swera och andra organisationer och representanter för arbetsmarknaden. Detta ser bedömargruppen som ett gott exempel på kvalitetsuppföljning.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat**Sammanvägd bedömning av aspektområdet utformning, genomförande och resultat**

Bedömning med motivering: Aspektområdet utformning, genomförande och resultat bedöms sammantaget vara tillfredsställande.

För hela aspektområdet gäller att man enligt självvärderingen har problem med att erbjuda kurser som motsvarar den kursdel som anges i den allmänna studieplanen (37,5 högskolepoäng obligatoriska kurser och upp till 90 högskolepoäng valbara kurser för doktorsexamen). Detta beror på ett minskat antal doktorander. Som tidigare nämnts uppmanas doktoranderna att själva söka kurser som ges av andra institutioner eller inom någon av de nationella forskarskolorna genusforskarskolan och forskarskolan i utbildningsvetenskap. Bedömargruppen ser detta som en svaghet eftersom det gör det svårare att säkra utbildningsmål och progression genom egeninitierade kurser och andra aktiviteter. Bedömargruppen menar dock att det är en styrka att lärosätet på olika sätt arbetar för att bibehålla kontinuitet och kvalitet i utbildningen trots det minskande antalet doktorander. Det samarbetsavtal man ingått med Mittuniversitetet, och som innebär att man samordnar planering och genomförande av obligatoriska kurser samt möjliggör samläsning, är ett gott exempel på detta. Av underlaget framgår att den matris som skapats för att tydliggöra hur de nationella examensmålen länkas till lärandemål och delmål i utbildningens olika delar är central i arbetet med måluppfyllelse i aspektområdet. Bedömargruppen konstaterar att matrisens möjlighet att planera utbildningen och följa upp mål och progression är en styrka.

Perspektiv**Arbetslivets perspektiv**

Bedömning med motivering: Utbildningen är användbar och förbereder doktorander för ett föränderligt arbetsliv.

I självvärderingen framkommer att handledarkollegiet har som uppgift att följa samhällsutvecklingen via externa nätverk, och att identifiera och generera externa forsknings- och utbildningsuppdrag. I detta ingår att hålla sig orienterad i externa samverkansmöjligheter. Självvärderingens exempel på samverkan med det omgivande samhället är utrednings-, utvärderings- och forskningsuppdrag från myndigheter, statliga verk, landsting, kommuner, frivilligorganisationer och företag. Flertalet doktorander har en omfattande arbetslivserfarenhet som de använder i sin forskning och i samverkan med det omgivande samhället. En del doktorandprojekt ingår i uppdrag som innebär att både handledare och doktorander har goda möjligheter att följa och främja samhällsutvecklingen. Kommun- och företagsdoktorander återför kontinuerligt den kunskap de utvecklar inom sina avhandlingsprojekt till sina ordinarie arbetsgivare. Utifrån det samlade underlaget konstaterar bedömargruppen att utbildningen ger möjligheter till möten och samverkan mellan doktorander och nationella och internationella företrädare för yrkesverksamhet, såväl inom som utom akademien.

Institutionstjänstgöring inom ramen för doktorandanställningen erbjuds, och kan bestå av undervisning eller (för kommun- och företagsdoktorander) arbete i verksamheter utanför akademien. För undervisning krävs högskolepedagogisk utbildning, något som i sin tur innebär meritering för lektorsanställning efter examen. Deltagande i forskarskolor med koppling till arbetsmarknader utanför akademien ger möjlighet till kontakter med sådana nätverk och verksamheter. De medel som doktorander kan söka, bland annat för att delta i nationella och internationella konferenser, ger möjlighet att knyta kontakter för vistelser vid andra forskningsmiljöer under eller efter utbildningen.

I självvärderingen och intervjuerna framgår det att lärosätet ser behov av att utveckla system och strategier för att bättre integrera arbetslivsperspektivet i utbildningen, eftersom perspektivet i nuläget i stor utsträckning uppfattas vara avhängigt doktorandernas och handledarnas individuella intressen. I ett sådant arbete ingår också att utveckla alumnverksamheten med hjälp av intervjuer, enkäter, referensgrupper och liknande för att ge bättre återkoppling mellan utbildning och arbetsliv. Vidare framgår det av det samlade underlaget att man diskuterar hur utbildningens användbarhet för arbetslivet kan säkras ytterligare genom utbildningens innehåll och utformning, till exempel inom ramen för doktorandernas institutionstjänstgöring. Lärosätet planerar också att i den individuella studieplanen följa upp aktiviteter med arbetslivsanknytning under utbildningen, till exempel fakultetens karriärseminarier och karriärvägledning. Bedömargruppen delar lärosätets syn på att och hur arbetslivets perspektiv i utbildningen kan utvecklas.

Utbildningens utformning och genomförande följs systematiskt upp för att säkerställa att den är användbar och förbereder för arbetslivet. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Enligt självvärderingen planeras och säkerställs generellt kvalitets- och utvecklingsarbete systematiskt genom verksamhetsplaner på universitets-, fakultets- och institutionsnivå. Planerna följs upp kontinuerligt genom medarbetarsamtal, och man kartlägger och analyserar personalens kompetens. Bedömargruppen konstaterar dock att uppföljning av aktiviteter med arbetslivsanknytning

saknas i de individuella studieplanerna, och att lärosätet i nuläget inte följer upp hur arbetslivets perspektiv tillgodoses och integreras under utbildningen. Den samhällsvetenskapliga fakulteten har därför beslutat att lägga in utrymme för detta i den nyutvecklade webbaserade individuella studieplanen och på så sätt dokumentera och synliggöra arbetet med arbetslivsanknytning. Exempel på dylika aktiviteter som redan genomförs är de karriärseminarier och den karriärvägledning som fakulteten anordnar.

Sammantaget bedöms arbetslivets perspektiv vara tillfredsställande.

Perspektiv

Doktoranders perspektiv

Bedömning med motivering: Utbildningen verkar för att doktorander tar en aktiv del i arbetet med att utveckla utbildningen och läroprocesser.

Enligt självvärderingen har doktoranderna formellt inflytande genom representation i alla beredande och beslutande organ på alla nivåer vid lärosätet, till exempel universitetsstyrelse, fakultetsnämnd samt utskott och kommittéer. En studierektor genomför årliga medarbetarsamtal med doktoranderna och har det övergripande ansvaret för doktoranderna och forskarutbildningen. Av självvärderingen framgår att en medarbetarundersökning visar att doktoranderna är positiva till sin arbetsplats.

Bedömargruppen konstaterar utifrån självvärderingen att det har skett nio handledarbyten under de senaste fem åren, varav fem har orsakats av meningsskiljaktigheter. Detta framstår som ett arbetsmiljöproblem. Under intervjuerna beskrevs dessa handledarbyten som knutna till en problematik som inte längre är aktuell, och att byte av handledare nu ses som något odramatiskt. Det framgick också att handledarbyten som beror på pensionsavgångar eller på att handledare flyttar numera hanteras skyndsamt av studierektorn och att lärosätet har tydliga rutiner för handledarbyten. Bedömargruppen ser det som ett fortsatt utvecklingsområde att i förebyggande syfte skapa en långsiktig planering för handledartillsättning och tydliga rutiner för handledarbyte. Bedömargruppen vill särskilt framhålla vikten av att doktoranderna görs delaktiga i valet av handledare.

Arbetet med den psykosociala miljön sker enligt självvärderingen systematiskt. Av underlaget framgår att lärosätet arbetar aktivt med handledarkollektivet för att förebygga stress och andra problem som är relaterade till doktorandernas arbets- och utbildningsmiljö. Intervjuerna lyfter fram introduktionen i forskarutbildningen som en viktig del i detta arbete. Bedömargruppen uppmärksammar att forskarutbildningsmiljön beskrivs som inte helt friktionsfri. Under intervjuerna förtydligades detta, och det framgick att beskrivningen snarare står för medvetenhet om och beredskap inför frågor som har med doktoranders perspektiv på utbildningen att göra, inte att det finns allvarliga problem. Bedömargruppen ser fortsatt arbete med forskarutbildningsmiljöns psykosociala aspekter som ett viktigt utvecklingsområde.

Av självvärdering och intervjuer framgår att det finns medel att söka och få för att alla doktorander ska kunna delta i konferenser och internationella utbyten. Av självvärderingen framgår vidare att de doktorander som bor på annan ort inte deltar i seminarier och annan icke-obligatorisk verksamhet i samma utsträckning som de som bor nära Umeå. Under intervjuerna förstärktes denna bild, och det framgick att utbildningens krav på fysisk närvaro inte alltid är förenligt med ett etablerat liv på annan ort. Bedömargruppen noterar att detta förhållande är ett problem och ser arbetet med att skapa lika villkor för alla doktorander att delta i utbildningens alla delar som ett viktigt utvecklingsområde.

Utbildningen följs systematiskt upp för att säkerställa att doktorandinflytandet används i kvalitetssäkring och utveckling av utbildningen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Självvärderingen anger att kursvärderingar sker kontinuerligt. Resultaten sammanställs av undervisade lärare och lämnas sedan vidare till forskarutbildningens studierektor och examinator. De delar som ses över efter doktorandernas synpunkter rör främst kursutbudet. Det framgår av det samlade underlaget att doktoranderna i stor utsträckning har varit hänvisade till kurser som ges vid andra lärosäten och andra forskarutbildningar på grund av det minskade antalet doktorander.

Enligt självvärderingen och intervjuerna involveras alumner i utbildningen genom ett mentorsprogram. Bedömargruppen ser positivt på detta, och på att lärosätet beskriver fortsatt arbete med att utifrån alumners erfarenheter följa upp, åtgärda och återkoppla utbildningens kvalitet som ett utvecklingsområde.

Bedömargruppen konstaterar utifrån det samlade underlaget att handledarbyten har varit ett problem, men att arbete med långsiktig planering och tydliga rutiner bidragit till att positivt förändra den bild som ges i självvärderingen. Bedömargruppen vill lyfta handledarkollegiets kontinuerliga arbete för att förebygga sårbarhet i doktorandernas psykosociala miljö som ett gott exempel. Mentorsprogrammet där nydisputerade och nyantagna får möjlighet att utbyta förväntningar och erfarenheter är ett annat gott exempel.

Sammantaget bedöms doktoranders perspektiv vara tillfredsställande.

Perspektiv

Jämställdhetsperspektiv

Bedömning med motivering: Ett jämställdhetsperspektiv är integrerat i utbildningens utformning och genomförande.

I självvärderingen beskrivs en strävan efter likabehandling av studenterna, oavsett kön eller andra diskrimineringsgrunder. Lärosätet arbetar aktivt för att främja doktorandernas lika villkor för att bedriva sina studier, och menar att lärosätets råd för lika villkor stödjer detta arbete. Självvärderingen beskriver också att ett av institutionens prioriterade områden, genus och pedagogiska processer i samhället, specifikt uppmärksammar genus- och jämställdhetsfrågor och bidrar till jämställdhetsarbetet på hela institutionen. Vidare framgår att jämställdhetsperspektivet vid antagning av doktorander säkras genom strikta bedömningsgrunder (förmåga att genomföra utbildningen, tidigare studieresultat och avhandlingsplan). Vid tillsättning av handledare eftersträvas jämn könsfördelning, liksom vid tillsättning av opponent och betygsnämnd. Av underlaget framgår också att könsfördelningen i doktorandgruppen och handledargruppen är relativt jämn. Bedömargruppen konstaterar att underlaget visar att det finns goda formella förutsättningar för att integrera jämställdhetsperspektivet i utbildningens utformning och genomförande, och att frågor om jämställdhet aktivt lyfts i utskott och kollegier.

Systematisk uppföljning görs för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande främjar jämställdhet. Det är dock inte tydligt hur resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och om återkoppling sker till relevanta intressenter.

Självvärderingen beskriver hur jämställdhetsperspektivet följs upp på lärosätetsnivå. Bedömargruppen konstaterar att det finns goda formella förutsättningar för uppföljning, men att det samlade underlaget inte visar hur perspektivet systematiskt följs upp och vilken plats perspektivet har i kvalitetsuppföljningar av utbildningen på institutionsnivå till exempel i form av indikatorer eller rutiner. Det framgår inte heller tydligt om uppföljningen har omsatts i åtgärder.

När det gäller de olika aspektområdena konstaterar bedömargruppen att lärosätets övergripande policy för likabehandling har bäring på jämställdhetsperspektivet i att rekrytera doktorander, tillsätta handledare, tillsätta opponenter samt tillsätta ledamöter i betygsnämnd vid disputationer. Det prioriterade området genus i pedagogiska processer lyfts i underlaget som en särskilt viktig resurs för jämställdhetsperspektivet i kurs- och seminarieverksamheten. Bedömargruppen uppmärksammar att det bara är kvinnliga doktorander som deltar i arbetet i fakultetens doktorandförening, forskarutbildningsutskott och forskningsutskott, och ser lärosätets plan att arbeta för att få fler män att engagera sig som både viktig och positiv.

Sammantaget bedöms jämställdhetsperspektivet vara tillfredsställande.

Aspektområde: Uppföljning, åtgärder och återkoppling**Sammanvägd bedömning av aspektområdet uppföljning, åtgärder och återkoppling**

Bedömning med motivering: Aspektområdet uppföljning, åtgärder och återkoppling bedöms sammantaget vara tillfredsställande.

Av det samlade underlaget framgår att det övergripande ansvaret för forskning och forskarutbildning ligger hos den samhällsvetenskapliga fakultetsnämnden. Institutionen kartlägger, analyserar och följer upp personalens kompetensutveckling genom årliga medarbetarsamtal. Lektorernas och docenternas tid för kompetensutveckling är fastställd av fakulteten. Institutionens forskningsstrategi innehåller långsiktiga kvalitetsmål för forskarutbildningsmiljön. Biträdande prefekt har ett övergripande ansvar för kvalitetsuppföljning, och två examinatorer följer specifikt upp kvalitet i forskarutbildningen.

För aspektområdet utformning, genomförande och resultat visar självvärderingen att man följer upp lärosätets samtliga forskarutbildningar vart tredje år. På institutionsnivå följer man upp den individuella studieplanen två gånger per år. Till studieplanen hör en matris som relaterar examensmålen till lärandemål och delmål i utbildningens olika delar. Matrisen fungerar som ett instrument för både planering och uppföljning av den individuella studieplanen, och utformningen gör det möjligt att beskriva progression över tid. Uppföljning sker kollektivt genom utvärdering av kurser och i de obligatoriska seminarierna. Uppföljningarna återkopplas regelbundet till doktorandkollegiet, forskarutbildningsutskottet och handledarkollegiet.

När det gäller arbetslivets perspektiv visar självvärderingen och intervjuerna att lärosätet ser ett behov av att stärka möjligheterna till uppföljning, åtgärder och återkoppling. Särskilt lyfter man utveckling av alumnverksamheten, och att den individuella studieplanen bör ge utrymme för att följa upp även arbetslivsanknytning. Bedömargruppen ser detta som viktiga utvecklingsområden. Ytterligare ett viktigt utvecklingsområde gäller doktorandperspektivet och hur arbetet med doktorandernas psykosociala arbetsmiljö följs upp. Bedömargruppen anser också att fortsatt utveckling av alla doktoranders möjlighet att delta i alla delar av utbildningen av vikt. För jämställdhetsperspektivet visar underlaget att det finns formella förutsättningar för uppföljning, åtgärder och återkoppling, men

att det är oklart hur jämställdhetsperspektivet specifikt följs upp och vilken plats perspektivet har i kvalitetsuppföljningarna.

Samlat omdöme: Hög kvalitet

Bedömning med motivering: Sammantaget visar underlaget att utbildningen håller hög kvalitet.

Forskarutbildningen i pedagogik vid Umeå universitet bedrivs vid den pedagogiska institutionen och tillhör den samhällsvetenskapliga fakulteten. Utbildningen har en nära anknytning till flera grundutbildningsprogram, bland annat lärar-, psykolog- och polisutbildningarna. Den lokala ämnesprofilen är bred och definieras genom sex prioriterade områden. Doktoranderna tillhör ett eller flera av dessa, och har på så sätt tillgång till såväl seniora forskares nätverk och forskningsverksamhet som till nätverk och uppdrag knutna till det omgivande samhället.

Av underlaget framgår att man förstärker personalresurserna genom externa handledare som bidrar till forskarutbildningsmiljön på ett positivt sätt, men som också innebär en sårbarhet när det gäller stabilitet och kontinuitet i kompetensförsörjningen. Bedömargruppen konstaterar att publikationslistorna sammantaget visar hög vetenskaplig kompetens i handledar- och lärargruppen, och att antalet docenter har ökat märkbart de senaste åren efter en särskild satsning på docentmeritering från fakulteten. Bedömargruppen konstaterar dock att antalet professorer i nuläget är litet, och att bara en av de två tillsvidareanställda professorerna är professor i pedagogik. Av det samlade underlaget framgår att lärosätet arbetar aktivt för att rekrytera fler professorer och det pågår tillsättning av en professor i specialpedagogik. Bedömargruppen ser positivt på detta och vill understryka vikten av att lärosätet arbetar aktivt med att rekrytera fler professorer för att tillgodose behovet av forskningsledare och handledare i utbildningsmiljön.

Av självvärderingen framgår att det minskande antalet doktorander under de senaste åren har inneburit problem att erbjuda kurser i den utsträckning doktoranderna behöver. Det har också blivit svårare att upprätthålla kvalitet i utbildningsmiljön i sin helhet, något som bedömargruppen ser som en svaghet. Det framgår dock att lärosätet arbetat aktivt för att öka rekryteringen av doktorander. Under intervjuerna framkom att detta arbete varit framgångsrikt, och att det finns finansiering för att rekrytera tio till elva doktorander inför hösten 2018. Bedömargruppen ser positivt på denna utveckling. Ett centralt instrument för att säkra måluppfyllelsen i de tre kunskapsformerna är målmatrisen som kopplar ihop de nationella examensmålen med lärandemålen i kurser, seminarier, konferenser och andra inslag i utbildningen. Bedömargruppen konstaterar att matrisen ger en detaljerad bild av hur utbildningens utformning, genomförande och examination sammantaget bidrar till måluppfyllelse och till att utbildningen slutförs inom planerad tid. Vad gäller kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt är bedömargruppen tveksam till om matrisen är tillräckligt öppen för andra dimensioner i lärandet av det angivna målet. Förmåga till reflektion och analys i relation till insikter om relationen mellan vetenskap och samhälle kan enligt bedömargruppen uppnås även genom andra aktiviteter än de som redovisas i matrisen. Bedömargruppen ställer sig positiv till matrisen som ett instrument för att följa doktorandernas utveckling och progression över tid.

Bedömargruppen uppmärksammar att lärosätet ser ett behov av att utveckla system och strategier som bättre integrerar arbetslivsperspektivet i utbildningen, eftersom detta i nuläget är avhängigt individuella intressen hos doktorander och handledare. Bedömargruppen konstaterar att detta är ett viktigt utvecklingsområde, och ser positivt på de utvecklingsplaner som nämns i självvärderingen vad gäller alumnverksamhet och utveckling av de individuella studieplanerna så att de även följer upp

aktiviteter som förbereder för ett föränderligt arbetsliv. Bedömargruppen ser även positivt på att man arbetar för att förbättra doktorandernas arbets- och studiemiljö, och vill särskilt betona betydelsen av fortsatt arbete med att skapa tydliga rutiner för att tillsätta och byta handledare. Detta arbete bör innefatta utvecklade möjligheter för doktoranders delaktighet i val av handledare. Bedömargruppen menar vidare att fortsatt översyn och åtgärder för alla doktorandkategoriers möjlighet att delta i utbildningens alla delar är ett viktigt utvecklingsområde.

Bedömargruppen konstaterar att underlaget visar att det finns formella förutsättningar för att integrera jämställdhetsperspektivet i utbildningens utformning och genomförande, och att frågor om jämställdhet aktivt lyfts i utskott och kollegier.

Uppsala universitet

Lärosäte	Forskarutbildningsämne	ID-nr
Uppsala universitet	Pedagogik - licentiat- och doktorsexamen	A-2016-10-4074
Aspektområde: Miljö, resurser och område Aspekt: Forskarutbildningsämne Bedömning med motivering: Avgränsningen av forskarutbildningsämnet och dess koppling till den vetenskapliga grunden och beprövad erfarenhet är välmotiverad och adekvat. Forskarutbildningsämnet pedagogik vid Uppsala universitet har en stark koppling till den vetenskapliga grunden i pedagogikämnet i Sverige. Lärosätet har på nationell nivå varit tongivande för pedagogikämnets utveckling under drygt 100 år. Ämnet utgör idag ett omfattande forskningsfält med etablerade forskningstraditioner. I och med en uttalad samhällsrelevans och en koppling till olika professionsyrken - främst läraryrket - finns dessutom ett påtagligt samspel med olika professioners beprövade erfarenhet. Vid institutionen för pedagogik, didaktik och utbildningsstudier finns numera forskning, forskarutbildningskurser och avhandlingsprojekt som knyter an till olika teman som berör välfärdssamhällets utveckling och utbredning. Forskarutbildningsämnets breda ansats skapar en öppenhet gentemot de intressen som doktoranderna uttrycker och som arbetslivet efterfrågar. Det finns en historisk kärna av kurser i kursutbudet som skapar stabilitet och långsiktighet, men det finns också kurser som växer fram ur de forskningsfrågor och forskningsteman som har sin utgångspunkt i institutionens pågående forskning. Forskarutbildningens innehåll och utformning har sin formella inramning i den allmänna studieplanen för forskarutbildning i pedagogik. Planen reviderades så sent som 2016. Forskningen och forskarutbildningen är integrerade inom ramen för tre samverkande forskningsmiljöer: Studies in Childhood, Learning and Identities as Interactional practices (CLIP), Pedagogik med inriktning mot specialpedagogik (PS) och Studies in Educational Policy (STEP). Dessa miljöer har en omfattande samverkan i form av bland annat nätverk, projekt och gemensam publicering. Man samverkar också med andra forskningsmiljöer såväl inom lärosätet som med andra lärosäten i Sverige och utomlands. Forskarutbildningsämnet är väl preciserat både när det gäller bredd och djup. Detta sker genom att de tre miljöernas olika inriktningar och metodologiska angreppssätt täcker stora delar av forskarutbildningsämnets bredd och djup. De specialiseringar som finns inom miljöerna präglar inte bara utbudet av valfria kurser utan påverkar också doktorandernas avhandlingsämnen. Det är också vid dessa miljöer som bland annat forskningsprojekt, olika interna seminarier samt nationella och internationella samarbeten skapas. Sammanfattningsvis indikerar självvärderingen att det finns såväl bredd som djup i forskarutbildningsämnet pedagogik. Avgränsningen är dock mindre tydligt framskriven. Detsamma gäller kopplingen till den vetenskapliga grunden och beprövad erfarenhet.		
Aspektområde: Miljö, resurser och område Aspekt: Personal Bedömning med motivering: Antalet handledare och lärare och deras sammantagna kompetens är adekvat och står i proportion till utbildningens innehåll och genomförande.		

Vid institutionen för pedagogik, didaktik och utbildningsstudier finns en mycket omfattande forskning och publicering med stor internationell räckvidd. Den sammanställda referenslistan från 33 forskare (22 av dessa uppges vara handledare) samt doktorander under 2012-2016 visar närmare 700 publikationer i form av artiklar, böcker, bokkapitel, utredningar, läromedel, populärvetenskapliga publikationer och konferensbidrag. Merparten är publikationer i refereegranskade internationella tidskrifter. Majoriteten av publikationerna är skrivna på engelska, vilket signalerar en stark internationell orientering i forskningen. Av referenslistan framgår att handledarna svarar för en betydande del av såväl forskningen som publiceringen, vilket är en viktig del av handledarkompetensen för att stödja doktorandens utveckling. Medan professorerna och de flesta av doktoranderna är försörjda med fakultetsmedel, är övriga verksamma i forskningsmiljöerna primärt externfinansierade vad gäller forskning. Självvärderingen för fram att det ligger en sårbarhet i detta, eftersom forskningsaktiviteten då är beroende av externa medel. Trots detta faktum verkar handledarna ha goda möjligheter att forska och att följa utvecklingen inom det egna ämnesområdet.

När självvärderingen genomfördes var 8 personer verksamma som huvudhandledare och 17 som biträdande handledare. I stort sett samtliga var anställda vid institutionen för pedagogik, didaktik och utbildningsstudier. Könsfördelningen bland handledarna är relativt jämn, men kvinnor är något överrepresenterade. Några handledare har sin forskarutbildning i andra länder och tillför på så sätt såväl vetenskaplig som språklig och kulturell mångfald till forskarutbildningsmiljön.

Enligt den allmänna studieplanen ska handledarna ha minst doktorsexamen, och minst en av handledarna ska ha docentkompetens samt handledarutbildning eller motsvarande. Bedömargruppen ser det som positivt att institutionen för pedagogik, didaktik och utbildningsstudier medvetet skolar in juniora handledare som biträdande handledare och ibland tillsätter två biträdande handledare. Även icke handledande docenter ingår i handledarkollegiet för att sprida kompetensen och verka för att tillgången på handledare framöver är god. Fördelningen som beskrivs i underlaget visar att samtliga doktorander utom en av de femton som var aktiva 2016, har en huvudhandledare med minst docentkompetens, och elva av doktoranderna har en professor som huvudhandledare. De tabeller som bifogas självvärderingen illustrerar väl handledargruppens sammansättning, kontinuitet och stabilitet vid utbildningen. Bedömargruppen uppfattar att antalet handledare och deras sammantagna kompetens är adekvat och står i proportion till utbildningens innehåll och genomförande. Däremot anger varken de individuella studieplanerna eller tabellen över handledarresurser om respektive handledare i realiteten har handledarutbildning. Därför går det inte att utläsa om varje doktorand har minst en handledare med denna kompetens.

Det kollegiala ansvaret för utbildningen vilar i första hand på professorerna och handledarkollegiet. Det framgår vilka forskare som deltar i seminariemiljön, men det är inte riktigt lika tydligt vilka forskare utöver professorerna som undervisar i forskarutbildningskurserna. Att doktoranderna genom avhandlingsprojekt och handledare knyts till en forskningsmiljö bidrar enligt bedömargruppen till kvaliteten på doktorandernas utbildning.

Institutionen arbetar strategiskt och metodiskt när det uppstår behov av handledarbyte. Det finns både en etablerad praxis för och exempel på hanteringen av handledarbyten. Den process som självvärderingen beskriver bedöms säkerställa detta. När doktoranderna tilldelas handledare tar man hänsyn till de enskilda doktorandernas intressen, men det är inte helt tydligt hur detta sker. Det finns en uttalad ambition att främja den bredd och specialisering som finns vid institutionen, och att komplettera den med insatser från externa biträdande handledare. Det finns också en medvetenhet

vid institutionen om det relativt lilla antalet doktorander och den låga andelen nyrekryteringar. Detta diskuterades också under intervjuerna. Bedömargruppen konstaterar att utbildningens ansvariga ser det hela som en viktig utmaning för ämnets framtid, och att de har genomtänkta strategier för att skapa en långsiktig stabilitet i forskarutbildningen i pedagogik.

Handledarnas och lärarnas sammantagna kompetens och kompetensutveckling följs systematiskt upp i syfte att främja hög kvalitet i utbildningen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Institutionen tar ansvar för att säkerställa utvecklingen av handledarnas vetenskapliga och pedagogiska skicklighet. Ett system för detta beskrivs också i självvärderingen. Självvärderingen nämner att handledarna har genomgått kurser som främjar deras vetenskapliga och pedagogiska skicklighet, men det framgår inte vilka kurser det är (utöver handledarutbildningen som nämnts tidigare). Det framgår inte heller tydligt hur handledarnas kompetens och kompetensutveckling följs upp.

Institutionen har lång erfarenhet av att utveckla rutiner för uppföljning, kvalitetsutvecklande åtgärder och återkoppling för att säkra och utveckla handledarnas sammantagna kompetens. Det finns en tydlig och adekvat policy vid institutionen och fakulteten som beskriver kompetenskraven för handledning. Här tydliggörs också anställningskrav och kraven på handledarutbildning. Sammantaget visar självvärderingen på ett kontinuerligt arbete med att främja kvalitet i kompetensförsörjning och kompetensutveckling, vilket är positivt. Det finns möjligheter att utveckla tätare återkoppling till doktoranderna vid behov. Bedömargruppen vill lyfta fram institutionens föredömliga arbete på detta område.

Aspektområde: Miljö, resurser och område**Aspekt: Forskarutbildningsmiljö**

Bedömning med motivering: Forskningen vid lärosäten har en sådan kvalitet och omfattning att utbildning på forskarnivå kan bedrivas på en hög vetenskaplig och med goda utbildningsmässiga förutsättningar i övrigt. Relevant samverkan sker med det omgivande samhället både nationellt och internationellt.

Institutionen har ett utvecklat nationellt och internationellt samarbete som kompletterar utbildningsmiljöns omfattning och kvalitet, vilket det finns åtskilliga exempel på. Det finns en öppenhet för utbyte med forskare från andra lärosäten. Doktoranderna träffar till exempel gästforskare via sina kurser, eller i samband med det direkta avhandlingsarbetet. Flera av doktoranderna deltar i kurser vid andra lärosäten i Sverige, Europa och USA. De kan också tillgodoräkna sig poäng från kurser de läst vid andra lärosäten. Institutionen för pedagogik, didaktik och utbildningsstudier har en uttalad intention att anta doktorander från lärosäten i och utanför Europa, och avser att ytterligare öka mobiliteten bland forskare, lärare och doktorander. Detta framgår av institutionens verksamhetsplan från 2017.

Vid institutionen organiseras gästföreläsningar, symposier och konferenser där doktorander deltar aktivt. Genom att doktoranderna har egna expensmedel, och möjlighet att söka ytterligare medel, för konferensdeltagande får doktoranderna goda möjligheter att vidga sina vyer. Enligt de individuella studieplanerna har dock fyra av de doktorander som antagits före 2014 haft mycket få tillfällen att delta med egen presentation, vilket väcker frågor om hur dessa doktorander kan stödjas ytterligare.

Genom att doktoranderna är knutna till någon av de tre forskningsmiljöerna medverkar de aktivt och bidrar till att kritiskt granska egen och andras forskning. De tre miljöernas samverkan med det omgivande samhället sker exempelvis via praktisk forskning, via doktorandernas tjänstgöring vid institutionen, via forskarskolor som är kopplade till kommuner samt via ömsesidig samverkan med externa parter. De doktorander i forskarskolor som kombinerar forskarstudierna med arbete i kommunen utgör också en länk mellan forskare och praktiker.

De doktorander som var aktiva 2016 visar en spridning i fråga om bakgrund, ålder och anställningsform. De flesta - 10 av 14 - är anställda som doktorander. Två är adjunkter och två är pensionärer. Merparten är kvinnor, vilket hänger samman med att en stor andel sökande har en bakgrund i förskola och skola där i huvudsak kvinnor arbetar. Institutionen är medveten om problemet och arbetar för att skapa lika villkor oberoende av kön i relation till seminariekulturer samt meritering och karriärvägar. Två doktorander har sin anställning och sin huvudsakliga arbetsplats vid annat lärosäte. Detta anser bedömargruppen vara en utmaning för institutionen eftersom det är viktigt att alla doktorander går forskarutbildning på lika villkor och med samma förutsättningar. Vid institutionen finns exempel på att handledning sker via Skype.

Vid institutionen för pedagogik, didaktik och utbildningsstudier är det handledare och doktorand som tillsammans beslutar ämne för avhandlingsarbetet, avhandlingens format (sammanläggning eller monografi) samt avhandlingens språk (svenska eller engelska). Vid intervjuerna framkom att doktoranderna har stor frihet att själva bestämma inriktningen på avhandlingsarbetet. Den allmänna studieplanen anger att avhandlingsmanuskripten ska läggas fram vid ett eller flera forskningsseminarier, eller genomgå motsvarande granskning som institutionen anordnar. Kollegial granskning sker från planeringsseminarium till disputation, och vid mittseminariet, slutseminariet och disputationen anlitar man externa granskare. Efter slutseminariet tillsätts även en läsgrupp ur handledarkollegiet.

Antagning av doktorander sker i öppen konkurrens och på ett sätt som främjar nationell och internationell rekrytering. Det finns en policy kring utlysningsförfarandet och beslut om antagning föregås av en beredningsprocess som dokumenteras. En doktorandrepresentant deltar i beredningsprocessen. Bedömargruppen anser att det finns ett tydligt strategiskt tänkande kring rekryteringsprocessen. Karriärplaneringssamtal hålls mellan handledare och doktorander. Samtalen omfattar forskarutbildningens innehåll, institutionstjänstgöring, olika former av förtroendeuppdrag samt eventuell medverkan i projekt. Dessutom lyfter studierektorn frågor om kommande karriär och det framtida arbetslivet vid det årliga medarbetarsamtalet. Självvärderingen visar att möjligheterna och valen är många, och att utmaningen ligger i att prioritera utifrån tid och innehåll. Vart samtalen leder och vilka prioriteringar doktoranderna gör i anslutning till samtalen är dock inte uppenbart.

De individuella studieplanerna och handledarkollegiet är två viktiga verktyg vid utbildningen för att säkra och utveckla kvaliteten. De individuella studieplanerna, som följs upp varje år, ger inte bara information om eventuella avvikelser från gällande plan eller om planeringen framåt, utan ger också information som säkerställer att doktoranderna utvecklar förmågan att själva planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar. Kvalitetssäkringen vid institutionen sker på flera olika sätt som sammantaget utgör en logisk kedja av insatser: (1) Under handledningsmötena sker kontinuerlig avstämning av hur avhandlingsarbetet fortskrider, samt hur det går med kurser med mera. (2) De individuella studieplanerna uppdateras

årligen i relation till forskarutbildningen och avhandlingsprojektet. Revideringen sker i nära dialog mellan doktorand och handledare, och eventuella avvikelser från föregående period rapporteras och analyseras. (3) Doktorandernas progression genom utbildningen är en återkommande diskussionspunkt på handledarkollegiet. (4) Vid ett handledarkollegium som hålls en gång per år behandlas samtliga doktoranders progression genom utbildningen. (5) De individuella studieplanerna används även vid det årliga medarbetarsamtal som varje doktorand har med personalansvarig studierektor. Studierektorn fungerar också som en utomstående part att vända sig till om problem av olika slag uppstår, exempelvis behov av handledarbyte.

Utbildningen uppmärksammar särskilt frågor om jämställdhets- och mångfaldsperspektiv, samt frågor om maktrelationer mellan handledare och doktorander. Man uppmärksammar även ett dubbelt beroende för de doktorander som ingår i externfinansierade projekt som handledaren är vetenskaplig ledare för. Dessutom beaktas problem kring frågor om ansvarsfördelningen för doktorander som ingår i forskarskolor. Bedömargruppen ser medvetenheten och de fortlöpande diskussionerna som betydelsefulla, både för att värna om doktorandernas arbetssituation och för att utveckla kollegiets kompetens.

Sammanfattningsvis framstår förutsättningarna som mycket goda för forskarutbildningsmiljön och för samverkan. För att miljön ska fungera stödjande och utvecklande för doktoranderna krävs inte bara att det finns erbjudanden utan också att de tillvaratas av doktoranderna. Så förefaller vara fallet vid institutionen. Forskarutbildningen och forskningen har enligt bedömargruppen en sådan kvalitet och omfattning att utbildning på forskarnivå kan bedrivas på en hög vetenskaplig nivå. Det blir intressant att se effekten av den strategi som institutionen har tagit fram för att öka den internationella rekryteringen, öka antalet sökande samt öka heterogeniteten i doktorandgruppen.

Forskarutbildningsmiljön följs systematiskt upp för att säkerställa hög kvalitet. Resultatet av uppföljningen omsätts vid behov i kvalitetsutvecklande åtgärder och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Vid lärosätet finns ett välutvecklat kvalitets- och uppföljningssystem som omfattar alla nivåer. Utöver det nationella kvalitetssystemet sker kvalitetsarbete på lärosätetsnivå, fakultetsnivå och institutionsnivå. Dessutom finns avdelningen för kvalitetsutveckling, som svarar för uppföljning, utvärdering och stödinsatser på alla nivåer. Denna avdelning genomför exempelvis doktorandspeglar, alumnstudier och utvärderingar av lärosätets forskarutbildningar.

Forskarutbildningen vid institutionen för pedagogik, didaktik och utbildningsstudier har utvecklade modeller, system och strategier för att både säkerställa och utveckla kvaliteten i forskarutbildningen. Dessutom finns, enligt bedömargruppen, en förmåga att systematiskt omsätta erfarenheter från kvalitetsuppföljningar. Exempelvis utgör handledarkollegiet en viktig plattform för att diskutera, besluta och genomföra kvalitetsutvecklande åtgärder. Även det årliga mötet mellan doktoranderna och forskarutbildningens studierektor är ett forum för återkoppling som säkerställer kvaliteten. Arbetet med kursvärderingarna, de individuella studieplanerna och doktorandernas årliga medarbetarsamtal med studierektorn är ytterligare kvalitetssäkrande rutiner som följs upp. De förhållandevis täta handledarmötena med stående diskussionspunkter och doktorandrepresentation är ett gott exempel på hur fortlöpande systematiskt kvalitetsarbete kan möjliggöras. Självvärderingen anger en rad identifierade utmaningar och påbörjade förändringar som bedömargruppen ser som relevanta utvecklingsområden för utbildningen. Exempel på detta är att förstärka det högre seminariet, att ta

fram en ny allmän studieplan med fastslagna obligatoriska moment, att utveckla en fastare struktur för kursverksamheten samt att etablera ett återkommande internat för hela forskningsmiljön.

Aspektområde: Miljö, resurser och område**Sammanvägd bedömning av aspektområdet miljö, resurser och område**

Bedömning med motivering: Aspektområdet miljö, resurser och område bedöms sammantaget vara tillfredsställande.

Forskarutbildningsämnet pedagogik vid Uppsala universitet har en stark koppling till den vetenskapliga grunden i pedagogikämnet i Sverige. Ämnet utgör idag ett omfattande forskningsfält med etablerade forskningstraditioner. I och med en uttalad samhällsrelevans och en koppling till olika professionsyrken - främst läraryrket - finns dessutom ett påtagligt samspel med olika professioners beprövade erfarenhet. Forskarutbildningsämnet är väl preciserat både när det gäller bredd och djup. Avgränsningen är dock mindre tydligt framskriven.

Det råder ingen tvekan om att institutionen för pedagogik, didaktik och utbildningsstudier har utvecklade modeller, system och strategier för att både säkerställa och utveckla kvaliteten på forskarutbildningen i pedagogik. Bedömargruppen vill här lyfta fram hur institutionen har utvecklat handledarkollegiets roll, ansvar och process som ett gott exempel. Det finns också en förmåga att systematiskt omsätta erfarenheter från kvalitetsuppföljningar. Revidering och utveckling av den allmänna studieplanen och de individuella studieplanerna visar på att det finns ett pågående utvecklingsarbete. Även det påbörjade förändringsarbetet vad gäller det högre seminariet och den nya strukturen för att utveckla kursverksamheten är ett tecken på detta. Den kvalitetsmedvetenhet som framkom i självvärderingen förstärktes under intervjuerna. För bedömningsgrunden återkoppling ser bedömargruppen utvecklingsmöjligheter vad gäller tätare återkoppling till doktorandgruppen.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat**Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen kunskap och förståelse**

Bedömning med motivering: Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar bred kunskap och förståelse både inom forskarutbildningsämnet och för vetenskaplig metodik inom forskarutbildningsämnet.

Institutionen för pedagogik, didaktik och utbildningsstudier erbjuder ett rikt och varierande utbud av kurser för sina doktorander. Kurserna förefaller också hålla hög kvalitet. De olika typerna av kurser syftar till att ge både bredd och djup. I självvärderingen beskrivs fyra olika slags kurser, som också svarar mot den allmänna och de individuella studieplanerna:

- obligatoriska kurser
- specialiserings- och fördjupningskurser
- övriga kurser inom fakulteten, vid lärosätet och vid andra lärosäten
- forskarkurser inom forskarskolor.

De obligatoriska kurserna syftar bland annat till att göra det möjligt för doktoranderna att tillägna sig ämnets bredd. Dessa kurser ska bidra till att doktoranderna tillägnar sig ett kritiskt förhållningssätt vad gäller olika ansatser och metoders möjligheter och begränsningar. De ska också bidra till kunskap om och förmåga till kommunikation och bedömning av vetenskaplig kvalitet. De obligatoriska kurserna består av en introduktionskurs om 15 högskolepoäng och en metodkurs om 15 högskolepoäng. Återstående 45 högskolepoäng väljer doktoranderna i samråd med handledare. Specialiserings- och

fördjupningskurserna är kopplade till de tre forskningsmiljöernas olika teoretiska och metodologiska traditioner. Kurserna väljs i samråd med handledarna och förväntas garantera djupet i forskarutbildningen.

Vid institutionen finns en medvetenhet om utmaningar, såsom att balansera behovet av kontinuitet och framförhållning med en hög grad av flexibilitet för att anpassa utbildningen till doktorandernas behov. Detta framkom tydligt vid intervjuerna. Exempelvis innebär en relativt liten doktorandgrupp med olika inbördes inriktningar, och som kommit olika långt i utbildningen, att underlaget för specialiseringskurser blir begränsat. Bedömargruppen ser det som positivt att institutionen öppnar kurserna för externa deltagare och därför också har framförhållning och rutiner för att annonsera kurserna. Det är också positivt att det finns en medvetenhet om vad förskjutningen mot sammanläggningsavhandlingar innebär för utmaningar vad gäller såväl genre som språk och doktorandernas självständighet.

Beroende på när doktoranderna har antagits följer de olika allmänna studieplaner. De studieplaner som används är dels den nya allmänna studieplanen (75 högskolepoäng kurser och 165 högskolepoäng avhandling), dels en äldre version (90 högskolepoäng kurser och 150 högskolepoäng avhandling). Majoriteten av doktoranderna är antagna till den äldre planen. Förändringen syftar till öka förutsättningarna för hög kvalitet vad avser djup och bredd i relation till både ämnet och avhandlingens innehåll, men ska också skapa bättre förutsättningar för doktoranderna att bli klara i tid. Avhandlingsarbetet i sig innebär en fördjupad kunskap inom studiens område. Valbara kurser väljs dessutom generellt med tanke på avhandlingens inriktning. Detta medför att de obligatoriska kurserna blir viktiga för att tillgodose bredd. Bedömargruppens uppfattning är att institutionen lyckas skapa balans mellan djup och bredd. Intervjuerna bekräftar också denna uppfattning.

Ett gott exempel på hur strukturerade lärandesituationer kan utformas med utgångspunkt i lärosätets forskningsverksamhet är den kurs som utgörs av en seminarieserie om institutionens disputationer, och den tvärvetenskapliga kurs som kommer att ges i samverkan med Kungliga Tekniska högskolan. Att tillsammans granska avhandlingar ur olika aspekter och perspektiv torde vara utvecklande för det egna avhandlingsarbetet, och ett sätt att omsätta och fördjupa den kunskap och förståelse som utvecklas genom bland annat de obligatoriska kurserna. Avhandlingsseminarierna utgörs av tre seminarier som är logiskt sammansatta till en helhet. De betonar en ökande grad av specialisering och är ett exempel på hur doktorandernas måluppfyllelse systematiskt följs upp under flera år. Bedömargruppens slutsats är att om det behövs åtgärder av olika slag efter de olika avhandlingsseminarierna tar institutionen ansvar för detta.

Vid planeringsseminariet lägger doktoranden fram en utvecklad avhandlingsplan, och vid mittseminariet granskar en extern diskutant avhandlingsarbetet. Om en licentiatexamen är ett steg mot doktorsexamen ersätts det obligatoriska mittseminariet med licentiatseminariet. Det tredje seminariet, slutseminariet, utlyses som ett högre seminarium och ska förbereda doktoranden inför kommande disputation. Av självvärderingen framgår att om det framkommer allvarliga brister vid slutseminariet kan man fatta beslut om att justera avhandlingens ambition till en licentiatuppsats. Handledarkollegiet diskuterar i så fall detta, men det framgår inte hur beslutsprocessen går till. Processen anges vara en form av kvalitetssäkring från fakultetens och ämnets eller disciplinens sida.

Lärosätet betonar i självvärderingen vikten av att doktoranderna kan medverka i att utforma och fördjupa den egna forskarutbildningen, vilket stärker kvaliteten. Detta framkom tydligt under

intervjuerna. Såväl möjlighet att påverka som att med framförhållning planera sin utbildning är viktigt ur ett doktorandperspektiv. Bedömargruppen ser det som positivt att institutionen trots det relativt låga doktorandantalet - som kan begränsa vilka kurser som ges och hur ofta - har beslutat att en obligatorisk kurs ska ges varje höst.

Systematisk uppföljning görs av utbildningens utformning och genomförande i syfte att säkerställa måluppfyllelsen. Resultaten av uppföljning omsätts i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

För systematisk uppföljning och granskning av doktorandernas måluppfyllelse finns organisationen kring avhandlingsseminarier och disputation, liksom den årliga revideringen av de individuella studieplanerna. Särskilt viktigt är planeringen framåt, och studieplanens information om eventuella avvikelser i förhållande till planerade aktiviteter. Den individuella studieplanen är även tydlig vad gäller relationen mellan tid och prestation. Muntliga kursvärderingar är ett naturligt inslag i alla kurser, och det finns en mall för skriftlig kursvärdering som används om kursen har tillräckligt många deltagare. Även om en skriftlig utvärdering svårigen kan vara helt anonym hjälper en sådan till att ytterligare säkerställa kvaliteten i utbildningen.

Av de dokument som institutionen bifogat självvärderingen framgår att det finns en påtaglig systematisk uppföljning av utbildningens utformning och genomförande, och att måluppfyllelsen säkerställs på olika sätt. Doktoranderna förvärvar också bred kunskap och förståelse i relation till det enskilda avhandlingsämnet, vilket framför allt sker via kurser, handledning och utbildningsmiljön i vid bemärkelse. Det finns en tydlig och medveten strategi som också omfattar konkreta åtgärder, vilket gör att erfarenheter från olika uppföljningar omsätts i åtgärder för att kvalitetsutveckla utbildningen. Däremot framgår det inte tydligt i självvärderingen hur kopplingen ser ut mellan examensmål, lärandemål, lärandeaktiviteter och examination för alla kurser.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat

Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen färdighet och förmåga

Bedömning med motivering: Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar förmåga att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar samt såväl i nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet kan presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt. Doktoranderna visar också förutsättningar för att såväl inom forskning och utbildning som i andra kvalificerade professionella sammanhang bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande.

För kunskapsformen färdighet och förmåga finns flera exempel på relevanta kunskapsprocesser och på att progression uppnås under utbildningen. Ett exempel är att doktoranderna via seminarier, symposier och konferenser, såväl nationella som internationella, kontinuerligt samverkar med det omgivande samhällets aktörer (politik, förvaltning samt offentliga och privata anordnare av pedagogiska verksamheter). På så sätt får doktoranderna möjligheter att utveckla olika sätt att presentera och diskutera forskning med praktiker. Andra centrala inslag som säkrar måluppfyllelse av examensmålet färdigheter och förmågor är hur utbildningen utformar kursutbudet och de olika avhandlingsseminarierna. Vid avhandlingsseminarierna får doktoranderna träning i att muntligt försvara, argumentera för och reflektera kring teoretiska och metodologiska beslut och dess konsekvenser. Det finns också kurser som särskilt behandlar färdigheter och förmågor som att

presentera forskning, skriva tydliga och övertygande texter, organisera och strukturera texter samt att hantera disputationssakten. Doktoranderna tjänstgör också som lärare och bedriver undervisning. De utvecklar då sin förmåga att kommunicera och interagera med studenter. Institutionstjänstgöringen är både en förberedelse för arbetslivet och viktig för att utveckla den kommunikativa förmågan, bland annat för att kunna stödja andras lärande. Det är därför en tillgång att institutionen erbjuder doktoranderna såväl institutionstjänst som kurser i högskolepedagogik och handledning.

Systematisk uppföljning görs av utbildningen för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande är av hög kvalitet och att doktoranderna uppnår målen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Institutionen för pedagogik, didaktik och utbildningsstudier säkerställer på en rad olika sätt att måluppfyllelse av kunskapsformen färdighet och förmåga uppnås av doktoranderna under utbildningstiden. Den organisation och de processer som redogörs för under kunskapsformen kunskap och förståelse är relevanta också för uppföljning, åtgärder och återkoppling av kunskapsformen färdighet och förståelse. Kursutbud, kursinnehåll, lärandemål och examinationer antas exempelvis säkerställa att målet färdighet och förmåga uppnås. Däremot är inte lärandemål och examinationer i relation till färdighet och förmåga tydligt framskrivna i de underlag som bedömargruppen tagit del av.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat

Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt

Bedömning med motivering: Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar intellektuell självständighet, och vetenskaplig redlighet/forskningsmässig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar. Doktoranden har också nått fördjupad insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används.

I självvärderingen redovisas exempel på kurser, såväl obligatoriska som specialiserade, som har mål som är direkt relaterade till doktorandernas värderingsförmåga och förhållningssätt. Till exempel finns mål som betonar vikten av att doktoranderna ska kunna ta ställning till och diskutera forskningsetiska principer, mål som fokuserar hur självständighet, etik, redlighet och värderingsförmåga kommer till uttryck i relation till olika forskningsansatser och metoder samt mål som rör att utveckla förmågan att både konstruera och kritiskt värdera forskningsöversikter. Inom ramen för specialiseringskurserna har doktoranderna dessutom möjligheter att fördjupa sina kunskaper om hur etik, självständighet, redlighet och värderingsförmåga kommer till uttryck i forskningen inom de forskningsmiljöer som doktoranderna är knutna till.

Avhandlingsseminarierna anges som särskilt viktiga vid bedömningen av intellektuell självständighet, vetenskaplig kvalitet och forskningsetiska frågor i vid mening. Genom att delta i olika sammanhang där granskning och värdering av vetenskaplig textproduktion sker utvecklar doktoranderna intellektuell självständighet, ökad medvetenhet om forskningsetiska aspekter och ökad medvetenhet om vikten av redlighet i forskningen. I flera examinationsuppgifter examineras doktoranderna på målet att de självständigt ska kunna värdera och kritiskt reflektera över forskningsperspektiv och traditioner inom pedagogiken.

Det förefaller finnas goda möjligheter för doktoranderna att utveckla ett vetenskapligt förhållningssätt genom en medveten progression i kurserna, i handledningen och genom aktivt deltagande i forskningsmiljön. Ett gott exempel är hur den obligatoriska pedagogikkursen innehåller moment där doktoranderna deltar i det högre seminariet samt i de olika forskningsmiljöernas seminarier som ett led i att öva kritisk reflektion och göra egna ställningstaganden. Genom att tillvarata de olika forskningsmiljöernas perspektiv och traditioner får doktoranderna möjlighet att göra jämförelser, som kan verka klargörande samt synliggöra och problematisera sådant de tar för givet. Institutionen ser även detta som ett sätt att motverka "inlåsningar" i de specifika forskningsmiljöerna, vilket även förtydligades under intervjuerna.

Systematisk uppföljning görs av utbildningen för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande är av hög kvalitet och att doktoranderna uppnår målen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Doktorandernas värderingsförmåga och förhållningssätt tränas på en mängd olika sätt och i skilda sammanhang under utbildningen. Det gäller seminarieverksamheten, kursutbudet i sig, ett "peer review"-system, handledarkollegiets kontinuerliga möten och samspelet kring det egna avhandlingsarbetet. Institutionen har alltså ett utvecklat system för att säkerställa måluppfyllelse. Den organisation och de processer som redogörs för under kunskapsformen kunskap och förståelse är också relevanta för uppföljning, åtgärder och återkoppling för kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt. Hur målet fördjupad insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och mänskors ansvar för hur vetenskapen används är dock mindre tydligt beskrivet.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat**Sammanvägd bedömning av aspektområdet utformning, genomförande och resultat**

Bedömning med motivering: Aspektområdet utformning, genomförande och resultat bedöms sammantaget vara tillfredsställande.

Det finns åtskilliga exempel på hur forskarutbildningen i pedagogik har skapat förutsättningar för att progression i förhållande till de tre kunskapsmålen ska uppnås under doktorandernas utbildning. Det gäller såväl bred kunskap som bred förståelse, men också mer specifik och avgränsad kunskap och förståelse inom forskarutbildningsämnet (vilket innebär en disciplinär progression). När det gäller de olika kunskapsformerna kunskap och förståelse, färdigheter och förmågor samt värderingsförmåga och förhållningssätt har institutionen utvecklat en systematik för att säkerställa måluppfyllelsen. Doktoranderna får många möjligheter till delaktighet och lärande i olika forskningsrelaterade uppgifter, ofta i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt. De deltar i nationella och internationella forskningskonferenser och de samverkar kontinuerligt med det omgivande samhällets aktörer vid seminarier, symposier och konferenser.

Institutionen har en medveten strategi som också omfattar konkreta åtgärder för att säkerställa måluppfyllelsen. Bedömargruppen vill lyfta fram handledarkollegiets regelbundna och täta uppföljning som ett gott exempel. Fler goda exempel är att studierektorn har särskilt ansvar för att bevaka doktorandernas intressen i relation till institutionstjänstgöringen, och att kurser och seminarier utvecklar såväl kommunikativ förmåga som förmågan att granska och värdera.

Som ett övergripande utvecklingsområde föreslår bedömargruppen att institutionen granskar kopplingen mellan examensmål, lärandemål, lärandeaktiviteter och examination för alla kurser. Det

skulle ytterligare säkerställa kvaliteten för de olika kunskapsformerna kunskap och förståelse, färdighet och förmåga samt värderingsförmåga och förhållningssätt.

Perspektiv

Arbetslivets perspektiv

Bedömning med motivering: Utbildningen förbereder doktorander för ett föränderligt arbetsliv.

Det pedagogiska kunskapsområdet har en nära koppling till arbetsplatser som skolor, högskolor och flera andra myndigheter. De anställda vid institutionen för pedagogik, didaktik och utbildningsstudier samverkar regelbundet med det offentliga livet, vilket innebär att man skapar kontaktytor och mötesplatser som kan vara av betydelse för framtida uppdrag inom arbetslivet. Detta ger stora möjligheter för doktorandernas anställningsbarhet inom många samhällsområden. De flesta som disputerar i pedagogik fortsätter exempelvis att arbeta inom akademien efter utbildningen. Under de senaste fem åren har 15 av 18 doktorander anställts inom akademien efter genomförd utbildning. Arbetslivsperspektivet behandlas så att utbildningens innehåll, inriktning och utformning relateras till den akademiska karriären i huvudsak, men också till ett arbetsliv utanför akademien. Arbetslivets komplexitet är ofta i fokus i kursutbudet, i examinationsuppgifterna och i doktorandernas avhandlingsområden. Perspektivet har dessutom varit centralt i de forskarskolor som institutionen tidigare har medverkat i.

Doktorandernas utbildning sammanlänkas med arbetslivet på flera sätt. Doktoranderna bedriver övervägande praktisk forskning av empirisk karaktär, och de tjänstgör som lärare vid fakultetens utbildningsprogram och kurser. Ibland tjänstgör de också som lärare vid externa uppdragsutbildningar, och de deltar ofta i olika former av aktiviteter och uppdrag i samverkan med till exempel skolektorn och myndigheter. Fakulteten och institutionen har ett omfattande utbildningsuppdrag vid lärosätet. Detta ger doktoranderna goda möjligheter att erfar arbetslivet genom att undervisa, vilket de flesta också gör (vanligen under 20 procent av den fulla arbetstiden). Som ett stöd för att genomföra undervisningsuppdrag uppmanas alla doktorander att delta i en kurs i högskolepedagogik. Kurserna avser också att stärka doktorandernas möjlighet till kommande anställning inom akademien. De individuella studieplanerna visar dock att endast ett fåtal av doktoranderna går någon eller några av dessa kurser.

Doktoranderna får möjlighet att möta flera textgenrer inom utbildningen, vilket lägger en grund för ett arbetsliv både inom och utom akademien. Förutom medverkan vid forskningsansökningar är förmågan att skriva exempelvis stipendieansökningar och rapporter i utvärderings- och utvecklingsuppdrag en inkörsport till arbetslivet för många doktorander. Doktoranderna erbjuds vidare att delta i seminarier, symposier och konferenser med deltagare från politikområdet, förvaltningsområdet samt från offentliga och privata anordnare av pedagogiska verksamheter. Genom att delta i dessa aktiviteter får doktoranderna möjlighet att utveckla olika sätt att presentera, diskutera och beskriva forskningsresultat och dess potentiella nytta och användning för praktiker. Ett arrangemang kallat AIM day är en mötesplats mellan forskare och aktörer från näringsliv, förvaltning samt offentliga och privata anordnare av pedagogiska verksamheter. Ett mål där är att fånga upp idéer för framtida forskningsprojekt. Institutionen har dessutom ett program för sina alumner. Detta samspel ger ämnes- och programansvariga information om hur deras före detta studenter ser på sin utbildning några år efter examen i ljuset av sina arbetslivserfarenheter. Hur samspelet är utformat, och hur det är kopplat till kvalitet, är dock oklart.

Bedömargruppen vill ge en eloge till det systematiska arbete som genomförs för att koppla arbetslivet närmare doktoranderna. Bedömargruppen konstaterar dock samtidigt vissa svagheter när det gäller hur doktoranderna förbereds för forskningskommunikation med grupper utanför akademien. Undervisning i forskningskommunikation i allmänhet - och muntlig sådan i synnerhet - är efterfrågad. Vidare uppmärksammas inte innebörden av ett "föränderligt arbetsliv". Vilka specifika kompetenser kan utbildningen bidra med så att doktoranderna kan påverka och utveckla sitt arbetsliv i en nära framtid? Och på vilket sätt utgör ett föränderligt arbetsliv (till exempel ökad digitalisering, automatisering och robotisering) ett kunskapsinnehåll i utbildningen?

Utbildningens utformning och genomförande följs systematiskt upp för att säkerställa att den är användbar och förbereder för arbetslivet. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Utbildningens uppläggning och genomförande gör den användbar och förbereder doktoranderna för arbetslivet, bland annat genom alumnstudier. Däremot saknas uppgifter om hur institutionen arbetar systematiskt med alumners erfarenheter i kvalitetssäkringen och utvecklingen av utbildningen. Institutionen arbetar dessutom aktivt med doktorandernas karriärplanering, vilket till exempel sker genom att handledare och doktorand samtalar om vad som främjar doktorandens framtida karriär. Den sammantagna bedömningen är därför att doktoranderna förbereds väl för såväl en akademisk karriär som för en karriär utanför akademien. Däremot uppmärksammas inte innebörden av ett "föränderligt arbetsliv".

Sammantaget bedöms arbetslivets perspektiv vara tillfredsställande.

Perspektiv

Doktoranders perspektiv

Bedömning med motivering: Utbildningen verkar för att doktoranderna tar en aktiv del i arbetet med att utveckla utbildningen och lärprocesser.

Självvärderingen visar att lärosätet och institutionen aktivt verkar för doktorandernas deltagande på två nivåer: på individuell nivå i utformandet av den egna utbildningen, och på övergripande nivå i utskott och nämnder. Självvärderingens inhämtade doktorandsynpunkter visar att samtliga doktorander upplever att institutionen ger aktivt stöd till utvecklingen av olika förmågor, och att de socialiseras in i både vetenskapssamhället och i samhället i övrigt. Detta sker främst genom obligatoriska kursur, genom de regelbundna seminarierna och genom handledningen.

De obligatoriska kurserna utgör endast 30 högskolepoäng, och det finns en relativt stor frihet att välja kurser på lärosätet. Det finns också möjlighet att tillgodoräkna sig forskarutbildningskurser från andra lärosäten både nationellt och internationellt. Detta gör att doktoranderna får goda möjligheter att aktivt påverka och utforma utbildningens upplägg och innehåll. Detsamma gäller arbetet med de individuella studieplanerna och kontinuerlig planering och uppföljning av kurser, avhandlingsarbete, konferensdeltagande och institutionstjänstgöring. I och med att doktoranderna uppmuntras och stöttas i att engagera sig i olika föreningar för forskning och i att arrangera konferenser och symposier på institutionen får de ytterligare möjligheter att aktivt vara med och utforma och påverka sin utbildning.

På en övergripande nivå verkar lärosätet för att ge doktoranderna inflytande, delaktighet och insyn. Detta sker genom att doktoranderna har formell representation i utskott och nämnder som är relevanta för utbildningen. Doktorandernas delaktighet är påfallande god, och de har insyn i samtliga verksamheter och processer som rör forskarutbildningen och den egna arbetssituationen. Det framgår av dokumentationen att doktorander deltar i beslutsprocesser, inklusive beredning, av frågor som rör forskarutbildningen. Ambitionen att involvera doktoranderna synliggörs också konkret i att en doktorand har ingått i den arbetsgrupp som har utarbetat självvärderingen. Det finns även ett aktivt doktorandråd som bevakar doktorandernas intressen och rättigheter till exempel när det gäller arbetsmiljö. Genom att det finns en representant från doktorandrådet i lärosätets doktorandnämnd möjliggörs också insyn och deltagande i övergripande beslutsprocesser på universitetet. Institutionen har rutiner för att på ett tidigt stadium fånga upp, hantera och förebygga situationer som är problematiska för doktoranderna. Vid de årliga medarbetarsamtalen, som de flesta doktorander deltar i, diskuteras forskarutbildningen, arbetslivet på institutionen, karriärfrågor, trivsel och så vidare. Samtalen involverar inte bara handledare och lärare, utan här skapas flera kontaktytor för förtroendefulla samtal. Doktoranderna som grupp inbjuds också till att varje år delta i ett möte för att tillsammans lyfta olika frågor om anställning och forskarutbildning. Här sker en systematisk återkoppling.

Av självvärderingen framgår att handledarkollegiet utgör ett starkt nav i utbildningen. Handledarkollegiet tar vara på den samlade kompetens som finns inom ämnet och på kontinuiteten i de kollegiala samtalen. Förutom samtliga handledare och samtliga docenter ingår också en doktorandrepresentant i kollegiet. Att det finns en doktorandrepresentant i gruppen ser bedömargruppen som ett gott exempel på hur doktorandernas intressen och inflytande kan säkerställas. Frågan är om inte institutionen också skulle kunna utveckla den möjlighet som doktorandrepresentationen i handledargruppen medför till att sprida information och ge återkoppling i doktorandgruppen på tätare basis.

En annan viktig och frekvent använd kanal för återkoppling på forskarutbildningen är mötet mellan doktorand och handledare. De återkopplingar och synpunkter som lämnas tas vid behov upp av handledarna vid handledarkollegiets sammanträden. Doktoranderna har alltså ett påtagligt inflytande i kvalitetssäkringen av utbildningen. De deltar i beslutsprocesser, inklusive beredning, av frågor som rör forskarutbildningen. De kan också lämna synpunkter på utbildningen på olika sätt, till exempel via de individuella studieplanerna, vid sammanträden i nämnder och utskott, via doktorandernas officiella representanter, vid medarbetarsamtal med studierektor eller vid det årliga storgruppsmötet.

För att säkerställa dessa aktiviteter finns policyer och rutiner. På ett individuellt plan kan såväl handledning som det årliga samtalet med studierektor utgöra en arena för att lämna synpunkter, väcka frågor och få återkoppling.

Självvärderingen visar ytterligare exempel på att man tar vara på doktorandperspektivet och stöttar doktoranderna på olika sätt. För att doktoranderna ska kunna delta i utlandsvistelser, konferenser och studier vid andra lärosäten finns dels medel på 28 000 kronor per doktorand, dels stöd från handledare och forskningskoordinator för att skriva ansökningar av externa medel. Medlen och institutionens bidrag till overhead-kostnader är goda exempel på hur institutionen verkar för likvärdiga förutsättningar för fakultetsfinansierade doktorander och doktorander som är finansierade genom ett forskningsprojekt.

Det finns utarbetade rutiner vid institutionen för hur handledarbyten ska skötas. Det finns också exempel på att doktorandombudsmannen har deltagit med råd och stöd i processen efter önskemål från doktoranden. För att stödja doktorander som av olika skäl inte blir klara i tid finns etablerade rutiner. Till exempel kan de under en kortare period få finansiering för att kunna slutföra arbetet. Det finns också möjlighet för doktorander att vid behov lägga fram sitt arbete som licentiatuppsats istället för som doktorsavhandling. Detta kan enligt bedömargruppen vara ett klokt sätt att möta den enskilda doktorandens önskemål. Det framgår dock inte i självvärderingen om skiftet från en doktorsavhandling till en licentiatuppsats ytterst handlar om doktorandens kapacitet och livssituation, eller om det beror på problem med hur utbildningen organiseras och genomförs (till exempel handledningsrutiner).

Utbildningen följs systematiskt upp för att säkerställa att doktorandinflytandet används i kvalitetssäkring och utveckling av utbildningen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter

En grund till att processer för uppföljning, åtgärder och återkoppling sker systematiskt är att forskarutbildningen har rutiner för schemaläggning, dokumentation och uppföljning av olika typer möten både enskilt och i grupp. Ett tecken på att systemet fungerar bra är att doktoranderna också utnyttjar möjligheten till dessa samtal i hög grad.

En förutsättning för att doktoranderna ska kunna tillgodogöra sig de möjligheter till lärande och deltagande som erbjuds är att deras arbetssituation samt fysiska och psykosociala arbetsmiljö är tillfredsställande. En god arbetssituation och arbetsmiljö krävs också för att nödvändig tid och fokus kan ägnas åt avhandlingsarbetet. Bedömargruppen kan konstatera att det finns rutiner och etablerad praxis för att säkerställa en god fysisk och psykosocial arbetsmiljö för doktoranderna. Samtliga doktorander hör till det utbildningsvetenskapliga doktorandrådet. Rådet arbetar för att främja och bevaka doktorandernas intressen och rättigheter, bland annat vad gäller arbetsmiljö. Rådet arrangerar även sociala evenemang för doktoranderna. De doktorander som har en aktivitetsgrad om minst 20 procent har möjlighet att vända sig till företagshälsovården vid lärosätet och ta del av den preventiva friskvård som erbjuds där. Att sjukskrivningar har förekommit men inte varit något utbrett problem kan tyda på att det förebyggande arbetet fungerar. Uppenbarligen lyckas institutionen beakta doktorandernas totala arbetssituation och arbetsbelastning så att de kan färdigställa sina avhandlingar inom tidsramarna. Bedömargruppen tycker att det är positivt att lärosätet har låtit en studierektor inom grundutbildningen få särskilt ansvar för doktorandernas undervisning och arbetsbelastning. Samtidigt kan aktiviteter och uppgifter som ligger utanför avhandlingsarbetet innebära tidspress och splittrat fokus som inverkar negativt på doktorandernas möjligheter att bli färdiga med avhandlingen inom tidsramarna. Därför är det positivt att lärosätet i självvärderingen visar medvetenhet om den utmaning som finns i detta, och säkerställer kvaliteten i doktorandernas arbetssituation. Detta skapar en grund för framtida yrkesmöjligheter.

Bedömargruppen ser doktorandernas möjligheter till inflytande, delaktighet och insyn som mycket goda. Detta gäller såväl utbildningen som arbetssituationen. Det finns utarbetade rutiner för att förebygga, fånga upp och hantera problem som kan uppstå. Vidare beskriver självvärderingen pågående förändringsarbeten med ett tydligt fokus på att utveckla både utbildningens kvalitet och doktorandernas möjligheter att genomföra sin utbildning och sitt avhandlingsarbete på ett fruktbart sätt. Det finns rutiner och etablerad praxis för att säkerställa en god fysisk och psykosocial arbetsmiljö för doktoranderna.

Sammantaget bedöms doktoranders perspektiv vara tillfredsställande.

Perspektiv

Jämställdhetsperspektiv

Bedömning med motivering: Ett jämställdhetsperspektiv är integrerat i utbildningens utformning och genomförande.

Det vidgade perspektiv som institutionen för pedagogik, didaktik och utbildningsstudier anlägger på jämställdhet, som enligt lagen omfattar samtliga definierade diskrimineringsområden, ser bedömargruppen som föredömligt. Det finns ett jämställdhetsombud som inte bara bevakar frågan och deltar i arbetet med planen, utan som också kan fungera som kontaktperson för anställda och bistå anställda i diskrimineringsärenden. Jämställdhetsombudet har tystnadsplikt.

Institutionen menar i självvärderingen att det i stort sett inte förekommer några händelser som strider mot planen för lika villkor. Planen redovisar en systematisk uppföljning av föregående periods likavillkorplan. Arbetet leds av arbetsgruppen för lika villkor, som i sin tur leds av det jämställdhetsombud som institutionsledningen utser. I gruppen ingår också en doktorandrepresentant med uppdrag att särskilt bevaka doktorandfrågor. Institutionen tar utgångspunkt i lärosätets centrala föräldrapolicydokument, som anger att arbets- och studievillkoren ska vara sådana att föräldrar oavsett kön kan ta sitt fulla ansvar för hem och barn utan att detta lägger hinder i vägen för yrkeskarriären eller studierna. Föräldrapolicyn är ett utmärkt exempel på hur ett arbete kan struktureras för att skapa lika villkor. Enligt föräldrapolicydokumentet ska chefer erbjuda blivande föräldrar oavsett kön ett planeringssamtal inför och efter föräldraledigheten. Doktoranderna vid institutionen får ett extra handledarsamtal för att planera in forskningsuppehållet med hänsyn till eventuella behov av ledighet. Det finns en generös praxis kring hur doktoranderna kan förlänga sin doktorandtid. Institutionen kan till exempel medge en månads förlängning per fyra månaders föräldraledighet, om ledigheten gjort det svårt att återuppta materialinsamlingen. Det finns även rutiner för att behålla kontakten mellan institutionen och den föräldralediga doktoranden. Detta ser bedömargruppen som ett föredömligt exempel på hur goda villkor kan skapas för doktoranderna.

Jämställdhetsperspektivet är sedan 2015 integrerat i institutionens mer omfattande arbete med lika villkor. Detta är ett resultat av ett systematiskt arbete med olika centrala policyer och styrdokument. Det finns flera exempel på hur ett jämställdhetsperspektiv integreras i utbildningens utformning och genomförande. Det som dock inte framgår av självvärderingen är hur institutionen arbetar för en jämnare könsfördelning bland doktoranderna.

Systematisk uppföljning görs för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande främjar jämställdhet. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

En centralt genomförd arbetsmiljöenkät är ett exempel på att lärosätet systematiskt följer upp och främjar jämställdhet. Institutionen har dessutom metodiskt utvecklat både informationsspridningen och informationsinhämtningen, samt utvecklat strategier för att implementera resultat som kan främja jämställdhet. Styrdokumentet, som bland annat finns på internwebben, följs upp systematiskt genom en rad löpande åtgärder. Ansvariga parter utses när det behövs, och en tidsplan för åtgärdernas genomförande kommuniceras till personalen. Institutionen planerar en undersökning av

medarbetarnas eventuella erfarenheter av diskriminering, och en undersökning som ska uppmärksamma könsfördelning när det gäller förtroendeuppdrag, representation i styrelser och så vidare. Under de årliga medarbetarsamtalen som doktoranderna har med sin studierektor sker också en systematisk uppföljning av doktorandernas arbetsvillkor, där frågor om jämställdhet aktualiseras.

Arbetet med att inkludera och bevaka jämställdhetsperspektivet i utbildningen visar på hög medvetenhet om perspektivet som sådant, och på en systematisk förmåga att omsätta perspektivet till handling. Detta är ett resultat av ett långsiktigt arbete med olika centrala policydokument och styrdokument. Institutionen följer systematiskt upp olika frågor och aktiviteter som berör jämställdhetsperspektivet för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande främjar jämställdhet. Bedömargruppen konstaterar att jämställdhetsperspektivet är väl integrerat i institutionens omfattande arbete med lika villkor, och föräldrapolicyn är ett utmärkt exempel på hur en institution kan arbeta för att främja lika villkor.

Sammantaget bedöms jämställdhetsperspektivet vara tillfredsställande.

Aspektområde: Uppföljning, åtgärder och återkoppling**Sammanvägd bedömning av aspektområdet uppföljning, åtgärder och återkoppling**

Bedömning med motivering: Aspektområdet uppföljning, åtgärder och återkoppling bedöms sammantaget vara tillfredsställande.

Vid lärosätet finns ett välutvecklat kvalitets- och uppföljningssystem som omfattar alla nivåer. Utöver det nationella kvalitetssystemet sker kvalitetsarbete även på lärosätetsnivå, fakultetsnivå och institutionsnivå. Dessutom finns en avdelning för kvalitetsutveckling som svarar för uppföljning, utvärdering och stödinsatser på alla nivåer. Denna avdelning genomför exempelvis doktorandspeglar, alumnstudier och utvärderingar av lärosätets samtliga forskarutbildningar. Forskarutbildningen och forskningen vid institutionen för pedagogik, didaktik och utbildningsstudier har utvecklade modeller, system och strategier för att både säkerställa och utveckla kvaliteten i forskarutbildningen. För detta finns etablerade uppföljningsrutiner som säkerställer att granskningsresultaten omsätts i kvalitetshöjande åtgärder. En del av detta är reglerat i den allmänna studieplanen, men också i policyn Anvisningar för framtagande av licentiatuppsatser och doktorsavhandlingar. Dock anser bedömargruppen att konkreta system och processer för uppföljning och kvalitetssäkring kan beskrivas tydligare.

Det finns en tydlig och adekvat policy som föreskriver kompetenskrav för handledning, och det finns även utvecklade rutiner för att systematiskt säkerställa och utveckla handledarnas vetenskapliga och pedagogiska kompetens. Handledarna har genomgått kurser som främjar deras vetenskapliga och pedagogiska skicklighet, men det framgår inte vad det är för kurser (utöver handledarutbildning som nämnts tidigare). Det är heller inte tydligt hur handledarna håller sig informerade om ett föränderligt arbetsliv utanför akademien, eller hur handledarnas kompetens och kompetensutveckling följs upp.

Handledarkollegiet har en central roll i institutionens kvalitetsarbete, och det finns en tydlig struktur för samverkan och ansvarsfördelning mellan doktorand, huvudhandledare, biträdande handledare och eventuell handledargrupp. Institutionen arbetar strategiskt och metodiskt när behov av handledarbyte uppstår. Planerade förändringar omsätts i åtgärder. Däremot framgår det inte tydligt i självvärderingen hur kopplingen ser ut mellan examensmål, lärandemål, lärandeaktiviteter och examination för alla

kurser. Inte heller processerna kring den systematiska uppföljningen av utbildningens utformning och genomförande är tydligt beskrivna.

Exempel på systematisk uppföljning och granskning av doktorandernas måluppfyllelse är organisationen kring avhandlingsseminarier och disputation, samt den årliga revideringen av de individuella studieplanerna. I den individuella studieplanen finns, enligt bedömargruppen, en tydlighet vad gäller relationen mellan tid och prestation. Kollegiets regelbundna och täta uppföljning och behandling av doktorandernas progression och behov är goda exempel på hur uppföljning och utvärdering systematiseras. Dessutom tar handledarkollegiet vara på doktorandernas omdömen efter avslutad kurs, och man använder en mall för skriftliga kursvärderingar. Muntliga kursvärderingar utgör dessutom ett naturligt inslag i alla kurser. Bedömargruppen frågar sig dock om alla kursdeltagare (som är ganska få) verkligen kan förväntas uttrycka kritiska synpunkter inför läraren vid en muntlig utvärdering. Även om en skriftlig utvärdering svårligen kan vara helt anonym är beslutet att införa dessa därför ett led i att ytterligare säkerställa kvaliteten i utbildningen.

Doktorandernas inflytande används i utbildningens kvalitetssäkring och utveckling. Självvärderingen beskriver hur uppföljningens resultat omsätts i åtgärder för kvalitetsutveckling, och hur återkoppling sker till relevanta intressenter. Doktoranderna som grupp inbjuds också årligen att delta i ett möte för att lyfta olika frågor som rör anställning och forskarutbildning.

Utvecklingsområden identifieras kontinuerligt via olika formella organ, men också i det dagliga arbetet. När så sker tar ledningen ansvar för att hantera nödvändiga processer och beslut som medför att doktorandernas utbildning håller hög kvalitet. I självvärderingen beskrivs att man påbörjat ett förändringsarbete för att stärka det högre seminariets innehåll och angelägenhetsgrad. Fler exempel på kvalitetsutvecklande åtgärder är en omarbetad allmän studieplan, en fastare struktur för kursverksamheten, kursplanerna och kursutvärderingarna samt ett återkommande internat för forskningsmiljön. Det relativt lilla antalet doktorander och den låga andelen nyrekryteringar utgör en utmaning för ämnets framtid. Det saknas dock en strategisk analys av hur institutionen långsiktigt ska öka antalet doktorander.

Doktoranderna förbereds på ett adekvat sätt för en framtida arbetslivskarriär, både inom och utom akademien. Arbetslivets komplexitet synliggörs i utbildningen internt men också externt, till exempel via möten med näringslivet, myndigheter med flera. Karriärvägledande samtal hålls mellan handledare och doktorand och omfattar forskarutbildningens innehåll, institutionstjänstgöring, olika former av förtroendeuppdrag samt eventuell medverkan i projekt. Vad samtalen leder till och vilka prioriteringar doktoranden gör i anslutning till samtalen framgår dock inte tydligt. Bedömargruppen konstaterar dock att institutionen bör tydliggöra innebörden av ett "föränderligt arbetsliv" och utveckla en plan för hur detta ska påverka doktorandernas utbildning.

Det sker en systematisk uppföljning för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande främjar jämställdhet. Styrdokumenten inom området, som bland annat finns på internwebben, följs upp systematiskt med en rad löpande åtgärder. Institutionen planerar att undersöka medarbetarnas eventuella erfarenheter av diskriminering, och en annan undersökning kommer att uppmärksamma könsfördelningen när det gäller förtroendeuppdrag, representation i styrelser och liknande. Under de årliga medarbetarsamtalen som doktoranderna har med sin studierektor sker också en systematisk uppföljning av doktorandernas arbetsvillkor, där frågor om jämställdhet aktualiseras. De finns en omsorg om doktorandernas och övriga anställdas situation, förutsättningar och möjligheter. Samtidigt

finns det frågor att ställa kring institutionens olika processer. Till exempel har fyra av de doktorander som antagits fram till 2014 deltagit vid konferenser med egna presentationer vid endast få eller inga tillfällen, vilket väcker frågor om hur detta följs upp och om hur doktoranderna kan stödjas ytterligare. Eftersom utbildningen arbetar med att utveckla den individuella studieplanens utformning kan en idé vara att inte bara notera genomförda eller accepterade konferenspresentationer, utan också planerade och insända presentationer.

Samlat omdöme: Hög kvalitet

Bedömning med motivering: Sammantaget visar underlagen att utbildningen håller hög kvalitet.

Den breda ansatsen i utbildningen skapar en öppenhet gentemot de intressen doktoranderna uttrycker och som arbetslivet efterfrågar. Det finns en omfattande samverkan med andra forskningsmiljöer, såväl inom lärosätet som med andra lärosäten i Sverige och dessutom i andra länder. Både bredd och djup finns i forskarutbildningsämnet pedagogik. Det råder ingen tvekan om att institutionen för pedagogik, didaktik och utbildningsstudier har utvecklade modeller, system och strategier för att både säkerställa och utveckla kvaliteten i forskarutbildningen i pedagogik.

Forskarutbildningen i pedagogik skapar förutsättningar för att doktoranderna utvecklar en kunskapsmässig progression. Detta gäller bred kunskap och bred förståelse, men också en mer specifik och avgränsad kunskap och förståelse inom forskarutbildningsämnet. Det finns en utvecklad systematik för att säkerställa måluppfyllelse. Bedömagruppen vill lyfta fram handledarkollegiets regelbundna och täta uppföljning som ett gott exempel på att kvaliteten säkerställs i utbildningen, men också på att doktorandernas intressen tas till vara.

De anställda vid institutionen samverkar regelbundet med framför allt offentlig verksamhet, vilket innebär kontaktytor och mötesplatser som kan vara av betydelse för framtida uppdrag inom arbetslivet. Arbetslivets komplexitet utgör ofta fokus i kursutbudet, i examinationsuppgifter och i doktorandernas avhandlingsområden. Däremot uppmärksammas inte innebörden i ett "föränderligt arbetsliv". Bedömagruppen vill ge en eloge till det systematiska arbete som genomförs för att koppla arbetslivet närmare doktoranderna, till exempel när det gäller alumnens medverkan. Bedömagruppen konstaterar dock vissa svagheter i hur doktoranderna förbereds för forskningskommunikation med grupper utanför akademien.

Bedömagruppen ser doktorandernas möjlighet att delta aktivt i att utforma sin egen utbildning som mycket god. Doktoranderna har också goda möjligheter till inflytande, delaktighet och insyn vad gäller utbildningen och arbetssituationen generellt. Doktoranderna deltar både på en individuell nivå i utformandet av den egna utbildningen och på en övergripande nivå i utskott och nämnder. Det finns utarbetade rutiner för att såväl förebygga som fånga upp och hantera problem som kan uppstå. Bedömagruppen ser det därför som mycket positivt att lärosätet på olika sätt systematiskt säkerställer kvaliteten i doktorandernas arbetssituation och skapar en grund för framtida yrkesmöjligheter.

Jämställdhetsperspektivet är väl integrerat i institutionens omfattande arbete med lika villkor, och föräldrapolicyn är ett utmärkt exempel på hur en institution kan arbeta för lika villkor. Det finns en generös praxis kring hur doktoranden kan förlänga sin doktorandtid, och man har rutiner för att behålla kontakten mellan institutionen och föräldralediga doktorander. Det som dock inte framgår av självvärderingen är hur institutionen arbetar för en jämnare könsfördelning bland doktoranderna.

Institutionen har utvecklade modeller, system och strategier för att både säkerställa och utveckla kvaliteten på forskarutbildningen i pedagogik. Man följer upp, genomför åtgärder och återkopplar till de individer och sammanhang som är nödvändiga för att säkerställa kvaliteten för doktoranderna. En central roll i denna process har handledarkollegiet. Institutionen säkerställer att doktorandernas inflytande används i kvalitetssäkringen och i utvecklingen av utbildningen. Det finns rutiner för att på ett tidigt stadium fånga upp, hantera och förebygga problematiska situationer. Doktoranderna förbereds på ett adekvat sätt för en framtida arbetslivskarriär både inom och utom akademien, och arbetslivets komplexitet synliggörs både i kurser och under de enskilda doktorandernas avhandlingsarbete. Det vidgade perspektiv som institutionen anlägger på jämställdhet, och det systematiska arbete som sker för att inkludera, bevaka och omsätta perspektivet till handling, ser bedömargruppen som föredömligt. De relativt få doktoranderna och den låga andelen nyrekryteringar utgör en utmaning för ämnets framtid. Bedömargruppen efterlyser en analys av denna omständighet.

Örebro universitet

Lärosäte Örebro universitet	Forskarutbildningsämne Pedagogik - licentiat- och doktorsexamen	ID-nr A-2016-10-4075
Aspektområde: Miljö, resurser och område Aspekt: Forskarutbildningsämne Bedömning med motivering: Avgränsningen av forskarutbildningsämnet och dess koppling till den vetenskapliga grunden och beprövad erfarenhet är välmotiverad och adekvat. Enligt den allmänna studieplanen kontextualiseras pedagogik vid Örebro universitet inom det pedagogiska vetenskapsområdet, med tonvikt på lärande och socialisering och med särskilt fokus på områdena didaktik, läroplansteori, utbildningshistoria, utbildningspolitik och pedagogisk filosofi. Även om lärosätet inte explicit argumenterar för just detta fokus ger det en stark ämnesbakgrund för pedagogiska studier och framstår som relevant. Forskarutbildningen är huvudsakligen kopplad till två väletablerade forskningsmiljöer: utbildning och demokrati samt "Studies of Meaning-making in Educational Discourses" (SMED), som majoriteten av doktoranderna tillhör. Utbildning och demokrati har en inriktning mot läroplansteori och utbildningshistoria, medan SMED är inriktat mot didaktik. Dessa två forskningsmiljöer ger ämnet dess avgränsning och vetenskapliga grund. Pedagogikämnet har vid Örebro universitet ett starkt fokus på demokrati och mänskliga rättigheter. Enligt bedömargruppen är det en styrka att ha ett särskilt fokus i ett ämne som är så brett som pedagogik.		
Aspektområde: Miljö, resurser och område Aspekt: Personal Bedömning med motivering: Antalet handledare och lärare och deras sammantagna kompetens är adekvat och står i proportion till utbildningens innehåll och genomförande. Utbildningens 20 doktorander handleds av 20 handledare, varav 11 är professorer och 3 är docenter. Handledarna är aktiva forskare och har en relativt omfattande vetenskaplig produktion. Av handledarnas publikationslistor framgår en stor ämnesmässig bredd, vilket ger möjlighet att tillgodose olika doktorandintressen inom ämnet. Handledarna har goda möjligheter till kompetensutveckling genom forskningstid i projekt och genom den 20 procents kompetensutvecklingstid som tilldelas lektorer. Professorerna är fakultetsfinansierade till 70 procent, vilket lärosätet menar ger goda möjligheter till både egen forskning och till att följa utvecklingen i ämnet. Av de 20 handledarna har 15 genomgått handledarutbildning, och det är ett krav att minst en av doktorandernas handledare ska ha handledarutbildning. Som möjligt utvecklingsområde framhåller lärosätet just det faktum att en del handledare saknar handledarutbildning, vilket kan betraktas som en svaghet. Ur ett doktorandperspektiv är det viktigt att samtliga inblandade handledare har genomgått handledarutbildning och besitter den pedagogiska kompetens som handledarutbildningen ger. Under de senaste 5 åren har miljön producerat 23 doktorander, vilket utan tvivel har bidragit till att bygga upp en stor erfarenhet av doktorandhandledning. Handledarnas erfarenheter diskuteras tillsammans med forskningsproblematik vid så kallade högre seminarier, som är gemensamma för hela pedagogikmiljön. Dessutom diskuterar handledarna sina erfarenheter med varandra i det utökade handledarkollegiet som träffas två gånger om året. Statistiken visar att doktoranderna		

genomför sin utbildning inom den angivna tiden, vilket bedömargruppen ser som en indikation på handledarnas förmåga att handleda fram till examen.

Doktoranderna tilldelas som huvudregel en huvudhandledare från Örebro universitet. Mindre erfarna handledare utses som biträdande handledare och knyts till huvudhandledare med erfarenhet. På så vis säkras även tillgången till framtida handledarkompetens. Tre av forskarutbildningens doktorander är placerade vid andra lärosäten (Högskolan Dalarna och Umeå universitet), där de även har sina biträdande handledare. I dagsläget är sju av handledarna externa, från fyra olika lärosäten. Det framgår inte i vilken omfattning dessa externa handledare deltar i miljöns erfarenhetsutbyte, även om de bjuds in till mötena.

Enligt bedömargruppen finns en väl inarbetad struktur för att utveckla handledarnas vetenskapliga och handledarmässiga kompetens, vilket leder till att handledarna bedöms ha god kompetens. Det bidrar också till att tillgången till handledare bedöms stå i proportion till antalet doktorander.

Handledarnas och lärarnas sammantagna kompetens och kompetensutveckling följs systematiskt upp i syfte att främja hög kvalitet i utbildningen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Av självvärderingen framgår att lärosätet följer upp handledarnas vetenskapliga kompetens via pedagogikämnets årsberättelser och universitetsövergripande utvärderingar. Handledarnas och handledningens kvalitet följs upp via de individuella studieplanerna som följs upp och granskas av ämnesansvarig professor, som också vidtar åtgärder vid behov. Uppföljning sker även inom ett utökat handledarkollegium där handledare, såväl interna som externa, samlas och diskuterar dels generella utmaningar vad gäller handledning, dels handledning kopplat till specifika doktorander.

Doktoranderna har möjlighet att vid behov diskutera frågor som berör handledning med ämnesansvarig professor samt under terminsvisa möten. Självvärderingen understryker att lärosätet eftersträvar skyndsamt handläggning av problem som är kopplade till handledningsprocessen. Det är lovvärt att lärosätet arbetar för att avdramatisera handledarbyte genom att tidigt signalera till doktoranderna att handledarbyte kan behövas för att avhandlingsarbetet ska utvecklas i önskvärd riktning. Under de senaste 5 åren har 12 av 23 doktorander bytt handledare, ofta på grund av att handledaren har gått i pension eller flyttat. Av självvärderingen framgår att ämnesansvarig följer upp handledarbytena i syfte att säkerställa att de har fungerat väl. Det framgår dock inte av beskrivningen huruvida doktoranderna och handledarna erbjuds några stödinsatser såsom professionell hjälp. I sammanhanget kan det också diskuteras huruvida doktoranden bör få visst inflytande över valet av ny handledare vid handledarbyte.

Lärosätet centralt har nyligen utvecklat en fortsättningskurs för erfarna handledare inom forskarutbildningarna, och institutionen kommer att verka för att ämnets erfarna handledare genomgår utbildningen för att vidareutveckla sin handledarkompetens. Bedömargruppen instämmer i att detta är en god idé.

Aspektområde: Miljö, resurser och område**Aspekt: Forskarutbildningsmiljö**

Bedömning med motivering: Forskningen vid lärosätet har en sådan kvalitet och omfattning att utbildning på forskarnivå kan bedrivas på en hög vetenskaplig nivå och med goda utbildningsmässiga

förutsättningar i övrigt. Relevant samverkan sker med det omgivande samhället både nationellt och internationellt.

Av självvärderingen framgår att ämnet i huvudsak har två forskningsmiljöer i form av SMED och utbildning och demokrati. Dessa kompletteras av ämnets eller lärosätets forskarskolor. Forskningsmiljöerna är tillgängliga för samtliga doktorander. Forskningsmiljöerna SMED och utbildning och demokrati är över tio år gamla, och framstår enligt bedömargruppen som väletablerade och välfungerande plattformar för doktorandernas utbildning. Det framgår inte tydligt av självvärderingen i vilken omfattning de två miljöerna har anknytning till varandra, men av intervjuerna framgick att doktoranderna kan delta i båda miljöernas aktiviteter. Miljöerna beskrivs som internationellt orienterade och framgångsrika i att erhålla externa forskningsbidrag. Enligt självvärderingen har forskarna i ämnet sedan 2011 producerat över 300 vetenskapliga texter, varav 93 anges vara vetenskapliga artiklar.

SMED och utbildning och demokrati har, liksom forskarskolorna, regelbundna seminarier där doktoranderna får möjlighet att lägga fram texter för kritisk granskning och diskussion. Utöver detta deltar doktoranderna också i internatkurser där de samarbetar med erfarna forskare. Bedömargruppen finner dessa möjligheter till djupgående samtal mellan doktorander och erfarna forskare som mycket värdefulla för doktoranderna. Doktorander som är placerade vid andra lärosäten eller bosatta på annan ort ingår i motsvarande kollegiala sammanhang på andra lärosäten (Högskolan Dalarna och Umeå universitet), och samarbetet verkar vara tillräckligt etablerat för att det ska gå att säkerställa en god forskarutbildningsmiljö. Högre seminarier genomförs regelbundet - enligt självvärderingen genomfördes 21 seminarier under 2016. De högre seminarierna beskrivs vara av stor betydelse eftersom doktoranderna genom dem möter studier och metodologiska angreppssätt som ligger både inom och utanför de båda forskarutbildningsmiljöernas inriktningar. Även om doktorandernas närvaro upplevs vara god framgår det inte om ämnets högre seminarier är obligatoriska eller inte, vilket möjligen kan vara en svaghet. Seminarierna har ett genomsnittligt deltagarantal på 13 personer. Om det är att betrakta som tillfredsställande kan diskuteras, men av allt att döma är de högre seminarierna välfungerande.

Genom de båda forskarutbildningsmiljöerna, och via handledarna, introduceras doktoranderna till olika nätverk och internationella sammanhang. Det är obligatoriskt att delta med presentation på internationella konferenser, och det är i sammanhanget lovvärt att utbildningen skjuter till finansiering för detta ändamål. Det framgår dock inte i vilken utsträckning doktoranderna uppmanas eller tränas i att söka finansiering via till exempel stipendier inför konferensdeltagande och liknande.

Antalet aktiva doktorander är 19 (en av utbildningens 20 doktorander uppges ha 0 procents aktivitetsgrad), vilket bedöms som tillräckligt för att upprätthålla en utbildningsmiljö av god kvalitet. Doktorandgruppen består till stor del av kvinnor (endast 5 av de 19 doktoranderna är män), och lärosätet menar att en jämnare könsfördelning är önskvärd. Det framgår dock inte vilka utmaningar som nuvarande könsfördelning medför. Självvärderingen beskriver att doktorandernas avhandlingsprojekt fördelar sig brett inom ämnets forskningsområden, vilket kan ses som en styrka eftersom doktoranderna även under informella samtal med doktorandkollegor får tillfälle att vidga sitt perspektiv på forskning inom pedagogikämnet.

I samband med nyrekrytering av doktorander arbetar institutionen medvetet och aktivt med att så långt det är möjligt fastställa att de sökande har både förmåga och intresse av att genomföra

utbildningen på utsatt tid, samt att det finns handledarkompetens tillgänglig för dem. Detta ser man till, förutom genom att följa antagningsordningens krav för utlysning och annonsering, genom att rekryteringsprocessen hanteras av minst två forskare.

Trots ett relativt omfattande internationellt nätverk och många internationella aktiviteter anger lärosätet att de strävar efter att ytterligare utveckla miljöns internationalisering. Bland annat är en internationell gästprofessor eller internationell postdoktoral medarbetare ett prioriterat mål. Enligt bedömaregruppen skulle detta tillföra miljön värdefull inspiration. Lärosätet skulle också kunna överväga att låta doktoranderna läsa utbyteskurser på utländska universitet. Självvärderingen nämner att doktoranderna kan få bidrag till "kortare vistelser" vid utländska universitet. Lärosätet ger även exempel på doktoranders internationella samarbeten, men man beskriver inte närmare hur vanligt detta är. Vidare noterar bedömaregruppen att självvärderingen inte tydligt redogör för hur forskarutbildningen samverkar med det omgivande samhället, utöver den samverkan som sker genom nationella och internationella nätverk och som det även ges flera exempel på.

Enligt bedömaregruppen tyder ovanstående på en god forskarutbildningsmiljö med stor konkurrenskraft och aktualitet.

Forskarutbildningsmiljön följs systematiskt upp för att säkerställa hög kvalitet. Resultatet av uppföljningen omsätts vid behov i kvalitetsutvecklande åtgärder och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Forskarutbildningsmiljön följs främst upp genom handledarkollegiets månatliga möten. Vid dessa möten diskuteras handledarfrågor, problematik kring handledning, forskningsfrågor och forskarutbildningsfrågor. Varje termin hålls också utökade handledarkollegier som tar upp motsvarande frågor. Det framstår enligt bedömaregruppen som tillräckligt ofta för att man snabbt ska kunna diskutera och reagera på eventuella problem.

Systematisk uppföljning sker även årligen genom den årsberättelse som ämnet upprättar. Utifrån årsberättelsen har man tagit fram ett mål- och strategidokument med fem definierade mål i syfte att ytterligare öka kvaliteten i forskarutbildningen. Ett av målen är, som nämnts tidigare, att utveckla miljöns internationalisering. Ett annat mål är att stärka och utveckla ämnets högre seminarium. Mål- och strategidokumentet uppdateras årligen.

Aspektområde: Miljö, resurser och område

Sammanvägd bedömning av aspektområdet miljö, resurser och område

Bedömning med motivering: Aspektområdet miljö, resurser och område bedöms sammantaget vara tillfredsställande.

Forskarutbildningsämnet avgränsas genom de två miljöerna SMED och utbildning och demokrati. SMED har en inriktning mot didaktik medan miljön utbildning och demokrati är inriktad mot läroplansteori och utbildningshistoria. Avgränsningen av ämnet är välmotiverad och antalet handledare och deras kompetens motsvarar utbildningens behov. Ett utvecklingsområde är att säkerställa handledarkompetensen hos samtliga handledare.

Forskningsmiljön består av aktiva och väletablerade forskare som representerar en bra bredd inom ämnet. Det finns en bra struktur för kompetensutveckling, både med avseende på handledning och

inom ämnet, vilket borgar för att personalen kan hålla hög kompetens. Forskarutbildningsmiljön är tätt kopplad till forskningsmiljön och det finns goda möjligheter för doktoranderna att aktivt delta i såväl nationella som internationella aktiviteter. Detta ger doktoranderna både incitament och stöd att bygga upp professionella nätverk under studierna.

Bedömargruppen vill särskilt lyfta det goda exemplet med att definiera strategiska mål som utvärderas och revideras i handledarkollegiet varje år i syfte att utveckla forskningens och forskarutbildningens kvalitet.

Aspektråde: Utformning, genomförande och resultat

Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen kunskap och förståelse

Bedömning med motivering: Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar bred kunskap och förståelse både inom forskarutbildningsämnet och för vetenskaplig metodik inom forskarutbildningsämnet.

Bred kunskap och förståelse säkerställs i första hand genom forskarutbildningskurser om 90 högskolepoäng. Lärosätet arbetar aktivt för att skapa en tydlig koppling mellan examensmål, kursmål, lärandeaktiviteter och examinationsformer. Två forskarutbildningskurser är obligatoriska, och utöver dem har doktoranderna generösa möjligheter att välja kurser inom ramen för tre block (totalt 70 högskolepoäng). Kursutbudet syftar till att åstadkomma såväl bredd som progression vad gäller ämnes- och metodkunskaper. De exempel på valbara kurser som självvärderingen ger visar att lärosätet tillhandahåller ett brett utbud av exempelvis metodkurser. För att säkerställa tillräcklig omfattning av valbara kurser och dess respektive inriktning (ämnes- respektive metodkunskaper) reglerar lärosätet kurskraven till minst 15 högskolepoäng per block. Doktoranderna kan välja mellan interna kurser, universitetsgemensamma kurser och kurser vid andra lärosäten.

Kursplanerna tydliggör dels vilka examensmål som kursen tillgodoser, dels att kursaktiviteter och examination är i överensstämmelse med målen. Detta illustreras av ett exempel från kursplanen i intervjumetodik. En överensstämmelse mellan mål, genomförande och examination borde enligt bedömargruppen göra det enkelt för de enskilda doktoranderna att, tillsammans med handledarna, upprätta studieplaner med specifika mål. Det framgår dock inte tydligt av de individuella studieplanerna att denna möjlighet används i praktiken.

Kunskap och förståelse breddas också genom deltagande i ämnets högre seminarier, och genom aktiviteter som anordnas inom forskarutbildningsmiljöerna och i internationella forskningssammanhang. Den obligatoriska forskarutbildningskursen forskningsdialog och forskningspresentation tydliggör också seminariedeltagandets betydelse för att utveckla bred kunskap och förståelse. Under kursen ska doktoranderna delta i och dokumentera seminarier inom eller utanför lärosätet.

Baserat på forskningstygden, de internationella relationerna, kursutbudet och forskarutbildningens struktur anser bedömargruppen att forskarutbildningen i pedagogik ger de forskarstuderande goda möjligheter att tillägna sig breda kunskaper i och god förståelse för såväl pedagogik som vetenskaplig metod.

Lärosätet framhåller det minskande antalet doktorander som en utmaning när det gäller att kunna erbjuda kurser i samma takt som doktoranderna efterfrågar dem. Lärosätet försöker lösa detta genom

att genomföra kurser med lågt deltagarantal och genom en utökad användning av egna professorer (vilket enligt självvärderingen inte medför några extra kostnader för ämnet). Även om detta löser problemet på kort sikt menar bedömargruppen att det finns en risk att det låga deltagarantalet kan minska dynamiken i kursen, och därmed också minska utbytet av den. Det finns också en risk att en alltför stor användning av de egna resurserna frångår doktoranderna möjligheten att hämta inspiration från andra miljöer.

De uppgifter om genomströmning som finns tillgängliga ligger i linje med motsvarande forskarutbildningar i övriga landet, och föranleder därför inga särskilda frågor utöver hur lärosätet arbetar generellt för att doktoranderna ska kunna slutföra sina utbildningar inom den angivna tiden.

Systematisk uppföljning görs av utbildningens utformning och genomförande i syfte att säkerställa måluppfyllelsen. Resultaten av uppföljning omsätts i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Handledarkollegiet har en central roll i det systematiska uppföljnings- och kvalitetsarbetet, som främst sker vid de regelbundna månatliga mötena. Den mer informella och kontinuerliga uppföljningen sker i den fortlöpande handledningen. De tre fastställda seminarierna under avhandlingsarbetets gång är den formaliserade delen av uppföljningen, som även följer, tränar och prövar de olika kunskaperna, förmågorna och förhållningssättet. De individuella studieplanerna följs upp och uppdateras minst en gång per år, och då kontrollerar man även om de planerade aktiviteterna har genomförts. Man hanterar då också avvikelser från planen.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat

Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen färdighet och förmåga

Bedömning med motivering: Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar förmåga att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar samt såväl i nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet kan presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt. Doktoranderna visar också förutsättningar för att såväl inom forskning och utbildning som i andra kvalificerade professionella sammanhang bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande.

Enligt självvärderingen följer man huvudsakligen upp doktorandernas förmåga att planera forskning via de individuella studieplanerna, där det ska framgå att den enskilda doktoranden bär huvudansvaret för forskningsplanering och genomförande. Bedömargruppen noterar dock att inte alla bifogade individuella studieplaner verkar användas på detta sätt. Dessutom gav intervjuerna till viss del ett intryck av att de individuella studieplanerna ingår i en produktionskedja, där information ska levereras till ett system. Enligt bedömargruppen riskerar denna instrumentella syn på de individuella studieplanerna att minska deras formativa effekt.

De doktorander som skriver sammanläggningsavhandlingar får tillfälle att planera sin forskning bland annat genom att författa artiklar och genom den referentgranskningsprocess som föregår publicering. Doktorander som författar monografier tränas att planera sin forskning exempelvis genom att lämna in kapitel till handledare eller läsare inför seminarier. Doktoranderna tränas också i att hålla tidsramar genom lärosätets återkommande progressionsseminarier (högre seminarier).

Deltagande i forskarutbildningskurser verkar vara lärosätets huvudsakliga verktyg för att utveckla och säkerställa förmågan att bedriva forskning med adekvata metoder. Ett utvecklingsområde som bedömargruppen ser är hur lärosätet kan organisera ett stort antal obligatoriska kurser för ett minskande antal doktorander, så att doktoranderna har möjlighet att delta i kurserna. Om kurserna inte ges tillräckligt ofta påverkas doktorandernas studietakt.

Doktorander som skriver sammanläggningsavhandlingar får också återkoppling på metodval och metodtillämpning under den referentgranskningsprocess som föregår publicering. Självvärderingen lyfter särskilt kurserna i block II som något som bidrar till att utveckla doktorandernas metodiska färdigheter, eftersom de innehåller ett betydande moment med praktiska övningar där metoderna används. Utöver detta erbjuder man en mängd universitetsövergripande kurser. Många doktorander går också specialkurser på andra universitet, vilket lärosätet uppmuntrar. Det anser bedömargruppen är en bra strategi, eftersom kursverksamheten med studerande från andra miljöer kan vara stimulerande och bidra till att vidga horisonten.

Förmågan att muntligt och skriftligt presentera och diskutera forskning och forskningsresultat tränas i den obligatoriska kursen forskningsdialog och forskningspresentation, där doktoranderna presenterar och diskuterar egna texter i seminarieform. Under denna kurs ska doktoranderna aktivt delta i minst 15 forskningsseminarier, vilket bedömargruppen ser som ett gott exempel på hur doktoranderna förväntas delta i det akademiska samtalet. Inom ramen för kursen ska doktoranderna också planera, genomföra och utvärdera en presentation i ett internationellt vetenskapligt sammanhang. Lärosätet ger konkreta exempel på hur man i forskarskolan för utbildningsvetenskap med inriktning mot didaktik har arbetat med att uppfylla målet om kommunikation med den internationella forskarvärlden. Målet har varit att alla doktorander ska få sina ansökningar till den årliga ECER-konferensen (The European Conference on Educational Research) accepterade, vilket har lyckats. Baserat på redogörelsen för arbetsproceduren i forskarskolan är bedömargruppens uppfattning att doktoranderna får återkoppling under sina förberedelser inför presentationerna.

Forum för diskussion kring forskningens samhällsrelevans är ämnets högre seminarium och forskningsmiljöernas respektive seminarieverksamhet. Även kursen disputationskurs, där doktoranderna kritiskt granskar och diskuterar avhandlingars bidrag till forskningsfältet och samhället i övrigt, fungerar som ett sådant forum. Disputationskursen är dock valbar, vilket möjligen kan ses som en svaghet. De flesta av doktoranderna får sina artiklar publicerade i högt ansedda internationella tidskrifter, och de får i stor utsträckning sina presentationer accepterade vid internationella konferenser.

Tillfälle att utveckla förmågan att stödja andras lärande sker främst genom institutionstjänstgöring, där doktoranderna genom sin undervisning bidrar till såväl lärarutbildningens och skolans utveckling som till studenters lärande. Enligt institutionens riktlinjer ska avhandlingen innehålla ett textavsnitt där doktoranden redogör för forskningens samhällsrelevans. Lärosätet identifierar en rad utvecklingsområden i relation till forskningskommunikation, där det i nuläget saknas specifika moment som behandlar omsättning av forskning till populärvetenskap och forskningskommunikation till intressenter utanför akademien. Bedömargruppen ser därför positivt på förslaget att inrätta en fakultetsgemensam kurs som behandlar olika forskningskommunikationsstrategier.

Systematisk uppföljning görs av utbildningen för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande är av hög kvalitet och att doktoranderna uppnår målen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Den uppföljning av ämnet som gjordes 2014 ledde till att man identifierade ett antal problem, exempelvis huruvida alla examensmål faktiskt behandlades och examinerades under utbildningen. Man identifierade även ett behov av att utveckla fördelningen av tid för kurser och avhandlingsarbete. Uppföljningen resulterade bland annat i en revidering av den allmänna studieplanen, en minskad omfattning av kursdelen och en ökad valfrihet i sammansättningen av valbara kurser. Exempelvis utvecklades kursen forskningsdialog och forskningspresentation (5 högskolepoäng) för att stärka målet att med auktoritet kunna presentera och diskutera forskning och forskningsresultat med vetenskapssamhället och samhället i övrigt.

Handledarkollegiet har, som tidigare nämnts, en central roll i det systematiska uppföljnings- och kvalitetsarbetet, som främst sker vid de regelbundna månatliga mötena. Den mer informella och kontinuerliga uppföljningen sker i handledningen, medan de tre fastställda seminarierna under avhandlingsarbetets gång är den formaliserade delen av uppföljningen. De individuella studieplanerna följs upp och uppdateras minst en gång per år, och då kontrollerar man även om planerade aktiviteter har blivit genomförda. Dessutom hanterar man då avvikelser från planen.

Bedömargruppen ser det som positivt att doktoranderna avslutar studierna inom den angivna tiden och att många lyckas publicera sina artiklar för sammanläggningsavhandlingarna i högt rankade internationella tidskrifter.

Aspektråde: Utformning, genomförande och resultat**Aspekt: Måluppfyllelse av kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt**

Bedömning med motivering: Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar intellektuell självständighet och vetenskaplig redlighet/forskningsmässig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar. Doktoranden har också nått fördjupad insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används.

Doktorandernas självständighet utvecklas löpande under utbildningen genom att kraven successivt ökar. På handledarmötena som hålls varje halvår diskuterar handledarna enskilda doktorander och hur man som handledare kan främja självständighet.

Doktorandernas intellektuella självständighet provas första gången i samband med att deras avhandlingspromemorior seminariebehandlas. Därefter sker en löpande prövning vid olika seminarier. Vid mittseminariet tilldelas doktoranderna en kvalificerad kommentator, ofta en forskningserfaren lektor eller docent i ämnet. Vid slutseminariet förväntas fullgod intellektuell självständighet och en extern kommentator utses. Vid sammanläggningsavhandlingar är rekommendationen att doktoranden är ensam författare till minst en av artiklarna.

Förutom att doktoranderna själva bli granskade ska de också delta i granskning och bedömning av andras arbeten, vilket självfallet också ökar självständigheten. Detta innebär att forskningsmiljöernas seminarier för artikelgranskning är viktiga för att utveckla doktorandernas intellektuella självständighet.

När pedagogikämnetts forskarutbildning reviderades år 2014 identifierade man forskningsetik som ett svagt område. Det berodde bland annat på att universitetets gemensamma kurs inte var inriktad mot pedagogik och att bara ett fåtal doktorander genomgick kursen. Detta ledde till att man arbetade om den obligatoriska kursen pedagogik som vetenskap, och numera ingår 3 högskolepoäng forskningsetik i den. Detta har säkerställt att alla doktorander får grundläggande kunskaper i etik samt en särskild inblick i pedagogikens etiska problem. Även metodkurserna behandlar forskningsetiska problem, och medvetenheten om etiska problem har ökat i hela miljön. Ett ökat fokus på etikaspekter visar sig också vid seminariebehandlingar av texter, där doktoranderna obesvärat och medvetet tar upp olika etiska aspekter. I kursen pedagogik som vetenskap ingår också delarna läroplansteori och utbildningshistoria, vilket ger insikt i pedagogikforskningens utveckling i samhället.

Metodkurserna ger doktoranderna en fördjupad insikt i vetenskapliga möjligheter och begränsningar genom att de matchar forskningsfrågor med metodval, vilket självklart också är centralt vid textgranskningsseminarierna.

Lärosätet framhåller att de successivt ökande kraven på doktoranderna under studietiden gör att doktoranderna utvecklar sin intellektuella självständighet. Bedömargruppen instämmer i detta, och bedömer etikaspekterna i utbildningen som tillfredsställande. Dock kan vetenskapens möjligheter, begränsningar och roll i samhället utvecklas ytterligare, bland annat genom att särskilt ta upp ämnena i seminarier och genom att låta ämnena ingå i fakultetsgemensamma kurser.

Systematisk uppföljning görs av utbildningen för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande är av hög kvalitet och att doktoranderna uppnår målen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Den grundliga genomgång av forskarutbildningen som gjordes år 2014 fokuserade, som tidigare nämnts, på att stärka kopplingen mellan examensmål och utbildningens utformning, genomförande och resultat. Under genomgången kontrollerade man att alla examensmål behandlades och examinerades. Genomgången ledde till en revision av den allmänna studieplanen, varvid man minskade kursdelen och andelen obligatoriska kurser efter önskemål från doktorandgruppen. Dessutom säkerställde man ett ökat fokus på forskningsetik och redlighet samt på presentation av forskningsresultat, både i utbildningen och i examinationen.

Handledarkollegiet har en central roll i det systematiska uppföljnings- och kvalitetsarbetet. I kollegiet diskuteras kursutveckling baserat på erfarenheter, men det framgår inte av självvärderingen hur man skapar systematik i erfarenhetsarbetet.

Ett viktigt kvalitetsutvecklingsinstrument är enligt självvärderingen det så kallade riktlinjedokumentet. Det togs fram i samarbete mellan doktorander och handledare och är resultatet av att flera separata dokument fogades samman till ett gemensamt, vilket sägs ha ökat transparensen och tydligheten i forskarutbildningen.

Den individuella studieplanen lyfts fram som ett centralt redskap för systematisk uppföljning av varje enskild doktorand. Planerna kontrolleras formellt en gång per år och även löpande under handledningen. Enligt bedömargruppen finns en poäng med att den individuella studieplanen i hög grad upprättas i samarbete mellan doktorand och handledare, så att problem kan upptäckas och

lösas tidigt i processen. Flera av de bifogade studieplanerna framstår dock som ofullständiga, och det är därför oklart i vilken utsträckning planerna verkligen används aktivt och löpande. Själva handledningen i sig kan givetvis också innebära en kontinuerlig uppföljning, i den mån som kvalitet och processutveckling diskuteras vid dessa tillfällen.

Det finns en utarbetad process för att kvalitetsgranska doktorandernas individuella måluppfyllelse som enligt bedömargruppen förefaller vara rimlig och effektiv. Granskningen omfattar tre tillfällen då doktoranderna ska lägga fram sina arbeten vid det högre seminariet. Genom att det ställs särskilda krav på innehållet i den skriftliga återkopplingen från slutseminariet är det möjligt att säkra en enhetlig och likvärdig bedömningsprocedur. Den interna läsgrupp som är kopplad till slutseminariet säkerställer att den skriftliga återkopplingen följs upp.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat

Sammanvägd bedömning av aspektområdet utformning, genomförande och resultat

Bedömning med motivering: Aspektområdet utformning, genomförande och resultat bedöms sammantaget vara tillfredsställande.

Enligt bedömargruppen säkerställer forskarutbildningen en löpande utveckling av doktorandernas måluppfyllelse av examensmålen genom tre delar: handledning, de individuella studieplanerna och ett sammanhängande system med kurser och seminarieaktiviteter med målinriktade krav och möjligheter.Handledarkollegiets arbete är centralt. Kollegiet granskar kurser och reviderar dessa vid behov, ansvarar för löpande kvalitetsgranskning och föreslår betygsnämnd. Prefekten har en framskriven roll och återkopplar löpande till doktoranderna, samt kvalitetssäkrar och värderar de individuella studieplanerna i förhållande till examensmålen. Bedömargruppen anser dock att det går att utnyttja de individuella studieplanernas formativa möjligheter bättre. Eftersom flera av de bifogade studieplanerna framstår som ofullständiga och att det därför är oklart i vilken utsträckning planerna verkligen används aktivt och löpande anser bedömargruppen att det systematiska arbetet med de individuella studieplanerna är ett utvecklingsområde.

Självvärderingen innehåller flera konkreta exempel på hur kursplanerna för flera olika kurser säkerställer överensstämmelse mellan examensmål, kursmål, kursaktiviteter och examination.

Bedömargruppen vill lyfta utbildningens mentorssystem som ett gott exempel. Nya doktorander tilldelas en mentor som kommit långt i sin utbildning. Mentorskapet syftar till att de nya doktoranderna på ett informellt sätt ska komma in i doktorandgruppen så fort som möjligt genom introduktion till såväl personer som rutiner och hur bedömning sker. Detta upplevs som mycket positivt av doktoranderna.

Perspektiv

Arbetslivets perspektiv

Bedömning med motivering: Utbildningen förbereder doktorander för ett föränderligt arbetsliv.

Lärosätet anger i självvärderingen att forskarutbildningen syftar till att förbereda doktoranderna för en fortsatt karriär som forskare och lärare inom akademien. Som stöd för detta nämns till exempel forskningsmiljöerna och handledarkollegiet och deras betydelse för att även knyta internationella kontakter. Handledarna har ett stort ansvar för doktorandernas karriärplanering, som även finns med som en punkt i den individuella studieplanen. Doktoranderna får också möjlighet att delta vid ett seminarium om forskningsansökningar och karriärplanering.

Vidare får doktoranderna möjlighet till institutionstjänstgöring, och de erbjuds högskolepedagogisk utbildning. Båda dessa aktiviteter tillsammans förbereder doktoranderna för fortsatt arbete som lärare inom akademien. Även om flera doktorander är utbildade lärare, och därmed har erfarenhet av undervisning i skolsammanhang, vidgar deltagandet i sådan tjänstgöring tillsammans med andra erfarna lärare att vidga doktorandernas perspektiv. Det finns en ambition att möjliggöra en internationell karriär, till exempel genom samarbeten med utländska lärosäten. De flesta doktorander skriver dessutom på engelska, vilket självvärderingen ger exempel på.

Kopplingarna till arbetet utanför akademien (till exempel skola, kommuner och myndigheter) är inte lika tydlig, även om handledarnas kontakter med myndigheter lyfts fram som betydelsefulla för att förmedla sådana kontakter.

Bedömargruppen anser att det är viktigt att en fortsatt karriär både inom och utom akademien är tydlig under forskarutbildningen. Det är positivt att det är tydligt uttalat att handledarna har ett ansvar för doktorandernas karriärplanering, och att det finns en särskild seminarierie om arbetslivet efter disputation som samtliga doktorander kan delta i. Det är dock inte tydligt om seminarierna tar upp en karriär utanför akademien. Vid intervju tillfällen framkom att karriärplaneringen har brister. Exempelvis saknas en kurs i forskningsansökningar och meritering. Ett annat område som skulle kunna utvecklas är hur handledarna tar upp hur doktoranderna kan fortsätta använda sina forskningserfarenheter samt fortsätta forska tillsammans med huvudmän som arbetar inom det verksamhetsområde som doktoranden har disputerat i.

Utbildningens utformning och genomförande följs systematiskt upp för att säkerställa att den är användbar och förbereder för arbetslivet. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Ett arbete för systematisk uppföljning är påbörjat, och det finns planer för att kunna omsätta uppföljningarnas resultat i åtgärder och för att återkoppla till relevanta intressenter.

Lärosätet saknar formaliserad alumnverksamhet. Alumnernas återkoppling kring forskarutbildningens relevans och användbarhet i arbetslivet verkar mer eller mindre ske informellt genom att lärosätet har kontakt med disputerade doktorander, varav flera fortsätter att ingå i ämnets forskningsmiljöer. Lärosätet konstaterar att alla doktorander har fått anställning efter utbildningen, och många har fått forskningsansökningar godkända. Av 53 alumner sedan år 2000 har 4 blivit professorer. Genom detta anser lärosätet att utbildningen förbereder väl för en fortsatt karriär inom akademien.

Ett utvecklingsarbete för att systematiskt följa upp tidigare doktorander är på gång. Planen är att intervjua doktoranderna först direkt efter examen, och sedan igen två år senare. Genom en sådan systematisk uppföljning kan lärosätet få goda förbättringsförslag. Bedömargruppen anser att det under dessa intervjuer även är värt att undersöka om och hur fortsatt forsknings- och utvecklingssamverkan kan upprätthållas även med de som har lämnat akademien, till exempel genom den samverkan som finns med skola, kommuner och myndigheter. Dessa kontakter bör kunna främja en fortsatt karriär utanför akademien på ett tydligare sätt.

När det gäller systematiken i uppföljningen av alumner ser bedömargruppen svagheter, som dock omhändertas i det påbörjade utvecklingsarbetet.

Utbildningen bedöms ge en god förberedelse för en fortsatt karriär inom akademien. Den systematiska uppföljningen av det inomakademiska verksamhetsfältet bedöms fungera tillfredsställande. Trots goda nätverk, kontakter och samverkan med såväl skola som myndigheter är det dock otydligt huruvida utbildningen förbereder för en karriär utanför akademien, och bedömargruppen anser att detta är ett utvecklingsområde. Någon formaliserad och systematiserad uppföljning av alumner finns inte men är på gång, vilket sannolikt kommer att ge både god kunskap om läget och förbättringsmöjligheter.

Perspektiv

Doktoranders perspektiv

Bedömning med motivering: Utbildningen verkar för att doktoranderna tar en aktiv del i arbetet med att utveckla utbildningen och lärprocesser.

Självvärderingen ger en tydlig beskrivning av doktorandernas individuella och kollektiva inflytande. Genom representation i handledarkollegiet får doktorandkollektivet möjlighet att föra fram synpunkter och förslag på åtgärder som kan utveckla och förbättra forskarutbildningskurserna och forskarutbildningen i sin helhet. Av självvärderingen framgår också att återkoppling till övriga doktorandkollegier sker naturligt, eftersom doktorandkollegiets möten är planerade i anslutning till handledarkollegiet. Också doktoranderna inom ämnets forskarskolor har inflytande över forskarutbildningen. Till exempel har doktorander påverkat seminariernas utformning och frekvens, och en doktorand har blivit utsedd till koordinator med ansvar att planera seminarier och anordna skrivinternat utifrån doktorandkollegiets önskemål och behov. Av självvärderingen framgår också att de enskilda doktoranderna har stort inflytande och beslutanderätt exempelvis när det gäller hur avhandlingsprojektet ska formuleras, avhandlingsarbetets huvudsakliga frågeställning och form, val av forskarutbildningskurser och deltagande i forskningskonferenser. Mot bakgrund av detta bedöms doktoranderna i tillräcklig utsträckning delta i beslutsprocesser och beredning av frågor som rör forskarutbildningen.

Vad gäller den fysiska arbetsmiljön finns stödfunktioner i form av till exempel fysioterapeuter. Som ett gott exempel på arbete med psykosocial hälsa vill bedömargruppen lyfta fram det faktum att alla nyantagna doktorander tilldelas en mentor. Det framgår av självvärderingen och intervjuerna att mentorn hjälper nyantagna doktorander att komma in i doktorandgruppen och ger praktiskt stöd bland annat genom att ge inblick i institutionens liv och formella regelverk.

En annan viktig aspekt av den psykosociala arbetsmiljön är handledningen. Av bedömningsunderlaget att döma sker handledning regelbundet men med varierad frekvens, och handledningen kompletteras med informella möten och e-postkonversationer. Det finns inga indikationer på brister i handledningen. Lärosätet har också fastställt regler och rutiner för handledarbyte, och av självvärderingen framgår att handläggning av problem i handledningsprocessen ska ske skyndsamt. Man arbetar även för att avdramatisera handledarbyte, bland annat genom att tidigt signalera till doktoranderna att handledarbyte kan behövas för att avhandlingsarbetet ska utvecklas i önskvärd riktning. Vidare framgår att handledningen utvärderas varje år via den individuella studieplanen, där doktorander och handledare får tillfälle att diskutera och komma tillrätta med eventuella handledningsproblem. Eftersom maktmekanismer och strukturer möjligen kan försvåra för doktoranden att kritisera handledningsprocessen kan det vara rimligt att involvera en tredje, neutral part i diskussionen. I övrigt noterar bedömargruppen att doktoranderna

kan få centralt stöd genom Campushälsan, dit de kan vända sig med frågor om exempelvis psykosocial hälsa.

Utbildningen följs systematiskt upp för att säkerställa att doktorandinflytandet används i kvalitetssäkring och utveckling av utbildningen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Uppföljningen sker främst genom de individuella studieplanerna, som innehåller uppgifter om handledning och om vad som i övrigt behövs för att utbildningen ska bedrivas effektivt. Vidare framgår det i självvärderingen att enhetschefen ansvarar för att följa upp doktorandernas psykosociala arbetsmiljö och diskutera eventuella behov av insatser tillsammans med handledarkollegiet. Beskrivningen av denna arbetsprocess är dock ganska vag, och en möjlig farhåga i sammanhanget är att eventuella problem med den psykosociala arbetsmiljön uppmärksammas först när de är påtagliga och uppenbara. Självvärderingen visar också att man tar till vara resultat från verktyg såsom medarbetarundersökningar, och att resultaten leder till åtgärder för att bland annat främja den psykosociala arbetsmiljön och stärka handledningsprocessen.

Bedömargruppen ser, som tidigare nämnts, ett utvecklingsområde vad gäller systematisk insamling, sammanställning och redovisning av alumners synpunkter på forskarutbildningen.

Sammantaget bedöms doktoranders perspektiv vara tillfredsställande.

Perspektiv

Jämställdhetsperspektiv

Bedömning med motivering: Ett jämställdhetsperspektiv är integrerat i utbildningens utformning och genomförande.

Den pedagogiska forskarhandledarutbildningen har under en längre tid innehållit ett starkt genusperspektiv, och eftersom merparten av handledarna har genomgått utbildningen kan handledarna anses besitta kunskaper om jämställdhetsfrågor inom forskarutbildning. När det gäller forskarutbildningsämnet pedagogik har man nyligen identifierat en del jämställdhetsproblem, exempelvis att kvinnor dominerar bland långtidssjukskrivna. Man har också väckt frågan om huruvida könstillhörighet har någon betydelse vid tilldelning av ekonomiska medel för till exempel konferensdeltagande. Lärosätet menar att statistik kan vara ett verktyg för att identifiera och synliggöra problem, och ett arbete har påbörjats för att lösa problemen. Arbetet innebär bland annat att man ska ta hänsyn till jämställdhetsfrågor vid antagningsprocessen, i handledargruppen och i samband med ekonomiska bidrag till doktorander. Några konkreta exempel på åtgärder eller statistikuppgifter ges dock inte.

Systematisk uppföljning görs inte för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande främjar jämställdhet.

När det gäller uppföljning anger lärosätet att statistik kan användas i det löpande jämställdhetsarbetet, och att lärosätet avser att årligen följa upp tilldelningen av ekonomiska medel till doktoranderna. Några mer konkreta exempel på hur de identifierade jämställdhetsproblemen ska lösas ges inte. Den könsmissiga obalansen på docent- och professorsnivå nämns som ett exempel på behov av långsiktiga insatser, men inte heller här ges några konkreta exempel.

Ett jämställdhetsperspektiv bedöms vara integrerat i utbildningens utformning och genomförande, men det följs inte upp. Därmed omsätts inte heller resultaten i åtgärder för kvalitetsutveckling när det behövs. En medvetenhet om jämställdhetsperspektivet och behovet av uppföljning och åtgärder finns, liksom planer på uppföljning och åtgärder.

Sammantaget bedöms jämställdhetsperspektivet vara tillfredsställande.

Aspektområde: Uppföljning, åtgärder och återkoppling**Sammanvägd bedömning av aspektområdet uppföljning, åtgärder och återkoppling**

Bedömning med motivering: Aspektområdet uppföljning, åtgärder och återkoppling bedöms sammantaget vara tillfredsställande.

Handledarnas vetenskapliga kompetens följs upp via årsberättelser och universitetsövergripande utvärderingar. Handledarnas och handledningens kvalitet säkerställs via individuella studieplaner som följs upp och granskas av ämnesansvarig professor, som vidtar åtgärder vid behov.

Forskarutbildningsmiljön följs främst upp genom handledarkollegiets månatliga möten. Handledarfrågor, problematik kring handledning, forsknings- och forskarutbildningsfrågor diskuteras dels vid dessa möten och dels vid terminsvisa utökade handledarkollegier.

För att följa upp måluppfyllelse har handledarkollegiet en central roll. Handledarkollegiet möts en gång i månaden. De individuella studieplanerna följs upp och uppdateras minst en gång per år, och då kontrollerar man också om planerade aktiviteter faktiskt har genomförts. Dessutom hanterar man då avvikelser från planen.

Handledarkollegiet utvärderar forskarutbildningen systematiskt för att identifiera brister. Kurserna revideras och utvecklas utifrån de synpunkter som doktoranderna inkommer med vid utvärderingarna.

När det gäller användningen av de individuella studieplanerna ser bedömargruppen utvecklingsmöjligheter. De individuella studieplanerna framhävs på flera områden som ett centralt redskap för uppföljning och kvalitetssäkring av doktorandutbildningen. Främst sker detta genom att de betraktas som ett redskap för dialog mellan doktorand och handledare, samt mellan doktorand och institution. Det är därför viktigt att analysera planerna närmare, för att fastställa om de rent faktiskt uppfyller denna funktion. Flera av de bifogade studieplanerna framstår som ofullständiga, och det är därför oklart i vilken utsträckning planerna verkligen används aktivt och löpande. Bedömargruppen föreslår att forskarskolan granskar hur de individuella studieplanerna fungerar.

Även inom arbetslivsperspektivet finns utvecklingsmöjligheter vad gäller en mer systematisk uppföljning av alumner och kopplingen till en karriär utanför akademien. Uppföljningen av doktoranders perspektiv sker främst genom de individuella studieplanerna, som innehåller uppgifter om handledning och om vad som i övrigt behövs för att utbildningen ska bedrivas effektivt. Av självvärderingen framgår också att resultat från verktyg såsom medarbetarundersökningar tas till vara och leder till åtgärder för att bland annat främja den psykosociala arbetsmiljön och stärka handledningsprocessen.

Ett jämställdhetsperspektiv bedöms vara integrerat i utbildningens utformning och genomförande, men det följs inte upp. Därmed omsätter man inte heller resultaten av uppföljningen i några åtgärder för kvalitetsutveckling när det behövs. En medvetenhet om jämställdhetsperspektivet och behovet av uppföljning och åtgärder finns, liksom planer på uppföljning och åtgärder.

Som gott exempel vill bedömargruppen särskilt lyfta att handledarkollegiet har en central roll i det systematiska uppföljnings- och kvalitetsarbetet.

Samlat omdöme: Hög kvalitet

Bedömning med motivering: Sammantaget visar underlagen att utbildningen håller hög kvalitet.

Forskarutbildningen i pedagogik kopplar till två forskningsmiljöer: utbildning och demokrati samt "Studies of Meaning-making in Educational Discourses" (SMED). Dessa utgör väletablerade och välfungerande ramar för doktorandernas utbildning. Avgränsningen av ämnet är välmotiverad och antalet handledare och deras kompetens motsvarar behoven i utbildningen. Uppmärksamhet bör dock fästas vid att samtliga handledare inte genomgår pedagogisk forskarhandledarutbildning i dagsläget.

Miljön består av aktiva och väletablerade forskare som representerar en bredd inom ämnet. Dessutom finns en bra struktur för kompetensutveckling för handledare, såväl inom ämnet som med avseende på handledning. Doktoranderna har goda möjligheter att delta i forskningsmiljön genom medverkan i såväl nationella som internationella aktiviteter. Detta ger doktoranderna både incitament och stöd att bygga upp professionella nätverk under studierna.

Bedömningen är att forskarutbildningen vid Örebro universitet ger doktoranderna goda möjligheter att nå måluppfyllelse i de tre kunskapsformerna. Bedömningen grundar sig på forskningens omfattning och inriktning, de internationella relationerna, kursutbudet och forskarutbildningens struktur.

När det gäller arbetslivsperspektivet är det inomakademiska perspektivet mer utvecklat än andra karriärvägar. Det är även inom akademien som en tydlig uppföljning av karriärer finns, även om uppföljningen främst är informell. Systematiken i uppföljningen behöver stärkas, och lärosätet behöver tydliggöra karriärmöjligheter utanför akademien. Ett sådant arbete är påbörjat.

Vad gäller doktorandperspektivet beskriver självvärderingen tydligt doktorandernas individuella och kollektiva inflytande och möjlighet att föra fram synpunkter och förslag på åtgärder för att utveckla och förbättra forskarutbildningskurser och forskarutbildningen i sin helhet. Utvecklingsområden finns även inom jämställdhetsperspektivet. Lärosätet har nyligen identifierat ett antal jämställdhetsproblem inom forskarutbildningen, och har planer för hur dessa ska kunna lösas.

Det sker en systematisk kvalitetsuppföljning genom utvecklade processer. Exempel på detta är kvalitetsgranskningen av doktorandernas individuella måluppfyllelse.

Bilaga 2

Bedömargruppen och anmälda jäv

411-00367-16 Pedagogik

	Göteborgs universitet	Högskolan Väst	Linköpings universitet	Linnéuniversitetet	Luleå tekniska universitet	Lunds universitet	Malmö universitet	Mittuniversitetet	Stiftelsen Högskolan i Jönköping	Stockholms universitet	Umeå universitet	Uppsala universitet	Örebro universitet
Bedömare/Lärosäte													
Professor Mikael Alexandersson, Göteborgs universitet	x								x*				
Maria Brännström, Vetenskap i skolan						x	x						
Bodil Båvner, Sveriges kommuner och landsting													
Katarina Cederlund, Högskolan Väst	x	x											
Professor Jakob Cromdal, Linköpings universitet			x										
Professor Jens Dolin, Köpenhamns universitet													
Professor Inger Eriksson, Stockholms universitet	x								x	x			
Professor Magne Espeland, Høgskulen på Vestlandet													
Andreas Fröberg, Göteborgs Universitet	x			x									
Professor Mona Holmqvist, Malmö Universitet	x						x						
Professor Solveig Hägglund, Karlstads universitet	x	x											x
Professor Berit Karseth, Universitetet i Oslo													
Desireé Ljungcrantz, Linköpings universitet			x							x			x
Paulina Narkaj Adolfsson, Ängelholms kommun	x						x						
Professor Kristina Ström, Åbo Akademi											x		
Professor Roger Säljö, Göteborgs universitet	x	x											

* Från och med den 16 november 2017

Bilaga 3

Redovisning av underlag från respektive lärosäte¹

Göteborgs universitet

Forskarutbildnings- ämne	Självvärdering	Allmän studieplan	Individuella studieplaner	Intervju lärosäte	Intervju doktorander
Musikpedagogik - licentiat- och doktorsexamen	Ja	Ja	1	Ja	Ja
Pedagogik - licentiat- och doktorsexamen	Ja	Ja	16	Ja	Ja

Högskolan Väst

Forskarutbildnings- ämne	Självvärdering	Allmän studieplan	Individuella studieplaner	Intervju lärosäte	Intervju doktorander
Pedagogik med inriktning mot arbetsintegrerat lärande - licentiat- och doktorsexamen	Ja	Ja	13	Ja	Ja

Linköpings universitet

Forskarutbildnings- ämne	Självvärdering	Allmän studieplan	Individuella studieplaner	Intervju lärosäte	Intervju doktorander
Pedagogik - licentiat- och doktorsexamen	Ja	Ja	14	Ja	Ja

Linnéuniversitetet

Forskarutbildnings- ämne	Självvärdering	Allmän studieplan	Individuella studieplaner	Intervju lärosäte	Intervju doktorander
Pedagogik - licentiat- och doktorsexamen	Ja	Ja	16	Ja	Ja

Luleå tekniska universitet

Forskarutbildnings- ämne	Självvärdering	Allmän studieplan	Individuella studieplaner	Intervju lärosäte	Intervju doktorander
Musikpedagogik - licentiat- och doktorsexamen	Ja	Ja	2	Ja	Ja

¹ I de fall antalet doktorander är 16 eller färre, väljs samtliga doktoranders individuella studieplaner. I de fall där antalet doktorander är fler än 16, görs ett slumpmässigt urval och 16 individuella studieplaner väljs ut.

Pedagogik - licentiat- och doktorsexamen	Ja	Ja	4	Ja	Ja

Lunds universitet

Forskarutbildnings- ämne	Självvärdering	Allmän studieplan	Individuella studieplaner	Intervju lärosäte	Intervju doktorander
Musikpedagogik - licentiat- och doktorsexamen	Ja	Ja	5	Ja	Ja
Pedagogik - licentiat- och doktorsexamen	Ja	Ja	4	Ja	Ja

Malmö universitet

Forskarutbildnings- ämne	Självvärdering	Allmän studieplan	Individuella studieplaner	Intervju lärosäte	Intervju doktorander
Pedagogik - licentiat- och doktorsexamen	Ja	Ja	10	Ja	Ja

Mittuniversitetet

Forskarutbildnings- ämne	Självvärdering	Allmän studieplan	Individuella studieplaner	Intervju lärosäte	Intervju doktorander
Pedagogik - licentiat- och doktorsexamen	Ja	Ja	13	Ja	Ja

Stiftelsen Högskolan i Jönköping

Forskarutbildnings- ämne	Självvärdering	Allmän studieplan	Individuella studieplaner	Intervju lärosäte	Intervju doktorander
Pedagogik - licentiat- och doktorsexamen	Ja	Ja	5	Ja	Ja
Pedagogik med inriktning mot didaktik - licentiat- och doktorsexamen	Ja	Ja	6	Ja	Ja
Pedagogik med inriktning mot specialpedagogik - licentiat- och doktorsexamen	Ja	Ja	1	Ja	Nej

Stockholms universitet

Forskarutbildnings- ämne	Självvärdering	Allmän studieplan	Individuella studieplaner	Intervju lärosäte	Intervju doktorander
Barn- och ungdomsvetenskap - licentiat- och doktorsexamen	Ja	Ja	16	Ja	Ja
Pedagogik - licentiat- och doktorsexamen	Ja	Ja	16	Ja	Ja
Specialpedagogik - licentiat- och doktorsexamen	Ja	Ja	16	Ja	Ja

Umeå universitet

Forskarutbildnings- ämne	Självvärdering	Allmän studieplan	Individuella studieplaner	Intervju lärosäte	Intervju doktorander
Pedagogik - licentiat- och doktorsexamen	Ja	Ja	12	Ja	Ja

Uppsala universitet

Forskarutbildnings- ämne	Självvärdering	Allmän studieplan	Individuella studieplaner	Intervju lärosäte	Intervju doktorander
Pedagogik - licentiat- och doktorsexamen	Ja	Ja	15	Ja	Ja

Örebro universitet

Forskarutbildnings- ämne	Självvärdering	Allmän studieplan	Individuella studieplaner	Intervju lärosäte	Intervju doktorander
Pedagogik - licentiat- och doktorsexamen	Ja	Ja	16	Ja	Ja

Redovisning av övriga underlag

Utöver de underlag som lärosätena har skickat in har UKÄ tagit fram nyckeltal över genomströmningen i form av netto- och bruttostudietid för doktorandexaminerade för forskningsämnet pedagogik, år 2011-2016.

Bilaga 4

Lärosätenas svar på delning av preliminära yttranden